

STEPHEN KING ISIJAVANJE

Preveo Dušan Mišić

alnari
LOVE IN THE

Beograd, 2011.

Ovo je za Džoa Hila Kinga koji isijava

*Ovu, kao i prethodne dve moje knjige, lektorisao je gospodin
Vilijam Dž. Tompson, duhovit i razborit čovek. Njegov doprinos
ovoj knjizi je ogroman, na čemu mu zahvaljujem.*

*Neki najlepši
hoteli na svetu
nalaze se u Koloradu, ali
hotel na ovim stranicama
ne zasniva se ni na jednom od njih.
„Vidikovac“ i s njim povezane osobe postoje
samo u
piščevoj mašti.*

U toj odaji, sem toga, stajao je... ogroman sat od abonosovine. Njegovo klatno klatilo se tamo-amoo, s muklom, teškom, jednoličnom zvukom; a kad bi... trebalo da izbije čas, iz bakarnih pluća časovnika izlazio bi zvuk koji je bio jasan i zvonak, i dubok i neizmerno muzikalan, ali tako naročitog tona i siline da su pri isteku svakog časa svirači u orkestru bili primorani da za trenutak prekinu sviranje da bi oslušnuli taj zvuk; i tako bi igrači morali da zastanu sred vihora valcera i cela vesela družina namah bi se uznemirila; i dokle god je časovnik izbijao, zapažalo se kako i najlakomisleniji blede, a stariji i trezveniji prelaze rukom preko čela, kao u smetenom sanjarenju ili razmišljanju. No kada bi odjek sasvim zamro, laka veselost odjednom bi obuzela čitav skup... nasmešili bi se sopstvenoj usplahirenosti... i šapatom se zaklinjali jedan drugom da iduće izbijanje časovnika neće izazvati u njima slično uzbuđenje; a zatim, po isteku šezdeset minuta... došlo bi do novog izbijanja časovnika, i do istog uznemirenja i podrhtavanja i sanjarenja kao i ranije.

ALI, UPRKOS SVEMU TOME,
BILA JE TO VESELA I SJAJNA TEREVENKA...
E. A. PO „MASKA CRVENE SMRTI“

Spavanje razuma stvara čudovišta.

GOJA

*

Kad zasija, zasijaće.

NARODNA POSLOVICA

PRVI DEO

**UVODNA
RAZMATRANJA**

1. INTERVJU ZA ZAPOSLENJE

Džek Torens pomisli: *Razmetljivi mali kurac.*

Ulman beše visok metar šezdeset pet, a kad bi išao, kretao bi se ishitrenom brzinom koja je, izgleda, povlastica svih niskih gojaznih ljudi. Razdeljak u kosi bio mu je bez mane, a tamno odelo odmereno ali udobno. „Ja sam čovek kojem možete doneti svoje probleme“, govorilo je to odelo hotelskom gostu. A najamnoj radnoj snazi odsečnije je govorilo: „Čuj, pazi da budeš valjan!“ Na reveru crveni karanfil, možda zato da niko na ulici ne bi Stjuarta Ulmana zamenio za pogrebnika.

Slušajući Ulmana kako govori, Džek samom sebi prizna da mu se sigurno ne bi svideo nijedan čovek s one strane stola – pod ovim uslovima.

Ulman je postavio pitanje, a Džek ga nije čuo. Ulman je spadao u ljude koji takve greške svrstaju u mentalni registar – za dalje razmatranje.

– Oprostite, nisam vas čuo.

– Pitao sam je li vašoj ženi potpuno jasno šta ćete ovde raditi. A tu je, naravno, i vaš sin. – Baci pogled na molbu pred sobom. – Danijel... Zar vašu ženu nimalo ne plaši pomisao na to?

– Vendi je izvanredna žena.

– A i vaš sin je izvanredan?

Džek se nasmeši. Veliki široki reklamni osmeh:

– Pa, mislimo da jeste. Vrlo je samostalan, iako mu je pet godina.

Ulman ne uzvрати osmeh. Stavi u fasciklu Džekovu molbu.

Fascikla završi u fioci. Na površini stola sad su se nalazile samo dnevna knjiga rada, telefon, lampa „tensor“ i korpa za ulaznu i izlaznu poštu. I oba dela korpe bila su prazna.

Ulman ustade i pride ormaru za kartoteku u ćošku.

– Dodite iza stola, g. Torens. Pogledaćemo nacрте hotelskih spratova.

Donese pet velikih araka pa ih odloži na sjajnu orahovu površinu stola. Džek je stajao uz nju i snažno ga je zapahnjivao miris Ulmanove kolonjske vode. *Svi moji ljudi upotrebljavaju „englesku kožu“ ili ništa, pade mu na*

pamet bez veze, pa je zubima morao stisnuti jezik da suzbije grohot smeha. Iza zida dopru tihi zvuci iz kuhinje hotela „Vidikovac“ koji su jenjavali posle ručka.

– Najviši sprat – žustro će Ulman. – Potkrovlje. Gore su sad samo starudije. Posle drugog svetskog rata „Vidikovac“ je promenio mnogo vlasnika, a kao da je svaki upravnik trpao u potkrovlje sve što im više nije trebalo. Želim da se po potkrovlju postave klopke za pacove i otrovni mamci. Neke sobarice s drugog sprata tvrde da su čule šuškanje. Ne verujem u to, ni na trenutak, ali ne sme postojati ni mogućnost od jedan posto da u hotelu „Vidikovac“ živi i jedan jedini pacov.

Iako je Džek smatrao da u svakom hotelu na svetu postoji pokojni pacov, držao je jezik za zubima.

– Naravno, nipošto ne puštajte sina gore u potkrovlje.

– Ne – reče Džek i ponovo blesnu širokim reklamnim osmehom. Ponižavajuća situacija! Zar je ovaj razmetljivi mali kurac zaista mislio da će pustiti sina da švrlja po potkrovlju punom mišolovki i starog nameštaja i bogzna čega još?

Ulman povuče plan potkrovlja i gurnu ga ispod gomile.

– „Vidikovac“ ima stotinu deset soba za goste – kazao je poučnim glasom. – Od toga se trideset, sami apartmani, nalaze ovde na drugom spratu. Deset u zapadnom krilu (uključivši Predsednički apartman), deset u sredini i deset u istočnom krilu. Svi imaju veličanstven pogled.

Možeš li me poštediti prodavačkih priča?

Ali je ćutao. Posao mu je bio potreban.

Ulman gurnu pod gomilu nacrt drugog sprata. Proučavali su prvi sprat.

– Četrdeset soba – reče Ulman. – Trideset dvokrevetnih i deset jednokrevetnih. A na prvom spratu po dvadeset dvokrevetnih i jednokrevetnih. Nadalje, tri ugrađena ormara za veš na svakom spratu. Ostava je na krajnjem istočnom kraju hotela na prvom spratu i na krajnjem zapadnom kraju u prizemlju. Pitanja?

Džek odmahnu glavom. Ulman pokupi prvi sprat i prizemlje.

– Tako. Predvorje. Ovde u sredini je recepcija. Iza nje su kancelarije. Predvorje se proteže tridesetak metara u oba pravca od recepcije. Ovde u zapadnom krilu nalazi se sala za ručavanje Vidikovac i salon Kolorado. Dvorane za banket i ples su u istočnom krilu. Pitanja?

– Samo o podrumu – reče Džek. – Za zimskog čuvara to je najvažnije. Tamo se takoreći odvija akcija.

– Sve će vam to pokazati Votson. Plan podruma nalazi se na zidu kotlarnice. – Upadljivo se namrštio, možda zato da pokaže da se kao upravnik ne bavi tako banalnim stranama poslovanja „Vidikovca“ kao što su kotlovi i vodoinstalacije. – Možda ne bi bilo loše da i dole postavimo klopke. Samo trenutak...

Nažvrlja belešku u notes koji je izvadio iz unutrašnjeg džepa na kaputu (na svakom listu beše otisnuto zaglavljje *Upravnik Stjuart Ulman*, i to malim crnim slovima), otrgnu list i ubaci ga u korpu za dostavu. Usamljeno je tamo ležao. Notes opet iščeznu u džepu Ulmanovog kaputa, kao čarobnjakova opsena. Sad ga vidiš, mali Džeki, sad ga ne vidiš. Ovaj momak je pravi.

Opet su zauzeli prvobitne položaje. Ulman za stolom, a Džek pred stolom, voditelj intervjuua i intervjuisani, podnosilac molbe i suzdržljivi zaštitnik. Ulman sklopi negovane ručice na knjizi rada i pogleda pravo u oči Džeku. Nizak proćelav čovek u bankarskom odelu, s čednom sivom kravatom. Cvetu na jednom njegovom reveru smešila se mala značka na drugoj strani. Na njoj je malim zlatnim slovima pisalo samo: UPRAVA.

– Biću potpuno iskren prema vama, g. Torens. Albert Šokli je moćan čovek, ima mnogo deonica u „Vidikovcu“ koji je, prvi put u svojoj istoriji, ove sezone pokazao dobit. G. Šokli je i u upravnom odboru, ali on nije hotelijer i sam to spremno priznaje. Ali, što se tiče ovog zaposlenja, on je savim jasno izrazio svoje želje. Želi da vas zaposlim. I hoću. Ali, da mi je u ovoj stvari dao slobodne ruke, ne bih vas zaposlio.

Džek je čvrsto stiskao pesnice u krilu, pritiskao rukom o ruku. Znojile su mu se. *Razmetljivi mali kurče, razmetljivi mali kurče, razmetljivi...*

– Smatram da o meni nemate naročito dobro mišljenje, g. Torens. Svejedno mi je. Vaše mišljenje o meni nipošto ne utiče na moje uverenje da vi niste za ovaj posao. U sezoni koja traje od petnaestog maja do tridesetog septembra, u „Vidikovcu“ radi sto deset ljudi s punim radnim vremenom. Moglo bi se reći, jedan za svaku hotelsku sobu. Mislim da mnogima od njih nisam po volji, a naslućujem da me neki od njih smatraju velikim gadom. Sigurno da su ispravno prosudili moju narav. Moram biti veliki gad da ovaj hotel vodim onako kao dolikuje.

Pogledao je Džeka da čuje komentar, a Džek opet blesnu reklamnim osmehom, širokim i uvredljivo zubatim.

Ulman izusti:

– „Vidikovac“ se gradio od 1907. do 1909. Najbliži grad na istoku je Sajdvinder, udaljen šezdeset pet kilometara, a putevi do njega zatvore se negde krajem oktobra ili u novembru, do otprilike aprila. Hotel je sagradio Robert Taunli Votson, deda našeg sadašnjeg službenika za održavanje zgrade. Ovde su boravili Vanderbilti i Rokfeleri, i Astori i Duponti. U Predsedničkom apartmanu odsela su četiri predsednika: Vilson, Harding, Ruzvelt i Nikson.

– Ne bih se previše dičio Hardingom i Niksonom – šapnu Džek.

Ulman se namršti, ali nastavi ne osvrćući se na upadicu:

– Pokazalo se da je to previše za g. Votsona, pa je 1915. prodao hotel. Preprodan je 1922, pa 1929. i 1936. Bio je prazan do kraja drugog svetskog rata, kad ga je kupio i potpuno obnovio Horas Dervent, milioner, pronalazač, pilot, filmski producent i preduzetnik.

– Znam ga po imenu – reče Džek.

– Da. Sve što bi dodirnuo, pretvarao bi u zlato... osim „Vidikovca“. Uložio je u hotel preko milion dolara pre nego što je prvi posleratni gost prekoračio prag. Oronulu starudiju pretvorio je u izvanredno zdanje. Dervent je sagradio igralište za *roque* kojem ste se divili kad ste stigli.

– *Roque*?

– Britanski prethodnik našeg *croqueta*, g. Torens. *Croquet* je izrođeni *roque*. Navodno je Dervent naučio igru od svog sekretara i potpuno se zaljubio u *roque*. Naš teren za *roque* možda je najbolji u Americi.

– U to ne sumnjam – ozbiljno će Džek. Teren za *roque*, a ispred njega živa ograda obrezana u životinjskim oblicima, i šta još? Ujka Vigli* u prirodnoj veličini iza alatnice? Mnogo ga je umarao g. Stjuart Ulman, ali video je da ovaj još nije gotov. Ulman će svoje odverglati do poslednje reči.

– Kad je Dervent izgubio tri miliona, prodao je hotel grupi kalifornijskih investitora. I oni su doživeli loše iskustvo s „Vidikovcem“. Nisu to bili hotelijeri... Hotel su kupili 1970. Šokli i grupa njegovih ortaka, a upravu su poverili meni. I mi smo niz godina imali gubitak, ali zadovoljstvo mi je da kažem da sadašnji vlasnici nikad nisu gubili poverenje u mene. Prošle godine nismo imali gubitak, a ove godine, prvi put u gotovo sedamdeset godina, „Vidikovac“ je ostvario zaradu.

Džek pomisli da se ovaj pedantni čovečuljak opravdano diči, a zatim ga ponovo poput talasa zapljusnu talas odbojnosti prema njemu.

Reče:

* Naziv određene mete na strelištu.

– Ne vidim vezu između šarolike istorije „Vidikovca“ i vašeg mišljenja da nisam za ovaj posao, g. Ulman.

– Jedan od razloga zašto je „Vidikovac“ bio u tolikom minusu leži u propadanju do kojeg dolazi svake zime. A to mnogo više smanjuje zaradu nego što možete zamisliti, g. Torens. Zime su veoma oštre. Da rešim taj problem, uzeo sam zimskog čuvara s punim radnim vremenom, da loži kotao i da svakodnevno greje razne delove hotela. Da uklanja kvarove do kojih dolazi i da obavlja popravke, tako da hladnoća ne uništi objekat. Da neprestano pazi na sve nepredviđene slučajeve. Prve zime zaposlio sam oženjenog čoveka, a ne samca. Došlo je do tragedije. Užasne tragedije.

Ulman pogleda Džeka hladno, procenjivački.

– Pogrešio sam. Priznajem pogrešku. Čovek je pio.

Džek oseti kako mu se preko usta proteže polagan, drzak osmeh, sušta suprotnost reklamnom osmehu koji otkriva sve zube.

– Aha, to... Čudi me da vam Al nije rekao. Prestao sam da pijem.

– Da, g. Šokli mi reče da više ne pijete. Pričao mi je i o vašem poslednjem zaposlenju... vašem poslednjem poverljivom zaposlenju, ako smemo reći? Predavali ste engleski na privatnoj školi u Vermontu. Izgubili ste kontrolu nad sobom, mislim da ne moram da ulazim u detalje u tom pogledu. Ali smatram da je slučaj Grejdija važan, pa sam zato spomenuo... vašu prošlost. Zime 1970/71, posle preuređenja „Vidikovca“, a pre naše prve sezone, zaposlio sam onog... onog nesrećnika po imenu Delbert Grejdi. Uselio se u prostorije u kojima ćete stanovati sa ženom i sinom. Imao je ženu i dve ćerke. Izrazio sam sumnjičavost, uglavnom zato što je zima oštra, kao i zato što će porodica Grejdi biti pet-šest meseci odsečena od spoljnog sveta.

– Ali to zapravo i nije tako, jelda? Ovde su telefoni, a sigurno i radio-stanica. Iz nacionalnog parka Stenovite planine može se doći helikopterom bez spuštanja, a onako veliki park sigurno ima neki helikopter.

– To mi nije poznato – reče Ulman. – Hotel ima radio-stanicu. Pokazaće vam je g. Votson, kao i spisak tačnih frekvencija na koje ćete se javiti ako vam zatreba pomoć. Telefonske linije odavde do Sajdvindera još su nadzemne. Svake zime negde popuste, a tako mogu ostati tri nedelje do mesec i po. U alatnici imamo i motorne sanke.

– Znači da hotel zapravo i nije odsečen.

G. Ulman delovao je ojađeno.

– Recimo da vam se sin ili žena okliznu na stepenicama i razbiju lobanju, g. Torens. Da li biste tada smatrali da je hotel odsečen?

Džek shvati stvar. Motorne sanke koje bi vozile najvećom brzinom stigle bi u Sajdvinder za sat i po... možda. Helikopter iz službe za spasavanje u nacionalnom parku došao bi ovamo za tri sata... u najboljim uslovima. U snežnoj mećavi ne bi mogao da uzleti, a nema nade da bi motorne sanke mogle voziti najvećom brzinom, kad bi se neko i usudio da izvede ozbiljno ozleđenu osobu na temperaturu koja možda iznosi minus trideset ili četrdeset stepeni, ako uračunate i učinak ledenog vetra.

– U Grejdijevom slučaju – izjavi Ulman – mozgao sam isto kao što je g. Šokli svakako mozgao u vašem slučaju. Samoća može sama po sebi da bude štetna. Bolje da je uz čoveka porodica. Mislio sam: dođe li do nevolje, postoje velike mogućnosti da će to biti nešto manje nego razbijena loba-nja ili nezgoda s električnim uređajima ili nekakav grč. Ozbiljni grip, upala pluća, slomljena ruka, štaviše, upala slepog creva. Bilo koja od ovih stvari ostavila bi dovoljno vremena. Ono što se dogodilo proizašlo je verovatno iz lokanja jeftinog viskija koji je Grejdi imao u velikim zalihama, bez moga znanja, kao i neobičnog stanja koje su naši stari zvali „groznica brvnare“. Da li vam je poznat taj izraz?

Ulman se pokroviteljski nasmeši, spreman da objasni čim Džek prizna svoje neznanje, a Džek beše srećan da odgovori kao iz puške:

– Tako se u slengu zove klaustrofobična reakcija do koje dolazi kad su ljudi duže vreme zajedno zatvoreni. Osećaj klaustrofobije ispoljava se kao mržnja prema ljudima s kojima su zatvoreni. U krajnjim slučajevima to može dovesti do halucinacija i nasilja. Došlo je do ubistva usled takvih sitnica kao što je zagoreli ručak ili svađa na koga je red da pere suđe.

Ulman je bio prilično zbunjen, što je Džeku veoma prijalo. Odlučio je da još malo pecka Ulmana, ali je u sebi obećao Vendi da će ostati hladnokrvan.

– Pretpostavljam da ste u tome pogrešili. Da li im je naudio?

– Ubio ih je, g. Torens, a onda i sebe. Kćerkice je ubio sekirom. Ženu puškom sačmaricom, a isto tako i sebe. Noga mu je bila slomljena. Verovatno se toliko napio da je pao niza stepenice.

Ulman raširi ruke i samozadovoljno pogleda Džeka.

– Jel' završio neku srednju školu?

– Zapravo i nije – izjavi Ulman pomalo kruto. – Smatrao sam, recimo, da će pojedinac s manje mašte biti neosetljiviji na tegobe i samoću...

– I tu ste pogrešili – reče Džek. – Glupan je skloniji „groznici brvnare“, kao što je skloniji tome da nekoga ustreliti u toku kartanja ili da se bez predumišljaja lati pljačke. Postaje mu dosadno. Kad padne sneg, nema drugog posla osim da gleda televiziju ili da slaže pasijans, pa da vara sam sebe kad

ne može da dobije sve asove. Nema drugog posla nego da ženi prigovara, a deci zanoveta. I da pije. Teško zaspi, jer posvuda vlada tišina. Zato loče dok ne zaspi i mamuran se budi. Naprasit je. A možda telefon crkne, pokvari se televizijska antena, pa mu ne preostaje drugo nego da razmišlja i da vara na pasijansu i da postaje sve naprasitiji. Naposletku... bum, bum, bum.

– A čovek koji je obrazovaniji, na primer vi...?

– I žena i ja volimo da čitamo. Moram da radim na svom pozorišnom komadu, kao što vam je svakako rekao Al Šokli. Deni ima svoje slagalice, bojanke i tranzistorčić. Nameravam da ga naučim da čita, a želim da ga naučiti i da hoda na krpļama. To bi htela da nauči i Vendi. O, da, mislim da možemo biti zaposleni i ne ići jedno drugom na živce ako crkne televizor.

– Džek začuta. – A Al vam je rekao istinu, više ne pijem. Nekad sam pio i to je postalo ozbiljno. Ali u poslednjih četrnaest meseci nisam popio ni čašu piva. Ne nameravam ovamo da vučem alkohol, a mislim da neću moći da ga nabavim kad padne sneg.

– I bićete potpuno u pravu – uzvratil Ulman. Ali, sve dok ste vas troje ovde, mogućnost za probleme je umnožena. Rekao sam to g. Šokliju, a on mi je odgovorio da će sam snositi odgovornost. Sad to kažem i vama, a čini mi se da ste i vi voljni da preuzmete odgovornost.

– Jesam.

– U redu. Prihvatam, jer imam malo izbora. Ipak bi mi draže bilo da sam dobio neoženjenog studenta koji bi uzeo godinu dana odmora. Pa lepo, možda ćete biti podesni. Sad ću vas predati g. Votsonu, koji će vas provesti kroz podrum i po objektima. Osim ako nemate još pitanja?

– Nemam. Nikakvih.

Ulman ustane.

– Nadam se da niste zlopamtilo, g. Torens. U onom što sam vam rekao nema ništa ličnog. Želim samo ono što je za „Vidikovac“ najbolje. Ovo je divan hotel. Želim da takav i ostane.

– Ne, nisam zlopamtilo. – Džek opet blesnu reklamnim smeškom, ali beše srećan što mu Ulman nije pružio ruku. Bio je zlopamtilo. U svakom pogledu.

2. BOLDER

Pogledala je kroz kuhinjski prozor i videla ga kako besposleno sedi na pločniku. Nije se igrao kamionima ni kolima, niti vazdušnom jedrilicom od

balzovine koja mu se toliko svidala cele prošle nedelje otkako ju je Džek doneo kući. Dokono je sedeo i čekao njihov dotrajali „folksvagen“. Lakto- vima se naslonio na butine, a rukama podupro bradu. Petogodišnje dete koje čeka tatu.

Odjednom se Vendi smuča. Smuča joj se gotovo da zaplače.

Krpu za brisanje posuda obesila je na šipku uz sudoperu i sišla zakop- čavajući gornja dva dugmeta na kućnoj haljini. Džek i njegov ponos! *Ma ne, Al, nije mi potreban predujam. Zasad mi je dobro.* Zidovi hodnika behu izdubljeni i išarani pastelnim bojicama, masnom olovkom i sprej-bojom. Stepenice strme, a od njih su se gulili iveri. Čitava zgrada je zaudarala ki- selo. I zar je ovo mesto za Denija posle male čiste kuće od opeka u Stovin- gtonu? Stanari iznad njih na drugom spratu nisu bili venčani, ali njoj nije smetalo to, nego njihovo uporno zlurado svadanje. To ju je plašilo. Stanar na drugom spratu zvao se Tom, pa bi, kad bi se zatvorile krčme, a oni se vratili kući, započela ozbiljna tuča. U poređenju s tim tučama ostatak ne- delje bio je običan uvod. „Tuče u petak uveče“, zvao ih je Džek, ali to nije bilo šaljivo. Naposletku bi susetka – zvala se Ilej – briznula u plač i nepre- stano bi ponavljala: „Nemoj, Tome. Molim te, nemoj. Molim te, nemoj.“ A on bi dreknuo na nju. Jednom su probudili i Denija, a Deni je spavao kao top. Sutradan ujutro Džek je uhvatio Toma kad bi izlazio i poduže je s njim razgovarao na pločniku. Tom prasnu; Džek mu reče još nešto, ali tako tiho da Vendi nije čula, a Tom je samo zovoljno odmahnuo glavom i udaljio se. Bilo je to pre nedelju dana, i nekoliko dana stvari su krenule nabolje, ali od vikenda stvari se vratiše u svoju normalu... pardon, abnormalu. Bilo je to štetno za dečaka.

Opet je preplavi žalost, ali je priguši, jer je već izašla na pločnik. Stavi haljinu poda se, sede na ivicu pločnika kraj njega i reče:

– Kako je, doktore?

Nasmešio joj se, ali to beše mehanički.

– Zdravo, mamice.

Među platnene cipele s gumenim đonom stavio je vazdušnu jedrilicu. Opazila je da su s jednog krila počeli da se odvajaju iveri.

– Da pogledam šta mogu da uradim, mazo?

Deni se ponovo zagleda u ulicu.

– Ne. Tata će to popraviti.

– Tata će možda doći tek na večeru, doktore. Duga je vožnja po onim brdima.

– Misliš da će „folcika“ da crkne?

Isijavanje

– Ne, mislim da neće. – Ali baš joj je zadao novu brigu. *Hvala, Deni. Ovo mi nije bilo potrebno.*

– Tata je rekao da će možda crknuti – reče Deni mrtav ladan, gotovo s dosadom. – Rekao je da je pumpa za gorivo otišla u pizdu materinu.

– Ne govori tako, Deni.

– Pumpa za gorivo? – zapita on uz iskreno iznenađenje.

Uzdahnula je.

– Ne to, nego „otišla u pizdu materinu“. To nemoj da govoriš.

– Zašto?

– To je vulgarno.

– Šta je to vulgarno, mamice?

– Kao na primer kad za stolom čačkaš nos, ili piškiš a ne zatvoriš vrata kupatila. Ili kad kažeš stvari kao „otišla u pizdu materinu“. Pizda materina je vulgarna reč. Fini ljudi tako ne govore.

– Tata to kaže. Kad je gledao motor naše *bube*, rekao je: „Isuse, ova pumpa za gorivo otišla je u pizdu materinu.“ Zar tata nije fin?

Kako upadaš u ovakve stvari, Vinifred? Zar vežbaš?

– On je fin, ali je i odrastao čovek. A on pazi da takve stvari ne govori pred ljudima koji ne bi razumeli.

– Misliš na čika Ala?

– Tako je.

– Mogu li ja to da kažem kad odrastem?

– Mislim da hoćeš, htela ja to ili ne.

– Kad mi bude koliko godina?

– Šta kažeš na dvadeset godina, doktore?

– To mi je predugo.

– I ja mislim, ali hoćeš li da pokušaš?

– Važi.

Opet se zagleda u ulicu. Malo se pridignu, kao da će ustati, ali „buba“ koja je nailazila bila je mnogo novija i jarkocrvene boje. Opet se opustio. Razmišljala je koliko je Deniju mučna ta seoba u Kolorado. Čutao je kao riba, ali joj je smetalo što sasvim sam provodi toliko vremena. U Vermontu su trojica Džekovih kolega s fakulteta imali decu Denijevog uzrasta, a tamo je bio i vrtić. Ali ovde nema nijednog deteta s kojim bi se igrao. U većini stanova žive studenti Univerziteta Kolorado, a od retkih bračnih parova ovde u ulici Arapaho, samo neznatan postotak ima decu. Zapazila je dvadesetak srednjoškolaca ili osnovaca, troje bebica i – gotovo.

– Mamice, zašto je tata izgubio posao?

Prenuo ju je iz sanjarenja. Koprčala se da nađe odgovor. Ona i Džek su se raspravljali kako da odgovore na takvo Denijevo pitanje, a mogućnosti su išle od izbegavanja istine do žive istine, bez ikakvog ulepšavanja. Ali Deni to nije pitao. Sve dosad, kad je utučena i najmanje spremna na takvo pitanje. A on ju je gledao. Možda je zapazio zbunjenost na njenom licu i o tome stvorio sopstvene zaključke. Pomislila je da pobude i postupci odraslih svakako deci izgledaju krupni i zlokobni, kao opasne životinje koje vide u senkama tamne šume. Vukli su ih okolo kao lutke. Mogli su tek nejasno da naslute zašto. Ta pomisao opet je dovede opasno blizu suza, i dok ih je suzbijala, nagnula se, digla oštećenu jedrilicu, pa je prevrtala u rukama.

– Tata je vodio debatnu ekipu. Deni, sećaš li se toga?

– Jasno – uzvratila on. – Rasprave za zabavu, jelda?

– Tačno. – Okrenula je jedrilicu i okretala, gledala ime firme (SPEEDO-GLIDE) i plave zvezde nalepljene na krilima, i zatekla sebe kako sinu govori živu istinu: – Tata je trebalo da udalji iz ekipe dečaka po imenu Džordž Hatfild. To znači da taj dečak nije bio onako dobar kao ostali. Džordž je rekao da ga je tvoj tata isključio zato što mu je nesimpatičan, a ne zato što nije dovoljno dobar. Onda je Džordž učinio nešto loše. Mislim da to znaš.

– Jel' nam on probušio gume na „bubi“?

– Da. Posle škole. Tata ga je uhvatio na delu. – Opet je oklevala, ali sad više nije mogla da zaobilazi. Mogla je da kaže istinu ili da laže. – Tvoj tata... Katkad učini nešto zbog čega kasnije zažali. Katkad ne misli onako kako bi trebalo. To se ne događa veoma često, ali katkad se događa.

– Je li istukao Džordža Hatfilda kao mene kad sam mu rasuo sve papire?

Katkad...

(Deni sa rukom u gipsu)

... učini nešto zbog čega kasnije zažali.

Vendi nemilosrdno trepnu očima i suspregnu suze.

– Tako nešto, mazo. Tata je udario Džordža kako bi prestao da seče gume, a Džordž se udario u glavu. Onda su ljudi, šefovi u školi, rekli da Džordž više ne sme tamo da ide, a da tvoj tata tamo ne sme da predaje.

Zastade, jer je ostala bez reči. S jezom je čekala poplavu pitanja.

– Oh – izusti Deni pa se opet zagleda u ulicu. Prividno je tema bila zaključena. Kad bi se samo tako lako i za nju mogla zaključiti...

Ustala je.

– Idem gore na šoljicu čaja, doktore. Hoćeš li kolačiće i čašu mleka?

– Čekaću tatu.

– Mislim da neće doći pre pet.

- Možda će poraniti.
- Možda – složi se ona. Možda će poraniti.
- Prešla je pola pločnika kad je on zovnu:
- Mamice?
- Izvoli, Deni?

– Želiš li da u onom hotelu tamo provedeš zimu?

Koji od pet hiljada odgovora da dà na to pitanje? To kako je mislila juče, ili sinoć, ili jutros? Svaki put imala je drukčiji stav, u spektru od ružičaste do smrtnocrne boje.

Rekla je:

- Ako to želi tvoj otac, želim i ja. – Ućuta. – A ti?
- Pa i ja – najzad reče on. – Ovde nemam s kim da se igram.
- Nedostaju ti prijatelji, jelda?
- Katkad mi nedostaju Skot i Endi. To bi bilo sve.

Vratila se do njega pa ga poljubila. Pomazila ga je po svetloj kosi koja je upravo gubila detinju svilenkost. On je bio tako dostojanstven dečaćić, a katkad se pitala kako li će opstati uz roditelje kao što su ona i Džek. Velike nade s kojima su započeli svele su se na ovu neugodnu stambenu zgradu u gradu koji nisu poznavali. Opet joj se pred očima pojavi Denijev lik s gipsom u ruci. Pogrešio je neko u božanskoj službi za dodelu dece. Katkad se bojala da ta greška nikad neće moći da se popravi, a samo je najneviniji učesnik mogao za nju da plati.

- Kloni se puta, doktore – reče ona pa ga čvrsto zagrlila.
- Jasno, mamice.

Popela se i pošla u kuhinju. Stavila je čajnik na šporet, a na tanjir nekoliko kolačića „oreos“, ukoliko Deni dođe gore dok ona bude ležala. Sedeći za stolom, s velikom keramičkom šoljicom pred sobom, gledala ga je kroz prozor. Još je sedeo na pločniku u farmerkama i u prevelikoj tamnozelenoj vetrovci privatne škole u Stovingtonu. Jedrilica je sad bila pored njega. Suze koje su joj ceo dan pretile navrle su kao prolom oblaka. Nadvila se nad mirisnu spiralnu paru čaja i zaplakala. Zbog žalosti i nemoći za prošlošću i zbog straha pred budućnošću.

3. VOTSON

Izgubili ste kontrolu nad sobom, rekao je Ulman.

– Dobro, ovo je vaša ložionica – reče Votson upalivši svetlo u tamnoj prostoriji plesnivog zadaha. Beše to snažan čovek pahuljaste plave kose, u

beloj košulji i tamnozelenom kombinezonu. Širom otvori četvrtastu rešetkicu na zidu peći, pa on i Džek zajedno pogledaše unutra. – Ovo je signalno svetlo.

Postojani plavobeli mlaz koji je siktao uvis kanalisao je destruktivnu snagu, ali Džek pomisli da je ključna reč *destruktivan* a ne *kanalisao*: ako gurneš ruku unutra, za tili čas imaš roštilj.

Izgubili ste kontrolu nad sobom.

(Deni, jesi li čitav?)

Peć je ispunjavala čitavu prostoriju, kudikamo veća i starija od svih koje je Džek ikad video.

– U regulatoru je ugrađen sigurnosni sistem – reče mu Votson. – Unutra je mali senzor koji meri toplotu. Ako temperatura padne ispod određene tačke, začuje se zvučni signal u vašem stanu. Kotao je s druge strane zida. Pokazaću vam ga. – Zalupio je rešetku, pa povede Džeka iza pozamašne gvozdene peći prema drugim vratima. Gvožđe je na njih zračilo omanljujućom toplotom i Džek iz nepoznatog razloga pomisli na veliku pospanu mačku. Votson je zveketao ključevima i zviždukao.

Izgubili ste kontrolu...

(Kad se vratio u radnu sobu i tamo ugledao Denija koji je na sebi imao samo gačice i osmeh, polagani crveni oblak gneva pomutio je Džeku um. Subjektivno, u glavi, to mu je delovalo polagano, ali zaista se sve to dogodilo za nepun minut. Izgledalo je polako samo u onom smislu kao što neki snovi izgledaju polagani. Ružni snovi. Dok je bio odsutan, Deni kao da je prekopao svaka vrata i svaku fioku u njegovoj radnoj sobi. Ormar, kredence, kliznu biblioteku. Sve fioke na stolu bile su izvučene. Njegov rukopis, tročinka koju je polagano stvarao iz priče napisane pre sedam godina, u studentskim danima, bio je rasut svuda po podu. Pio je pivo i ispravljao drugi čin kad ga je Vendi pozvala na telefon, a Deni je limenku piva prosuo po stranicama. Valjda da vidi kako penuša. *Vidi kako se penuša, vidi kako se penuša*, titrale su reči u njegovom mozgu, kao jedan jedini tužan akord na raštimovanom klaviru, i zatvorile krug njegovog gneva. Smišljeno je kročio prema trogodišnjem sinu koji je dizao pogled na njega uz onaj zadovoljni smešak, zadovoljan uspešnom obavljenim poslom u tatinoj radnoj sobi. Deni je zaustio, a on ga je tad zgrabio za ruku i savio je, da dečak ispusti gumicu za pišaću mašinu i patent-olovku koje je stezao u ruci. Deni je malkice zaplakao... ne... ne... reci istinu... vrisnuo je. Bilo je teško zapamtiti kroz maglu gneva bolećiv udar onog jedinog akorda Spajka Džounsa. Vendi je odnekud pitala šta je krenulo naopako. Glas joj je bio tih, prigušen unutrašnjom maglom. To

je bilo između njih dvojice. Vitlao je Denija naokolo da ga umlati, njegovi krupni prsti odraslog čoveka kopkali su po mršavom mesu dečje podlaktice, prsti se spojiše u pesnicu, a *kvrc!* kosti koja se lomila nije bio glasan, ne glasan, ali beše *vrlo* glasan, OGROMAN, ali ne glasan. Zvuk sasvim dovoljan da poput strele probode crvenu maglu, ali umesto da propusti sunčevu svetlost, taj zvuk propustio je tamne oblake stida i kajanja, užas, bolni trzaj duha. Čist zvuk, na jednoj strani prošlost, a na drugoj cela budućnost, zvuk nalik na lom mine u olovci ili prutu kad ga slomiš preko kolena. Na drugoj strani trenutak potpune ćutnje, možda u pogledu budućnosti koja otpočinje, za ceo ostatak njegovog života. Videći kako boja kopni s Denijevog lica, dok nije postalo kao sir, videći njegove uvek velike oči kako postaju još veće i staklaste, Džek je bio siguran da će dečak klonuti u lokvu piva i papira. Džekov glas, slab i pijan, drombuljast, u nastojanju da sve povuče, da se iskobelja iz tog ne previše glasnog kvrcika slomljene kosti i vrati u prošlost (postoji li u kući status quo?) kaže: *Deni, jesi li čitav?* Deni odgovara vriskom, a onda Vendin šokiran drhtaj kad im je prišla i videla kakav neobičan ugao stvaraju Denijeva podlaktica i lakat. Nijedna ruka nije smela tako da visi u svetu normalnih porodica. Njen vrisak dok ga je uzimala na ruke i besmisleno tepanje: *O bože, Deni, o bože mili, o bože blagi, tvoja jadna ručica.* A Džek stajao tamo pijan i blesav, trudeći se da shvati kako se to moglo dogoditi. Stajao je i oči su mu se srele sa ženinim, pa vide da ga Vendi mrzi. Nije mu palo na pamet šta u praksi može da znači mržnja. Tek je kasnije shvatio da je ona te noći mogla da ga ostavi, da pode u motel, a ujutro da nade advokata radi razvoda. Ili da pozove policiju. Video je samo da ga žena mrzi i to ga je pogodilo. Osećao se sasvim sam. Bilo mu je užasno. Takva je i smrt kad dolazi. Onda je pojurila na telefon i pozvala bolnicu. Njihov sin je vrištao, uklešten u njenom zagrljaju, a Džek nije pošao za njom, samo je stajao u razvalinama svoje radne sobe, udisao pivo i razmišljao...)

Izgubili ste kontrolu nad sobom.

Čvrsto protrlja rukom usne i pode za Votsonom u kotlarnicu. Beše vlažna, ali nije mu samo od vlage izbio nezdrav sluzav znoj na čelu, želucu i nogama, nego od sećanja, i svega zajedno, zbog čega mu je ta noć koja se odigrala pre dve godine izgledala kao da je bila pre dva sata. Bez ikakvog ublažavanja. To je opet izazvalo stid i odvratnost, osećaj da nimalo ne вреди, a taj osećaj uvek mu je ulivao želju da pije, a želja za pićem donosila je još crnji očaj. Hoće li ikada imati jedan sat, ne nedelju, pa ni dan, čujete li, samo jedan jedini sat kad ga čežnja za pićem neće ovako iznenaditi?

– Kotao – izjavi Votson. Iz zadnjeg džepa izvuče crvenoplavu maramicu, šmrknu i glasno zatrubi, pa gurnu maramicu natrag, van vidnog polja, pošto je kratko zirnulo u nju, da vidi da li je izašlo nešto zanimljivo.

Kotao se nalazio na četiri betonska stuba. Dug valjkasti metalni rezervoar s bakrenim omotačem i s mnogo zakrpa. Čučao je ispod zbirke cevi i vodova koji su krivudali uvis u visoku tavanicu podruma prekrivenu paučinom. Džeku zdesna dve velike cevi za grejanje prolazile su kroz zid iz peći u susednu prostoriju.

– Ovde je manometar! – Votson kvrcnu po njemu. – Vrednosti su izražene u kilopondima po kubnom centimetru. Valjda se u to razumete. Sad sam nagazio do pedeset, a noću se sobe malo smrznu. Gosti se retko žale, 'bem ti. Ionako su ljudi što dolaze ovamo u septembru. Uostalom, ovo je stara devojka. Na sebi ima više zakrpa nego stari kombinezon od socijalnog.

Maramica napolje. Trubljenje. Zurenje. I natrag u džep.

– 'Bem ti, što sam se prehladio – reče Votson. – Uvek se u septembru prehladim. Eh, krpim ovu staru kučku ili napolju kosim travu ili grabuljam igralište za *roque*. Nazebeš i prehladiš se, kako je govorila moja mati. Nek joj je laka zemlja, umrla je pre šest godina. Čapio je rak. Kad te mazne rak, možeš odmah da napišeš testament... Pritisak održavajte najviše na dvadeset pet, možda trideset. G. Ulman kaže: „Jednog dana grej zapadno krilo, sutradan srednje krilo, a prekosutra istočno krilo.“ Jelda je on lud? Mrzim tog malog kretena. Av-av-av, ceo božji dan. On je kao oni kučići koji te ugrizu za zglob, a onda otrče pa se popišaju na tepih. Da je mozak crni barut, ne bi znao da isprazni ni nos. Šteta kakve sve stvari vidite kad nemate pravog šefa... Gledajte! Ove cevi otvorite i zatvorite ako povučete ove prstenove. Sve sam vam označio. Sve plave etikete odnose se na sobe u istočnom krilu. Crvene etikete su sredina. Žute su zapadno krilo. Kad budete grejali zapadno krilo, zapamtite da je ta strana hotela najizloženija mrazu. Kad stisne vetar, te sobe su ledene kao frigidna žena s ledenom kockom na pici. Kad su dani za grejanje zapadnog krila, neka vam se pritisak popne do četrdeset. Na vašem mestu bih tako postupio.

– A termostati na spratu...? – započe Džek.

Votson silovito zatrese glavom, a pahuljasta kosa poskoči mu na lobanji.

– Nisu priključeni. Ovde su tek onako. Neki ljudi iz Kalifornije smatraju da je stvar u redu samo ako je dovoljno toplo da u svojoj jebenoj spavaonici mogu da uzgajaju palmu. Sva toplina dolazi odavde. Zato morate paziti na pritisak. Vidite li kako se diže?

Kvrcnu po glavnom brojčaniku, koji je za vreme Votsonovog monologa skočio od pedeset kiloponda po kubnom centimetru na pedeset jedan. Džek oseti kako mu leđa iznenada podilazi jeza i pomisli: *Guske su upravo prešle preko groba mog*. Tad Votson zavrte točak za pritisak i spusti ga. Silno piškanje, a igla pade na četrdeset pet. Votson zavrnu ventil i pištanje postepeno utihnu.

– Pritisak se diže – izjavi Votson. – Recite to onom malom golaću Ulmanu. On će izvaditi računovodstvene knjige pa će tri sata dokazivati kako tek 1982. možemo kupiti novu peć. Kažem vam, jednog dana cela ova zgrada odleteće u vazduh, a ja se jedino nadam da će taj debeli kreten biti ovde da se provoza raketom. Bože, kamo sreće da sam onako milosrdan kao što je bila moja mati. Ona je u svakom mogla da vidi dobrog čoveka. A ja sam opak kao zmija koju muči osip. 'Bem ti, čovek ne može promeniti svoju prirodu... Dakle, zapamtite da ovamo dolazite dvaput dnevno i jednom noću pre nego što legnete. Morate proveriti pritisak. Ako zaboravite, pritisak će se dizati i dizati i sto posto probuditi vas i vašu porodicu na jebenom Mesecu. Samo malo lupite i problema nema.

– Koliki je maksimum?

– O, teoretski je moguće sto dvadeset i pet, ali peć će mnogo pre eksplodirati. Ne biste me mogli prisiliti da siđem i stojim uz peć ni kad je na onom brojčaniku pritisak devedeset.

– Ne isključuje se automatski?

– Ne! Ovo je građeno pre nego se to zahtevalo. Savezna vlada danas se bavi svim i svačim, jelda? FBI otvara pisma, CIA prisluškuje jebene telefone... A gledajte šta se dogodilo Niksonu. Zar to nije bilo tužno?... Ipak, ako budete redovno dolazili ovamo i proveravali pritisak, biće u redu. I zapamtite da naizmenično uključujete ove cevi kao što on traži. Nijedna soba neće biti toplija od plus jedan, osim ako vam zima ne bude neobično topla. A vaš stan će biti topao po vašoj želji.

– A instalacije?

– Da, baš sam hteo to da pomenem. Ovuda, iza ovog svoda.

Udoše u drugu pravouglu prostoriju koja kao da se na kilometre prostirala. Votson povuče kanap i jedna jedina sijalica od sedamdeset pet vati baci bolešljiv sjaj nad prostorom u kome su stajali. Ispred njih je bilo dno okna za lift. Teški podmazani kablovi spuštali su se do točka prečnika sedam metara i do velikog motora prekrivenog mazivom. Svuda novine, u zavežljajima, vezane trakama, u kutijama. Na drugim kutijama oznake DOKUMENTI ili RAČUNI ili PRIZNANICE – SAČUVAJ! Zadah beše ustajao i plesniv. Neke

kutije su se raspadale, iz njih su se po podu rasipali žuti tanki papiri koji su možda bili stari dvadesetak godina. Džek je opčinjeno zurio unaokolo. Ovde je možda cela istorija „Vidikovca“, zakopana u ovim trulim kutijama.

– Onaj lift je prava kučka za održavanje – reče Votson pa mahnu palcem prema njemu. – *Znam* da Ulman plaća državnom nadzorniku za liftove nekoliko gala večera, samo da monter ne dode do ovog jebača. A ovo je glavni čvor vodoinstalacija.

Pet širokih cevi, izoliranih i osiguranih čeličnim namotajima, uzdizalo se pred njima u tamu, pa unedogled. Votson pokaza pored vodoinstalacionog okna policu prekrivenu paučinom. Na njoj se nalazio niz masnih prnja i fascikla za uvezivanje listova papira.

– Tu su vam sve šeme za vodovodne instalacije – reče on. – Mislim da nećete imati probleme s curenjem, jer do toga nikad nije došlo, ali cevi se katkad smrznu. To se može sprečiti samo tako da noću malo odvrnete slavine, ali u onoj jebenoj palati ima preko četiri stotine slavina. Onaj debeli peder gore dreknuo bi tako da bi ga čuli i u Denveru kad bi video račun za vodu. Jelte?

– Smatram da je to izvanredno proniciljiva analiza.

Votson ga zadivljeno pogleda.

– Čujte, vi ste uistinu diplomirali, jelda? Govorite kao knjiga. Ja se tome divim, ako taj s diplomom nije peder. Mnogi jesu. Znae ko je podsticao sve one nemire na univerzitetu pre nekoliko godina? Buljaši, da, oni. Frustrirani su, pa moraju da se zadovolje. Oni zovu to „izlazak iz ormara“. Sveto govno, ne znam kuda ide ovaj svet... Dakle, ako smrznue, svakako će se smrznuti baš u ovom oknu. Zato što nema grejanja. Ako se to dogodi, poslužite se ovim.

Posegnu rukom u razbijeni sanduk za narandže, pa izvadi malu plin-sku lampu.

– Kad nadete led, samo odvijte izolaciju i prislonite toplu lampu. Jasno?

– Da. A ako se cev smrznue izvan vodoinstalacionog čvora?

– To se neće dogoditi ako radite svoj posao i grejete zgradu. Do drugih cevi ionako ne možete doći. Ne brinite za to. Nećete imati problema. Ovo dole je đavolje mesto. Paučinasto. Užasava me, stvarno.

– Ulman reče da je prvi zimski čuvar ubio porodicu i sebe.

– Daa, onaj tip Grejdi. Bio je podmukao, znao sam to čim sam ga video. Uvek se cerio kao ulizica. Beše to kad su tek stigli ovamo. A onaj debeli kurton Ulman zaposlio bi i bostonskog davitelja kad bi pristao na minimalnu platu. Našao ih je rendžer iz nacionalnog parka. Telefon je crkao. Svi oni u zapadnom krilu na drugom spratu, ledeni kao sante. Šteta za devojčice.

Imale su osam, odnosno šest godina. Lepe kao lutke. Uh, bila je to đavolska gužva. Onaj Ulman u mrtvoj sezoni vodi nekakvo trulo odmaralište na Floridi, a skočio je do Denvera avionom i iznajmio saonice da ga dovezu do Sajdvindera dovede, jer su putevi bili zatvoreni. *Saonice*, zamislite? Pretrgnuo se da to ne dospe u novine. U tom je poprilično i uspeo, moram mu to priznati. Člančić u denverskom listu *Post*, i naravno, čitulja u onom pišljivom dnevniku dole u Estes Parku, i samo toliko. Sasvim u redu, s obzirom na ozloglašnost ovog objekta. Očekivao sam da će neki reporter sve to ponovo iskopati i da će Grejdija samo ubaciti u to, kao izuzetak u skandalima.

– Kakvim skandalima?

Votson slegne ramenima.

– Svaki veliki hotel ima neki skandal – reče on. – Kao što svaki veliki hotel ima duha. Zašto? Boga mu, ljudi dolaze i odlaze. Katkad neko od njih odapne u sobi od srčanog napada, kapi, ili tome sličnom. Hoteli su krcati praznoverja. Nema trinaestog sprata, ni sobe broj trinaest, nema ogledala na poledini vrata kroz koja ulazite, i tako dalje. Pa mi smo sad u junu izgubili jednu gospodu. Ulman je trebalo time da se pozabavi i možete se kladiti u svoju guzicu da se pozabavio. Zato ga po sezoni plaćaju dvadeset dve hiljade zelembaća, pa ma koliko mi mali kurac bio nesimpatičan, on to zaslužuje. Kao da neki dolaze ovamo samo zato da povraćaju, a momka kao što je Ulman unajme da očisti bljuvotinu. Eto, na primer ona žena, valjda joj je šezdeset jebelih godina – moja vršnjakinja! – kosa joj obojena u crveno kao kurvanjsko crveno svetlo za zaustavljanje, a sise joj prelivaju do pupka, jer ona ne nosi grudnjak. Velike varikozne vene joj uzduž nogu, tako da izgledaju kao dve đavolje geografske karte, dijamanti joj vise s vrata i ruku i s ušiju. A s njom onaj klinac, nema više od sedamnaest godina, kosa mu do dupeta, a šlic mu nabrekao kao da ga je napunio stripovima. I tako su oni ovde bili sedam, a možda i deset dana, i svake noći ista fora. Dole su u Salonu Kolorado od pet do sedam. Ona sisa singapurski „sling“ kao da će ga sutra zakonom zabraniti, a on pijucka samo jednu flašu „olimpije“, tako da mu dugo traje. A ona prosipa fore i duhovitosti, a kad god ona nešto izvali, on se cereka kao jebeni majmun, kao da mu je vezala kanap za krajeve usana. Tek nakon nekoliko dana opažate da mu cerekanje sve teže i teže pada, a sam bog zna na šta je sve morao da misli da bi mu se do odlaska u krevet digla alatka. I tako oni dolaze na večeru, on ide, a ona se tetura, pijana kô letva, znate, a on je štipao konobarice i cerekao im se kad ona ne bi gledala. Boga mu, čak smo se kladili koliko će klinac da izdrži.

Votson slegnu ramenima.

– A onda jedne večeri oko deset on siđe i reče da mu je „supruga bolešljiva“, što je značilo da se opet onesvestila kao i svake noći, pa je pošao po lek za želudac. I ode on u malom „poršeu“ u kome su i stigli, i tad smo ga zadnji put videli. Sutradan ujutru ona silazi i pravi se spokojna, ali tokom dana postaje sve bleđa i bleđa, a g. Ulman je diplomatski pita da li da obavesti državnu policiju, za slučaj da mu se dogodila nesreća. Napala ga je kao mačka. Ne-ne-ne, on dobro vozi, ona ne brine, sve je u redu, vratiće se za večeru. I tako tog popodneva oko tri sata ona ulazi u Kolorado, ali ne ruča. Oko pola jedanaest otišla je u svoju sobu i tad smo je zadnji put živu videli.

– Šta se dogodilo?

– Oblasni mrtvozornik rekao je da je uz sav alkohol polokala i trideset pilula za spavanje. Sutradan dođe njen muž, nekakav bogat advokat iz Njujorka. Starom Ulmanu dobro je oprao uši. Tužiću vas za ovo i tužiću vas za ono i, kad to obavim, nećete naći ni čiste gaće, i tome slično. Ali Ulman je sposoban. Ulman ga je smirio. Svakako je pitao tog budžu kako bi mu se dopalo da vidi ženu u njujorškim novinama: „Žena istaknutog njujorškog advokata nađena mrtva, pošto je progutala pilule za spavanje.“ Pošto se igrala „skrivanja salame“ s kincem koji bi joj mogao biti unuk... Državna policija našla je „porše“ iza one prodavnice hamburgera u Lajonsu koja je otvorena celu noć. Ulman se poslušio vezama da auto daju advokatu. Tad su obojica obrlatili starog Arčera Hjutona, a to vam je oblasni mrtvozornik, i naterali ga da promeni nalaz. U slučajnu smrt. Srčani napad. Sad stari Arčer vozi „krajser“. Ne zavidim mu. Čovek mora da uzme lov gde god stigne, pogotovo kad se nađe u poodmaklim godinama.

Maramica napolju. Useknuo se. Zuri. Nestaje van pogleda.

– I šta se dogodilo? Za jedno nedelju dana ona glupa pizda od sobarice, Dolores Vikeri se zvala, jezivo vrisnu dok je spremala sobu u kojoj je taj par boravio. I srušila se u nesvest. Kad je došla k sebi, rekla je da je u kupatilu videla mrtvu ženu kako gola leži u kadi. „Lice joj je bilo ljubičasto i podbulo“, rekla je, „i cerila mi se.“ I Ulman joj je dao dve nedelje otkaznog roka i rekao joj da se izgubi. Mislim da je otprilike četrdeset do pedeset osoba umrlo u ovom hotelu otkako ga je moj deda otvorio 1910. godine.

Lukavo se zagleda u Džeka.

– Znete kako većina njih ode? Srčani napad ili kap dok tucaju damu s kojom su odseli. Naime, ovakva odmarališta puna su staraca koji žele poslednji provod. Popnu se ovamo u planine i zamišljaju da im je opet dvadeset godina. Katkad nešto i procuri, a svi upravnici ovog hotela nisu tako vešti

kao Ulman da te vesti ne dospeju u novine. Tako „Vidikovac“ bije zao glas, da. I onaj jebeni „Biltmor“ u Njujorku ima zao glas, ako pitate prave ljude.

– Ali nema duhova?

– G. Torens, ceo život ovde radim. Ovde sam se igrao kad nisam bio veći od vašeg sina koga ste mi pokazali na fotografiji u novčaniku. Još nisam video duha. Ako želite da se vratite sa mnom, pokazaću vam alatnicu.

– Dobro.

Dok je Votson pružao ruku da ugasi svetlo, Džek primeti:

– Ovde dole ima mnogo novina.

– To svakako! Kao da ih ima hiljadu godina unazad. Novine, stari računi i teretni listovi i bogzna šta još. Moj tata ih je dosta tamanio dok smo imali staru peć na drva, ali sad se s njima ne može izaći na kraj. Jedne godine moraću da nateram momka da ih odnese do Sajdvindera i zapali. Ako Ulman odobri trošak. Mislim da hoće, ako dovoljno glasno dreknem: „Pacovi!“

– Znači, ima ovde pacova?

– Da, valjda ih ima. Imam klopke i otrov. Ulman želi da postavite klopke na tavanu i ovde dole. Dobro pazite na svog sina, g. Torens. Svakako ne biste hteli da mu se nešto desi.

– Ne, zaista ne. – Votsonov savet nije ga žacnuo.

Pošli su do stepenica i tu zastali dok se Votson opet išmrkavao.

– Tamo ćete naći sav alat koji vam je potreban, pa i koji vam nije potreban. Tu je još i šindra. Je li vam Ulman pričao o tome?

– Da, on želi da deo zapadnog krova pokrijem šindrom.

– Od vas će besplatno ušičariti sve što može, mali debeli kurčić, a na proleće će plakati da niste dobro obavili posao. Jednom sam mu rekao pravo u lice, kazao sam...

Votsonove reči su utihnule u utešno brujanje dok su se penjali uza stepenice. Džek Torens preko ramena ponovo zirnu u neprodornu tminu plesnivog zadaha i pomisli, ako bi igde na svetu trebalo da bude duhova, onda ih sigurno ima ovde. Mislio je na Grejdija, zarobljenog u mekom neumoljivom snegu, kako polako gubi razum i čini zverstvo. Zapita se da li su vrištali. Jadni Grejdi, svakog dana sve više je osećao kako ga to obuzima, a najzad je znao da za njega nikad neće osvanuti proleće. Nije smeo da bude ovde. I nije smeo da izgubi kontrolu nad sobom.

Dok je za Votsonom išao kroz vrata, te reči su u njemu ponovo odzvanjale, poput pogrebnog zvona, praćene kratkim praskom, kao onda kad se slomi mina u olovci. Bože mili, prijalo bi mu piće. Pa i hiljadu pića.

4. ZEMLJA SENKI

U četiri i petnaest Deni je klonuo i pošao na sprat po mleko i kolače. Gutao ih je gledajući kroz prozor, a onda pošao da poljubi majku koja je leškarila. Predložila mu je da ostane u stanu i pogleda „Ulicu Sezam“, tako će brže proći vreme, ali on odlučno odmahnu glavom i vrati se na svoje mesto na pločniku.

Bilo je pet sati, pa iako nije imao sat i ionako nije još znao tačno da odredi vreme, bio je svestan proticanja vremena na osnovu izduživanja senki po zlatnom zraku koji je bojio popodnevnu svetlost.

Premećući jedrilicu rukama, pevao je poluglasno: „Skip to m Lou n I don't care... skip to m Lou, n I don't care... my master's gone away... Lou, Lou, skip to m Lou...“

Tu su pesmicu svi zajedno pevali u dečjem vrtiću koji je pohađao u Stovingtonu. Ovde nije više išao u vrtić, jer tata više nije mogao da plaća. Znao je da to brine mamu i tatu, brine ih zato jer se time pojačava njegova usamljenost (a još dublje, iako o tome nisu govorili, zato što ih je Deni okrivljavao zbog toga) ali njemu se zapravo nije više ni išlo u onaj vrtić. To je za malu decu. Još nije bio veliki dečak, ali više nije bio dete. Velika deca idu u veliku školu i dobijaju topli obrok. Prvi razred. Dogodine. Ova je godina negde između uzrasta male bebe i pravog dečaka. Pa, izdržljivo. Istina, nedostajali su mu Skot i Endi – naročito Skot – ali ipak je to bilo izdržljivo. Činilo mu se da je najbolje da sam pričeka ono što će se desiti.

Mnogo je razumevao svoje roditelje i znao je da oni mnogo puta nisu voleli što ih razume, a u mnogo drugih prilika odbijali su da u to poveruju. Ali jednog će dana morati da poveruju. On će se zadovoljiti da čeka.

Baš šteta što ne mogu čvršće verovati, pogotovo u sadašnja vremena. Mama je ležala u svom krevetu u stanu i bila na ivici plača jer se mnogo brinula za tatu. Neke stvari o kojima se brinula bile su isuviše „odrasle“ da bi ih Deni mogao razumeti, nejasne stvari koje su imale veze sa sigurnošću, s tatinim *ugledom*, osećaji krivice i gneva i strah šta će s njima biti, ali u ovom trenutku u njenoj glavi bile su dve najveće brige: da je tata imao kvar u brdima (*u tom slučaju, zašto se ne javi?*) ili da se tata upustio u „ružnu stvar“. Deni je dobro znao šta je to „ružna stvar“, otkako mu je objasnio Skot Aronson, šest meseci stariji od njega. Skoti je to znao zato što je i njegov tata radio „ružnu stvar“. Jedanput, rekao mu je Skoti, njegov tata drmnuo je

mamu po oku i srušio je. Na kraju su Skotijev tata i mama dobili RAZVOD zbog „ružne stvari“, a kad ga je Deni upoznao, Skoti je živeo s majkom, a tatu je viđao samo preko vikenda. Najveći užas u Denijevom životu bio je RAZVOD, a ta reč uvek mu se u mislima pojavljivala kao natpis od crvenih slova pokrivenim siktavim zmijama otrovnicama. U slučaju RAZVODA roditelji više ne žive zajedno. Natežu se oko deteta u sudskoj sali (je li to sala za tenis? Ili za badmington? Deni nije tačno znao koja od te dve sale, a možda i neka treća, ali mama i tata su u Stovingtonu igrali i tenis i badmington, pa je on pretpostavljao da bi to mogla biti i jedna druga prostorija). A dete je moralo poći s jednim roditeljem i gotovo više ne bi vidalo drugog, a roditelj s kojim je živelo mogao se venčati s nekim koga dete i ne poznaje, ukoliko ih ćapi. A najužasnija stvar u RAZVODU bila je to što je osećao kako ta reč, ili pojam, ili ono nešto što mu je dopiralo do svesti, lebdi u glavama njegovih roditelja, ponekad raspršena i srazmerno daleka, a ponekad tako debela, tmurna i stravična kao tamni oblaci. Tako je bilo otkad ga je tata kaznio što je umazao papire u njegovoj radnoj sobi i kad je doktor morao da mu stavi ruku u gips. To sećanje već je izbledelo, ali sećanje na pomisao o RAZVODU bilo je jasno i strašno. Ovaj put uglavnom se mami vrzmala po glavi, i on je stalno živeo u užasu da ona ne izdvoji reč iz mozga i otrgne je iz usta i učini je stvarnom. RAZVOD. Bila je to stalna skrivena misao, jedna od retkih koje je uvek mogao da razabere, kao ritam jednostavne muzike. Ali, kao i ritam, središnja zamisao je činila samo kičmu složenijih misli, a on zasad te misli nije mogao ni izdaleka da tumači. Do njega su dopirale samo kao boje i raspoloženja. Mamine misli o RAZVODU bile su usredsređene oko onog što je tata učinio njegovoj ruci i oko onog što se dogodilo u Stovingtonu kad je tata izgubio zaposlenje. Onaj dečak. Onaj Džordž Hatfild koji se naljutio na tatu i probušio im gume na „bubi“. Tatine misli o RAZVODU bile su složenije, tamnoljubičaste, prošarane užasavajućim žilama čistocrne boje. On kao da je mislio da će im biti bolje ako on ode. Da bi prestali da trpe. Tata je gotovo uvek trpeo, uglavnom povodom „ružne stvari“. Deni bi gotovo uvek i to zapazio: Tatina neprestana čežnja da ode na tamno mesto i gleda televizor u boji, i da jede kikiriki iz zdele i da radi „ružnu stvar“ dok mu se mozak ne smiri i dok ga ne ostavi na miru.

Ali danas popodne mama nije trebala brinuti i on bi joj rado prišao pa joj to rekao. Buba nije u kvaru. Tata nije nekamo zapeo da radi „ružnu stvar“. Sad je nadomak kuće, vozika autoputom između Lajonsa i Boldera. Njegov tata trenutačno nije ni razmišljao o „Ružnoj stvari“. Razmišljao je o... o...

Deni krišom pogleda iza sebe u kuhinjski prozor. Katkad, kad bi vrlo napregnuto razmišljao, nešto bi mu se dogodilo. To je udaljilo stvari, prave stvari, i on bi video stvari kojih tu nije bilo. Jednom, nedugo nakon što su mu ruku stavili u gips, to se dogodilo za stolom, dok su večerali. Tada nisu mnogo uzajamno razgovarali. Ali su razmišljali. O, da. Misli o RAZVODU visile su nad kuhinjskim stolom kao oblak pun crne kiše, bremenit, spreman da prsne. Bilo je tako loše da nije mogao da jede. Povraćalo mu se od pomisli da jede usred sveg tog crnog RAZVODA. A budući da je to izgledalo očajnički važno, potpuno se prepustio koncentraciji i nešto se dogodilo. Kad se vratio pravim stvarima, ležao je na podu, s pasuljem i pireom u krilu, mama ga je držala i plakala, a tata telefonirao. Bio je užasnut, trudio se da im objasni da je sve u redu, da mu se to ponekad događa kad se koncentriše da shvati više nego što bi normalno shvatio. Trudio se da im objasni i Tonija koga su zvali njegovim „nevidljivim prijateljem u igri“.

Njegov otac je rekao:

– On ima Ha Lu Ci Naciju. Izgleda OK, ali ipak želim da ga lekar pregleda.

Kad je lekar otišao, mama ga je naterala da joj obeća da više nikad to neće učiniti, da ih neće tako *prestraviti*, i Deni se složio. I on je bio prestravljen. Naime, kad se koncentrisao, njegove misli odleteše prema tati i na trenutak, pre nego što se pojavio Toni (u daljini, kao i uvek, dozivao je iz daljine), a neobične stvari izbrisale su njihovu kuhinju i kriške pečenja na plavom tanjiru, na trenutak je njegova svest zaronila kroz tatinu tminu do neshvatljive reči, mnogo jezivije od RAZVODA, a ta reč beše SAMOUBISTVO. Deni nikad više nije naišao na tu reč u tatinom mozgu, a naravno da je nije ni tražio. Nije mu bilo stalo i ako nikad ne dozna tačno značenje te reči.

Ali koncentracija mu je bila mila, jer bi katkad došao Toni. Ne uvek. Katkad bi se stvari samo na minut uskovitlale i zamaglile, a onda bi se razvedrile, zapravo, većinom, ali drugi put Toni bi se pojavio na samoj granici njegovog vidokruga, iz daljine je zvao i mahao...

To se dogodilo dvaput otkako su se doselili u Bolder i sećao se kako se iznenadio i razveselio ustanovivši da ga je Toni pratio čak iz Vermonta. Znači, svi njegovi prijatelji ipak nisu tamo ostali.

Prvi put bio je u zadnjem dvorištu i nije se dogodilo ništa naročito. Toni je samo mahnuo, a zatim tmina, a nekoliko minuta kasnije vratio se stvarnim stvarima, s nekoliko mutnih odlomaka sećanja, poput zbrkanog sna. Drugi put, pre dve nedelje, bilo je zanimljivije. Toni je mahao i dozivao iz četvrtog dvorišta: „Deni... dodi i pogledaj...“ Kao da je ustajao pa padao u duboku rupu, kao Alisa u zemlji čuda. Onda se našao u podrumu stambene

zgrade, a Toni beše pored njega, pokazujući senke oko sanduka u kome je njegov tata nosio sve važne papire, a pogotovo KOMAD.

– Vidiš? – rekao je Toni svojim dalekim zvonkim glasom. – Sanduk je ispod stepenica. Baš pod stepenicama. Nosači su je smestili baš... ispod... stepenica.

Deni je zakoračio napred da vidi to čudo, ali tad je opet pao, ovaj put s ljuljaške u zadnjem dvorištu na kojoj je sve vreme sedeo. I onesvestio se.

Tri-četiri dana kasnije njegov tata je hodao unaokolo i besno govorio mami da je pretražio sav prokleti podrum, a sanduku ni traga, i da će tužiti prokletu agenciju za selidbe koja ga je ostavila negde između Vermonta i Kolorada. Kako da završi KOMAD ako se i dalje budu dešavale ovakve stvari?

Deni reče:

– Ne, tata. Pod stepenicama je. Nosači su ga ostavili ispod stepenica.

Tata ga čudno pogleda i pođe da vidi. Sanduk je bio tamo, onde gde mu je Toni pokazao. Tata ga je poveo u stranu, smestio u krilo i zapitao ko ga je pustio u podrum. Onaj Tom s sprata iznad? Podrum je opasan, rekao je tata. Zato ga gazda i zaključava. Tatu je zanimalo da li ga neko ostavlja otključanog. Bio je srećan što je našao papire i KOMAD, ali to mu ne bi ništa vredelo da je Deni pao niza stepenice i slomio... nogu. Deni ozbiljno uzvratiti tati da nije silazio u podrum. Ta vrata uvek su zaključana. Složi se i mama. Deni nikad ne silazi u zadnji hodnik, reče ona, zato što je vlažan i taman i pun paučine... A on ne laže.

– Pa kako si onda znao, doktore? – zapita tata.

– Pokazao mi je Toni.

Mama i tata zagledaše se iznad njegove glave. To se ponekad i pre događalo. Budući da je to bilo jezivo, brzo bi to smetnuli s uma. Ali znao je da oni brinu zbog Tonija. Pogotovo mama, pa je pazio da misli tako da Toni ne dođe onde gde ga ona može videti. Ali sad je pomislio da ona leži, još se ne vrzma po kuhinji, pa se napeto koncentrisao da vidi hoće li shvatiti o čemu razmišlja tata.

Čelo mu se izbrazda, a zamazane ruke čvrsto stisnu u pesnice. Nije sklopio oči, to nije bilo potrebno, nego je zažmirio iz sve snage, pa zamišljao tatin glas, Džekov glas, glas Džona Danijela Torenasa, dubok i postojan, koji ponekad frkne od zadovoljstva ili postane još dublji od ljutine, ili ostaje postojan zato jer razmišlja. Razmišlja o. Misli na. Misli...

(misli)

Deni tiho jeknu, a telo mu se skljojka na pločnik kao da su iz njega otišli svi mišići. Bio je pri punoj svesti. Video je ulicu i devojku i mladića kako idu pločnikom na drugoj strani i drže se za ruke zato što su bili (zaljubljeni?)

tako srećni zbog tog divnog dana i zato što su zajedno tog dana. Video je kako ka kanalizacionom otvoru leti jesenje lišće; žuti zvezda-skokovi nepravilnog oblika. Vide kuću kraj koje su prolazili i zapazi kako je krov pokriven (*šindrom, milim da problema neće biti ako je streha OK, da, biće u redu, taj Votson, bože, kakav tip, hteo bih da mu dam mesto u KOMADU. na kraju ću u njega strpati ceo jebeni ljudski rod ako ne pripazim. da. šindra. jesu li ovde ekseri? sranje, zaboravio sam da ga pitam. pa, lako ću ih nabaviti. železara u Sajdvinderu. ose, u ovo doba godine se gnezde. možda bi trebalo da nabavim neku od onih bombi protiv insekata, ako bude osa kad skinem staru šindru. nove šindre. stare*)

Šindra. O tom, dakle, on misli. Dobio je zaposlenje i misli na šindru. Deni nije znao ko je Votson, ali sve ostalo izgledalo je jasno. A možda vidi osinje gnezdo, sigurno kao to da se zove

- Deni... Deniiii...

Podiže pogled i tamo je bio Toni, na kraju ulice, stajao je kraj stanice i mahao. Kao i uvek, Deni oseti topao izliv zadovoljstva što vidi starog prijatelja, ali ovog puta kao da ga štrecnu, i strah, kao da je Toni došao s nekom tamom skrivenom iza leđa. Tegla puna osa koje će duboko bosti kad budu puštene.

Ali nije dolazilo u obzir da ne odu.

Još više se skljojka na pločnik. Ruke su mu mlitavo klizile s bedara i klatile se ispod šavova njegovih pantalona. Brada mu klonu na grudi. Zatim usledi iznenadan bezbolan trzaj dok je deo njega ustao i potrčao za Tonijem u levkastu tminu.

- Deniii...

Tmina sad beše prošarana uskovitlanom belinom. Nakašljavanje i hukanje, i savitljive jadne senke koje su se stapale u noći s jelama, jer ih je terala vrištava oluja. Kovitlao je i plesao sneg. Svuda sneg.

- Preduboko - reče Toni iz tmine, a tuga u njegovom glasu prestravi Denija. - Previše duboko da izađete.

Još jedan lik izvija se i povlači. Ogroman i pravougli. Nakrivljen krov. Belina koja beše zamagljena u olujnoj tmuni. Mnogo prozora. Duga zgrada s krovom pokrivenim šindrom. Pokoja šindra bila je zelenija i novija. Stavio ih je njegov tata. Ekserima iz železare u Sajdvinderu. Sad sneg pokriva šindru. Prekriva sve.

Zelena svetlost zasja na pročelju zgrade, zatitra i pretvori se u divovsku iscerenu lobanju iznad dve ukrštene kosti.

– Otrov – reče Toni iz uzburkane tmine. – Otrov.

Drugi znakovi mu zatitraše pred očima, neki ispisani zelenim slovima, a neki na daskama zabijenim koso u snežne nanose. PLIVANJE ZABRANJENO. OPASNOST! ELEKTRIČNE ŽICE. OVA ZGRADA SE RUŠI. VISOKI NAPON. TREĆA TRAČNICA. SMRTNA OPASNOST. NE PRILAZI. UDALJI SE. ULAZ ZABRANJEN. PRESTUPNICI ĆE NA LICU MESTA BITI USTRELJENI. Nijedan natpis nije potpuno shvatao – nije znao da čita! – ali sve to je naslućivao, a sanjiva strava lebdela je u tamnim dubinama njegovog tela kao lagane smeđe truske koje će uginuti na suncu.

Nestadoše. Sad se nalazio u sobi punoj neobičnog nameštaja, u sobi koja beše tamna. Sneg je sipio po prozoru kao kad bacaš pesak. Usta mu bila suva, oči kao vrući klikeri, a srce mu ludo lupalo u grudima. Spolja dopre potmulu tresak, kao da su se širom otvorila stravična vrata. Bat koraka. Na drugom kraju sobe bilo je ogledalo, a duboko u njegovom srebrnom bleštavilu jedna jedina reč pojavi se u zelenoj vatri, a ta reč beše: VATRAM.

Soba nestade. Još jedna soba. Znao je (znaće)

ovu sobu. Prevrnuta stolica. Razlupan prozor kroz koji se kovitla sneg, već se zaledila ivica tepiha. Zaveses pokidane. Visile su na slomljenoj letvici. Nizak ormarić srušen na prednju stranu.

Opet usledi potmulu tresak, ustaljen, ritmičan, užasan. Razlupano staklo. Bliži se uništenje. Promukao glas, ludački glas, koji je delovao još stravičnije zato što je bio poznat:

Izađi! Izađi, govno malo! Da dobiješ što zaslužuješ!

Tres. Tres. Tres. Lom drva. Rika besa i zadovoljstva. VATRAM. Dolazi. Lebdi preko sobe. Sa zidova strgnute slike. Gramofon (mamin gramofon?)

Prevrnut na podu. Njene ploče. Grig, Hendl, Bitlsi, Art Garfankel, Bah, List, unaokolo pobacane. Polomljene u nazupčene crne klinove, kao parčići torte. Zrak svetla prodire iz druge sobe, kupatila, prodornog belog svetla, a u ogledalu ormara za lekove treperi i gasi se jedna reč, poput crvenog oka: VATRAM, VATRAM, VATRAM...

– Ne – šapnu on. – Ne! Toni, molim te...

A preko bele porculanske ivice kade njiše se ruka. Mlitava. Spori mlaz krvi (VATRAM) curka niz jedan prst, srednjak, cedi se s pažljivo oblikovanog nokta na pločice...

Ne, o, ne, o ne...

(o, molim te, Toni, plašiš me)

VATRAM VATRAM VATRAM

(prestani, Toni, prestani)

Nestaje.

U tmimi tresak sve jači i jači, odzvanja, posvuda, sve unaokolo.

I sad on čuči u tamnom predvorju, čuči u plavom tepihu u čiju je vunu tkaninu utkan splet izvitoperenih crnih likova, sluša kako se približava tresak, a Lik je sad skrenuo iza ugla i počeo da mu se približava. Vreba i zaudara na krv i usud. U jednoj ruci drži čekić i maše njime (VATRAM) s jedne strane na drugu, u zlim lukovima, lupa čekićem po zidovima, razdire svilene zidne tapete, izbija jezive oblake od gipsa:

De, da dobiješ ono što zaslužuješ! Prihvati to kao muškarac!

Lik mu se primiće, zaudara onim slatkokiselim zapahom, divovski. Vršak čekića zaseca vazduh podlim siktavim zvukom, zatim silan potmuo bum kad je mlatnuo u zid i odbio prašinu u oblačiću iritantnog mirisa. Crvene očice blistaju u tmimi. Čudovište je nad njim, otkrilo ga je kako ovde čuči, a iza leđa mu je goli zid. A vratašca na tavanici zaključana.

Tmina. Lebdenje.

– Toni, molim te, odvedi me natrag, molim te, molim te...

I *vratio se*, sedeo je na pločniku Ulice Arapaho, košulja mu se vlažno pripela za leđa, a telo mu se kupalo u znoju. U ušima mu je još odzvanjao onaj snažni kontrapunkt, osećao je svoju mokraću jer se od jeze upiškiio. I vide onu mlohavu ruku obešenu preko ivice kade, i kako krv curi niz prst, srednjak. I onu neobjašnjivu reč, toliko užasniju od bilo koje druge: VATRAM.

A sada sunce. Prave stvari. Osim Tonija koji je sad bio udaljen šest ulica od njega, obična mrljica. Stoji na uglu, a glas mu slabašan i piskav i sladak: „Pazi, doktore...“

U sledećem trenu Toni nestade, a tatina prastara crvena „buba“ pomoli se iza ugla i zaklokota ulicom bljujući za sobom plavi dim. Za tili čas Deni skoči s ivičnjaka. Mahnu, cupkajući s noge na nogu, i povika:

Tata skrenu uz ivičnjak, ugasi motor i otvori vrata. Deni otrča prema njemu, i tad se sledi, a oči mu se raširiše. Srce mu se uspenra u grlo i sledi se. Pored tate na suvozačkom sedištu beše čekić kratke drške, vrha umrljanog krvlju i kosom.

A zatim to postade obična torba sa namirnicama.

– Deni... jesi li dobro, doktore?

– Da, dobro sam.

Pride tati i uroni licem u tatin traperski kaput postavljen ovčjom kožom i zagrlj ga čvrsto, čvrsto, čvrsto. Džek mu uzvratil zagrljaj. Malo se zapanjio.

– Hej, ne valja tako da sediš na suncu, doktore. Cedi se znoj s tebe.

– Valjda sam dremnuo. Volim te, tata. Čekao sam te.

– I ja volim tebe, Den. Doneo sam stvari. Jesi li dovoljno jak da ih ponesesh gore?

– Naravski!

– Doktor Torens, najjači čovek na svetu – reče Džek pa mu razbaruši kosu. – A ima hobi da zaspi na uglu ulice.

Onda se popeše do vrata, a mama side da ih dočeka. Zastade na drugoj stepenici, pa ih je gledao kako se ljube. Bili su radosni što se vide. Iz njih je izbijala ljubav, kao što je ljubav izbijala iz mladića i devojke koji su šetkali ulicom i držali se za ruku. Deni je bio srećan.

Torba puna namirnica – *obična* torba s namirnicama – šuškala mu je u rukama. Sve je bilo u redu. Tata je kod kuće. Mama ga ljubi. Nije bilo ružnih stvari. A nije se uvek dogadalo sve što mu je Toni pokazivao.

Ali strah se usadi oko njegovog srca, dubok i grozan. Oko njegovog srca i oko one neodgonetljive reči koju je video u ogledalu svog uma.

5. TELEFONSKA GOVORNICA

Džek parkira „folksvagen“ pred Reksalom u robnom centru Tejbl Mesa. Ugasi motor. Opet se zapita da li trebalo da zameni pumpu za gorivo, a onda opet uveri sebe da za to nemaju novca. Ako auto izdrži do novembra, ionako može u penziju, uz sve počasti. Do novembra sneg u brdima biće viši nego krov „bube“... a možda viši i od tri naslagane „bube“.

– Ostani u kolima, doktore. Doneću ti bombone.

– Zašto ne smem i ja da podem?

– Moram da telefoniram. Privatna stvar.

– I zato nisi telefonirao od kuće?

– Tako je.

Vendi je svakako htela telefon, iako je njihovo finansijsko stanje bilo očajno. Tvrdila je da kad već imaju malo dete, a pogotovo takvo kao Deni, koga katkad hvata nesvestica, po svaku cenu moraju da imaju telefon. I tako je Džek ispljunuo trideset dolara za uvođenje telefona, teški izdatak, i

devedeset dolara za osiguranje, što mu je bilo zaista teško. A telefon je do sad bio nem, osim dva pogrešna poziva.

- Mogu li da dobijem „bebi rut“, tata?
- Da. Mirno sedi i ne igraj se menjačem, u redu?
- U redu. Gledaću karte.
- Gledaj.

Dok je Džek izlazio, Deni otvori „bubin“ pregradak za rukavice i izvadi pet trošnih karata benzinskih stanica: Kolorado, Nebraska, Juta, Vajoming, Nju Meksiko. Voleo je auto-karte, voleo je da prstom prelazi po putevima. Što se njega ticalo, nove karte bile su najbolje u njihovoj seobi na zapad.

Džek priđe tezgi u prodavnici, kupi za Denija bombone, a za sebe novine i oktobarski *Rajters dajdžest*. Pruži prodavačici pet dolara i zamoli je da mu vrati u novčićima od dvadeset pet centi. Sa srebrnjacima u ruci priđe telefonskoj govornici uz mašinu za izradu ključeva i uvuče se u nju. Odatle je kroz tri sloja stakala mogao da vidi Denija u „bubi“. Dečakova glava pažljivo se nadvijala nad karte. Džek oseti talas gotovo očajničke ljubavi prema sinu. Ta emocija se na njegovom licu ogledala kao ledena ukrućenost.

Mogao je od kuće da se preko telefona ljubazno zahvali Alu. Svakako ne bi rekao ništa zbog čega bi mu Vendi prigovorila. Njegov ponos rekao je: Ne. Ovih dana gotovo uvek je slušao glas svog ponosa, jer je osim žene i sina, šest stotina dolara na tekućem računu i trošnog „folksvagena“ iz 1968, ponos bio jedino što mu je preostalo. Jedino što je bilo njegovo. Pa i tekući račun bio je zajednički. Pre godinu dana predavao je engleski u jednoj od najboljih privatnih škola u Novoj Engleskoj. Imao je prijatelje, iako ne baš iste kao i oni koje je imao pre nego je prestao da pije. Smejali su se, kolege sa fakulteta divile su se njegovoj veštini u razredu i tome što u slobodno vreme piše. Pre šest meseci stvari su stajale veoma dobro. Odjednom je od plate koju je primao svake dve nedelje ostalo dovoljno novca da otvori štedni račun. Kad je pio, nije mu ostajao ni cent, iako je veliku većinu tura plaćao Al Šokli. On i Vendi počeli su oprezno da razgovaraju o kupovini kuće, pa da je za godinu-dve otplate. Farmerska kuća na selu, za šest do osam godina potpuno će je obnoviti, pa dodavola, mladi su, imaju vremena.

A onda je izgubio kontrolu nad sobom.

Džordž Hatfild.

Miris nade pretvorio se u miris stare kože u Kromertovoj kancelariji, sve je bilo poput nekog prizora iz njegovog komada. Po zidovima stare slike ranijih direktora škole u Stovingtonu, duborezi škole 1879, kad je tek sagrađena, i 1895, kad su Vanderbiltovim novcem sagrađili sportsku svlačionicu

koja i sad stoji na zapadnom kraju fudbalskog igrališta, oniska, ogromna, obrasla bršljanom. Napolju, pred Kromertovim odškrinutim prozorom šuštao je aprilski bršljan, iz radijatora je dopiralo sneno šuškanje pare. Ovo nije namešteno, tada je pomislio. To je stvarnost. Njegov život. Kako je uspeo da ga tako sjebe?

– Ovo je ozbiljna situacija, Džek. Vrlo ozbiljna. Upravni odbor me zamolio da ti prenesem njihovu odluku.

Odbor je tražio Džekov otkaz i Džek im ga je dao. Da su prilike bile drukčije, u junu bi postao stalni profesor.

Noć posle razgovora u Kromertovoj kancelariji beše najtamnija i najgrozomornija noć u njegovom životu. Želja, *potreba* da se opije nikad nije bila tako snažna. Ruke su mu se tresle. Obarao je predmete. I neprestano je želeo da se iskali na Vendi i Deniju. Njegov bes bio je poput opake životinje na izlizanoj uzici. Otišao je iz kuće, jer se plašio da ih ne istuče. Završio je pred barom, a jedino što ga je suzdržavalo da ne ude u bar beše spoznaja da će ga, ude li unutra, Vendi napokon ostaviti i povesti sa sobom Denija. A od onog dana kad odu, on će biti mrtav.

Umesto da ude u bar u kome su sedele tamne senke probajući ukusne vode zaborava, pošao je u kuću Ala Šoklija. Upravni odbor je glasao šest prema jedan. Al je bio taj jedan.

Pozvao je telefonistkinju i ona mu reče da ga za dolar i osamdeset centi može spojiti sa Alom, na tri minuta, a na udaljenosti od tri hiljade dvesta kilometara. Vreme je relativno, lutko, pomisli on, i gurnu u otvor osam kovanica po dvadeset pet centi. Slabašno je čuo elektronsko zvrjanje i cičanje veze koja je njušila svoj put prema istoku.

Alov otac bio je Artur Longli Šokli, čelični baron. Svom jedincu Alu ostavio je imetak i ogromnu količinu investicija i direkcija. I stolica u raznim upravnim odborima. Jedna beše u upravnom odboru privatne škole u Stovingtonu, najdraže dobrotvorne ustanove starog Šoklija. Pohađali su je i Artur i Albert Šokli, a Al je stanovao u mestu Bare, sasvim dovoljno blizu da se lično zanima za školske poslove. Al je godinama bio teniski trener u Stovingtonu.

Džek i Al prijateljili su se sasvim prirodno i bez sticaja okolnosti. Na nizu školskih i fakultetskih proslava uvek su bili najpijaniji. Šokli se razveo od žene, a i Džekov je brak polagano išao nizbrdo, iako je još voleo Vendi i iskreno (i često) obećavao da će se popraviti, radi nje i radi malog Denija.

Njih dvojica bi s mnogih fakultetskih proslava završili po barovima dok se ne bi zatvorili, a onda stali pred neku prodavnicu mešovite robe pa kupili

gajbu piva i lokali parkirani na ivici nekog sporednog drumca. Bilo je jutara kad bi Džek uteturao u kuću koju su iznajmili dok bi na nebu rudela zora, i zatekao Vendi i dete kako spavaju na kauču. Deni uvek s unutrašnje strane; sitnu šaku stisnuo bi pod Vendinu bradu. Pogledao bi ih, a gadenje nad samim sobom spustilo bi mu se niz grlo u gorkom talasu, još jače od ukusa piva i cigareta i martinija, „marsovaca“, kako ih je zvao Al. Tada bi se njegov um zamišljeno i bistro okrenuo pušci, ili užetu, ili oštirci britve.

Ukoliko bi pijanka bila u radnim danima, spavao bi tri sata, ustao, obukao se, prožvakao četiri „ekscedrina“ pa još pijan pošao u devet sati da predaje o američkim pesnicima. Dobro jutro, deco, danas će vam Crvenooko Čudo pričati kako je Longfelou izgubio ženu u veelikom požaru.

Nije se smatrao alkoholičarem, pomisli Džek kad mu u uhu zazvoni Alov telefon. Koliko je časova propustio, ili predavao neobrijan, još smrdeći po „noćšnjim marsovcima“. Nisam alkoholičar, mogu bilo kad da prestanem. Koliko su noći on i Vendi proveli u odvojenim krevetima. Slušaj, dobro mi je. Ulubio si branik. Jasno da mogu da vozim. Uvek je u kupatilu lila suze. Kolege su ga oprezno merkale na svakoj proslavi gde se služio alkohol, pa čak i vino. Polako mu je svanulo da ga ogovaraju. Spoznaja da na svom „Andervudu“ ne stvara ništa osim loptica pretežno praznog papira koje bi završavale u korpi. Za Stovington je on, u neku ruku, bio ulov, možda američki književnik koji polagano cveta, a svakako sposoban predavač one velike tajanstvenosti, stvaralačkog pisanja. Objavio je dva tuceta kratkih priča. Radio je na komadu i mislio da mu negde u zadnjim prostorima mozga sazreva roman. Ali sad nije stvarao, a njegova predavanja postadoše neustaljena.

Naposletku se to završilo jedne noći. Nije prošlo ni mesec dana otkako je Džek sinu slomio ruku. Činilo mu se da je to dokrajčilo njegov brak. Prestajalo je još samo da se Vendi odluči... Da njena majka nije kučka prve klase, znao je da bi Vendi sela u autobus za Nju Hempšir čim se Deni oporavi za put. Sve je bilo gotovo.

To se desilo malo posle ponoći. Džek i Al dolazili su u Bare putem US 31, Al je sedeo za volanom svog „jaguara“, žustro menjao brzine u krivinama, a katkad prelazio punu liniju. Obojica su bili vrlo pijani. Te noći su „marsovci“ sleteli u punom broju. Brzinom od sto deset kilometara prešli su poslednju okuku pre mosta, a na putu je bio dečji bicikl... Zatim oštro, bolno cičanje, dok se guma gulila s točkova „jaguara“, a Džek se i sad sećao kako se Alovo lice uzdiže nad volanom kao okrugli beli mesec. Onda zveketav sudar kad su brzinom od šezdeset pet kilometara na čas naleteli na bicikl, a on uzleteo kao savijena i izvitoperena ptica. Upravljač udari u vetrobran, a

onda se opet nađe u vazduhu prošavši pred Džekovim iskolačenim očima sigurnosno staklo zvezdastim crtama. Trenutak zatim začu konačan jeziv udarac kad je bicikl sleteo na put iza njih. Nešto pod njima tupo udari dok su gume prelazile preko toga. „Jaguar“ se bočno zanosio. Al je i dalje vešto upravljao vozilom, a Džek je iz velike daljine čuo sebe kako govori:

– Bože, Ale. Zgazili smo ga. Osetio sam!.

Telefon mu je i dalje zvonio na uhu. *Hajde, Ale, budi kod kuće, da ovo rešim s tobom.*

Al je u dimu zaustavio kola na metar od stuba mosta. Dve gume „jaguara“ su se izduvale. Na preko četrdeset metara ostavile su krivudave tragove spaljene gume. Načas se zглеdaše, a onda otrčaše u hladnu tminu.

Bicikl je bio potpuno uništen. Otpao je jedan točak, a kad je pogledao preko ramena, Al ga vide nasred puta, a šest žbica je štrčalo poput žica na klaviru. Al kolebljivo reče:

– Mislim da smo ovo zgazili, Džeki mali.

– Pa gde je onda dete?

– Zar si *video* dete?

Džek se namršti. Sve se dogodilo tako ludom brzinom. Izašli su iz okuke. U svetlima „jaguara“ pomolio se bicikl. Al je nešto vikao. Onda sudar i dugo zanošenje.

Stavili su bicikl na ivicu puta. Al se vrati do „jaguara“ i stavi reflektore. Tokom sledeća dva sata pretraživali su ivice puta, pomoću snažne četvo-ročelijske baterije. Ništa. Iako je bilo kasno, nekoliko je automobila prošlo pored oštećenog „jaguara“ i dvojice koji su istraživali s truckavom baterijom. Nijedan nije stao. Kasnije je Džek mislio da neko čudno providenje, u nameri da im dâ poslednju priliku, nije dovelo policajce, a sredilo je da im se ne obrati nijedan prolaznik.

U dva i petnaest vratili su se do „jaguara“, trezni, ali s mučninom.

– Ako se niko nije vozio na njemu, šta li je radio nasred puta? – zapita

Al. – Nije bio parkiran sa strane, bio je baš u jebenoj *sredini!*

Džek je mogao samo da odmahne glavom.

– Pozvani broj se ne javlja – reče telefonistkinja. – Da probam ponovo?

– Još koji put, gospođice. Da li vam je krivo?

– Ne, gospodine – začu se službeni glas.

Ma javi se, Ale!

Al je preko mosta došao do najbližeg telefona, nazvao jednog prijatelja neženju i rekao mu da će mu dati pedeset dolara ako mu prijatelj izvadi iz garaže „jaguarove“ zimske gume pa ih donese na put 31, na most ispred

Barea. Za dvadeset minuta pojavio se prijatelj u farmerkama i gornjem delu pidžame. Posmatrao je prizor.

– Jesi li ubio nekog? – zapita on.

Al je već dizao zadnji deo auta, a Džek odvijao matice.

– Srećom, nisam nikog – uzvratil Al.

– Ipak idem odmah natrag. Platićeš mi ujutro.

– Dobro – reče Al ne podigavši pogled.

Bez problema su namestili gume, pa se zajedno odvezli u kuću Ala Šoklija. Al utera „jaguar“ u garažu i ugasi motor.

U mračnom muku reče:

– Prestajem s pićem, Džeki moj. Gotovo. Zaklao sam svog zadnjeg „marsovca“.

A sad, dok se znojio u govornici, Džeku sinu da nikad nije sumnjao u Alovu čvrstinu. Odveo se kući „folcikom“, uključio radio, a neka disko grupa pevala je i pevala, talismanski, u kući pre zore: *Do it anyway... you wanna to it... do it anyway you want...* Ma kako glasno pevali, čuo je škripu guma i sudar. Kad bi žmirnuo, video bi onaj otpali točak i polomljene žbice kako štrče u nebo.

Kad je ušao, Vendi je spavala na kauču. Pogleda u sinovljevu sobu, a Deni je nauznak ležao u krevetu i duboko spavao, a ruka mu je još bila u gipsu. U blagom sjaju ulične rasvete koja je prodirala u sobu, video je tamne crte na belini gipsa. To su bili potpisi svih lekara i sestara na pedijatriji.

Nesrećan slučaj. Pao je niza stepenice.

(o, ti pokvareni lažljivče)

Nesrećan slučaj. Izgubio sam kontrolu nad sobom.

(ti jebeni pijani gubitniče bog je obrisao slinu iz nosa i to si ti)

Slušajte, hej, hajde, molim vas, obični nesrećan slučaj...

Ali poslednju molbu oterala je slika one ustreptale baterijske lampe s kojom su tragali po korovu krajem novembra za ispruženim telom koje je tamo moralo biti po svim propisima, i čekali policiju. Nema veze što je vozio Al. Drugih noći vozio je on.

Navukao je na Denija ćebad, pošao u spavaću sobu i s gornje police ormara uzeo španski „ljama“ kalibra 38. Bio je u kutiji za cipele. Gotovo sat vremena sedeo je na krevetu s njim i gledao ga očaran njegovim smrtnim bleskom.

U zoru ga je vratio u kutiju, a kutiju u ormar.

Ujutru je pozvao šefa odseka Bruknera, pa ga zamolio da odloži njegovo predavanje. Ima grip. Brukner pristade, ali neljubaznije nego inače. Ove godine Džek Torens bio je vrlo „osetljiv“ na grip.

Vendi mu je ispržila kajganu i skuvala kafu. Čutke su jeli. Jedini je zvuk dopirao iz zadnjeg dvorišta. Deni je zdravom rukom veselo vozikao kamione po gomili peska.

Pošla je da opere sude. Okrenuvši mu leđa, reče:

– Džek. Razmišljam.

– Da? – Uzdrhtalim rukama pripali cigaretu. Čudno, jutros nije mamuran. Samo drhtavica. Žmirnuo je. U trenutnoj tmini bicikl nalete na vetrobran, na staklu ostaše zvezdaste crte. Gume zaškriпаše. Baterija je skakala.

– Želim s tobom da razgovaram o... o onom što je najbolje za mene i za Denija. Možda i za tebe. Ne znam. Morali smo i pre o tome da razgovaramo.

– Da li bi mi nešto učinila? – upita gledajući ustreptali vrh cigarete. – Da li bi mi učinila uslugu?

– Šta? – Glas joj je bio tih i neutralan.

On je opet pogleda.

– Prićaćemo o tome za nedelju dana. Ako još budeš želela.

Okrenula se ka njemu. Ruke su joj bile zapenjene od sapunice, a lepo lice bledo i razočarano.

– Džek, kod tebe obećanja ne vrede. Ti svejedno radiš svoje...

Ućuta, pogleda ga u oči, oćarana, odjednom nesigurna.

– Za nedelju dana – reće on. Glas mu je izgubio svu snagu i prešao u šapat. – Molim te. Ništa ne obećavam. Ako tad još budeš htela da razgovaraš, razgovaraćemo. O čemu god zaželiš.

Dugo su se gledali preko suncem obasjane kuhinje, a kad se ona bez reći okrenula posuđu, zadržtao je. Bože, potrebno mu je piće. Samo malo osveženje da stvarima da njihovu pravu perspektivu...

– Deni reče da je sanjao da si doživeo saobraćajnu nesreću – odsećno reče ona. – Katkad sanja ćudne snove. Jutros je to rekao kad sam ga oblaćila. Jesi li, Džek? Jesi li doživeo nesreću?

– Nisam.

U podne je ćežnja za pićem postala lagana groznica. Pošao je Alu.

– Na suvom si? – upita Al pre nego što ga je pustio u stan. Al je grozno izgledao.

– Suv kô list. Izgledaš kao Lon Ćejni u „Fantomu iz opere“.

– Uđi.

Ćelo popodne igrali su vist udvoje. Nisu pili.

Prošlo je sedam dana. On i Vendi su malo razgovarali. Ali znao je da ona motri i da ne veruje. Pio je crnu kafu i beskonaćne limenke „koka-kole“. Jedne noći polokao je svih šest „koka-kola“ iz pakovanja, a onda otrćao u

kupatilo i povraćao. Nivo boca u ormaru za piće nije opadao. Posle škole išao je kod Ala Šoklija – mrzela je Ala Šoklija više nego ikog drugog – i kad bi došao kući, mogla se zakleti da mu dah zaudara na skoč ili džin, ali bi pre večere trezveno s njom razgovarao, popio kafu, posle večere igrao se s Denijem, popio s njim „koka-kolu“, pročitao mu priču za laku noć, a onda seo i ispravljao zadatke, kraj ruke mu se nizala šoljica za šoljicom kafe, i morala je sama sebi da prizna da je pogrešila.

Prošle su nedelje, a neizgovorena reč sve više se povlačila s njenih usana. Džek je osećao to povlačenje, ali je znao da se nikad neće sasvim povući. Stvari su postajale malo lakše. Onda Džordž Hatfild. Opet je izgubio kontrolu nad sobom, ali ovaj put sasvim trezan.

– Gospodine, vaš broj još se ne...

– Halo? – Alov glas, sav zadahtan.

– Govorite – ogorčeno reče telefonistkinja.

– Ale, ovde Džek Torens.

– Džeki moj! – Iskreno zadovoljstvo. – Kako si?

– Dobro. Pozvao sam tek toliko da se zahvalim. Dobio sam posao. Izvrstan je. Ako onaj prokleti komad ne završim zakopan celu zimu u snegu, nikad ga neću ni završiti.

– Završićeš.

– Kako je? – s oklevanjem upita Džek.

– Suv sam – odvrati Al. – Ti?

– Kao list.

– Mnogo ti nedostaje?

– Svakog dana.

Al se zasmija.

– Znam. Ali ne znam kako si ostao suv posle onog slučaja s Hatfildom.

To je bilo posebno.

– Stvarno sam zabrljao stvar – ravnodušno odgovori on.

– O, dodavola. Do proleća ću srediti upravni odbor. Efinger već tvrdi da je ono možda bilo prenačljeno. A ako išta bude od komada...

– Da. Slušaj, sin mi je u autu, Ale. Čini mi se da postaje uzrujan...

– Jasno. Razumem. Dobro se provedi preko zime, Džek. Drago mi je ako sam ti pomogao.

– Još jednom hvala, Ale.

Spustio je slušalicu, sklopio oči u vreloj govornici i opet video kako bicikl naleće – ustreptala baterijska lampa. Sutradan je u novinama izašao člančić, tek tako da se ispuni prostor, ali vlasnik bicikla nije bio imenovan.

Uvek će za njih ostati tajna zašto je bicikl tamo bio u noći. A možda je tako trebalo da bude.

Vratio se do auta i dao Deniju malo otopljenju „bebi rut“.

– Tata?

– Šta je, doktore?

Deni je oklevao, gledajući očevo odsutno lice.

– Kad sam te čekao da se vratiš iz onog hotela, ružno sam sanjao. Sećaš li se? Kad sam zaspao?

– Aha.

Ali nije bilo pomoći. Tatine misli bile su negde drugde, a ne uz njega. Opet je mislio na „ružnu stvar“.

(Sanjao sam da me tučeš, tata)

– Kakav san, doktore?

– Ništa – reče Deni dok su izlazili s parkirališta. Vрати karte u pregradak za rukavice.

– Sigurno?

– Da.

Džek pogleda sina ovlaš, zbunjeno, a onda mu se misli vratiše komadu.

6. NOĆNE MISLI

Ljubav je bila obavljena, a njen čovek spavao je kraj nje.

Njen čovek.

Osmehnula se u tami, njegovo seme još je curilo, polagano i toplo, između njenih lagano razdvojenih bedara, a njen smešak beše i tužan i radostan, jer je izraz *njen čovek* prizvao stotine osećaja. Svaki osećaj, razmatran posebno, budio je čuđenje. Zajedno, u ovoj tmini što uljuljkuje u san, bili su kao udaljena bluz melodija koju čujemo u gotovo opustelom noćnom klubu, setna ali prijatna.

Loving you baby, is just like rolling off a log.

But if I can't be your woman, I sure ain't goin to be your dog.

Da li je to pevala Bili Holidej? Ili neka prozaičnija, na primer, Pegi Li? Nije važno. Ta pesma bila je tiha i bleštava, i u tišini u njenoj glavi svirala je nežno, kao da izbija iz jednog od onih staromodnih džuboksova, možda marke „verlicer“, pola sata pre zatvaranja.

Pošto se udaljavala od svoje svesti, pitala se u koliko li je kreveta spavala s ovim čovekom kraj nje. Upoznali su se na fakultetu i prvi put su ljubav vodili u njegovom stanu... to je bilo nepuna tri meseca otkako ju je majka oterala od kuće i rekla da se nikad ne vrati, a ako želi nekud da ide, može ići kod oca, jer je ona kriva za razvod. Bilo je to 1970. godine. Tako davno? Jedan semestar kasnije zajedno su stanovali, našli posao preko leta i zadržali stan kad je počela zadnja godina na fakultetu. Izrazito se jasno sećala tog kreveta. Velik bračni krevet, udubljen u sredini. Kad su vodili ljubav, stare opruge udarale su ritam. Te jeseni konačno je uspela da prekine odnos s majkom. Džek joj je pomogao. Ona želi i dalje da te tuče, rekao je Džek. Što češće joj telefoniraš, što češće puziš natrag i moliš za oproštaj, a ona te što više može ključati ocem. Dobro je to za nju, Vendi, jer i dalje može da umišlja da si ti kriva. Ali to je za tebe loše. Te godine su o tome nadugo i naširoko raspravljali u tom krevetu.

(Džek je sedeo skupivši čebad oko struka, među prstima mu je gorela cigareta, gledao ju je u oči, pola u šali, a pola mrgodno. Govorio joj je: *Rekla ti je da se nikad ne vratiš, je li? Da više nikad ne prekoračiš njen prag, jelda? Pa zašto onda ne spusti slušalicu kad zna da ti zoveš? Zašto ti kaže da ne smeš da dođeš ako sam ja s tobom? Zato što misli da bih mogao da je obuzdam. Ona želi i dalje želi da ti stavlja lisice na ruke, lutka. Luda si ako joj dopustiš da to radi. Rekla ti je da se više nikad ne vraćaš, pa zašto je ne uhvatiš za reč? Zaboravi je. A naposletku je i ona tako gledala na stvar.)*

Džekova je zamisao bila da se neko vreme razdvoje, da steknu perspektivu o svojoj vezi, rekao je. Pobojala se da se on zanima za neku drugu. Kasnije je saznala da nije bilo tako. Na proleće su opet bili zajedno i zapitao ju je da li je posetila tatu. Poskočila je kao da ju je odalamio bičem.

Otkud znaš?

Senka zna.

Zar me uhodiš?

I njegov nestrpljiv smeh od koga se uvek tako čudno osećala, kao da joj je osam godina i kao da on može jasnije od nje spoznati njene pobude.

Bilo ti je potrebno vreme, Vendi.

Za šta?

Pa... da shvatiš za koga od nas želiš da se udaš.

Džek, šta to govoriš?

Pa, prosim te.

Venčanje. Njen otac je došao, a majka nije. Ustanovila je da to može da podnese ako ima Džeka. Onda je došao Deni, njen divni sin.

Bila je to najbolja godina i najbolji krevet. Kad se rodio Deni, Džek joj je našao posao da kuca na mašini za pola tuceta profana na Odseku za anglistiku: tekstove, ispite, rasporede časova, beleške s predavanja, popise literature. Na kraju je jednom od njih prekucala roman, roman koji nikad nije objavljen... na Džekovu vrlo nepoštovačku i vrlo prikrivenu radost. Posao joj je donosio četrdeset dolara nedeljno, a popeo se naglo čak do šezdeset ona dva meseca kad je prekucavala neuspešni roman. Nabavili su prvi auto, petogodišnji „bjuik“, u kojem je sedište za dete bilo u sredini. Bistri mladi bračni par koji se uzdiže. Deni ju je prisilio da se pomiri sa majkom. To pomirenje uvek je bilo nategnuto, a nikad srećno, ali ipak je to bilo pomirenje. Kad je vodila Denija, pošla bi bez Džeka. I nije rekla Džeku da je njena majka uvek ponovo nameštala Denijeve pelene, mrštila se nad njegovom bočicom i uvek zapažala optužujuće prve znakove osipa na detetovoj guzici ili genitalijama. Njena majka nije nikad ništa otvoreno govorila, ali poruka je ipak stigla: cena koju je počela da plaća (a možda će je uvek plaćati) za pomirenje, bila je osećaj da je nesposobna majka. Na taj način njena majka je i dalje držala „lisice“ pri ruci.

Vendi je danju ostajala kod kuće i bavila se domaćinstvom, hranila Denija bočicama u suncem obasjanoj kuhinji četvorosobnog stana na prvom spratu i puštala ploče na trošnom portabl stereu koji je imala još iz srednje škole. Džek bi u tri došao kući (ili u dva ako je smatrao da može izostati s poslednjeg časa), i dok je Deni spavao, odveo bi je u spavaću sobu i suze što nije sposobna majka bile bi izbrisane.

Noću, dok je ona kucala na mašini, on bi pisao i spremao zadatke. Katkad bi tih dana, kad bi izašla iz spavaće sobe u kojoj je bila pisaača mašina, našla njih dvojicu kako spavaju na kauču u radnoj sobi. Džek je na sebi imao samo gaće, a Deni bi se udobno opružio na grudima njenog muža, s palcem u ustima. Položila bi Denija u kolevku, a onda pročitala ono što je Džek te noći napisao, pre nego bi ga dovoljno razbudila da legnu.

Najbolji krevet, najbolja godina.

Sun gonna shine in my backyard someday...

Tih dana Džek je još dobro kontrolisao alkohol. Subotom uveče svratila bi gomila njegovih kolega s fakulteta pa bi pili gajbu piva i vodili rasprave u kojima je ona retko učestvovala, jer je njen predmet bila sociologija, a njegov engleski. Rasprave da li su Pipsovi dnevni književnost ili istorija. Diskusije o poeziji Čarlsa Olsona. Katkad čitanje stvari na kojima su tada radili. To i stotinu drugih predmeta. Ne, hiljadu. Nije osećala istinsku želju za učestvovanjem. Bilo je dovoljno da u stolici za ljuljanje sedi pored Džeka

koji je skrštenih nogu bio na podu, u jednoj ruci držao pivo, a drugom nežno obuhvatao njen list ili joj grlio gležanj.

Na Univerzitetu Nju Hempšir vladala je oštra konkurencija, a Džeku je pisanje bilo dodatni teret. Pisao je svake večeri bar jedan sat. Bila je to njegova navika. Subotnje sesije bile su neophodna terapija. Iz njega su oslobađale nešto što bi inače raslo i raslo dok ne bi eksplodiralo.

Posle zadnje godine studija dobio je zaposlenje u Stovingtonu, uglavnom zbog svojih pripovedaka. Tada ih je već objavio četiri, a jednu u *Eskvajeru*. Jasno se sećala tog dana. Trebalo je da prođe više od tri godine pa da ga zaboravi. Zamalo je bacila koverat misleći da je to ponuda za pretplatu. Otvorivši ga, ustanovila je da je to pismo u kome saopštavaju da će *Eskvajer* početkom sledeće godine objaviti Džekovu priču „Povodom crnih rupa“. Platiće devet stotina dolara, ne po objavljivanju, nego po prispeću njegovog pristanka. Bila je to gotovo polovina godišnje zarade od prepisivanja rukopisa, pa je poletela na telefon, ostavivši Denija u visokoj dečjoj stolici da komično bulji za njom, lica umrljanog kremom od graška i mlevenom govedinom.

Za četrdeset pet minuta stigao je Džek sa univerziteta. „Bjuik“ se ulegao pod sedmoricom prijatelja i buretom piva. Posle obredne zdravice (i Vendi je popila čašu, iako inače nije volela pivo), Džek je potpisao da pristaje, stavio to u koverat koji su mu oni poslali s markom, pa pošao nakraj ulice da ubaci pismo u sanduče. Kad se vratio, ozbiljno je stao na vratima i rekao: „*Veni, vidi, vici.*“ Prolomili su se usklici i aplauz. Kad je u jedanaest uveče burence bilo prazno, Džek i jedina preostala dvojica koja su još bila pokretna, pošli su napolje na pićence.

Dole u predsoblju povukla ga je u stranu. Ona dvojica već su bila u autu i pijano pevala borbenu pesmu Nju Hempšira. Džek je klečao na jednom kolenu i neprestano se borio s pertlama na mokasinama.

- Džek – rekla je – ne smeš. Ne možeš ni cipele da vežeš, a kamoli da voziš. Uspravio se i mirno stavio ruke na njeno rame.
- Noćas bih doleteo na Mesec, kad bih želeo.
- Ne – uzvratila ona. – Ni za sve priče u *Eskvajeru*.
- Brzo ću se vratiti.

Ali kući je došao tek u četiri ujutro, posrćući i gundajući uza stepenice. Probudio je Denija kad je ušao. Pokušao je da smiri dete i spustio ga na pod. Vendi je izletela, misleći šta li će misliti njena majka kad vidi modricu, pre nego što je pomislila na išta drugo – bože, pomozij joj, bože, pomozij njoj i njemu – a tek onda podigla Denija, sela s njim u ljuljašku pa ga smirivala. U

ovih pet sati kako Džeka nije bilo pretežno je mislila na mamu, na majčino proročanstvo da od Džeka nikad neće biti ništa. *Značajne zamisli*, kazala je njena mati. *Naravno. Socijalna pomoć vrvi od obrazovanih ljudi obdarenih značajnim zamislama*. Je li priča u *Eskvajeru* dokaz da je mama grešila ili ne? *Vinifred, ne držiš dobro to dete. Daj ga meni*. A zar ne drži dobro ni svog muža? Zašto bi on inače išao van kuće da traži zabavu? U njoj nastaje bespomoćan osećaj strave, a nije joj palo na pamet da je on izašao iz razloga koji nisu imali veze s njom.

– Čestitam – reče ona uljuljkujući Denija. Gotovo je opet usnuo. – Možda si mu izazvao potres mozga.

– Obična modrica. – Glas mu je bio zlovoljan, u želji da zvuči pokajnički: mali dečak. Na trenutak ga je mrzela.

– Možda – grčevito reče ona. – Možda i ne. Toliko je često slušala kako njena majka govori baš takvim glasom njenom ocu koji je otišao, da joj se smuču i uplaši se.

– Kakva majka, takva kćerka – progundala Džek.

– Idi u krevet! – povikala, a strah koji je iz nje pokuljao zvučao je kao gnev. – Idi u krevet, pijan si!

– Ne govori mi šta da radim.

– Džek... molim te, ne bismo smeli... to... – Reč joj zastade u grlu.

– Ne govori mi šta da radim – mrzovoljno je ponovio i pošao u spavaću sobu. Ostala je sama u ljuštici s Denijem koji je opet zaspao. Pet minuta kasnije u dnevni boravak dopre Džekovo hrkanje. Bila je to prva noć koju je prospavala na kauču.

Sad se uzrujano prevrtala po krevetu. Već je dremala. Osvajački san oslobodio je njen um bilo kakvog pravolinijskog reda, tako da su joj misli preskakale prvu godinu u Stovingtonu i postepeno sve gore vreme koje je doživelo oseku kad je njen muž slomio Deniju ruku, do onog jutra u kuhinji.

Deni se napolju na gomili peska igra kamionima, ruka mu je još u gipsu. Džek sedi za stolom, bleđ i zlovoljan, među prstima mu se trese cigareta. Odlučila je da ga pita za razvod. Merkala je pitanje iz stotinu različitih uglova, tačnije šest meseci pre slomljene ruke. Sama je sebe uveravala da bi ođavno donela odluku da nije bilo Denija, ali ni to nije baš bilo tačno. Sanjala je onih dugih noći kad je Džek bio napolju, a sanjala je uvek majčino lice i svoje venčanje.

(*Ko daje ovu ženu?* Njen otac stoji u najboljem odelu koje nije bilo naočito, bio je trgovački putnik industrije konzervi koja je baš tada propadala, i njegovo umorno lice, kako je izgledao star, i kako bleđ: *Ja.*)

Pa i posle nesrećnog slučaja, ako se to može nazvati nesrećnim slučajem, nije bila u stanju da to privede kraju i prizna da je njen brak potpuni neuspeh. Čekala je u nemoj nadi da će se dogoditi čudo i da će Džek videti šta se događa, ne samo njemu nego i njoj. Ali nije došlo do jenjavanja. Pićence pre odlaska u školu. Dva-tri piva za ručkom u školskom restoranu u Stovingtonu. Tri-četiri martinija pre večere. Još pet-šest dok je ocenjivao zadatke. Vikendi još gori. A noćni izlasci s Alom Šoklijem još gori. Nikad nije ni sanjala da život može biti tako mučan i kad te niko telesno ne zlostavlja. Sve vreme je patila. Koliko je u tome bilo njene krivice? To ju je pitanje opsedalo. Osećala se kao njena majka. Kao njen otac. Katkad, kad je imala isključivo sopstvena osećanja, pitala se kako će biti Deniju, i strahovala je od dana kad će dovoljno odrasti da deli zamerke. I pitala se dokle li će one doći. Nimalo nije sumnjala da će je majka primiti, a nema sumnje da će nakon pola godine gledanja kako joj ponovo namešta pelene, ponovo kuva i (ili) preraspodeljuje Denijeve obroke, nakon dolazaka kući i spoznaje da je presvučen ili da mu je kosa ošišana ili pak da su knjige koje majka smatra neprikladnim nestale u nekoj ropotarnici na tavanu... da će nakon pola godine takvog kljucanja doživeti stopostotni nervni slom. A mati će je milovati po ruci i tešiti: *Iako nisi kriva, ipak si kriva za sve. Nikad nisi bila spremna. Pokazala si se u pravom svetlu kad si stala između tate i mene.*

Moj otac. Denijev otac. Moj, njegov.

(Ko daje ovu ženu? Ja. Posle šest meseci umro od srčanog udara.)

Noć pred to jutro budna je ležala gotovo sve dok on nije došao. Razmišljala je i kovala odluku.

Razvod je neophodan, govorila je samoj sebi. Majka i otac nemaju veze s tom odlukom, a ni njeni osećaji krivice zbog njihovog braka niti njeni osećaji da nije dorasla svom braku. Bilo to potrebno radi sina, i zbog nje, ako želi da spase neku od svojih prvih zrelih godina. Rukopis na zidu bio je grub, ali jasan. Njen muž je pijanac. Ima lošu narav i više ne može potpuno da vlada sobom, jer tako mnogo pije, a pisanje mu tako loše ide. Slučajno ili ne, slomio je Deniju ruku. Ostaće bez posla, ako ne ove godine, a ono dogodine. Već je zapazila sažaljevujuće poglede supruga drugih profesora. Uverila je samu sebe da se mučila koliko je god to bilo moguće s paklom braka. Sad će morati da odustane. Džek će dobiti neograničeno pravo da posećuje dete, a ona će od njega tražiti alimentaciju tek toliko dok ne nađe neki posao i ne stane na noge, a to će morati da bude prilično brzo, jer nije znala dokle će Džek moći da plaća izdržavanje. Trudiće se da to reši sa što manje gorčine. Ali to je moralo da prestane. Dok je tako razmišljala, zapala

je u plitak i nemiran san, progonjena licima majke i oca. *Ti si upropastila naš dom*, rekla je mati. *Ko daje ovu ženu?* Zapitao je sveštenik. *Ja*, odgovorio je tata. Ali u vedro i sunčano jutro isto se osećala. Okrenuvši mu leđa, zagnjurivši ruke do članaka u toplu vodu za pranje suđa, počela je da izlaže neugodnu stvar.

– Želim s tobom da razgovaram o nečemu što će možda biti najbolje za Denija i za mene. Možda i za tebe. Mislim da smo i pre morali o tome da razgovaramo.

I tad je on rekao nešto neobično. Očekivala je da će otkriti njegov bes, da će izazvati gorčinu i optužbe. Očekivala je ludi juriš prema ormaru s pićem. Samo ne ovaj blagi, gotovo nečujan odgovor koji njemu nimalo nije bio svojstven. Gotovo kao da se onaj Džek s kojim je šest godina živela nije noćas ni vratio, kao da ga je zamenio neki vanzemaljac koga ona nikad neće upoznati i nikad se neće u to uveriti.

– Da li bi mi nešto učinila? Uslugu?

– Šta? – Morala je strogo da pazi da joj glas ne zadrhti.

– Razgovarajmo o tom za nedelju dana. Ako još budeš želela.

I složila se. Među njima je to ostalo nedorečeno. Te nedelje viđao se s Alom Šoklijem više nego ikada, ali je kući rano dolazio, a dah mu nije zaudarao na alkohol. Zamišljala je da oseća zadah, ali znala je da nije tako. Još jedna nedelja. I još jedna.

Razvod su povukli s dnevnog reda, a da nisu ni glasali.

Šta se dogodilo? I dalje se pitala i još nije imala pojma. Ta je tema za njih bila tabu. Bio je kao čovek koji se nagnuo iza ugla i ugledao neočekivano čudovište kako leži i očekuje, šćućureno među sasušanim kostima ranijih žrtava. Piće je ostajalo u ormaru, ali on ga nije dirao. Desetak puta je mislila da izbaciti te flaše s pićem, ali bi na kraju uvek napustila tu zamisao, kao da bi tim postupkom narušila neku nepoznatu čaroliju.

Morali su da misle i na Denija.

Ako je osećala da muža ne poznaje, bila je puna strahopoštovanja prema sinu, strahopoštovanja u pravom smislu te reči: neka vrsta neodređene praznoverne strave.

U laganom dremežu prikaza joj se onaj trenutak kad se rodio. Opet je ležala na stolu za porođanje, kupala se u znoju, kosa joj je bila u rezancima, a noge raskrečene, u vezicama.

(i pomalo opijena gasom koji su joj neprestano davali da udiše; u jednom trenutku promumljala je da se oseća kao oglas za masovno silovanje,

a sestri, staroj kuki koja je pomagala u tolikim porodima da je mogla da njima ispuni srednju školu, bilo je to vrlo duhovito)

Lekar među njenim nogama, a sestra postrance slaže instrumente i pevuši. Prodorni oštri trudovi javljali su se u sve kraćim intervalima i nekoliko puta je vrisnula iako se sramila.

Tad joj je lekar vrlo smrknuto rekao da mora GURATI, i poslušala ga je, a onda je osetila kako su iz nje nešto oduzeli. Beše to osećaj jasan i razgovetan i ona ga nikad neće zaboraviti: stvar je *oduzeta*. Tad je lekar uzdigao njenog sina za noge, videla je njegov sićušni polni organ i odmah znala da je muško, a dok je lekar pipkajući tražio masku za kiseonik, ona je videla još nešto, nešto tako grozno da je našla snage da ponovo vrisne, i nakon što je mislila da je iscrpla sve vriskove:

On nema lice!

Pa naravno da je imao lice, Denijevo slatko lice, a posteljica koja ga je u porodu pokrivala, sad je počivala u vazici koju je ona gotovo postideno čuvala. Nije verovala u praznoverje, ali ipak je zadržala posteljicu. Nije verovala u bapske priče, ali dečak je od početka bio neobičan. Nije verovala u vidovitost, ali...

Zar se tati dogodila nesreća? Sanjao sam da se tati dogodila nesreća.

Nešto ga je promenilo. Nije verovala da je promenu izazvala samo njena spremnost da zatraži razvod. Nešto se dogodilo pre tog jutra. Nešto se dogodilo dok je ona nemirno spavala. Al Šokli je rekao da se ništa nije dogodilo, ama baš ništa, ali dok je to govorio, izbegavao je njen pogled, a ako je verovati traću u školi, ni Al više nije pio.

Zar se tati dogodila nesreća?

Možda slučajan sudar sa sudbinom, sigurno ništa mnogo konkretnije. Čitala je novine i tog dana i sutra, detaljnije nego inače, ali nije našla ništa što bi mogla povezati sa Džekom. Bog joj pomogao, pa ona traži saobraćajnu nesreću u kojoj je vozač pobjegao s mesta događaja ili tuču u baru u kojoj je bilo ozbiljno povredjenih ili... ko zna? Ko to želi da zna? Ali nijedan policajac nije došao, niti da postavlja pitanja, a niti s nalogom koji bi ga ovlastio da ostruže boju s branika na „folksvagenu“. Ništa. Samo se njen muž promenio za sto osamdeset stepeni, a sin je pospano zapitao kad se probudio:

Zar se tati dogodila nesreća? Sanjao sam...

Ostala je sa Džekom više radi Denija nego što je to priznavala kad je bila budna, ali sad, dok je bila u laganom snu, mogla je to da prizna. Deni je bio pravi Džekov sin gotovo od početka. Nije se mogla setiti da je Deni ikad povratio bočicu na Džekovu košulju. Džek ga je mogao navesti da jede

i kad bi ona s gađenjem odustala, i kad su Deniju izbijali zubići, pa mu je žvakanje bilo očigledno mučno. Kad je Denija bolelo želudac, uljuljkivala bi ga sat vremena pre nego bi počeo da se umiruje. A Džek je trebalo samo da ga podigne i dvaput s njim prošeta po sobi i Deni bi zaspao na Džekovom ramenu, spokojno gurnuvši palac u usta.

Nije mu bilo teško da menja pelene, pa i one koje je nazivao „posebna dostava“. Satima bi sedeo s Denijem, ljuljuškao ga u krilu, igrao se njegovim prstima i kreveljio mu se dok bi Deni čačkao nos, a onda se zacenio od smeha. Spremao je bočicu i besprekorno je davao, a posle bi mu sin podriгнуo. Poveo bi Denija sa sobom kolima kad bi išao da kupi papir ili flašu mleka ili eksere u železari, još dok je njihov sin bio bebica. Poveo je Denija na fudbalsku utakmicu Stovington–Kini kad je Deniju bilo samo šest meseci, a Deni je nepomično sedeo u tatinom krilu tokom cele utakmice, umotan u ćebence, a u bucmastoj šačici je stezao zastavicu „Stovingtona“.

Voleo je mamu, ali bio je tatin sin.

A zar nije neprekidno osećala kako se njen sin nemo opire pomisli o razvodu? O tom bi razmišljala u kuhinji i prevrtala to po glavi, kao što je krompir za večeru prevrtala u ruci da ga oljušti na oštrici ljuštača. I okrenula se, pa bi ga videla kako prekrštenih nogu sedi u kuhinjskoj stolici i gleda je očima koje su istovremeno delovale prestravljeno i optuživački. Kad je s njim šetala parkom, odjednom bi je uhvatio za ruke i rekao, gotovo naredio: „Voliš li me? Voliš li tatu?“ A ona bi zbunjeno klimnula glavom ili bi odgovorila: „Naravno da volim, dušo.“ On bi tad otrčao do jezercu s patkama, pa bi ih kreštave i prestrašene poterao na drugi kraj. Lupale su panično krilima usled male okrutnosti njegovog napada. A nju bi ostavio da u čudu bulji za njim.

Bilo je i prilika kad bi nije imala snage da bar raspravi to s Džekom. Ne usled njene slabosti, nego usled odlučne volje njenog sina.

Ja u takve stvari ne verujem.

Ali u snu je u njih verovala, a u snu, dok joj se muževo seme još sušilo na bedrima, osećala je da su njih troje trajno zajedno zavareni. I ako se njihovo trojstvo mora uništiti, neće ga uništiti niko od njih, nego neko izvan.

Većina njenih uverenja koncentrisala se oko njene ljubavi prema Džeku. Nikad nije prestala da ga voli, osim, možda, u onom tamnom razdoblju neposredno nakon Denijeve „nesreće“. A volela je sina. Najviše ih je volela zajedno, dok šetaju, voze se ili samo sede. Džekova velika i Denijeva mala glava pažljivo nagnute nad lepezama karata. Dele flašu „koka-kole“ i gledaju

crtaće. Volela je što su s njom i uzdala se da će to mesto hotelskog čuvara koje je Al našao Džeku označiti početak dobrih vremena.

And the wind gonna rise up, baby,

And blow my blues away...*

Blaga, slatka i nežna vraćala se pesma i zadržavala se, sledeći je u sve dubljem snu, gde su prestajale misli i gde se nisu pamtila lica koja se pojavljuju u snovima.

7. U DRUGOJ SPAVAĆOJ SOBI

Deni se probudi, tresak mu je još odzvanjao u ušima, a pijani divljački sitničav glas promuklo je vrištalo: *Izađi, pa ćeš dobiti ono što si zaslužio! Naći ću ja tebe! Naći ću ja tebe!*

Ali sad je lupalo samo njegovo ustreptalo srce, a jedini noćni zvuk bio je udaljeno pištanje policijske sirene.

Nepomično je ležao u krevetu i gledao senke lišća na tavanici spavaće sobe kako titraju na vetru. Vijugavo su se isprepletale i stvarale oblike poput povijuša i prašumskih puzavica, poput uzoraka utkanih u tkaninu debelog tepiha. Na sebi je imao pidžamu „doktor denton“, ali između pidžame i kože stvorio se tesnije priljubljen kombinezon od znojenja.

– Toni? – šapnu on. – Jesi li tamo?

Odgovora nije bilo.

Kliznu je iz kreveta i tiho otapkao do prozora, pa pogledao na Ulicu Arapaho koja je sad bila mirna i tiha. Dva sata ujutro. Napolju nije bilo ničega osim praznih pločnika posutih otpalim lišćem, parkiranih automobila i dugovrate ulične svetiljke na uglu prekopta benzinske stanice Klifa Brajsa. Ulična svetiljka sa štitnikom i nepomičnim stavom delovala je kao čudovište u seriji iz svemira.

Pogledao je na obe strane ulice naprežući oči da razabere Tonijev nejasan lik kako mu maše, ali nije bilo nikoga.

Vetar je uzdisao u stablima, a otpalo lišće šuštalopustelim šetalištem i oko točkova parkiranih automobila. Bio je to slabašan i žalopojan zvuk,

* Dragi, vetar će dunuti i moju tugu će oduvati...

Isijavanje

a dečak pomisli da je možda jedini u Bolderu dovoljno budan da ga čuje. Bar jedino ljudsko biće. Nije postojao način da sazna šta je drugo napolju u noći, što se gladno uvlači kroz senke, motri i njuši povetarac.

Naći ću ja tebe! Naći ću ja tebe!

Odgovori mu samo vetar koji ovaj put nalete snažnije, rasteravši lišće po nagnutom krovu ispod njegovog prozora. Nešto lišća kliznu u oluk i tamo se umiri poput umornih plesača.

Deni... Deniiii...

Trgnu se čim je začuo taj poznati glas i istegnuo vrat kroz prozor, položivši ručice na ivicu prozora. Od Tonijevog glasa kao da je cela noć tiho i potajno oživela, šaputala i kada se vetar ponovo stišao, lišće bilo mirno, a senke prestale da se meškolje. Učini mu se da vidi tamniju senku kako stoji kraj autobuske stanice nakraj ulice, ali teško je bilo razabrati da li je to stvarnost ili optička varka.

Ne idi, Deni...

Tad ponovo nalete vetar, on zaškilji, a senka kraj autobuske stanice nestade... ako je uopšte ikad tamo bila. Stajao je na prozoru

(minut? sat?)

još neko vreme, ali ništa se više ne dogodi. Naposletku se uspenra u krevet i navuče ćebe preko glave, pa je gledao kako se senke pod svetlošću neobične ulične svetiljke pretvaraju u vijugavu prašumu ispunjenu biljkama mesožderima koje su želele da se uviju oko njega, istisnu iz njega život, pa da ga odvuku dole, u crninu u kojoj je crvenim slovima bleštala kobna reč:

VATRAM.

DRUGI DEO

**ZADNJI DAN
SEZONE**

8. „VIDIKOVAC“ NA VIDIKU

Mama je bila zabrinuta.

Bojala se da „buba“ neće izdržati sve one uzbrdice i nizbrdice u brdima i da će završiti na ivici puta gde bi mogao neko da ih udari. Deni je bio najhrabriji. Ako tata misli da „buba“ može izdržati ovo poslednje putovanje, onda će verovatno i izdržati.

– Još malo pa stigosmo – reče Džek.

Vendi zabaci kosu sa slepoočnica.

– Hvala bogu.

Sedela je zdesna, otvorivši džepno izdanje Viktorije Holt i obrnuvši ga u krilu. Na sebi je imala plavu haljinu koju je Deni smatrao najlepšom. Imala je mornarski okovratnik i činila ju je vrlo mladom, kao devojčica koja će maturirati. Tata joj je neprestano stavljao ruku na bedro, a ona se stalno smejala i sklanjala njegovu ruku, govoreći:

– Miči se, odbij!

Brda su zadivila Denija. Jednog dana tata ih je odveo u brda blizu Boldera, ona što ih zovu Flatirons, ali ova su brda bila mnogo veća, a na najvišem se videla fina snežna prašina, a tata je rekao da je onde sneg često i preko čitave godine.

I stvarno su bili *u brdima*, bez šale. Svuda oko njih uzdizale se vrljetne kamene litice, tako visoke da im se jedva video vrh, pa makar istezao vrat kroz prozor. Kad su otišli iz Boldera, bilo je negde oko dvadeset pet stepeni Celzijusa. A sad, malo posle podneva, vazduh na ovim visinama bio je oštar i hladan kao što je u Vermontu u novembru, i tata je uključio grejanje... iako nije naročito grejalo. Prošli su više znakova na kojima je pisalo ODRON KAMENJA (mama mu je čitala svaki natpis), i iako je Deni sa zebnjom očekivao da vidi kako se odranja neki kamen, nijedan se nije odronio. Bar ne još.

Pre pola sata prošli su jedan natpis, a tata je rekao da je vrlo važan. Na natpisu je pisalo ULAZITE U KLANAC SAJDVINDER, a tata reče da zimi čistači snega dolaze do tog znaka. Nakon toga put postaje previše strm. Zimi

je put zatvoren od gradića Sajdvindera, kroz koji su prošli malo pre nego što su stigli do toga znaka, pa sve do Baklanda u državi Juti.

Sad su prolazili kraj još jednog znaka.

– Kakav je ovo, mamice?

– Piše SPORIJA VOZILA DESNOM TRAKOM. To važi za nas.

– „Buba“ će izdržati – reče Deni.

– Molim te, bože – reče mama i stisnu palčeve. Deni spusti pogled na njene sandale koje su otkrivale prste i spazi da je stisnula i nožne palčeve. Nasmejao se. Uzvratila mu je osmehom, ali znao je da je još zabrinuta.

Put se uvijao u niz polaganih krivina, a Džek prebaci menjač iz četvrte u treću, pa u drugu. „Buba“ je dahtala i bunila se, a Vendi uperi pogled u pokazivač brzine, koji pade od šezdeset pet kilometara na pedeset, pa trideset, i s oklevanjem je tu lepršala.

– Pumpa za gorivo... – plašljivo reče ona.

– Pumpa za gorivo izdržaće još pet kilometara – odsečno odgovori Džek.

Kameni zid odranjao se njima zdesna i otkrivao izreckanu dolinu koja kao da se večno spuštala, obrubljena tamnozelenim borovima i omorikama. Borovi su se stropoštavali do sivih gudura koje su se stotine metara spuštale pre nego bi se izravnale. Videla je kako preko jedne gudure pršti slap, a rano popodnevno sunce presijavalo se na vodopadu kao zlatna ribica uhvaćena u plavu mrežicu. Bila su to divna brda, ali neugodna. Smatrala je da brda neće oprostiti mnogo grešaka. U grlu oseti pritisak zlosrećnog nagoveštaja. Nešto zapadnije, u Sijera Nevadi, ekspedicija Doner ostala je zarobljena u snegu, a da bi preživeli, pribegli su ljudožderstvu. Planine nisu opraštale mnogo grešaka.

Lupnuvši kvačilo Džek uz trzaj prebaci u prvu i mukotrpno su se uspinjali, a „bubin“ motor junački je kloparao.

– Slušaj – reče ona – nismo videli ni pet automobila otkako smo prošli Sajdvinder. A jedan auto bila je hotelska limuzina.

Džek klimnu glavom.

– Ide pravo na aerodrom „Splenton“ u Denveru. Iza hotela već ima snežnih područja, tvrdi Votson, a od sutra predviđaju još snega. Ko god sad prolazi planinama, želi da bude na glavnom putu, za svaki slučaj. Samo da je prokleti Ulman još gore. Valjda će biti.

– Da li je ostava dobro opremljena? – zapita ona još misleći na ekspediciju Doner.

– Rekao je. Želeo je da ti je Haloran pokaže. Haloran je kuvar.

– Oh – jeknu ona gledajući brzinometar. Od dvadeset i pet pao je na petnaest kilometara na čas.

– Eno vrha – reče Džek pokazujući trista metara ispred sebe. – Tamo je odmorište s pogledom i odande se vidi „Vidikovac“. Skrenuću s puta da „buba“ predahne. – Preko ramena istegnu vrat prema Deniju koji je sedeo na gomili ćebadi. – Šta misliš, doktore? Možda ćemo videti jelena. Ili karibua.

– Svakako, tata.

„Folksvagen“ se s mukom uspinjao sve više. Brojčanik pade na svega deset kilometara na čas i već je počeo da trza kad Džek skrenu s puta

(„Kakav je ovo znak, mama?“ „ODMORIŠTE S POGLEDOM“, savesno pročita.)

i pritisnu ručnu kočnicu i izbacila „folksvagen“ iz brzine.

– Idemo – reče on, pa izađe.

Zajedno odšetaše do ograde.

– Evo – reče Džek i pokaza na istok.

Za Vendi to beše kao da je u otrcanoj frazi otkrila istinu. Ostala je bez daha. Na trenutak nije mogla da diše. Pogled ju je oborio s nogu. Stajali su blizu samog vrha. Nasuprot njima – ko zna dokle? – još viša planina uzdizala se u nebo, a oštar vrh bio je tek obris ozaren suncem koje je počinjalo da se spušta. Pod njima se prostirala cela kotlina, a obronci kojima su se uspinjali u zadahtaljoj „bubi“ obrušavali su se tako vrtoglavo i iznenadno da je znala da će, ako suviše gleda dole, povratiti od mučnine. Mašta kao da je postala stvarnost na čistom vazduhu, nebo i obronci menjali su mesta u polaganim skokovima u nebo, vrisak je lebdeo iz usta kao lenji balon, dok ti se kosa i haljina vijore...

Gotovo je silom skrenula pogled s ponora i pogledala za Džekovim prstom. Ugledala je put koji je prianjao uz bokove tog tornja katedrale, kako se krivi, ali uvek severozapadno, kako se još penje, ali pod blažim uglom. A još više, u samom obronku ugledala je turbno pripijene borove koji su ustupali mesto prostranom četvorouglu zelene trave, a u sredini, s vidikom na sve to, stajao je hotel. „Vidikovac“. Kad ga je videla, opet joj se povrati dah i glas.

– Oh, Džek, divan je!

– Da, da – reče on. – Ulman kaže da je ovo najbolja lokacija u Americi. Ne cenim ga previše, ali možda ima pra... Deni! Deni, jesi li dobro?

Pogledala je za njim, a iznenadan strah za njega izbrisa sve ostalo, bilo to predivno ili ne. Poletela je prema njemu. Držao se za ogradu i gledao uvis prema hotelu. Lica sivog, a očiju praznih, kao da će se onesvestiti.

Kleknula je kraj njega i stavila mu ruke na ramena da ga obodri.

– Deni, šta je...?

Džek se stvorio pored nje.

– Jesi li dobro, doktore? – Naglo prodrma Denija kome se oči razbistriše.

– Dobro sam, tata. Dobro mi je.

– Šta je bilo, Deni? – zapita ona. – Vrtoglavica, dušo?

– Ne, samo sam... razmišljao. Oprostite. Nisam hteo da vas uplašim. – Gledao je roditelje koji su pred njim klečali i smeškao im se zbunjeno. – Možda zbog sunca. Sunce mi je udaralo u oči.

– Odvešćemo te u hotel, pa ćeš se napiti vode – reče tata.

– OK.

A u „bubi“, koja se sigurnije penjala na blažem usponu, i dalje je gledao među njima napolje, dok je put krivudao, na trenutke otkrivajući hotel „Vidikovac“ i njegov masivan niz prozora okrenutih prema zapadu, na kojima se presijavalo sunce. Bilo je to mesto koje je video usred snežne mećave, tamno i treštavo mesto u kome ga je neki ogavni a dobro poznat lik tražio po dugim hodnicima u kojima su bili prašumski tepisi. Mesto povodom koga ga je Toni opomenuo. To je bilo ovde. To je bilo ovde. Bez obzira šta je to VATRAM, to je bilo ovde.

9. GOSTI ODLAZE IZ HOTELA

Ulman ih je čekao na širokim starinskim vratima na pročelju. Džeku stisnu ruku, a hladno klimnu Vendi, možda zapazivši kako ljudi okreću glavu kad je produžila u predvorje. Zlatna kosa bila joj je rasuta po ramenima jednostavne marinere, rub haljine zaustavljao se čednih pet centimetara iznad kolena, ali nije trebalo videti više da bi se zaključilo kako su to dobre noge.

Činilo se da je Ulman iskreno srdačan samo prema Deniju, ali Vendi je i pre to iskusila. Deni kao da je bio dete za one ljude koji su se inače držali prema deci mrko kao V. K. Fields. Malo se pognuo u struku i dao Deniju ruku. Deni je zvanično stisnu, bez osmeha.

– Moj sin Deni – reče Džek. – I moja žena Vinifred.

– Milo mi je – uzvрати Ulman. – Koliko ti je godina, Deni?

– Pet, gospodine.

– Još mi kažeš i „gospodine“. – Ulman se nasmeši i pogleda Džeka. – Lepo je vaspitan.

– Naravno – izjavi Džek.

– I gđa Torens. – Opet isti mali naklon i Vendi na trenutak zburnjeno pomisli da će joj poljubiti ruku. Napola mu je pružila, a on je prihvati, ali samo načas je obuhvati rukama. Ruke su mu bile malene, suve i mekane, i ona shvati da ih posipa puderom.

Predvorje je bilo žarište užurbanosti. Gotovo svi starinski naslonjači visokih naslona – zauzeti. Poslužitelji jure napolje i unutra, nose kofere, a rep je na recepciji na kojoj stoluje ogromna čelična kasa. Nalepnice kartica „bank amerikard“ i „master čardž“ delovale su na njoj vrlo anahrono.

Desno, prema dvama visokim dvostrukim vratima, zatvorenim i privezanim užetom, nalazio se starinski kamin u kome su sad buktale brezove cepanice. Tri opatice sedele su na sofi koja je bila povučena gotovo do kamina. Razgovarale su i smeškale se, a torbe su im bile poslagane s obe strane, dok su čekale da se na recepciji malo smanji red gostiju koji su odlazili. Dok ih je Vendi gledala, prasnule su u kikutav devojački smeh. Osetila je da i njene usne dodiruje smešak. Nijednoj od njih nije moglo biti ispod šezdeset.

U pozadini se čulo neprestano brujanje razgovora, prigušeni *cin, cin!* srebrnog zvonceta pored blagajne kad bi ga povukao jedan od dva dežurna službenika, uz neznatno nestrpljiv poziv: „Sledeći, molim!“ To je prizvalo snažne tople uspomene njenog medenog meseca u Njujorku s Džekom, u „Bikman taueru“. Po prvi je put samu sebe uverila da je ovo možda ono što im je potrebno: jedna sezona zajedno, utroje, daleko od sveta, neka vrsta porodičnog medenog meseca. S ljubavlju je uputila osmeh Deniju koji je iskreno zurio u sve unaokolo. Pred zgradom se zaustavi još jedna limuzina, siva kao bankarski prsluk.

– Poslednji dan u sezoni – govorio je Ulman. – Završni dan. Uvek ludnica. Očekivao sam vas oko tri, g. Torens.

– Hteo sam „folciki“ da dam fore za nervni slom, ako se na to odluči – odgovori Džek. – Nije se odlučio.

– Kakva sreća – uzvрати Ulman. – Malo kasnije bih vas troje poveo unaokolo po objektu, a Dik Haloran želi da gospođi Torens pokaže kuhinju u „Vidikovcu“. Samo, bojim se da...

Pride jedan službenik i gotovo ga povuče za čuperak.

– Oprostite, g. Ulman...

– Dakle? Šta je?

Gospoda Brant – u neprilici reče službenik. – Odbija da plati račun ičim drugim osim karticom „amerikan ekspres“. Rekao sam joj da smo prestali da primamo „amerikan ekspres“ krajem prošle sezone, ali ona nikako

da... – Pogled mu pređe na porodicu Torens pa se vrati na Ulmana. Slegnu ramenima.

– Ja ću to srediti.

– Hvala g. Ulman. – Službenik se uputi na recepciju gde je žena – bojni brod, umotana u dugu bundu i nešto što je izgledalo kao crna pernata boa, glasno prigovarala.

– Od 1955. dolazim u hotel „Vidikovac“ – govorila je službeniku koji se smeškao i slegao ramenima. – Dolazila sam i pošto je moj drugi muž umro od kapi na onom napornom igralištu za *roque*. Rekla sam mu tog dana da je sunce prejako. I *nikada*... Ponavljam, *nikada* nisam plaćala drugim do „amerikan ekspres“ kreditnom karticom. Zovite policiju ako želite! Neka me odvuče! Svejedno odbijam da platim ičim drugim do kreditnom karticom „amerikan ekspres“. Ponavljam...

– Oprostite – reče g. Ulman.

Gledali su kako prolazi predvorjem, s poštovanjem dodiruje lakat gospođe Brant, širi ruke i klima glavom kad je ona svoju tiradu obasula na njega. Saosećajno je slušao, ponovno klimnuo glavom i nešto uzvratilo. Gđa Brant se pobeđonosno smeškala, okrenula se nesrećnom službeniku na recepciji i glasno rekla:

Hvala bogu što postoji jedan službenik u ovom hotelu koji nije postao stopostotni malogradanin!

Dopustila je Ulmanu koji je jedva dopirao do nafatiranog ramena njene bunde, da je uhvati podruku i odvede, verovatno u kancelariju.

– Uf! – dahnu Vendi s osmehom. – Čika krvavo zarađuje novac.

– Ali gospoda mu se nije sviđala – odmah ubaci Deni. – Samo se pravio da mu se ona sviđa.

Džek mu uputi osmeh.

– Živa istina, doktore. Ali laskanje podmazuje točkove sveta.

– Šta je to laskanje?

– Laskanje je – reče mu Vendi – kad tata kaže da mu se sviđaju moje nove žute pantalone iako mu se ne sviđaju, ili kad kaže da ne moram da smršam tri kilograma.

– O! Je li to kad lažemo iz zabave?

– Nešto slično.

Pažljivo ju je pogledao i rekao:

– Lepa si, mama. – Zbunjeno se namrštio kad su izmenjali pogled, a onda prasnuli u smeh.

Isijavanje

– Ulman se na mene nije razbacivao laskanjem – reče Džek. Idemo do prozora, društvo. Osećam se upadljivo ovde u sredini, ovako u teksas jakni. Bogami, mislio sam da zadnjeg dana sezone ovde neće biti mnogo sveta. Vidim da sam pogrešio.

– Izgledaš baš odgovarajuće – reče ona, a onda se zajedno nasmejaše. Vendi stavi ruku preko usta. Deni još nije shvatao, ali bilo je OK. Vole se. Deni pomisli da ovaj hotel nju podseća na neko drugo mesto

(hotel nekog Bikmana)

gde je bila srećna. Hteo je da zavoli ovaj hotel kao i ona, ali je neprestano u sebi ponavljao da se stvari koje mu je Toni pokazivao uvek ne ostvaruju. Biće oprezan. Čuvaće se nečeg što se zove Vatram. Ali ništa neće reći dok ne bude prisiljen. Jer bili su srećni, sejali se i nije bilo ružnih misli.

– Gle ovaj vidik – reče Džek.

– O, divan je! Deni, pogledaj!

Ali Deniju se nije činilo naročito divnim. Nije voleo visine, od njih bi dobio vrtoglavicu. Iza prostranog prednjeg trema koji se protezao duž celog hotela, divno negovana trava (desno teren za golf) spuštala se do dugog četvrtastog bazena. Natpis ZATVORENO stajao je na malom tronošću na jednom kraju bazena. ZATVORENO je bio natpis koji je mogao i sam da pročita, kao i STOP, IZLAZ, PICA, i još neke.

Iza bazena je pošljunčana staza vijugala među borićima, omorikama i jasikama. Tu se nalazio i mali natpis koji nije poznao: ROQUE. A ispod njega strelica.

– Što je to ROQUE, tata?

– Igra – reče tata. Malo slična krocketu, samo što se igra na šljunkovitom igralištu, koje ima stranice kao bilijarski sto, umesto na travi. Vrlo stara igra, Deni. Katkad se ovde održavaju takmičenja.

– Igra li se čekićem za krocket?

– Baš tako – potvrdi Džek. – Samo što je ručka malo kraća, a bat ima dve strane. Na jednoj strani je tvrda guma, a na drugoj drvo.

(Izadi, govno malo!)

– Izgovara se: rok – objašnjavao je tata. – Naučiću te, ako želiš.

– Možda – izjavi Deni čudnim bezbojnim glasom tako da njegovi roditelji izmeniše zbunjen pogled iznad njegove glave. – A možda mi se i ne sviđa.

– Pa, ako ti se ne sviđa, doktore, ne moraš da igraš. U redu?

– Dobro.

– Voliš li životinje? – upita Vendi. – Ovo se zove životinjska živica.

Iza staze koja je vodila do *roquea*, živice su bile podrezane u obliku raznih životinja. Deni je imao oštar vid pa je razabrao zeca, psa, konja, kravu i tri veće zveri koje su izgledale kao ljutiti lavovi.

– Ove su životinje podsetile čika Ala da mi ponudi posao – reče mu Džek. – Znao je da sam na fakultetu radio u kompaniji za zelene površine. Oni ne guju ljudima travnjake i živice. Reckao sam životinjske živice jednoj dami.

Vendi stavi ruku na usta i zakikota se. Džek je pogleda i reče:

– Da, reckao sam joj životinjsku živicu bar jedanput nedeljno.

– Ma, ajde – reče Vendi pa opet zakikota.

– Jel' imala lepe živice, tatice? – upita Deni, a na to oboje prigušiše grohotan smeh. Vendi se toliko smejala da su joj suze tekle niz obraze, pa je iz torbice morala da izvadi papirnu maramicu.

– Nisu to bile životinje, Deni – reče Džek kad je zagospodario sobom. – Bile su to karte za igranje. Pikovi, herčevi, karo i trefovi. Ali živice rastu, znaš...

(Diže se, rekao je Votson... Ne, ne živica, nego kotao. Morate na njega da pazite sve vreme, ili ćete vi i vaša porodica završiti na jebenom Mesecu)

Zbunjeno su ga gledali. Osmeh mu nestade s lica.

– Tatice? – upita Deni.

Namignu im kao da se vraća iz velike daljine.

– Živice rastu, Deni, i gube oblik. Tako ću morati da ih šišam jednom ili dvaput nedeljno, dok ne postane tako hladno da prestanu da rasu ove godine.

– A i igralište – reče Vendi. – Moj srećkoviću.

Igralište se nalazilo iza životinjske živice. Dva tobogana, velika ljujaška s pola tuceta ljujaški na raznim visinama, rešetkasta penjalica, tunel od betonskih cevi, gomila peska i kućica koja je bila tačna kopija „Vidikovca“.

– Svida li ti se, Deni? – upita Vendi.

– Naravno – reče on u nadi da mu glas zvuči oduševljenije nego što je osećao. – Zgodna je.

Iza igrališta nalazila se neupadljiva lančana sigurnosna ograda iza koje je široka kaldrma vodila prema hotelu, a iza kaldrme se prostirala dolina u blistavoj modroj izmaglici popodneva. Deni nije poznavao reč *izolacija*, ali da mu ju je neko objasnio, shvatio bi je. A dole daleko, ispružena na suncu poput duge crne zmije koja se odlučila da na trenutak zadrema, nalazio se put koji je vodio natrag kroz Sajdvinderski klanac i na kraju do Boldera. Put koji će preko zime biti zatvoren. Pri toj pomisli oseti kako se lagano guši i gotovo skoči kad tata spusti ruku na njegovo rame.

Isijavanje

Doneću ti vodu čim stignem, doktore. Sad je gužva.

Dobro, tata.

Gda Brant osvetnički izađe iz Ulmanove kancelarije. Nekoliko trenutaka kasnije dva nosača, boreći se s osam kofera, pođoše za njom što brže su mogli dok je ona pobeđonosno koračala kroz vrata. Deni je kroz prozor gledao kako čovek u sivoj odori i s kapom kao što je imaju kapetani u armiji vozi njena duga srebrna kola do vrata i izlazi. U znak pozdrava dodirnu kapu i oprtča auto da otvori prtljažnik.

I u jednoj od onih munja koje bi ga katkad pogodile, uhvatio je od nje celovitu misao, isplivala je iznad zbrkanog tihog žamora uzbuđenja i boja koji bi ga obično spopadali u velikoj gužvi ljudi.

(rado bih posegnula u njegove pantalone)

Deni podiže obrve gledajući kako nosači stavljaju njene kofere u prtljažnik. Gledala je prilično oštro čoveka u sivoj odori koji je nadzirao nosače. Zašto bi ona htela čovekove pantalone? Zar joj je hladno, iako na sebi ima onu dugu bundu? A ako joj je bilo toliko hladno, zašto nije obukla svoje pantalone? Pa, njegova mama je gotovo celu zimu nosila pantalone.

Čovek u sivoj uniformi zatvori prtljažnik i vrati se da joj pomogne pri ulasku u automobil. Deni je pažljivo posmatrao da vidi hoće li ona nešto reći o njegovim pantalonama, ali samo se osmehivala i dala mu novčanicu – napojnicu. Trenutak kasnije vozila je velika srebrna kola niz hotelski prilazni put.

Pomisli da li da pita majku zašto gospođa Brant želi pantalone tog vozača, ali odluči da ne pita. Katkad pitanja mogu čoveka da dovedu u veliku nevolju. I pre mu se to događalo.

I umesto toga stisnuo se između njih na malu sofu na koju su se smestili i gledao kako ljudi na recepciji podmiruju račune. Bio je radostan što su mama i tata srećni i što se vole, ali nikako nije mogao da odagna laganu zabrinutost. Nikako.

10. HALORAN

Kuvar uopšte nije odgovarao Vendinoj predstavi tipičnog kuvara u letnjem odmaralištu. Kao prvo, ta osoba zvala se *chef*, a ne obično kuvar. Kuvanje je bilo ono što je ona radila u kuhinjici u stanu kad bi sve ostatke bacila u mašču premazanu posudu „pajreks“ i dodala valjuške. Nadalje, kulinarski

čarobnjak hotela kao što je „Vidikovac“ koji je stavljao oglase u turistički prilog *Njujork sandej tajmsa*, trebao bi da bude nizak, okrugao i beo u licu (sličan reklami za testenine). Trebao bi da ima tanke brčiče, poput zvezde muzičkih komedija godine 1940. i dalje, tamne oči, francuski naglasak i podlu ličnost.

Haloran je imao tamne oči i to je bilo sve. Bio je to visoki crnac s čednom afro-frizuricom prošaranom prvim sedinama. Imao je blagi južnjački naglasak i mnogo se smejaio, otkrivajući zube, previše bele i previše jednolike da budu išta drugo do vilica robne kuće „Sirs i Robak“ negde oko 1950. godine. I njen tata imao je takvu vilicu, a zvao ga je Robaker, a s vremena na vreme komično bi je pred njom izvadio za stolom, za večerom... bilo je to uvek, setila se Vendi, kad bi majka pošla u kuhinju da nešto donese ili da telefonira.

Deni izbulji oči nagore, u tog crnog diva u plavom seržu, a onda se nasmeja kad ga Haloran lagano podiže, posadi na svoju podlakticu i reče:

- Nećeš valjda ovde da provedeš celu zimu?
- E, pa hoću – reče Deni i stidljivo se nasmeši.
- Ne, ideš sa mnom u Sent Pit i naučićeš da kuvaš, a svake proklete večeri ići ćeš na plažu i tražiti račiće. Važi?

Deni se očarano zakikota i odmahnu glavom. Haloran ga spusti.

- Ako se predomisliš – reče Haloran ozbiljno se nadvivši nad njim – bolje ti je da se brzo predomisliš. Za trideset minuta biću u automobilu. Dva i po sata kasnije sedeću na izlazu 32, aerodromska prostorija B, na međunarodnom aerodromu „Stejplton“ u gradu Denveru, na visini od 1.600 metara, u Koloradu. Tri sata kasnije iznajmiću auto na aerodromu „Majami“ i krenuti u sunčani Sent Pit, čekajući da navučem kupaće gaćice. A smejaću se svakom ko je zatvoren i zarobljen u snegu. Shvataš, dečko moj?

- Da – nasmešeno uzvratila Deni.

Haloran se okrenu Džeku i Vendi.

- Dečak deluje pristojno.
- Mislimo da je dobar – reče Džek i pruži mu ruku. Haloran je prihvatio.
- Ja sam Džek Torens. Moja žena Vinifred. Denija ste upoznali.
- Bilo mi je zadovoljstvo. Gđo, jeste li vi Vini ili Fredi?
- Ja sam Vendi – nasmešeno će ona.
- OK. Bolje to nego ona druga dva imena, mislim. Ovuda. G. Ulman želi da vas povedem, pa ću vas povesti. – Zaklima glavom i reče poluglasno: – I biću srećan što ga zadnji put vidim.

Haloran ih povede po najvećoj kuhinji koju je Vendi videla u životu. Bila je blistavo čista. Svaka površina uglancana do visokog sjaja. Nije bila samo

velika, bila je zastrašujuća. Išla je kraj Halorana, dok je Džek, sasvim izvan svog elementa, malo zastajao s Denijem. Na drugoj vešalici obešen pribor za sečenje, od nožića za ljuštenje pa do mesarskih noževa s dve drške, pored sudopera s četiri otvora. Daska za hleb velika kao kuhinjski sto u njihovom stanu u Bolderu. Izuzetan izbor lonaca i tiganja od nerđajućeg čelika visio je od poda do tavanice i prekrivao ceo zid.

– Mislim da ću morati da označim stazu mrvicama hleba kad god ovamo uđem – reče ona.

– Ne dajte da vas obeshrabri – reče Haloran. – Velika je, ali ipak je to samo kuhinja. Većinu ovih stvari nećete morati ni da dodirnete. Održavajte čistoću, to je sve što tražim. Ovu peć bih upotrebljavao da sam na vašem mestu. Ukupno ih ima tri, ali ova je najmanja.

Najmanja, sumorno je pomislila zagledavši se u nju. Dvanaest gorionika, dve obične rerne i holandska pećnica, a na vrhu lonac u kome se mogu kuvati sosovi ili pasulj, roštilj i grejač, kao i milion brojčanika i merača temperature.

– Sve na plin – reče Haloran. – Jeste li već kovali na plin, Vendi?

– Jesam...

– Volim plin – reče on i uključi jedan gorionik. Plavi plamen živnu, a on ga nežno smanji do slabog žara. – Volim da vidim plamen na kom kuvam. Vidite li gde su svi prekidači za gorionike?

– Da.

– A prekidači za rerne su svi označeni. Najviše volim srednju, jer najravnomernije greje, ali vi upotrebite koju god želite, ili sve tri, što se toga tiče.

– TV večera u svakoj – reče Vendi i slabo se nasmeši.

Haloran se grohotom nasmeja.

– Odmah pređite na stvar ako hoćete. Pored sudopera ostavio sam popis svega što je jestivo. Vidite li?

– Evo mamice! – Deni donese dva svežnja papira, gusto ispisana s obe strane.

– Tako valja, dečko – reče Haloran, uzme od njega popis i razbaruši mu kosu. – Zaista ne želiš sa mnom na Floridu, dečko moj? Da naučiš da kuvaš najslađe kreolske račiće na ovoj strani raja?

Deni stavi ruke na usta, zakikota se i povuče se uz tatin bok.

– Vas troje imate hrane za godinu dana – reče Haloran. – Imamo ostavu, hladnjaču, svakojake posude s povrćem i dva frižidera. Dođite da vam pokažem.

Sledećih deset minuta Haloran je otvarao posude i vrata i otkrivao tolike količine hrane kakve Vendi još nikad nije videla. Zalihe hrane su je zapanjile, ali je nisu toliko smirile kao što je očekivala. Nепrestano se sećala Donerove ekspedicije, ali nije mislila na ljudožderstvo (uz svu ovu hranu zaista bi prošlo dugo vremena pre nego spadnu na tako oskudne obroke kao što su oni), ali se pojača njeno uverenje da je ova stvar zaista ozbiljna. Kad padne sneg, odlazak odavde neće biti jednosatna vožnja u Sajdvinder, nego veliki poduhvat. Sedeće ovde u ovom opustelom velikom hotelu, ješće hranu koja im je ostavljena, kao stvorenja iz bajke, i slušaće snažan vetar oko snegom zametenih krovova. U Vermontu, kad je Deni slomio ruku

(kad je *Džek* slomio Deniju ruku)

pozvala je hitnu pomoć, zavrtevši broj s papirića pričvršćenog za telefon. Svega deset minuta kasnije stigli su u kuću. Na tom papiriću bilo je i drugih brojeva. Za pet minuta mogla su da stignu policijska kola, a vatrogasna kola još brže, jer je vatrogasna stanica bila od njih udaljena samo tri ulice. Mogla je da pozove nekoga ako nestane struje, nekoga ako ne radi tuš, nekoga ako crkne televizor. A šta li će se ovde dogoditi ako Denija uhvati neka od njegovih nesvesti pa proguta jezik?

(*o bože, kakva pomisao!*)

A šta ako se zgrada zapali? Ako Džek padne kroz okno lifta i razbije lo-banju? Šta ako...?

(*šta ako se divno provedemo, a sad prestani s tim, Vinifred!*)

Haloran ih najpre uvede u hladnjaču, gde im je iz usta izlazila para, poput oblacića u stripovima. U hladnjači je bilo kao da je već stigla zima.

Mleveno meso u velikim plastičnim kesama, pet kilograma u svakoj, desetine kesa. Četrdeset celih pilića visilo je s niza kuka na zidovima obloženim drvetom. Šunke u konzervi naslagane kao žetoni za poker. Bilo ih je na desetine. Ispod pilića deset omota pečene govedine, deset omota pečene svinjetine i golema janjeća noga.

– Voliš li jagnjetinu, doktore? – zapita Haloran uz osmeh.

– Volim – odmah odgovori Deni. Nikad je nije jeo.

– Znao sam da je voliš. Nema ništa bolje od dve debele kriške jagnjetine u hladnoj noći, sa želeom od nane. Ovde ima i želea od nane. Jagnjetina olakšava želudac. To je lagano meso.

Džek iza njih radoznalo priupita:

– Kako ste znali da ga zovemo „doktore“?

Haloran se okrenu:

– Šta rekoste?

– Denija ponekad zovemo „doktore“. Kao u crtaću „Duško Dugouško“.

– Pa on i izgleda kao doktor, jelda? – Namreška nos prema Deniju, mljaccnu usnama i reče: – Ehhhh, šta je, doktore?

Deni se nasmeja, a tad Haloran reče nešto

(Sigurno ne želiš na Floridu, doktore?)

njemu, vrlo jasno. Čuo je svaku reč. Pogledao je Halorana zapanjen i malo prestrašen. Haloran dostojanstveno namignu i okrenu se natrag hrani.

Vendi je gledala kuvareva široka leđa u seržu, pa opet sina. Obuze je vrlo neobičan osećaj da se među njima nešto dogodilo, nešto što nije mogla da dokuči.

– Imate dvanaest pakovanja kobasica, dvanaest pakovanja slanine – reče Haloran. – I toliko svinjetine. U ovom pregratku je deset kilograma maslaca.

– *Pravog maslaca?* – zapita Džek.

– Prvoklasnog.

– Pravi maslac nisam jeo otkako sam bio dete u Berlinu, u državi Nju Hempšir.

– Pa, ovde ćete ga se prejesti, pa će vam margarin biti poslastica – kaza Haloran i nasmeja se. – U ovoj posudi vam je hleb, trideset vekni belog i dvadeset crnog. Pa zar ne znate da u „Vidikovcu“ želimo da održimo rasnu ravnotežu? Znam da vam pedeset vekni neće biti dovoljno, ali imate mnogo materijala za svež hleb, a svež je uvek bolji od smrznutog.

– A ovde vam je riba. Hrana za mozak, je li, doktore?

– Je li, mamice?

– Kad tako kaže g. Haloran, dušo – nasmešila se.

Deni podiže nosić.

– Ne volim ribu.

– Grešiš – odgovori Haloran. – Nikad nisi jeo ribu koja te je volela. Ova riba će te voleti. Dva i po kilograma pastrmke, pet kilograma ivera, petnaest limenki tunjevine...

– O, da-aa, volim tunjevinu.

– ... i dva i po kilograma najslađe ribe list koja je ikad plivala u moru. Dečaće moj, kad započne sledeće proleće, zahvaljivaćeš ti starom... – Kvrncu prstima kao da je nešto zaboravio. – A kako se zovem? Kao da sam zaboravio to da kažem.

– G. Haloran – reče Deni uz osmeh. – Za prijatelje Dik.

– Tačno tako! A budući da si mi prijatelj, zovi me Dik.

Dok ih je vodio u suprotni ugao, Džek i Vendi zbunjeno se zagledaše. Pokušavali su da se prisete da li im je Haloran rekao svoje ime.

– Evo nešto posebno – izjavi Haloran. Nadam se da će vam prijati, društvo.
– O, zaista nije trebalo – ganuto reče Vendi. Bio je to ćuran težak deset kilograma, umotan u široku grimiznu vrpcu s mašnom na kraju.

– Na Dan zahvalnosti morate pojesti ćurana, Vendi – ozbiljno reče Haloran. – Mislim da je tu negde i kopun za Božić. Sigurno ćete ga naći. A sad izadimo odavde da ne bismo zaradili upalu plućica. Jelda, doktore?

– Baš tako!

U hladnoj ostavi bilo je još blagodeti. Stotinu kutija mleka u prahu (Haloran joj je ozbiljno savetovao da detetu kupuje sveže mleko u Sajdvinderu dok god bude mogla), pet kesa šećera po šest kilograma, petlitarški krčag tamnog sirupa, kukuruzne pahuljice, tegle pune pirinča, makarona i špageta. Poslagane konzerve voća i voćne salate. Sanduk svežih jabuka koje su celu prostoriju ispunile mirisom jeseni. Suve grožđice, šljive i kajsije („Moraš da imaš dobru stolicu ako želiš da budeš srećan“, reče Haloran, a zaori se njegov smeh pod tavanicom hladne ostave gde je na čeličnom lancu visila starinska sijalica). Dubok sanduk pun krompira. I manje gajbice paradajza, luka, zeleniša, tikava i kupusa.

– Divota – izusti Vendi kad su izašli. Ali, videći svu tu svežu hranu posle svog budžeta od trideset dolara nedeljno za hranu, toliko se zapanjila da joj je reč zapela u grlu.

– Malo sam okasnio – reče Haloran pogledavši na ručni sat – pa vas ostavljam da ormare i hladnjake pregledate kad se smestite. Ima sireva, mleka u konzervama, zaslađenog kondenzovanog mleka, kvasca, sode bikarbone, puna torba onih pogača „tejbl tok“, nekoliko grozdova banana koje nisu ni izdaleka sazrele...

– Stop – reče ona dižući ruku i smejući se. – Neću nikad uspeti sve to da zapamtim. Izvrsno! Obećavam da ću sve ostaviti čisto.

– Samo to i tražim. – Okrenuo se Džeku. – Jel' vam g. Ulman podeo izveštaj o pacovima u zvoniku?

Džek se nasmeši.

– Rekao je da ih možda ima na tavanu, a g. Votson reče da ih možda ima i u podrumu. Onda dole valjda ima dve tone papira, ali nisam video ništa poderano da od njega prave leglo.

– Taj Votson – izjavi Haloran odmahujući glavom i praveći se zgranut. – Slažete li se da je to najveći prostak koga ste ikad sreli?

– Pravi čudak – složi se Džek. Tata je bio najveći prostak koga je Džek ikad sreo.

– Baš šteta – reče Haloran, vodeći ih natrag prema širokim dvokrilnim vratima koja su vodila u trpezariju „Vidikovca“. – Nekada davno ta porodica bila je bogata. Votsonov deda ili pradeda, ne sećam se više, sagradio je ovaj hotel.

– Rekoše mi – kaza Džek.

– Šta se dogodilo? – zapita Vendi.

– Pa, nikako da im se posreći – reče Haloran. – Votson će vam ispričati čitavu priču, dvaput dnevno, ako ga pustite. Matorom su ušle bube u glavu u pogledu ovog hotela. Dopustio je da ga općini, mislim. Imao je dva sina i jedan je poginuo pri padu s konja na terenu, dok je hotel još bio u izgradnji. To je bilo negde 1908. ili 1909. Starčeva žena umrla je od gripa, a onda ostadoše samo starac i njegov mlađi sin. Naposljetku su ih zaposlili kao čuware u istom hotelu koji je matori sagradio.

– Baš šteta – izusti Vendi.

– Šta mu se dogodilo? Starcu? – upita Džek.

– Gurnuo je prst u utičnicu za svjetlo, greškom, i to mu je bio kraj – objasni Haloran. – Negde oko 1930. pre nego što je ovaj hotel za vreme ekonomske krize zatvoren na deset godina. Bilo kako bilo, Džek, biće mi drago ako vi i žena pripazite na pacove i u kuhinji. Ako ih vidite... zamkama, ne otrovom.

Džek zatrepta.

– Jasno. Ko bi stavio u kuhinju otrov za pacove?

Haloran se podrugljivo nasmeja:

– G. Ulman, on. Prošle jeseni to je bila njegova genijalna zamisao. To sam mu i rekao: „A šta ako svi mi osvanemo ovde u mesecu maju, g. Ulman, pa ja poslužim tradicionalnu večeru za prvi dan, a to je los u vrlo dobrom umaku, a svima pozli i dođe lekar pa vam kaže: „Ulmane, šta vi ovde radite? Osamdeset najvećih bogataša u Americi otrovali ste otrovom za pacove!“

Džek zabaci glavu i grohotom se nasmeja.

– A šta je odgovorio Ulman?

Haloran zabi jezik u obraz kao da traži komadić hrane.

– Rekao je: „Nabavite zamke, Halorane.“

Tad se svi nasmejaše, pa i Deni, iako mu nije bilo potpuno jasno u čemu se sastoji šala, osim da to ima nekakve veze s g. Ulmanom koji ipak ne zna sve.

Njih četvoro prodoše kroz trpezariju koja je sad bila prazna i tiha sa prekrasnim zapadnim vidikom na snegom prekrivene vrhove. Svaki beli laneni stolnjak bio je pokriven komadom čvrstog prozirnog najlona. Tepih, sad umotan preko mrtve sezone, stajao je u jednom uglu kao stražar na straži.

Na drugom kraju prostorije bila su dvokrilna vrata, a nad njima starinski natpis zlatnim slovima: SALON KOLORADO.

Sledeći njegov pogled, Haloran reče:

– Ako pijete, nadam se da ste poneli svoje zalihe. Hotel je sasvim očišćen. Sinoć je bila oproštajna zabava zaposlenih. Danas sve sobarice i portiri imaju glavobolju, pa i ja.

– Ne pijem – odsečno reče Džek.

Vratiše se u predvorje.

U tih pola sata koja su proveli u kuhinji gužva se znatno razredila. Duga prostorija poprimala je tih i napušten izgled s kojim će se oni vrlo skoro veoma dobro upoznati, mislio je Džek. Naslonjači s visokim naslonima behu prazni. Odoše opatice koje su sedele uz vatru, a i vatra se svela na sloj žeravice prijatne toplote. Vendi baci pogled na parkiralište i opazi da je ostalo samo desetak automobila.

Uhvati samu sebe kako priželjkuje da udu u „folksvagen“ i vrate se u Bolder... ili bilo gde drugde.

Džek se osvrtao u potrazi za Ulmanom, ali njega nije bilo u predvorju.

Naiđe mlada sobarica s pepeljastoplavom kosom pričvršćenom na potiljku.

– Vaš prtljag je napolju u tremu, Dik.

– Hvala, Sali. – Cmoknu je u čelo. – Dobro se provedi preko zime. Čujem da se udaješ.

Okrenuo se Torensu dok je ona odlepršala prpošno vrteći zadnjicom.

– Žurim na avion. Želim vam sve najbolje. Znam da će vam biti lepo.

– Hvala – reče Džek. – Vrlo ste ljubazni.

– Dobro ću paziti na vašu kuhinju – ponovo obeća Vendi. – Provedite se na Floridi.

– Uvek se tamo provodim – uzvрати Haloran. Stavio je ruke na kolena pa se sagnuo ka Deniju. – Poslednja prilika, momče. Želiš li na Floridu?

– Pa, ne bih – nasmešeno reče Deni.

– OK. Hoćeš li mi pomoći da odnesem torbe do auta?

– Ako mama dopusti.

– Možeš – reče Vendi – ali moraš da zakopčaš kaput.

Nagnu se da ga zakopča, ali je Haloran preduhitri. Njegovi krupni smeđi prsti kretali su se nežno i veselo.

– Odmah ću ga poslati natrag – izjavi Haloran.

– Dobro – reče Vendi i pođe s njima do vrata.

Džek se još i dalje osvrtao da nađe Ulmana. Poslednji gosti „Vidikovca“ izmirivali su račun na recepciji.

11. VIDOVI TOST

Pred samim vratima nalazile su se četiri torbe. Tri velika, pohabana stara kofera prekrivena crnom imitacijom aligatorske kože. Četvrta beše preterano velika torba s patentnim zatvaračem od izbledeleog kariranog škotskog sukna.

– Ovu bi mogao da ponesesh, jelda? – zapita ga Haloran. Podiže dva velika kofera jednom rukom, a treći tutnu pod mišku.

– Jasno – odvrati Deni. Zgrabi je obim rukama pa za kuharom pođe niza stepenice na tremu. Muški je nastojao da ne gunda i da ne oda koliko je teška.

Otkako su došli, digao se oštar i rezak jesenji vetar. Zviždao je po parkiralištu pa je Deni stiskao oči koje su mu postale uske pukotine dok je pred sobom nosio torbu s patentnim zatvaračem koja ga je udarala po kolenima. Nekoliko zalutalih listova jasike šuštao je i okretalo se po sad uglavnom opustelom asfaltu i na trenutak podsetiše Denija na onu noć prošlog tjedna kad se probudio iz more i začuo – ili mu se bar činilo da čuje – kako mu Toni govori da ne ide.

Haloran odloži torbe pored prtljažnika „plimut ferija“ boje peska.

– Nikakav poseban auto – poveri on Deniju. – Iznajmljen. Moja Besi je na drugom kraju. Besi je auto i po. „Kadilak“ iz 1950. godine, a kako samo bruj? Neka ceo svet zna! Čuvam je na Floridi, jer je prestara za ovo planinsko uspinjanje. Jel' ti potrebna pomoć?

– Ne, gospodine – odgovori Deni. Uspeo je da u poslednjih deset-jedanaest koraka prenese torbu bez gundanja. Spustio ju je i s olakšanjem odahnuo.

– Svaka ti čast – reče Haloran. Iz džepa kaputa od plavog serža izvadi veliki privezak za ključeve pa otključa prtljažnik. Smeštajući torbe, reče: – Ti isijavaš, dečko moj. Više nego iko koga sam u životu sreo. A u januaru ću napuniti šezdesetu.

– Štaaa?

– Imaš dara – izjavi Haloran okrećući se prema njemu. – Ja sam to oduvek nazivao isijavanjem. Tako je to zvala i moja baka. Imala je taj dar. Sedeli smo u kuhinji kad sam bio dete, ne starije od tebe, i dugo smo razgovarali, a da uopšte nismo otvarali usta.

– Zaista?

Haloran se nasmeši Denijevom izrazu otvorenih usta, gotovo gladnom.

– De, sedi nekoliko trenutaka sa mnom u auto – reče on. – Želim s tobom da razgovaram.

Zalupi poklopac prtljažnika.

Iz predvorja „Vidikovca” Vendi Torens vide kako njen sin seda na suvozačko mesto Haloranovog auta dok se visoki crni kuvar smestio za volanom. Obuze je oštra boljka straha i otvori usta da kaže Džeku kako Haloran nije lagao da će njihovog sina povesti na Floridu. U toku je otmica. Ali oni tamo samo sede. Jedva je videla maleni obris sinove glave pažljivo okrenut prema velikoj Haloranovoj glavi. I na ovalikoj udaljenosti ta mala glava imala je izraz koji je prepoznala. Na taj način njen sin je gledao kad bi ga nešto na televiziji očaralo ili kad bi on i tata igrali karte. Džek je još i dalje pogledom tražio Ulmana, pa to nije zapazio. Vendi je ćutala, uzrujano gledala Haloranov auto, i pitala se o čemu li razgovaraju kad je Deni tako načulio uši.

Haloran je u automobilu govorio:

– Osećaš se usamljeno jer misliš da si jedini?

Deni, koji se katkad osećao i prestrašeno i usamljeno, klimne glavom.

– Zar sam jedini koga ste ikad sreli? – upita.

Haloran se nasmeja i odmahnu glavom.

– Ne, dete, ne. Ali ti najviše isijavaš.

– Znači da ih ima mnogo?

– Ne – odvrati Haloran – ali nadu se. Mnogi ljudi imaju slabo isijavanje. Nisu toga svesni. Ali uvek nabave cveće kad im je žena utučena od menstruacije, dobro polože školske ispite za koje nisu učili, čim uđu u sobu, odmere kako se ljudi osećaju. Takvih sam sreo pedeset ili šezdeset. A možda samo dvanaest, računajući i moju bakicu, koji *su znali* da isijavaju.

– Uh – huknu Deni i razmisli o tome. Tada ispali: – Poznajete li gospodu Brant?

– Nju? – posprдно upita Haloran. – Ona ne isijava. Samo dva-tri puta vraća obrok svake večeri.

– Znam da ona ne zrači – ozbiljno izjavi Deni. – Ali poznajete li čoveka u sivoj odori koji dovozi automobile?

– Majk? Naravno da poznajem Majka. Šta s njim?

– G. Haloran, zašto ona želi njegove pantalone?

– O čemu govoriš, dečače?

– Pa, kad ga je gledala, razmišljala je kako bi joj bilo dobro da mu posegne u pantalone i ja sam se pitao zašto...

Isijavanje

Ali nije stigao dalje. Haloran je zabacio glavu, a bogat dubok smeh vino mu se iz grudi i zaorio se po automobilu kao topovska paljba. Od snage njegovog smeha treslo se sedište. Deni se zbunjeno smeškao, a na kraju se oluja u trzajima smirila. Iz džepa na grudima Haloran izvuče veliku svilenu maramicu, kao belu zastavu predaje, i obrisu vlažne oči.

– Dečko – reče on, i dalje frkćući. – Saznaćeš sve što se može saznati o ljudima pre svoje desete godine. Ne znam da li da ti zavidim ili ne.

– Ali gospođa Brant...

– Pusti je – odvratio je. – I ne pitaj mamu. Samo ćeš je uznemiriti. Kapiraš?

– Da, gospodine – reče Deni. Izvrsno je ukapirao. Tako je i pre uznemiravao majku.

– Ta gospođa Brant je stara prostakuša koju je zasvrbelo, to je sve što treba da znaš. – Zamišljeno odmeri Denija. – Koliko jako možeš da udariš, doktore?

– Štaa?

– Odalami me. Misli prema meni. Zanima me jesi li jak kao što mislim.

– A o čemu da mislim?

– O bilo čemu. Ali *napregnuto* misli.

– OK – odvrati Deni. Na trenutak je razmišljao, a onda se koncentrisao i ispalio misao na Halorana. Nikad pre nije učinio tako nešto, i u zadnjem času diže se u njemu nešto nagoni pa malo ublaži sirovu snagu misli. Nije hteo da nanese bol g. Haloranu. Pa ipak, misao je izletela iz njega neverovatnom snagom. Poletela je kao bejzbolski udarac Nolana Rajana, i još jače.

(Uh, nadam se da ga neće boleti)

A zamisao je glasila:

(!!!ZDRAVO, DIK!!!)

Haloran se lecnu i zabaci na sedištu. Zubi mu snažno zaškripaše, a iz donje usne poteče tanak mlaz krvi. Ruke mu nehotice poleteše s krila do grudi, a onda se vratiše natrag. Na trenutak su mu kapci mlohavo treptali, bez svesne kontrole, i Deni je bio prestravljen.

– G. Haloran? Dik? Jel' vam dobro?

– Ne znam – reče Haloran i slabo se osmehnu. – Časna reč, ne znam. Bože, dečko moj, ti si pištolj.

– Oprostite – izjavi Deni sve zastrašenije. – Da zovnem tatu? Potrčaću po njega.

Stephen King

- Ne, prolazi mi. OK je, Deni. Samo sedi ovde. Osećam se malo zbu-
njeno, to je sve.

- Nisam bio onako jak kao što sam mogao – prizna Deni. – U zadnjem
trenutku sam se prepaio.

- Verovatno na moju sreću... inače bi mi mozak procurio kroz uši. – Na
Denijevom licu vide prestravljenost, pa se nasmeši: – Nije bilo loše. Kako
si se osećao?

- Kao da sam Nolan Rajan kad baca loptu – odmah odgovori.

- Voliš bejzbol, jelda? – Haloran je oprezno trljao slepoočnice.

- Tata i ja navijamo za „Ejndželse“ – reče Deni. – U Istočnoj američkoj
ligi za „Red sokse“, a u Zapadnoj za „Ejndželse“. Gledali smo na prvenstvu
„Red sokse“ protiv „Sinsinatija“. Tad sam bio mnogo manji, ali tata je bio...

- Denijevo se lice smrknu i zbuni.

- Kakav je bio, Deni?

- Zaboravio sam – reče Deni. Gurkao je palac u usta da ga sisa, ali to
rade mala deca. Vrti ruku na krilo.

- Pogađaš li šta misle mama i tata, Deni? – Haloran ga je oštro posmatrao.

- Uglavnom, ako želim. Ali obično se ne trudim.

- Zašto ne?

- Ovaj... – na trenutak je zbušnjeno ćutao. – To bi bilo kao da virim u spavaću
sobu pa gledam dok oni rade ono od čega nastaju bebe. Zna li tu stvar?

- Bio sam s tim upoznat – ozbiljno reče Haloran.

- Ne bi im bilo milo. I ne bi im bilo milo da virim u njihove misli. To
bi bilo prostački.

- Svakako.

- Ali znam kako im je – reče Deni. – Iako to ne želim. Znam i kako je
vama. Povredio sam vas. Oprostite.

- Obična glavobolja. Imao sam i teže mamurluke. Možeš li da čitaš misli
drugih ljudi, Deni?

- Još uopšte ne znam da čitam – uzvratila Deni – osim nekoliko reči. Ali
tata će me ove zime naučiti. Tata je predavao čitanje i pisanje u velikoj školi.
Uglavnom pisanje, ali zna on i čitanje.

- Ovaj, pogađaš li šta ljudi misle?

Deni razmisli.

- Pogodim ako misle *glasno* – naposletku odgovori. – Kao gospođa Brant
i pantalone. Ili kao onda kad smo ja i mama bili u onoj velikoj robnoj kući
da kupimo za mene cipele, a neki veliki dečko gledao je radio i razmišljao da
uzme radio a da ne plati. A onda je mislio: „A šta ako me uhvate?“ A zatim

pomisli: „Mnogo želim radio.“ Onda pomisli opet šta će biti ako ga uhvate. Njemu je od toga bilo muka a i meni je bilo *mučno*. Mama je razgovarala s čovekom koji prodaje cipele, pa sam ja prišao momku: „Momče, nemoj da odneseš radio. Odbij!“ A on se mnogo uplašio. Brzo se udaljio.

Haloran se široko cerio.

– Mogu da zamislim. Možeš li još nešto da učiniš, Deni? Da li su to samo misli i osećaji, ili tu ima još nešto?

Oprezno:

– A vi doživljavate više?

– Ponekad – reče Haloran. – Ne često. Ponekad... ponekad sanjam. Sanjaš li ti, Deni?

– Ponekad – veli Deni. – Sanjam budan. Nakon što dođe Toni.

Palac je opet stavio u usta. Nikom nije pričao o Toniju osim mami i tati. Nije posisao palac, nego ga vrati u krilo.

– Ko je Toni?

I odjednom Deniju sinu i shvati. Takva isijavanja su ga najaviše plašila. Kao da na tren vidi neku neshvatljivu mašinu koja može biti bezopasna ili smrtno opasna. Bio je premalen da zna šta je od te dve mogućnosti. Bio je premalen da shvati.

– U čemu je problem? – zaplaka. – Sve me ovo pitate zato jer ste zabrinuti, jelda? Zašto brinete za mene? Zašto brinete *za nas*?

Haloran položi krupne tamne ruke na ramena malog dečaka.

– Stani – reče on. – Verovatno nije ništa. Ali, bude li se nešto... Pa, u glavi imaš veliku stvar, Deni. Moraćeš još mnogo da rasteš pre nego što to dostigneš, mislim. U vezi s tim moraš da budeš hrabar.

– Kad *ne razumem!* – briznu Deni u plač. – *Razumem*, a opet *ne razumem!* Ljudi... osećaju stvari i ja ih osećam, ali ne znam šta osećam! – Nesrećno pogleda sebi u krilo. – O, kad bih znao da čitam! Toni mi ponekad pokaže natpise, a ja ne znam da ih pročitam.

– Ko je Toni? – opet zapita Haloran.

– Mama i tata ga zovu mojim „nevidljivim drugom u igri“ – reče Deni tačno navodeći njihove reči. – Ali on je stvaran. Bar ja mislim. Katkad, kad se jako napregnem da shvatim, on dolazi. Kaže mi: „Deni, želim nešto da ti pokažem.“ I kao da padam u nesvest. Samo... sanjao sam snove, kao što ste rekli. – Pogleda Halorana i proguta knedlu. – Bili su to lepi snovi, ali sad... Ne mogu se setiti kako se zovu snovi koji nas plaše i teraju u plač.

– Noćne more? – zapita Haloran.

– Da. Tako je. More.

– O ovom hotelu? O „Vidikovcu“?

Deni opet spusti pogled na ruku čiji je palac sisao.

– Da – šapnu. Onda reče piskavo, zagledavši se Haloranu u lice: – Ali ne mogu reći tati, a ne možete ni vi! Mora ovo da radi, jer ovo je jedini posao koji mu je čika Al našao, a mora da završi komad ili će opet početi da radi „ružnu stvar“, a znam ja šta je to, to je pijančenje, baš to, to je kad je uvek bio *pijan*, a to je bila „ružna stvar“! – Zastade na granici suza.

– Psst – šušnu Haloran i privuče Denijevo lice uz kruti serž na svom kaputu. Lagano je mirisao na naftalin. – To je u redu, sinko. A ako taj palac voli tvoja usta, pusti ga kuda želi. – Ali lice mu je bilo zbuñeno. Reče: – To što ti imaš ja zovem isijavanje, Biblija to zove vizijama, a naučnici kažu da je to prekognicija*. Čitao sam o tome, sinko, proučavao to. Sve to znači: vi-deti budućnost. Razumeš?

Deni klimnu glavom uz Haloranov kaput.

– Sećam se najsnažnijeg isijavanja koje sam ikad imao... Neću ga zaboraviti. Bilo je to 1955. Tad sam još bio u vojsci u Zapadnoj Nemačkoj. Bilo je to sat pre večere i stajao sam uz sudoperu i jednog kuhinjskog pomoćnika napao što predebelo ljušti krompir. Rekoh: „Da ti pokažem kako se to radi.“ Pružio mi je krompir i nož i tad nestade cela kuhinja. Bum i gotovo. Kažeš da tog dečka Tonija vidiš pre... pre sna?

Deni klimnu glavom.

Haloran ga zagrli.

– A ja namirišem narandže. Njušio sam ih celo to popodne i nisam ništa mislio o tome, jer su te večeri bile na jelovniku. Imali smo trideset sanduka valenjskih narandži. Svako u proklesoj kuhinji te noći osećao je narandže. Načas kao da sam bio u nesvesti. A tada začuh eksploziju i videh plamen. Vrište ljudi. Sirene. I čujem ono šištanje što može biti samo para. Onda kao da sam se tome približio i videh železnički vagon izvan tračnica kako leži na boku, a na njemu piše *Georgia and South Carolina Railroad*, i sinu mi da je u tom vlaku moj brat Karl i da je voz iskočio iz šina i da je Karl mrtav. Tek tako. Onda to nestade, a onaj prestrašeni mali pomoćnik stoji preda mnom i još drži krompir i nož. Kaže: „Jeste li dobro, naredniče?“ A ja: „Ne, brat mi je upravo poginuo u Džordžiji.“ A kad sam naposljetku pozvao mamu preko bare, ispričala mi je kako je bilo. Ali, zamisli, dečko, ja sam već znao kako je bilo.

* Prekognicija (lat. praecognitio) – proricanje.

Polako je odmahivao glavom kao da tera tu uspomenu i spusti pogled na dečaka koji je otvorio oči.

– Ali moraš, dečko moj, da zapamtiš ovo: *Te stvari se ne obistine uvek.* Sećam se, pre četiri godine kuvao sam u letnjem odmaralištu za dečake na Long lejku, u državi Mejn. I sedim ti ja tako na ulazu „Logan aerodroma“ u Bostonu, spremam se u avion kad počnem da osećam miris narandži. Prvi put u pet godina. I kažem sebi: „Bože moj, šta li će sad biti u predstavi?“ I siđem u toalet i sednem na šolju da budem sam. Nikad nisam pao u nesvest, ali sve jače me obuzimao osećaj da će moj avion pasti. Tad osećaj nestade, a i miris narandži, i znao sam da je stvar prošla. Vratim se na šalter Delta erlajnsa i promenim let za avion koji je poletao tri sata kasnije. I znaš šta se dogodilo?

– Šta? – šapne Deni.

– *Ništa!* – reče Haloran i nasmeja se. Bilo mu je lakše što vidi da se dečak smeši. – Baš ništa! Onaj avion sleteo je na vreme i bez ikakve čvoruge ili modrice. Dakle, vidiš... katkad nema ništa od tih osećaja.

– Oh – dahnu Deni.

– Ili uzmimo za primer konjske trke. Često idem i obično imam sreće. Stojim pored ograde kad oni prolaze prema startu i katkad me obuzme isijavanje za jednog ili drugog konja. Ti mi osećaji obično pomažu da ostvarim lepu zaradu. Uvek sebi govorim da ću jednog dana odjednom dobiti tri velika pogotka i da ću dovoljno zaraditi da odem u penziju. To se još nije dogodilo. Ali mnogo puta se s hipodroma vraćam kući pešice umesto taksijem i nabijenog novčanika u džepu. Niko ne isijava sve vreme, osim možda boga na nebu.

– Da, gospodine – reče Deni i pomisli na period od pre gotovo godinu dana kad mu je Toni pokazao novu bebu kako leži u kolecvi u njihovoj kući u Stovingtonu. To ga je veoma uzбудilo i čekao je, znajući da za to treba vremena, ali nova beba nikako nije dolazila.

– A sad slušaj – reče Haloran i uhvati Denija za ruke. – Ovde sam ružno sanjao i ružno predosećao. Ovde sam već drugu sezonu i jedno dvanaest puta imao sam... onaj, more. I jedno šest puta mi se učinilo da nešto vidim. Neću reći šta. Nije to za dečaćića kao što si ti. Ružne stvari. Jednom je to bilo u vezi s onim prokletim živicama ošišanim u obliku životinja. A drugi put ona sobarica po imenu Dolores Vikeri, i ona je malo isijavala, ali mislim da to nije znala. G. Ulman ju je otpustio... znaš li šta je to, doktore?

– Da, gospodine – bezazleno reče Deni. – Tatu su otpustili iz škole i mislim da zato i jesmo u Koloradu.

– Ali Ulman joj je dao otkaz, jer je navodno videla nešto u jednoj sobi gde... pa, tamo gde se dogodila ružna stvar. Bilo je to u sobi broj 217, i obećaj da onamo nećeš ulaziti, Deni. Preko cele zime. Kloni se nje.

– Dobro – reče Deni. – Je li vas ta dama, sobarica, zamolila da pogledate?

– Da. I tamo je bila ružna stvar. Ali... mislim da ta ružna stvar nikom ne bi mogla *naškoditi*, Deni, to pokušavam da kažem. Ljudi koji isijavaju nekad mogu videti stvari koje *će se dogoditi*, a mislim da oni katkad vide i stvari koje *su se dogodile*. Ali one su kao slike u knjizi. Jesi li u knjizi ikad video sliku koja te preplašila, Deni?

– Jesam – uzvratila on, setivši se priče o Plavobradom i slike kad nova žena Plavobradog otvara vrata i vidi sve one glave prethodnih žena.

– Ali si znao da ti to ne može naškoditi, jelda?

– Da-a-a... – izusti Deni.

– Pa tako ti je u ovom hotelu. Ne znam zašto, ali kao da od svih ružnih stvari koje su se ikad ovde desile postoje komadići tih stvari što još uvek leže unaokolo kao odresci od nokata ili kao sasušena slina koju ponekad nepristojni ljudi brišu pod naslonjačem. Ne znam zašto baš ovde, pa valjda u svakom hotelu na svetu ima ružnih zbivanja, a ja sam u mnogima radio i nije bilo problema. Samo ovde. Ali, Deni, mislim da te stvari ne mogu nikome da naškode. – Svaku reč u rečenici naglašavao je blagim trzajem po dečakovim ramenima. – Dakle, ako nešto vidiš na hodniku ili u sobi ili na polju pored živica... samo pogledaj na drugu stranu i, kad pogledaš ponovo, toga će nestati. Shvataš me?

– Da – odgovori Deni. Osećao se mnogo bolje. Smireno. Ustade na kolena, poljubi Halorana u obraz, pa ga zagrlji čvrsto i snažno. Haloran mu uzvratila zagrljaj.

Kad je pustio dečaka, zapita:

– Tvoji matorci ne isijavaju, jelda?

– Ne, mislim da ne.

– Iskušao sam ih kao i tebe – reče Haloran. – Tvoja majka je malo piskočila. Znaš, mislim da sve majke malo zrače, bar dok im dete toliko ne odraste da samo pazi na sebe. Tvoj otac...

Na tren Haloran začuta. Iskušavao je dečakovog oca i nije mu baš bilo jasno. Nije to bilo kao susret s nekim ko isijava ili s nekim ko nimalo ne isijava. Merkanje Denijeveg oca bilo je... neobično, kao da Džek Torens ima nešto – *nešto* – što krije. Ili nešto što je tako duboko u sebe zakopao da je nemoguće doći do toga.

– Mislim da on uopšte ne isijava – zaključí Haloran. – Tako da za njih ne brineš. Samo pazi na sebe. *Mislim da ovde nema ničeg što bi ti moglo naškoditi.* Zato budi hladnokrvan, OK?

– OK.

– *Deni! Hej, doktore!*

Deni se obazre.

– Zove me mama. Traži me. Moram da pođem.

– Znam da moraš – reče Haloran. – Dobro se ovde provedi, Deni. Najbolje što možeš.

– Hoću. Hvala, g. Haloran. Osećam se mnogo bolje.

U mozgu mu sinu nasmešena misao

(Za prijatelje Dik)

(Da, Dik, OK)

Oči im se sretoše, a Dik Haloran namignu.

Deni se uspentra preko sedišta i otvori vrata do suvozačkog mesta. Dok je izlazio, Haloran zapita:

– Deni?

– Šta je?

– *Ako bude problema... zovni. Snažno i glasno kao pre nekoliko minuta.*

Čuću te i na Floridi. A ako čujem, doći ću trkom.

– OK – reče Deni i nasmeši se.

– Čuvaj se, veliki dečko.

– Hoću.

Deni zalupi vratima i potrčí preko parkirališta prema tremu gde je stajala Vendi stavivši ruke na laktove da se zaštiti od ledenog vetra. Haloran je posmatrao, a krupni smešak polagano je iščezavao.

Mislim da ovde nema ničeg što ti može nauditi.

Mislim da nema.

A ako se prevario? Znao je da mu je ovo poslednja sezona u „Vidikovcu“ otkako je video onu stvar u kadi u sobi 217. Bilo je to gore od bilo koje slike u bilo kojoj knjizi, a odavde je dečak koji je trčao majci izgledao tako *sitan*...

Mislim da nema...

Pogled mu skrenu na životinjske živice.

Naglo upali auto, ubaci u brzinu i odveze se, nastojeći da se ne osvrće. A naravno da se osvrnuo i, naravno, trem beše prazan. Vratili su se u zgradu. Kao da ih je „Vidikovac“ progutao.

* * *

12. VELIKA ŠETNJA

– O čemu ste razgovarali, dušo? – zapita ga Vendi kad su se vratili unutra.

– O, ništa naročito.

– Ako nije bilo ništa naročito, onda ste vrlo dugo razgovarali.

On slegnu ramenima, a u tom pokretu Vendi opazi trag Denijeveg oca. Ni Džek ne bi bolje slegnuo ramenima. Iz Denija više neće ništa izvući. Osećala je snažan bes pomešan s još snažnijom ljubavlju. Ljubav beše beznadežna, a bes je poticao iz osećaja da je oni namerno isključuju. Uz njih dvojicu katkad se osećala kao strankinja, sporedna glumica koja je slučajno zalutala natrag na pozornicu dok se odigrava glavna radnja. Ali ove zime neće moći da je isključe, njena dva nemoguća muškarca. Stan će za to biti pretesan. Odjednom shvati da je ljubomorna na prisnost muža sa sinom i oseti se posramljeno. Bila je preblizu osećajima koji su svakako obuzimali njenu majku... preblizu da se dobro oseća.

Predvorje je sad bilo prazno. Ostadoše samo Ulman i glavni službenik na recepciji (pored kase da prebroji pazar), dve sobarice koje su se presvuikle u tople pantalone i pulovere stajale su kod vrata na pročelju i gledale napolje, a oko njih je ležao skupljen prtljag. I čuvar Votson. Zapazio je da ga ona gleda, pa joj namignu... stopostotno prostački mig. Žurno je pogledala u stranu. Džek je bio kraj prozora ispred restorana i proučavao pogled. Izgledao je zaneseno i sanjalački.

Očigledno je blagajna obavila svoje, jer je Ulman zatvori i autoritativno zalupi. Svojim inicijalima obeleži traku, pa je stavi u torbicu s patent-zatvaračem. Vendi čutke pljesnu rukama glavnom službeniku kojem kao da je težak kamen pao sa srca. Ulman je izgledao kao čovek koji bi svaki manjak naplatio guljenjem kože glavnom službeniku... ne prolivši ni kap krvi. Vendi nije naročito marila za Ulmana ni za njegovo razmetljivo upadljivo zaposleno ponašanje. Bio je kao svi šefovi koje je imala, i muški i ženski. S gostima saharinski sladak, a sitničav tiranin prema osoblju. Ali sad se škola završila i na licu glavnog službenika jasno se videlo zadovoljstvo. Da, završilo se za sve osim za nju, Džeka i Denija.

– G. Torens – zapovednički reče Ulman. – Hoćete doći ovamo?

Džek ode, a Vendi i Deniju klimnu da i oni dođu.

Službenik koji je ušao u kancelariju sad izađe u kaputu.

– Lepo se provedite preko zime, g. Ulman. – Dvanaestog maja, Bradok. Ni dan pre, ni dan kasnije.

– Da, gospodine.

Bradok zaobide recepciju, ozbiljnog i dostojanstvenog lica, kao što je odgovaralo njegovom položaju, ali kad se ledima potpuno okrenuo Ulmanu, nasmeši se kao školarac. Kratko je razgovarao s one dve devojke koje su još stajale kod vrata očekujući automobil i bi ispraćen napolje kratkim grohotom prigušenog smeha.

Vendi zapazi tišinu u hotelu. Spustila se nad hotel kao teški pokrivač koji sve prigušuje osim slabog damara popodnevnog vetra. S mesta na kojem je stajala mogla je da vidi kancelariju, očišćenu do sterilnosti, s dva prazna stola i dva siva ormara za kartoteke. Iza kancelarije je videla Haloranovu besprekornu kuhinju. Velika dvokrilna vrata s vratnicima za svetlo bila su otvorena, jer su ih držali gumeni držači.

– Mislio sam da ostanem još nekoliko minuta i da vam pokažem Hotel – reče Ulman, a Vendi pomisli kako se u Ulmanovom glasu uvek može čuti to veliko slovo H. Mogao ga je svako čuti. – Siguran sam da će vaš suprug izvrsno upoznati „Vidikovca“ u svakom pogledu, gospođo Torens, ali vi i sin sigurno ćete se više držati predvorja i prizemlja gde su vam sobe.

– Sigurno – usiljeno šapnu Vendi, a Džek je ošinu strogo poverljivim pogledom.

– Divan hotel – oduševljeno nastavi Ulman. – Biće mi milo da vam ga pokažem.

Kladim se da hoće, pomisli Vendi.

– Popnimo se na drugi sprat, pa sidimo – reče Ulman. Glas mu je zvučao vrlo zaneseno.

– Ako vas zadržavamo... – započe Džek.

– Ni govora – reče Ulman. – Radnja je zatvorena. *Tout fini*, bar za ovu sezonu. A prenoćio bih u Bolderu, naravno u „Bolderadu“. Jedini pristojan hotel s ove strane Denvera... naravno, osim „Vidikovca“. Ovuda.

Zajedno udoše u lift, ukrašen čeličnim i bakarnim lajsnama. Znatno se spustio pre nego što je Ulman povukao rešetkasta vrata. Deni se nelagodno meškoltio, a Ulman mu dobaci osmeh. Deni pokuša da uzvрати, ali bez vidljivog uspeha.

– Ne brini, mali čoveče – reče Ulman. – Sigurno kao kuća.

– I *Titanik* je bio siguran – izjavi Džek pogledavši kuglu od brušenog stakla u sredini tavanice lifta. Vendi se ugrize za unutrašnju stranu obraza da suzdrži osmeh.

Ulmanu se nije svidela šala. S treskom i udarcem zatvori unutrašnja vrata.

– *Titanik* je doživeo samo jedno putovanje, g. Torens. A ovaj je lift putovao na hiljade puta otkako je postavljen 1926.

– To me smiruje – odgovori Džek. Razbaruši Deniju kosu. – Avion se neće srušiti, doktore.

Ulman povuče polugu i na trenutak se začu samo drhtaj pod njihovim nogama i mukotrпно stenjanje motora ispod njih. Vendi vide njih četvoro zarobljene među spratovima kao muve u boci, a naći će ih tek na proleće... Nedostajće komadi i komadići... kao ekspedicija Doner...

(Prestani!)

Lift se pokrenu, isprva uz trzanje, lupanje i kloparanje ispod njih. Tad vožnja postade mirnija. Na drugom spratu Ulman drndavo zaustavi, povuče vrata i otvori spoljna vrata. Kabina lifta bila je još petnaest centimetara ispod nivoa sprata. Deni je buljio u razliku u visini poda na drugom spratu i poda u liftu, kao da je upravo spoznao da svet nije tako zdrav kao što su mu govorili. Ulman se nakašlja i malo podiže kabinu, uz trzaj je zaustavi (još je bila pet centimetara ispod nivoa sprata), pa svi izađoše. Kad se oslobodila njihove težine, kabina odskoči gotovo do nivoa sprata, što nimalo nije smirilo Vendi. Bio lift siguran kao kuća ili ne, odlučila je da ide stepenicama kad bude morala da se penje ili silazi. A ni po koju cenu neće dopustiti da njih troje zajedno udu u klimav lift.

– Šta to gledaš, doktore? – vedro zapita Džek. – Vidiš li ovde mrlje?

– Naravno da ne vidi – ljutito reče Ulman. – Pre dva dana oprani su šamponom svi tepisi.

Vendi baci pogled na stazicu u predvorju. Lepa, ali tako nešto nikad ne bi izabrala za svoju kuću, ako ikad svane dan kad bude imala kuću. Tamnoplava potka isprepletana nekakvim nadrealnim prašumskim prizorom punim povijuša, puzavica i stabala krcatih egzotičnim pticama. Teško je bilo razabrati koje su ptice, jer je sva isprepletenost bila izvedena u čistoj crnoj boji, pa su se nazirali samo obrisi.

– Sviđa li ti se tepih? – upita Vendi Denija.

– Da, mamice – bezbojno odgovori on.

Podošje predvorjem koje je bilo zgodno široko. Na zidu svilene tapete, svetloplave da se slažu sa tepihom. Električne lampe na svaka tri metra na visini od preko dva metra. Uobličene kao londonske plinske svetiljke, sijalice su bile skrivene iza mutnog krem stakla povezanog ukrštenim čeličnim lajsnama.

– Lampe mi se baš svidaju – reče ona.

Ulman sa zadovoljstvom klimnu glavom.

- G. Dervent ih je postavio po celom hotelu posle rata, naravno, drugog. Zapravo, uredenje drugog sprata, uglavnom, iako ne i sasvim, bilo je njegova zamisao. Ovo je broj 300, Predsednički apartman.

Obrnu ključ u bravi dvokrilnih mahagonijskih vrata, pa ih širom rastvori. Svima stade dah pred velikim zapadnim prozorom u dnevnom boravku, što je svakako i bila Ulmanova namera. Nasmešio se.

- Pravi pogled, jelda?

- Svakako - uzvрати Džek.

Prozor se protezao duž gotovo celog dnevnog boravka, a iza njega sunce se podiglo baš između dva oštra vrha bacajući zlatno svetlo preko stena i šećernog snega na visokim vrhovima. I oblaci oko ovog pogleda iz kataloga, a i iza, behu obasjani zlatom, a sunčani zrak na izlazu bleštao je u tamne skupljene jele ispod visinske granice šume.

Džek i Vendi behu toliko zaokupljeni pogledom da nisu spustili oko na Denija koji nije buljio kroz prozor, nego levo, na svileni zidni tapet s crvenim i belim prugama, na mestu gde su vrata vodila u kupatilo. A njegovo dahtanje koje se između s njihovim soptajima, nije imalo nikakve veze s leptom.

Velike mrlje sasušene krvi, posute komadićima sivkastobelog tkiva, prljale su zidni tapet. Deniju se smuča. Kao luda slika nacrtana krvlju, nadrealistička rezbarija čovečjeg lica zgrčenog od užasa i bola, razjapljenih usta, a pola glave smrskano...

(Ako nešto vidiš... samo pogledaj na drugu stranu i, kad ponovo pogledaš, to će proći. Shvataš?)

Namerno pogleda kroz prozor, pazeći da mu lice ostane bezizražajno, a kad mu majka obuhvati ruku, uzeo ju je, pazeći da je ne stisne ili da joj ne da bilo kakav znak.

Upravnik je govorio tati da zatvori kapke na tom velikom prozoru tako da ih snažni vetar ne otkine. Džek klimnu glavom. Deni oprezno opet pogleda zid. Velika sasušena krvava mrlja je nestala. A i one sivobeke tačkice raspršene po toj mrlji.

Tad ih Ulman izvede. Mama ga zapita sviđaju li mu se planine. Deni odgovori da mu se sviđaju, iako nije mario za planine. Niti ih je voleo, niti ih je mrzeo. Kad je Ulman za njima zatvarao vrata, Deni se obazre iza njegovog ramena. Krvava mrlja se vratila, samo što je sad bila sveža. Curila je. Ulman je gledao pravo u nju pa nastavio sa svojim starim komentarom o poznatim ličnostima koje su ovde boravile. Deni ustanovi da se toliko ugrizao za

usnu da mu je prokrvarila, a uopšte nije osetio. Dok su išli hodnikom, malo zaostade za njima pa nadlanicom obriše krv i pomisli o

(krvi)

(Je li g. Haloran video krv ili nešto još gore?)

(Mislim da ti te stvari ne mogu naškoditi.)

Iza usana mu se razlegao metalni vrisak, ali nije hteo da ga pustiti napo-
lje. Mama i tata ne mogu da vide takve stvari, nikad ih nisu videli. Zato će
ćutati. Mama i tata se vole, i to odistinski. Druge stvari su kao slike u knjizi.
Neke su stravične, ali nikom ne mogu nauditi. *Ne mogu... ti oni... naškoditi.*

G. Ulman im pokaza još neke sobe na drugom spratu. Vodio ih je hodni-
cima koji su se izvijali i okretali kao lavirint. Ovde su sami patimani, rekao
je g. Ulman, iako Deni nije video nikoga da pati. Pokazao im je neke nove
sobe u kojima je nekad boravila dama po imenu Merilin Monro kad je bila
udata za čoveka po imenu Artur Miler (Deni nejasno nasluti da su se Me-
rilin i Artur RAZVELI kratko vreme nakon boravka u hotelu „Vidikovac“).

– Mamice?

– Šta je, dušo?

– Ako su bili venčani, zašto su imali drukčije prezime? Ti i tata imate
isto prezime.

– Da, ali mi nismo slavni, Deni – reče Džek. – Slavne žene zadržavaju
prezime i nakon udaje, jer im je prezime hleb i maslac.

– Hleb i maslac! – ponovi Deni, potpuno zbunjeno.

– Tata želi da kaže da su ljudi nekad voleli da idu u bioskop da vide Me-
rilin Monro – reče Vendi – ali možda ne bi voleli da gledaju Merilin Miler.

– Zašto ne? Ona je ista žena. Zar to ne bi svi znali?

– Da, ali... – Bespomoćno je pogledala Džeka.

– U ovoj sobi je odseo Truman Kapote – nestrpljivo ih prekide Ulman.
Otvorio je vrata. – Tad sam ja već bio ovde. Vrlo drag čovek. Evropski šlif.

Ni u jednoj od tih soba nije bilo ništa naročito (osim to što tu niko nije
mogao patiti iako ih je g. Ulman stalno zvao „patimani“), ništa čega se Deni
bojao. Zapravo je na drugom spratu bila još samo jedna stvar koja je smetala
Deniju, a to nije mogao reći zašto. Bio je to aparat za gašenje požara na zidu,
malo pre nego što su zašli za ugao i vratili se do lifta, koji je bio otvoren i
čekao kao usta puna zlatnih zuba.

Bio je to starinski aparat za gašenje, pljosnata cev dvanaestak se puta
obavijala oko njega, jedan kraj bio joj je pričvršćen za širok crveni ventil, a
drugi je završavao metalnom mlaznicom. Nabori cevi bili su pričvršćeni na
šarku crvenom čeličnom pločicom. U slučaju požara čeličnu pločicu trebalo

bi skinuti udarcem uvis i cev bi bila slobodna. Deni je to video, uvek bi uvideo kako stvari deluju. Kad su mu bile dve i po godine, već je otključavao zaštitna vrata koja je tata postavio na vrhu stepenica u kući u Stovingtonu. Video je kako radi brava. Njegov je tata rekao da je to DAR. Neki ljudi imaju DARA, a neki ne.

Aparat za gašenje beše malo stariji od drugih stvari koje je video – na primer stariji nego uređaj u dečjem vrtiću – ali to nije toliko neuobičajeno. Ipak ga je ispunio slabim nemirom, onako smotan uz svetloplavu zidnu tapetu, kao uspavana zmija. I razveselio se kad ga je, zašavši za ugao, izgubio iz vida.

– Naravno, kapci na svim prozorima moraju biti zatvoreni – reče g. Ulman kad ponovo uđe u lift. Opet je kabina mučno utonula pod njihovim nogama. – Ali naročito je važan prozor u Predsedničkom apartmanu. Prvi račun za taj prozor iznosio je četiristo dvadeset dolara, a to je bilo pre više od trideset godina. Danas bi novi koštao osam puta više.

– Zatvoriću kapke – izjavi Džek.

Siđoše na prvi sprat, gde je bilo više soba, a u hodniku još više zavoja i iskrivljenja. Sad, kad je sunce zalazilo u planine, znatno je počelo da slabi svetlo koje je dopiralo kroz prozore. G. Ulman im pokaza jednu ili dve sobe i to je bilo sve. Prode kraj broja 217, na koji ga je opomenuo Dik Haloran, bez usporavanja. Deni s nelagodnom i opčinjenošću pogleda na vratima bezopasnu pločicu s brojem.

Onda siđoše u prizemlje. Ovde im g. Ulman nije pokazao nijednu sobu, dok nisu došli gotovo do stepeništa prekrivenog debelim tepihom koje je opet vodilo u predvorje.

– Ovde je vaš stan – reče on. – Nadam se da će vam odgovarati.

Uđoše. Deni je bio spreman na sve čega bi tu moglo biti. Nije bilo ničega.

Vendi Torens oseti kako je snažno preplavljuje olakšanje. U onom hladno elegantnom Predsedničkom apartmanu osećala se nespretno i nezgrapno. Bilo je lepo i divno posećivati neku restaurisanu istorijsku zgradu sa spavaćom sobom gde ploča najavljuje da je tu spavao Abraham Linkoln ili Franklin D. Ruzvelt, ali sasvim je druga stvar zamisliti sebe i muža kako ležite pod metrima posteljine, pa kako možda i ljubav vodite, onde gde su nekad ležali najcjenjeniji ljudi na svetu (u svakom slučaju, najmoćniji, ispravi se ona). Ali ovaj je stan bio jednostavniji, ugodniji, gotovo privlačan. Pomisli je da bi ovde bez velikih poteškoća mogla da izdrži celu sezonu.

– Vrlo je ugodan stan – rekla je Ulmanu i začula zahvalni prizvuk u svom glasu.

Ulman klimnu glavom:

– Jednostavan, ali prikladan. Za vreme sezone u ovom apartmanu stanuju kuvar i njegova žena. Ili kuvar i njegov šegrt.

– Je li ovde stanovao g. Haloran? – upita Deni.

G. Ulman srdačno nagnu glavu prema Deniju:

– Tačno tako. On i g. Nevers. – okrenu se Džeku i Vendi. – Ovo je dnevni boravak.

Nekoliko stolica delovalo je udobno, ali ne i skupo. Sto za kafu nekad je bio skup, ali se s boka odlomio dug iver. Dve biblioteke (krate sažetim izdanjima „Riders dajžest kondensed bukša“ i trilogija „Kluba krimića“, sve negde od 1940. pa do 1950, ustanovi Vendi sa zabavom), i anonimni hotelski televizor koji je izgledao mnogo manje elegantno nego svetložuti televizori u sobama.

– Naravno, nema kuhinje – reče Ulman – ali ovde je lift za hranu i posuđe. Ovaj stan je baš iznad kuhinje. – Odmaknu drvenu ploču i otkri širok četvrtast poslužavnik. Gurnu ga i poslužavnik nestade. Za njim se vukao konopac.

– Tajni prolaz! – uzbuđeno kliknu Deni majci. Na trenutak je zaboravio sav strah zbog tog uzbudljivog okna iza zida. – Kao u filmu „Abot i Kostelo susreću čudovišta“!

G. Ulman se namršti, ali Vendi se strpljivo nasmeši. Deni otrči do lifta za hranu i posuđe i zagleda se niz okno.

– Ovuda, molim.

Otvori vrata na suprotnoj strani dnevnog boravka. Vodila su u spavaću sobu, prostranu i prozračnu. Odvojeni kreveti. Vendi pogleda muža, nasmeši se, slegnu ramenima.

– Problema nema – reče Džek. – Primaći ćemo ih.

G. Ulman pogleda preko ramena, istinski zbunjen.

– Šta ste rekli?

– Kreveti – reče Džek. – Možemo da ih primaknemo.

– O, jasno – odgovori Ulman trenutno zbunjen. Onda mu se lice razvedri i crvenilo mu se pope iznad okovratnika košulje. – Kako želite.

Odvede ih natrag u dnevni boravak. Tamo su druga vrata vodila u drugu spavaću sobu, u kojoj su se nalazili ležaji na sprat. U jednom uglu brujaio je radijator, a tepih na podu bio je ogavni splet kadulje i kaktusa. Vendi vide da se Deni već u njega zaljubio. Zidovi ove manje prostorije bili su obloženi pravom jelovinom.

– Misliš li da ćeš ovde moći da izdržiš, doktore? – upita Džek.

– Jasno. Spavaću na gornjem ležaju. Važi?

Isijavanje

– Ako želiš.

– Sviđa mi se i tepih. G. Ulmane, zašto vam svi tepisi nisu ovakvi?

G. Ulman načas je izgledao kao da je zagrizao limun. Onda se nasmeši i pomilova Denija po glavi.

– Ovo su vaše prostorije – reče on – osim kupatila koje je u sklopu glavne spavaće sobe. Nije to naročito velik stan, ali naravno da se možete proširiti po ostatku hotela. Kamin u predvorju je u redu, bar mi je tako rekao Votson, pa možete slobodno da jedete u trpezariji ako vam se prohte.

Govorio je tonom čoveka koji udeljuje veliku milost.

– U redu – izjavi Džek.

– Da sidemo? – zapita g. Ulman.

– Dobro – reče Vendi.

Spustiše se liftom i sad je predvorje bilo potpuno prazno. Ostao je samo Votson koji se u kaputu od sirove kože naslanjao na glavni ulaz. Među usnama mu je bila čačkalica.

– Mislio sam da ste već kilometrima odavde – reče g. Ulman, a glas mu je bio nezatno leden.

– Ostao sam samo zato da g. Torensa podsetim na kotao – reče Votson uspravivši se. – Dobro drži kotao na oku, mladiću, i biće u redu. Dvaput dnevno spuštaj pritisak. Naime, diže se.

Diže se, pomisli Deni, a reči odjeknuše dugim i tihim hodnikom njegovog mozga, hodnikom okruženim ogledalima u koja su ljudi retko gledali.

– Hoću – reče njegov otac.

– Biće vam dobro – reče Votson i pruži Džeku ruku. Džek je prodrma. Votson se okrene Vendi i naheri glavu. – Poštovanje, gospođo.

– Drago mi je – uzvratila Vendi i pomisli da to svakako zvuči besmisleno. Nije. Ovamo je došla iz Nove Engleske, u kojoj je provela ceo život i učini joj se da je ovaj Votson bujne kose u nekoliko kratkih rečenica simbolizovao ceo američki zapad. Bez obzira na ono prostačko namigivanje od malopre.

– Mladi gospodine Torens – ozbiljno reče Votson i pruži ruku. Deni, koji je već gotovo godinu dana znao sve o rukovanju, oprezno pruži ruku i oseti da je progutana. – Dobro ih čuvaj, Deni.

– Razumem, gospodine.

Votson pusti Denijevu ruku i uspravi se. Pogledao je Ulmana.

– Pa, vidimo se dogodne – reče i pruži ruku.

Ulman se beskrvno rukova. Njegov ružičast prsten uhvatio je električna svetla u predvorju u nekom opakom namigivanju.

– Dvanaestog maja, Votsone – reče on. – Ni dan pre, ni dan kasnije.

– Razumem, gospodine – uzvratu Votson, a Džek gotovo pročita u Votsonovoj glavi dopunu:... *ti, jebena mala jajaro.*

– Dobro se provedite preko zime, g. Ulman.

– O, čisto sumnjam – odsutno odgovori Ulman.

Votson otvori jedan od dva velika glavna ulaza. Vetar glasnije zahuča i uvi mu okovratnik na kaputu.

– A vi, ljudi, pazite – reče on.

– Da, gospodine, hoćemo – odgovori mu Deni.

Votson, čiji je ne tako dalek predak bio vlasnik ovog hotela, ponizno kliznu kroz vrata. Zatvoriše se za njim prigušivši vetar. Zajedno su gledali kako stupa širokim prednjim stepenicama trema, u trošnim crnim kauboj-skim čizmama. Žuto suvo lišće jasike šuštalalo mu je oko pete dok je prelazio parkiralište do svog „internejšenel harvestera“ i ušao u kamionet. Kad ga je palio, iz zarđale izduvne cevi pokulja plavi dim. Čarolija tišine ostala je među njima dok je vozio unazad, a onda otišao s parkirališta. Njegov kamionet nestade preko kosine brežuljka, a onda se ponovo pojavi, manji, na glavnom putu, pravac zapad.

Deni se na trenutak oseti usamljeniji nego ikad u životu.

13. PREDNJI TREM

Porodica Torens stajala je na dugom prednjem tremu hotela „Vidikovac“ kao da pozira za porodični portret, u sredini Deni, patent-zatvaračem stegnut u lanjski jesenji kaput koji mu je sad bio pretesan i počeo se izlizavati na laktu, iza njega Vendi mu je položila ruku na rame, a levo od njega Džek, stavivši mu lagano ruku na glavu.

G. Ulman stajao je stepenicu ispod njih, zakopčan u smeđi moher kaput skupog izgleda. Sunce je zašlo za planine, oivičivalo ih je zlatnom vatrom, a senke oko predmeta postale su duge i ljubičaste. Jedina tri vozila koja su ostala na parkiralištu behu hotelski kamion, Ulmanov „linkoln kontinental“ i trošni Torensov „folkswagen“.

– Dakle, ključeve imate – reče Ulman Džeku – i sve razumete o peći i kotlu?

Džek klimnu glavom. Prema Ulmanu je osećao istinsko saosećanje. Sve je bilo završeno za tu sezonu, klupko zbivanja bilo je uredno smotano do 12. maja – ni dan ranije, ni dan kasnije – a Ulman koji je za sve to bio odgovoran

i koji je o hotelu govorio nesumnjivo očaranim tonom, nije mogao da odoli a da ne traži dlaku u jajetu.

– Mislim da sam sve shvatio – reče Džek.

– Dobro. Čućemo se. – Ali ostao je još trenutak, kao da čeka da mu vetar pomogne i da ga možda odnese do auta. Uzdahnu – U redu. Dobro se provedite preko zime, g. Torens. I vi, gospođo Torens. I ti, Deni.

– Hvala, gospodine – odgovori Deni. – Nadam se da ćete se i vi dobro provesti preko zime.

– Sumnjam – ponovi Ulman, a glas mu je žalosno zvučao. – Onaj hotel u Floridi je rupa, da kažem živu istinu. Tek tako da nešto radim. Moj stvarni posao je „Vidikovac“. Dobro mi ga čuvajte, g. Torens.

– Mislim da će biti ovde kad se na proleće vratite – reče Džek, a kroz Denijevu glavu blesnu misao

(ali hoćemo li mi biti?)

i nestade.

– Naravno. Naravno da će biti.

Ulman pogleda prema igralištu, gde su životinjske živice šuštale na vetru. Tad još jednom zvanično klimnu glavom.

– Onda, zbogom.

Brzo i vrckavo ode do auta – smešno veliki automobil za tako malog čoveka – i strpa se u njega. „Linkolnov“ motor zabruja i ožive, a zadnja svetla blesnuše kad se izvio sa svoga mesta na parkiralištu. Kad se kola udaljiše, Džek pročita mali natpis na početku parking mesta: REZERVISANO ZA G. ULMANA, DIREKTORA.

– Tako – tiho reče Džek.

Gledali su dok auto nije nestao iz vida, vozeći niz istočni obronak. Kad nestade, njih troje se zгледаše na jedan tih, gotovo stravičan trenutak. Bili su sami. Lišće jasike kovitlalo se i šuštalalo u besciljnim gomilama preko livade koja je sad bila uredno pokošena i uređena, ni za kakvog gosta. Nije bilo nikog osim njih troje da vidi kako se jesenje lišće prikrada preko trave. Džek se oseti čudno i umanjeno, kao da se njegova životna snaga svela na iskricu, dok su hotel i okolina odjednom postali dvaput veći i užasni, pa ih svojom sumornom neživom snagom pretvarali u patuljke.

Tad se oglasi Vendi:

– Pogledaj se, doktore. Nos ti curi kao crevo za gašenje vatre. Uđimo.

I udoše, zatvorivši čvrsto vrata za sobom, uz neumorni plač vetra.

TREĆI DEO

OSINJAK

14. NA KROVU

- Oh, ti prokleti jebeni kučkin sine!

Džek Torens uzviknu ove reči iznenađeno i bolno dok je desnom rukom lupao po radnoj košulji od plavoga platna, oteravši veliku osu koja ga je ubola. Onda se uspenetra na krov što je brže mogao pogledavši iza leda uzdižu li se osina braća i sestre iz gnezda koje je otkrio. Ako se jave, može biti jada. Gnezdo beše između njega i merdevina, a krovna vratašca koja su vodila na tavan bila su zaključana s unutrašnje strane. Od krova pa do betonskog dvorišta između hotela i travnjaka bilo je dvadeset i pet metara.

Bistar vazduh iznad gnezda beše miran i nepomućen.

Džek s gnušanjem zvižduknu kroza zube, zajaha vrh krova i pregleda desni kažiprst. Već je oticao. Pomisli da će morati da šušne pored gnezda do merdevina i spusti se da na ubod stavi led.

Bilo je to 20. oktobra. Vendi i Deni su pošli u Sajdvinder hotelskim kamionom (starinski klopavi „dodž“ je ipak bio pouzdaniji nego „folksvagen“ koji je sad ozbiljno dahtao i izgledao gotov) po dvanaest litara mleka i neke nabavke za Božić. Bilo je rano za nabavke, ali nije se znalo kad će se sneg zadržati. Već je bilo mećava, a na nekim mestima niže od „Vidikovca“ put je bio gladak od leda.

Jesen je dosad bila gotovo natprirodno lepa. U ove tri nedelje koliko su ovde, jedan zlatni dan išao je za drugim zlatnim danom. Oštra jutra s temperaturom od jednog stepena ispod nule ustupala bi mesto popodnevnim temperaturama od nekih plus šesnaest stepeni Celzijusa, idealna temperatura za penjanje po blago nagnutom zapadnom krovu „Vidikovca“ da promeni šindru. Džek je otvoreno priznao Vendi da je mogao da obavi posao pre četiri dana, ali nije osećao potrebu da žuri. Odozgo je pogled bio spektakularan. Zasenio je i vidik iz Predsedničkog apartmana. I što je još važnije, taj posao ga je smirivao. Osećao je kako se na krovu oporavlja od mučnih rana u poslednje tri godine. Na krovu se osećao smireno. Te tri godine počinjale su da mu izgledaju kao mučna mora.

Šindra je bila gadno natrula, oluje prošle zime neke šindre su potpuno izlomile. Sve ih je skinuo i vrištao: „Pazi, bomba!“ dok ih je bacao sa strane, jer nije hteo da pogode Denija ukoliko bi onuda zalutao. Upravo je bio izvlačio truli lim kad ga je ubola osa.

A najsmješnije je bilo to da je svaki put kad se penjao na krov, pazio na osinjake. Za svaki slučaj je nabavio onu bombu protiv insekata. Ali jutros tišina i mir behu tako potpuni da mu je pažnja popustila. Vratio se u svet komada koji je lagano stvarao, obrađujući u glavi scenu koju će pisati uveče. Komad je veoma dobro napredovao i, iako je Vendi malo govorila, znao je da je zadovoljna. Blokerala ga je ključna scena između sadističkog školskog upravnika Denkera i mladog junaka Garija Bensona, tokom svih šest poslednjih nesrećnih meseci u Stovingtonu, meseci kad je žudnja za pićem bila tako grozna da se jedva koncentrisao na nastavu, a kamoli na vanškolske književne ambicije.

Ali poslednjih dvanaest večeri, dok je sedeo pred kancelarijskim modelom pisaće mašine „andervud“ koju je pozajmio iz donje kancelarije, blokada je nestala pod njegovim prstima isto onako čarobno kao što se na usnama otapa bombona. Gotovo je bez napora stekao uvid u Denkerov lik, a to mu je uvek nedostajalo, pa je u skladu s tim ponovno napisao veći deo drugog čina, tako da se sve okretalo oko nove scene. I napredak trećeg čina koji mu se vrzmao po glavi kad mu je osa prekinula razmišljanje, postajao mu je sve jasniji. Mislio je da bi grubi nacrt komada mogao da završi za dve nedelje, a do Nove godine da ima završnu verziju celog prokletog komada.

U Njujorku je imao menadžerku, upornu ridokosu po imenu Filis Sandler, koja je pušila „herbert tarejtona“, pila „džim bim“ iz papirne čaše i smatrala da se sa Šonom O'Kejsijem diglo i spustilo književno sunce. Prodala je Džekove tri priče, uključujući onu u *Eskvajeru*. Pisao joj je o pozorišnom komadu zvanom „Mala škola“, o osnovnom sukobu između Denkera, nadarenog studenta koji je propao i postao brutalan i živčan upravnik privatne škole u Novoj Engleskoj na granici između vekova, pa Garija Bensona, učenika u kojem vidi mladu verziju sebe. Filis mu je otpisala i izrazila zanimanje i upozorila ga neka čita O'Kejsija pre nego se lati posla. Već mu je početkom godine pisala gde je, dođavola, taj komad. Uvijeno joj je odgovorio da je „Mala škola“ do neodređenog, a možda i do beskonačnog, zaostala između ruke i stranice u onoj „zanimljivoj intelektualnoj pustinji Gobi poznatoj pod imenom piščeva blokada“. Sad je izgledalo kao da će ona ipak dobiti komad. Druga stvar bila je da li komad išta vredi i hoće li ikad biti izveden. A on kao da za te stvari nije mnogo mario. Osećao je nekako kao da je sam

komad, cela stvar, bila blokada, kolosalan simbol teških godina u stovingtonskoj privatnoj školi, braka koji je on gotovo uništio, kao glupo dete za volanom stare krntije, monstroznog napada na sina, incidenta na parkiralištu s Džordžom Hatfildom, incident koji više nije mogao da gleda kao još jedan iznenađan i destruktivan izliv temperamenta. Pomisli da je deo njegovog problema s pićem poticao delom od nesvesne želje da se oslobodi Stovingtona i sigurnosti koja je, osećao je, gušila svaki njegov stvaralački nagon. Prestao je da pije, ali potreba za slobodom bila je podjednako velika. Odatle Džordž Hatfild. A sad je od tih dana ostao jedino komad na pisaćem stolu u njegovoj i Vendinoj spavaćoj sobi, a kad ga završi i pošalje Filisinoj maloj njujorškoj književnoj agenciji, moći će da se posveti drugim stvarima. Ne romanu, nije bio spreman da posrće u močvari još jednog trogodišnjeg poduhvata, ali svakako novim pričama. Možda knjizi pripovedaka.

Oprezno se pentrao po nakrivljenom krovu, na rukama i kolenima, kraj demarkacione crte gde je svetlozelena šindra ustupala mesto delu krova koji je upravo sredio. Došao je do ivice levo od osinjeg gnezda koje je otkrio i oprezno napredovao prema njemu, spreman da se povuče i niz merdevine pojuri na tlo, ako bude vruće.

Nagnuo se nad deo izvučenog lima i zagledao unutra.

Gnezdo je bilo unutra, gurnuto u prostor između starih letvica i krovnog pokrivača. Bilo je davolski veliko. Sivkasta papirna kugla izgledala je Džeku kao da u prečniku ima gotovo šezdeset centimetara. Nije imalo savršen oblik, jer je prostor među letvicama i daskama bio pretesan, ali su, pomisli on, male gadure obavile lep posao. Po površini gnezda vrvili su nezgrapni polagani insekti. Ovo su bile velike opake ose, ne žute, koje su manje i mirnije, nego zidne ose. Jesenje temperature su ih otromboljile i otupile, ali Džek koji se od detinjstva razumeo u ose, smatrao se srećnim što ga je samo jedna ubola. A, pomisli on, da je Ulman posao pogodio usred leta, radnik koji bi otkrio ovaj deo krova gadno bi se iznenadio. Da, stvarno. Kad dvanaest zidnih osa odjednom sleti na čoveka pa počnu da bodu po licu i po rukama, i ubadaju ga u noge kroz odeću, sasvim bi bilo moguće da zaboravi da je na visini od dvadeset i pet metara. Može samo da se sruši s ivice krova dok pokušava da umakne. I to sve od ovih sitnih stvorenja, a najveća je od njih tek kao polovina otpatka olovke.

Negde je pročitao – u nedeljnom dodatku ili u nekoj površnoj recenziji objavljenoj u časopisu – da je sedam posto svih automobilskih nesreća neobjašnjivo. Nema mehaničkog kvara, nema preterane brzine, ni pijanstva, ni lošeg vremena. Jednostavno se auto sudari na opustelim delovima puta,

u njima jedan mrtvac, vozač, ne može da objasni šta mu se dogodilo. U tom članku bio je intervju s policajcem na motociklu, koji je izneo teoriju da mnogi takvi sudari proizlaze od insekata u automobilu. Ose, pčele, možda i pauk ili moljac. Šoferu uhvati panika, pokušava da zgnječi bubu ili da otvori prozor pa da je otera napolje. Insekt može da ga ubode. Vozač može izgubi kontrolu nad sobom. U svakom slučaju, bum!... I gotovo. A insekt, obično sasvim nepovredan, veselo odzvuji iz zapaljene olupine i traži nove zelene pašnjake. Policajac se zalagao za to da patolozi prilikom autopsije takvih žrtava traže otrov insekata, priseti se Džek.

Dok je gledao u gnezdo, činilo mu se da može poslužiti i kao živ simbol onog što je prošao (i kroz šta je vukao svoje taoce da se probijaju) i kao nagoveštaj bolje budućnosti. Kako da se inače objasne stvari koje su mu se događale? Naime, još je smatrao da se na ceo niz nesrećnih iskustava u Stovingtonu mora gledati kao na pasivnog Džeka Torensa. On nije delovao, nego su stvari delovale na njega. Na fakultetu u Stovingtonu poznavao je mnogo ljudi, od toga dvojicu na Odseku za anglistiku, koji su bili teške pijanice. Zak Tani imao je običaj da nabavi bure piva subotom po podne, preko noći bi ga ubacio u snežni nanos u zadnjem dvorištu, a onda bi ga gotovo celog popio u nedelju, gledajući fudbalske utakmice i stare filmove. Ali radnim danima Zak je bio trezan kao sudija, tek bi reda radi uz ručak popio slab koktel.

On i Al Šokli bili su alkoholičari. Tražili su se kao dvojica brodolomnika koji su još više voleli da se zajedno utapaju nego sami. More je umesto od soli bilo od ječmenog slada i to je bilo sve. Gledajući dole u ose kako polagano obavljaju svoj instinktivan posao dok ne nastupi zima pa pobije sve osim matice koja prezimi, on će poći dalje. Još je bio alkoholičar, i uvek će biti, možda je alkoholičar od druge godine fakulteta, kad je prvi put pio. Nije to imalo veze sa snagom volje ili moralnošću pijanstva, ni sa slabosti ili jaćinom njegovog karaktera. Negde unutra beše pokidan prekidač, ili sklopka u strujnom kolu koja ne radi, i on je hteo ne hteo bio bačen niz levak, isprva polagano, a onda ubrzano, kako je na njega vršio pritisak Stovington. Veliki podmazani tobogan, a na dnu razlupan bicikl bez branika i sin slomljene ruke. Džek Torens u pasivi. I njegova srditost, ista stvar. Celog života bezuspešno je nastojao da je kontroliše. Sećao se kad mu je bilo sedam godina i kad ga je susedka istukla što se igrao šibicama. Izašao je i zavitlao kamen na auto koji je prolazio. To je video tata, pa je ričući navalio na malog Džeka. Isprašio je Džeka po guzici... a onda mu napravio modricu na oku. A kad je tata mumlajući ušao u kuću da vidi šta ima na televiziji, Džek je naišao

na zalutalog psa koga je nogom šutnuo u kanal. U osnovnoj školi dvadesetak tuča, u srednjoj još više, zbog čega je dvaput bio privremeno isključen i bezbroj puta ostajao u školskom zatvoru, bez obzira na dobre ocene. Fudbal mu je predstavljao delimičan sigurnosni ventil, iako se odlično sećao da je gotovo svaki minut svake utakmice provodio u stanju silne razdraženosti i lično shvatao svaki napad protivničke ekipe. Dobro je igrao, na svim godinama fakulteta bio je u reprezentaciji, a odlično je znao da to treba da zahvali svojoj srditosti.... ili da joj prigovori. Nije voleo fudbal. Svaka utakmica bila je iz osvete.

Pa ipak, uz sve to, *nije se osećao* kao kučkin sin. Nije se osećao opako. Uvek je sebe smatrao Džekom Torensom, zgodnim momkom koji samo mora da jednog dana nauči kako da savladava svoju naprasitost pre nego što zbog toga nadrlja. Na isti način moraće naučiti da se uhvati ukoštac sa svojim pijanstvom. Ali bio je emocionalan alkoholičar, kao što je bio i telesan, njih dvojica nesumnjivo su bila zajedno vezana negde duboko u njemu, gde nije želeo da gleda. Ipak, njemu nije bilo posebno važno da li su najdublji uzroci međusobno povezani ili odvojeni, sociološki, psihološki ili fiziološki. Morao je uzeti u obzir rezultate, batine, udarce od matorog, isključenja, a uz to i one pokušaje da objasni kako je pocepao školsku odeću u tučama na igralištu. A kasnije mamurluci, lagano popuštanje lepka braka, onaj jedan točak bicikla iskrivljenih žbica koje štrče u nebo, Denijeva slomljena ruka. I naravno, Džordž Hatfild.

Shvati da je slučajno zavukao ruku u „Veliko osinje gnezdo života“. Kao slika, to je smrdelo. Kao jezgrovit prikaz stvarnosti, to mu se učini prihvatljivim. U žaru leta zarinuo je ruku kroz neku trulu limenu oplatu, a ta šaka i čitava njegova ruka izgoreše u svetoj pravičnoj vatri koja uništava svesnu misao i nadilazi predstavu o uljudnom ponašanju. Može li se očekivati od nas da se ponašamo kao svesna ljudska bića kad nam se ruka nabola na užarene igle za šivenje? Zar se može očekivati da živimo u ljubavi prema najbližima i najmilijima kad se smeđi besan oblak izdiže iz rupe u tkivu stvari (tkivu koje smo smatrali tako bezazlenim) i šalje strele pravo u nas? Zar nas mogu smatrati odgovornim za naše postupke dok ludo trčimo pa nakrivljenom krovu dvadeset i pet metara iznad zemlje, na znajući kuda idemo, ne sećajući se da nas naši panični nesigurni koraci mogu odvesti preko oluka dole u smrt, na betonu dvadeset i pet metara ispod krova? Džek je smatrao da nas za to niko ne može okrivljavati. Kad nehotice gurnemo ruku u osinjak, nismo se dogovorili s đavolom da ćemo se odreći svog uljudnog „ja“ s njegovim dodacima ljubavi, poštovanja i časti. To nam se

dogodilo. Pasivno, bez pogovora, prestali smo da budemo svesno stvorenje i postali instinktivno biće. U pet sekundi od fakultetski obrazovanog čoveka do kmezavog majmuna.

Pomisli na Džordža Hatfilda.

Visok, duge plave kose, Džordž je bio gotovo drsko zgodan dečak. U pri-pijenim izbledelim farmerkama i majici Stovingtona s nehajno zadignutim rukavima do lakta da otkrije preplanule podlaktice, podsećao je Džeka na Roberta Redforda u mlađem izdanju, i smatrao je da Džordž nema problema u osvajanju devojaka. Ne više od onog mladog fudbalskog đavolčića Džeka Torenasa pre deset godina. Mogao je reći da iskreno nije bio ljubomoran na Džordža, niti da mu je zavideo što je zgodan. U stvari, gotovo nesvesno u Džordžu je video otelotvorenje junaka svog komada, Garija Bensona. Izvrсна žrtva za tamnokosog, oronulog i ostarelog Denkera koji je toliko zamrzeo Garija. Ali on, Džek Torenas, nikad tako nešto nije osećao prema Džordžu. Znao bi da jeste. U to je bio potpuno siguran.

Džordž se u Stovingtonu provlačio. Bio je zvezda fudbala i bejzbola, pa je njegov školski program bio umeren. Zadovoljavao se trojkama i pokojom četvorkom iz istorije ili biologije. Bio je divlji borac na igralištu, ali je u razredu bio povučen i podrugljiv učenik. Džek je poznao takve tipove, više iz svog školovanja u srednjoj školi i na koledžu, nego iz svog nastavničkog iskustva, koje je bilo tek iz druge ruke. Džordž Hatfild bio je mamlaz. U razredu je mogao biti miran i nezainteresovan školarac, ali kad bi na njega delovao ispravan niz stimulansa (poput elektroda na slepoočnicama Frankenštajnovog čudovišta, kradom pomisli Džek), postajao bi neodoljiv.

U januaru, Džordž je s još dvadeset četvoricom položio ispit za debatni tim. Prema Džeku je bio vrlo iskren. Otac mu je bio kompanijski advokat, pa je hteo da sin pode njegovim stopama. Džordž koji nije osećao žarku želju da radi nešto drugo, bio je voljan. Ocene mu nisu bile sjajne, ali, na kraju krajeva, ovo je bila tek pripremna škola i još je bilo vremena. Ukoliko postane gusto, njegov otac mogao je da nade uticajne veze. A Džordžova sportska veština otvoriće ostala vrata. Ali Brajan Hatfild je smatrao da njegov sin mora da učestvuje u debatnom timu. Bila je to dobra vežba, a prijemni odbori na pravnim fakultetima uvek su to tražili. Tako se Džordž upisao na debatu, a krajem marta Džek ga je izbacio iz tima.

Debate krajem zime između članova tima raspalile su takmičarsku dušu Džordža Hatfilda. Postao je zadržan i odlučan debater i divlje zastupao svoj stav za ili protiv. Bez obzira na to da li je tema bila legalizacija marihuane, ponovno uvođenje smrtno kazne ili naknade naftskim kompanijama,

Džordž je postao razgovorljiv, a imao je dovoljno sportskog duha da istinski ne mari na kojoj je strani, a Džek je znao da je to retka i vredna osobina i kod vrhunskih debatera. Duša istinskog pustolova i istinskog debatera nisu daleke jedna od druge, obojica su strastveno zainteresovana za zgodnu priliku. Dosad je sve bilo dobro.

Ali Džordž Hatfield je mucao.

Ta mana nije se videla u učionici, gde je Džordž uvek bio hladnokrvan i sabran (bez obzira da li je pripremio domaći zadatak ili ne) a pogotovo ne na igralištima u Stovingtonu, gde pričanje nije bilo vrlina, a katkad su zbog preteranog pričanja i izbacivali igrače.

Kad bi se Džordž upustio u raspravu, pojavilo bi se zamuckivanje. Što se više raspaljivao, bilo je gore. A kad bi prikleštio protivnika, neka intelektualna frka kao da bi se usadila između njegovih govornih centara i usta i on bi se zaledio dok bi sat išao napred. Bilo ga je muka gledati.

- T-t-tako m-m-mislim da moramo reći da su č-č-činjenice u s-slučaju gospodina D-D-D-Dorskog zastarele usled n-nedavne o-o-odluke koja je u-u-uručena...

Štoperica bi zazujala, a Džordž bi se komešao i besno zurio u Džeka koji je sedeo pored štoperice. U tim bi trenucima Džordžovo lice bilo rumeno, a u ruci je grčevito stezao beleške.

Džek je Džordža držao i dugo nakon što je isključio većinu očigledno slabih učenika, sve u nadi da će se Džordž trgnuti. Sećao se jednog kasnog popodneva nedelju dana pre nego što je s oklevanjem doneo odluku. Džordž je ostao nakon što su ostali otišli i besno napao Džeka.

- V-vi ste sat p-pomerili napred.

Džek podiže pogled s referata koje je vraćao u akten-tašnu.

- Džordže, o čemu govoriš?

- N-nisam imao svojih pet mi-minuta. Pomerili ste kazaljku napred. G-gledao sam sat.

- Sat i štoperica možda pokazuju neznatno drukčije vreme, Džordže, ali nisam ni taknuo kazaljke na proklesnoj štoperici. Časna reč.

- Je-jeste!

Džordžov ratoboran pogled u smislu „ne dam ja svoja prava“ razjario je Džeka. Već dva meseca nije cugao, dva preduga meseca, i bio je besan. Poslednji put pokušao je da se smiri.

- Uveravam te da nisam, Džordže. To je od zbog tvog mucanja. Imaš li Pojma šta je uzrok tome? U razredu ne mucaš.

- Ja n-n-ne m-m-mu-mu-mucam!

– Snizi ton.

– *V-vi me ž-želite i-izbaciti! N-ne ž-želite me u svom p-p-prokletom timu!*

– Snizi glas, kažem ti. Razumno pričajmo o tome.

– *J-je-jebi se!*

– Džordže, ako uspeš da savladaš mucanje, rado ću te zadržati. Dobro pripremaš svaku vežbu i znaš gradivo, što znači da se retko iznenaduješ. Ali sve to ne znači mnogo ako ne uspeš da savladaš to...

– *N-n-nikad nisam mucao!* – uzviknu on. – *V-vi-i! D-d-da ne-neko drugi vodi d-d-debatni t-tim, mogao bih...*

Džek se još jače razjari.

– Džordže, nikad nećeš postati neki advokat, kompanijski ili neki drugi, ako to ne savladaš. Pravo nije fudbal. Nećeš to odstraniti budeš li svake večeri dva sata trenirao. Šta ćeš? Ustati na sastanku upravnog odbora i reći: „S-s-sad, g-gospodo, o ovom k-k-krivičnom d-deklu...?“

Odjednom porumene, ne od besa, nego postidešen svojom okrutnošću. Pred njim nije bio muškarac, nego sedamnaestogodišnji mladić koji se našao pred prvim većim porazom u životu i možda je na jedini način koji je znao molio Džeka da mu pomogne da s tim izađe na kraj.

Džordž mu dobaci poslednji besan pogled. Usne su mu se grčile i trzale dok su se reči, nagruvane iza njih, borile da nađu izlaz.

– *P-p-pomerili ste š-š-štopericu n-napred! M-m-mrzite me jer z-zna-znate... znate... z-zna-znate...*

Uz neartikulisani krik izjurio je iz razreda i tako snažno zalupio vratima da je armirano staklo tresnulo u okviru. Džek ostade na mestu osećajući više nego slušajući odzvanjanje Džordžijevih „adidaski“ u praznom hodniku. Još u škripcu gneva i stida što se Džordžu rugao zato što muca, prva mu je misao bila nekakvo bolesno oduševljenje: po prvi put u životu Džordž Hatfield želeo je nešto što nije mogao da ima. Po prvi put postojalo je neko zlo kome sav tatin novac nije mogao da doskoči. Govorni organ nemoguće je podmititi. Nemoguće je jeziku ponuditi dopunskih pedeset dolara nedeljno i božićnu doplatu, ako pristane da prestane sa zaplitanjem kao gramofonska igla na oštećenoj ploči. Onda se zanos zakopa u stidu i osećao se kao onda kad je Deniju slomio ruku.

Dragi bože, nisam kučkin sin. Molim te.

Ona nezdrava sreća zato što je Džordž uzmakao više je podsećala na Denkera u komadu nego na dramaturga Džeka Torensa.

Mrzite me zato što znate...

Zato što je znao šta?

Šta je mogao znati o Džordžu Hatfildu zbog čega bi ga mrzeo? Da je pred njim cela budućnost? Da je malo nalik na Roberta Retforda i da devojke prekidaju razgovor kad on skoči dvostruki salto unatrag sa skakao-nice na bazenu? Da je fudbal i bejzbol igrao s urođenom lakoćom koja se ne može naučiti?

Smešno. Sasvim besmisleno. Ni zbog čega nije bio kivan na Džordža Hatfilda. Istini za volju, bilo mu je teže zbog Džordžovog nesrećnog mucanja nego samom Džordžu, jer Džordž bi uistinu bio izvrstan debater. A da je Džek pomerio štopericu napred, a naravno da je nije pomerio, pomerio bi je zato što je i njega i ostale članove mučila Džordžova borba, to ih je gnjavilo kao što nas ubija kad recitator na razrednoj proslavi zaboravi reči. Da je i gurnuo štopericu napred, bilo bi to samo zato... da Džordža izbavi iz nevolje.

Ali nije pomerio štopericu. U to je bio potpuno siguran.

Posle nedelju dana ga je isključio i tada je održao kontrolu nad sobom. Samo je Džordž kričao i pretio. Posle nedelju dana pošao je s nastave na parkiralište po pomoćne knjige koje je ostavio u prtljažniku svog „folksvagen“, a Džordž je klečao, duga plava kosa pala mu je na lice, a u ruci je držao lovački nož. Sekao je desnu prednju gumu „folcike“. Zadnje gume već su bile isečene i „buba“ je sedela na spljoštenim gumama kao umorno psetance.

Džek vide crveno pred očima i vrlo se malo sećao susreta koji je usledio. Setio se muklog rezanja koje kao da mu je izbilo iz ždrele:

– Dobro, Džordže. Ako želiš ovako, dođi, pa ćeš dobiti svoje.

Sećao se kako je Džordž digao glavu, zapanjen i prestrašen. Rekao je: „G. Torens...“ kao da želi objasniti da je sve to obična greška, da su gume već bile izbušene kad je došao, a on je samo čistio prljavštinu s prednjih gazišta točka lovačkim nožem koji je slučajno poneo i...

Džek zakorači, isturi pesnice i učini mu se da se Džordž cereka. Ali u to nije bio siguran.

Poslednje čega se sećao beše da je Džordž podigao uvis nož i rekao:

– Biće bolje da mi se više ne približavate...

A sledeće beše nastavnica francuskog, gospodica Strong, koja je uhvatila Džeka za mišicu, pa vikala i vrištala:

– Prestani, Džek! Prestani! Ubićeš ga!

Glupo je žmirkao. Lovački nož bleštao je bezopasno na asfaltu parkirališta četiri metara od njih. Njegov „folksvagen“, njegova jadna trošna „buba“, veteranka mnogih divljih ponoćnih pijanih vožnji, sedela je na tri izbušene gume. Zapazio je novo ulubljenje na desnom prednjem braniku, a u

sredini ulubljenja nešto što je bilo ili crvena boja ili krv. Na trenutak je bio zbunjen, s pomislama

(isuse ali ipak smo ga lupili)

na onu noć. Onda mu oči skrenuše na Džordža, Džordža koji je ošamućen ležao i žmirkao na asfaltu. Njegov debatni tim je izašao i nabio se uz vrata, buljio u Džordža. Krv mu je potekla po licu iz ogrebotine na glavi koja je izgledala bezopasno, ali krv je tekla i Džordžu iz uвета, a to je svakako ukazivalo na potres mozga. Kad je Džordž pokušao da ustane, Džek se otrese gospodice Strong i pride mu. Džordž se šćućuri.

Džek stavi ruke Džordžu na grudi i gurnu ga nazad na tlo.

– Lezi mirno – reče. – I ne miči se.

Okrenu se gospodici Strong, koja je užasnuto u njih buljila.

– Molim vas, pozovite školskog lekara, gospodice Strong – rekao joj je.

Okrenula se i odjurila prema zbornici. Tad on pogleda svoj debatni razred, pogleda ih pravo u oči, jer se opet snašao, opet je postao onaj stari, a kad je bio onaj pravi, u celoj državi Vermont nije bilo zgodnijeg momka. Oni su to sigurno znali.

– Sad možete kući – mirno im je rekao. – Sutra ćemo se opet naći.

Ali, pred kraj te nedelje ispisalo se šest njegovih debatera, od toga i dvojica najboljih, ali naravno, to nije mnogo značilo, jer su ga dotad već obavestili da će i on biti isključen.

Nekako se ipak klonio flaše i smatrao da je to već nešto.

I nije mrzeo Džordža Hatfilda. U to beše siguran. Nije postupao svojom voljom, neko je njime postupao.

Mrzite me zato što znate...

A on nije znao ništa. *Ništa*. Na to bi se zakleo pred prestolom Boga sve-mogućega, kao što bi se zakleo da je štopericu pomerio napred samo za minut. I ne iz mržnje, nego iz samilosti.

Dve ose tromo su puzale po krovu pored otvora u limenom krovu.

Motrio ih je dok nisu raširile svoja aerodinamično besmislena, ali nezrecivo delotvorna krila, pa odzujale na oktobarsko sunce da možda ubodu nekog drugog. Bog je smatrao shodnim da im dâ žaoke i Džek je pretpostavio da ih na nekom moraju upotrebiti.

Koliko već sedi ovde i gleda taj otvor u kome je neugodno iznenađenje i vadi stari ugallj? Pogleda na sat. Gotovo pola sata.

Spustio se na ivicu krova, prebacio preko njega nogu i pipkao dok nogom nije našao najvišu prečku merdevina ispod strehe. Sići će u alatnicu gde je bombu za insekte ostavio na najvišoj polici, izvan Denijevog dometa. Uzeće

je, popeće se na krov i tad će i ose biti iznenađene. Neko nas može ubosti, ali i mi možemo uzvratiti ubod. U to je iskreno verovao. Za dva sata osinjak će biti sivkast papir i Deni ga može staviti u sobu ako zaželi. Kad je bio dete, Džek je u sobi imao osinjak, uvek je lagano mirisao na dim od drva i na benzin. Može ga staviti do uzglavlja. Neće mu škoditi.

– Bolje mi je.

Zvuk vlastitog glasa, punog pouzdanja u tiho popodne, smirio ga je, iako nije nameravao glasno da govori. Zaista mu je bilo bolje. Bilo je moguće preći iz pasive u aktivu, a stvar koja nas je nekad dovodila gotovo do ludila bilo je moguće prihvatiti kao neutralnu nagradu tek povremeno akademski zanimljivu. A ako je postojalo neko mesto na kome su se stvari mogle obaviti, to je sigurno bilo ovde.

Side niza stepenice po bombu za insekte. Platiće one. Platiće što su ga ubole.

15. DOLE U PREDNJEM DVORIŠTU

Pre dve nedelje Džek je pozadi u alatnici našao veliku pletenu belu stolicu, pa je dovukao na trem, iako je Vendi prigovarala da je to najružnija stvar koju ju je ikad u životu videla. Sad je u njoj sedeo i zabavljao se primerkom knjige „Dobro došli u teška vremena“ pisca E. L. Doktorova, kad se njegova žena i sin dotruckaše prilaznim putem u hotelskom kamionu.

Vendi parkira na okretnici, razmetljivo nagazi papučicu pa ga ugasi. Pregorelo je ono jedino zadnje svetlo kamiona. Motor je razdraženo štektao i najzad stao. Džek ustade sa stolice pa im došeta u susret.

– Zdravo, tata! – zovnu Deni pa potrča uzbrdo. U ruci je držao kutiju.
– Gle šta mi je kupila mama!

Džek podiže sina, dvaput ga zavrte oko sebe i srdačno poljubi u usta.

– Džek Torens, Judžin O'Nil svoje generacije, američki Šekspir! – reče Vendi sa smeškom. – Drago mi je da te ovde srećem, ovoliko visoko u planinama.

– Obična gomila postade mi nesnosna, mila gospo – uzvрати on i obgrli je. Poljubiše se. – Kako je bilo na putu?

– Veoma dobro. Deni se žali da sam ga stalno truckala, ali nijedanput mi se nije ugasio motor i... o, Džek, pa ti si završio!

Gledala je krov, a Deni je pratio njen pogled. Lice mu se lagano smrklo kad je gledao širok prostor nove šindre na zapadnom krilu „Vidikovca“, svetlije zelene od preostalog krova. Onda spusti pogled na kutiju koju je držao u ruci i lice mu se opet razvedri. Noću su se slike koje mu je pokazao Toni vraćale da ga progone u svojoj prvobitnoj jasnoći, ali na sunčanom dnevnom svetlu bilo je lakše da ih omalovaži.

– Vidi, tata, vidi!

Džek uze kutiju od sina. Bio je to model automobila, jedna od onih karikatura velikog tate Rota kojima se Deni nekad divio. Ovo je bio Ljuti ljubičasti „folkswagen“, a slika na kutiji prikazivala je veliki svetloljubičasti „folkswagen“ s dugim zadnjim svetlima „kadilaka kupe de vij“ iz 1959. kako sijaju iznad prašine s puta. „Folkswagen“ je imao pokretni krov, a kroz njega je štrčalo, grčevito obuhvativši volan ispod sebe, gigantsko bradavičasto čudovište izbuljenih i krvlju podlivenih očiju, manijačkog keza i s gigantskom engleskom trkačkom kapom naopako stavljenom.

Vendi mu se smeškala, a Džek joj namignu.

– To mi se sviđa kod tebe, doktore – reče Džek vraćajući mu kutiju. – Tvoj ukus svodi se na mirnoću, trezvenost, introspekciju. Zaista si dete prepona mojih.

– Mama kaže da ćeš mi pomoći da ga složim čim uspem da pročitam celu prvu slikovnicu „Dik i Džejn“.

– To bi trebalo da bude krajem nedelje – izjavi Džek. – Šta još imate u tom zgodnom kamiončiću, gospođo?

– A-a. – Zgrabila ga je za mišku i povuka natrag. – Ne viri. Nešto je za tebe. Deni i ja ćemo uneti. Možeš da ponesesh mleko. U kabini.

– Ja ti služim samo za to – viknu Džek pa se pljesne rukom po čelu. – Običan tovarni konj, prosta poljska životinja. Tegli amo, tegli tamo, tegli svuda.

– Samo oteglite to mleko do kuhinje, mister.

– Ovo je previše! – viknu on i baci se na pod dok je Deni nad njim stajao i kikota se.

– Ustaj, vole – reče Vendi pa ga podbode vrhom platnene cipele s gumenim donovima.

– Vidiš? – obrati se on Deniju. – Nazvala me „vole“. Ti si svedok.

– Svedok, svedok! – razdragano odobri Deni i preskoči preko potrbuške izvaljenog tate.

Džek sedne.

– Baš sam se setio, druškane. Imam nešto za tebe. Na tremu kraj pepeljare.

– Šta?

Isijavanje

– Nije važno. Idi i vidi.

Džek ustade i njih dvoje stajaše zajedno gledajući kako Deni juri travnjakom pa preskače po dve stepenice do trema. Obgrli Vendi oko struka.

– Jesi li srećna, malena?

Svečano je podigla pogled prema njemu.

– Otkako smo se venčali, sad sam najsrećnija.

– Istina?

– Časna reč.

Čvrsto ju je stisnuo.

– Volim te.

Prigrli i ona njega, ganuta. Za Džeka Torensa ovo nikad nisu bile jeftine reči. Mogla je da izbroji koliko joj ih je puta rekao pre i posle braka, na prste obe ruke.

– I ja tebe volim.

– Mamice! Mamice! – Deni beše na tremu, ciktav i uzbuđen. – Dodi da vidiš! Uh! Divota!

– Šta? – zapita ga Vendi dok su odlazili s parkirališta držeći se za ruke.

– Nema veze – odgovori Džek.

– O, dobićeš ti svoje – reče ona, pa ga munu laktom. – Videćeš da ćeš dobiti.

– Nadao sam se da ću to dobiti večeras – primeti on, a ona se nasmeja.

Trenutak kasnije on upita: – Jel' Deni srećan, šta misliš?

– Morao bi to da znaš. Ti s njim naširoko razgovaraš svake večeri pre spavanja.

– Obično o tome šta želi da postane kad odraste ili da li je Deda Mraz prav-pravcat. Za njega će to biti važna stvar. Mislim da je njegov stari prijatelj Skot o tome nešto izbrbljao. Ne, nije mi ništa pričao o „Vidikovcu“.

– Ni meni – reče ona. Penjali su se stepenicama na trem. – Ali vrlo često je ćutljiv. I mislim da je smršao, Džek, zaista smršao.

– Porastao je.

Deni im je bio okrenut leđima. Proučavao je nešto na stolu kraj Džekove stolice, ali Vendi nije mogla da vidi šta je to.

– I slabo jede. Pre je bio proždrljiv. Sećaš li se prošle godine?

– Deca smršaju – nesigurno reče on. – Negde sam to pročitao kod dr Spoka. Kad mu bude sedam godina, opet će jesti s dve viljuške.

Stadoše na gornju stepenicu.

– Mnogo se trudi oko onih početnica – reče ona. – Znam, želi da nauči čitanje nama za ljubav... tebi za ljubav – neodlučno je dodala.

– Uglavnom sebi za ljubav – izjavi Džek. – Uopšte ga nisam terao. Tačnije, bilo bi mi drago da se on toliko ne trudi.

– Da li bi me smatrao ludom da mu zakažem sistematski kod lekara? U Sajdvinderu je lekar opšte prakse, mlad čovek za koga mi je kasirka u sa-moposluzi rekla...

– Uznemirena si zato što dolazi sneg, jelda?

Slegnula je ramenima.

– Da. Ako to smatraš ludim...

– Ne smatram. Zakaži pregled za sve nas. Dobićemo čist zdravstveni karton, pa možemo noću mirno da spavamo.

– Po podne ću zakazati pregled.

– Mamice! Vidi, mamice!

Dotrčao je do nje s velikim sivim predmetom u rukama i u jezivo komičnom trenutku Vendi pomisli da je to mozak. Videla je šta je to, pa nagoni ustuknula.

Džek je zagrla.

– U redu je. Stanari koji nisu odleteli, istreseni su. Koristio sam bombu protiv insekata.

Gledala je veliki osinjak koji je držao sin, ali ga nije dirnula.

– Jesi li siguran da nije opasan?

– Potpuno. Kao dete imao sam ga u sobi. Dao mi ga tata. Želiš li da ga staviš u sobu, Deni?

– Da-a! Odmah!

Okrenu se i izjuri kroz dvokrilna vrata. Čuli su njegov prigušen trk po glavnim stepenicama.

– Gore su bile ose – reče ona. – Jesu li te ubole?

– Gde je moje „Ljubičasto srce“ za zasluge? – zapita on i pokaza prst. Otok je već počeo da splašnjava, ali ona je dunula u njega i nežno ga cmoknula.

– Jesi li izvukao žaoku?

– Ose je ne ostavljaju pri ubodu, nego pčele. One imaju bodljikavu žaoku. Osinje žaoke su nežne. Zato i jesu tako opasne. Mogu da bodu i bodu.

– Džek, jesi li siguran da mu osinjak neće naškoditi?

– Postupao sam po uputstvima na bombi. Garantuju da za dva sata ubija sve insekte, a onda ispari bez ostataka.

– Mrzim ih – reče ona.

– Šta... ose?

– Sve što bode – izjavila je. Stavi ruke na lakat i obuhvati dlanom laktove, prekrstivši ruke na grudima.

– I ja – reče on pa je zagrla.

16. DENI

Na dnu hodnika, u spavaćoj sobi, Vendi je čula kako pisaća mašina koju je Džek poneo gore trideset sekundi živahno praska, na minut-dva umukne, pa onda opet nakratko zaštekće. Kao da sluša mitraljesku paljbu iz isturenog rova. Taj zvuk je za njene uši bio muzika. Džek nije ovako odlučno pisao još od one druge godine braka kad je napisao pripovetku koju je kupio *Eskvajer*. Govorio je da smatra da će komad biti završen do kraja godine, bio dobar ili loš, pa će se prihvatiti nečeg novog. Tvrdio je da mu je svejedno hoće li „Mala škola“ izazvati ikakvu pažnju kad je Filis bude unaokolo pokazivala, svejedno mu je ako ode bestraga, a Vendi je verovala i to. Sam čin što piše ispunjavao ju je velikom nadom, ne zato što je od komada očekivala velike stvari, nego zato što je njen muž lagano zatvarao ogromna vrata na sobi punoj čudovišta. Već dugo je bio naslonjen leđima na ta vrata, ali ih je naposljetku zatvorio.

Svaki *tip-tip* malčice je pritvarao ta vrata.

– Vidi, Dik, vidi.

Deni se nagnuo nad prvom od pet polovnih čitanki koje je Džek našao dok je nemilosrdno prekopavao po bezbroj antikvarnica u Bolderu. Deni je, ako ih savlada, mogao da postigne znanje drugog razreda u čitanju, a ona je rekla Džeku da joj se taj program čini previše ambicioznim. Znali su da im je sin inteligentan, ali pogrešno bi bilo da ga prebrzo i previše guraju napred. Džek se složio. Neće ga terati. Ali, ako dete brzo napreduje, oni će biti spremni. A sad se pitala da li je Džek bio u pravu.

Deni, pripremljen četvorogodišnjim praćenjem „Ulice Sezam“ i trogodišnjim „Elektrik kompani“ napredovao je gotovo stravičnom brzinom. To ju je brinulo. Pogurio se nad bezazlenim knjižicama, njegov tranzistor i jedrilica od balzovine počivali su na polici iznad njega, kao da mu život zavisi od toga da nauči slova. Lice mu je bilo napetije i bleđe nego što se njoj sviđalo u onom prisnom i prijatnom sjaju savijene lampe koju su mu stavili u sobu. Veoma ozbiljno shvatao je čitanje i stranice iz radne beležnice koje mu je otac pripremao svakog popodneva. Slika jabuke i breskve. Ispod toga Džekovim krupnim urednim štampanim slovima napisana reč »jabuka«. Zaokruži pravu sliku, onu koja odgovara toj reči! A njihov sin zurio bi od reči do slika, usne su mu se micale, izgovarao je reč, temeljno ju

je preznojavao. I smotavši debeljuškastom desnicom veliku crvenu olovku, već je znao da piše tridesetak reči.

Polako je prelazio prstom ispod reči u čitanci. Iznad njih je bila slika koje se Vendi nejasno sećala iz svojih osnovačkih dana pre devetnaest godina. Nasmejan dečak smeđe kovrdžave kose. Devojčica plavih uvojaka u kratkoj haljinici jednom rukom drži kanap za preskakanje. Skakutav pas juri za velikom crvenom gumenom loptom. Trojstvo iz prvog razreda. Dik, Džejn i Džip.

– Vidi, Džip trči – polako je čitao Deni. – Trči, Džip, trči. Trči, trči, trči.
– Zastade spustivši prst na sledeći red. – Vidi... – Nagne se bliže, sad mu je nos gotovo dodirivao stranicu. – Vidi...

– Ne tako blizu, doktore – tiho reče Vendi. – Pokvarićeš oči. To je...

– Ne moraš da mi govoriš! – izjavi on, pa s trzajem sede. Glas mu je bio uzburjan. – Ne moraš da mi govoriš, mamice, ja to razumem!

– Dobro, dušo – reče ona. – Ali to nije bitno. Zaista nije.

Ne obazirući se na to, Deni se opet nagnu napred. Na licu mu beše izraz koji se češće vida na diplomskom ispitu na nekom koledžu. To joj se sve manje sviđalo.

– Vidi el. O. Pe. Te. U. Vidi elope-te-u? Vidi lope-teu. *Loptu!* Odjednom pobedonosno. Divlje. Zaplaši je divljačnost u njegovom glasu. – *Vidi loptu!*

– Tako je – izjavila je. – Dušo, mislim da je za danas dosta.

– Još dve stranice, mamice? Molim te!

– Ne, doktore. – Odlučno je zatvorila knjigu crvenih korica. – Vreme je za krevet.

– Molim?

– Ne zadirkuj me, Deni. Mamica je umorna.

– OK. – Ali je čežnjivo gledao čitanku.

– Idi i poljubi tatu, a onda se umij. Ne zaboravi da opereš zube.

– Da-a.

Tromo izađe, dečaćić u pidžami koja se produžavala u stopala i širokim flanelskim gornjim delom kome je spređa bila fudbalska lopta, a pozadi pisalo NEW ENGLAND PATRIOTS.

Džekova pisaća mašina stade i ona začu Denijev srdačan *cmok*.

– Laku noć, tata.

– Laku noć, doktore. Kako je?

– Pa, dobro. Mama me naterala da prestanem.

– Mama je u pravu. Prošlo je pola devet. U kupatilo?

– Da.

- Dobro. Iz ušiju ti rastu krompiri. I luk, i šargarepa, i vlašac i...

Denijev kikut nestade, a onda ga odseče odlučni *škljoc* vrata na kupatilu. pažljivo se zatvarao u kupatilu dok su i ona i Džek bili dosta opušteni. Još jedan znak, a ti znakovi neprestano su se umnožavali, da je u stanu još jedno ljudsko biće, a ne samo kopija jednog od njih ili kombinacija njih dvoje. To je pomalo ražalosti. Jednog dana njeno dete će za nju postati stranac, a ona će njemu biti strankinja... ali ne onako strana kao što je njena majka postala prema njoj. Molim te, bože, ne daj da tako bude. Daj da odraste a da i dalje voli majku.

Džekova pisaća mašina ponovno poče nepravilno da praska.

I dalje sedeći na stolici pored Denijeve stolice za čitanje, lutala je pogledom po sinovoj sobi. Krilo jedrilice bilo je uredno popravljeno. Na njegovom stolu gomilale su se slikovnice, bojanke, stari stripovi „Spajdermen“ kojima su korice bile napola pocepane, pastelne bojice i neuredna hrpa drvenih kockica. Model „folksvarena“ bio je uredno smešten nad tim manjim predmetima, u još neotvorenom plastičnom pakovanju. On i tata će ga sastaviti sutra uveče ili prekositra uveče ako Deni nastavi ovakvim tempom, a ne krajem nedelje. Slike Pua i Ejore i Kristofera Robina bile su uredno pričvršćene iglama za zid, uskoro će ih zameniti pin-up devojke i fotografije rok pevača koji puše drogu, pomisli ona. Od bezazlenosti do iskustva. Ljudska priroda, mala. Tako to ide. To ju je ipak rastužilo. Dogodine će poći u školu i ona će izgubiti bar polovinu njega, a možda i više, u korist njegovih prijatelja. Ona i Džek probali su da dobiju još jedno dete kad se činilo da u Stovingtonu stvari dobro napreduju, ali sad je opet uzimala pilule. Stvari su bile previše neizvesne. Bogzna gde li će biti za devet meseci.

Pogled joj pade na osinjak.

Zauzimao je najviše mesto u Denijevoj sobi, počivao je na velikoj plastičnoj ploči na stolu do njegovog kreveta. Nije joj se sviđao, čak ni prazan. Pitala se da li su u njemu ostale neke klice. Pomislila je da zapita Džeka, a onda zaključila da će joj se smežati. Ali sutra će pitati lekara, ako uspe da ga uhvati kad Džek ne bude u sobi. Nije joj se sviđala pomisao da taj osinjak, građen od žvakanja i sline tolikog mnoštva stranih stvorenja, počiva tridesetak centimetara od glave njenog usnulog sina.

U kupatilu je još tekla voda, pa ona ustade i ode u veliku spavaću sobu da proveru da li je sve u redu. Džek nije ni podigao pogled. Izgubljen u svetu koji je stvarao, zurio je u pisaću sto, sa cigaretom u ustima.

Lagano je pokucala na zatvorena vrata kupatila.

- Jesi li dobro, doktore? Jesi li budan?

Nije bilo odgovora.

– Deni?

Bez odgovora. Ona pokuša da otvori vrata. Zaključana.

– Deni? – Sad se zabrinula. Nelagodno se osećala, jer se osim vode koja je tekla nije čuo nikakav zvuk. – Deni? Otvori vrata, dušo.

Bez odgovora.

– Deni!

– Pobogu, Vendi, ne mogu da mislim ako ćeš celu noć da lupáš po vratima.

– Deni se zaključao u kupatilu i ne javlja mi se!

Džek obiđe sto, delovao je besno. Pokuca na vrata, jako.

– Otvori, Deni. Bez zezanja!

Bez odgovora... Džek jače zakuca.

– Dosta je zezanja, doktore. Spavanjac je spavanjac. Batine, ako ne otvoriš.

Gubi kontrolu nad sobom, pomislila je i još više se preplašila. Nije u besu ni pipnuo Denija od one večeri pre dve godine, ali u ovom trenu delovao je dovoljno ljutito da ga pipne.

– Deni, dušo... – poče ona.

Bez odgovora. Samo mlaz vode.

– Deni, ako me nateráš da razbijem ovu bravu, garantujem ti da ćeš noć provesti spavajući na stomaku – upozori ga Džek.

Ništa.

– Provali – reče ona i odjednom joj govor oteža. – Brzo.

On podiže nogu pa teško lupi po vratima, desno od kvake. Brava je bila slaba. Odmah je popustila i vrata se snažno stresose i otvoriše, lupivši po pločicama na zidu kupatila i dopola se odbiše.

– Deni! – vrisnu ona.

Voda je svom snagom tekla u umivaonik. Pored nje je bila tuba „kresta“ bez poklopca. Deni je sedeo na ivici kade prekoputa, u levoj ruci mlohavo stiskao četkicu za zube, a oko usta mu je bila tanka pena paste za zube. Kao u transu buljio je u ogledalo na ormariću iznad umivaonika. Na licu mu je bio izraz hipnotičkog užasa, pa ona prvo pomisli da ga je spopao nekakav napad padavice, da je možda progutao jezik.

– *Deni!*

Deni nije odgovorio. Iz grla mu izleteše nejasni zvuci.

Onda je Džek tako snažno odgurnu u stranu da je udarila u držač za peškir. Kleknuo je pred dečaka.

– Deni – reče on. – Deni, Deni! – Pucketao je prstima pred Denijevim praznim pogledom.

- O, da – reče Deni. – Takmičenje. Bup. Nr...r...

- Deni...

- *Roque!* – reče Deni, a glas mu odjednom posta dubok, gotovo muževan. – *Roque.* Bup. Čekić za *roque*... ima dve strane. Gaaaaa...

- O, Džek, bože, šta mu je?

Džek uhvati dečaka za laktove i snažno ga prodrma. Denijeva glava mlitavo klonu unazad, a onda se trgnu napred kao lopta na štapu.

- *Roque.* Bup. Vatram.

Džek ga ponovo prodrma, a Denijeve oči odjednom se razbistriše. Četkica za zube pade mu iz ruke na podne pločice. Uz lagan udar.

- Šta? – zapita on gledajući oko sebe. Vide tatu kako pred njim kleči i Vendi kako stoji pored zida. – Šta? – ponovo zapita Deni sve uspaničenije. – Š-ššta s-sse d-dogo...?

- *Ne mučaj!* – odjednom mu Džek vrisnu u lice. Deni od šoka vrisnu. Telo mu se napinjalo, pokušavao je da se udalji od oca, a onda je briznuo u plač. Džek ga zapanjeno privuče uza se. – O, dušo, oprosti. Oprosti, doktore. Molim te. Ne plači. Oprosti. Sve je u redu.

Voda je neprestano tekla u umivaonik i Vendi oseti da je odjednom kročila u neki grozan san u kome vreme teče unazad. Unazad do vremena kad je njen pijani muž slomio sinu ruku, a zatim nad njim cmizdrilo s gotovo istim rečima:

(O, dušo. Oprosti. Oprosti, doktore. Molim te. Tako mi je žao.)

Pritrčala im je, otrgnula Denija iz Džekovih ruku (na licu mu vide izraz besnog prebacivanja, ali to odloži za kasnije razmatranje), pa ga podiže. Odnese ga u malu spavaću sobu. Deni je sklopio ruke oko njenog vrata. Džek ih je sledio.

Sela je na Denijev krevet i ljuljuškala ga, umirivala besmislenim rečima koje je neumorno ponavljala. Podigla je pogled ka Džeku i sad mu je u očima videla samo brigu. Upitno je podigao obrve gledajući je. Slabašno je odmahнула glavom.

- Deni – izusti ona. – Deni, Deni, Deni. OK, doktore. Dobro je.

Najzad, Deni se smirio, samo je lagano drhtao u njenim rukama. Pa ipak, najpre se obratio Džeku, Džeku koji je sad sedeo pored njih na krevetu, a ona oseti kako je golica ona stara

(On je prvi i uvek je bio prvi)

ljubomora. Džek se na njega drao, ona ga je tešila, ali Deni je rekao ocu:

- Oprosti ako sam bio nevaljao.

– Nema ne čemu, doktore. – Džek mu razbaruši kosu. – Koji se đavo unutra desio?

Deni lagano odmahnu glavom. Omamljeno.

– Ne... Ne znam. Zašto si mi rekao da prestanem s mucanjem, tata? Pa ja ne mucam.

– Naravno da ne mucaš – srdačno reče Džek, ali Vendi oseti kako joj hladan prst dodiruje srce. Odjednom je Džek delovao prestravljen, kao da je video nešto što bi mogao da bude duh.

– Nešto o štoperici... – promuca Deni.

– Šta? – Džek se nagnu napred, a Deni se trgnu u njenom zagrljaju.

– Džek, plašiš ga! – reče ona, a glas joj beše visok, optuživački. Odjednom joj sinu da se svi oni boje. Ali čega?

– Ne znam, ne znam – govorio je Deni ocu. – Šta... šta sam rekao, tata?

– Ništa – promrmlja Džek. Iz zadnjeg džepa na pantalonama izvadi maramicu pa obrisa usta. Vendi na trenutak ponovo spopade onaj mučan osećaj „vreme ide unazad“. Tog pokreta dobro se sećala iz njegovih pijanih dana.

– Zašto si se zaključao, Deni? – nežno je zapitala. – Zašto?

– Toni – reče on. – Toni mi je rekao.

Pogledali su se iznad njegove glave.

– Jel' ti Toni rekao razlog, sinko? – mirno upita Džek.

– Prao sam zube i mislio na čitanje – odgovori Deni. – Vrlo sam napregnuto mislio. I... u dnu ogledala video sam Tonija. Rekao je da mi opet mora pokazati.

– Želiš da kažeš da je bio iza tebe? – zapita Vendi.

– Ne, bio je u ogledalu – Deni je to odlučno isticao. – Dole duboko. Onda sam ja prošao kroz ogledalo. Sledeće čega se sećam bilo je to da me tata tresе i pomislio sam da sam opet bio nevaljao.

Džek se trgnu kao da ga je neko udario.

– Ne, doktore – mirno je rekao.

– Toni ti je rekao da zaključaš vrata? – upita Vendi milujući mu kosu.

– Da.

– A šta je hteo da ti pokaže?

Deni se nape u njenom zagrljaju. Kao da su se mišići njegovog tela pretvorili u klavirske žice.

– Ne sećam se – smeteno odgovori. – Ne sećam se. Ne pitajte me. Ni... *Ničega se ne sećam!*

– Pst – prestrašeno kaza Vendi. Ponovo ga zaljulja. – Dobro što se ne sećaš, dušo. Svakako je to dobro.

Isijavanje

Najzad je Deni ponovo počeo da se opušta.

– Želiš da malo ostanem? Da ti pročitam priču?

– Ne. Samo noćno svetlo. – Stidljivo pogleda oca. – Da li bi ti ostao, tata? Na minut?

– Svakako, doktore.

Vendi uzdahnu.

– Biću u dnevnom boravku, Džek.

– OK.

Ustala je i gledala dok se Deni uvlačio pod ćebad. Izgledao je vrlo malen.

– Sigurno si OK, Deni?

– OK. Samo uključi Snupija, mamice.

– Hoću.

Uključi noćnu lampu koja je prikazivala Snupija kako čvrsto spava izvaljen na kućici za pse. Nikad nije želeo noćnu lampu dok se nisu doselili u „Vidikovac“. Tad ju je odlučno zatražio. Isključila je svetlo i lampu iznad glave pa ih opet pogleda: maleni beli krug Denijevog lica, a iznad njega Džekovo. Na trenutak je oklevala

(a onda sam prošao kroz ogledalo)

a onda ih tiho ostavi.

– Jesi li pospan? – zapita Džek sklanjajući Deniju kosu s čela.

– Da-a.

– Hoćeš vode?

– Ne...

Petominutna tišina. Deni je mirovao pod njegovom rukom. Misleći da je dečak zaspao, spremao se da ustane i tiho izade, ali Deni reče na granici sna:

– *Roque.*

Džek se okrenu, sav sleđen.

– Deni...?

– Nikad ne bi mami naneo zlo, jelda, tata?

– Ne.

– Ni meni?

– Ne.

Opet ih obavi tišina.

– Tata?

– Šta je?

– Došao je Toni i pričao mi o *roqueu*.

– Je li, doktore? Šta je rekao?

– Ne sećam se baš. Samo je rekao da se to igra na ininge. Kao u bejzbolu. Zar to nije čudno?

– Da. – Džekovo srce potmulo je lupalo u grudima. Kako je dečak mogao da zna nešto tako? *Roque* se igrao na ininge, ne kao bejzbol, nego kao kriket.

– Taticice...? – Sad je gotovo spavao.

– Šta je?

– Šta je to vatram?

– Vatram? Rekao bih nešto što bi neki Indijanac zapalio na ratnoj stazi. Tišina.

– Hej, doktore?

Ali Deni je spavao i disao dugo i lagano. Džek je sedeo i na tren ga gledao, a nalet ljubavi ga podiđe kao plima. Zašto se onako proderao na dečaka? Bilo je sasvim normalno da malo muca. Trgnuo se iz omamljenosti ili iz nekakvog čudnog transa, pa je pod tim uslovima mucanje bilo sasvim normalno. sasvim. A on uopšte nije rekao *štoperica*. Bilo je to nešto drugo, besmisleno, nerazumljivo.

Kako je znao da se *roque* igra na ininge? Da li mu je neko rekao? Ulman? Haloran?

Spusti pogled na svoje ruke. Bile su stisnute u napete pesnice napregnutosti (*bože što bih se našljemao*)

a nokti su mu se zarili u dlan kao usijani žigovi. Polako ih je silom otvorio.

– Volim te, Deni – šapnu. – Bog zna da te volim.

Izađe iz sobe. Opet je izgubio kontrolu nad sobom, samo malo, ali dovoljno da oseti mučninu i strah. Cirka bi otupila taj osećaj, o da. Otupila bi to (Nešto o štoperici)

i sve ostalo. O tim rečima nije bilo greške. Nikakve. Svaka je izgovorena jasno kao zvonce. Stade u predvorju, osvrnu se i automatski obrisa usne maramicom.

Njihovi likovi bili su samo tamni obrisi na sjaju noćne lampe. Vendi u gaćicama ode do njegovog kreveta i opet ga umota. Zbacio je ćebad. Džek je stajao na pragu i gledao kako mu ona nadlanicu stavlja na čelo.

– Ima li groznicu?

– Nema. – Poljubila ga je u obraz.

– Bogu hvala što si zakazala sistematski pregled – reče kad se ona vrati na prag. – Misliš da taj čovek zna svoj posao?

– Blagajnica reče da je veoma sposoban. To je sve što znam.

Isijavanje

- Ako nešto nije u redu, poslaću tebe i njega tvojoj mami, Vendi.
- Ne.
- Znam – reče on obgrlivši je – kako se osećaš.
- Nemaš pojma šta ja osećam prema njoj.
- Vendi, nema nikakvog drugog mesta na koje te mogu poslati. To znaš.
- Kad bi ti došao...
- Bez ovog posla smo gotovi – jednostavno reče on. – To znaš.
- Vendi polagano klimnu. Zнала je to.
- Kad me Ulman intervjuisao, mislio sam da samo baljezga. Sad nisam više tako siguran. Možda zaista nisam smeo ovamo da dovedem vas dvoje. Šezdeset pet kilometara od najbližeg naselja.
- Volim te – reče ona. – A Deni te voli još više, ako je to moguće. Srce bi mu puklo, Džek. I hoće, ako nas pošalješ odavde.
- Ne govori tako otužno.
- Ako doktor kaže da nešto ne valja, potražiću posao u Sajdvinderu – reče ona. – Ako se ne zaposlim u Sajdvinderu, Deni i ja idemo u Bolder. Ne mogu da idem kod mame, Džek. Ne pod ovim uslovima. Ne traži to od mene. Prosto ne mogu.
- Znam. Razvedri se. Možda nije ništa.
- Možda.
- Sastanak je u dva?
- Da.
- Ostavimo otvorena vrata spavaće sobe, Vendi.
- Dobro. Ali mislim da će sad spavati čvrsto.
- Ali nije.

Bum... bum... bumbumBUMBUM...

Bežao je od teških zvukova koji su udarali i odjekivali po krivudavim hodnicima nalik na lavirint. Bose noge su mu šuštale nad dubokom plavocrnim prašumom. Kad god bi začuo kako čekići za *roque* udara po zidu negde iza njega, poželio bi glasno da vrisne. Ali ne sme. Ne sme. Vrisak bi ga odao i tad

(tad VATRAM)

(Izađi, pa ćeš dobiti što si zaslužio, jebeni plačljivko!)

O, i čuo je kako vlasnik tog glasa dolazi, dolazi po njega, juri predvorjem kao tigar u stranoj plavocrnoj prašumi. Ljudožder.

(Izlazi, kućkin sine!)

Kad bi mogao da dođe do stepenica koje vode dole, kad bi mogao da side s ovog drugog sprata, možda bi bio spasen. Čak i liftom. Kad bi mogao da se seti onog što je zaboravljeno. Ali bilo je tamno, a on je od užasa izgubio orijentaciju. Skrenuo je u jedan hodnik, pa u drugi, srce mu je skakalo u grlu kao vrela kugla leda, bojao se da će se na svakom skretanju naći licem u lice s ljudskim tigrom u tim hodnicima.

Sad je bum-bum bio baš iza njega – grozno potmulo deranje.

Zvižduk glave čekića koja seče vazduh
(*roque... bup... roque... bup... VATRAM*)

pre nego je lupio o zid. Tih šapat koraka na prašumskom tepihu. Panično štrcanje u njegovim ustima kao gorak sok.

(*Setićeš se onog što je zaboravljeno... ali hoće li? Šta je to?*)

Jurnu iza drugog ugla i zaprepašćeno vide da je to slepi prolaz. Zaključana vrata s tri strane mrštila su se na njega. Zapadno krilo. Bio je u zapadnom krilu, a napolju je oluja besnela i vrištala, kao da se guši u svom tamnom ždrelu ispunjenom snegom.

Pripi se uza zid, sad je plakao od užasa, a srce mu je lupalo kao srce zeca ulovljenog u omču. Kad mu se leda nadoše uz svetloplave svilene zidne tapete s izbočenim uzorkom isprepletanih crta, noge mu zakazaše i sruši se na tepih, ruke mu se raširiše na prašumi isprepletanih povijuša i puzavica, a dah mu je šištao dok je ulazio u ždrelo i izlazio.

Glasnije. Glasnije.

U hodniku beše tigar, a sad je tigar bio iza ugla, još je drečao u onom piskavom i zlovoljnom i ludačkom gnevu, čekić za *roque* je udarao, jer tigar je hodao na dve noge i on je bio...

Probudi se i odjednom oštro udahnu, uspravi se u krevetu, raširenih očiju, zureći u tamu, prekrstivši ruke ispred lica.

Nešto na jednoj ruci. Puzi.

Ose. Tri ose.

Tad ga ubodoše, kao da su ubadale sve istovremeno, i tad se sve slike raspadoše i padoše na njega kao tamna bujica i on zavrišta u tami, dok su mu se ose pripijale uz levu ruku i bole opet i opet.

Upališe se svetla i tata je stajao u kratkim pantalonama, zažarenih očiju. Iza njega je bila mama, pospana i prestrašena.

– *Skloni se od mene!* – vrisnu Deni.

– O, bože – reče Džek. Video je.

– Džek, šta mu je? Šta je?

Nije joj odgovorio. Otrča do kreveta, podiže Denijev jastuk pa njime odalami sina po uzdrhtalaj levoj ruci. Opet. Opet. Vendi vide kako se troma stvorenja uzdižu u vazduh i zuje.

– Donesi novine! – dreknu on preko ramena. – Ubij ih!

– Ose? – upitala je i na trenutak se povukla u sebe, gotovo kao da se to nje ne tiče. Mozak joj nije radio, a spoznaja je izazvala uzbuđenje. – Ose, o bože, Džek, rekao si...

– *Umukni, jebem ti, i ubij ih!* – dreknu on. – *Hoćeš li da me poslušáš?*

Jedna osa slete na Denijev sto za čitanje. Uzela je s njegovog radnog stola slikovnicu i odalasila osu. Ostade sluzav smeđi trag.

– Eno još jedne na zavesi – reče on i projuri kraj nje noseći u naručju Denija.

Odnese dečaka u njihovu spavaću sobu i stavi ga na Vendinu stranu spojenih kreveta.

– Lezi, Deni. Ne vraćaj se dok ti ne kažem. Jasno?

Natečenog lica izbrazdanog suzama Deni klimnu glavom.

– Tako treba, moj hrabri dečaće.

Džek otrča nazad kroz hodnik prema stepenicama. Iza sebe je čuo kako dvaput udara slikovnica, a onda njegova žena bolno vrisnu. Nije usporio nego je silazio niza stepenice dve po dve, u tamno predvorje. Kroz Ulmanovu kancelariju ude u kuhinju, lupi butinom u čošak Ulmanovog stola od hrastovine, ali je to jedva osećao. Upali kuhinjske lampe i pode ka sudoperi. Oprano posuđe od večere još je bilo poslagano na sušilici gde ga je Vendi ostavila da se dobro ocedi. Zgrabi s vrha veliku činiju „pajreks“. Tanjir pade na pod i razbi se. Ne osvrćući se na to, okrenuo se i potrčao nazad kroz kancelariju, pa uza stepenice.

Vendi je stajala pred Denijevim vratima i teško disala. Lice joj je bilo bledo kao čaršav, a oči blistave i utučene. Kosa joj je mlitavo visila uz vrat.

– Sve sam ih pobila – tupo reče – ali jedna me ubola. Džek, rekao si da su sve uginule. – Zaplakala je.

Bez odgovora on kliznu kraj nje i odnese činiju „pajreksa“ do gnezda pored Denijevog kreveta. Bilo je mirno. Tu nije bilo ničega. Bar ne spolja. Spusti činiju preko osinjaka.

– Tako – reče on. – Idemo.

Vratiše se u spavaću sobu.

– Gde te ubola? – zapita je on.

– U... zglob.

– Da vidimo.

Stephen King

Pokazala mu je. Iznad spleta crta između zgloba i dlana bila je mala okrugla rupa. Meso oko nje se nadiglo.

– Jesi li alergična na ubode? – zapita on. – Dobro razmisli! Ako si ti, možda je i Deni. Jebene gadure ubole su ga pet-šest puta.

– Ne – uzvratila ona smirenije. – Mr... mrzim ih, to je sve. *Mrzim ih.*

Deni je sedeo na dnu kreveta i držao se za levu ruku. Gledao ih je. Oči su mu bile okružene podočnjacima od šoka. Prekorno je gledao Džeka.

– Tata, rekao si da si ih sve pobio. Moja ruka .. jako boli.

– Da vidimo, doktore... Ne, neću ti je dirati. Onda bi te još više bolela. Samo je ispruži.

On ispruži ruku, a Vendi jeknu.

– O, Deni... o, tvoja jedna ručica!

Lekar je kasnije izbrojao jedanaest uboda. Sad su videli samo niz rupica, kao da su mu dlan i prsti posuti zrcima crvene paprike. Veliki otok. Ruka mu je ličila na one slike iz crtača kad se Duško Dugouško ili Paja odalame čekićem.

– Vendi, idi po onaj sprej u kupatilo – reče on.

Ona ode po sprej, a on sede uz Denija i stavi mu ruku na rame.

– Kad ti naprskamo ruku, snimiću je „polaroidom“, doktore. Onda ćeš do jutra spavati s nama, važi?

– Da – odgovori Deni. – A zašto ćeš me snimiti?

– Zato da možda tužimo i oderemo guzicu nekim ljudima.

Vendi donese sprej u obliku hemijskog aparat za gašenje požara.

– Ovo neće boleti, dušo – reče ona odvrćući čep.

Deni ispruži ruku i ona mu popraska obe strane dok se nisu zablistale. On uzdahnu, duboko i potreseno.

– Peče? – zapitala je.

– Ne. Lakše mi je.

– A sad ovo. *Pregrizi* – Pruži mu pet dečjih aspirina s ukusom pomorandže. Deni ih uze i jedan po jedan strpa u usta.

– Da nije to previše aspirina? – zapita Džek.

– Mnogo je uboda – besno se brećnula na njega. – Idi i otarasi se gnezda, Džone Toreense. Ovog trena.

– Samo trenutak.

Prišao je komodi pa iz gornje fioke izvukao „polaroid“. Prokopa još dublje i nade bliceve.

– Džek, šta radiš? – zapitala je pomalo histerično.

- Snimiće mi ruku – ozbiljno će Deni – pa ćemo nekim ljudima odrati guzicu, jelda, tata?

- Da – mrko reče Džek. Nađe kabl za blic pa ga uključi u foto-aparat. – Ispruži ruku, sine. Recimo, jedno pet hiljada dolara po ubodu.

- O čemu govoriš? – Vendi umalo da vrisne.

- Znaš šta – reče on. – Postupao sam po uputstvima te jebene bombe za insekte. Tužićemo ih. Prokleta stvar nije bila ispravna. Sigurno. Kako inače možeš ovo da objasniš?

- O – jeknu ona.

Snimio je četiri slike, i svaki pokriveni primerak pružao Vendi da meri vreme na satu s priveskom koji je nosila oko vrata. Očaran pri pomisli da bi njegova ubodena ruka mogla vredeti hiljade i hiljade dolara, Deni počeo da gubi delić straha i toplo se zanimao. U ruci mu je potmulo bridelo i mučila ga je glavobolja.

Sve troje zajedno udoše u krevet, a Džek se spremao da ugasi svetlo iznad kreveta kad ustade i umesto toga odgurnu ćebad.

- Želim da snimim i osinjak.

- Odmah se vrati.

- Hoću.

Prišao je komodi, izvadio foto-aparat i poslednji blic pa Deniju dao znak spojenim palcem i kažiprstom u obliku slova O: sve u redu. Deni se nasmeši i uzvratu mu svojom zdravom rukom.

Divan dečak, pomisli on dok se spuštao u Denijevu sobu. *Sve to i još ovakav.*

Kad Džek skloni foto-aparat i razastre fotografije po komodi da se osuše, Vendi reče:

- Da ga večeras odvezemo do lekara?

- Ne, osim ako mu zaista ne bude teško – odvrati Džek. – Ako je neko jako alergičan na osinji otrov, to se vidi za trideset sekundi.

- Vidi se? Kako to misl...?

- Koma. Ili grčevi.

- O, bože! – Obgrli se rukama. Izgledala je blede i iznemoglo.

- Kako se osećaš, sinko? Misliš da možeš spavati?

Deni im namignu. Košmar je u njegovom mozgu izbledeo u tupo bezizražajno sećanje, ali još se plašio.

- Ako mogu s vama da spavam.

- Naravno – reče Vendi. – O, dušo, tako mi je žao.

- OK, mamice.

Opet je zaplakala, a Džek joj stavi ruke na rame.

– Vendi, kunem ti se da sam postupao po uputama.

– Hoćeš li se ujutru otarasiti osinjaka? Molim te!

– Svakako da hoću.

Svetlo na tavanici još je gorelo. Džek pođe do kreveta na sprat, a kad pogleda na sto s kreveta, koža mu se naježi. Dlačice na vratu mu se nakostrešiše.

Kroz prozirnu činiju „pajreks“ jedva je video gnezdo. Pod staklom je sve vrvelo od osa. Teško je bilo proceniti koliko ih ima. Barem pedeset. Možda sto.

Dok mu je srce polako lupalo u grudima, snimao je, a onda odložio fotoaparata pa čekao da se polaroidne slike razviju. Dlanom obrisa usne. U glavi mu je poigravala misao i odjekivala.

(Izgubio si kontrolu nad sobom. Izgubio si kontrolu nad sobom. Izgubio si kontrolu nad sobom)

uz gotovo praznoveran užas. Vratile su se. Ubio je ose, ali su se vratile.

A sebe je čuo kako vrišti u lice svom zaplašenom i uplakanom sinu: *Ne mucaj!*

Opet obrisa usne.

Priđe Denijevom radnom stolu, kopajući po fiokama, i izvadio veliku slikovnu slagalicu s podlogom od lesonita. Odnese je do noćnog ormarića i pažljivo prebaci na nju činiju i osinjak. Ose su besno zujale u zatvoru. Onda je odlučno stavio ruku na vrh činije da ne klizne pa izašao u hodnik.

– Hoćeš li doći u krevet, Džek? – zapita Vendi.

– Hoćeš li doći u krevet, tata?

– Moram na trenutak da siđem – reče on trudeći se da mu glas bude bezbrižan.

Kako se to dogodilo? Kako, za ime božje?

Bomba sigurno nije bila neispravna. Video je kako se iz nje širi gust beli dim čim je povukao prsten. A kad se gore popeo posle dva sata, iz rupe na vrhu je istresao niz mrtvih telašaca.

Kako onda? Spontana regeneracija?

To je bilo ludo. Baljezgarija iz sedamnaestog veka. Insekti se ne regenerišu. Pa i ako osinja jaja mogu za dvanaest sati sazreti u odrasle insekte, ovo nije godišnje doba kad matica leže jaja. To je u aprilu ili maju. Jesen je doba njihove smrti.

Kao živa protivrečnost, ose su gnevno zujale ispod činije.

Odeo ih je dole pa kroz kuhinju. Pozadi su bila vrata koja su vodila napolje. Hladan noćni vetar duvao je u njegovo gotovo golo telo, a stopala

su mu se gotovo trenutno kočila na hladnom betonu platforme na kojoj je stajao, platforme na koju su dostavljali mleko za vreme hotelske sezone. Oprezno spusti slagalicu i činiiju, a kad je ustao, pogleda toplomer prikucan pred vratima. OSVEŽI SE TONIKOM „SEVEN AP“, pisalo je na toplomeru, a živa se zaustavila na minus četiri. Do jutra će ih hladnoća ubiti. Ude u zgradu i odlučno zatvori vrata. Na trenutak je razmišljao, pa ih zaključao.

Opet prode kroz kuhinju i ugasi svetlo. Postoja u mraku, razmišljajući i priželjkujući alkohol. Odjednom je hotel izgledao pun hiljadama tajanstvenih zvukova. Škripe i ječanja i pomuklo duvanje vetra ispod streha gde možda poput trulog voća visi još osinjaka.

Vratile su se.

I odjednom shvati da mu se „Vidikovac“ ne sviđa više onako mnogo, kao da njegovog sina nisu ubole ose, ose koje su čudesno preživjele napad bombe protiv insekata, nego da ga je ubô sam hotel.

Poslednja pomisao pre nego se popeo kod žene i sina
(odсад ćeš zadržavati kontrolu nad sobom. Bez obzira na sve.)

bila je čvrsta i teška i sigurna.

Dok je hodnikom išao ka njima, nadlanicom obrisao usne.

17. LEKARSKA ORDINACIJA

Razgolićen do gaća, opružen na stolu za pregled, Deni Torens delovao je vrlo sitno. Dizao je pogled ka doktoru („Zovi me Bil“) Edmondsu koji je prema njemu gurao veliki crni aparat. Deni zakoluta očima da ga bolje vidi.

– Ne daj da te zaplaši, momče – reče Bil Edmonds. – Ovo je elektroencefalograf i ne grize.

– Elektro...

– Skraćeno ga zovemo EEG. Pričvrstiću ti na glavu neke žice, ne, neću ih zabosti, nego samo prilepiti flasterom, a pisaljke u ovom delu sprave registrujuće tvoje moždane talase.

– Kao u seriji „Čovek od šest miliona dolara“?

– Otprilike. Želiš li da budeš kao Stiv Ostin kad porasteš?

– Ni govora – odvrati Deni kad sestra poče da spaja žice s nizom sićušnih obrijanih tačkica na njegovoj glavi. – Moj tata kaže da će jednog dana izazvati kratki spoj i onda će biti u govnu... onda će biti u gumnu.

Stephen King

– Dobro poznajem to gumno – prijatno reče dr Edmonds. – I sam sam u njemu nekoliko puta bio. EEG nam može reći mnoge stvari, Deni.

– Na primer?

– Na primer, da li imaš padavicu. To je problemčić kad se...

– Da, znam šta je to padavica.

– Zaista?

– Jasna stvar. U vrtiću u Vermontu, kad sam bio mali, išao sam u vrtić, bio je jedan dečak i imao padavicu. Nije smeo da upotrebljava svetleću dasku.

– Što je to, Deni? – Uključio je aparat. Tanke linije počese krivudavo da se ucrtavaju na papiru.

– To je bilo mnoštvo svetala u raznim bojama. A kad bismo ga uključili, neke boje bi bleštale, ali ne sve. I morali smo da brojimo boje, a kad bismo pritisnuli pravo dugme, mogli smo isključiti. Brent to nije smeo da upotrebljava.

– Zato što jaka svetlost koja blešti ponekad izaziva napad padavice.

– Mislite, Brenta bi strefio napad kad bi upotrebljavao svetleću dasku? Edmonds i medicinska se kratko i vedro pogledaše.

– Neelegantno ali tačno sročeno, Deni.

– Šta?

– Kažem da si u pravu, samo što si umesto „strefio bi ga napad“ trebalo da kažeš „imao bi napad“. To nije pristojno... OK, sad lezi mirno.

– OK.

– Deni, kad te strefi to... bez obzira šta, sećaš li se da prethodno vidiš jarku svetlost koja blešti?

– Ne.

– Čudne zvukove? Zvonjavu? Ili zvrjanje kao zvonce na vratima?

– Ne-e.

– A neki čudan miris, na primer narandže ili piljevine? Ili nečeg trulog?

– Ne, gospodine.

– Je li ti nekad dođe da zaplačeš pre nego što se onesvestiš? Iako se ne osećaš tužno?

– Ni govora.

– Onda dobro.

– Imam li padavicu, doktore Bile?

– Mislim da nemaš, Deni. Samo mirno lezi. Još malo pa gotovo.

Aparat je još pet minuta zujao i grebao, a onda ga dr. Edmonds isključio.

Isijavanje

– Gotovo, momče – odsečno reče Edmonds. – Neka Sali skloni s tebe ove elektrode, a zatim dođi u susednu prostoriju. Želim da popričam s tobom. Važi?

– Važi.

– Sali, obavite TBC test pre nego što mi ga pošaljete.

– Dobro.

Edmonds prekide dugu traku papira koju je izbacio aparat i prede u susednu ordinaciju, gledajući papir.

– Malo ću ti pipnuti ruku – reče medicinska kad je Deni podigao pantalone. – Da proverim imaš li TBC.

– To su mi prošle godine dali u školi – izjavi Deni bez mnogo nade.

– Ali bilo je to davno, a sad si veliki dečak, jelda?

– Valjda – uzdahnu Deni i pruži ruku.

Kad je navukao košulju i cipele, prođe kroz klizna vrata pa u ordinaciju dr. Edmondsa. Edmonds je sedeo na ivici stola i zamišljeno klatio nogama.

– Zdravo, Deni.

– Zdravo.

– Kako ti je ruka? – Pokaza na Denijevu levu ruku koja je bila u laganom zavojju.

– Dosta dobro.

– Dobro. Pogledao sam tvoj EEG i izgleda u redu. Ipak ću ga poslati prijatelju u Denver koji živi od očitavanja ovakvih stvarčica. Želim da proverim.

– Da, gospodine.

– Pričaj mi o Toniju, Deni.

Deni zastruga donovima.

– On je nevidljivi prijatelj – izjavi. – Izmislio sam ga. Da mi pravi društvo.

Edmonds se nasmeja i stavi ruke na Denijeva ramena.

– To kažu tvoji mama i tata. Ali ovo je između nas, momče. Ja sam tvoj lekar. Reci mi istinu i obećavam da im neću reći osim ako mi ne dopustiš.

Deni razmisli o tome. Pogleda Edmondsa, a zatim, napregnuvši malo mozak, pokuša da uhvati Edmondsove misli ili bar boju njegovog raspoloženja. I odjednom mu glavu zaokupi neobično utešna slika: ormari s kartotekama, klizna vrata na njima redom se zatvaraju i uz zveket zaključavaju. Na malim etiketama usred svakog odeljka piše: A-C, TAJNA, D-G, TAJNA. I tako redom. Deniju od toga laknu.

Oprezno reče:

– Ne znam ko je Toni.

– Je li tvoj vršnjak?

– Ne. Ima bar jedanaest godina. Mislim da je možda malo stariji. Nikad ga nisam izbliza video. Možda je dovoljno odrastao i da vozi kola.

– Vidiš ga samo iz daljine, a?

– Da, gospodine.

– I uvek dolazi malo pre nego se onesvestiš?

– Pa ne onesvestim se ja. Kao da idem s njim. A on mi pokazuje stvari.

– Kakve stvari?

– Pa... – Deni je na trenutak razmišljao, a onda ispričao Edmondsu o tatinom sanduku u kome su bili svi njegovi papiri, pa kako ga nosači ipak nisu izgubili između Vermonata i Kolorada. Sve vreme bio je ispod stepenica.

– I tata ga je našao onde gde je Toni rekao?

– O, da, gospodine. Samo mi Toni nije rekao, nego mi je pokazao.

– Razumem, Deni. Šta ti je Toni sinoć pokazao? Kad si se zaključao u kupatilo?

– Ne sećam se – brzo reče Deni.

– Sigurno?

– Da, gospodine!

– Malopre sam rekao da si ti zaključao vrata kupatila. Ali to nije tačno, jelda? Toni je zaključao vrata.

– Ne, gospodine. Toni nije mogao da zaključa vrata, jer on ne postoji. On je želeo da ih zaključam, pa sam ih zaključao.

– Da li ti Toni uvek pokazuje gde su izgubljeni predmeti?

– Ne, gospodine. Ponekad mi pokazuje stvari koje će se dogoditi.

– Zaista?

– Jasna stvar. Tako mi je Toni jedanput pokazao zabavni park i veliki zoo-vrt u Grejt Baringtonu. Toni je rekao da će me tata tamo odvesti za rođendan. I odveo me.

– Šta ti još pokazuje?

Deni se namršti.

– Natpise. Stalno mi pokazuje glupe stare natpise. A ja ne znam da ih pročitam, retko kad znam.

– A šta misliš, zašto Toni to radi, Deni?

– Ne znam. – Deni se ozari. – Ali mama i tata me uče da čitam i mnogo se trudim.

– Da možeš da pročitaš Tonijeve natpise?

– Pa, stvarno želim da naučim čitanje. Ali da, i zbog tih natpisa.

– Voliš li Tonija, Deni?

Deni pogleda popločan pod i začuta.

- Deni?

- Teško je reći - izjavi Deni. - Nekad jesam. Nekad sam se nadao da će on doći svaki dan, jer mi je uvek pokazivao lepe stvari, pogotovo otkako mama i tata više ne misle o RAZVODU. - Dr. Edmonds oštrije ga pogleda, ali Deni nije to primetio. Tvrdokorno je piljio u pod, koncentrišući se da se tačno izrazi. - Ali sad kad god dode, pokazuje mi ružne stvari. *Grozne* stvari. Kao sinoć u kupatilu. Stvari koje mi on pokazuje ubadaju kao ose. Samo što me Tonijeve stvari ubadaju ovde. - Ozbiljno uperi prst u slepo-očnicu. Maleni dečak nesvesno je pokazivao samoubistvo.

- Kakve stvari, Deni?

- Ne sećam se! - uzviknu Deni u agoniji. - Rekao bih da znam! Kao da se ne mogu toga prisetiti zato što je to tako ružno da se *ne želim* setiti. Kad se probudim, setim se samo ovog: VATRAM.

- Vatra ili vatram?

- Vatram.

- Šta je to, Deni?

- Ne znam.

- Deni?

- Da, gospodine?

- Možeš li učiniti da Toni sad dode?

- Ne znam. Ne dode on uvek. Ne znam ni da li želim da on dođe.

- Pokušaj, Deni. Biću ovde uz tebe.

Deni sumnjičavo pogleda Edmondsa. Edmonds klimnu glavom da ga ohrabri. Deni duboko uzdahnu i klimnu glavom.

- Ne znam hoću li uspeti. Nikad pre to nisam uradio kad me neko gleda. Osim toga, Toni ionako ne dođe uvek.

- Ako ne dode, nije došao - izjavi Edmonds. - Samo pokušaj.

- OK.

Skrenu pogled na Edmondsove mokasine koje su se lagano ljuljale i uputi misli napolje, prema mami i tati. Oni su bili tu negde... zapravo iza onog zida na kome je slika. U čekaonici gde su ušli. Sede jedno uz drugo, ali ne razgovaraju. Prelistavaju časopise. Zabrinuti. Za njega.

Koncentrisao se još napregnutije, čelo mu se nabora, trudio se da ispita mamine misli. Uvek mu je to bilo teže kad oni nisu bili u istoj prostoriji s njim. Onda shvati. Mama je mislila na seku. Na svoju seku. Seka je umrla. Mama je mislila da je uglavnom zbog toga njena majka postala takva

(*kučka?*)

takva gadura. Zato što je umrla seka. Kao malu devojčicu

(pregazio ju je auto o bože više ne bih mogla tako nešto da podnesem kao ajlin ali ako je on uistinu bolestan rak kičmeni meningitis leukemija tumor na mozgu kao sin džona gantera ili muskularna distrofija o bože njegovi vršnjaci svaki čas obole od leukemije radijumske terapije hemoterapije tako nešto ne možemo da platimo ali naravno ne mogu nas izbaciti da umremo na ulici jelda a on je ionako zdrav zdrav zdrav zaista ne bi trebalo da brinem)

(Deni...)

(o ajlin i)

(Deni...)

(taj auto)

(Deni...)

Alo Toni nije dolazio. Samo njegov glas. I kako je jenjavao, Deni se za njim spuštao u tamu, padajući i posrćući niz neku čarobnu rupu među ljujuškave mokasine dr. Bila, pored gromoglasnog kucanja, dalje. Kada je tiho krstarila u mraku, a neka grozna stvar ljujljala se u njoj. Pored zvuka nalik na ugodno izbijanje crkvenih zvona, pored sata ispod staklene kupole.

Tad mrak slabašno probi jedno jedino svetlo, okićeno paučinom. Slab odsjaj obasjavao je kameni pod koji je delovao vlažno i neugodno. Negde, ne toliko daleko, postojana mehanička buka, ali prigušena, ne zastrašujuća. Uspavljujuća. Bila je to stvar koju će zaboraviti, pomisli Deni uz sanjivo iznenađenje.

Dok su mu se oči prilagođavale na mrak, pred sobom je video Tonija, obrise. Toni je u nešto gledao, a Deni je naprezao oči da vidi šta je to.

(Tata. Vidiš li tatu?)

Naravno da ga je video. Kako bi mu mogao promaći, pa i pri slabom svetlu u podrumu? Tata je klečao na podu, uperivši baterijsko svetlo iznad starih kartonskih kutija i drvenih sandučića. Kartonske kutije behu natrule i stare. Neke od njih su se rastvorile i raspale, pa su se po podu prosule hrpe papira. Novine, knjige, štampani listovi papira nalik na račune. Tata ih je pregledao s velikim zanimanjem. A tad tata podiže pogled i osvetli baterijskom lampom u drugom pravcu. Zraci svetla okružiše drugu knjigu, veliku, belu, zlatnim nitima uvezanu knjigu. Korice su izgledale kao bela koža. Bio je to album za lepljenje isečaka iz novina. Denija odjednom obuze potreba da tatu opomene, da mu kaže da ostavi tu knjigu na miru, da neke knjige ne smeju biti otvorene. Ali tata se već peo prema njoj.

Ona mehanička buka u kojoj je sad prepoznao kotao u „Vidikovcu“ koji je tata svakog dana tri-četiri puta proveravao, pretvorila se u zloslutno ritmično trzanje. Počinjalo je da liči na... lupanje. A zadah plesni i vlažnog

gnjilog papira menjao se u nešto drugo, u prodoran zadah „ružne stvari“. Visio je oko tate kao para dok je pružao ruke prema knjizi... i zgrabio je.

Toni je bio negde u tami

(Ovo neljudsko mesto stvara ljudska čudovišta. Ovo neljudsko mesto)

pa ponavljao i ponavljao tu istu neshvatljivu stvar.

(stvara ljudska čudovišta)

Opet pade kroz mrak, sada praćen teškom grmljavinom koja više nije bila od kotla nego to beše zvuk čekića koji udara po zidovima prekrivenim svilenim tapetama i izbija oblačiće gipsane prašine. Bespomoćno čuči na plavocrnoj isprepletenoj prašumi tepiha.

(Izađi)

(Ovo neljudsko mesto)

(pa ćeš dobiti šta si zaslužio)

(stvara ljudska čudovišta)

Uz uzdah koju mu odjeknu u glavi, istrže se iz mraka. Na njemu su bile ruke i najpre je ustuknuo pomislivši da ga je mračna stvar u „Vidikovcu“ Tonijevog sveta pratila u stvaran svet, a tad je dr. Edmonds rekao:

– Sasvim si zdrav, Deni. Sasvim zdrav. Sve je u redu.

Deni prepozna lekara, a tad i okolinu u ordinaciji. Bespomoćno zadrhta. Edmonds ga zagrlji.

Kad reakcija prode, Edmonds zapita:

– Spominjao si čudovišta, Deni. Šta je bilo?

– Ovo neljudsko mesto – grleno izusti. – Toni mi je rekao... ovo neljudsko mesto... stvara... stvara... – Odmahnuo je glavom. – Ne mogu da se setim.

– Pokušaj!

– Ne mogu.

– Jel' Toni došao?

– Da.

– Šta ti je pokazao?

– Mrak. Lupu. Ne sećam se.

– Gde si bio?

– *Ostavite me na miru! Ne sećam se! Ostavite me na miru!* – Zajeca bespomoćno od straha i frustracije. Sve je nestalo, rasplinulo se u lepljivi nered kao vlažan svežanj papira; sećanje beše nečitko.

Edmonds pride aparatu za vodu pa mu pruži papirnu čašu vode. Deni je iskapi, a Edmonds mu pruži još jednu čašu.

– Bolje?

– Da.

– Deni, ne želim da te gnjavim... zadirkujem u vezi s tim, htjedoh da kažem. Ali možeš li se ičega setiti *pre* nego što je Toni došao?

– Mama – polako reče Deni. – Brine se za mene.

– Mame uvek brinu, momče.

– Ne... imala je sestru koja je umrla kad je bila mala. Ajlin. Mislila je kako je Ajlin pregazio auto i zato se zabrinula za mene. Ničeg drugog se ne sećam.

Edmonds ga je prodorno gledao.

– Baš sad je mislila na nju? Napolju u čekaonici?

– Da, gospodine.

– Deni, a kako to znaš?

– Ne znam – iznemoglo će Deni. – Mislim, isijavanje.

– Šta?

Deni polako klimnu glavom.

– Užasno sam umoran. Mogu li kod mame i tate? Ne želim više da odgovaram na pitanja. Umoran sam. I boli me želudac.

– Hoćeš li da povратиš?

– Ne, gospodine. Samo želim da vidim mamu i tatu.

– OK, Deni. – Edmonds se ispravi. – Izadi pa ih na trenutak pogledaj, a onda ih pošalji unutra da s njima razgovaram. OK?

– Da, gospodine.

– Tamo ima knjiga, pa ih pogledaj. Voliš knjige, zar ne?

– Da, gospodine – poslušno reče Deni.

– Dobar si ti dečak, Deni.

Deni mu se slabo osmehnu.

– Ništa mu ne fali – reče dr Edmonds Torensovima. – Telesne mane nema. Mentalno je bistar i previše maštovit. Događa se to. Deca moraju prodrati u svoju maštu kao u par velikih cipela. Denijeva mašta je još znatno prevelika za njega. Jeste li mu ikad testirali koeficijent inteligencije?

– Ne verujem u to – reče Džek. – Ti testovi sputavaju i očekivanja roditelja i nastavnika.

Dr. Edmonds klimnu glavom.

– Možda. Ali, da ste ga testirali, mislim da biste ustanovili da je znatno iznad svojih vršnjaka. Njegova verbalna veština, za dečka koji je tek napunio pet godina, neverovatna je.

– Razgovaramo sa njim kao sa sebi ravnima – izjavi Džek s prizvukom ponosa.

– Mislim da nikad niste morali da se mnogo trudite da vas on shvati. – Edmonds zastade poigravajući se s nalivperom. – Zapao je u trans dok sam bio s njim. Na moj zahtev. Tačno kao što ste ga noćas opisali u kupatilu. Svi mišići su mu se opustili, telo mu je omlitavelo, očne jabučice su mu kolutale. Tipična autohipnoza. Bio sam zapanjen. I sad sam.

Torensovi su bili potišteni.

– Šta se dogodilo? – napeto zapita Vendi, a Edmonds pažljivo prepriča Denijev trans, promumlanu rečenicu iz koje je Edmonds uspeo da razume samo reči „čudovišta“, „mrak“, „lupa“. Zatim suze, na granici hysterije i mučnina u želucu.

– Opet Toni – reče Džek.

– Šta to znači? – zapita Vendi. – Imate li neku pretpostavku?

– Nekoliko. Možda vam se neće svideti.

– Ipak nastavite – reče mu Džek.

– Na osnovu ovog što mi je rekao Deni, njegov „nevidljiv prijatelj“ zaista je bio prijatelj dok se niste iz Nove Engleske doselili ovamo. Tek posle te selidbe Toni je postao preteći lik. Prijatni susreti postali su košmarni, a vašeg sina još više plaši to što ne može da se seti o čemu se radilo u košmaru. To je veoma često. Svi se jasnije sećamo prijatnih snova nego stravičnih. Kao da postoji neka brana između svesnog i podsvesnog, a tu živi strogi puritanac. Taj senzor propušta samo malu količinu, a često je ono što prođe samo simbolično. To je previše pojednostavljeni Frojd, ali dosta dobro opisuje ono što znamo o interakciji razuma sa samim sobom.

– Mislite da je selidba tako strašno potresla Denija? – upita Vendi.

– Možda, ako je do nje došlo pod traumatskim okolnostima – reče Edmonds. – Da li je?

Vendi i Džek se zгледаše.

– Predavao sam u privatnoj školi – polako reče Džek. – Izgubio sam posao.

– Shvatam – odgovori Edmonds. Zatvori nalivpero kojim se igrao. – Bojim se da tu ima još nešto. Možda će vam biti mučno. Kao da vaš sin veruje da ste ozbiljno razmišljali o razvodu. Govorio je o tome usput, ali samo zato što je uveren da više na to ne mislite.

Džek otvori usta, a Vendi ustuknu kao da je ošinuta. Krv joj nestade iz lica.

– Nikad nismo ni raspravljali o tome! – reče ona. – Ni pred njim, ni usmeno sami! Mi smo...

– Mislim da će biti najbolje ako sve saznate, doktore – reče Džek. – Ubrzo posle Denijevog rođenja postao sam alkoholičar. Sve vreme u koledžu mučio me je problem pijanstva, malo se smanjio pošto smo se Vendi i ja sreli, iskrsnuo jače nego ikad posle Denijevog rođenja, a pisanje koje smatram svojim pravim pozivom slabo je išlo. Kad je Deniju bilo tri i po godine, proso je pivo po papirima na kojima sam radio... te papire ionako sam samo premetao unaokolo... a ja... pa... o, dodavola. – Glas mu se slomi, ali mu oči ostadoše suve i ravnodušne. – Zvuči tako prokletu zverski kad se glasno kaže. Slomio sam mu ruku dok sam ga okretao prema sebi da ga izlemam. Posle tri meseca prestao sam da pijem. Otad više ne pijem.

– Jasno – neutralno reče Edmonds. – Naravno, znao sam da je ruka slomljena. Dobro je nameštena. – Malo se udalji od stola i prekrsti noge. – Da budem iskren, očigledno otad ni u kom pogledu nije bio zlostavljan. Osim uboda, na njemu nema ništa osim normalnih modrica i krasta koje svako dete ima u izobilju.

– Naravno da nema – vatreno će Vendi. – Džek nije namerno...

– Ne, Vendi – reče Džek. – Namerno je bilo. Mislim da sam negde nesvesno hteo da mu to učinim. Ili nešto još gore. – Opet je pogledao Edmondsa. – Znae šta, doktore? Sad je među nama prvi put spomenuta reč razvod. I alkoholizam. I batiranje deteta. U pet minuta tri presedana.

– Možda je to u korenu problema – izjavi Edmonds. – Nisam psihijatar. Ako želite da Deni ide kod dečjeg psihijatra, mogu vam preporučiti dobrog stručnjaka koji se nalazi u Bolderu, u Bolničkom centru „Mišen ridž“. Ali gotovo sam uveren u svoju dijagnozu. Deni je inteligentan, maštovit i bistar dečak. Mislim da ga vaši bračni problemi nisu toliko uzrujavali kao što mislite. Mala deca prihvataju mnogo stvari. Ne razumeju stid ni potrebu da prikrivaju stvari.

Džek je proučavao svoje ruke. Vendi ga uze za jednu i stisnu je.

– Ali osećao je one stvari koje nisu bile u redu. Po njegovom mišljenju nije bila bitna slomljena ruka, nego slomljena ili napukla veza između vas dvoje. Meni je spomenuo razvod, ali ne i slomljenu ruku. Kad mu je moja medicinska sestra spomenula da je ruka nameštena, samo je skrenuo sa teme. To ga nije mučilo. „Davno je to bilo“, mislim da je objasnio.

– To dete – promrmlja Džek. Stisnuo je vilice, pa su mu se izbočili mišići na obrazima. – Mi ga ne zaslužujemo.

– Ipak ga imate – suvo će Edmonds. – Bilo kako bilo, on se povremeno povlači u svet mašte. Tu nema ništa neobičnog. Mnoga se deca povlače. Koliko se sećam, imao sam i ja nevidljivog prijatelja kad sam bio Denijevih

godina, patka koji je govorio, a zvao se Kvak-Kvak. Naravno, niko osim mene nije mogao videti Kvak-Kvaka. Imao sam dva starija brata koja su me često ostavljala samog, pa mi je u takvoj situaciji dobro dolazio Kvak-Kvak. I naravno, vas dvoje sigurno shvatate zašto se Denijev nevidljivi prijatelj zove Toni, a ne Majk, ni Hal, ni Dač.

- Da - reče Vendi.

- Jeste li mu ikad na to ukazali?

- Ne - odgovori Džek. - Zar bi trebalo?

- Zašto da se mučite? Neka on to shvati kad dode vreme, svojom logikom. Vidite, Denijeve maštarije bile su znatno bogatije nego izmišljotine koje rastu oko običnog sindroma nevidljivog prijatelja, ali je osećao da mu je Toni utoliko potrebniji. Toni bi dolazio, pa mu pokazivao prijatne stvari. Ponekad čudne stvari. Uvek dobre stvari. Jednom mu je Toni pokazao gde je tatin izgubljeni sanduk... ispod stepenica. Drugi put mu je Toni pokazao da će ga mama i tata odvesti za rođendan u luna-park...

- U Grejt Barington! - uzviknu Vendi. - Ali kako li je mogao *znati* te stvari? Nekada govori o stravičnim stvarima. Gotovo kao da...

- Kao da je vidovit? - zapita Edmonds nasmešeno.

- Rodio se s posteljicom - slabašno izusti Vendi.

Edmondsov osmeh postade dobroćudan srdačan smeh. Džek i Vendi se zgledaše, pa se i oni nasmejaše. Oboje se zapanjiše kako je to lako. Denijevi „srećni pogoci“ o stvarima bilo je još nešto o čemu nisu posebno raspravljali.

- Još ćete mi reći da može da levitira - reče Edmonds. I dalje se smeškao.

- Ne, ne, ne, nećete. Ovo nije vančulna percepcija, nego dobra stara ljudska percepcija koja je u Denijevom slučaju neobično istančana. G. Torens, znao je da je vaš sanduk ispod stepenica zato jer ste ga tražili svuda drugde. Proces eliminacije, jelda? To je tako jednostavno da bi se tome nasmejao Eleri Kvin. Pre ili kasnije sami biste došli do toga... A što se tiče luna-parka u Grejt Baringtonu, čija je to bila ideja? Vaša ili njegova?

- Jasno, njegova - uzvratila Vendi. - Reklamirali su ga na svim jutarnjim dečjim programima. Očajnički je želeo da ide. Ali, doktore, nismo imali para da ga povedemo. I to smo mu rekli.

- Tad mi je časopis za muškarce kome sam još 1971. prodao jednu pripovetku poslao ček na pedeset dolara - reče Džek. - Ponovo su štampali pripovetku u godišnjaku ili tako nekako. Zato smo odlučili da to potrošimo na Denija.

Edmonds slegnu ramenima.

- Ispunjenje želje uz srećan sticaj okolnosti.

Stephen King

– Dođavola, mislim da je tako – izjavi Džek.

Edmonds se nasmeši.

– I Deni mi reče da mu Toni često pokazuje stvari koje se nikad ne dogode. Vizije zasnovane na pogrešnim percepcijama, to je sve. Deni podsvesno radi ono što takozvani mistici i čitači misli rade potpuno svesno i cinično. Zato mu se divim. Ako ga život ne prisili da uvuče svoje antene, mislim da će postati izuzetan muškarac.

Vendi klimnu glavom, naravno da je mislila da će Deni postati izuzetan muškarac, ali lekarovo objašnjenje bilo je previše površno. Više je imalo ukus margarina nego putera. Edmonds nije s njima živeo. Nije bio prisutan kad bi Deni našao izgubljenu dugmad, kad bi joj rekao da je „TV vodič“ možda ispod kreveta, kad je smatrao da će biti bolje ako u jakni pođe u vrtić iako je sijalo sunce... a tog dana, samo kasnije, vraćali su se kući pod njenim kišobranom po pljasku. Edmonds nije mogao znati na kakav neobičan način ih Deni unapred razume. Odlučila bi da uveče, što je bilo neuobičajeno, popije čaj, pošla u kuhinju i našla napolju šoljicu, a u njoj kesicu s čajem. Setila bi se da mora da vrati knjige u biblioteku, pa bi ih sve našla uredno poslagane na stolu u predsoblju, a na vrhu svoju člansku kartu. Ili bi Džeku sinulo u glavi da opere „folksvagen“, pa bi našao Denija napolju, kako sluša bučnu muziku „četrdeset hitova“ na tranzistoru dok je sedeo na ivičnjaku i gledao.

Naglas je rekla:

– Zašto ga sada muče košmari? Zašto mu je Toni rekao da zaključa vrata kupatila?

– Mislim zato jer je Tonija vreme pregazilo – reče Edmonds. – Rodio se, mislim Toni a ne Deni, kad ste se vi i muž trudili da sačuvate brak. Muž vam je previše pio. Pa incident sa slomljenom rukom. Zloslutna tišina među vama.

Zloslutna tišina, da, to je prava stvar, u svakom slučaju. Ukočeni napregnuti obroci u kojima se jedini razgovor svodio na molim te, dodaj puter ili Deni, pojedij svu šargarepu, ili oprostite, molim te, idem. One noći kad je Džek izlazio, a ona ležala suvih očiju na kauču dok je Deni gledao TV. Ona jutro kad su se ona i Džek šunjali jedno oko drugog kao dve besne mačke, a između njih uzdrhtao preplašeni miš. Sve je to zvučalo istinito

(drugi bože, da li stari ožiljci ikad prestaju da bole?)

užasno, užasno istinito.

Edmonds nastavi:

– Ali stvari su se promenile. Znete, šizoidno ponašanje je kod dece uobičajeno. Prihvatljivo je, jer se svi mi odrasli prećutno slažemo da su deca luckasta. Imaju nevidljive prijatelje. Kad su potištena, sednu u ormar i povuku se od sveta. Pridaju talismansko značenje pojedinom pokrivaču ili medi ili napunjenom tigru. Sisaju palac. Kad odrastao čovek vidi stvari koje ne postoje, smatramo ga zrelim za ludnicu. A kad dete kaže da je u spavaćoj sobi videlo diva ili vampira ispred prozora, samo se strpljivo nasmešimo. Imamo objašnjenje, sadržano u jednoj rečenici, koje tumači čitav niz takvih pojava kod dece...

– Prerašće on ovo – reče Džek.

Edmonds zažmuri.

– To su moje reči – izjavi on. – Da. A sada smatram da je Deni bio u prilično povoljnom položaju da dobije ozbiljnu psihozu. Nesrećan kućni život, razvijena mašta, nevidljiv prijatelj koji mu je tako stvaran da je umalo vama postao stvaran. Umesto da preraste svoju detinju šizofreniju, mogao je s njom da sraste.

– I postao autističan? – upita Vendi. Čitala je o autizmu. Već ju je sama ta reč plašila. Zvučala je kao grozna i gluva tišina.

– Možda, ali ne mora biti. Mogao je jednog dana da ude u Tonijev svet i nikad se više ne vrati onom što naziva „stvarne stvari“.

– Bože – uzdahnu Džek.

– Ali sad se drastično promenila osnovna situacija. G. Torens više ne pije. Živite u novom mestu gde ste silom prilika dovedeni u prisniju porodičnu vezu nego ikad pre. Svakako prisnija veza nego moja, jer me žena i deca vide samo dva-tri sata dnevno. Smatram da je u idealnom položaju da ozdravi. I smatram da sama činjenica da on može tako jasno da razlikuje Tonijev svet i „stvarne stvari“ mnogo govori o zdravom stanju njegovog uma. Kaže da vas dvoje više ne razmišljate o razvodu. Je li toliko u pravu koliko ja smatram?

– Da – uzvratila Vendi, a Džek joj stegnu ruku čvrsto, gotovo bolno. Uzvratila mu je stisak.

Edmonds klimnu glavom.

– Toni mu zaista nije više potreban. Deni ga ispira iz organizma. Toni više ne donosi prijatne vizije, nego neprijateljske more koje ga previše plaše da bi ih zapamtio drugačije, osim u odlomcima. Stvorio je Tonija za vreme teške, očajničke, životne situacije, i Toni ne odlazi lako. Ali ipak odlazi. Vaš sin pomalo je nalik na narkomana na odvikavanje.

Ustade, a ustadoše i Torensovi.

– Kao što rekoh, nisam psihijatar. Ako se košmari nastave i kad na proleće prestane vaš posao u „Vidikovcu“, g. Torens, toplo bih vam preporučio da odete onom stručnjaku u Bolderu.

– Hoću.

– Pa, izadimo i recimo mu da može da ide kući – reče Edmonds.

– Želim da vam se zahvalim – mučno izusti Džek. – Sad mi je lakše, odavno mi nije ovako laknulo.

– I meni – dodade Vendi.

Edmonds stade na vratima pa pogleda Vendi.

– Imate li, ili jeste li imali sestru, gospodo Torens? Po imenu Ajlin?

Vendi ga iznenađeno pogleda.

– Da, imala sam. Poginula je pred našom kućom u Samersvortu, u Nju Hempširu, kad joj je bilo šest, a meni deset godina. Trčala je putem za lopotom i pregazio ju je dostavni kamion.

– Zna li to Deni?

– Ne zna. Mislim da ne zna.

– Reče mi da ste u čekaonici mislili na nju.

– Jesam – polako će Vendi. – Prvi put nakon... o, i ne sećam se otkad.

– Znači li ijednom od vas nešto reč „vatram“?

Vendi odmahnu glavom, ali Džek reče:

– Tu reč spominjao je sinoć, pre nego što je zaspao. Vatrem.

– Ne, nego vatram – ispravi ga Edmonds. – To je odlučno tvrdio. Rum. Kao piće. Alkoholno piće, rum.

– O – uzdahnu Džek. – Uklapa se u stanje, jelda? – Iz zadnjeg džepa izvadi maramicu i obrisa usne.

– Znači li vam išta reč „isijavanje“?

Ovog puta oboje odmahnuše glavom.

– Valjda nije važno – reče Edmonds. Otvori vrata koja su vodila u čekaonicu. – Ima li ovde nekog po imenu Deni Torens koji bi želeo kući?

– Zdravo, tata! Zdravo, mamice! – Ustade od stočića za kojim je pažljivo listao primerak *Sveta divljine* i glasno mrmljao reči koje je znao.

Pritrča Džeku koji ga podignu. Vendi mu razbaruši kosu.

Edmonds se zapilji u njega.

– Ako ne voliš mamu i tatu, možeš da ostaneš sa dobrim starim Bilom.

– Ne, gospodine! – odlučno reče Deni. Jednom rukom obgrli Džekov vrat, a drugom Vendin i izgledao je blistavo srećan.

– OK – izjavi Edmonds nasmešeno. Pogleda Vendi – Javite se ako bude nekih problema.

- Da.

- Mislim da nećete imati problema – uz smešak reče Edmonds.

18. ALBUM ZA ISEČKE IZ NOVINA

Džek je album za isečke iz novina našao prvog novembra, dok su se njegova žena i sin pentrali starim razrovanim putem koji je išao iza igrališta za *roque* do napuštene pilane oko tri kilometra iznad. Vreme je još bilo dobro. Sve troje su neverovatno preplanuli na jesenjem suncu.

Sišao je u podrum da snizi pritisak kotla, a onda je niotkuda uzeo baterijsku lampu s police na kojoj su bile šeme vodoinstalacija i odlučio da pogleda neke stare novine. Tražio je i zgodna mesta gde će postaviti zamke, iako je nameravao da ih postavi tek za mesec dana – neka se svi vrate kući s godišnjeg odmora, rekao je Vendi.

Svetleći pred sobom baterijom, prošao je pored otvora za lift (na Vendino navaljivanje nisu koristili lift otkako su se uselili), pa kroz mali kameni luk. Nos mu se namršti od smrada istrulelog papira. Kotao iza njega prope se uz gromoglasan *puf*, tako da je poskočio.

Svetleo je baterijom unaokolo i bez sluha zviždukao kroza zube. Ovde se nalazio umanjeni model Anda. Desetine kutija i sanduka natrpanih papirrom, uglavnom belih i bezobličnih od godina i vlage. Neke su se raspale, pa se iz njih po kamenom podu prosuše požuteli listovi papira. Svežnjevi novina vezani kanapom. U nekim kutijama beše nešto nalik na knjigovodstvene sveske, a u drugim su bile fakture povezane crvenim gumicama. Džek izvuče jednu fakturu i uperi baterijsku lampu u

ROCKY MOUNTAIN EXPRESS, INC.

Prima: HOTEL VIDIKOVAC

Šalje: SAJDIJEVO SKLADIŠTE, 1210 Šesnaesta ulica, Denver, CO.

Putem: KANDIJAN PASIFIK RR (železnicom)

Sadržaj: 400 SANDUKA TOALET-PAPIRA „DEZLI“

12 tuceta / SANDUK

Potpis: D E F

Datum: 24. avgusta 1954.

Džek nasmešeno spusti papir nazad u kutiju.

Osvetljavao je tavanicu baterijom i otkrio sijalicu koja je visila, gotovo prekrivena paučinom. Nije bilo prekidača na kanapu.

Prope se na prste i pokuša da zavrne sijalicu. Slabo je svetlela. Opet podiže fakturu toalet-papira pa njome obrisa jedan deo paučine. Svetlost se nije mnogo pojačala.

Pomoću baterijske lampe lutao je među kutijama i svežnjevima papira u potrazi za tragovima pacova. Bili su ovde, ali već dugo se nisu pojavljivali... možda već godinama. Našao je izmet prekriven prašinom i nekoliko legala od uredno razderanog papira, koja su bila stara i neupotrebljavana.

Iz jednog svežnja Džek izvuče novine i baci pogled na glavni naslov.

DŽONSON OBEĆAVA UREDAN PRELAZ

KAŽE DA ĆE SE POSAO KOJI JE POČEO

DŽ. F. KENEDI NASTAVITI DOGODINE.

Novine su bile „Roki mauntin njuz“ od 19. decembra 1963. Baci ih nazad na gomilu.

Pomisli kako ga očarava onaj uobičajen smisao istorije koji svako može da oseti dok lista novine od pre deset-dvadeset godina. U nagomilanim novinama našao je praznine. Od 1937. do 1945. ništa. Ni od 1957. do 1960. Ni od 1962. do 1963. Tad je hotel bio zatvoren, nasluti on. Kad su se oko njega gložili gadovi željni bogaćenja.

Još ni sad mu nisu sasvim istinito zvučala Ulmanova objašnjenja o šarolikoj poslovnoj istoriji „Vidikovca“. Pa i sam spektakularan položaj „Vidikovca“ morao je da mu garantuje trajan uspeh. Uvek je postojao američki džet-set, još pre nego što su izmišljeni džetovi*, a Džek zaključio da je „Vidikovac“ stvarno bio jedna od stanica u koje su vraćali tokom svojih migracija. Štaviše, ime je zvučalo sasvim u redu. U mesecu maju „Voldorf“, u junu i julu „Bar harbor haus“, a u avgustu i početkom septembra „Vidikovac“ pre prelaska na Bermude, u Havanu, Rio, svuda. Našao je gomilu starih knjiga gostiju i potvrdi tu pretpostavku. Godina 1950. Nelson Rokfeler. Godina 1927. Henri Ford i porodica. Godina 1930. Džin Harlou. Klark Gejbl i Kerol Lombard. Godine 1956. ceo gornji sprat na nedelju dana iznajmio je „Deril F. Zanut i društvo“. Novac se sigurno kotrljao hodnicima i u kase, kao zlatna žila Komstok dvadesetog veka. Stvarno je uprava bila veoma loša.

* Misli se na avione. (Prim. lekt.)

Ovde je bila istorija, jasno, i to ne samo u novinskim naslovima. Beše sahranjena u napomenama tih poslovnih knjiga, računa i zaduženja za sobnu uslugu gde se nije moglo sve videti. Voren Dž. Harding naručio je 1922. celog lososa u deset uveče, i gajbu piva „kors“. A s kim je jeo i pio? Je li to bilo na partiji pokera? Na strategijskoj sednici? Šta?

Džek pogleda na sat i zapanji se, jer je već proteklo četrdeset pet minuta otkako je ovamo sišao. Ruke i mišice su mu se isprljale i sigurno je smrdeo. Odluči da pode gore, da se istušira pre nego što se vrate Vendi i Deni.

Polako je šetkao među brdima papira, a mozak mu je bio živahan i razmatrao mogućnosti brzinom koja ga je očaravala. Već godinama se nije ovako osećao. Odjednom mu se učini da knjigu, koju je sebi u pola šale obećao, stvarno može da napiše. Možda je baš ovde, pokopana u ovim neurednim hrpama papira. Možda je to roman, istorija, ili i jedno i drugo. Duga knjiga koja će iz ovog centralnog prostora prštati u sto pravaca.

Stajao je pod paučinstim svetlom, bez razmišljanja izvadio maramicu iz zadnjeg džepa na pantalonama i obrisao usne. I tad spazi album za lepljenje isečaka iz novina.

Hrpa od pet kutija stajaše mu sleva kao krivi toranj u Pizi. Najviša kutija pretrpana fakturama i poslovnim knjigama. A na njima je održavala ravnotežu, ko zna koliko već godina pod tim uglom, debela knjiga za lepljenje isečaka, belih kožnih korica. Stranice su joj bile povezane zlatnim koncem pričvršćenim uz povež prpošnim mašnicama.

Radoznalo pride i uze knjigu. Na gornjoj korici bio je debeli sloj prašine. Pri-nese ih usnama, oduva oblak prašine, pa otvori knjigu. Pritom odleprša kartončić i on ga u vazduhu zgrabi pre nego što je pao na kameni pod. Bogata krem pozivnica, a na vrhu urezan „Vidikovac“, potpuno osvetljen. Travnjak i igralište behu ukrašeni blistavim japanskim lampionima. Izgledalo je gotovo kao da unutra može da ude, hotel „Vidikovac“ koji je postojao pre trideset godina.

*Horas Dervent moli
da ga udostojite svojim prisustvom
na balu pod maskama u čast
svečanog otvaranja
HOTELA VIDIKOVAC
Večera će se služiti u 20h
U ponoć skidanje maski i ples
29. avgust 1945.
RSVP*

Večera u osam! Skidanje maski u ponoć!

Gotovo ih je video u trpezariji, najbogatije muškarce u Americi i njihove žene. Smokinzi i blistavo uštrkane košulje. Večernje haljine. Orkestar svira. Blešte salonke visokih potpetica. Zveket čaša, prkosno odskakivanje čepova šampanjca. Rat se završio, ili gotovo završio. Pred njima je ležala budućnost, čista i blistava. Amerika beše svetski kolos, a konačno je to znala i prihvatila.

A kasnije, u ponoć, Dervent je vikao: „Skinite maske! Skinite maske!“ Maske padaju i...

(Crvena smrt vladala je svima!)

Namrštio se. Iz kog je zapuštenog polja ovo niknulo? Bio je to Po, veliko američko piskaralo. A „Vidikovac“, onaj blistavi obasjani „Vidikovac“ na pozivnici koju je držao u rukama, stvarno je bio najsuštija suprotnost E. A. Pou.

Vrati pozivnicu i okrenu sledeću stranicu. Isečak iz nekih denverskih novina, a ispod toga nažvrljan datum: 15. maj 1947.

PONOVNO OTVARANJE ELEGANTNOG PLANINSKOG
ODMARALIŠTA S VRHUNSKIM GOSTIMA

Dervent tvrdi da će „Vidikovac“
postati SVETSKA ZNAMENITOST

Piše: Dejvid Felton, posebni dopisnik

Hotel „Vidikovac“ u svojoj tridesetosmogodišnjoj istoriji otvarao se i otvarao, ali retko uz onakav stil i sjaj koji je obećao Horas Dervent, tajanstveni kalifornijski milioner koji je najnoviji vlasnik ugostiteljskog objekta.

Dervent, koji ne krije da je u svoj najnoviji poduhvat uložio preko milion dolara, dok neki tvrde da se taj iznos bliži sumi od tri miliona, izjavio je: „Novi ‘Vidikovac’ biće jedna od svetskih znamenitosti, hotel koji ćete i posle trideset godina pamtiti ako ste u njemu prenoćili.“

Kad su Derventa, koji navodno ima deonice u Las Vegasu, zapitali da li kupovina i obnova „Vidikovca“

označava prvu pušku u borbi za ozakonjenje kazina u državi Kolorado, avionsko-filmsko-municijsko-prevoznički magnat to je porekao... uz osmeh.

„Kockanje bi unizilo 'Vidikovac', rekao je, i nemojte misliti da kritikujem Vegas! Tamo je previše mojih saradnika da bih im to uradio! Ne zanima me borba za legalizaciju hazardnih igara u Koloradu. Bilo bi to pljuvanje u vetar.“

Kad se „Vidikovac“ službeno otvori (nedavno je priređena gigantska i neizrecivo uspešna zabava kad su se završili radovi), renovirane, ukrašene sobe s novim zidnim tapetama zauzeće spisak vrhunskih gostiju, od modnog kreatora Korbata Stanija do...

Džek uz zbunjeni osmeh okrenu stranicu. Sad je gledao oglas preko cele stranice turističkog priloga u *Njujork sandej tajmsu*. Na sledećoj stranici bila je priča o Derventu, proćelavom čoveku s očima koje su čoveka probadale i sa stare novinske fotografije. Imao je naočare bez okvira i tanke brčiče po modi iz četrdesetih, ali ti brčiči nisu ga nipošto činili sličnim Erolu Flinu. Lice mu je bilo kao u knjigovođe. Oči su ga činile drugačijim.

Džek brzo pročita članak. Većinu podataka znao je iz reportaže objavljene prošle godine u *Njuzviku* o Derventu. Rođen u sirotinjskoj porodici u Sent Polu, nije završio srednju školu, nego je pošao u mornaricu. Brzo je napredovao, a onda otišao u zbog velikog sukoba oko patenta novog tipa elise koju je izumeo. U natezanju između mornarice i nepoznatog mladića po imenu Horas Dervent, Ujka Sem odneo je pobedu, što se moglo i predvideti. Ali Ujka Sem nikad više nije dobio nijedan patent, a bilo ih je mnogo.

Krajem dvadesetih i početkom tridesetih godina Dervent se dao u avijaciju. Kupio je stečajnu kompaniju za zaprašivanje useva, pretvorio je u poštansku službu i lepo napredovao. Sledili su novi patenti: nov nacrt krila jednomotorca, nosači bombi upotrebljeni na „letećim tvrđavama“ koje su bljuvale vatru po Hamburgu, Drezdenu i Berlinu, mitraljez koji se hladio alkoholom, prototip sedišta za katapultiranje koje je kasnije primenjeno u američkim mlaznjacima.

A knjigovoda koji je živeo u istoj koži kao pronalazač usput je gomilao investicije. Lanac fabrika municije u Njujorku i Nju Džerziju. Pet tekstilnih fabrika u Novoj Engleskoj. Hemijske fabrike na propalom i ugroženom Jugu.

Pred kraj Velike ekonomske krize njegova imovina svodila se na puku šačicu kontrolnih akcija, kupljenih po beskonačno niskim cenama, koji su mogle da se prodaju samo po još nižim cenama. U jednom trenutku Derwent se hvalio da bi mogao potpuno da likvidira i ostvari cenu polovnog „ševroleta“.

Džek se priseti glasina da su neka Derwentova sredstva da se održi iznad vode bila manje prijatna. Umešan u krijumčarenje alkohola. Prostitucija na Srednjem zapadu. Krijumčarenje u priobalnim područjima Juga, gde su bile njegove fabrike veštačkog đubriva. I, na kraju, udruženje s kockarnicama koje su nastajale na Zapadu.

Svakako je najslavnija Derwentova investicija bila kupovina propalih studija „Top Mark“, koji nisu imali uspeha otkako je 1934. njihova mala zvezda, Malecka Mardžeri Moris, umrla od prevelike doze heroina. Bilo joj je četrnaest godina. Mala Mardžeri, ekspert za sedmogodišnje slatke curice koje spasavaju brakove i živote pasa, neopravdano optuženih da ubijaju pi-liće, dobila je od „Top Marka“ najveću holivudsku sahranu u istoriji. Služ-bena priča saopštavala je da da je Mala Mardžeri dobila „neizlečivu bolest“ dok je zabavljala decu u njujorškom sirotištu, a neki cinici su govorili da je studio potrošio sve te silne zelembaće zato što je znao da sebe pokopava.

Derwent je zaposlio sposobnog poslovnog čoveka i seksualnog manijaka po imenu Henri Finkel, da rukovodi „Top Markom“, i u dve godine pred Perl Harbor studio je proizveo šezdeset filmova, a od toga je pedeset pet odletelo pravo u lice odbora za cenzuru i pljunulo mu po velikom puritanskom nosu. Preostalih pet filmova bili su za vladinu obuku. Igrani filmovi imali su veliki uspeh. U jednom je bezimni kostimograf izmislio za glavnu glumicu priveremni grudnjak bez naramenica za scenu velikog plesa, kad je razotkrila sve osim možda mladeža ispod šlica na zadnjici. Derwent je dobio priznanje i za to otkriće, a njegov su ugled, ili ozloglašenosť, rasli.

Rat ga je obogatio i još je bio bogat. Stanovao je u Čikagu, retko su ga vidali osim na sednicama upravnog odbora „Derwent enterprajzisa“ (koji je vodio čvrstom rukom). Govorkalo se da je vlasnik kompanije „Junajted erlajns“, Las Vegasa (znalo se da tamo vodi četiri hotela-kazina i da ima de-onice u još bar šest drugih objekata), Los Andelesa, pa i celih SAD. Bio ga je glas da je prijatelj kraljevskih ličnosti, predsednika i vladara podzemlja. Mnogi su pretpostavljali da je najbogatiji čovek na svetu.

Ali nije mogao da postavi na noge „Vidikovac“, pomisli Džek. Na trenutak odloži knjigu isečaka, izvadi beležnicu i patent-olovku koje je uvek nosio u džepu na grudima. Nažvrlja: „Raspitati se za H. Derventa, bibliot. Sajdvinder?“ Vрати beležnicu na mesto i opet uze knjigu isečaka. Lice mu je

bilo zaokupljeno, a oči odsutne. Uporno je brisao usta rukom dok je okretao stranice.

Letimično je prelazio sledeći materijal, a u sebi odlučio da kasnije to po-drobnije pročita. Na mnogim stranicama bili su nalepljeni novinski članci. Iduće nedelje u „Vidikovcu“ se očekuje to i to, taj i taj zabavljače u Salonu (u Derventovo doba salon se zvao „Crvenooki“). Mnogi zabavljači bili su čuvene ličnosti iz Vegasa, a mnogi gosti bili su službenici i zvezde studija „Top Mark“. Zatim u isečku od 1. februara 1952:

MILIONER PRODAJE INVESTICIJE U KOLORADU
Sklopljen sporazum s kalifornijskim investitorima
o „Vidikovcu“, nove investicije, tvrdi Dervent
Piše: Rodni Konklin, finansijski urednik

U jučerašnjem štucrom saopštenju iz čikaškog ureda monolitnog „Dervent enterprajzisa“ otkriveno je da je milioner (možda milijarder) Horas Dervent prodao objekte u Koloradu u velikoj finansijskoj igri koja će biti zaključena 1. oktobra 1954. Derventove investicije obuhvataju zemni gas, ugalj, hidroelektrane i kompaniju za parcelisanje zemljišta po imenu „Kolorado sanšajn, ink.“ koja poseduje ili ima pravo na više od 500.000 jutara zemljišta u Koloradu.

Najčuveniji Derventov objekat u Koloradu, hotel „Vidikovac“, već je prodat, izjavio je Dervent, koji retko daje izjave novinarima, u jučerašnjem intervjuu. Kupac je kalifornijska grupa investitora na čelu s Čarlsom Grondinom, bivšim članom upravnog odbora „Kalifornijske korporacije za parcelisanje zemljišta“. Dervent je odbio da išta kaže o ceni, ali iz pouzdanih izvora saznajemo...

Sve je prodao, baš sve. Ne samo „Vidikovac“. Ali nekako... nekako...

Rukom obrisa usne i požele piće. Bolje bi išlo uz piće. Okrenu stranice.

Kalifornijska je grupa otvorila hotel na dve sezone pa ga prodala grupi „Mauntinvju risorts“ u Koloradu. Godine 1957. „Mauntinvju“ je bankrotirao

u jeku optužbi za mito, protivpravno bogaćenje i prevaru deoničara. Predsednik kompanije ubio se dva dana pošto su ga pozvali u istražni sud.

Do kraja te decenije hotel je bio zatvoren. O tome je postojala samo jedna reportaža, nedeljni članak pod naslovom NEKAD OTMENI HOTEL U RASULU. Proratne fotografije uštinuše Džeka za srce: ljušti se boja na prednjem tremu, livada je gola i divlja, prozore polupale oluje i stene. I ovo će biti deo knjige ako je uopšte napiše, feniks se pretvara u pepeo da se opet rodi. Zareče se da će čuvati hotel, da će ga dobro čuvati. Kao da do danas nije zaista shvatao težinu svoje odgovornosti za „Vidikovac“. Osećao se gotovo odgovornim prema istoriji.

Godine 1961. četiri književnika, od toga dvojica dobitnici Pulicerove nagrade, iznajmili su „Vidikovac“ i pretvorili ga u školu za pisce. Trajala je godinu dana. Jedan student se opio u svojoj sobi na drugom spratu, tresnuo kroz prozor i pao na betonsku terasu gde ga je snašla smrt. Novine su ukazivale na to da je možda reč o samoubistvu.

Svi veliki hoteli imaju skandale, rekao je Votson, kao što svaki veliki hotel ima duha. Zašto? Dođavola, ljudi dolaze i odlaze...

Odjednom mu se učini da gotovo oseća težinu „Vidikovca“ koji ga je opteretio odozgo. Stotinu deset gostinskih soba, ostave, kuhinja, magacin, hladnjača, salon, plesna dvorana, trpezarija...

(U sobu žene dolaze i odlaze)

(... a Crvena smrt vladala je svima.)

Protrlja usne i pređe na sledeću stranicu u knjizi isečaka. Sad je već bio na zadnjoj trećini i prvi put svesno se zapita čija li je to knjiga, ostavljena na najvišoj gomili dokumentacije u podrumu.

Nov naslov s datumom od 10. aprila 1963.

GRUPA IZ LAS VEGASA KUPUJE POZNATI HOTEL U KOLORADU
Panoramski vidikovac postaće privatni klub

Robert T. Lefing, predstavnik grupe investitora „Haj kantri investments“, danas je u Las Vegasu saopštio da je „Haj kantri“ postigla sporazum za poznati hotel „Vidikovac“, odmaralište u srcu Stenovitih planina. Lefing je odbio da saopšti imena pojedinih investitora, ali je izjavio da će hotel biti pretvoren u ekskluzivan privatni klub. Rekao je da se grupa koju

Isijavanje

predstavlja nada da će članstvo prodati vrhunskim službenicima američkih i stranih kompanija.

„Haj kantri“ ima hotele i u Montani, Vajomingu i Juti. „Vidikovac“ je postao svetski poznat od 1946. do 1952. kad je pripadao tajanstvenom megamilioneru Horasu Derventu, koji je...

Prilog na sledećoj stranici beše šaljiv člančić od četiri meseca kasnije. „Vidikovac“ se otvorio s novom upravom. Novine očigledno nisu otkrile, ili ih nije zanimalo, ko su glavni deoničari, jer se nije spominjalo drugo ime osim „Haj kantri investments“, najanonimniji naziv za kompaniju koji je Džek ikada čuo osim lanca trgovina biciklima i potrepštinama za domaćinstvo u zapadnoj Novoj Engleskoj koji se zvao samo „Biznis, ink.“

Okrenu novu stranicu i žmirnu na isečak koji je tu bio prilepljen.

DA LI SE MILIONER DERVENT VRATIO U KOLORADO NA ZADNJA VRATA?

Utvrđeno je da je direktor „Haj
kantrija“ Čarls Grondin

Piše: Rodni Konklin, finansijski stručnjak

Hotel „Vidikovac“, panoramsko odmaralište u brdima Kolorada i nekad privatna igračka milionera Horasa Derventa, nalazi se u centru finansijske zavrzlake koja je tek sad počela da se rasvetljava.

Desetog aprila prošle godine hotel je kupila kompanija „Haj kantri investments“ iz Las Vegasa, kao privatni klub imućnih funkcionera stranog i domaćeg porekla. Iz pouzdanih izvora saznajemo da „Haj kantri“ vodi Čarls Grondin, 53 godine, koji je bio na čelu „Kalifornijske korporacije za parcelisanje zemlje“ do 1959, kad je dao otkaz pa preuzeo položaj potpredsednika u čikaškoj centrali „Dervent enterprajzisa“.

Stephen King

To nas je navelo na pomisao da Derwent možda vodi „Haj kantri investments“. Možda je po drugi put kupio „Vidikovac“ i to pod zaista čudnim okolnostima.

Do Grondina, optuženog 1960. za utaju poreza (i oslobođenog), nije bilo moguće doći da dâ komentar, a Horas Derwent, koji ljubomorno čuva svoj privatni život, nije imao komentar kad smo mu telefonirali. Državni predstavnik Dik Bous iz Goldena zahteva potpunu istragu o...

Članak je bio od 27. jula 1964. Zatim uvodni članak iz nedeljnog izdanja u septembru iste godine. Potpisao ga je Džoš Branigar, prekopavač nepravilnosti tipa Džeka Andersona. Džek se nejasno seti da je Branigar umro 1968. ili 1969.

SLOBODNA MAFIJAŠKA ZONA U KOLORADU?

Piše: Džoš Branigar

Izgleda da je najnoviji rekreacioni centar američke mafije smešten u zabačenom hotelu usred Stenovitih planina. Hotel „Vidikovac“, taj baksuzni „beli slon“ koji su zlosrećno vodile gotovo desetine različitih grupa i pojedinaca otkad je 1910. prvi put otvorio svoja vrata, sad deluje kao osigurani „ekskluzivni klub“, očigledno za starije poslovne ljude. Postavlja se pitanje kakvim se poslovima zapravo bave deoničari „Vidikovca“.

Možda će nas na ideju navesti članovi prisutni u nedelji od 16. do 23. avgusta. Donji spisak sastavio je bivši službenik „Haj kantri investmentsa“, kompanije koju su isprva smatrali nepostojećom, a vlasništvo je „Derwent enterprajzisa“. Sad je verovatnije da Derwentov uticaj u „Haj kantriju“ (ukoliko uopšte postoji) premašuju uticaji niza kockarskih glavešina iz Las Vegasa. A sve te kockarske glavešine nekad su

Isijavanje

bile povezane i sa osumnjičenim i s osuđenim vladarima podzemlja.

Te sunčane nedelje u mesecu avgustu u „Vidikovcu“ su bili prisutni:

Čarls Grondin, predsednik „Haj kantri investmentsa“. Kad se u julu ove godine saznalo da on vodi „Haj kantri“, objavljeno je, znatno nakon te činjenice, da je prethodno dao otkaz na svoj položaj u „Dervent enterprajzisu“. Srebrnokosom Grondinu, koji je odbio da mi dâ izjavu za ovaj članak, jednom je suđeno zbog utaje poreza i oslobođen je (1960).

Čarls Bebi Čarli Batalja, šezdesetogodišnji vegaski impresario, značajne deonice u „Grinbaku“ i „Laki Bonusu“ na Stripu u Las Vegasu. Batalja je prislan Grondinov prijatelj. Prvi put uhapšen je 1932. kad je optužen i oslobođen za gangstersko ubistvo Džeka Dačija Morgana. Savezne vlasti sumnjiče ga da je umešan u trgovinu drogom, prostituciju i plaćena ubistva, ali Bebi Čarli bio je iza brave samo jedanput, 1955–1956. zbog utaje poreza.

Ričard Skarn, glavni deoničar u „Fan tajm automatik mašinsu“. „Fan tajm“ proizvodi kockarske automate za gomilu u Nevadi, a flipere i džubokse („melodi-koin“) za ostale delove zemlje. Izdržao je zatvorske kazne zbog oružanog napada (1940), neovlašćenog nošenja oružja (1948) i poreske prevare 1961.

Piter Zajs, uvoznik s bazom u Majamiju, blizu sedamdesete godine života. Poslednjih pet godina Zajs se bori da ne bude proteran kao nepoželjna osoba. Osuđen zbog primanja i skrivanja ukradenih predmeta (1958), i poreske prevare (1954). Šarmantan, otmen i ugladjen. Pita Zajsa njegovim bliskim poznanicima zovu Tatica. Bio je optužen zbog ubistva i saučesništva u ubistvu. Značajan deoničar u Skernovoj kompaniji „Fan tajm“. Znamo da ima udela i u četiri kazina u Las Vegasu.

Vitorio Džineli, poznat i kao „Mesar Vito“, dva-put mu je suđeno zbog gangsterskih ubistava među koje spada i ubistvo sekirom bivšeg šefa bostonske mafije

Stephen King

Frenka Skofija. Džineli je osumnjičen dvadeset tri puta, četrnaest puta optužen, a osuđen samo jedanput, 1940. zbog krađe u prodavnici. Džineli je poslednjih godina navodno postao moćnik u organizaciji operacija na Zapadu, s centrom u Las Vegasu.

Karl Džimi-Riks Praškin, investitor iz San Franciska, navodno naslednik vlasti koju sada drži Džineli. Praškin ima znatne uloge u „Derwent enterprajzisu“, „Haj kantri investmentsu“, „Fan tajm automatik mašinsu“ i u tri vegaska kazina. Praškin je u Americi čist, a u Meksiku optužen za prevaru, ali je optužba posle tri nedelje brzo povučena. Neki tvrde da Praškin možda ima prste u novcu koji odlazi iz kazinskih operacija u Las Vegasu i da usmerava grdne dolare u zakonite zapadne operacije te organizacije. A možda takve operacije sad obuhvataju hotel „Vidikovac“ u Koloradu.

Među ostale posetioce ove sezone spadaju...

Bilo je još toga, ali Džek samo letimično to pređe, dok je rukom neprestano brisao usne. Bankar s vezicama u Las Vegasu. Njujorčani koji su u svom delovanju najmanje proizvodili odeću. Ljudi za koje se znalo da su umešani u drogu, porok, pljačke, ubistva.

Bože, kakva priča! A svi oni bili su ovde, iznad njega, u tim praznim sobama. Možda su tucali skupe kurve na drugom spratu. Ispijali dvolitre šampanjca. Sklapali pogodbe iz kojih će se izroditi milioni dolara, možda baš u apartmanu gde su odsedali predsednici. Priča je tu, i te kakva! Đavolja priča. Pomalo besomučno izvadi beležnicu i naškraba novi podsetnik da sve te ljude proveri u biblioteci u Denveru kad mu istekne čuvarski rok. Zar svaki hotel ima svog duha? „Vidikovac“ ih je imao celo leglo. Najpre samoubistvo, pa mafija, i šta sad?

Sledeći isečak bio je besno opovrgavanje Branigarovih optužbi iz pera Čarlsa Grondina. Džek se nasmeši.

Isečak na sledećoj stranici beše tako veliki da su ga presavili. Džek izravna i glasno zasopta. Slika kao da je na njega iskočila. Od juna 1966. promenjene su zidne tapete, ali je izvrsno poznavao taj prozor i vidik. Bio je to zapadni prozor u Predsedničkom apartmanu. Zatim je došlo ubistvo.

Zid u dnevnom boravku pored vrata koja su vodila u spavaću sobu beše poprskan krvlju i nečim što su mogle biti samo bele mrvice moždane mase. Bezizražajni pajkan nad lešom prekrivenim čaršavom. Džek je očarano zurio, a tad mu oči skrenuše gore na naslov.

GANGSTERSKA PUCNJAVA U HOTELU U KOLORADU

Čuveni glavešina podzemlja ustreljen
u planinskom privatnom klubu
Druga dvojica mrtva

SAJDVINDER, KOLO (UPI) – Šezdesetak kilometara od ovog snenog grada u Koloradu, u srcu Stenovitih planina, došlo je do gangsterskog obračuna. Hotel „Vidikovac“ koji je pre tri godine kupila kompanija iz Las Vegasa kao ekskluzivan privatni klub, postao je poprište trostrukog revolveraškog ubistva. Dvojica su ili ortaci ili telohranitelji Vitorija Džineliya, poznatog i kao Mesar zbog znamenitog učestvovanja u bostonskom klanju pre dvadeset godina.

Policiju je pozvao upravnik „Vidikovca“ Robert Norman, koji je rekao da je čuo pucnjavu i da su neki gosti izjavili da su dvojica, s najlonkama navučenim preko lica i s revolverima, pobegla požarnim stepenicama i odvezla se u najnovijem modelu žutih sportskih kola.

Patroldžija Bendžamin Murer našao je dva leša koji su kasnije identifikovani kao Viktor T. Borman i Rodžer Makasi, obojica iz Las Vegasa, pred vratima Predsedničkog apartmana u kojem su nekad odsela dva američka predsednika. Murer je unutra našao na podu Džinelijev leš. Džineli je očigledno bežao od napadača kad su ga onemogućili. Murer kaže da je Džineli pogođen teškim kalibrom iz neposredne blizine.

Do Čarlsa Grondina, predstavnika kompanije koja je sad vlasnica „Vidikovca“ nismo mogli da dođemo jer...

Ispod isečka neko je teškim potezima flomastera napisao: *Sa sobom su poneli njegova muda*. Džek je dugo u to buljio, osećao je hladnoću. Čija li je ovo knjiga?

Konačno okrenu stranicu i u ždrelu proguta klik. Još jedan članak Džošaa Branigara, ovaj put početkom 1967. Samo pročitaj glavni naslov:

OZLOGLAŠENI HOTEL PRODAT NAKON
UBISTVA GLAVEŠINE IZ PODZEMLJA.

Stranice posle tog isečka behu prazne.

(Sa sobom su odneli njegova muda.)

Vrati se na početak i potraži ime ili adresu. Ili broj sobe. Naime, bio je čvrsto uveren da je onaj, pa ma ko to bio, ko je vodio ovu knjižicu uspomena, odseo u hotelu. No, ničega nije bilo.

Spremao se da pregleda sve isečke, ovaj put pažljivije, kad se na stepenicama začu poziv:

– Džek? Dušo?

Vendi.

Trgnuo se gotovo s krivicom. Kao da potajno pije, pa će ona osetiti njegov zadah. Smešno. Protrlja usne i odazva se:

– Da, malena. Tražim pacove.

Silazila je. Čuo ju je na stepeništu, a zatim kako prolazi kroz kotlarnicu. Brzo, ne misleći zašto to radi, tutnu knjigu isečaka ispod gomile računa i faktura. Upravi se upravo kad je ona prošla ispod svoda.

– Šta ovde radiš? Skoro je tri sata!

Nasmešio se.

– Tako kasno? Rovario sam po ovom pustom materijalu. Hteo sam da otkrijem gde su leševi zakopani.

Reči su mu neiskreno odzvanjale u glavi.

Prišla mu je i pogledala ga, a on nesvesno uzmaknu, jer nije mogao da se savlada. Znao je šta ona radi. Htela je da proveriti da ne miriše na alkohol. Verovatno ni sama toga nije bila svesna, ali on je bio svestan, pa su se oboje osećali krivo i besno.

– Usta ti krvare – rekla je neobično ravnodušno.

– A? – Stavio je ruku na usne i lecnuo se od tankog probadanja. Kažiprst mu je bio krvav. Njegova krivica se pojača.

– Opet si trljao usta – reče ona.

Spusti pogled i slegnu ramenima:

- Da, mislim da jesam.
- Bio je to za tebe pakao, jelda?
- Ne, nije tako loše.
- Jel' ti išta lakše?

Podiže pogled na nju i prisili noge da se pomaknu. Kad su konačno krenule, laknulo mu je. Priđe ženi i obgrli je oko struka. Odstrani pramen njene plave kose i poljubi je u vrat.

- Da – odgovori on. – Gde je Deni?
- O, tu je negde u blizini. Napolju se naoblačilo. Jesi li gladan?

Pređe rukom preko njene zategnute zadnjice u farmerkama, uz odglumljenu požudu.

- Kô meda, gospodo.
- Pazi, lenštino. Ne počinji nešto što ne možeš da završiš.
- Tucanje, gospodo? – zapita on i dalje trljajući usta. – Proste slike? Ne-prirodne pozicije?

Dok su prolazili ispod svoda, osvrnu se nazad na kutiju gde je knjiga isečaka (*čija?*)

bila sakrivena. Svetlo je ugasio, pa je knjiga bila samo senka. Laknulo mu je što je udaljio Vendi. Njegova pohota postade manje glumljena, prirodija, dok su se primicali stepenicama.

- Možda – reče ona. – Pošto ti damo sendvič – uh! – Izmigoljila se od njega kikoćući se. – To golica.

- Ništa ne golica kao što bi Džek Torens hteo da zagolica vas, gospodo.
- Dosta, Džek. Šta kažeš na šunku i sir... kao prvo jelo?

Zajedno se popeše uza stepenice i Džek se više nije osvrtao. Ali je mislio na Votsonove reči:

Svaki veliki hotel ima duha. Zašto? Dođavola, ljudi dolaze i odlaze...

Tad Vendi zatvori podrumska vrata i zatvori *to* u mrak.

19. ISPRED 217

Deni se priseti reći čoveka koji je u sezoni radio u „Vidikovcu“:

- Rekla je da je nešto videla u jednoj sobi, gde se... dogodila ružna stvar. Bila je to soba 217 i želim da mi obećaš da u nju nećeš ulaziti, Deni... kloni se nje nadaleko i naširoko...

Vrata sasvim obična, nimalo drugačija od bilo kakvih vrata na prva dva hotelska sprata. Tamnosiva, na pola hodnika koji je pod pravim uglom išao do glavnog hodnika na prvom spratu. Brojevi na vratima nisu izgledali drugačije od kućnih brojeva stambene zgrade u Bolderu u kojoj su stanovali. Broj 2 pa 1 pa 7. Sjajno! A ispod njih sićušan stakleni krug, špijunka. Deni ih je već nekoliko probao. Iznutra vidiš širok pogled ribljeg oka na hodnik. A napolju možeš sedam puta da izokreneš oči pa opet ništa nećeš videti. Pokvarena varalica.

(Zašto si ovde?)

Posle šetnje iza „Vidikovca“ on i mamica su se vratili, a ona mu je spremila ručak koji je najviše voleo, sir i sendvič s kobasicom i čorbu od graška, iz kesice. Jeli su u Dikovoj kuhinji i razgovarali. Radio je bio isključen zbog slabe i škripave muzike stanice Estes Park. Od svih mesta u hotelu kuhinju je najviše voleo, a smatrao je da je i mama i tata mnogo vole, jer isprva su tri dana jeli u trpezariji, a onda uzajamnim sporazumom počeli da jedu u kuhinji. Stavili bi stolice oko mesarskog panja Dika Halorana, koji je bio gotovo isto tako veliki kao njihov sto u trpezariji u Stovingtonu. Trpezarija je bila previše otužna i kad su svetla gorela, a muzika svirala na kasetofonu u kancelariji. Bili su sami njih troje za stolom, okruženi gomilom drugih stolova. Svi prazni i svi pokriveni onim plastičnim pokrivačima protiv prašine. Mamica je rekla da je to kao da jedu usred romana Horasa Volpola, a tata se nasmejao i složio s njom. Deni nije imao pojma ko je Horas Volpol, ali je znao da su mamina jela više prijala čim su počeli da jedu u kuhinji. Neprestano je unaokolo otkrivao bleske ličnosti Dika Halorana i to ga je smirivalo kao topao dodir.

Mamica je pojela pola sendviča, a supu nije. Reče da je tata verovatno sam pošao u šetnju jer su i „folksvagen“ i hotelski kamion na parkiralištu. Reče da je umorna, pa će možda na sat vremena leći, ako on misli da bi mogao sam da se zabavlja i pritom ne zapadne u nevolje. Ustima punim sira i kobasice Deni joj reče da misli da bi mogao.

– Zašto ne izađeš na igralište? – zapitala ga je. – Mislim da će ti se tamo svideti, tamo je bazenčić s peskom za tvoje kamione i tako.

On proguta, a hrana mu kao suva tvrda knedla side niz grlo.

– Možda hoću – izjavi on okrenuvši se radiju i poigravajući se njim.

– I sve one divne životinje od žive ograde – rekla je uzevši njegov prazan tanjir. – Uskoro će tata morati da ih potkreše.

– Da-a – uzvрати on.

(Ružne stvari... jednom je to bilo u vezi s onim prokletim živim ogradama potkresanim tako da izgledaju kao životinje...)

– Ako tatu vidiš pre mene, reci mu da sam legla.

– Hoću, mamice.

Odložila je prljavo posude u sudoperu i vratila se njemu.

– Jesi li ovde srećan, Deni?

Bezazleno ju je pogledao, a na usnama su mu ostali brkovi od mleka.

– Aha.

– Više ne sanjaš ružno?

– Ne. – Jednom mu je došao Toni, jedne noći dok je ležao u krevetu, dozivao je njegovo ime tiho i iz velike daljine. Deni je čvrsto stiskao oči sve dok Toni nije nestao.

– Sigurno?

– Da, mamice.

Izgedala je zadovoljno.

– Kako ti je ruka?

Savio je ruku. Da ona vidi.

– Sve najbolje.

Klimnula je glavom. Džek je osinjak pun smrznutih osa ispod posude „pajreks“, odneo u spaljivač smeća iza alatnice pa ga zapalio. Otad više nisu videli ose. Pisao je advokatu u Bolderu i u prilogu poslao fotografije Deni-jeve ruke, a pre dva dana telefonirao im je advokat i Džek je zatim celo popodne bio zlovoljan. Advokat je sumnjao da mogu tužiti kompaniju koja je proizvodila bombe protiv insekata, jer je samo Džek mogao da posvedoči da je tačno postupao po uputstvima na pakovanju. Džek je zapitao advokata da nabave nove bombe da bi proverili da li su ispravne. Da, odgovorio je advokat, ali rezultati su vrlo neizvesni, taman i da su sve bombe koje probaju neispravne. Ispričao je Džeku slučaj kompanije koja je proizvodila dvodelne merdevine i čoveka koji je slomio kičmu. Vendi je s Džekom prividno saosećala, ali je u sebi bila srećna što je Deni tako jeftino prošao. Najbolje je parničenje ostaviti onima koji se u to razumeju, a Torensovi u tu grupu očigledno nisu spadali. I otad nisu više videli ose.

– Idi se igranj, doktore. Zabavljaj se.

Ali nije se zabavljao. Besciljno je lutao po hotelu, virio u ormane sobarica i domarove sobe, tražio nešto zanimljivo, ali to nije nalazio, dečaćić je gazio po tamnoplavom tepihu isprepletenom iskrivljenim crnim crtama. Povremeno bi pritiskao kvake sobnih vrata, ali naravno, sve sobe behu zaključane.

U kancelariji je visio ključ za svaku bravu, znao je gde, ali tata mu je rekao da ne sme da ga dira. I nije želeo. Ili je želeo?

(Zašto si ovde?)

Na kraju krajeva, ovo nije bilo nimalo slučajno. Nekakva morbidna znatiželja vukla ga je u sobu 217. Sećao se priče koju mu je čitao tata jednom kad je bio pijan. Davno je to bilo, ali priča je sad bila isto onako živa kao kad mu je tata pročitao. Mama je ukorila tatu i zapitala ga šta to radi, trogodišnjem detetu čita nešto tako grozno. Priča se zvala „Plavobradi“. I to mu je bilo jasno u glavi, jer isprva je mislio da tata kaže „Plavomladi“, ali u priči nije bilo nikakvih mladića. Zapravo, bajka je pričala o ženi Plavobradog, lepoj gospođi koja je imala kosu boje žita, kao mamica. Kad se Plavobradi njom oženio, živeli su u velikom i zlokobnom dvorcu koji je bio dosta nalik na „Vidikovac“. I svakog dana Plavobradi je išao na posao i svakog dana bi svojoj lepoj ženi rekao da ne gleda u određenu sobu, iako je ključ te sobe visio na kuki, kao što je dole na zidu u kancelariji visio ključ za svaku bravu. Žena Plavobradog postajala je sve radoznalija povodom zaključane sobe. Pokušala je da viri kroz ključaonicu kao što je Deni pokušao da viri kroz špijunku sobe 217, uz slične nezadovoljavajuće rezultate. Štaviše, bila je tamo i slika koja ju je prikazivala kako kleči i pokušava da gleda ispod vrata, ali pukotina nije bila dovoljno velika. Vrata se širom otvoriše i...

Stara zbirka bajki prikazivala je njeno otkriće uz stravične pojedinosti. Slika je bila urezana u Denijevoj glavi. U sobi su bile odrubljene glave sedam ranijih žena Plavobradog, svaka na svom postolju, očiju izokrenutih uvis kao da su bile bele, a usta otvorenih i razjapljenih u tihim vriscima. Nekako su balansirale na vratu izreckanom od zamaha mačem koji ih je odrubio, a niz postolja je curila krv.

Užasuto se okrenula da pobegne iz sobe i iz dvorca, ali je tad spazila na pragu Plavobradog, a njegove užasne oči su plamtele: „Rekoh ti da ne ulaziš u ovu sobu – rekao je Plavobradi vadeći mač iz korica. – Nažalost, zbog znatiželje kao onih prvih sedam, uprkos tome što sam te voleo više nego sve njih, završićeš kao one. Spremi se da umreš, nesrećna ženo!“

Deniju se nejasno činilo da je bajka imala srećan kraj, ali to je kao beznačajno izbledelo pored dve pretežne slike: posprdna napasnička zaključana vrata, a iza njih neka velika tajna, pa i sama jeziva tajna, ponovljena preko šest puta. Zaključana vrata, a iza njih glave, odrubljene glave.

Ispruži ruku i pomilova dugme na sobnim vratima, gotovo kradom. Nije imao pojma koliko već hipnotisan stoji pred sivim bezopasnim zaključanim vratima.

(I jedno triput sam pomislio da vidim stvari... ružne stvari...)

Ali g. Haloran – Dik – reče i to da misli da mu te stvari ne mogu naškoditi. Behu kao stravične slike u knjizi, i to je bilo sve. I možda ništa neće videti. Ali, s druge strane...

Zario je levu ruku u džep i izvadio iz njega ključ za svaku bravu. Naravno, sve vreme bio je unutra.

Držao ga je za četvrtastu metalnu pločicu na kojoj je štampanim slovima pisalo KANCELARIJA. Vrteo je ključ na lancu i gledao ga kako ide okolo-naokolo. Posle nekoliko minuta takvog vrtenja, prekinu i gurnu ključ u bravu. Glatko je ušao, bez problema, kao da je sve vreme želeo da tu dospe.

(Učinilo mi se da vidim stvari... ružne stvari... obećaj mi da nećeš ulaziti unutra.)

(Obećavam.)

A obećanje je, naravno, bilo veoma važno. Pa ipak ga je radoznalost goličala isto onako besomučno kao koprivnjača na mestu na kom se ne smemo češati. Ali bila je to stravična znatiželja, ona koja nas tera da virimo kroz prste za vreme najstravičnijih prizora u filmu strave i užasa. Ono što je iza ovih vrata neće biti nikakav film.

(Mislim da ti te stvari ne mogu nauditi... kao stravične slike u knjizi...)

Odjednom ispruži levu ruku. Nije bio načisto šta će uraditi sve dok nije izvadio ključ, pa ga ponovo gurnuo u džep. Još neko vreme zurio je u vrata razrogačenim plavosivim očima, a tad se brzo okrenu i vrati hodnikom prema glavnom hodniku koji se pod pravim uglom ukrštao s hodnikom u kome se nalazio.

Nešto ga natera da tu zastane, a na trenutak nije znao šta je to. Tad se seti da je baš iza tog ugla, na putu prema stepenicama, onaj starinski aparat za gašenje požara savijen uza zid. Savijen kao usnula zmija.

To nisu aparati za gašenje hemijskog tipa, rekao je tata. Samo u kuhinji ima nekoliko hemijskih. Ovo su preteče modernog sistema raspršavanja. Duga platnena creva bila su ravno spojena sa vodoinstalacijama u „Vidikovcu“, a onaj ko bi odvrnuo samo jednu slavinicu, mogao je da postane cela vatrogasna brigada. Tata je rekao da su mnogo bolji hemijski aparati za gašenje požara koji raspršuju penu ili CO₂. Hemikalije guše vatru, oduzimaju joj kiseonik potreban za gorenje, dok prskanje ovde pod jakim pritiskom može samo da proširi požar. Tata je rekao da bi g. Ulman morao da zameni staromodna creva kao i staromodni kotao, ali g. Ulman sigurno neće ni jedno ni drugo učiniti zato što je on JEFTINI KURAC. Deni je znao da je to jedan od najgorih epiteta koje je delio njegov tata. Važio je za određene

lekare, zubare, za čoveka iz elektroservisa, pa i za šefa Odseka za anglistiku u Stovingtonu, jer je odbio neke tatine narudžbine knjiga tvrdeći da bi tim knjigama prekoračili budžet. „Prekoračili budžet, jebem mu – penio se pred Vendi, Deni ga je slušao iz spavaće sobe, a oni su bili uvereni da spava. – On samo za sebe štedi poslednjih petsto zelembaća, JEFTINI KURAC.

Deni pogleda iza ugla.

Aparat za gašenje bio je tamo, pljosnato crevo obavijeno dvanaestak puta oko sebe, a crveni rezervoar pričvršćen za zid. Nad njim sekira u staklenom izlogu kao muzejski primerak, a na crvenoj podlozi napisane bele reči: U SLUČAJU POŽARA RAZBIJ STAKLO. Deni je znao da pročitati reč POŽAR, jer se tako zvao i jedan od njemu najdražih programa na televiziji, ali za ostale reči nije bio siguran. Ali nije mu se svidao način na koji je reč upotrebljena u vezi s tim dugim pljosnatim crevom. POŽAR to je vatra, eksplozije, sudari automobila, bolnice, katkad i smrt. I nije mu se svidelo kako to crevo tako bezopasno visi na zidu. Kad je bio sam, uvek bi prošišao pored tih aparata za gašenje požara što brže može. Bez određenog razloga. Jednostavno se bolje osećao kad bi brzo prošao. Tako se osećao sigurnije.

Dok mu je srce glasno lupalo u grudima, skrenuo je iza ugla i pogledao niz hodnik pored aparata za gašenje, prema stepenicama. Mama dole spava. A ako se tata vratio iz šetnje, verovatno sedi u kuhinji, jede sendvič i čita knjigu. Samo će proći pored tog starog aparata za gašenje i sići.

Krenu prema njemu, sve bliže suprotnom zidu dok desnom rukom ne zagreba po skupoj svilenom tapeti. Još dvadeset koraka. Petnaest. Dvanaest.

Kad je bio nadomak deset koraka, metalna mlaznica odjednom se odmotala s debele alke na kojoj je počivala
(spavala?)

i uz potmuli tresak pade na tepih u hodniku. Ostade tamo, a tamna rupa mlaznice bi uperena u Denija. Odmah je stao, ramena su mu se trgnula napred, u iznenadnoj stravi. Krv mu je potmulo kucala u ušima i slepoočnicama. Usta mu se osušise i zapekoše ga, čvrsto stisnu u pesnice. A mlaznica cevi i dalje je tamo počivala, metalno kućište blago je sijalo, kotur pljosnatog platnenog creva vodio je sve do crvenog okvira prikucanog za zid.

Ali pala je, pa šta onda? To je običan aparat za gašenje i ništa više. Glupo je i pomisliti da izgleda kao neka zmija otrovnica iz „Sveta divljine“ koja ga je čula pa se probudila. Iako su šavovi na platnu pomalo izgledali kao ljuštura. Samo će ga opkoračiti i nastaviti hodnikom do stepenica, možda će hodati malo brže, kako crevo ne bi posegnulo ka njemu i obavilo mu se oko noge...

Levom rukom obrisa usne, nesvesno je oponašao tatu, i zakorači napred. Crevo se ne miče. Još jedan korak. Ništa. Eto, vidiš kako si glup! Sav si se zapleo u misli o toj glupoj sobi i onoj glupoj bajci o Plavobradom, a ovo crevo svakako je bilo zrelo da padne već jedno pet godina. To je sve.

Deni se zabulji u crevo na podu i pomisli na ose.

Osam koraka udaljena od njega, mlaznica cevi mirno je blistala na tepihu kao da kaže: *Ne brini, ja sam obično crevo i ništa više. Pa i da to nije sve, ono što ti budem uradilo neće biti mnogo opasnije od pčelinjeg uboda. Ili uboda ose. A šta bih i učinilo milom dečku kao što si ti... osim što bih te bolo... i bolo... i bolo...*

Deni zakorači još jednom, pa još jednom. Dah mu u grlu beše suv i oštar. Bio je blizu panici. Požele da se crevo mrdne, tad bi barem znao, bio bi siguran. Zakorači ponovo i sad je bio u dometu udarca. Ali neće udariti, histerično je pomislio. Kako bi me moglo udariti ili ugristi kad je to obično crevo?

Možda je puno osa.

Njegova telesna temperatura pade na minus dvadeset pet. Buljio je u crn otvor u sredini usta cevi, gotovo hipnotisano. Možda je puno osa, potajnih osa, njihova smeđa tela nabrekla su od otrova, tako su puna jesenjeg otrova da se otrov cedi s njihovih žaoka u bistrim kapljicama.

Odjednom uvide da se od užasa zamalo sledio. Ako sad ne pokrene noge, prikovaće mu se za tepih i on će ostati ovde, buljiti u crni otvor u središtu metalne mlaznice kao što ptica bulji u zmiju, ostaće ovde dok ga ne nađe tata, a šta li će tad biti?

Prodorno zastenja pa se nadade u trk. Kad je došao do creva, usled svetlosne varke izgledalo je kao da se mlaznica pomera i okreće kao da će udariti i on visoko odskoči u vazduh iznad nje. U paničnom stanju učini mu se da ga noge guraju gotovo sve do tavanice, kao da oseća kako nakostrešena kosa u njegovom čuperku dodiruje gipsanu tavanicu hodnika, iako je kasnije znao da to nije moguće.

Spusti se na drugoj strani creva i potrča, i odjednom ga začu iza sebe, dolazilo je po njega, tiho suvo siktanje te metalne zmijske glave dok je brzo klizila za njim po tepihu, poput zvečarke koja brzo prolazi suvim travnjakom. Dolazilo je po njega, a stepenice mu se odjednom učiniše vrlo udaljene. Kao da su za korak uzmicale svakim korakom kojim bi on pritrčavao njima.

Tata! pokuša da vrisne, ali reči nisu mogle da prođu kroz stegnuto grlo. Bio je prepušten samom sebi. Iza njega zvuk postade glasniji, suvo klizanje

zmije koja se žurno prikrada preko šuštave prostirke na podu. Sad mu je za petama, možda se uzdiže, a iz čelične njuške curka joj bistar otrov.

Deni stiže do stepenica i očajnički zamlatara rukama da održi ravnotežu. Na trenutak je bio uveren da će se sunovratiti preko stepeništa i ot-kotrljati do dna.

Osvrnu se preko ramena.

Crevo se nije ni pomaklo. Ležalo je kao i pre, jedan kotur odmotao se sa okvira, a metalna mlaznica na podu bila je nezainteresovano usmerena od njega. Vidiš, glupane, korio je samog sebe. Sve si to izmislio, plašljivče. Sve je to tvoja mašta, plašljivi zeko, plašljivi zeko.

Grčevito se prihvati za ogradu na stepeništu, a noge su mu se tresle.

(Uopšte te nije jurilo)

govorio je u sebi, zgrabio tu misao i vrteo je opet

(Uopšte te nije jurilo, uopšte te nije jurilo, uopšte nije, uopšte nije)

Nema razloga da se boji. Pa može se vratiti i staviti crevo nazad u okvir. Ako zaželi. Mogao je, ali smatrao je da neće. Jer šta ako ga je crevo jurilo i vratilo se onda kad je videlo da ne može... zaista... da ga stigne?

Crevo je počivalo na tepihu, gotovo kao da ga je pitalo da li bi se vratio pa opet pokušao.

Zadihan Deni otrči niza stepenice.

20. RAZGOVOR SA GOSPODINOM ULMANOM

Javna biblioteka u Sajdvinderu bila je malena neugledna zgrada udaljena jednu ulicu od gradskog poslovnog centra. Skromna zgrada beše prekrivena puzavicama, a široko betonsko šetalište do vrata oivičavali su leševi cveća od prošlog leta. Na travnjaku se nalazio veliki brozani kip generala iz gradanskog rata za kog Džek nikad nije čuo, iako je kao dečak bio lud za građanskim ratom.

U podrumu su se nalazile kartoteke novina. Sastojale su se od *Sajdvinder gazete* koja je 1963. propala, dnevnika *Estes Park* i *Kamera* iz Boldera. Nije bilo denverskih novina.

Džek se s uzdahom odluči za *Kameru*.

Isijavanje

Kad su kartoteke došle do 1965. novine su zamenili navoji mikrofilmova („Savezna donacija“, vedro mu je rekla bibliotekarka. „Nadamo se da ćemo fotografisati materijal od 1958. do 1964. kad nam stigne sledeći ček, ali oni su tako spori, jelda? Pripazite, je li? Znam da hoćete. Zovite me ako vam zatrebam.“) Jedina mašina za čitanje imala je sočivo koja se iskrivilo, a kad mu je Vendi stavila ruku na rame, jedno četrdeset pet minuta otkako je ostavio normalne novine, imao je jaku glavobolju.

– Deni je u parku – reče ona – ali ne želim da predugo bude napolju. Šta misliš, koliko ćeš još ostati?

– Deset minuta – uzvрати on. U stvari, ušao je u trag zadnjem delu čarobne istorije „Vidikovca“, onim godinama između gangsterskog puškaranja pa do dana kada su preuzimanje izvršili Stjuart Ulman i kompanija. Ali osećao nije želeo da to otkrije i Vendi.

– Pa, šta nameravaš? – zapitala je. Promrsila mu je kosu dok je to govorila, ali glas joj je bio samo napola zadirkivački.

– Tražim neku staru priču iz „Vidikovca“ – reče on.

– Neki poseban razlog?

– Ne.

(a zašto te dođavola to uopšte toliko zanima?)

– Obična znatiželja.

– Jesi li našao nešto zanimljivo?

– Ne baš mnogo – reče on. Sad je s naporom zadržao prijatan glas. Ona je vrebala, onako kao što je uvek vrebala i kopkala oko njega kad su bili u Stovingtonu, a Deni još bio u kolvci. *Gde ideš, Džek? Kad ćeš se vratiti? Koliko para imaš kod sebe? Hoćeš li uzeti kola? Hoće li Al poći sa tobom? Hoće li jedan od vas ostati trezan?* I tako dalje, unedogled. Ona ga je, oprostite na izrazu, naterala na piće. Možda to i nije bio jedini razlog, ali, boga mu, recimo istinu i priznajmo da je to bio jedan od razloga. Gnjava i gnjava i gnjava, dok ne bi zaželeo da joj odalami šljagu, samo da je učutka i zaustavi

(Gde? Kada? Kako? Jesi li? Hoćeš li?)

beskonačni tok pitanja. Od toga je imao pravu

(glavobolju? mamurluk?)

glavobolju. Čitač. Prokleti čitač sa svojim iskrivljenim slovima. Zato on ima glavobolju da popizdiš.

– Džek, jesi li ti dobro? Izgledaš bled...

Zabacio je glavu daleko od njenih prstiju.

Dobro mi je!

Odskočila je od njegovih vrelih očiju i namestila smešak koji je za jedan broj bio premalen.

– Pa... ako ti je dobro... idem, pa ću te u parku čekati s Denijem...

Udaljavala se, ali njen smešak se rastapao u zbunjenu izraz bola.

– Vendi! – pozvao ju je.

Osvrnula se s podnožja stepenica.

– Šta je, Džek?

Ustao je i prišao joj.

– Oprosti, malecka. Valjda mi nije baš dobro. Ova mašina... Sočivo je iskrivljeno. Muči me grozna glavobolja. Imaš li aspirin?

– Imam. – Kopkala je po torbici i izvukla kutiju „anacina“. – Zadrži ih.

Uzeo je kutiju.

– Nemaš „ekscedrin“?

Vide kako joj se osmeh povlači s lica i shvatio je. Prvo je to između njih bila gorka šala, pre nego što je pijanstvo postalo preozbiljno za šale. Tvrdio je da je „ekscedrin“ jedini lek koji se može dobiti bez recepta, a koji može zaustaviti u korenu mamurluk. Da, baš jedini. O svojim mamurlucima posle pijanki mislio je kao: glavobolja „ekscedrin“ broj Vat 69.

– Nemam „ekscedrin“ – reče ona. – Oprosti.

– OK – reče on. – Ovi će mi biti dobri. – Ali naravno da neće biti, a i ona je to trebalo da zna. Ponekad je znala da bude najblesavija kučka...

– Hoćeš li vode? – vedro je upitala.

(Ne, samo želim da se izgubiš odavde, jebem ti!)

– Napiću se vode na česmi kad se popnem. Hvala.

– OK. – Krenula je uza stepenice, zgodne noge ljupko su se kretale ispod kratke žućkaste vunene suknje. – Bićemo u parku.

– Dobro. – Rastreseno tutnu u džep kutiju „anacina“, vrati se čitaču, pa ga isključio. Kad se uverio da je otišla, i on se pope. Bože, kako je to šugava glavobolja. Ako baš moram da imam takvu trulu glavobolju, barem bih morao da imam pravo na zadovoljstvo od nekoliko pića da uspostavljam ravnotežu.

Trudio se da odagna tu misao iz glave, bio je zlovoljniji nego ikad. Pride bibliotekarkinom stolu, puckajući prstima po kutiji šibica na kojoj je bio napisan broj.

– Gospođo, imate li telefon na žetone?

– Nemam, ali možete se poslužiti mojim ako zovete nekog u gradu.

– Međugradski poziv, žalim.

– Pa, najbolje vam je da odete u robnu kuću. Imaju međugradsku kabinu.

– Hvala.

Izade i zaputi se stazom pored nepoznatog generala iz građanskog rata. Krenu prema poslovnom tornju zatakavši ruke u džepove, a u glavi mu je lupalo poput olovnog zvona. I nebo beše olovno: bio je 7. novembar, a s novim mesecom i vreme je postalo preteće. Niz snežnih oluja. I u oktobru je padao sneg, ali se otopio. Sadašnji sneg je ostavio lagani ledeni sloj na svemu, a na suncu je blistao i iskrio se kao fini kristal. Ali danas nije bilo sunca, pa i kad je došao do robne kuće, opet je počeo da proleće sneg.

Telefonska kabina nalazila se u zadnjem delu zgrade i bio je na pola prolaza gde su se prodavali lekovi, zveckajući metalnim novčićima u džepu, kad mu za oko zapadoše bele kutije sa zelenim natpisom. Jednu odnese blagajnici, plati i vrati se do telefonske kabine. Zatvori vrata, na policu odloži sitniš i kutiju šibica, pa okrenu nulu.

– Koga zovete, molim?

– Fort Loderdejl, Florida, gospođice. – Dao joj je broj na Floridi i broj kabine. Kad mu je rekla da će ga prva tri minuta koštati dolar i devedeset centi, ubacio je u otvor osam novčića po dvadeset pet centi, a trgnuo bi se kad god bi mu telefon zazvrjao u uvo.

Onda, ostavši u prostoru uz udaljeno zvrjanje i pucketanje pri uspostavi veze, izvadi iz kutije zelenu bočicu „ekscedrina“, podiže beli čep, a komadić pamučnog tufera ispusti na pod kabine. Usadivši telefon između uha i ramena, istrese tri bele tablete, pa ih poređa na polici pored preostalih metalnih novčića. Vrati čep na bočicu i strpa je u džep.

Na drugom kraju žice slušalica se podigla već na prvo zvono.

– Odmaralište „Talasi i pesak“, čime vam mogu pomoći? – zapišta energičan ženski glas.

– Želim da govorim s upravnikom, molim lepo.

– Mislite na g. Trenta ili...?

– Mislim na g. Ulmana.

– Čini mi se da g. Ulman ima posla, ali ako želite da pogledam...

– Želim. Recite mu da iz Kolorada zove Džek Torens.

– Trenutak, molim. – Odložila je slušalicu.

Džeka zapljusnu talas antipatije prema tom jeftinom, samouverenom malom kurcu od Ulmana. S police uze jedan „ekscedrin“, na trenutak ga je gledao, a tad ga stavi u usta pa poče da ga žvače, polako i s uživanjem. Ukus ga zapljusnu kao uspomena. U mešavini uživanja i nesreće, poteče mu pljuvačka. Suv, gorak ukus, ali neodoljiv. Gutao je uz grimasu. Kad je pio, imao je običaj da žvače aspirin. Sve otad nije to radio. Ali, kad je imao

jaku glavobolju, glavobolju od mamurluka ili nešto poput ovog, žvakanje aspirina kao da bi ubrzalo delovanje. Negde je pročitao da žvakanje aspirina može postati zavisnost. Gde je to pročitao? Namršti se i pokuša da misli. A tad na telefon dode Ulman.

– Toreense? Ima li problema?

– Nema – odgovori. – Kotao je OK, a nije mi ni na kraj pameti da ubijem ženu. To čuvam za posle praznika, kad postane dosadno.

– Vrlo duhovito. Zašto zovete? Imam posla...

– Zaposlen čovek, da, to razumem. Zovem zbog nekih stvari koje mi niste spomenuli za vreme svog predavanja o slavnoj i dičnoj prošlosti „Vidikovca“. Na primer, ono da je Horas Dervent hotel prodao gomili varalica iz Las Vegasa koji su hotel provukli kroz toliko lažnih korporacija da više ni poreska služba nije znala ko je vlasnik hotela. O tome kako su čekali pravo vreme, pa onda hotel pretvorili u igraonicu mafijaških glavešina, pa kako su hotel morali da zatvore 1966, kad je jedan od njih malčice umro. Kao i njegovi telohranitelji, koji su stajali pred vratima Predsedničkog apartmana. Slavno mesto je taj Predsednički apartman u „Vidikovcu“. Vilson, Harding, Ruzvelt, Nikson i Vito Mesar, jelda?

Nastade trenutak iznenadenog muka na drugom kraju veze, a tad Ulman reče mirno:

– Nije mi jasno da to iole može da utiče na vaš posao, g. Torens. To je...

– Ono najbolje dogodilo se pošto su upucali Džinelija, jelda? Još dva brza trika, sad ga vidiš, sad ga ne vidiš, a onda je odjednom vlasnica „Vidikovca“ postala privatna osoba, žena po imenu Silvija Hanter... koja se slučajno od 1942. do 1948. zvala Silvija Hanter Dervent.

– Prošlo je vaših tri minuta – najavi telefonistkinja. – Javite kad ste gotovi.

– Dragi moj g. Torens, sve je to javnosti poznato... bilo pa prošlo.

– Ja to nisam znao – reče Džek. – Sumnjam da je to mnogima poznato. Ne sve. Možda se sećaju ubistva Džinelija, ali sumnjam da je iko povezao sve čudne i neobične događaje kroz koje je od 1945. prošao „Vidikovac“. A uvek kao da nadrljaju Dervent ili neki Derventov ortak. Šta li je Silvija Hanter radila tamo 1967. i 1968, g. Ulman? Vodila je javnu kuću, jelda?

– *Toreense!* – Njegov šok je u nepromenjenom obliku prošao kroz tri hiljade dvesta kilometara telefonske žice.

Džek uz smeh gurnu u usta drugi „ekscedrin“ pa ga sažvaka.

– Prodala je hotel pošto je poprilično dobro poznat američki senator umro u sobi od srčanog udara. Govorkalo se da je nađen go. Na sebi je

imao samo crne najlonke i podvezice i par salonki s visokim potpeticama. Tačnije, lakirane salonke.

– To je podla poročna laž! – uzviknu Ulman.

– Jel’? – zapita Džek. Bolje se osećao. Glavobolja je jenjavala. Uze poslednji „ekcedrin“. Žvakao ga je, uživajući u gorkom prašnjavom ukusu dok mu se tableta raspadala u ustima.

– Bio je to vrlo nezgodan događaj – reče Ulman. – Pa, u čemu je problem, Torens? Ako mislite da napišete nekakav prljav članak... ako je ovo neka zlonamerna glupa zamisao o ucenjivanju...

– Ništa od toga – izjavi Džek. Nazvao sam, jer sam smatrao da niste bili poštteni prema meni. I zato što...

– Nisam bio *pošten*? – prodra se Ulman. – Bože, zar ste mislili da ću s hotelskim *čuvarom* razglabati o velikoj gomili prljavog veša? Tako vam boga, za koga vi sebe smatrate? I kako su sve te stare priče uopšte mogle na vas da utiču? Ili mislite da duhovi paradiraju hodnicima zapadnog krila, umotani u čaršave, i da uzvikuju: „Bu-bu!“?

– Ne, mislim da duhova nema. Ali, pre nego što ste mi dali posao, prekopali ste mnogo moje prošlosti. Stavili ste me na tepih i zapitkivali me jesam li sposoban da čuvam hotel, kao dečkića ispred učiteljeve katedre, koji se upišio u gaće. Dovedi ste me u nezgodan položaj.

– Ne verujem vašoj drskoj bezočnosti – reče Ulman. Glas mu je zvučao kao da se guši. – Radi bih vas otpustio. Možda i hoću.

– Mislim da će vam Al Šokli možda zameriti. Mnogo.

– A ja mislim da ste možda precenili obavezu g. Šoklija prema vama, g. Torens.

Na trenutak se Džekova glavobolja vrati u svoj svojoj zaglušnoj veličini i od bola je zatvorio oči. Kao iz velike daljine začu sebe kako pita:

– Ko je sad vlasnik „Vidikovca“? I dalje „Dervent enterprajzis“? Ili ste presitna riba da to znate?

– Mislim da je ovo dovoljno, g. Torens. Vi ste hotelski službenik, niste drugačiji od nosača prljavog posuđa ili peračice sudova. Ne nameravam da...

– OK, pisaću Alu – reče Džek. – On će znati. Na kraju krajeva, on je u upravnom odboru. A možda ću dodati i mali P. S. o tome kako...

– Dervent nije vlasnik hotela.

– Šta? Nisam baš jasno čuo.

– Rekoh da Dervent nije vlasnik. Svi deoničari su s Istočne obale. Vaš prijatelj g. Šokli ima najveći deo akcija, preko trideset pet posto. Vi bi trebalo bolje da znate nego ja ima li on veze s Derventom.

- Ko još?
- Ne nameravam da vam saopštım imena drugih deoničara, g. Torens. Nameravam o svemu ovome da obavestim...
- Još jedno pitanje.
- Nemam obaveza prema vama.
- Većinu istorije „Vidikovca“, prijatnu i neprijatnu, našao sam u knjizi isečaka koja se nalazila u podrumu. Krupna knjiga belih kožnih korica. Uvezana zlatnim koncem. Imate li pojma čija je to knjiga isečaka?
- Pojma nemam.
- Je li možda bila Grejdijeva? Onog čuvara koji se ubio?
- G. Torens – izjavi Ulman ledeno – nipošto nisam uveren da je g. Grejdi znao da čita, a kamoli da iskopava gluposti s kojima mi oduzimate vreme.
- Nameravam da napišem knjigu o hotelu „Vidikovac“. Mislio sam, ukoliko to ostvarim, da bi vlasniku knjige isečaka bilo drago da mu na početku knjige zahvalim.
- Smatram da bi pisanje knjige o „Vidikovcu“ bilo vrlo nerazumno – reče Ulman. – Pogotovo knjige s vaše... tačke gledišta.
- Vaše me mišljenje ne iznenađuje. – Sad mu je prošla glavobolja. Spopao ga je talas bola i gotovo, to je bilo sve. Um mu je bio oštar i tačan, u milimetar. Tako se obično osećao samo kad bi pisanje napredovalo izvrsno ili kad bi popio tri pića. To je još jedno svojstvo „ekscerdina“ koje je bio zaboravio. Nije znao važi li to kod drugih, ali kad bi on sažvakao tri tablete, začas bi se opio. Sad je govorio: – Vi biste voleli neku vrstu naručenog vodiča koji biste besplatno delili gostima prilikom dolaska u hotel. Nešto s mnogo sjajnih fotografija planina kad sunce izlazi i kad sunce zalazi, a uz to sladunjav propratni tekst. I popis zanimljivih osoba koje su u hotelu odsele, naravno, trebalo bi isključiti istinski zanimljive osobe, kao što su Džineli i njegovi prijatelji.
- Kad bih smatrao da vas mogu otpustiti i ostati sto posto siguran da ću zadržati posao, a ne samo devedeset pet posto – reče Ulman odsečnim zadihanim glasom – otpustio bih vas ovog trenutka, telefonski. Ali, budući da sam još pet posto nesiguran, nameravam da telefoniram g. Šokliju čim se skinete s linije... što će biti uskoro ili se bar ponizno nadam.
- U knjizi neće biti ništa što nije istinito – uzvрати Džek. – Nema smisla da začinjavam još više.
- (*Zašto ga izazivaš? Zar želiš otkaz?*)
- Baš me briga ako peta glava govori o rimskom papi koji kara senku device Marije – reče Ulman povisiivši glas. – Želim da se izgubite iz mog hotela!

Isijavanje

– *Hotel nije vaš!* – vrisnu Džek i zalupi slušalicu.

Sede na stolicu, teško dišući, sad se malo plašio

(malo? jebem ti, mnogo)

I pitao se zašto li je, za ime božje, uopšte telefonirao Ulmanu.

(*Opet si izgubio kontrolu nad sobom, Džek.*)

Da. Da, izgubio je. Nema smisla da to poriče. A najgore je bilo u tome što nije imao pojma koliki je uticaj taj jeftini mali kurac imao na Ala, kao što nije znao koliko će svinjarija Al od njega podneti u ime dobrih starih vremena. Ako je Ulman onako vešt kao što je tvrdio pa ako Alu postavi ultimatum: „Ili ide on ili ja!“, zar Al neće biti prisiljen da ga prihvati? Sklopio je oči i pokušao da zamisli kako će to reći Vendi. Znaš šta, malena? Izgubio sam još jedan posao. Ovog puta morao sam da pređem tri hiljade dvesta kilometara telefonske žice da nađem nekoga koga bih odalamio, ali sam uspeo.

Otvori oči i maramicom obrisa usta. Želeo je piće. Jebem ti, bilo mu je potrebno. Na ulici je bio kafić, jasno da ima vremena da na brzinu sruči pivo dok ide prema parku, tek toliko da ispere prašinu iz grla...

Bespomoćno stisnu pesnice.

Ponavljao je pitanje: Zašto je uopšte pozvao Ulmana? Broj „Talasa i pe-ska“ u Loderdeglu bio je napisan u beležnici pored telefona i radio-stanice u kancelariji: brojevi vodoinstalatera, tesara, staklara, električara i ostalih. Džek ga je prepisao na kutiju šibica čim je ustao iz kreveta, a u glavi je stvorio i veselu zamisao da telefonira Ulmanu. Ali zašto? Jednom, dok je pio, Vendi ga je optužila da želi svoju propast. Zato je smišljao načine na koji bi drugi ljudi mogli to da obave, a uz to bi potkresao komadić sebe i svoje porodice. Je li moguće da je to istina? Da li se on negde u sebi bojao da je „Vidikovac“ upravo on što je njemu potrebno da završi komad i da pokupi svoje govno i stavi ga na mesto? da li je hteo da uništi sebe? Molim te, bože, ne. Ne daj da bude tako. Molim te.

Sklopio je oči, a na zamračenom ekranu njegovih unutrašnjih kapaka odjednom se stvori slika: gura ruku kroz otvor u šindri da izvuče truli lim, odjednom prodoran ubod, pa njegov bolni iznenadni vrisak u mirnom i nepokretnom vazduhu: *O ti đavolji jebeni kučkin sine...*

Zatim usledi slika od pre dve godine, on u tri ujutru posrće u kući, pijan, pada preko stola pa se po svom dužinom opruži na podu, psuje, budi Vendi koja počiva na kauču. Vendi pali svetlo, vidi kako mu je odeća pocepana i zamazana u nekoj nejasnoj tuči na parkiralištu do koje je, sećao se kao u magli, došlo u birtiji preko granice Nju Hempšira, pre nekoliko sati, zgrušana krv ispod njegovog nosa, diže pogled prema ženi, glupo žmirka

u svetlu kao krtica na suncu, a Vendi tupo govori: *Kučkin sine, probudio si Denija. Ako za sebe ne mariš, zar ne možeš malo da misliš na nas? O. Zašto se uopšte mučim da s tobom razgovaram?*

Zazvoni telefon, pa se trže. Skinu slušalicu uveren – ko zna zašto? – da su to Ulman ili Al Šokli.

– Šta je? – zareža.

– Vaše prekoračeno vreme, gospodine. Tri dolara i pedeset centi.

– Moraću da rasitnim novčanicu – reče on. – Pričekajte.

Odloži telefon na policu, ubaci poslednjih šest novčića po dvadeset pet centi, pa priđe blagajnici da promeni. Obavio je to automatski, a razum mu je jurio u zatvorenom krugu kao hrčak na točku.

Zašto je telefonirao Ulmanu?

Zato što ga je Ulman doveo u nepriliku? I ranije su ga dovodili u nepriliku, i to pravi majstori, a naravno velemajstor je bio on. Samo zato da čoveka uhvati u laži i da otkrije njegovo licemerje? Džek se nije smatrao takvom cepidlakom. Želeo je da kao valjan razlog uzme knjigu isečaka, ali ni to se nije bilo održivo. Izgledi da Ulman zna vlasnika bili su tek dva prema hiljadu. Prilikom intervjua o podrumu govorio je kao o stranoj zemlji, i to o ružnoj nerazvijenoj zemlji. Da je zaista želeo to da zna, mogao je da pozove Votsona, jer je u kancelarijskoj beležnici bio i njegov zimski broj. Ni Votson ne bi bio sasvim siguran, ali sigurniji nego Ulman.

A glupo je bio i spominjati mu projekat knjige. Neverovatno glupo. Osim što je ugrozio svoj posao, mogao je sebi da zatvori široke kanale informisanja ako bi Ulman okolo istelefonirao pa ljudima rekao da se čuvaju došljaka iz Nove Engleske koji postavljaju pitanja o hotelu „Vidikovac“. Mogao je mirno da obavi istraživanja, da pošalje ljubazna pisma, možda na proleće da organizuje neke intervjue... a onda da se smeška Ulmanovom besu kad knjiga izade, a on bude na sigurnom udaljenom mestu. „Opet napada maskirani pisac.“ A umesto toga obavio je taj besmislen telefonski razgovor, izgubio kontrolu nad sobom, digao se protiv Ulmana i izazvao sve sklonosti hotelskih upravnika tipa Malog Cezara. Zašto? Ako se nije trudio da izgubi dobar posao koji mu je Al obezbedio, šta je onda hteo?

Ostatak novčića spusti u otvore i obesi slušalicu. Ovakvu besmislicu mogao je da učini samo u pijanom stanju. Ali bio je trezan. Sto posto trezan.

Izlazeći iz robne kuće, ubaci u usta još jedan „ekscedrin“, iskrivi usta, ali je uživao u gorkom ukusu.

Na prilazu pred trgovinom susrete Vendi i Denija.

– Hej, mi krenuli po tebe – reče Vendi. – Pada sneg, zar ne znaš?

Džek žmirnu uvis.

– Pada. – Sneg je snažno vejao. Glavna ulica u Sajdvinderu već se belela, a linija na kolovozu bila je prekrivena. Deni je podigao glavu prema belom nebu, otvorivši usta i isplazivši jezik da uhvati koju snežnu pahuljicu u letu.

– Misliš da će se zadržati? – zapita Vendi.

Džek slegnu ramenima.

– Ne znam. Nadao sam se da ćemo biti pošteđeni još nedelju-dve. Možda ćemo i biti pošteđeni.

Pošteta, to je ono pravo.

(Oprosti, Ale. Milost, poštedi me. Daj svoju milost. Još jedna prilika. Iskreno mi je žao...)

Koliko li je puta u koliko godina on, odrastao čovek, molio za milost i novu priliku? Odjednom se tako smuča sam sebi, toliko se uzbunio da je mogao naglas da zastenje.

– Kako glavobolja? – zapitala je i podrobno ga proučavala.

Obgrlio ju je i čvrsto privukao.

– Bolje. Idemo, vas dvoje, pođimo kući dok još možemo.

Vratiše se do mesta gde je uz ivičnjak bio koso parkiran hotelski kaminončić. Džek u sredini, obgrlivši levom rukom Vendi preko ramena, a desnom držeći Denija za ruku. Prvi put nazvao je hotel kućom, pa neka bude šta bude.

Kad je seo za volan kamiona, pade mu na pamet da ga „Vidikovac“ očarava, ali da mu nije naročito drag. Nije bio siguran da li je hotel dobar za njegovu suprugu, sina ili za njega. Možda je zato pozvao Ulmana.

Da ga otpusti dok je još vreme.

Istera unazad kamion s parkirališta, pa ih odveze iz grada, gore prema planinama.

21. NOĆNE MISLI

Deset sati. Njihove sobe bile su ispunjene lažnim snom.

Džek je ležao na boku nasuprot zidu, otvorenih očiju, i slušao Vendino sporo i pravilno disanje. Na jeziku mu je još bio ukus od rastopljenog aspirina koji mu je jezik činio hrapavim i ukočenim. Al Šokli telefonirao je u petnaest do šest, odnosno u petnaest do osam po vremenu Istočne obale. Vendi je bila dole sa Denijem, sedela je pred kaminom u predvorju i čitala.

Stephen King

- Privatni poziv – reče telefonistica – za g. Džeka Torensa.
- Na telefonu. – Premestio je slušalicu u desnu ruku, levom iskopao iz zadnjeg džepa maramicu i obrisao usne. Tad pripali cigaretu.
- Začu glasan Alov glas iz slušalice:
- Džeki, momče, šta za ime božje nameravaš?
- Zdravo, Ale. – Ugasio je cigaretu i poseguno za bočicom „ekscedrina“.
- Šta se događa, Džek? Po podne onaj *čudan* telefonski poziv od Stjuarta Ulmana. A kad Stu Ulman zove međugradsku iz svog džepa, znaš da je do guše u govnicama.
- Ulman nema nikakvih razloga za brigu, Ale. Ni ti.
- Šta u stvari znači „nikakav razlog“ za brigu? Stu mi je predstavio kao mešavinu ucene i reportaže o „Vidikovcu“ koji vodi *Nejšenel inkvajerer*. Govori mi, momče.
- Hteo sam malo da ga zezam – reče Džek. – Kad sam došao ovamo na intervju, morao je da izvuče sav moj prljav veš. Problem sa pijanstvom. Zadnje zaposlenje ste izgubili jer ste pretukli učenika. Pitam se da li ste pravi čovek za ovo. I tako dalje. Smetalo mi je to što je sve to iznosio zato što je tako silno voleo prokleti hotel. Divni „Vidikovac“. Tradicionalni „Vidikovac“. Sveti „Vidikovac“. Onda sam u podrumu našao album s isečcima. Neko je sastavio sve manje prijatne strane Ulmanove katedrale i meni se učinilo kao da se posle redovnih službi odvijala mala crna misa.
- Nadam se da je to metafora, Džek. – Alov je glas zvučao stravično hladno.
- Da, ali stvarno sam utvrdio...
- Znam istoriju hotela.
- Džek prede rukom kroz kosu.
- Zato sam ga nazvao i zezao ga s tim. Priznajem, to nije bilo preterano pametno i to sigurno neću ponoviti. Kraj priče.
- Stu tvrdi da nameravaš da provetriš prljav veš.
- Stu je kreten! – zareža u telefon. – Rekao sam mu da nameravam da pišem o „Vidikovcu“, da. Nameravam. Smatram da je ovaj hotel pokazatelj celokupnog američkog karaktera u razdoblju posle drugog svetskog rata. Ovo zvuči kao prenaduvana tvrdnja, ovako smelo izrečena... Znam da tako zvuči... ali ovde je sve. Ale! Bože, to bi mogla da bude *izvrсна* knjiga! Ali to je u dalekoj budućnosti, to ti mogu obećati, sad na tanjiru imam više nego što mogu da pojedem, i...
- Džek, to nije dovoljno.
- Zateče samog sebe kako zeva u crnu telefonsku slušalicu, ne mogavši da poveruje u to što je čuo.

– Šta? Ale, zar si rekao...?

– Rekao sam šta sam rekao. Kolika je ta tvoja „daleka budućnost“, Džek? Za tebe je to možda dve godine, a možda pet. Za mene je to trideset ili četrdeset, jer dugo vremena nameravam da ostanem u „Vidikovcu“. Pri pomisli da želiš da provetriš moj hotel i prikažeš ga kao veliko književno delo o Americi, dode mi da povratim.

Džek ostade bez reči.

– Pokušao sam da ti pomognem, Džeki moj. Zajedno smo prošli kroz rat i mislio sam da ti dugujem pomoć. Sećaš se rata?

– Sećam se – promrmlja, ali žar ogorčenja raspali mu se oko srca. prvo Ulman, pa Vendi, a sad Al. Šta je ovo bilo? Nedelja borbe za vraćanje Džeka Torenasa na stazu trezvenosti? Čvršće stisnu usne, posegnu za cigaretama, pa ih gurnu na pod. Da li mu se ikad svidao ovaj jeftini kurac koji s njim razgovara iz svoje mahagonijem obložene jazbine u Vermontu? Ikad?

– Pre nego što si udario malog Hatfilda – govorio je Al – uspeo sam da upravni odbor nagovorim da te ne otpuste, čak sam ih uverio da ti daju stalno profesorsko mesto. Sam si uprskao stvar. Našao sam ti taj posao u hotelu, zgodno mesto gde ćeš se smiriti, završiti svoj komad i tako čekati dok Hari Efinger i ja ne uverimo ostale momke da su učinili veliku grešku. A sad kao da želiš da mi odgrizeš ruku na putu prema većim ubistvima. Zar ti tako zahvaljuješ prijateljima, Džek?

– Ne – šapnuo je.

Nije se usuđivao da kaže išta više. Glava mu je bridela od vrelih kiselim usećenih reči koje su želele da izlete. Očajnički je pokušavao da misli na Denija i Vendi, koji zavise od njega, na Denija i Vendi, koji spokojno dole sede pred vatrom i listaju prvu čitanku za drugi razred i misle da je sve u redu. A šta ako izgubi posao? Da se otisnu u Kaliforniju u onom umornom starom „folksvagenu“ kome se raspada pumpa za gorivo kao porodice kad je Oklahomu pogodila suša? Odlučio je da se baci na kolena i moli Ala pre nego što dopusti da se to dogodi, ali reči su se još uvek borile da izadu, a ručica koja je držala vrele žice njegovog gneva osećala se podmazanom.

– Šta? – oštro upita Al.

– Ne – reče on. – Ne postupam tako s prijateljima. A ti to znaš.

– Kako da to znam? U najgorem slučaju, nameravaš da zaprljaš moj hotel iskopavajući leševe koji su pre niz godina pristojno zakopani. U najboljem slučaju telefoniraš mom prekom ali vrlo sposobnom upravniku i dovodiš ga do besa kao deo neke... neke glupe dečje igre.

– Bilo je to više nego igra, Ale. Tebi je lakše. Ne moraš da primaš milost od nekakvog bogatog prijatelja. Nije ti potreban prijatelj na sudu, jer *si ti sud*. Činjenica da si bio na korak od „antabusa“ prolazi gotovo nezapaženo, jelda?

– Pretpostavljam – reče Al. Glas mu je za tren popustio i činilo se da ga je sve zamorilo. – Ali, Džek, Džek... Ja sam nemoćan. Ja to ne mogu da promenim.

– Znam – prazno odgovori Džek. – Jesam li otpušten? Bolje reci ako jesam.

– Nisi ako mi učiniš dve stvari.

– U redu.

– Zar ne bi bilo bolje da saslušas uslove pre nego što ih prihvatiš?

– Ne. Daj mi svoje uslove, pa ću ih prihvatiti. Moram misliti na Vendi i na Denija. Ako želiš moja muda, poslaću ti ih avionom.

– Jesi li siguran da je samosažaljenje raskoš koju sebi možeš da priuštiš, Džek?

Sklopio je oči i ubacio „ekscedrin“ među suve usne.

– U ovom stanju osećam da je to jedino što sebi mogu da priuštim. Osim tvog otkaza... Nisam hteo da izvedem igru rečima...

Al je na trenutak ćutao. Tad reče:

– Kao prvo, više ne zovi Ulmana. Pa i ako hotel gori. U tom slučaju zovi čoveka za održavanje, onog koji stalno psuje, znaš na koga mislim...

– Votson.

– Da.

– OK. Dogovoreno.

– Drugo, obećaj mi, Džek. Na časnu reč. Neće biti nikakve knjige o čuvenom hotelu u planinama Kolorada koji ima svoju prošlost.

Na trenutak je njegov bes bio tako veliki da doslovce nije mogao da govori. Krv mu je glasno bubnjala u ušima. Kao da mu telefonira neki princ Mediči dvadesetog veka... nikakve portrete moje porodice na kojima se vide bradavice, molim lepo, ili ćeš ići nazad u gomilu. Ja ne dajem dotacije za slike, nego za lepe slike. Kad slikaš kćerku mog dobrog prijatelja i poslovnog ortaka, molim da zanemariš mladež ili ćeš ići nazad u gomilu. Naravno, mi smo prijatelji... obojica smo civilizovani ljudi, jelda? Delili smo postelju i sto i bocu. Uvek ćemo biti prijatelji, a pseću ogrlicu koji sam ti stavio uvek ćemo uzajamnim sporazumom ignorisati, a ja ću se dobro i blagonaklono za tebe brinuti. Zauzvrat tražim samo tvoju dušu. Neznatna stvar. Možemo ignorisati i činjenicu da si mi prodao dušu, kao što ignorišemo pseću ogrlicu. Zapamti, nadareni moj prijatelju, ima mnogo Mikelandela koji prose po ulicama Rima...

Isijavanje

– Džek? Jesi li tamo?

Izusti prigušen šum koji je trebalo da bude reč „da“.

Alov glas beše odlučan i vrlo samouveren:

– Stvarno mislim da ne zahtevam mnogo, Džek. A biće i drugih knjiga.

Ne možeš od mene očekivati da te dotiram dok ti...

– Dobro, slažem se.

– Ne želim da misliš kako želim da kontrolišem tvoj umetnički život,

Džek. Dovoljno me dobro poznaješ. Samo, ja...

– Ale?

– Šta?

– Ima li Dervent još veze s „Vidikovcem“? Na neki način?

– Nije mi jasno zašto te to zanima, Džek.

– Ne zanima me – rastreseno reče on. – Valjda. Slušaj, Ale, mislim da me Vendi zbog nečeg zove. Nazvaću te.

– Svakako, Džeki moj. Lepo ćemo se ispričati. Kako stvari? Suve?

(DOBIO SI SVOJE MESO I KRV I SVE A SAD ME NE MOŽEŠ OSTA-VITI NA MIRU?)

– Kao list.

– I ja. U stvari, počeo sam da uživam u trezvenosti. Ako...

– Javiću ti se, Ale. Vendi...

– OK.

I kada je spustio slušalicu, došli su grčevi, ošinuli su ga kao munje i od njih se sklopčao pred telefonom kao pokajnik, s rukama preko stomaka, a glava mu je bridela kao čudovišni mehur.

Osa se pokreće, pošto je ubola, kreće dalje...

Prođe malo vremena kad se Vendi pope i zapita ga ko je zvao.

– Al – odvrati on. – Pita šta radim. Rekoh mu da je sve u redu.

– Džek, užasno izgledaš. Jel' ti loše?

– Vratila se glavobolja. Idem rano u krevet. Nema smisla da sada pišem.

– Da ti donesem toplo mleko?

Iznemoglo se nasmešio.

– Baš si zlatna.

I sad je ležao kraj nje, osećajući njeno toplo uspavano bedro uz svoje. Razmišljao je o razgovoru s Alom, i o tome kako je puzao, još uvek mu je bilo čas vruće, a čas hladno. Jednog dana doći će do obračuna. Jednog dana izaći će knjiga, a ne blaga obzirna knjiga koju je u prvi mah imao u vidu, neko istraživačko delo, tvrdo kao dijamant, s ilustracijama i svim drugim, a on će raspoređivati celu istoriju „Vidikovca“, podle incestuozne vlasničke ugovore i

sve to. Potpuno će je raširiti čitaocu poput osušenog raka. A ako je Al Šokli imao veze s Derventovim carstvom, bog neka mu pomogne.

Napet kao klavirska žica ležao je i buljio u mrak, jer je znao da će možda proći mnogo sati pre nego što padne u san.

Vendi Torens ležala je na leđima, sklopljenih očiju, osluškujući san svog muža: dug udisaj, pa kratka pauza pa grleni izdisaj. Gde li on ide kad spava, zapitala se. U nekakav luna-park, u Grejt Barington iz snova, gde su sve atrakcije besplatne i gde nema žene-majke koja im govori da su pojeli previše toplih sendviča ili da će im bolje biti da krenu ako pre mraka žele da stignu kući? Ili neki beskonačno dubok bar u kome lokanju nema kraja, a dvokrilna vrata neprekidno se otvaraju, a sva družina okupila se oko elektronskog hokeja, u rukama im čaše, među njima ističe se Al Šokli olabavljene kravate i otkopčanog gornjeg dugmeta na košulji? Lokal iz koga su isključeni i ona i Deni, i gde do beskrajja traje pijanka?

Vendi je bila zabrinuta za njega. Ona stara bespomoćna briga za koju se nadala da ju je zauvek ostavila za sobom u Vermontu, kao da briga na neki način ne može da prelazi državne granice. Nije joj se svidalo kako „Vidikovac“ deluje na Džeka i na Denija.

Najstravičnija stvar, nejasna i nikad spomenuta, možda i nepojmljiva, bila je to da su se postepeno vratili svi znaci Džekovog pijanstva... sve osim samog pića. Neprestano je rukom ili maramicom brisao usne, kao da želi da s njih obriše preteranu vlažnost. Duge pauze za pisaćom mašinom, sve više papirnatih kuglica u kanti. Večeras, nakon što ga je Al nazvao, na stotičiću za telefon nalazila se kutija „ekscedrina“, ali ne i čaša vode. Opet žvaće aspirine. Iznervirale bi ga i sitnice. Kad bi stvari previše utihnule, nesvesno bi počeo da pucketa prstima u nemirnom ritmu. Bio je sve prostiji. Počela je da se brine i zbog njegove razdražljivosti. Gotovo bi joj bilo lakše da izgubi kontrolu nad sobom, pa da dá sebi oduška, otprilike kao što bi u rano jutro išao u podrum, a i kasno uveče, da snizi pritisak kotla. Gotovo bi bilo prijatno da ga vidi kako psuje ili vitla sto preko sobe ili kako lupa vratima. Ali te stvari, uvek sastavni deo njegove prirode, skoro da su sasvim prestale. Pa ipak, imala je osećaj da se Džek sve češće ljuti na nju ili na Denija, ali ne želi to da pokaže. Na kotlu je bio merač pritiska, star, napukao, umašćen mazivom, ali još je radio. Džek nije imao merač pritiska. Nikad nije mogla baš dobro da ga čita. Deni je mogao, ali Deni nije govorio.

I Alov poziv. Nekako u isto vreme kad je pozvao, Deni je potpuno pre-
stao da se zanima za priču koju je čitala. Ostavio ju je neka sedi pored vatre
i prešao za veliki sto na kome je Džek sagradio put za njegove automobile
i kamione. Tu je bio i Ljuti ljubičasti „folksvagen“ i Deni je brzo počeo da
ga gura napred-nazad. Pravila se da čita knjigu, ali je preko nje posmatrala
Denija. Videla je neobičan amalgam načina na koji su ona i Džek izražavali
neprijatnost. Briše usne. Uzrujano prelazi rukama kroz kosu kao što je ona
imala običaj dok bi čekala da Džek dode kući sa svoje ture po barovima.
Nije mogla da poveruje da je Al telefonirao samo zato da ga pita „šta radi“.
Ako je neko hteo da ćaska, onda bi zvao Ala. Kad bi Al nekoga pozvao, bilo
je nešto ozbiljno.

Kad se kasnije vratila dole, našla je Denija sklupčanog pored vatre, kako
čita pustolovine Džoa i Rejčel s tatom u cirkusu, iz lektire za drugi razred,
udubljeno i pažljivo. Uznemirena rastresenost potpuno je prestala. Dok ga
je gledala, ponovo je spopade neshvatljiva izvesnost da Deni više zna i ra-
zume nego što bi se moglo uklopiti u filozofiju doktora („Zovi me kratko
Bil“) Edmondsa.

- Hej, vreme za krevet, doktore – rekla je.
- Da-a, OK. – Označio je mesto u knjizi gde je stao i ustao.
- Umij se i operi zube.
- OK.
- Ne zaboravi da ih očistiš koncem.
- Neću.

Na trenutak su stajali bok uz bok i gledali kako jenjavaju žeravice u va-
tri. Predvorje je pretežno bilo prohladno i puno promaje, ali ovaj krug oko
kamina bio je čarobno topao i teško je bilo otići iz njega.

- Na telefonu je bio čika Al – ubaci ona bezbrižno.
- O, da? – Nimalo se nije iznenadio.
- Pitam se da li se čika Al ljutio na tatu – reče ona, još uvek bezbrižno.
- Pa, mnogo se ljutio – izjavi Deni gledajući i dalje u vatru. – Nije hteo
da tata napiše knjigu.
- Kakvu knjigu, Deni?
- O hotelu.

Pitanje koje joj je nastalo na usnama beše ono isto koje su ona i Džek
hiljadu puta postavili Deniju: *Kako to znaš?* Nije ga to upitala. Nije htela
da ga uznemiri pre spavanja, niti da mu da na znanje da bezbrižno ra-
spravljaju o njegovom prepoznavanju stvari koje on ni na koji način nije
mogao da poznaje. A on je znao, u to je bila uverena. Blebetanje doktora

Edmondsa o induktivnom mišljenju i podsvesnoj logici bilo je upravo to: blebetanje. Njena sestra... kako je Deni znao da ona tog dana u čekaonici misli na Ajlin?

(Sanjao sam da je tata doživeo nesreću.)

Odmahnula je glavom kao da želi da je razbistri.

– Idi da se umiješ, doktore.

– OK. – Potrčao je uza stepenice prema njihovim sobama. Namršteno je pošla u kuhinju da zagreje Džeku mleko.

A sad, dok je budna ležala u krevetu i slušala muževljevo disanje a na polju vetar (pravim čudom po podne je bila samo susnežica, još uvek nije bilo pravog snega), misli su joj se potpuno posvetile dragom zagonetnom sinu koji se rodio s posteljicom preko lica, tom opnom koju lekari vide jednom u otprilike sedamsto porođaja, a stare babe tvrde da je ta opna znak vidovitosti.

Zaključila je da bi bilo vreme da s Denijem porazgovara o „Vidikovcu“... i krajnje vreme da navede Denija da joj govori. Sutra. Svakako. Njih dvoje će poći u Sajdvinder, u javnu biblioteku da vide mogu li da mu nađu knjige za drugi razred i da ih uzmu preko cele zime, i ona će s njim razgovarati. I otvoreno. Pri toj pomisli osećala se malo lakše, i konačno počela da tone u san.

Deni je ležao budan u svojoj spavaćoj sobi, otvorenih očiju, obgrlivši levom rukom vremešnog i lagano pohabanog Pua (Pu je izgubio jedno oko od dugmeta, a vata je virila kroz pet-šest isparanih šavova) i slušao kako njegovi roditelji spavaju u svojoj spavaćoj sobi. Osećao se kao da je i protiv volje na straži. Najgore od svega bile su noći. Mrzeo je noći i neprestano fijukanje vetra oko zapadnog krila hotela.

Iznad njegove glave je na koncu lebdela jedrilica. Na pisaćem stolu model „folksvafena“, koji je doneo s puta koji su dole namestili, blistao je mutnom fluorescentnom ljubičastom bojom. Na polici su mu bile knjige, a na stolu bojanke. *Mesto za sve i sve na svom mestu*, govorila je mamica. *Tako znaš gde je nešto kad ti to zatreba*. Ali sad stvari nisu bile na svom mestu. Neke su stvari nedostajale. I što je još gore, neke su stvari bile *dodate*, stvari koje se baš nisu mogle sasvim videti, kao na jednoj od onih slika gde piše VIDITE LI INDIJANCE? A kad bi napregnuo oči i zažmurio, video bi neke Indijance, ono što se na prvi pogled činilo kao kaktus, zapravo je bio divljak s nožem među zubima, a u steni je bilo i drugih zaklona, a jedno njihovo nevaljalo nemilosrdno lice moglo se videti kako izviruje između žbica točka

na natrkivenim kolima. Ali nikad nije mogao sve da ih vidi, i to mu je smetalo. Jer oni koje ne vidimo prikradu se iza nas, s tomahavkom u jednoj, a s nožem za skalpiranje u drugoj ruci...

Nelagodno se prevrtao po krevetu, a oči su mu tražile utešan sjaj noćne svetlosti. Ovde su stvari bile još gore. To je sigurno znao. Isprva nije bilo tako loše, ali malo-pomalo... tata je mnogo više mislio na piće. Katkad je bio ljut na mamu, a nije znao zašto. Išao je unaokolo i brisao maramicom usne, a oči su mu bile odsutne i oblačne. Mamica je brinula za njega, a i za Denija. Nije morao prema njoj da isijava da bi to saznao. To je proizlazilo iz njene strepnje kad ga je zapitkivala onog dana kad mu se učinilo da se crevo aparata za gašenje pretvorilo u zmiju. G. Haloran je rekao da smatra da sve majke mogu malo da isijavaju, i ona je tog dana znala da se dogodilo nešto. Ali nije znala šta.

Zamalo joj je rekao, ali nekoliko stvari ga je sprečilo. Znao je da je lekar u Sajdvinderu smatrao Tonija i stvari koje mu je Toni pokazao kao potpuno (pa, gotovo potpuno)

normalne. Mama mu možda neće poverovati ako joj ispriča za cev. Što je još gore, možda će mu poverovati u pogrešnom smislu, možda će pomisliti da je IZGUBIO RAVNOTEŽU. Pomalo je shvatao šta je to IZGUBITI RAVNOTEŽU, ne onoliko koliko je shvatao šta je DOBITI BEBU, jer mu je to mama prošle godine dosta dobro ispričala, ali dovoljno.

Jednom mu je u vrtiću prijatelj Skot pokazao dečaka po imenu Robin Stenger, koji se mrzovoljno vukao oko ljuljaški, a lice mu je bilo tako izduženo od tuge da su gotovo mogli na njega da stanu. Robinov tata je u tatinoj školi predavao aritmetiku, a Skotov istoriju. Većina dece u vrtiću imala je veze ili s privatnom školom u Stovingtonu, ili s malom IBM-ovom fabrikom nedaleko od grada. Deca u vezi s privatnom školom skupljala su se u jednu grupu, a deca u vezi s IMB-om u drugu. Naravno, bilo je i unakrsnih prijateljtava, ali bilo je prirodno da se deca čiji su se roditelji poznavali, manje-više drže zajedno. Kad bi u jednoj grupi izbio skandal u vezi s odraslima, gotovo bi uvek stigao do dece u nekom divlje izmenjenom obliku, ali retko bi dobacio do druge grupe.

On i Skoti sedeli su u raketi kad je Skoti uprô prstom u Robina i zapitao:

- Poznaješ li onog dečka?

- Da - odgovori Deni.

Skot se nagnuo prema njemu:

- Sinoć je njegov tata IZGUBIO RAVNOTEŽU. Odveli su ga.

- Da? Samo zato što je izgubio ravnotežu?

Skoti je delovao odbojno.

– Poludeo je. Znaš. – Skot je prevrnuo očima, isplazio jezik i kružio ka-
žiprstima oko ušiju. – Odveli su ga u LUDNICU.

– Uh – uzdahnu Deni. – Kad će ga pustiti da se vrati?

– Nikad, nikad, nikad – sumorno reče Skoti.

Tokom tog i sledećeg dana Deni je čuo

a) da je g. Stenger pokušao da ubije sve članove svoje porodice, pa i Ro-
bina, pištoljem-suvenirom iz drugog svetskog rata

b) da je g. Stenger uništio kuću dok je bio ŠIZA

c) da su g. Stengera našli kako jede činiiju uginulih insekata i trave kao
kukuruzne pahuljice i mleko, i da je pritom plakao

d) da je g. Stenger pokušao da zadavi ženu čarapom kad je bejzbol klub
„Red soks“ izgubio važnu utakmicu.

Naposletku je, previše zbunjen da to zatraži za sebe, zapitao tatu za g.
Stengera. Tata ga je uzeo na krilo i objasnio da je g. Stenger prošao kroz vrlo
napet period, malo zbog porodice, malo zbog posla, a malo zbog stvari koje
niko nije mogao da objasni osim lekara. Spopadali su ga napadi plača, a pre
tri noći je zaplakao i nije mogao da prestane, pa je razlupao mnoge stvari u
kući. Nije on IZGUBIO RAVNOTEŽU, rekao je tata, nego DOŽIVEO NER-
VNI SLOM. A g. Stenger nije u LUDNICI, nego u SANA-TORIJUMU. Ali,
uprkos tatinim brižnim objašnjenjima, Deni je bio uplašen. Činilo se kao da
ne postoji nikakva razlika između GUBITKA RAVNOTEŽE i NERVNOG
SLOMA, a zvalo se to LUDNICA ili SANA-TORIJUM, na prozorima su
svejedno rešetke i ne puštaju čoveka napolje ako to zaželi. A otac je sasvim
bezazleno u potpunosti potvrdio još jednu Skotijevu izjavu, izjavu koja je
Denija ispunjavala nejasnim i neoblikovanim užasom. U zgradi gde sad živi
g. Stenger bilo je LJUDI U BELOM. Došli bi i čoveka strpali u kamion u
kome nema prozora, kamion siv kao nadgrobni kamen. Stao bi na pločnik
pred čovekovom kućom, a LJUDI U BELIM OGRTAČIMA bi izašli i odveli
čoveka od njegove porodice i prisilili ga da živi u sobi mekih zidova. A ako
je čovek hteo da piše kući, morao je da piše pastelnom olovkom.

– Kad će ga pustiti da se vrati? – upitao je Deni oca.

– Čim mu bude bolje, doktore.

– A kad će to biti? – navaljivao je Deni.

– Deni – izusti Džek. – NIKO NE ZNA.

I to je bilo najgore od svega. Bilo je to drugim rečima: nikad, nikad, ni-
kad. Mesec dana kasnije Robinova majka ispisala je sina iz vrtića i bez g.
Stengera otišli su iz Stovingtona.

Bilo je to pre više od godinu dana, nakon što je tata prestao da pije „ružnu stvar“, ali pre nego što je izgubio zaposlenje. Deni je još o tome često razmišljao. Ponekad, kad bi pao, ili se udario u glavu, ili kad bi ga bolelo želudac, zaplakao bi, a u njemu bi blesnulo sećanje, praćeno strahom da neće moći da prestane s plakanjem, da će plakati i plakati, jecati i stenjati, dok tata ne priđe telefonu, okrene broj i kaže: „Halo? Ovde Džek Torens, Mejplajn vej 149. Ovaj moj sin ne može prestati da plače. Molim vas, pošaljite LJUDE U BELIM OGRTAČIMA neka ga odvedu u SANA-TORIJUM. Tačno tako, IZGUBIO JE RAVNOTEŽU. Hvala.“ A sivi kamion bez prozora zaustaviće se pred *njegovim* vratima, uvešće ga, on će i dalje histerično plakati i odvešće ga. Kad će opet videti mamicu i taticu? NIKO NE ZNA.

Taj strah činio ga je ćutljivim. Sada, godinu dana kasnije, bio je siguran da tata i mama neće dopustiti da ga odvedu zato što je mislio da je crevo za gašenje – zmija, njegov racionalan um beše u to siguran, ali ipak, kad je mislio da im to kaže, ta stara uspomena digla bi se kao kamen i ispunila mu usta i zaustavila reči. Nije to bilo kao Toni. Toni je uvek delovao sasvim prirodno (naravno, pre ružnih snova), a i roditelji su Tonija prihvatili kao manje-više prirodnu pojavu. Stvari kao što je Toni dolazile su od PAMETI, a oni su pretpostavljali da je Deni pametan (isto kao što su smatrali da su ONI PAMETNI), ali crevo za gašenje koje se pretvara u zmiju, pa ona krv i mozak na zidu u Predsedničkom apartmanu koje je on video a niko drugi nije video, takve stvari sigurno nisu prirodne. Već su ga odveli običnom lekaru. Zar nije mogao opravdano pretpostaviti da će sad doći LJUDI U BELOM OGRTAČU?

Pa ipak, rekao bi im kad ne bi znao da će ga oni, pre ili kasnije, odvesti ih hotela. I očajno je želeo da se udalji iz „Vidikovca“. Ali znao je i to da je ovo tatina poslednja šansa i da je on u „Vidikovcu“ iz važnijeg razloga, a ne tek da čuva zgradu. Ovde je da radi na svojim papirima. Da se oporavi od gubitka zaposlenja. Da voli mamicu/Vendi. I sve donedavno činilo se da se sve te stvari i dešavaju. Tek je odnedavno tata počeo da ima neprilike. Otakako je našao one papire.

(Ovo neljudsko mesto stvara ljudska ćudovišta.)

Šta je to značilo? Molio se bogu, ali bog mu nije rekao. A šta će tata uraditi ako ovde prestane da radi? Pokušao je to da ispita iz tatinih misli i postajao sve uvereniji da tata to ne zna. Naj snažniji dokaz došao je nešto ranije te večeri, kad je ćika Al nazvao tatu i rekao ružne stvari, a tata se nije usudio ništa da odbrusi, jer bi ćika Al mogao da ga otpusti s posla, kao što

su ga g. Kromert, direktor u Stovingtonu i upravni odbor otpustili iz škole. A tata se toga smrtno plašio, zbog njega i zbog mamice, i zbog sebe.

Tako se nije usuđivao ništa da kaže. Samo je mogao bespomoćno da gleda i nada se da zapravo Indijanci ne postoje, a ako i postoje, da će se zadovoljiti da čekaju krupniju divljač, a pustiti na miru njihov mali karavan od troja kola.

Ali u to nikako da poveruje, pa ma kako se trudio.

Sad su stvari u „Vidikovcu“ bile još gore.

Doći će sneg, a kad dođe, prekinuće one jadne mogućnosti izlaska koje je imao. A šta posle snega? Šta onda kad budu zatvoreni u zgradi, prepušteni na milost i nemilost onom što se dosad s njima samo poigravalo?

(Izađi pa ćeš dobiti ono što zaslužuješ!)

Šta posle? VATRAM.

Zadržta na krevetu i opet se okrenu. Sad je bolje znao da čita. Možda će sutra pokušati da pozove Tonija, pokušaće da nagovori Tonija da mu tačno pokaže šta je to VATRAM, i postoji li ikakav način da to spreči. Riskiraće košmare. Morao je *da sazna*.

Deni je još bi budan dugo pošto je lažni san njegovih roditelja postao istinska stvar. Prevrtao se po krevetu, gužvao čaršave, koprcao se s problemom koji je niz godina bio preveliki za njega, budan u noći, kao jedini stražar na dužnosti. A nešto posle ponoći zaspao i on, i tad ostade budan samo vetar koji je vrebao hotel i hućao u njegovim zabatima pod blistavim svrdlastim zurenjem zvezda.

22. U KAMIONU

Zao mesec se diže, vidim.

Nevolja se sprema, vidim.

Potrese i munje vidim.

Danas zla vremena vidim.

Noćas se nemoj šetkati

To će ti život oduzeti

Uzdiže se mesec zao.

Pod prednju dasku hotelskog kamiona neko je dodao vrlo stari „bjuikov“ radio, a sada, metalni i prigušen, iz zvučnika je dopirao razgovetan zvuk

grupe Džona Fogertija „Kridens klirvoter rivjuval“. Vendi i Deni spuštali su se u Sajdvinder. Dan je bio vedar i blistav. Deni je rukama neprestano prevrtao Džekovu narandžastu člansku kartu i delovao prilično raspoložen, ali Vendi pomisli da izgleda napeto i umorno, kao da nije dovoljno spavao i kao da živi samo od nervne energije.

Završi se pesma, a disk-džokej se javi:

– Da, to je Kridens. A kad je reč o zlom mesecu, čini se da će se on uskoro dići nad naše područje KMTX, iako je u to teško verovati s obzirom na divno prolećno vreme koje već šest dana imamo. Neustrašivi meteorolog u KMTX kaže da će danas oko jedan sat po podne visok pritisak ustupiti mesto rasprostranjenom području niskog pritiska koje će se zaustaviti u našem području KMTX, gore gde je vazduh razređen. Brzo će pasti temperatura, a pred suton će započeti padavine. Mesta ispod dve hiljade trista metara nadmorske visine, uključujući i meteorološko područje Denvera, mogu očekivati mešavinu susnežice i snega, a na nekim putevima možda poledicu, ali ovde gore samo sneg. Očekujemo dva do osam centimetara snega na visinama ispod dve hiljade trista metara, a u Srednjem Koloradu i Sloupu i petnaest do dvadeset pet centimetara. Saobraćajna služba preporučuje, ako danas po podne ili uveče vozite auto po planinama, morate zapamtiti da stavite lance. I ne idite nigde ako ne morate. Zapamtite – u šali dodade spiker – tako su nastradali Donerovi. Nisu bili tako blizu prvom restoranu kao što su mislili.

Začu se reklama za biljni šampon „klerol“, pa Vendi spusti ruku i isključujući radio.

– Nemaš ništa protiv?

– Pa, u redu je. – Baci pogled napolje, u nebo koje je bilo blistavoplav. – Mislim da je tata izabrao pravi dan da potkreše one životinje u živoj ogradi, jelda?

– Mislim da jeste – reče Vendi.

– Ne bi se reklo da će sneg – dodade Deni pun nade.

– Uhvatila te prpa? – zapita Vendi. Još je razmišljala o šali disk-džokeja na račun ekspedicije Doner.

– Ne, mislim da nije.

Pa, pomisli ona, sad je vreme. Ako želiš to da izneseš na sto, učini to sada, ili zauvek ćuti.

– Deni – reče ona želeći da joj glas zvuči što bezbrižnije – da li bi bio srećniji da odemo iz „Vidikovca“? Ako ne ostanemo preko zime?

Deni spusti pogled na svoje ruke.

– Mislim da bih – odgovori. – Da. Ali, tu je tatin posao.

– Ponekad – oprezno će ona – obuzme me pomisao da bi i tata bio srećniji daleko od „Vidikovca“. Prodoše znak na kojem je pisalo SAJDVINDER 18 MILJA, i ona tad oprezno okrenu kamion oko dvostruke krivine na putu i prebaci u drugu. Na ovim nizbrdicama nije htela da rizikuje. Mnogo ih se plašila.

– Zaista tako misliš? – zapita Deni. Na trenutak ju je gledao sa zanimanjem, a onda odmahnuo glavom. – Ne, ja tako ne mislim.

– Zašto ne?

– Zato što on brine za nas – reče Deni brižno birajući reči. Teško je to bilo objasniti, tako je malo sam to shvatao. Zateče sebe kako se vraća događaju koji je ispričao g. Haloranu, kako veliki dečak gleda televizore u robnoj kući i želi jedan da ukrade. Bilo je to nezgodno, ali bar je bilo jasno šta se događa, čak i Deniju koji je tad još bio nejak a beba. Ali, odrasli su uvek neuredni. Svaki njihov postupak zamagljen je mislima na posledice, sumnjom u sebe, samoljubljem, osećajima ljubavi i odgovornosti. Kao da svaka mogućnost ima nedostataka, a njemu ponekad nije bilo jasno zašto su nedostaci – nedostaci. Bilo je to vrlo teško.

– On misli... – ponovo počeo Deni i brzo zvirnu u mamu. Gledala je u put a ne u njega, pa je osećao da može da kaže. – On misli da ćemo možda biti usamljeni. A zatim misli da se njemu ovde sviđa i da je za nas ovo dobro mesto. On nas voli i ne želi da budemo usamljeni... ni tužni... ali misli, ako i jesmo takvi, biće korisno na duže staze. Razumeš li to NA DUŽE STAZE?

Klimnula je glavom.

– Da, dušo, razumem.

– Brine da ne bi mogao naći novi posao kad bismo otišli. Da ćemo morati da prosimo ili tako nešto.

– Je li to sve?

– Ne, ali sve ostalo je zbrkano. Zato što je on sada drugačiji.

– Da – reče ona gotovo uzdišući. Uzbrdica je postala blaža, pa je oprezno ubacila u treću.

– Ja ovo ne izmišljam, mamice. Tako mi boga.

– Znam – rekla je i nasmešila se. – Jel' ti rekao Toni?

– Ne – uzvratila on. – Ali znam. Onaj lekar nije poverovao u Tonija, jelda?

– Zanimarimo tog lekara – reče ona. – Ja verujem u Tonija. Ne znam šta je ni ko je, da li je on neki poseban deo tebe ili dolazi li... odnekud spolja, ali verujem u njega, Deni. A ako ti... on... mislite da moramo da odemo, otići ćemo. Nas dvoje ćemo otići i opet ćemo na proleće biti zajedno s tatom.

Isijavanje

Pogledao ju je s izraženom nadom.

– Gde? U motel?

– Dušo, nemamo novca za motel. Moraćemo mojoj mami.

Nada zamre na Denijevom licu.

– Znam... – reče i učuta.

– Šta?

– Ništa – progunda on.

Prebacila je u drugu, jer je uzbrdica opet bila oštrij.

– Ne, doktore, molim te, ne govori to. Mislim da smo pre više nedelja morali da obavimo ovaj razgovor. Zato te molim, šta to znaš? Neću se naljutiti. Ne smem se naljutiti, jer ovo je isuviše važno. Iskreno mi reci.

– Znam šta o njoj misliš – reče Deni i uzdahnu.

– Šta mislim?

– Loše – odgovori Deni, a onda nastavi u rimama, jednoliko, zastrašujuć: – Zlo. Podlo. Ludo. Kao da ona i nije tvoja mama. Kao te želi da te pojede. – Preplašeno je pogleda. – Tamo mi se ne sviđa. Ona uvek misli da bi mi bila bolja nego ti. I kako bi me od tebe uzela. Mamice, ja tamo ne želim. Radije ću ostati u „Vidikovcu“.

Vendi beše potresena. Zar je s njom i majkom tako loše? Bože, kakav užas za dečaka ako jeste tako loše, a on može pročitati ono što one misle jedna o drugoj. Odjednom se oseti gola, kao da je uhvaćena u opscenom činu.

– U redu – reče ona. – U redu, Deni.

– Ljutiš se na mene – reče on tihim glasom, na granici suza.

– Ne, ne ljutim se. Zaista ne. Samo sam ganuta. – Prodoše pored znaka SAJDVINDER 15 MILJA, pa se Vendi malo opusti. Odavde je put bio bolji.

– Još jedno pitanje, Deni. Odgovori najiskrenije što možeš. Hoćeš li?

– Hoću, mamice – uzvрати on gotovo šapatom.

– Da li tata ponovo pije?

– Ne – reče on i suzbi dve reči koje su mu došle na usne posle tog jednostavnog poricanja: *Još ne*.

Vendi se još malo opusti. Stavi ruku na Denijevu nogu pa je stisnu:

– Tata se mnogo trudi – tiho reče ona. – Zato jer nas voli. I mi volimo njega, jelda?

Ozbiljno je klimnuo glavom.

Gotovo kao da sebi govori, ona nastavi:

– Nije savršen, ali trudi se... Deni, on se toliko trudi! Kad je... prestao... prolazio je kroz pakao. Još uvek prolazi kroz to. Mislim, da nije bilo nas,

on bi posustao. Želim da radim ono što je ispravno. A ne znam. Da li da odemo? Da ostanemo? Izbor između dve vatre.

– Znam.

– Da li bi nešto učinio za mene, doktore?

– Šta?

– Potruđi se da dozoveš Tonija. Sada. Pitaj ga jesmo li sigurni u „Vidikovcu“.

– Već sam pokušao – otegnuto reče Deni. – Jutros.

– Šta je bilo? – zapita Vendi. – Šta je rekao?

– Nije došao – reče Deni. – Toni nije došao.

I odjednom briznu u plač.

– Deni – uznemireno reče ona. – Dušo, nemoj tako. Molim te...

Kamion pređe punu crtu, a ona ga preplašeno vrati u traku.

– Ne vodi me baki – izusti Deni kroz suze. – Molim te, mamice, ja tamo ne želim, želim da ostanem s tatom...

– U redu – nežno reče ona. – U redu, tako ćemo i učiniti. – Iz džepa svoje kaubojske košulje izvadila je papirnu maramicu pa mu je pružila. – Ostaćemo. I sve će biti lepo. Baš lepo.

23. NA IGRALIŠTU

Džek izađe na trem, zatvori rajsferšlus do ispod brade, žmirkajući na blistavom vazduhu. U levoj ruci držao je električni šišač žive ograde. Desnom izvuče iz zadnjeg džepa čistu maramicu, obrisa usne i vrati maramicu. Sneg, rekoše preko radija. U to je bilo teško poverovati, iako je video oblake koji su se stvarali gore, daleko na horizontu.

Krenu stazom prema životinjskoj živoj ogradi premestivši šišač u drugu ruku. Neće to biti dug posao, pomisli on. Dovoljno će biti tek malo da potkreše. Hladne noći sigurno su usporile rast žive ograde. Zečje uši izgledale su malo neuredno, a i na dve pseće noge izrasle su zelene pahuljaste kićanke, ali su lavovi i bizon delovali dobro. Biće potrebno malo potkresivanja, a onda neka dođe sneg.

Betonska staza završavala se isto onako naprasno kao trampolin. Skrene s nje i pored ispražnjenog bazena pređe na šljunkovitu stazu koja je vijugala kroz kipove od žive ograde do igrališta. Pride zecu i pritisnu dugme na ručki šišača. Mirno zabruja i ožive.

– Zdravo, zeko – reče Džek. – Kako si danas? Malo ću ti skinuti na vrhu i još malo s očiju. Dobro. Čuj, jesi li čuo vic o trgovačkom putniku i o starijci s psetancetom?

Glas mu je neprirodno i glupo odzvanjao u ušima i zaustavio se. Pade mu na pamet da ne mari posebno za ove životinje u živoj ogradi. Uvek je smatrao malo izopačenim da se obična stara živa ograda podrezuje i mrcvari u nešto što nije bila. Uz jedan auto-put u Vermontu beše na visokom obronku nad putem reklama od žive ograde, koja je reklamirala nekakav sladoled. Terati prirodu da prodaje sladoled beše pogrešno. To je bilo smešno.

(Nisi unajmljen da filozofiraš, Toreense.)

Ah, to je bila istina. Živa istina. Podrezivao je zekine uši, a male otpatke šiblja i grančica istresao na travu. Šišač žive ograde brujaio je tiho i prilično odbojno, metalno, kao svi uređaji na baterije. Sunce je bleštalo, ali nije bilo toplo i sad nije bilo tako teško poverovati da dolazi sneg.

Džek je brzo radio, jer je znao da je obično pogrešno stati i razmišljati kad se obavlja ovakav posao. Dotera zekino „lice“ (iz ovalike blizine to uopšte nije izgledalo kao lice, ali znao je da s udaljenosti od jedno dvadeset koraka svetlo i senka kao da sugerišu da je to lice; oni i gledaočeva mašta) a onda pređe makazama po zekinom stomaku.

Učiniivši to, isključi šišač, krenu prema igralištu, a onda se iznenada okrenu da obuhvati pogledom sve odjednom, celog zeku. Da, izgledao je sasvim dobro. Sad na psa.

Ali da je ovo moj hotel, pomisli on, sve bih vas sasekao.

I bi. Sasekao bi ih i na njihovom mestu zasadio travu i na nju stavio šest metalnih stočića s veselim šarenim suncobranima. Ljudi bi mogli na letnjem suncu da piju koktele na travnjaku „Vidikovca“. Džin-fiz od trnjine i margarita i pink ledis i ostala omiljena turistička pića. I rum-tonik, možda. Iz zadnjeg džepa Džek izvadi maramicu i polako protrlja usne.

– Dobro, dobro, idemo – tiho reče on. Nije trebalo na to da misli.

Spremao se nazad, ali ga nešto natera da se predomisli, pa siđe na igralište. Smešno kako nikad ne poznajemo decu, pomisli on. On i Vendi su očekivali da će Deni zavoleti igralište, imalo je sve što bi dete moglo zaželeći. Ali Džek je mislio da je dečak bio dole samo pet-šest puta, ako i toliko. Kad bi tu bilo još koje dete da se s njim igra, bilo bi drugačije, pomisli Džek.

Vratanca lagano škripnuše kad je ušao, a onda mu pod nogama zakvrča oštar šljunak. Najpre pride kućici za igru, sjajnom modelu „Vidikovca“ u umanjenoj veličini. Dopirala mu je do pojasa, otprilike Denijeve visine kad bi ušao. Džek se sagnu i pogleda kroz prozore na drugom spratu.

– Došao je div da vas sve poždere u krevetima – rekao je potmulo. – Pozdravite svoju luksuznu kategoriju od tri zvezdice. – Ali ni to nije bilo šaljivo. Kuća se mogla otvoriti tako da se razdvoji, otvarala se na sakrivenoj šarki. Unutra ga dočeka razočaranje. Zidovi obojeni, ali uglavnom je sve bilo prazno. Pa naravno da mora biti prazno, pomisli on, jer kako bi inače deca ušla unutra? Ono pokućstva koje je leti išlo uz kuću, nestalo je, verovatno je sklonjeno u alatnicu. Zaklopi kuću i začu tihi *škljoc* kad su se šarke zatvorile.

Pođe na tobogan, odloži šišač žive ograde i zirnuvši na prilazni put da proveri da se nisu vratili Vendi i Deni, pope se na vrh i sede. Bio je ovo tobogan za veliku decu, ali je podloga ipak bila neudobno uska za njegovu odraslu guzicu. Otkad nije bio na toboganu? Već dvadeset godina? Nemoгуće da je prošlo toliko vremena, jer nije mu se činilo da je to tako davno bilo, ali sigurno dvadeset godina, pa i više. Sećao se kako ga je matori vodio u park u Berlinu kad je bio Denijevih godina, a on je obišao sve atrakcije: tobogan, ljuljaške, klackalice, sve. On i matori jeli bi topli sendvič i zatim kupili kikiriki kod čoveka s kolicima. Seli bi na klupu da jedu, a tamni oblaci golubova skupili bi se oko njihovih nogu.

– Prokleti lešinari – rekao bi njegov tata. – Ne hrani ih, Džeki.

Ali na kraju bi ih obojica hranili i kikota se gledajući kako golubovi trče za kikirikijem, kako pohlepno trče za kikirikijem. Džek je mislio da matori nikad nije u park vodio njegovu braću. Džek je bio njegov miljenik, pa je tako Džek izvukao mnogo batina kad bi se matori napio, a to je bilo često. Ali Džek ga je voleo koliko je god mogao, dugo nakon što je ostala porodica mogla samo da ga mrzi i da ga se plaši.

Odgurnu se rukama i dokliza na dno, ali vožnja ga nije zadovoljavala. Neupotrebljavani tobogan nije bio dovoljno klizav i nije mogao da razvije pravu brzinu. A guzica mu je bila prevelika. Njegova odrasla stopala upadoše u dubinu u koju je pre njega upalo na hiljade dečjih nogu. Ustade, strese pozadinu pantalona i pogleda šišač ograde. Ali umesto da se vrati poslu, pođe na ljuljaške koje su ga takođe razočarale. Od kraja sezone lanci su zardali, pa su mukotrpno cvileli kao mučenici. Džek odluči da ih na proleće podmaže.

Prestani, savetovao je samom sebi. Nisi više dete. Ovo mesto ti nije potrebno da to dokažeš.

Produži do betonskih prstenova, za njega su bili premaleni, pa ih je prošao, a onda do ograde koja je označavala ivicu igrališta. Savio je prste kroz malene otvore i provirio, a sunce je njegovo lice izrešetalo senkom. Kao

čovjek iza rešetaka. I sam spoznade sličnost pa protrese oči, na lice namesti uzrujan izraz i prošapta:

– Pusti me odavde! Pusti me da odem!

Ali ni ovaj treći put to nije bilo šaljivo. Bilo je vreme da se vrati na posao. Tad iza sebe začu zvuk.

Brzo se okrenu, namršten, zbunjen, pitajući se da li ga je neko video kako se zafrkava ovde u dečjem carstvu. Oči mu okrznuše tobogane, suprotne uglove ljuljaške, klackalice na kojima je sedeo samo vetar. Iza svega toga, od vratanaca pa do niske ograde koja je igralište delila od travnjaka i od životinjske žive ograde, lavovi su se zaštitnički skupili na stazi, zec se sagnuo kao da brsti travu, bizon je bio spreman da napadne, a pas čučao. A iza njih su bili teren za golf i hotel. Odavde je mogao da vidi i uzdignutu ivicu igrališta za *roque* na zapadnoj strani „Vidikovca“.

Sve je bilo kao pre. Zašto je onda počela da mu se ježi koža na licu i na rukama, i zašto mu se nakostrešila kosa na glavi, kao da mu se koža na potiljku iznenada zategla?

Ponovo žmirnu prema hotelu, ali odgovora nije bilo. I dalje je stajao tamo, tamnih prozora, iz dimnjaka je kuljala tanka linija dima iz kamina u predvorju

(šeptrljo, ajde kreni, inače će se oni vratiti, pa će se zapitati zašto nisi ništa uradio.)

Jasno, kreni. Jer dolazi sneg i moraš da potkrešeš prokletu živu ogradu. To je spadalo u ugovor. Osim toga, oni se ne bi usudili...

(Ko se ne bi? Šta se ne bi? Na šta se ne bi usudili?)

Počeo je da se vraća prema šišaču žive ograde, na dnu tobogana za veliku decu, a odjek njegovih koraka koji su škripali po šljunku činio se abnormalno glasno. Sad mu se ježila i koža na jajima, a guzovi mu postadoše tvrdi i teški kao kamen.

(Isuse, šta je ovo?)

Zastade kraj šišača žive ograde, ali se ne pomaknu da ga digne. Da, tu je nešto bilo drugačije. Na životinjskoj živoj ogradi. A bilo je tako jednostavno, tako uočljivo, da nije hteo da ga digne. Prekora samog sebe, upravo si potkresao jebenog zeku, pa šta je onda

(baš tako)

Dah mu zape u grlu.

Zeka je ležao na sve četiri i brstio travu. Stomak mu je bio na zemlji. A pre nepunih deset minuta stajao je na zadnjim nogama, pa jasno, potkresao mu je uši... i želudac.

Pogled mu pređe na psa. Kad je došao stazom, pas je sedeo, kao da moli za kolače. Sad je čučao, nakrivljene glave, a potkresan klin njuške kao da je tiho režao. A lavovi...

(o ne, mila, o ne, nee, nikako)

lavovi su se primakli stazi. Ona dva zdesna neprimetno su promenila položaj, zbila su se bliže jedan drugom. Sad je rep levog lava gotovo štrčao sa staze. Kad je prošao pored njih i kroz vrata, lav je bio desno, a sad je bio siguran da mu je rep bio obavijen.

Nisu više štitili stazu, nego su je zagrađivali.

Odjednom Džek stavi ruku preko očiju pa je pomeri. Slika se nije promenila. Tih uzdah, preslab da bude jauk, ote mu se iz grla. Kad je pio, uvek se bojava da se ne dogodi nešto ovako. Ali, kad je neko teška pijanica, onda se ovo zove delirijum tremens, dobri stari Rey Miland u „Izgubljenom vikendu“, kako vidi da iz zidova izlaze bube.

Kako se to zove kad smo skroz trezni?

Pitanje je isprva trebalo da bude retoričko, ali na njega odgovori njegov um

(to se zove ludilo)

ipak.

Buljeći u životinje na živici, shvati da se nešto ipak promenilo dok je držao ruku preko očiju. Pas se primakao. Više nije čučao, kao da je u položaju za trčanje, savijenih bedara, ispruživši jednu nogu, a zabacivši drugu. Usta od žive ograde jače su zjapila, a potkresano šiblje delovalo je oštro i podlo. A sad zamisli da u zelenilu vidi i slabe ureze očiju. Kako ga gledaju.

Zašto ih moramo podrezivati?, histerično je pomislio. *Savršeni su.*

Još jedan tih zvuk. Nehotice ustuknu kad je pogledao lavove. Jedan od desne dvojice kao da se dovukao nešto ispred drugog. Glava mu beše spuštена. Jedna kandža prikrala se gotovo sve do niske ograde. Dragi bože, šta sad?

(sad će on skočiti na tebe i progutati te kao u ružnoj bajci)

Bilo je to kao ona igra kad su bili deca „crvena kraljica“. Jedan je žmurio i dok bi okrenuo leđa i brojao do deset, ostali igrači bi se primicali. Kad bi brojač došao do deset, okrenuo bi se i ako bi nekog spazio da se pomera, bio bi izbačen iz igre. Ostali bi ostali zaleđeni u kao kipovi, dok brojač ne bi okrenuo leđa pa opet brojao. Primicali su se sve bliže i bliže, a na kraju, negde između broja pet i deset, brojač bi na ramenu osetio nečiju ruku...

Zaškripa šljunak na stazi.

Trgnu glavom da vidi psa, a bio je na sredini staze tik iza lavova, razjapljenih usta. Pre je to bila obična živa oграда potkresana u običan oblik psa,

nešto što bi gubilo svaki smisao kad bi mu se čovek približio. Ali sad Džek vide da je potkresan u obliku nemačkog ovčara, a ovčari znaju da budu opaki. Ovčari mogu da se dresiraju za ubice.

Tiha škripa.

Sad se levi lav primakao ogradi. Njuška mu je dodirivala daske. Kao da mu se cerio. Džek uzmaknu još dva koraka. U glavi mu je ludo lupalo, a u grlu je osećao suvo golicanje. Sad se pomakao bizon i opisao krug nadesno i obišao zeca. Glava mu je bila spuštena, a zeleni rogovi od žive ograde uprti u njega. Nevolja je bila u tome što nije mogao sve odjednom da ih vidi. Ne odjednom.

Zaječa, a bio je tako zaokupljen koncentracijom da nije bio svestan da uopšte ječi. Oči su mu sevale od jednog lika u živoj ogradi do drugog, u pokušaju da ih vidi kad se pomeraju. Duvao je vetar i gladno šuštao u gustom isprepletanom granju. Kakav će zvuk nastati ako ga one uhvate? Naravno, znao je. Grabljenje, razdiranje, lomljava, biće to...

(ne ne NE NE NE ŽELIM U OVO DA VERUJEM NE UOPŠTE NE!)

Stisnu rukom čelo, grčevito zgrabi kosu, uzbridele slepoočnice. I dugo je tako stajao, sav u strahu, sve dok nije više mogao da izdrži, pa je uz vrisak sklonio ruke.

Kod terena za golf pas je sedeo kao da moli za otpadak hrane. Bizon je ravnodušno zurio prema igralištu za *roque*, kao i onda kad je Džek sišao sa makazama. Zeka je stajao na zadnjim nogama, naćulivši uši da čuje i najslabiji zvuk, pokazavši pritom podrezan stomak. Lavovi, ukorenjeni u mestu, stajali su pored staze.

Dugo je vremena zaleden stajao. Naposletku se uspori oštar dah u njegovom grlu. Posegnu za cigaretama i četiri mu ispadoše na šljunak. Sagnu se i podiže ih, zgrabi ih ne skidajući oči sa životinjske žive ograde iz straha da zveri opet ne počnu da se pomeraju. Diže ih, tri cigarete vrati nazad u kutiju, a četvrtu pripali. Baci je posle dva duboka dima i zgnječi. Pride šišaču i podiže ga.

– Mnogo sam umoran – reče, a sad mu je bilo sasvim u redu da glasno govori. To uopšte nije delovalo ludo. – Napet sam. Ose... komad... I Alov poziv. Ali sve je dobro.

Poče da se vuče nazad u hotel. Jedan deo njegovog uma zlurado ga je bockao, terajući ga da skrene oko životinjske žive ograde, ali je išao pravo šljunkovitom stazom, kroz njih. U njima je samo šuštao slab povetarac, i to je bilo sve. Umislio je sve to. Grdno se preplašio, ali sad je prošlo.

Zastade u kuhinji „Vidikovca“ da uzme dva „ekscedrina“, a onda siđe da proučava papire. Ubrzo začu prigušeno truckanje hotelskog kamiona na prilazu. Ustade da ih dočeka. Osećao se potpuno dobro. Nije smatrao potrebnim da im spomene svoju halucinaciju. Grdno se preplašio, ali sad je to prošlo.

24. SNEG

Bio je suton.

Stajao je na tremu u smiraju svetla, Džek u sredini, obgrlivši levom rukom Denijeva ramena, a desnom rukom Vendi oko struka. Zajedno su gledali kako im odluka izmiče iz ruku.

Oko dva i trideset nebo se sasvim naoblači, a sat kasnije poče sneg i ovog puta nije bio potreban meteorolog da kaže da je to ozbiljan sneg, a ne susnežica koja će se otopiti ili odlepršati kad žestoko zaduva večernji vetar. Isprva je padao u sasvim pravolinijski i stvarao snežni pokrivač koji se svuda jednolično taložio, ali sada, jedan sat od početka, vetar zaduva sa severozapada i sneg poče da nabija uz trem i uz ivice prilaza „Vidikovca“. Iza ravnine nestade put pod jednolikim belim pokrivačem. Nestadoše životinje od žive ograde, ali kad su Vendi i Deni stigli kući, čestitala mu je na valjano obavljenom poslu. Misliš?, zapitao ju je bez reči više. Sad su životinjske žive ograde bile pokopane pod amorfnim belim slojevima.

Čudno, sve troje umovalo je razne misli, ali osećali su istu emociju: olakšanje. Most je bio pređen.

– Hoće li ikada doći proleće? – prošapta Vendi.

Džek je čvršće stisnu.

– Pre nego što se okreneš. Šta kažeš na to da uđemo i večeramo? Hladno je ovde napolju.

Nasmešila se. Celopopodne Džek je delovao udaljeno i... pa, čudno. Sad je već govorio normalnije.

– Dobro, što se mene tiče. A ti, Deni?

– Jasno.

Tako su zajedno ušli, ostavivši vetar da razvije nizak vrisak koji će nastaviti celu noć, zvuk koji će oni dobro upoznati. Snežne pahuljice kovitlale su se i plesale po tremu. „Vidikovac“ se s tim suočavao kao gotovo već tri četvrtine veka, a potamneli prozori sad su bili zabradeni snegom. Mrtav-hladan

prema činjenici da je sad odsečen od sveta. A možda ga je ta mogućnost i uveseljvala. U ljušturi „Vidikovca“ njih troje obavljalo je svoje rane večernje poslove, poput mikroba zarobljenih u crevima nekakvog čudovišta.

25. U SOBI 217

posle nedelju i po šezdeset centimetara snega prostiralo se oštro i jednolično po terenu hotela „Vidikovac“. Menažerija od žive ograde beše zakopana do bedara. Zeka, zaleđen na zadnjim nogama, kao da se digao iz belog jezera. Neki nanosi bili su viši od metar i po. Vetar ih je neprekidno menjao i oblikovao u krivudave talase nalik na dine. Džek je dva puta na krpļjama nespretno gazio oko alatnice po lopatu kojom će očistiti trem, treći put slegnuo je ramenima, samo je prokopao stazu kroz visok nanos uz vrata, pa pustio neka se Deni zabavlja sankanjem desno i levo od staze. Gigantski nanosi ležali su sa zapadne strane „Vidikovca“. Neki su štrčali uvis do sedam metara, a iza njih su neprestani naleti vetra mestimično ogolili travu. Prozori u prizemlju behu prekriveni, a pogled iz trpezarije kojem se Džek na zadnji dan sezone toliko divio, sad nije bio ništa uzbudljiviji od pogleda na prazan filmski ekran. Poslednjih osam dana nije im radio telefon, a amaterska radio-stanica u Ulmanovoj kancelariji sad je bila njihova jedina veza sa spoljnim svetom.

Sad je svakog dana padao sneg, ponekad su samo kratke oluje prošle po blistavoj snežnoj kori, a ponekad istinske, tih zvižduk vetra vinuo bi se do ženskog vriska od kojeg bi se stari hotel panično ljuljao i stenjao, i u svojoj dubokoj snežnoj kolevci. Noćne temperature nisu padale ispod minus deset, pa iako bi se toplomer pored kuhinjskog ulaza za posluđu u rano popodne ponekad popeo i do plus četiri, usled stalnog vetra oštrog kao nož bilo je neugodno izlaziti bez kape za sneg. Ali svi su izlazili onih dana kad je sijalo sunce, obično bi navukli duplu odeću, a preko rukavica i šakače. Izlazak bi bio gotovo obavezan. Hotel je bio okružen dvostrukim tragom Denijevih sanki. Permutacije su bile gotovo beskonačne: Deni se vozio, a roditelji bi ga vukli, tata se vozio i smejavao dok su Vendi i Deni pokušavali da ga vuku (taman bi uspeli da ga vuku po ledenoj kori, a gotovo nemoguće kad bi je pokrile pahulje), pa su se vozili Deni i mama, Vendi se vozila sama, dok bi njeni muškarci vukli i izdisali belu paru kao tegleći konji, praveći se da je teža nego što je bila. Mnogo su se smejali na tim izletima sa sankama oko

kuće, ali huktav i bezličan glas vetra, tako silan i šuplje iskren, činio je njihov smeh limenim i usiljenim.

U snegu su videli tragove karibua, a jednom i karibue, grupu od pet karibua kako stoje nepomično van zaštitne ograde. Svi su se izredali na Džekovom dvogledu „cajs-ikon“ da ih bolje vide, a gledajući ih, Vendi spopade čudan nestvaran osećaj. Stajali su do nogu u snegu koji je prekrpio put i pade joj na pamet da odsad pa sve do topljenja snega put više pripada karibuima nego njima. Sad su stvari koje je stvorio čovek postale neutralizovane. Verovala je da i karibui to razumeju. Odložila je dvogled i rekla nešto u smislu da mora da skuva ručak, a u kuhinji je malo plakala, trudeći se da se reši groznog potmulog osećaja koji bi je ponekad obuzeo, poput velike ruke koja joj pritiska srce. Mislila je na karibue. Mislila je na ose koje je Džek stavio pred ulaz za posluhu, ispod činije „pajreks“, da se zalede.

Na ekserima u alatnici visilo je mnogo krplji za sneg i Džek je za sve troje našao prikladan par, iako je Denijev par bio prevelik. Džek se dobro na njih navikao. Iako nije hodao po snegu od svog detinjstva u Berlinu, u Nju Hempširu, brzo se privikao. Vendi nije mnogo za to marila, a posle petnaest minuta gaženje na prevelikim krpljama stvaralo joj je grozni bol u nogama i zglobovima, ali Denija je to privlačilo, pa se zaista trudio da uđe u štos. Još je često padao, ali Džek je bio zadovoljan kako dete napreduje. Rekao je da će do februara Deni skakutati oko njih dvoje.

Taj dan bio je oblačan i oko podne je već počeo da pada sneg. Radio je obećavao dvadeset do trideset centimetara i pevalo je *hosanu* snegu, velikom bogu skijaša u Koloradu. Vendi je sedeći u spavaćoj sobi i pletući šal mislila da tačno zna šta skijaši mogu učiniti s tim pustim snegom. Znala je tačno gde ga mogu da ga strpaju. U guzicu.

Džek je bio u podrumu. Sišao je da proveru peč i kotao, otkako ih je zarobio sneg, takve provere postadoše za njega pravi obred, a kad bi se uverio da je sve dobro, prošao bi kroz svod, okrenuo dijalicu i seo u staru paučinom zastrtu stolicu za kampovanje koju je našao. Prelistavao je stare dokumente i papire, a pritom stalno brisao maramicom usta. Od boravka u zatvorenom koža mu je izgubila jesenju preplanulost i, dok je pogrbljen sedeo nad žućkastim šuštavim listovima a crvenkastoplava kosa mu u neredu padala preko čela, delovao je pomalo suludo. Našao je neke čudne stvari u računima, teretnim listovima i priznanicama. Neobične predmete. Krvavu traku platna za čaršave. Raščerečenog medu koji kao da je namerno poderan. Zgužvanu

hrpu ljubičastog papira, a miris parfema još je uz njega prijanjao ispod mošusa vremena, beleška započeta i ostavljena nedorečena izbledelim plavim mastilom: „*Najdraži Tomi, ovde ne mogu onako dobro da razmišljam kao što sam se nadala, mislim o nama, naravno, a o kome drugom? Ha. Ha. Stvari me neprestano ometaju. Sanjala sam neobične snove o stvarima koje noću bauljaju, možeš li da poveruješ u to i*“ To je bilo sve. Beleška je imala datum 27. juna 1934. Našao je lutku koja je izgledala kao veštica ili kao veštac... U svakom slučaju, nekoliko dugih zuba i šiljati šešir. Beše gurnuta, neverovatno, između svežnja prijemnica za zemni gas i priznanica za mineralnu vodu „viši“. I nešto što je delovalo kao pesma, nažvrljano na poledini jelovnika, tamnom olovkom: „*Medo / jesi li ovde? Opet hodam u snu, dragi moj. / Biljke se pomiču ispod tepiha.*“ Na jelovniku nije bilo datuma, a ispod pesme nikakvo ime, ako je to uopšte bila pesma. Ljigava, ali čarobna. Činilo mu se da su te stvari kao komadići slagalice, stvari koje će se na kraju povezati ako on pronađe odgovarajuće delove. I tako je i dalje gledao, skakao i brisao usne kad god bi peč iza njega oživela i riknula.

Deni je opet stajao ispred sobe 217.

U džepu mu je bio ključ za svaku bravu. Buljio je u vrata nekakvom hipnotičnom pohlepom, a gornji deo tela kao da mu se trzao i poskakivao ispod flanelske košulje. Pevušio je tiho i bez melodije.

Nije želeo da dode ovamo, ne posle creva za gašenje. Plašio se da dođe ovamo. Plašio se zato što je ponovo uzeo ključ za svaku bravu i nije slušao tatu.

Želeo je ovamo da dode. Radoznalost

(je ubila mačku, strah, zadovoljstvo ga je vratilo nazad)

beše poput neprestane udice u njegovom mozgu, kao nekakvo napašničko tuljenje sirene koje nikako da se stiša. Pa zar g. Haloran nije rekao: „Mislim da ovde nema ničeg što ti može nauditi?“

(Obećao si.)

(Obećanja se daju zato da se prekrše.)

Trgnu se. Kao da je ta pomisao došla spolja, zujala je kao insekt. Nežno mu je laskala.

(Obećanja se daju zato da se prekrše, dragi moj vatram, da se pregaze, razbiju, raznesu, smrve čekićem. NAPRED!)

Uzrujano pevušenje pređe mu u tihu pesmu bez tona: „Lou, Lou, skip to m’Lou, skip to m’Lou my darling...“

Zar g. Haloran nije bio u pravu? Zar zbog toga na kraju krajeva nije ću-
tao i dopustio da ih sneg zarobi?

Samo sklopi oči i sneg će proći.

Ono što je video u Predsedničkom apartmanu već je prošlo. A zmija beše
obično crevo za gašenje koje je palo na pod. Da, pa i krv u Predsedničkom
apartmanu bila je bezazlena, nešto staro, nešto što se dogodilo davno pre
nego što se on rodio ili uopšte bio u planu, nešto što je završeno. Kao film
koji je samo on mogao da vidi. U ovom hotelu nema ničeg, ama baš ničeg
što mu može nauditi, a ako on to samom sebi mora da dokazuje time što će
ući u ovu sobu, zar ne bi trebalo da uđe?

„Lou, Lou, skip to m’Lou...“

*(Radoznalost je ubila mačka, dragi moj vatram, vatram dragi moj, za-
dovoljstvo ga je vratilo nazad živog i zdravog, od glave do pete, od glave do
zemlje bio je živ i zdrav. Znao je da su te stvari)*

(kao stravične slike, ne mogu nauditi, ali, o bože moj)

*(kako imaš velike zube, bakice i da li je to vuk u odelu PLAVOBRADOG
ili PLAVOBRADI u vučjoj koži i tako sam)*

*(srećan što si to upitao, jer radoznalost je ubila mačka, a NADA na za-
dovoljstvo dovela ga je)*

u predvorje, tiho je gazio po plavom vijugavom prašumskom tepihu.
Stao je kraj aparata za gašenje, vratio metalnu mlaznicu u okvir, a onda ju
je uzastopce bockao prstom, uzlupanog srca, šapćući:

– Dođi i naudi mi. Dođi i naudi mi, ti jeftini kurče. Ne možeš, jelda? A?
Ti si obično jeftino crevo za gašenje. Ne možeš ništa drugo osim da ovde
ležiš. Hajde, hajde!

Osećao se sulud od izazova. A ništa se nije dogodilo. Na kraju krajeva,
bilo je to samo crevo, samo platno i metal, moglo se iseći na komadiće i ne
bi se žalilo, niti bi se izvijalo i trzalo i krvarilo zelenu sluz po plavom tepihu,
jer to je bilo obično crevo, ne staklena dugmad niti satenske mašne, ne zmija
koja u dremežu sni... i on je pohrlio, pohrilo zato što je bio

(„u zakašnjenju, kasnim“, reče beli zec.)

beli zec. Da. Sad je napolju kraj igrališta bio beli zec, pre je bio zelen, ali
sad je bio beo, kao da ga je nešto neprestano šokiralo tokom snežnih vetro-
vitih noći pa je ostario...

Deni izvadi iz džepa ključ pa ga gurnu u ključaonicu.

– Lou, Lou...

*(beli zeka išao na igru croqueta, na croquet kod Crvene kraljice, čekići su
rode, bodljikavi prasići umesto loptica)*

Pipnu ključ i pređe prstima preko njega. Glava mu beše suva i vrtoglava. Okrenu ključ i jezičak se polako povuče.

(SKINITE MU GLAVU! SKINITE MU GLAVU! SKINITE MU GLAVU!)

(ova igra nije croquet, iako su čekići prekratki, ova igra je)

(TRAS-BUM! Pravo kroz vratašca gola.)

(SKINITE MU GLAAAAAAAVUUUUUUUUUU...)

Deni otvori vrata. Pomaknu se tiho bez škrife. Stajao je pred velikom spojenom spavaonicom i dnevnim boravkom i, iako sneg još nije dovedo dosegao, najviši nanosi bili su još tridesetak centimetara ispod prozora na prvom spratu, prostorija je bila tamna, jer je tata pre dve nedelje pozatvarao sve kapke na zapadnom krilu.

Stajao je na pragu, tapkao je desno i našao prekidač. Upališe se dve sijalice na lusteru od brušenog kristala. Deni kroči napred i osvrnu se. Tepih beše dubok i mekan, nežne ružičaste boje. Smirujući. Dvostruki krevet s belim prekrivačem. Pisaći sto

(Molim te, reci mi: Zašto je gavran kao pisaći sto?)

pokraj velikog zatvorenog prozora. Tokom sezone Pisac Uporni

(divno se provodim, šteta što se ne plašiš)

imao bi vrlo lep vidik na planine da ih opiše svojima kod kuće.

Kroči napred. Ovde nema ničega, ama baš ničega. Samo prazna soba, i to hladna, jer danas je tata grejao istočno krilo. Pisaći sto. Otvoren ormar u kojem se videla gomila hotelskih vešalica, onih koje je nemoguće ukrasti. Na noćnom stočiću „Gideonova“ hotelska Biblija. Levo od njega vrata kupatila, a na vratima se u velikom ogledalu odražavalo njegovo belo lice. Vrata pritivorena i...

Polako mu je klimao dvojnik.

Da, to je tu, bez obzira šta je. Unutra. U kupatilu. Njegov dvojnik pođe napred kao da beži od ogledala. Ispruži ruku i pritisnu je uz njegovu. Onda se udalji pod uglom dok su se vrata kupatila širom otvorila. Pogledao je unutra.

Duga prostorija, staromodna kao „pulman“ vagon. Na podu bele šestougaone pločice. Na suprotnom zidu ve-ce šolja podignutog poklopca. Desno umivaonik i još jedno ogledalo iznad njega, ono iza kojeg se krije medicinski ormarić. Levo velika bela kada na nogama – kandžama, a zavesa oko tuša navučena. Deni kroči u kupatilo, pa sneno krenu prema kadi, kao da ga pokreće nešto izvan njega, kao da je čitava ova stvar jedan od snova koje mu je doneo Toni, kao da će nešto lepo videti kad raširi zavesu na tušu, nešto što je tata zaboravio ili što je mama izgubila, nešto što će ih oboje usrećiti...

Zato raširi zavesu na tušu.

Žena u kadi odavno beše mrtva. Podbula i ljubičasta. Stomak naduvan od gasa izdizao se iz hladne, ledom uokvirene vode, poput nekog mesnatog ostrva. Njene oči piljile su u Denijeve, staklaste i velike, kao klikeri. Cerekala se, njene ljubičaste usne razvukle su se u grimasu. Grudi su joj bile otromboljene. Stidne dlake su joj lebdele. Ruke joj behu zamrznute na vijugavim porculanskim zidovima kade, kao rakova klešta.

Deni vrisnu. Ali glas ne izade iz njegovih usana, okretao se prema unutra i još dalje unutra i pao u mrak kao kamen u bunar. Otetura korak unazad, čuo je kako mu pete kuckaju po belim šestougaoanim pločicama, a istovremeno mu poteče mokraćna, slobodno je curila iz njega.

Žena je sedela.

Još se cerekala, njene velike oči-klikeri piljile su u njega. Sedela je. Njeni mrtvi dlanovi pucketali su po porculanu. Grudi su joj se njihale kao stare naprsle boksterske vreće. Čuo se zvuk loma ledenih slojeva. Nije disala. Bila je leš, dugo godina mrtav.

Deni se okrenu i otrča. Pojuri kroz vrata kupatila, očiju izbečenih, kose nakostrešene kao dlaka bodljikavog praseta, koga će pretvoriti u žrtvenu (*croquet ili roque?*)

loptu, usta otvorenih i bez glasa. Potrčao je što su ga noge nosile pred vrata 217 koja su sad bila zatvorena. Poče po njima da udara, daleko od spoznaje da vrata nisu zaključana pa da samo mora da okrene bravu da izađe. Iz usta su mu se orili zaglušni uzvici koji su bili izvan ljudskog slušnog dometa. Mogao je samo da udara na vrata i čuje kako mrtva žena dolazi po njega, nabreklog stomaka, suve kose, ispruženih ruku. Nešto što je možda već godinama zaklano ležalo u kadi, balzamovano čarolijom.

Vrata nikako da se otvore, nikako, nikako, nikako.

A onda do njega dopre glas Dika Halorana, tako iznenađan i neočekivan, tako miran, da su se njegove zaključane glasnice otvorile i počeo je tiho da plače, ne od straha nego od blaženog olakšanja.

(Mislim da ti oni ne mogu nauditi... oni su kao slike u knjizi... Sklopi oči i oni će otići.)

Spusti kapke. Ruke stisnu. Ramena mu se pogrbiše od napregnute koncentracije:

(Ništa nema ništa nema ništa baš ništa NIŠTA NEMA, NEMA NIŠTA OVDE!)

Prolazilo je vreme. I taman je počeo da se opušta, taman je počeo da shvata da su vrata sigurno nezaključana i da može da ode, kada se godinama vlažne, podbule ruke ribljeg smrada mlitavo sklopiše oko njegovog vrata i nemilosrdno ga okrenuše da se zapilji u ono mrtvo ljubičasto lice.

ČETVRTI DEO

**ZATOČENICI
SNEGA**

26. ZEMLJA SNOVA

Pletenje ju je uspavljivalo. Danas bi je uspavao i Bartok, ali na malom gramofonu nije bio Bartok nego Bah. Ruke su joj plele sve sporije i sporije, a u doba kad je njen sin upoznao stalnu stanarku sobe 217, Vendi je spavala s pletivom u krilu. Klupko i igle uzdizaše se u polaganom ritmu njenog disanja. San joj beše dubok, bez snova.

Usnuo je i Džek Torens, ali san mu je bio lagan i nemiran, krcat snovima koji su izgledali previše živi da bi bili obični snovi, u svakom slučaju behu življi od svih snova koje je dosad sanjao.

Otežale su mu oči dok je listao pakete računa za mleko, u svakom paketu po sto, očigledno sve u svemu na destine hiljada. Svaki je letimično pogledao, u strahu da će mu, ukoliko ne bude temeljan, promaći baš onaj komadić iz istorije „Vidikovca“ potreban da uspostavi tajnu vezu za koju je bio siguran da negde postoji. Osećao se kao čovek koji u jednoj ruci ima kabl, pa u tamnoj nepoznatoj sobi pipka da nađe utičnicu. Kad bi je našao, bio bi nagrađen pogledom na divotu.

Uhvatio se ukoštac sa telefonskim pozivom Ala Šoklija i sa njegovim zahtevom. U tome mu je pomogao neobični doživljaj na igralištu. Sve je to bilo tako prokletu blizu nervnog sloma, a on je bio uveren da se njegov mozak pobunio protiv Alovog bahatog prokletog zahteva da ne piše knjigu. Možda je to bio znak da se njegov osećaj samopoštovanja mogao gaziti samo do tle, inače bi se potpuno raspao. Napisaće knjigu. Ako to označi kraj njegove veze sa Alom Šoklijem, neka bude tako. Napisaće biografiju hotela, napisaće je iskreno, a uvod će biti ona njegova halucinacija da su se životinje iz žive ograde pomerile. Naslov neće biti nikakvo nadahnuće, ali biće upotrebljiv; *Neobično odmaralište, priča o hotelu „Vidikovac“*. Iskreno, ali neće to pisati osvetoljubivo, u nastojanju da se iskali na Alu ili na Stjuartu Ulmanu ili Džordžu Hatfildu ili na svom ocu (iako je bio bedan nasilnik i pijanac), ili

na bilo kome. On će to napisati zato što ga je „Vidikovac“ začarao. Da li bi ijedno drugo objašnjenje moglo biti tako jednostavno ili tako istinito? Napisaće iz razloga zbog koga su po njegovom mišljenju napisana sva velika književna dela, beletristika i nebeletristika: istina se otkrije, na kraju se istina uvek otkrije. Napisaće je, jer je osećao da mora napisati.

Petsto galona mleka. Sto galona obranog mleka. Fakturisano knjigovodstvu. Trista pinti pomorandžinog soka. Plaćeno.

Klizne dublje u stolicu, još je držao svežanj priznanica, ali više nije gledao ono što beše na njima otisnuto. Pogled mu se zamutio. Kapci su mu polagani i teški. Misli su mu od „Vidikovca“ odlutale ka tati koji je bio bolničar u bolnici u Berlinu. Krupan čovek. Debeljko visok metar osamdeset pet, bio je viši od Džeka i kad je Džek dosegnuo punu visinu od sto osamdeset, iako matori tad više nije bio živ. „Patuljčiću“, govorio bi tata, a tad bi s ljubavlju čušnuo Džeka i smejaio se. Dva starija brata behu viša od oca, a Beki je sa svojih metar i sedamdeset pet bila samo pet centimetara niža od Džeka, a veći deo detinjstva bila je od njega viša.

Njegov odnos prema ocu bio je kao pupljenje cveta koji ima divne mogućnosti, ali kad se potpuno rascveta, ustanovi se da je iznutra natruo. Do sedme godine nekritično je i snažno voleo visokog trbonju, uprkos batinama, modricama i povremeno šljivi na oku.

Sećao se baršunastih letnjih noći, kućne tišine. Stariji brat Bret izašao je sa devojkom, srednji brat Majk nešto učio, Beki i mama su u dnevnom boravku gledale nešto na prastarom televizoru. A on bi seo u predsoblje, samo u gornjem delu pidžame. Naizgled se igrao kamionima, a zapravo je očekivao trenutak kad će tišinu prekinuti otvaranje vrata uz tresak, rika tatine dobrodošlice kad vidi da ga čeka Džeki, njegovo srećno cicanje u znak odgovora dok je krupni čovek prolazio predsobljem, a pod sijalicom se sijala njegova ružičasta čela ispod kratko podiššane kose. Na tom svetlu uvek je izgledao kao nekakav blagi preveliki lelujav duh u bolničkoj belojoj odori: košulja je uvek bila razdrljena (a ponekad i krvava), a manžetne na pantalonama obešene preko crnih cipela.

Otac bi ga digao na ruke i Džek bi bunovno poleteo uvis, tako brzo da mu se činilo kako se vazdušni pritisak sabija o njegovu lobanju kao olovna kapa, sve više i više, a obojica su vikali: „Lift, lift!“ A bilo je noći kad tata u pijanstvu ne bi na vreme zaustavio „lift dižać“ svojih tvrdih mišića, pa bi Džeki poleteo preko čelave glave svog tate, kao ljudski projektil, pa udario u pod iza tate. Ali, drugih noći tata bi ga samo zaljuljao dok se ne bi kikotao od zanosa. Kroz prostor u kome je pivo visilo oko tatinog lica kao magla

kišnih kapljica, pa ga vratio i okretao i tresao kao cerekavu krpu, a naposljetku bi ga položio na noge, a on bi od svega toga štucao.

Priznanice mu kliznuše iz olabavljene ruke, pa se kroz vazduh lenjo zanjahaše na pod. Otvori kapke koje je sklopio, sa tatinom slikom tetoviranom na poledini kapaka kao slike stereoptikona, a onda ih opet spusti. Malo se trgnu. Svest je lagano klizila prema dole, lenjo, kao priznanice, kao jesenje jasikovo lišće.

Beše to prva faza njegovog odnosa prema ocu, i kako se vukla kraju, postajao je svestan da Beki i braća, svi stariji od njega, mrze tatu, a da ga njihova majka, neugledna žena koja je retko govorila glasnije nego šapatom, podnosi samo zato što joj to nalaže katoličko vaspitanje. U tim danima Džeku nije bilo neobično da tata pesnicama rešava sve prepirke sa decom. I nije mu se činilo čudno da i njegova ljubav prema ocu ide podruku sa strahom. Strahom od igre lifta koja svake noći može završiti sudarom i razbijenom glavom. Strahom da se tatino prostodušno dobro raspoloženje kad ima slobodan dan odjednom ne pretvori u riku vepra i udarac njegove „junacke desnice“. Seti se da se ponekad plašio i toga da bi tatina senka mogla na njega pasti dok se igra. Na kraju ove faze poče da zapaža kako Bret nikad ne dovodi kući svoje devojke, ni Majk i Beki svoje prijatelje.

Ljubav je počela da se zgrušava u devetoj godini, kad je tata poslao štapom mamu u bolnicu. Godinu dana ranije počeo je da nosi štap kad je u saobraćajnoj nesreći ostao šepav. Nakon toga nije se rastajao od štapa, dugog i crnog i debelog, sa pozlaćenom drškom. I dok je Džek dremao, telo mu se trzalo dok se sećao fijukanja štapa po vazduhu, ubilačkog zamaha i teškog udarca u zid... ili u meso. Izmlatio je mamu bez ikakvog razloga, odjednom i bez opomene. Sedeli su za večerom. Štap je stajao pored njegove stolice. Nedelja uveče, kraj tatinog trodnevnog vikenda, vikend koji je iskoristio za lokanje, na svoj jedinstven način. Pečeno pile. Grašak. Pire krompir. Tata na čelu stola, tanjir mu krcat, dremucka ili skoro da dremucka. Mama dodaje tanjire. Iznenada se tata skroz razbudio, oči su mu bile duboko usadene u debele duplje i bleskale nekakvom glupom podlom veselošću. Sevale su od jednog člana porodice do drugog, a žila nasred čela baš mu je iskočila, što je uvek bio loš znak. Krupnu pegavu ruku spustio je na zlatni držač štapa, pa ga milovao. Rekao je nešto od kafi. Džek je do dan-danas bio siguran da je tata spomenuo kafu. Mama je otvorila usta da odgovori, a tad štap preseče vazduh i lupi je u lice. Iz nosa joj poteče krv. Beki vrisnu. Mamine naočare padoše u umak od pečenja. Štap se povuče pa se opet spusti, ovaj put na maminu glavu i iseče joj kožu. Mama je pala na pod. Ustao je sa stolice i

došao do tepiha gde je ona ošamućeno ležala. Zamahivao je štapom, kretao se smešnom brzinom i spretnošću debeljka, oči su mu sevale, a podbradak drhtao dok je sa njom razgovarao, kao što je uvek sa decom govorio za vreme takvih ispada: „Hajde, hajde. Boga ti. Sad ćeš dobiti ono što zaslužuješ.“ Štap se još sedam puta digao i spustio na nju pre nego što su ga zgrabili Bret i Majk, i odvuikli i istrgli mu štap iz ruke. Džek

(mali Džeki, sad je bio mali Džeki, uspavan, gundao je na paučinastoj stolici za kampovanje dok je peć iza njega gremela u prazan život)

tačno je znao koliko je bilo udaraca, jer se svaki potmuli *tres* po majčinom telu urezivao u njegovo sećanje kao besmislen potez dletom po kamenu. Sedam puta *tres*. Ni više ni manje. On i Beki plaću, s nevericom, gledaju mamine naočare u pire krompiru, u napuklo staklo poprskano umakom od pečenja. Bret iz predsoblja viče na tatu da će ga ubiti ako se skloni. A tata neprestano ponavlja: „Prokleta štene. Prokleta kućence. Daj mi štap, prokleta štene. Daj mi!“ Bret histerično zamahuje štapom i govori: „Da, da, daću ti ga, samo se pomakni i daću ti sve što želiš i još plus dva. Daću ti mnogo.“ Mama polako ustaje, ošamućena, lice joj je već podbulo i natečeno kao stara guma u kojoj je previše vazduha. Iz četiri-pet rana krvari i rekla je groznu stvar, možda jedinu stvar koju je mama ikad izgovorila, a Džeki se mogao od reči do reči prisetiti: „Kod koga su novine? Tatu zanimaju crtači. Pada li kiša?“ Tad je opet klonula na kolena, a po podbulom i krvavom licu visila joj je kosa. Majk zove lekara, mrmlja na telefonu. Da li bi odmah mogao da dođe? Mama... Ne, ne može reći u čemu je stvar, ne može preko telefona, jer imaju dvojnika. Samo neka dođe. Lekar je došao i odveo mamu u bolnicu u kojoj je tata ceo život radio. Tata je, otreznivši se malo (ili tek glupim lukavstvom uhvaćene životinje) rekao lekaru da je pala niza stepenice. Stolnjak je krvav, jer je njime pokušao da obriše njeno milo lice. Zar su joj naočare letele iz dnevnog boravka pa do trpezarije i ateriale u pire krompir i umak?, zapitao je lekar nekakvim jezivim cerekavim sarkazmom. Da li je tako bilo, Mark? Čuo sam da neki svojim zlatnim zubima primaju radio-emisije, i video sam čoveka ustreljenog među oči koji je živeo toliko da o tome pripoveda, ali ovo mi je sasvim nova stvar. Tata je samo zaklimao glavom i rekao da ne zna. Naočare su joj sigurno pale kad ju je preneo u trpezariju. Laž je svojom mirnom glupavošću ošamarila četvoro dece, pa su ćutala. Posle četiri dana Bret je ostavio posao u fabrici i pošao u vojsku. Džek je uvek smatrao da razlog tome nisu bile samo iznenadne i besmislene batine koje je tata podelio za stolom, nego činjenica da je mama u bolnici potvrdila tatinu priču dok je držala sveštenika za ruku. Bret ih je

s gađenjem napustio, pa neka bude šta bude. Poginuo je u pokrajini Dong Ho, 1965, one iste godine kad se student Džek Torens pridružio student-skom pokretu za prestanak rata. Mahao je bratovljevom krvavom košuljom na mitinzima koji su postajali sve masovniji, ali dok je govorio, pred očima mu nije bilo Bretovo lice, nego majčino, ošamućeno lice bez razumevanja, mama kako kaže: „Kod koga su novine?“

Majk je pobjegao tri godine nakon toga, kad je Džek imao dvanaest godina. Dobio je veliku stipendiju kao odličan učenik i počeo da studira na fakultetu u Nju Hempširu. Godinu dana nakon toga tata je umro od iznenadnog srčanog udara dok je pacijenta pripremao za operaciju. Skljokao se u lelujavom razdrljenom belom bolničkom odelu, možda je umro pre nego što je udario o crveno-crne bolničke pločice, a nakon tri dana je čovek koji je prevladavao u Džekovom životu, iracionalni beli duh-bog, bio pod zemljom.

Na grobu je pisalo: *Mark Entoni Torens, voljeni otac*. Džek bi tome dodao još: *Znao je da se igra lifta*.

Dobili su mnogo para od osiguranja. Ima ljudi koji osiguranja skupljaju isto onako kao što drugi skupljaju novčiće i marke, a među takve je spadao Mark Torens. Novac je stigao u isto vreme kad su prestale rate mesečnih polisa i računi za alkoholna pića. Pet godina bili su bogati. Gotovo bogati...

U tankom nemirnom snu očevo lice stvori se pred njim, kao u ogledalu. Njegovo lice, ali ne njegovo lice, razrogačene oči i bezazleno izvijena usta dečaka koji sedi u predsoblju s kamionima, čeka tatu, čeka belog boga-duha, čeka da se lift podigne vrtoglavom brzinom, kroz mešavinu soli i piljevine iz krčmi, možda očekuje da se s treskom spusti, da mu iz ušiju ispadnu stare satne opruge, dok se tata ori od smeha, a to

(se pretvori u Denijevo lice, toliko slično nekad njegovom, njegove oči behu svetloplave, dok su Denijeve bile oblačnosive, ali usne su se ipak jednako uvijale, a ten je bio beo. Deni u njegovoj radnoj sobi, u gaćicama, a svi njegovi papiri razbacani i prijatan maglovit miris piva... stravično testo sve uskislilo, uzdiže se na krilima kvasca, miris krčmi... kvrckanje kosti... njegov glas pijano cmizdri: *Deni, jesi li dobro, doktore?... O, bože, bože, tvoja jedna ručica...* a to se lice pretvori u)

(mamino ošamućeno lice koje se izdiže ispod stola, izlupano i okrvavljeno, a mama govori)

(„*Od tate. Ponavljam, neobično važno obaveštenje od tate. Molim te ostani na kanalu ili odmah pronađi kanal emisije Srećni Džek. Ponavljam, odmah pronađi kanal emisije Srećni Džek. Ponavljam...*“)

Polagano pretapanje. Išezli glasovi odjekuju u njemu kao duž nekog beskonačnog oblačnog hodnika.

(Stvari me neprestano ometaju, dragi Tomi...)

(Medo, 'jesi li ovde? Opet u snu hodam, dragi. Neljudskih se čudovišta bojim...)

(Oprostite, g. Ulmane, zar ovo nije...)

... kancelarija i ormari za kartoteke, Ulmanov veliki sto, već je na mestu prazna knjiga rezervacija za sledeću godinu, taj Ulman nikad ništa ne propušta, svi ključevi uredno obešeni na kukama

(osim jednog, koji to, koji ključ, ključ za svaku bravu, ključ za svaku bravu, ključ za svaku bravu, kod koga je ključ za svaku bravu? Ako pođemo gore, možda ćemo videti)

a na polici veliki radio-prijemnik.

Uključi ga. Prenosi su dopirali u kratkim krckavim eksplozijama. Promeni kanal i pomaknu dugme kroz muziku, vesti, propovednika koji drži govor pastvi koja tiho mrmlja, meteorološki izveštaj. I još jedan glas na koji se vratio. Beše to glas njegovog oca.

–... ubij ga. Moraš ga ubiti, Džek. A i nju. Naime, istinski umetnik mora da pati. A svaki čovek mora da ubije one koje voli. Oni će večno spletkariti protiv tebe, nastojeće da te zadrže i odvuku dole. U ovom trenutku tvoj mali je tamo gde ne bi smeo da bude. Ogrešio se o zabranjeno područje. On to radi. Prokletu štene. Pretuci ga štapom zbog toga, štapom ga pretuci do smrti. Nalij se, Džeki mali moj, pa ćemo se igrati lifta. Onda ću poći s tobom dok mu budeš davao šta je zaslužio. Znam da ti to možeš, jasno da možeš. Moraš ga ubiti. Moraš ga ubiti, Džeki, a i nju. Naime, istinski umetnik mora da pati. Naime, svaki muškarac...

Očev glas sve više se diže, postade nešto besomučno, nešto nimalo ljudsko, nešto ciktavo i prkosno i napasničko, glas boga-duha, boga-svinje, mrtav mu dode iz radija i

– Ne! – odbrusi on. – Mrtav si, u grobu si, nisi u meni!

Naime, odsekao je iz sebe tatu i nije bio red da se on vrati, da se provlači ovim hotelom tri hiljade dvesta kilometara od gradića u Novoj Engleskoj u kojem je tata živeo i umro.

Podiže radio i spusti ga, i smrska se na podu, iz njega izleteše stare satne opruge i cevi, usled neke lude igre lifta koja je ispala zlo i naopako, oteravši glas njegovog oca, a ostavivši samo njegov glas, Džekov glas, Džekijev glas, kako pevuši u hladnoj stvarnosti kancelarije:

– Mrtav si, mrtav si, mrtav si!

I zapanjen bat Vendinih koraka koji su udarali po podu iznad njegove glave, i zapanjen prestrašen Vendin glas:

– Džek? Džek!

Ustade žmirkajući u smrskani radio na podu. Sad ih je samo automobil za sneg u alatnici vezivao za spoljni svet.

Stavi ruke preko očiju i pritisnu ih na slepoočnice. Dobijao je glavobolju.

27. KATATONIČAR

Vendi u čarapama otrča hodnikom i pojuri stepeništem u predvorje preskačući po dve stepenice. Nije podigla pogled na tepihom prekriveno stepenište što je vodilo na prvi sprat, a da je pogledala, videla bi kako na vrhu stepeništa stoji Deni, miran i tih, kolutavih očiju usmerenih ravnodušno u prostor, s palcem u ustima, vlažnog okovratnika i ramena. Na vratu i ispod brade imao je modrice.

Džekovi povici utihnuse, ali to nije smirilo njen strah. Njegov glas trgnuo ju je iz sna. Vikao je nasilničkim tonom koji je ona tako dobro pamtila. Još je osećala da sanja, ali drugi deo nje znao je da je budna, a to ju je još više plašilo. Gotovo je očekivala da će upasti u kancelariju i naći ga kako stoji iznad Denijeveg ispruženog tela. Pijan i zbunjen.

Proletela je kroz vrata i Džek stajaše tamo, trljajući prstima slepoočnice. Lice mu beše avetinjski belo. Amaterski radio-prijemnik ležao je kod njegovih nogu u gomili razlupanog stakla.

– Vendi? – nesigurno je zapitao. – Vendi...?

Kao da je zapanjenost rasla i na trenutak je videla njegovo pravo lice, lice koje je on obično tako dobro skrivao, a beše to lice očajničke nesreće, lice zveri uhvaćene u zamku iz koje ne može izaći. Tad proradiše mišići, zatraše pod kožom, usta mu nemoćno zadrhtaše, a Adamova jabučica zaigra.

Šok nadvlada njenu zapanjenost i iznenađenje. On će zaplakati. I pre ga je videla da plače, ali nikad otkako je prestao da pije... pa ni tada, osim ako nije bio vrlo pijan i jedno se kajao. Bio je tvrd čovek, kao kamen, a to što je izgubio kontrolu nad sobom ponovo ju je strahovito preplašilo.

Pošao je prema njoj, sad su mu iz donjih kapaka izvirivale suze, nehotice je tresao glavom, kao u neuspelom pokušaju da isprazni svoju emocionalnu oluju, a grudi su mu grčevito dahtale i iz njih je dopiralo glasno potresno jecanje. Posrnu u pletenim papučama preko krhotina radija i umalo joj ne

pade u naručje, pa se zanjihala unazad pod njegovom težinom. Dahtao joj je u lice i dah mu nije zaudarao na alkohol. Naravno da nije. Ovde nije bilo alkohola.

– Šta ne valja? – Pridržala ga je koliko god je mogla. – Džek, šta je?

Ali on isprva nije mogao ništa osim da jeca, prionuo je uz nju, gotovo joj je istisnuo dah, okretao je glavu na njenom ramenu onim bespomoćnim drhtavim pokretom, kao da traži zaštitu. Jecaji su mu bili teški i divljački. Sav je drhtao, mišići su mu se trzali ispod košulje i pantalona.

– Džek? Šta? Reci šta nije u redu?

Napokon se jecaji pretvoriše u reči, isprva su bile uglavnom nejasne, ali postadoše jasnije kako su mu jenjavale suze.

– ... san, mislim da je to bio san, ali delovao je tako stvarno, ja... mama je govorila da će tata govoriti na radiju i ja... on mi je... on mi je govorio... Ne znam, vikao je na mene... i tako sam razlupao radio... da ga učutkam. Da ga učutkam. Mrtav je. Ne želim o njemu ni da sanjam. Mrtav je. Bože, Vendi, bože, nikad me nije mučila ovakva mora. Nikad ne želim opet ovakav san. Hriste! Bio je grozan.

– I tako si zaspao u kancelariji?

– Ne... ne ovde. Dole. – Sad se malo uspravio, njegova težina se povlačila sa nje, a uporno kretanje glavom napred-nazad prvo se usporilo, a onda prestalo.

– Prelistavao sam one stare papire. Sedeo sam na stolici koju sam dole namestio. Priznanice za mleko. Glupe stvari, dosadne. I sigurno sam zadremao. Tad sam počeo da sanjam. Valjda sam u snu došao ovamo gore.

Pokuša da se drhtavo osmehne uz njen vrat. – Novi napad.

– Gde je Deni, Džek?

– Ne znam. Zar nije sa tobom?

– Pa zar nije... bio dole sa tobom?

Pogledao je preko ramena, a lice mu se sledi videvši izraz njenog lica.

– Nikad mi nećeš dopustiti da to zaboravim, jelda, Vendi?

– Džek...

– Na samrtnoj postelji nagnućeš se nad mene i reći: „Nek ti je laka zemlja, sećaš li se kad si ono Deniju slomio ruku?“

– Džek!

– Džek, pa šta onda? – žestoko je zapitao i skočio na noge. – Zar poričeš da na to misliš? Da sam ga povredio? Da sam ga već jednom povredio i da bih mogao to ponovo?

– Želim da znam gde je on, i gotovo!

– Samo napred, istresi se, to će sve srediti, jelda?

Okrenula se i izašla.

Gledao je za njom, na trenutak sleđen, držeći u ruci poslovnu knjigu prekrivenu komadićima razlupanog stakla. Tad je spusti u kantu, pođe za njom i sustiže je kod pulta u predvorju. Stavi joj ruke na ramena pa je okrenu sebi. Njeno lice bilo je brižno i odlučno.

– Vendi, oprosti. Bio je to san. Uznemiren sam. Opraštaš mi?

– Naravno – reče ona, ali lice joj nije promenilo izraz. Njena odrvenela ramena iskliznuše mu iz ruku. Došla je nasred predvorja i viknula: – *Hej, doktore? Gde si?*

Odgovori joj tišina. Pošla je prema dvokrilnim vratima predvorja, otvorila jedna vrata pa izašla na stazu koju je Džek očistio. Više je ličila na rov. Nagomilan i zameten sneg u kojem je staza bila usečena dopirao joj je do ramena. Opet ga je pozvala, a njen dah izlazio je u beloj magli. Kad se vratila u kuću, već je delovala prestravljeno.

Savladavši ogorčenje koje je prema njoj osećao, razumno je rekao:

– Jesi li sigurna da ne spava u sobi?

– Rekoh ti, negde se igrao kad sam plela. Dole sam ga čula.

– Zaspala si?

– Kakve to ima veze? Jesam. *Deni?*

– Jesi li pogledala u njegovu sobu kad si malopre silazila?

– Ja... – Umuknu.

Klimnuo je glavom:

– I mislio sam da nisi.

Zaputi se uza stepenice ne čekajući je. Sledila ga je, gotovo trčeći, ali on je grabio po dve stepenice. Gotovo je udarila u njegova leđa kad je naglo stao na odmorištu u prizemlju. Ukopao se i gledao gore razrogačenih očiju.

– Šta...? – započe ona i isprati njegov pogled.

Deni je još tamo stajao, praznog pogleda i sisao palac. Tragovi na vratu bili su okrutno vidljivi na svetlu električnih svetiljki u predvorju.

– *Deni!* – vrisnu ona.

To dokrajči Džekovu oduzetost i zajedno pojuriše uza stepenice do dečaka. Vendi pade pored njega na kolena i podiže sina u naručje. Deni se prepustio, ali nije joj uzvratio zagrljaj. Osećala se kao da grli jastučićima obložen štap, a sladak ukus užasa preplavi joj usta. Samo je sisao palac i ravnodušno i prazno buljio u stepenišni zid iza njih dvoje.

– Deni, šta se dogodilo? – zapita Džek. Ispruži ruku da opipa Denijev natečen vrat. Ko ti je ovo...?

– *Da ga nisi pipnuo!* – prosikta Vendi. Grčevito je stisnula Denija u naručje, podigla ga i uzmakla na stepenice pre nego što je Džek mogao išta da preduzme, osim da zbunjeno ustane.

– Šta? Vendi, dođavola, šta vas dvo...?

– *Da ga nisi pipnuo!* Ubiću te ako opet staviš ruku na njega!

– Vendi...

– Gade!

Okrenula se i otrčala niz preostale stepenice u prizemlje. U trku je Denijeva glava blago poskakivala gore-dole. Palac je smireno smestio u usta. Oči su mu bile kao nasapunjani prozori. Na dnu stepenica skrenula je udesno i Džek začu zvuk njenih koraka kako se povlače do kraja. Lupiše vrata njihove spavaće sobe. Navukla je rezu. Okrenula je ključ u bravi. Kratka tišina, pa prigušeni glasovi tešenja.

Ni sam nije znao koliko je stajao. Doslovce ga je paralizovalo sve to što se dogodilo u tako kratkom intervalu. Njegov san je još živio u njemu i sve je činio lagano nestvarnom nijansom. Kao da je uzeo vrlo blagu dozu meskalina. Možda je i povredio Denija kao što je mislila Vendi? Pokušao je da uguši sina na zahtev pokojnog oca? Ne. Nikad ne bi povredio Denija.

(Pao je niza stepenice, doktore.)

Više ne bi mogao povrediti Denija.

(Kako sam mogao znati da je bomba protiv insekata neispravna?)

Nikad u životu nije bio svesno opak kad je bio trezan.

(Osim kad si umalo ubio Džordža Hatfilda.)

– Ne! – prodra se u mraku. Lupi pesnicama po nogama, pa opet i opet.

Vendi je sedela u tapaciranom naslonjaču pored prozora, s Denijem u krilu. Držala ga je, pevušila stare besmislene reči, reči kojih se nikad ne sećamo, bez obzira na ishod stvari. Sklupčao se u njenom krilu bez otpora i bez sreće, kao papirnati isečak samog sebe, a oči mu nisu ni skrenule prema vratima kad je Džek uzviknuo „Ne!“ negde u predvorju.

U njenoj glavi malo se razbistri, ali sad je iza toga otkrila nešto još gore. Paniku.

To je učinio Džek, u to nije sumnjala. Ništa joj nije značilo to što je poricao. Smatrala je skroz mogućim da je Džek pokušao da uguši Denija u snu, isto kao što je u snu razlupao radio. Doživeo je slom živaca. Ali, šta će ona u tom smislu da preduzme? Ne može večno ostati ovde zaključana. Moraće da jede.

U stvari, postojalo je samo jedno pitanje, a postavljao ga je krajnje hladan i praktičan glas, glas njenog materinstva, glas hladan i nepristrasan kad bi bio usmeren izvan zatvorenog kruga majke i deteta i uperen napolje prema Džeku. Taj je glas govorio o samoodržanju tek nakon *sinoodržanja*, a pitanje je glasilo:

(Koliko je on zaista opasan?)

Tvrdio je da to nije učinio. Užasnule su ga modrice. Denijeva blaga a neumitna rastresenost. Ako je to učinio, za to je bio odgovoran deo njega. Na grozan, iskrivljen način ohrabivala ju je činjenica da je to učinio kad je spavao. Zar mu ne može verovati da će ih odavde izvesti? Spustiti ih i odvesti. A posle toga...

Ali nije videla dalje od toga da ona i Deni živi i zdravi stižu u ordinaciju doktora Edmondsa u Sajdvinderu. Nije imala nikakvu potrebu da sagleda dalje. Sadašnja kriza beše više nego dovoljna da je zaokupira.

Pevušila je Deniju i uljuljkivala ga na grudima. Prsti su joj bili na njegovom ramenu, pa je utvrdila da je majica vlažna, ali nije se potrudila da temeljnije prenese mozgu tu informaciju. Da je mozak to primio, možda bi se setila da su Džekove ruke, dok ju je grlio u kancelariji i jecao na njenom vratu, bile suve. Možda bi je to nateralo da odahne. Ali misli su joj još uvek usmerene na druge stvari. Morala je doneti odluku: da se približi Džeku ili ne?

Zapravo to i nije bila nikakva preterana odluka. Sama nije mogla ništa, pa ni da odnese Denija dole u kancelariju i preko amaterske radio-stanice pozove pomoć. Pretrepeo je snažan šok. Moraju ga odvesti pre nego što dode do trajnog oštećenja. Nikako nije htela da poveruje da je možda već došlo do trajnog oštećenja.

Pa ipak, zbog toga je patila i tražila drugu mogućnost. Nije htela da vrati Denija u Džekov dom. Sad je bila svesna da je donela pogrešnu odluku kad je postupala protiv svojih (i Denijevih) osećaja, pa je dopustila da ih sneg zarobi... za Džekovo dobro. Sad ju je gotovo paralisala pomisao da možda čini još jednu grešku, grešku zbog koje će žaliti svaki minut svakog dana, dokle god živi.

U zgradi nije bilo revolvera. Na magnetiziranim kukicama u kuhinji visili su noževi, ali Džek je bio između nje i njih.

U težnji da stvori ispravnu odluku, da nađe alternativu, nije bila sve-sna gorke ironije svojih misli: pre sat vremena je spavala, čvrsto uverena da su stvari sasvim u redu i da će uskoro biti još bolje. Sad je razmatrala

Stephen King

mogućnost da protiv muža upotrebi mesarski nož, ukoliko pokuša da se umeša između nje i sina.

Na kraju je ustala s Denijem u naručju, uzdrhtalih nogu. Nije bilo druge. Mora pretpostaviti da je budni Džek i duševno zdravi Džek, i da će joj pomoći da Denija prebaci u Sajdvinder kod doktora Edmondsa. A ako Džek pokuša išta *osim da pomogne*, bog neka mu se *smiluje*.

Prišla je vratima i otključala. Prebacivši Denija na ramena otvorila je vrata i izašla u predvorje.

– Džek? – uzrujano je povikala, ali nije dobila odgovor.

Sve usplahireniija silazila je niza stepenice, ali Džeka nije bilo. I dok je stajala na odmorištu stepenica, pitajući se šta će sad, odozdo dopre pesma, bogata, besna, jetko satirična:

Hajd me okreni
U detelini
Obrni me, okreni me i opet.

Njegov glas još ju je više plašio nego njegov muk, ali nije bilo druge. Zaputila se niza stepenice.

28. „TO JE BILA ONA!“

Džek je stajao na stepenicama slušajući utešno pevušenje koje je prigušeno dopiralo kroz zaključana vrata, i njegova zbunjenost polako ustupi mesto gnevu. Stvari se nisu zaista promenile. Za Vendi nisu. Može on punih dvadeset godina biti trezan, pa ipak, kad se noću vrati kući a ona ga na vratima zagrlji, on će videti/osetiti ono lagano njuškanje njenih nozdrva kad pokušava da odgonetne da li u njegovom zadahu ima viskija ili džina. Ona će uvek pretpostavljati najgore. Da on i Deni nastradaju u saobraćajnoj nesreći s pijanim slepcem koji je pred sam sudar doživio srčani udar, ona bi hladno njega okrivljavala za Denijeve povrede i okrenula bi glavu od njega.

Pred očima mu se pojavi njeno lice kad mu je istrgnula Denija i odjednom je poželeo pesnicom da izbriše bes koji je bio na njenom licu.

Ona uopšte nije bila u pravu!

Da, možda u početku. Bio je pijanac, učinio je odvratne stvari. Grozno je bilo što je Deniju slomio ruku. Ali, ako se čovek popravi, zar ne zaslužuje

da pre ili kasnije dobije priznanje zato što se popravio? A ako ne dobije priznanje, zar nije prirodno da će se vratiti onom za šta je optužen? Ako otac neprestano optužuje kćer-devicu da se tuca sa svakim momkom u srednjoj školi, zar joj na kraju to neće dosaditi toliko da zaista zasluži te optužbe? A ako žena potajno – pa i ne tako potajno – i dalje veruje da njen muž-tre-zvenjak – pije...

Ustade, polako siđe do odmorišta u prizemlju i tu trenutak zastade. Iz zadnjeg džepa izvadi maramicu, obrisa usne i pomisli kako bi bilo da siđe i lupu na vrata spavaće sobe, da ga pusti da vidi sina. Nije imala pravo da se ponaša tako prokletu nasilno.

Pa, pre ili kasnije ona će morati napolje, osim ako ne namerava da osudi sebe i sina na najstrožu dijetu. Pri toj pomisli na usnama mu zatitra opaki kez. Neka ona dođe njemu. I doći će, kad bude vreme.

Siđe u prizemlje, na trenutak je besciljno stajao pored pulta u predvorju, a onda skrenuo udesno. Ude u trpezariju i stade na vratima. Prazni stolovi. Beli laneni stolnjaci lepo očišćeni i ispeglani ispod prozirnih plastičnih pokrivača, zablistашe u njega. Sad sve beše pusto, ali

(Večera će biti poslužena u osam uveče

Skidanje maske i ples u ponoć)

Džek je šetao između stolova, na trenutak je zaboravio ženu i sina koji su bili gore, zaboravio san, razlupani radio, modrice. Prelazio je prstima po glatkim plastičnim prekrivačima protiv prašine, zamišljajući kako li je bilo one vrele noći u mesecu avgustu 1945. kad je rat bio dobijen, a budućnost se pred njima prostirala tako raznolika i nova, kao zemlja iz snova. Jarki raznobojni japanski lampioni visili su duž celog kružnog dela, a zlatnožuto svetlo prštalo je iz tih visokih prozora koji je sad zameo sneg. Muškarci i žene u kostimima, ovde blistava princeza, ovde vitez u visokim čizmama, svuda blešte dragulji i šale, plešu, obilno se toči alkohol, prvo vino, pa onda kokteli, a onda možda viski s pivom, zvuk razgovora sve više se uzdiže, sve više i više dok se oštar uzvik ne zaori s podijuma, uzvik: „Skinite masku! Skinite masku!“

(I Crvena smrt zavlada...)

Ustanovi da stoji na drugoj strani trpezarije, baš pred stilizovanim dvokrilnim vratima Salona „Kolorado“ gde je one noći 1945. sigurno sve piće bilo besplatno.

(Stomačić do bara, brajane, cirka je besplatna.)

Kroči kroz dvokrilna vrata, pa u duboke senke bara. I dogodi se nešto neobično. Već je ovde bio, jednom, da proveri inventar koji mu je ostavio

Ulman i znao je da je lokal bio skroz očišćen. Police skroz prazne. Ali sad, nejasno osvetljen svetlošću koja se probijala iz trpezarije (koja je sad bila samo maglovito obasjana zbog snega koji je zastirao prozore), učini mu se da vidi redove i redove flaša koje prigušeno svetlucaju iza bara, i sifone, pa i pivo koje curi iz slavina sve tri sjajne slavine. Da, mogao je nanjušiti pivo, onaj vlažan i fermentisan ukus kvasca, nimalo drugačiji od ukusa koji je u finoj maglici lebdeo oko tatinog lica svake noći kod se vraćao kući sa posla.

Razrogačivši oči pipkao je na zidu prekidač i upali se prigušena intimna barska rasveta. Krugovi sijalica po dvadeset vati usađeni na vrhovima tri lustera u obliku točkova na kolima.

Sve police bile su prazne. Na njima se još nije nakupio ni sloj prašine. Slavine za pivo suve kao i hromirani slivnici ispod njih. Levo i desno od njega baršunom prevučeni separei stajali su kao muškarci visokih leđa, svaki namenjen tome da paru koji je u njemu pruži što veću intimu. A pravo napred, preko poda prekrivenog crvenim tepihom, oko bara u obliku potkovice četrdeset barskih stolica. Svaka stolica bila je prevučena kožom i žigosana žigovima za stoku: krug H, Bar D Bar (to je bilo prikladno), Lju-ljuškavi V, Lenji B.

Primaknu se i pritom malko zapanjeno zaklima glavom. Beše to kao onog dana na igralištu kad je... ali o tom nije bilo smisla misliti. Ali, mogao se zakleti da je te flaše video, istina nejasno, kao što vidimo zatamnele obrise nameštaja u sobi u kojoj su navučene zavese. Blagi odsjaji u čaši. Ostade jedino onaj zadah piva, a Džek je znao da se taj miris uvuče u drvenariju svakog bara na svetu, posle određenog vremena, i više ga nikakvo sredstvo za čišćenje ne može iskoreniti. Pa ipak, ovde je miris bio oštar... gotovo svež.

Sede na stolicu i nalakti se na ivicu bara tapaciranog kožom. Levo činiya za kikiriki, jasno, sada prazna. Prvi bar u kome je posle devetnaest meseci i prokleta stvar je suva, takve je on sreće. Svejedno, prođe ga gorki i snažni talas nostalgije, a fizička potreba za pićem kao da mu se iz želuca probijala do ždrela, usta i nosa, smežuravajući u prolazu tkiva i borajući ih, terajući ih da žude za nečim vlažnim i dugim i hladnim.

Opet skrenu pogled na police, u divljoj nerazumnoj nadi, ali police su bile prazne kao i pre. Zacerekao se od bola i frustracije. Polako stisnu pešnice i sitno zagreba po kožom presvučenoj ivici bara.

- Zdravo, Lojde - reče. - Večeras je malo tiho, jelda?

Lojd potvrdi. Lojd ga zapita šta želi.

- Uh, baš mi je drago što si me to pitao - reče Džek. - Baš mi je drago. Naime, u novčaniku imam dve dvadesetice i dve desetice i plašio sam se da

će tu sedeti sve do sledećeg aprila. Nigde u blizini nema „7/11“, da li bi u to poverovao? A mislio sam da i na jebenom Mesecu postoje barovi „7/11“.

Lojd se s time slagao.

– Znaš šta – izjavi Džek. – Sipaj mi dvadeset čistih martinija. Čistih dvadeset i gotovo. Jedan za svaki mesec što sam bio trezan i jedan da bude okruglo dvadeset. Možeš, jelda? Nisi prezaposlen?

Lojd reče da uopšte nije zaposlen.

– Svaka ti čast, čoveče. Lepo poredaj te marsovce po baru, a ja ću ih iskapiti jedan po jedan. Breme belog čoveka, Lojde, čoveče moj.

Lojd se okrenu da obavi posao. Džek posegnu u džep po aparaturu za novac, a umesto toga izvuče bocu „ekscedrina“. Aparatura za novac nalazila se na pisaćem stolu u spavaćoj sobi i naravno, njegova guzica od žene zaključala se u spavaću sobu. Divota, Vendi. Krvava kučko.

– Čini se da sam trenutno na suvom – reče Džek. – Kako stojim s mojim kreditom u ovom lokalu?

Lojd odvrati da će mu dati na poverenje.

– Sjajno! Sviđaš mi se, Lojde. Uvek si bio najbolji od svih. Najbolji prokleti barmen između Barea i Portlanda u državi Mejn. tačnije, Portlanda u državi Oregon.

Lojd mu zahvali na tim rečima.

Džek podiže poklopac na bočici „ekscedrina“, istrese dve tablete i zavitla ih u usta. Preplavi ga dobro poznati neodoljivi kiselkasti ukus.

Odjednom ga obuze osećaj da ga ljudi gledaju, radoznalo i pomalo prezirno. Separei iza njega behu puni. Proseđi otmeni muškarci i lepe mlađe devojke, svi kostimirani, posmatraju hladno i sa zabavljanjem ovu tužnu vežbu dramskih umetnosti.

Džek se zavrte na stolici.

Svi separei behu prazni, od vrata salona levo i desno, a levi su oivičavali potkovičastu krivu liniju bara po kraćoj osi sobe. Kožom presvučene stolice i nasloni. Svetle tamni stolovi od ultrapasa, na svakom pepeljara, u svakoj pepeljari kutija šibica, a na svakoj zlatnim slovima otisnute reči Salon „Kolorado“, iznad natpisa na dvokrilnim vratima.

Okrenu se i s grimasom proguta ostatak „ekscedrina“ koji se raspadao.

– Lojde, ti si divan – reče on. – Već si sipao. Tvoju brzinu nadmašuje samo osećajna lepota tvojih napuljskih očiju. *Salud*.

Džek je posmatrao dvadeset zamišljenih čaša, čašice martinija na kojima su se kondenzovale kapljice, a u svakoj čačkalica zarivena u mesnatu zelenu maslinu. Gotovo da je njušio džin u vazduhu.

– Kola za trezne – reče. – Jesi li ikad upoznao gospodina koji je skoknuo na ta kola?

Lojd priznade kako je s vremena na vreme sretao takve ljude.

– Jesi li ikad obnovio poznanstvo s takvim čovekom pošto bi iskočio iz kola? Lojd se iskreno nije mogao setiti.

– Znači da nisi – reče Džek. Smota ruku oko prve čaše, prinese pesnicu ustima koja su bila otvorena i okrene pesnicu nagore. Proguta, a onda zamišljenu čašu baci preko ramena. Opet su se vratili ljudi, sveži od maskenbala, proučavali su ga i prigušeno smejali. Osećao ih je. Da je u baru ogledalo umesto onih prokletih glupih praznih polica, mogao bi ih videti. Pa neka bulje u njega. Jebeš ih. Neka bulji svako ko želi da bulji.

– Ne, nisi nikad – rekao je Lojdu. – Retki su oni koji se ikad vrate s basnoslovnih kola za trezne, ali oni koji se vrate imaju groznu priču da ispričaju. Kad uskočiš, čini ti se da su to najvedrija, najčistija kola koja si ikada video, a točkovi tri metra visoki uzdižu kola iznad kanala u kojem leže svi pijanci, sa smeđim torbama i svojim „tanderberdom“ i svojim viskijem. Daleko si od svih ljudi koji te popreko gledaju i kažu da se središ ili odeš u drugi grad kad gledaš iz kanala, to su najlepša kola koja si ikada video, Lojde, dečko moj. Sva okićena zastavama, a spređa limena muzika, a sa svake strane po tri mažoretkinje, vitlaju palicama i bleskaju u nas gaćicama. Čoveče, moraš se popeti na ta kola i udaljiti se od pijanaca koji loču konzervisano pivo i udišu svoje bljuvotine kako bi se opet opili i čeprkaju po kanalizaciji u potrazi za opuščima na kojima je ispod filtera preostao centimetar cigarete.

Popi još dva zamišljena pića i baci čaše preko ramena. Gotovo da je začuo tresak po podu. Dodavola ako nije počinjao da se oseća pijano. Delovao je „ekscedrin“.

– I tako se popneš – govorio je Lojdu – i kako si srećan što si tamo. Da, bože mili, to svakako. Ta kola najveće su i najbolje vozilo u celoj paradi i svi stoje po ulicama u špaliru i pljeskaju i kliču i mašu, sve za tebe. Osim onesvešćenih pijanaca u kanalizaciji. Ti momci nekada su bili tvoji prijatelji, ali sad je to sve iza tebe.

Prinese usnama praznu pesnicu pa popi novi. Četiri je ispraznio, još šesnaest. Izvrsno napreduje. Malo se zanjihao na stolici. Pa neka bulje ako oni tako uživaju. Snimite, narode, duže će vam potrajati.

– I tad skontaš stvari, Lojde, momče moj. Stvari koje su ti iz kanalizacije promicale. Na primer to da je pod na kolima od običnih borovih dasaka, tako svežih da se iz njih još cedi smola, a ako skineš cipele, svakako se nabodeš na dasku. I to kako su jedini nameštaj u kolima duge klupe s visokim

naslonima i bez jastuka za sedenje, a to su zapravo crkvene klupe, a na svakih metar i po pesmarica. I to kako u kolima sede u crkvenim klupama one ptice pljosnatih grudi u dugim haljinama s čipkicama oko okovratnika, a kosa im utegnuta unazad u pundu, dok ne postane tako zategnuta da gotovo čujemo kako kosa ciči. A svako je lice tmurno i bledo i sjajno, a sve one pevaju: „Na reci ćemo se skupiti, na lepoj lepoj reeci“, a sprema je ona plavokosa zapanjena kučka, svira orgulje i govori im da pevaju glasnije, neka pevaju glasnije. A neko ti u ruke tutne pesmaricu i kaže: „Pevaj, brate. Želiš li da ostaneš na ovim kolima, moraš pevati ujutru, u podne i noću.“ I tad shvatiš šta su zapravo ta kola, Lojde. To je crkva sa rešetkama na prozorima, crkva za žene, a za tebe zatvor.

Zastade. Lojd je nestao. Da stvar bude gora, nikad ga nije ni bilo. Niti je bilo pića. Samo ljudi u separeima, ljudi sa bala pod maskama, i gotovo je čuo njihov prigušeni smeh dok su držali ruke na ustima i upirali prstom, a oči su im se sijale od okrutnih svetlosnih tačkica.

Opet se zavrteo.

– Ostavite me...

(na miru?)

Svi separei behu prazni. Zamro je smeh kao šušanj jesenjeg lišća. Na tren je Džek zurio u prazni salon, razrogačenih i tamnih očiju. Nasred čela mu je pulsiralo. Negde u njegovoj srži stvarala se hladna izvesnost, a ta izvesnost beše da on gubi razum. Osećao je potrebu da digne barsku stolicu na sebe, da je sruši, pa da kao osvetnički kovitlavi vetar projuri prostorijom. Umesto toga se zavitlao oko bara i zapevao:

Hajd me okreni

U detelini

Obrni me, okreni me i opet.

Pred njim se javi Denijevo lice, ne Denijevo normalno lice, živahno i bistro, iskričavih rastvorenih očiju, nego katatonično suludo lice stranca tupih i mutnih očiju, detinjasto nameštenih usana oko palca. Šta on to radi, ovde sedi i razgovara sam sa sobom, kao prkosan dečaćić, a njegov sin je negde gore, ponaša se kao osoba kojoj je mesto u ludnici, onako kako se po tvrđenju Volija Holisa ponašao Vik Stenger, pre nego što su ljudi u belim ogrtačima morali doći da ga odvedu?

(Ali nisam ga ni takao! Dodavola, nisam!)

– Džek? – Glas je bio plašljiv i nesiguran.

Beše tako zapanjen da je umalo pao sa stolice i zaokrenuo je. Vendi je stajala na pragu dvokrilnih vrata, a Deni je počivao u njenom naručju kao nekakav patuljak iz filma strave i užasa. Njih troje stvarali su sliku koju je Džek snažno osećao. Beše to uoči zavesa za drugi čin u nekom starinskom igrokazu o treznoći, tako kukavno postavljenom da je rekviziter zaboravio da napuni police „Brloga greha“.

– Nisam ga ni pipnuo – izjavi Džek debelim glasom. – Nikad od one noći kad sam mu slomio ruku. Ni po guzici.

– Džek, to sad nije važno. Važno je to da...

– *Važno je!* – vrisnu on. Pesnicu s treskom spusti na bar, tako jako da su odskočile prazne činije za kikiriki. – *To je važno, dodavola, ovo je važno!*

– Džek, moramo da ga odvedemo s planine. On je...

Deni se promeškolji u njenim rukama. Bezvoljan, prazan izraz na njegovom licu raspade se kao debeli sloj leda na nekoj zakopanoj površini. Usne su mu se iskrivile, kao od nekog čudnog ukusa. Oči mu se razrogačiše. Uzdignu ruke, kao da će ih pokriti, a onda one padoše.

Odjednom se ukoči u njenom naručju. Prope se u luk tako da je Vendi posrnula. I odjednom zavrišta; besomučni povici izvijali su se iz napregnutog grla u jednoj ludoj munji za munjom. Povik kao da je ispunjavao prazno prizemlje i vraćao im se kao plač vila koji nagoveštava smrt. Kao da je bilo stotine Denija, a svi su istovremeno vrištali.

– *Džek?* – uzviknula je u stravi. – *O, bože, Džek, šta je njemu?*

Šide sa stolice, ukočen od struka nadole, prestrašeniji nego ikad u celom životu. U koju je rupu virnuo njegov sin? U koje tamno gnezdo? I šta li je unutra bilo pa ga ubolo?

– Deni! – razdra se on. – *Deni!*

Deni ga ugleda. Istrže se iz majčinog stiska, iznenadnom divljačkom snagom. Nije ga mogla zadržati. Zateturala se unazad, udarila u separe i zamalo upala unutra.

– *Tatice!* – vrisnuo je pritrčavši Džeku, očiju velikih i prestravljenih. – *O, tatice, tatice, bila je to ona! Ona! Ona! O, taaaa-tiiiiii...*

Tresnu na Džekove ruke kao odapeta strela, tako da se Džek zaljuljao na nogama. Deni ga besno ščepa, isprva je izgledalo da ga mlati kao rvač, onda ga je zgrabio za pojas i opet jecao uz njegovu košulju. Džek je osećao sinovo lice, vrelo i zadihano, uz svoj stomak.

Tatice, ona je bila.

Džek polako diže oči u Vendino lice. Oči su mu bile kao sitni srebrnjaci.

– Vendi? – Blagi glas, kao da prede. – Vendi, šta si mu učinila?

Vendi se zabljuje u njega, u zapanjenoj neverici, bledeg lica. Odmahnula je glavom.

– Oh, Džek, sigurno znaš...

Napolju ponovo poče da pada sneg.

29. RAZGOVOR U KUHINJI

Džek odnese Denija u kuhinju. Dečak je još divljački jecao, nije hteo da podigne pogled sa Džekovih grudi. U kuhinji vrati Denija Vendi, koja je još delovala ošamućeno i puna neverice.

– Džek, ne znam o čemu govori. Molim te, moraš mi verovati.

– Verujem – reče on, iako je sebi morao priznati da mu stvara neverovatno zadovoljstvo to što je lopta prebačena u njeno dvorište takvom sulođom neočekivanom brzinom. Ali njegov bes prema Vendi beše tek prolazni trzaj. U srcu je znao da bi se Vendi pre polila benzinom i upalila šibicu nego što bi naudila Deniju.

Na zadnjem gorioniku beše veliki čajnik na laganoj vatri. Džek stavi kešicu čaja u svoju veliku keramičku šolju pa je napola napuni vrelom vodom.

– Imaš kuhinjskog šerija, jelda? – zapitao je Vendi.

– Šta....? O, naravno. Dve-tri flaše.

– U kojem kredencu?

Pokazala je prstom i Džek skide jednu flašu. Sipa u šolju poprilično, vrati šeri na mesto, a u poslednju četvrtinu šolje nali mleko. Zatim dodade tri kašičice šećera pa protrese. Odnese napitak Deniju, čiji su jecaji jenjavali u frkiranje i trzanje. Ali sav je drhtao, a oči su mu bile razrogačene i staklaste.

– Želim da ovo popiješ, doktore! – reče Džek. – Imaće jeziv ukus, ali bolje ćeš se osećati. Možeš li ovo da popiješ za taticu?

Deni klimnu glavom da može da uzme šolju. Malo otpi, načini grimasu pa upitno pogleda Džeka. Džek klimnu glavom, a Deni ponovo otpi. Vendi negde duboko u sebi oseti ono dobro poznato ljubomorno peckanje, jer je znala da dete ne bi popilo na njenu molbu.

Posle toga dođe neugodno, zapanjujuće pitanje: Da li je želela da misli da je Džek kriv? Zar je toliko bila ljubomorna? Tako bi mislila njena majka, i to je bila najveća grozota. Sećala se one nedelje kad ju je tata odveo u park, a ona se stropoštala s drugog reda rešetaka na igralištu i ogulila kolena. Kad

ju je tata doveo kući, mama se prodrala na njega: *Šta si uradio? Zašto nisi na nju pazio? Kakav si ti otac?*

(Oterala ga je u grob. Kad se razveo od nje, već je bilo prekasno.)

Džeku nikad nije udelila ni dobrobit sumnje. Ni najmanje. Vendi je osećala kako joj lice gori, ali je s nekom vrstom bespomoćne odlučnosti osećala: kad bi se ista prokleta stvar opet desila, isto bi postupala i razmišljala. Uvek je sa sobom nosila deo svoje majke, u dobru i u zlu.

– Džek... – započela je nesigurna u to da li želi da se izvini ili opravda. I jedno i drugo (to je znala) bilo bi beskorisno.

– Sada ne – reče on.

Deniju je trebalo petnaest minuta da popije pola velike šolje, a dotad se već vidljivo smirio. Drhtavica je gotovo prestala.

Džek svečano položi ruku na sinova ramena.

– Deni, misliš li da nam tačno možeš reći šta ti se dogodilo? To je vrlo važno.

Deni pređe pogledom od Džeka do Vendi, pa opet unazad. U tihoj pauzi postade jasan njihov položaj i stanje. Čulo se fujkanje vetra koji je sa severozapada nosio svež sneg i škripanje i stenjanje starog hotela dok se spremao u novu oluju. Vendi se neočekivano snažno nametnu činjenica o njihovoj izolovanosti. Ponekad bi je to lupilo poput udara u srce.

– Želim vam... reći sve – izjavi Deni. – Žao mi je što i pre nisam.

Podiže šolju i držao ju je kao da ga toplina ohrabruje.

– Zašto nisi, sine? – Džek nežno začuša Denijevu znojavu zamršenu kosu sa čela.

– Zato jer ti je čika Al našao ovo zaposlenje. A nije mi bilo jasno kako je ovde za tebe istovremeno i dobro i zlo. Bilo je to... – Gledao ih je kao da traži pomoć. Nije znao odgovarajuću reč.

– Dilema? – nežno priupita Vendi. – Kad ti se nijedna mogućnost ne čini valjanom?

– Da, baš tako. – S olakšanjem je klimnuo glavom.

– Onog dana kad si potkresivao živu ogradu – reče Vendi – Deni i ja smo razgovarali u kamionu. Onog dana kad je pao prvi ozbiljniji sneg. Sećaš li se?

Džek klimnu glavom. Dan kad je potkresao živu ogradu mu je u jasnom sećanju.

Vendi uzdahnu.

– Mislim da nismo dovoljno razgovarali, jelda, doktore?

Deni odmahnu glavom.

– O čemu ste zapravo razgovarali? – zapita Džek. – Ne znam baš koliko mi je drago da moja žena i moj sin...

- ... raspravljaju o tome koliko te vole?
- Šta god bilo, ne razumem. Kao da sam ušao u bioskop u pola filma.
- O tebi smo raspravljali – mirno će Vendi. – A možda nismo sve iskazali rečima, ali oboje smo znali. Ja zato što sam tvoja žena, a Deni zato što on... razume stvari.

Džek je ćutao.

- Deni je malopre tačno rekao. Izgledalo je da ti ovaj hotel odgovara. Udaljio si se od svih stega koje su te u Stovingtonu toliko mučile. Postao si svoj gospodar, radio si fizički tako da mozak – ceo mozak – sačuvaš za večernje pisanje. Tada... Ne znam tačno kada... kao da ti hotel više nije prijao. Sve vreme si provodio dole u podrumu, pregledao one stare papirčine, čačkao celu tu staru priču. Govorio si u snu...

- U snu? – zapita Džek. Na licu mu je lebdeo oprezan, zapanjen izraz.
- Zar govorim u snu?

- Uglavnom nerazgovetno. Jednom sam ustala da odem u kupatilo, a ti si govorio: „Dodavola s tim, donesite automate za kockanje, niko neće znati, niko neće nikada doznati.“ Drugi put si me iznenada probudio, jer si se drao: „Skinite masku, skinite masku, skinite masku.“

- Isuse – izusti on i protrlja lice. Delovao je bolesno.

- I sve tvoje stare pijane navike. Žvačeš „ekscedrin“, sve vreme brišeš usne. Ujutro si tmuran. A još nisi uspeo da završiš komad, jelda?

- Ne. Još nisam, ali to je samo pitanje vremena. Razmišljam o nečem drugom... Novi projekat...

- Ovaj hotel. Projekat zbog koga te je pozvao Al Šokli. Ono što te terao da odbaciš.

- Kako znaš? – zareža Džek. – Zar si prislušivala? Ti...

- Ne – izjavi ona. – Nisam mogla da prisluškujem i da sam htela, a da normalno razmišljaš, i ti bi to znao. Te večeri Deni i ja smo bili dole. Telefonska centrala je zatvorena. U celom hotelu radio je samo naš telefon na spratu, jer je direktno spojen sa spoljnom linijom. Sam si mi tako rekao.

- Kako si onda znala šta mi je Al rekao?

- Rekao mi je Deni. Deni je znao. Kao što ponekad zna kad su stvari na drugom mestu, ili kad ljudi misle o razvodu.

- Lekar je rekao...

Nestrpljivo je odmahнула glavom.

- Doktor je govorio gluposti i to znamo. Uvek smo to znali. Sećaš li se kad je onomad Deni rekao da želi da vidi vatrogasne automobile? To nije bila slutnja. *Bio je detence*. On stvari zna. A sad se bojim...

Stephen King

Pogledala je modrice na Denijevom vratu.

– Jesi li stvarno znao da mi je telefonirao čika Al, Deni?

Deni klimnu glavom.

– Mnogo se ljutio, tata, jer si nazvao g. Ulmana, a g. Ulman nazvao njega. Čika Al nije hteo da išta pišeš o hotelu.

– Isuse – opet će Džek. – Modrice, Deni. Ko te pokušao zadaviti?

Deniju se lice smrknu.

– Ona – rekao je. – Žena u onoj sobi. U broju 217. Mrtva gospođa.

Opet mu zadrhtaše usne. Zgrabi šolju za čaj pa otpi.

Džek i Vendi prestrašeno se pogledaše iznad njegove glave.

– Znaš li išta o ovome? – zapitao ju je.

Odmahnula je glavom.

– Ne, o ovome ne znam.

– Deni? – podigao je dečakovo preplašeno lice. – Pokušaj, sine. Mi smo uz tebe.

– Znao sam da je ovde zlo – tiho će Deni. – Otkako smo u Bolderu. Naime, Toni mi je o tome slao snove.

– Kakve snove?

– Ne mogu se svega setiti. Pokazivao mi je „Vidikovac“ noću, sa lobanjom i precrtanim kostima na ulazu. I lupalo je. Nešto... ne sećam se šta... gonilo me. Čudovište. Toni mi je pokazivao vatram.

– Šta je to, doktore? – zapita Vendi.

Odmahnuo je glavom.

– Ne znam.

– Vatram, kao požar ili flaša ruma? – upita Džek.

Deni ponovo odmahnu glavom.

– Ne znam. Tad smo stigli ovamo, a g. Haloran je u svom autu sa mnom razgovarao. Jer i on isijava.

– Isijava?

– To je... – Deni zanjihla rukama u sveobuhvatnom pokretu. – To znači kad neko razume stvari. Zna stvari. Ponekad vidimo stvari. Na primer, tako sam ja znao da je telefonirao čika Al. A g. Haloran je na isti način znao da me vi zovete doktor. G. Haloran je u vojsci ljuštio krompir kad je saznao da mu je brat poginuo u sudaru vozova. A kad je telefonirao kući, saznao je da je to istina.

– Bože sveti – prošapta Džek. – Ovo ne izmišljaš, jelda, Deni?

Deni silovito zatrese glavom.

Isijavanje

– Ne, kunem se bogom. – Zatim s primesom ponosa dodade: – G. Haloran je rekao da ja najviše isijavam od svih ljudi koje je upoznao. Možemo razgovarati jedan s drugim a da i ne otvorimo usta.

Njegovi roditelji opet se pogledaše, iskreno zapanjeni.

– G. Haloran me je odveo u stranu zato što se zabrinuo – nastavi Deni. Rekao je da je ovo opasno mesto za ljude koji isijavaju. Rekao je da su mu se pričinjavale stvari. I ja sam nešto video. Neposredno pošto sam sa njim razgovarao. Kad nam je g. Ulman pokazivao hotel.

– Šta je bilo? – zapita Džek.

– U Predsedničkom apartmanu. Na zidu kraj vrata koja vode u spavaću sobu. Čitava lokva krvi i neka druga stvar. Curkava stvar. Mislim... da je ona curkava stvar sigurno bio mozak.

– O, bože – uzdahnu Džek.

Sad je Vendi bila vrlo bleđa, a usne su joj gotovo posivеле.

– Ovaj hotel – izjavi Džek – nekada je pripadao sumnjivim tipovima. Organizaciji gangstera iz Las Vegasa.

– Varalicama? – zapita Deni.

– Da, varalice. – Pogledao je Vendi. – Gore je 1966. ubijen čuveni kriminalac po imenu Vito Džineli, kao i njegova dva telohranitelja. U novinama je objavljena fotografija. Deni je upravo opisao tu sliku.

– G. Haloran je rekao da je video i druge stvari – reče im Deni. – Jednom na igralištu. A drugi put beše nešto naopako u onoj sobi 217. Sobarica je to videla i izgubila posao, jer je o tome pričala. Tada je g. Haloran otišao na sprat pa je i on to video. Ali nije o tome govorio, jer nije želeo da izgubi posao. Samo mi je rekao da tamo ne idem. Ipak sam otišao. Zato što sam mu verovao kad je rekao da stvari koje ovde vidim ne mogu nauditi.

Poslednje reči prošapta tihim prigušenim glasom. Deni dirnu nabrekao krug modrica na vratu.

– Šta je sa igralištem? – zapita Džek neobičnim, nehajnim glasom.

– Ne znam. Rekao je: igralište. I životinjska živa ograda.

Džek poskoči, a Vendi ga radoznilo pogleda.

– Jesi li išta dole video, Džek?

– Ne – reče on. – Ništa.

Deni ga je gledao.

– Ništa – ponovi mirnije. I bila je istina. Bio je žrtva halucinacije. I to je bilo sve.

– Deni, reci nam o toj ženi – umilno kaza Vendi.

I tako im Deni ispriča, ali njegove su reči navirale u cikličnim izlivima, ponekad su se gotovo graničile sa nerazumljivim rečima od puste želje da sve ispljune i da se toga otarasi. Dok je govorio, sve je čvršće i čvršće upirao u majčine grudi.

– Ušao sam – reče. – Ukrao sam ključ za svaku bravu pa ušao. Kao da nisam mogao odoleti. Morao sam da znam. A ona... gospođa... bila je u kadi. Bila je mrtva. Sva natečena. Bila je go-go... Nije na sebi imala odeću. – Očajno je pogledao majku. – I počela je da se uspravlja, a htela je mene. Znam da me je htela, jer sam to osećao. Uopšte nije razmišljala, nije mislila onako kao što mislite ti i tata. Bilo je to crno... bolna misao... kao... kao ose one noći u mojoj sobi! Samo je želela zlo. Kao ose.

Progutao je slinu i na trenutak nastade tišina. Sve je bilo tiho dok je u njih uranjala slika osa.

– Tako sam otrčao – reče Deni. – Trčao sam, ali vrata su bila zatvorena. Ostavio sam ih otvorena, ali bila su zatvorena. Nisam mislio da ih mogu otvoriti i izjuriti. Bio sam prestravljen. I tako sam se samo... Naslonio na vrata i sklopio oči i mislio na to kako je g. Haloran rekao da su ovdašnje stvari kao slike u knjizi pa ako... u sebi budem ponavljao... *nisi ovde, gubi se, nisi ovde...* ona će otići. Ali nije delovalo. – Glas mu se izmenio u histetriji. – Zgrabila me... okrenula me prema sebi... Video sam joj oči... kako su bile njene oči... i počela je da me guši... Osećao sam njen... *Mogao sam da nanjušim koliko je mrtva...*

– Prestani, psst – panično reče Vendi. – Prestani, Deni. Sve je u redu. To je...

Spremala se da opet zapeva. Pevušenje Vendi Torens za svaku priliku. Očekuje se odobrenje Zavoda za patente.

– Pusti ga neka završi – odsečno reče Džek.

– Više nema ništa – reče Deni. – Onesvestio sam se. Ili zato što me je gušila ili pak samo zato što sam se preplašio. Kad sam se osvestio, sanjao sam da se ti i mama zbog mene svadate, a da ti, tata, opet želiš da uradiš „ružnu stvar“. Tad sam znao da to nije san... I bio sam budan... I... upiški sam se u gaće. Upiški sam se u gaće kao malo dete.

Glava mu pade unazad na Vendinu vestu i on zaplaka stravično iznemoglo. Ruke mu mlohavo i ugaslo klонуše u krilo.

Džek ustade.

– Pripazi na njega.

– A šta ćeš ti? – Lice joj je bilo puno strave.

– Idem gore u onu sobu. A šta si mislila? Da idem na kafu?

– Ne! Nemoj, Džek, molim te, nemoj!

- Vendi, ako je u hotelu još neko, moramo to saznati.
- *Da se nisi usudio da nas ostaviš same!* – prodrala se na njega. Prodrala se tako snažno da joj je iz usne iscurila slina.
- Džek reče:
 - Vendi, sad si odlično oponašala majku.
 - Ona na to briznu u plač. Nije mogla da pokrije lice, jer joj je u krilu bio Deni.
 - Oprosti – reče Džek. – Ali moram, znaš. Ja sam jebeni čuvar. Za to sam plaćen.
 - Samo je jače zaplakala i tako ju je ostavio, izašao iz kuhinje, a kad su se za njim zalupila vrata, maramicom je protrljao usta.
 - Bez brige, mamice – reče Deni. – Ništa mu neće biti. On ne isijava. Ovde mu ništa ne može nauditi.
 - Ona izusti kroz suze:
 - Ne, ja u to ne verujem.

30. U PONOVOJ POSETI SOBI 217

Popeo se liftom, a to je bilo neobično jer, otkako su se uselili, niko se od njih nije služio liftom. Prebacio je metalnu ručicu u lift je titravo štektao nagore po oknu, dok su metalna rešetkasta vratanca besomučno škripala. Znao je da se Vendi zaista klaustrofobično plaši liftova. Zamišljala je njih troje zaglavljene u liftu između spratova dok napolju besne zimske oluje. Videla ih je kako postaju sve mršaviji i slabiji, i umiru od gladi. Ili možda jedu jedni druge, kao oni igrači ragbija. Setio se jedne nalepnice na braniku automobila koju je video u Bolderu: IGRAČI RAGBIJA PROŽDIRU SVOJE MRTVE. Mogao je zamisliti i druge. ŠTA JEDEŠ TAKAV SI. Ili jela na jelovniku. Dobro došli u trpezariju „Vidikovca“, ponosa Stenovitih planina. Jedite u raskoši na krovu sveta. Ljudska butina ispečena na šibicama *La Spécialité de la masion*. Opet mu licem zatitra prezriv osmeh. Kad se kroz prozorčić ukazao broj 2, vrati ručicu u početni položaj i kabina lifta škripeći stade. Izvadi iz džepa „ekscedin“, istrese tri tablete na ruku i otvori vrata lifta. Nije ga plašilo ništa u „Vidikovcu“. Osećao je da se srodio sa hotelom.

Krenu hodnikom ubacivši u usta „ekscedrine“ pa ih redom požvaka. Skrenu u mali hodnik kraj glavnog. Vrata sobe 217 behu pritvorena, a iz ključaonice je virio ključ za svaku bravu.

Namrštio se osetivši talas gneva, istinski bes. Bez obzira na posledice, dečak je pogrešio. Rečeno mu je, i to strogo rečeno, da u neke delove hotela nema pristupa: u alatnicu, podrum i u sve gostinske sobe. O tome će porazgovarati sa Denijem čim dečaka prođe strah. Razgovaraće sa njim razumno, ali ozbiljno. Mnogi očevi ne bi se zaustavili samo na razgovoru. Pale bi dobre batine, a možda su Deniju i potrebne. Ako se mali i prestravio, bar mu je to pravedna kazna.

Pride vratima, izvadi ključ za svaku bravu, ubaci ga u džep i ude. Bilo je upaljeno svetlo na tavanici. Baci pogled na krevet, vide da nije zgužvan, a onda ode pravo na vrata kupatila. U njega se usadi neobična izvesnost. Iako Votson nije spominjao imena ni brojeve soba, Džek je bio siguran da su u ovoj sobi boravili advokatova žena i njen pastuv, da je nadena mrtva u ovom kupatilu, puna barbiturata i alkohola iz Salona „Kolorado“.

Otvori vrata kupatila prevučena ogledalom i kroči unutra. Svetlo je bilo ugašeno. Upali ga i prelete pogledom po dugoj prostoriji nalik na „pulman“ vagon, nameštenoj u izrazitom stilu s početka dvadesetog veka, a obnovljenu u trećoj deceniji, koji kao da je bio svojstven svim kupatilima u „Vidikovcu“, osim na drugom spratu, koji su bili istinski vizantinski, što je i odgovaralo kraljevskim ličnostima, političarima, filmskim zvezdama i šefovima mafije koji su godinama ovde odsedali.

Zavesa oko tuša, pastelne svetloružičaste boje, beše zaštitnički navučena oko duge kade s kandžama umesto nogu.

(pa ipak su se pomakle)

I po prvi put je osetio da ga nova sigurnost (gotovo opijenost) koja ga je obuzela kad je Deni dotrčao ka njemu vičući *Bila je to ona! Bila je to ona!* napušta. Ledeni prst nežno pritisnut na dnu kičme ohladio ga je za šest stepeni Celzijusa. Pridružiše mu se i drugi prsti i odjednom se uz njegova leđa namreškaste sve do *medullae oblongate*, poigravajući mu na kičmi kao na nekakvom prašumskom instrumentu.

Rasplinu se njegova ljutnja na Denija, i dok je kretao napred i razgrtao zavesu na tušu, usta mu behu suva i imao je samo saosećanje prema sinu. Bio je prestravljen.

Kada beše suva i prazna.

Olakšanje i gnev izviše se u iznenadnom: PFU! koji mu se kao sitna eksplozija odvojio sa stisnutih usana. Na kraju sezone kadu su oribali, osim rdave mrlje ispod dvostruke slavine, sva je blistala. Osećao se slab, ali prepoznatljiv zadah sredstva za čišćenje, onaj miris koji nam svojom snagom nadražuje nos i nedeljama, pa i mesecima pošto je upotrebljen.

Sagnu se i vrhovima prstiju pređe po dnu kade. Suva. Ni traga od vlage. Dečak je ili halucinirao ili bezočno lagao. Opet se naljuti. Tad mu pažnju privuče tepih na podu pred kadom. Namršti se. Šta li ovde radi tepihčić? Morao bi biti dole u ormanu za veš na kraju krila, s čaršavima i peškirimima i jastučnicama. Tamo je trebalo da bude sav veš. U ovim gostinskim sobama ni kreveti nisu bili pospremljeni. Strunjače su uvukli u plastične prozirne navlake i zatvorili patent-zatvaračima, pa zatim prekrili krevetnim prekrivačima. Pomisli da je Deni možda dole uzeo tepihčić, jer ključ za svaku bravu mogao je otvoriti i ormar sa vešom, ali zašto? Pređe prstima po tepihčiću. Bio je suv kao barut.

Vrati se na vrata kupatila i zastade. Sve je bilo u redu. Dečak je sanjao. Ništa nije bilo u neredu. Tepihčić je predstavljao malu zagonetku, jasno, ali to se moglo logično objasniti time da se sobarica zadnjeg dana u sezoni žurila kô luda i zaboravila da ga skloni. Osim toga sve je bilo...

Malko onjuši. Dezinfekciono sredstvo, onaj nametljivi miris, besprekorno čist. I...

Sapun?

Sigurno nije. Ali kad je prepoznao miris, bio je previše jasan da bi ga ignorisao. Sapun. I to ne oni sapunčići veličine razglednice koje proizvodi „ajvori“, a dele ga u hotelima i motelima. Ovaj miris bio je lagan i parfimisan, ženski sapun. Imao je nekakav ružičast miris. „Kemej“ ili „louvila“, marka koju je Vendi uvek upotrebljavala u Stovingtonu.

(Nije to ništa. Plod tvoje mašte.)

(da kao žive ograde pa ipak su se pomakle)

(Nisu se micale!)

Odskoči na vrata koja su vodila u hodnik. Osećao se kako mu u slepoćnicama počinje nepravilno lupkanje glavobolje. Danas se previše toga desilo, zaista previše. Neće istući sina i neće ga prodrmati, nego će samo sa njim razgovarati, ma zaboga, neće valjda svojim problemima pridodati i sobu 217. Ne na osnovu suvog tepihčića pred kadom i slabim mirisom sapuna „louvila“. On...

Odjednom se iza njega začu iznenadni zvuk metala. Baš ga začu kad mu je ruka obuhvatila kvaku, pa bi posmatrač mogao pomisliti da čelik na kvaki ima električni napon. Grčevito se trgnu, razrogačivši oči, a druge crte lica mu se stisnuše. Napravi grimasu.

Tad se ipak savladao i pustio kvaku na vratima pažljivo se osvrnuvši. Zglobovi mu zaškripaše. Poče se vraćati prema vratima kupatila, olovno, korak po korak.

Zavesa oko tuša koju je razgrnuo da proviri u kadu sad je bila navučena. Ono zveckanje metala koje ga je podsećalo na pomeranje kostiju u kripti, poticalo je od prstenova zaveses na prečki iznad kade. Džek se zabljuje u zavesu. Osećao je kao da mu je lice premazano debelim slojem voska, naplju samo mrtva koža, a unutra živi vreli potočić straha. Tako se osećao na igralištu.

Nešto se nalazilo iza ružičaste plastične zaveses oko tuša. U kadi je bilo nešto. On je to video, nejasno ocrtano i zamračeno plastikom. Gotovo amorfan lik. To je moglo biti sve. Igra svetlosti. Senka držača za tuš. Odavno mrtva žena opružena u kadi, sa sapunom „louvila“ u ukočenoj ruci, strpljivo očekuje ljubavnika, pa ma ko to bio.

Džek sebi naredi da odvažno stupi napred i da povuče zavesu na kadi. Da razotkrije šta je tamo, pa ma šta to bilo. Umesto toga se okrenuo trzavim koracima marionete, srce mu je prestravljeno lupalo u grudima, i vratio se u spavaonicu – dnevni boravak.

Vrata koja su vodila u hodnik behu zatvorena.

Buljio je u njih jednu dugu nepomičnu sekundu. Sad je okusio svoj užas. Beše mu negde pozadi u grlu, kao ukus trulih trešanja.

Krenu prema vratima onim istim trzavim koracima i prisili prste da se stisnu oko kvake.

(Neće se otvoriti.)

Ali vrata su se otvorila.

Nespretno ugasi svetlo, izađe u hodnik i zatvori vrata, ne osvrćući se. Učini mu se da iznutra čuje čudan vlažan mukli zvuk, udaljen, prigušen, kao da je nešto upravo iskočilo iz kade sa zakašnjenjem, kao da želi da pozdravi posetioca. Kao da je to nešto shvatilo da posetilac odlazi pre nego što je obavio društvene formalnosti. Sad juri na vrata, ljubičasto i nacereno, da posetioca pozove da se vrati unutra. Možda zauvek.

Da li se to koraci primiču vratima ili mu to u ušima odjekuju otkucaji srca?

Pipkao je nespretno ključ za svaku bravu. Izgledao je muljav i nikako da se okrene u bravi. Nasrnu na ključ koji odjednom popusti. Nasloni se uza zid hodnika, ote mu se uzdah olakšanja. Sklopio je oči i kroz glavu mu prodoše sve one stare reči kao da ih je bilo na stotine i stotine.

(pošizeo nisu mu sve na broju izgubio ravnotežu tip je poludeo nisu mu sve cigle u glavi ćaknut)

a sve je značilo jedno te isto: *izgubio je razum.*

– Ne – zaječa on, a nije bio svestan da je na to spao, da ječi sklopljenih očiju kao dete. – O ne, bože. Molim te, bože, ne.

Ali ispod košmara njegovih haotičnih misli, ispod žestokog lupanja njegovog srca, čuo je mekan i isprazan zvuk okretanja brave, kao da nešto što je unutra zaključano, bespomoćno pokušava da izađe, nešto što se želi da se vidi s njim, nešto što bi želelo da upozna njegovu porodicu, dok je oko njih vrištala oluja, a belo dnevno svetlo postajala crna noć. Ako otvori oči i vidi kako se okreće točkić na bravi, poludeće. Zato je držao oči sklopljene, a posle neodređenog vremena nastupi muk.

Džek se prisili da otvori oči, napola uveren da će ona, kad otvori oči, stajati pred njim. Ali hodnik beše prazan.

Svejedno je osećao da je posmatran.

Pogleda špijunku nasred vrata i zapita se šta li bi se dogodilo da se približi vratima i zablulji se u špijunku. Sa čime bi se našao oko u oko?

Noge mu se pomakoše

(noge, nemojte me sad izneveriti)

pre nego što je bio toga svestan. Odmaknu noge od vrata i krenu prema predsoblju, noge su mu šuštale na plavocrnom prašumskom tepihu. Stade na pola puta do stepenica pa pogleda u aparat za gašenje požara. Učini mu se da su nabori platnenog creva namešteni malo drugačije. I bio je čvrsto uveren da je metalna mlaznica bila uperena prema liftu kad je došao u sobu. Sad je bila usmerena u suprotnom pravcu.

– Ja to uopšte nisam video – reče Džek Torens sasvim jasno. Lice mu je bilo bledo i izbezumljeno, a usta su neprestano pokušavala da mu se nacere.

Ali nije se vratio liftom. Previše je ličio na otvorena usta. Previše. Pode niza stepenice.

31. PRESUDA

Kroči u kuhinju i pogleda ih, zavitla ključ za svaku bravu desetak centimetara iznad leve ruke, tako da je zazveckao lančić na belom metalnom jeziciću, a onda ga opet uhvati. Deni je bio bleđ i iznemogao. Vide da je Vendi plakala. Oči su joj bile crvene i okružene tamnim kolutovima. To ga neočekivano preplavi srećom. Nije patio sam, to sigurno.

Nemo ga pogledaše.

– Nema tamo ništa – reče on zapanjen srdačnošću svoga glasa. – Ama baš ništa.

Baci ključ za svaku bravu u vazduh, pa dole, pa gore, pa dole. Umirujuće im se smeškao gledajući kako se olakšanje razastire po njihovim licima i pomisli kako nikada u životu nije tako silno želeo piće kao sad.

32. SPAVAĆA SOBA

U kasno popodne Džek je uzeo poljski krevet iz ostave u prizemlju i stavio ga u ćošak njihove spavaće sobe. Vendi je očekivala da će dečaka morati da uspavljuje pola noći, ali Deni je klimao glavom pre nego što je film bio na polovini, a petnaest minuta nakon što su ga pokrili bio je u dubokom snu, nepomičan, podmetnuvši ruku pod obraz. Vendi je sedela i posmatrala ga, držeći prst na mestu gde je stala u debelom mekom uvezanom primerku „Kašelmara“. Džek je sedeo za svojim stolom i radio na drami.

– O, sranje – reče Džek.

Vendi digne pogled trгнуvši se iz posmatranja Denija.

– Šta?

– Ništa.

Spustio je pogled na dramu uz tinjavu zlovolju. Kako li je mogao misliti da valja? Bila je detinjasta. Piše je po hiljaditi put. A što je najgore, nije imao pojma kako da završi. Jednom mu se činilo da je to sasvim jednostavno. Denker u nastupu gneva grabi kraj ognjišta žarač pa nasmrtno premlaćuje Gariju. Tad, raskrečen nad telom, s okrvavljenim žaračem u ruci, više publici: „To je ovde negde i ja ću to naći!“ Tad, kako se prigušuje rasveta, a zavesa se polako spušta, gledaoci vide Garijev leš, potrbuške na prednjem delu pozornice, dok Denker krupnim koracima ide prema biblioteci i grozničavo počinje s polica da izvlači knjige, gleda u njih i odbacuje ih. Mislio je da je to nešto dovoljno staro da bi bilo novo, drama koja bi svojom originalnošću uspela da se progura na Brodveju: tragedija u pet činova.

Ali, uz njegovo iznenadno skretanje zanimanja prema istoriji „Vidikovca“, dogodilo se još nešto. U njemu su se stvorili neprijateljski osećaji prema junacima. Bilo je to nešto sasvim novo. Obično je voleo sve svoje junake, dobre i loše. Bilo mu je drago da ih voli. To mu je omogućavalo da ih pokuša sagledati sa svih strana i da jasnije shvati njihove pobude. Njegova omiljena pripovetka, prodana malom časopisu *Kontraband for kopsis* u južnom delu države Mejn, zvala se „Ovde Majmun, Pol de Long“. Radilo se o zlostavljaču dece koji se sprema da počini samoubistvo u svojoj sobi.

Zlostavljač dece zvao se Pol de Long. Za prijatelje Majmun. Džeku se mnogo svidao Majmun. Saosećao je sa Majmunovim čudnim prohtevima, znajući da nije jedino Majmun kriv za trostruko ubistvo sa silovanjem u svojoj prošlosti. Imao je loše roditelje, otac je bio nasilnik kao i Džekov, a mama mlitava i tiha krpa za posude kao njegova majka. Homoseksualna iskustva u osnovnoj školi. Javno ponižavanje. U srednjoj školi i na fakultetu još teža i gora iskustva. Bio je uhapšen i poslat u zavod pošto se razgolitio pred dve devojčice koje su sišle iz školskog autobusa. A što je najgore od svega, pušten je iz sanatorijuma i vraćen na ulicu, zato što je glavni šef zaključio da je on skroz u redu. Taj čovek zvao se Grimer. Grimer je znao da Majmun de Long pokazuje simptome zastranjivanja, ali ipak je napisao pozitivan izveštaj, ispunjen nadom, i omogućio mu da ode. Džek je voleo Grimera, a i s njim je saosećao. Grimer je morao da vodi sanatorijum sa nedovoljnim osobljem i s nedovoljnim fondovima i trudio se da celu stvar održi na okupu pomoću mrvica i škrutih donacija državnog zakonodavstva koje su opet morale da budu vraćene glasačima. Grimer je znao da Majmun može da uspostavlja veze sa ljudima, da nije kakio u pantalone ili bockao ljude makazama. Nije mislio da je Napoleon. Psihijatar koji je preuzeo Majmunov slučaj smatrao je da postoji najveća mogućnost da Majmun ostvari svoj život na slobodi, a obojica su znala: što je čovek duže u sanatorijumu, to mu je potrebnije zatvoreno okruženje, kao narkomanu droga. A u međuvremenu su ljudi kuckali na vrata. Paranoici, šizofreničari, kikloidi, semikatatoničari, ljudi koji su tvrdili da su na letećim tanjirima odleteli u nebo, žene koje su upaljačima spalile polne organe svojoj deci, alkoholičari, piromani, kleptomani, manijaci-depresivci, samoubice. Okrutan je ovo svet, malena. Ako se ne držiš čvrsto, drhtaćeš, drmaćeš se i kotrljati se pre nego što napuniš tridesetu godinu života. Džek je mogao da saoseća sa Grimerovim problemom. Mogao je da saoseća sa roditeljima ubijenih osoba. Naravno, i sa ubijenom decom. I sa Majmunom de Longom. Neka čitalac okrivljuje. Tada nije želeo da sudi. Plašt moralista neprestano mu je počivao na leđima.

„Malu školu“ počeo je u istom optimističkom raspoloženju. Ali, u zadnje vreme počeo je da zauzima stav, a što je najgore, zgadio mu se junak Gari Benson. Prvobitno zamišljen kao dečak kome je novac više od štete nego od koristi, dečak koji najviše od svega želi da ima dobre ocene pa da može poći na dobar fakultet zato što je to zaslužio, a ne zato što je njegov otac iskoristio svoje veze, on je Džeku postao nekakav ishitreni mladić, više kandidat pred oltarom znanja nego iskren učenik, spolja uzor izviđačkih vrlina, a u sebi cinik, ispunjen ne istinskom pameću (kao što je isprva bio

zacrtnan i zamišljen), nego samo podlom životinjskom lukavošću. Tokom celog komada nepogrešivo se Denkeru obraćao sa „gospodine“, kao što je Džek svog sina naučio da starijim i uglednim osobama govori „gospodine“. Smatrao je da Deni tu reč upotrebljava sasvim iskreno, a to je morao i Gari Benson, onako kako je isprva bio zamišljen, ali otkako je započeo peti čin, postajalo mu je sve jasnije da Gari tu reč upotrebljava satirično, sasvim bezlično, dok se u sebi Gari Benson podrugivao i cerekao Denkeru. Denkeru koji nikad nije imao ono što je imao Gari. Denkeru koji je morao čitav život da radi samo zato da postane direktor jedne male škole. A sad mu je pretila propast od tog lepog bogatog dečaka bezazlenog izgleda koji je varao na završnom ispitu. A zatim je lukavo prikrio svoje tragove. Džek učitelja Denkera nije zamišljao mnogo drugačije od gizdavih južnoameričkih malih cezara, diktatora u banana-kraljevstvima, koji nezadovoljnike postave uza zid najbližeg igrališta za skvoš ili rukomet, vrhunskog fanatika u srazmerno maloj bari, čoveka čiji svaki hir postaje krstaški rat. U početku je svoj komad hteo da upotrebi kao mikrokosmos, da bi nešto rekao o zloupotrebi vlasti. Sad je bio sve skloniji da u Dankeru gleda gospodina Čipsa, a tragedija nije bila intelektualna propast Garija Bensaona, nego uništenje dobrog starog nastavnika i direktora koji ne može da prozre cinične podlosti tog čudovišta koje se maskira kao dečak.

Nije bio u stanju da dovrši komad.

Sad je sedeo gledajući u njega, mrštio se, pitajući se postoji li ikakav način da spase situaciju. Smatrao je da ne postoji. Počeo je sa jednim komadom, a na neki način pretvorio se u drugi komad, u nagloj promeni. Pa šta! I pre je bilo tako. U svakom slučaju bila je to gomila govana. A zašto se on uopšte večeras time izluduje? Posle dana kao što je upravo protekao nije čudo da ne može ispravno da razmišlja.

–... ga pustiti?

Podiže pogled trudeći se da žmirka kroz paučinu.

– A?

– Kažem, kako ćemo ga spustiti? Moramo ga odavde izvući, Džek.

Na tren je bio tako rastresen da mu nije bilo sasvim jasno o čemu ona to govori. Tad je shvatio i kratko se režeći nasmeja.

– To kažeš kao da je vrlo lako.

– Nisam mislila...

– Nema problema, Vendi. Samo ću se presvući u onoj telefonskoj govornici dole u predvorju i sa njim na leđima odleteti u Denver. Supermen Džek Torens, tako su me zvali na faksu.

Na njenom licu se videlo da je uvređena.

– Shvatam problem, Džek. Radio je razlupan. Sneg... ali moraš shvatiti Denijev problem. Bože, zar ne shvataš? Zamalo je postao katatoničar, Džek! A da se iz ovoga nije iskobeljao?

– Izvukao se – reče Džek odsečno. Preplašiš ga Denijeve prazne oči, bezizražajno lice, jasno je bilo da je preplašen. Isprva. Ali što je o tome više razmišljao, to se više pitao da li je to mogla biti gluma kako bi mali izbegao kaznu. Na kraju krajeva, ogrešio se o zabranu.

– Svejedno – reče ona. Prišla mu je i sela na kraj kreveta pored njegovog stola. Lice joj je bilo i iznenadeno i zabrinuto. – Džek, one modrice na vratu! Nešto ga je napalo! I želim da ga udaljim od toga!

– Ne viči – reče on. – Boli me glava, Vendi. Ovo me isto toliko brine kao tebe, pa zato, molim te... nemoj... da vičeš.

– Dobro – reče ona spustivši glas. – Neću vikati. Ali ja te ne razumem, Džek. Neko je ovde sa nama. I to ne neko simpatičan. Moramo u Sajdvinder, ne samo Deni, nego svi mi. Brzo. A ti... ti ovde sediš i čitaš svoju dramu!

– Moramo sići, moramo sići, stalno to ponavljaš. Sigurno misliš da sam stvarno Supermen.

– Mislim da si moj muž – tiho je rekla i pogledala svoje ruke.

Planuo je. Lupi rukopisom o sto, opet raštrka ivice i na dnu savi listove.

– Vreme je da u glavu utuviš nekoliko istina, Vendi. Kao da ih nisi usvojila, rekli bi psiholozi. Sudaraju se u tvojoj glavi kao gomila oslobođenih bilijarskih kugli. Moraš ih zabiti, upucati. Moraš shvatiti da smo zarobljeni u snegu.

Odjednom se Deni prevrnu na krevetu. Još je spavao, ali je počeo da se izvija i okreće. Kao i uvek kad se mi svađamo, tužno pomisli Vendi. A opet se svađamo.

– Ne budi ga, Džek. Molim te.

Baci pogled na Denija i na obraze mu izbi rumenilo.

– OK. Žao mi je. Žao mi je što sam se ljutio, Vendi. Zapravo se ne ljutim na tebe. Ja sam razlupao radio. Ako je iko kriv, ja sam kriv. Bila je to naša jedina veza sa spoljnim svetom. Ovde smo, zatrpani snegom. Molim vas, dodite po nas, gospodine rendžeru. Ne možemo ovako kasno da ostanemo napolju.

– Nemoj – reče ona pa mu stavi ruku na rame. Naslonio je glavu na njeno rame. Drugom rukom dirala mu je kosu. – Imaš pravo da se ljutiš kad sam te za ovo optuživala. Ponekad sam kao moja mama. Ume da bude teška. Ali, moraš shvatiti da je preko nekih stvari... teško preći. Moraš to shvatiti.

– Misliš na njegovu ruku? – stisnuo je usne.

– Da – reče Vendi, a onda izjavi: – Ali ne samo zbog tebe. Brinem se i kad se on napolju igra. Brinem se što će dogodine tražiti bicikl, pa makar i onaj sa pomoćnim točkovima sa strane. Brinem se za njegove zube i za njegov vid, i zbog one stvari koju on zove isijavanje. Zato što je mali, a izgleda vrlo krhko i zato... zato što nešto u ovom hotelu kao da njega želi. A ako bude trebalo, preći će preko nas da ga uzme. Zato ga moramo odavde izvesti, Džek. Ja to znam! Osećam to! *Moramo ga izvući!*

Bolno ga je stisnula za rame u komešanju, ali on se nije odmakao. Rukom nađe čvrstu težinu leve dojke i pomilova je preko košulje.

– Vendi – reče on i zastade. Čekala je da smisli ono što je hteo da kaže. Njegova snažna ruka na dojci joj je prijala, smirivala ju je. – Možda bih mogao da ga dole prebacim na krpļjama. Deo puta može preći i sam, ali uglavnom ću morati da ga nosim. To bi značilo da jednu, dve, a možda i tri noći logorujemo na otvorenom. Značilo bi da moramo napraviti sanke da nosimo namirnice i vreće za spavanje. Još da imamo radio, mogli bismo odabrati dan kad meteorološki izveštaj najavi bar tri dana lepog vremena. Ali, ako meteorološki izveštaj pogreši – završi on blagim i odmerenim glasom – mislim da ćemo umreti.

Lice joj je bilo bledo. Delovalo je sjajno, gotovo avetinjski. I dalje ju je milovao po dojci, nežno je trljao palcem bradavicu.

Ona uzdahnu, od njegovih reči ili usled nežnog pritiska na dojku, nije znao. Malo je odigao ruku pa otkopčao prvo dugme na njenoj košulji. Vendi lagano pomaknu noge. Odjednom joj se učini da su joj pantalone pretesne, malo su je dražile, ali to je bilo prijatno.

– A tebe bih mogao da ostavim samu zato što ne znaš da trčiš na krpļjama. Možda tri dana ne bi znala šta je? Da li bi to htela? – Ruka mu se spusti na drugo dugme, otkopča ga i razotkri početak njenog procepa među dojkama.

– Ne – reče ona lagano zadebljanim glasom. Baci pogled preko, na Denuju. Prestao je da se okreće. Vratio je palac u usta. Znači da je sve bilo u redu. Ali, Džek je nešto zanemario. Bilo je previše sumorno. Postojalo je još nešto... a šta?

– Ostanemo li ovde – reče Džek otkopčavajući treće i četvrto dugme onom istom namernom sporošću – rendžer iz parka ili čuvar lovišta zavi-riće ovamo da vidi kako smo. Tad ćemo mu lepo reći da želimo da siđemo dole. On će se za to pobrinuti.

Njene gole dojke prebaci u široki V-izrez raskopčane bluze, nagnu se i sklopil usne oko bradavice. Bila je tvrda i naježena. Polako je prelazio

jezikom preko nje, onako kako se njoj – znao je – sviđalo. Vendi tiho uzdahnu i izvi se u leđima.

(Nešto sam zaboravio?)

– Dušo? – zapita ona. Ruke joj same od sebe potražiše njegov vrat, pa mu je tako, kad je odgovorio, glas bi prigušen njenom kožom. – Kako će nas rendžer izvući odavde?

Lagano je podigao glavu da odgovori i tad stavio usta na njenu drugu bradavicu.

– Ako ne bi došao helikopterom, onda bismo morali motornim sankama.

(!!!)

– Pa imamo ih! Ulman je rekao!

Na tren mu se usta slediše uz njenu dojku, a onda je seo. Lice joj je bilo rumeno, a oči previše svetlucave. A Džekovo je bilo mirno, kao da čita pomalo dosadnu knjigu, a ne da vodi ljubav sa suprugom.

– Ako su tu sanke, nema problema – uzbuđeno reče ona. – Možemo zajedno sići sve troje.

– Vendi, nikad u životu nisam vozio motorne sanke.

– Nije valjda tako teško naučiti. U Vermontu ih desetogodišnjaci voze po poljima... iako ne znam šta o tome misle njihovi roditelji. A i ti si imao motocikl kad smo se upoznali.

Imao je. „Hondu“ od trista pedeset kubika. Zamenio ga je za „saba“ nedugo pošto su on i Vendi počeli zajedno da žive.

– Valjda bih mogao – polako izusti on. – Ali, kako li je održavan? Ulman i Votson... vode hotel od maja do oktobra. Imaju letnju filozofiju. Sigurno neće biti benzina. Možda neće biti ni svećica ni akumulatora. Ne želim da gajiš neosnovane nade, Vendi.

Sad je bila potpuno uzbuđena, naginjala se nad njim, dojke su joj ispadale iz košulje. Odjednom je poželeo da je zgrabi za dojku i da je izvija sve dok ona ne vrisne. Možda bi je to naučilo da umukne.

– Benzin nije problem – reče ona. – Puni su i „folksvagen“ i hotelski kamion. Ima dole benzina i za generator u hitnim slučajevima. A u alatnici je sigurno kanta benzina, pa možeš i to poneti.

– Da – odvrati on. – Tamo je.

U stvari, tamo su bile tri posude. Dve po dvadeset litara i jedna po osam litara.

– Kladam se da su tamo i svećice i akumulator. Niko ne bi motorne sanke sklonio na jedno mesto, a svećice i akumulator na drugo, jelda da ne bi?

– Ne zvuči verovatno, jelda? – Ustao je i prišao Deniju koji je spavao. Pramen kose pao mu je na čelo i Džek ga nežno odstrani. Deni se nije pomerio.

– Ako ih pokreneš, odvešćeš nas odavde? – zapita ona iza njega. – Prvog dana kad radio najavi lepo vreme?

Nije odmah odgovorio. Stajao je i gledao sina, a njegova podvojena osećanja rasplinuše se u talasu ljubavi. Bio je onakav kako je rekla. Osetljiv i krhak. Na vratu je imao vrlo istaknute otoke.

– Da – izustio je. – Pokrenuću ga i otići ćemo što pre.

– Bogu hvala.

Okrenuo se. Skinula je košulju i ležala na krevetu, pljosnatog stomaka, a dojki drsko uperenih u strop. Lenjo se s njima igrala i lagano udarala po bradavicama.

– Požurite, gospodo – tiho će ona. – Vreme je.

Nakon toga, dok u sobi nije gorelo nikakvo svetlo osim noćne svetiljke koju je Deni doneo iz svoje sobe, ležala je na njegovoj mišici i osećala se divno smireno. Nikako nije mogla poverovati da s njima u „Vidikovcu“ boravi ubilački slepi putnik.

– Džek?

– Da-a-a?

– Šta ga je napalo?

Nije joj direktno odgovorio.

– On nešto ima. Dar koji nama nedostaje. Da se ispravim: nedostaje večini. A možda nešto ima i „Vidikovac“.

– Duhove?

– Ne znam. Ne u smislu Aldžernona Blekvuda, to svakako ne. Više nešto poput ostataka ljudi koji su ovde odsedali. Dobre i ružne stvari. U tom smislu, mislim da svaki veliki hotel ima svoje duhove. Pogotovo stari hoteli.

– Ali mrtva žena u kadi... Džek, on ne gubi razum, jelda?

Na trenutak ju je zagrlio.

– Znamo da zapada u... pa, u trans, u nedostatku bolje reči... s vremenom na vreme. Znamo da u transu ponekad... vidi?... stvari koje ne razume. Ukoliko su mogući prekognitivni transovi, sigurno su funkcije podsvesti. Frojd je rekao da nam podsvest nikad ne govori bukvalno. Samo u simbolima. Ako sanjaš da si u pekari u kojoj niko ne govori engleski, možda brineš jesi li u stanju da izdržavaš porodicu. Ili možda brineš zato što te niko ne razume. Čitao sam da je san da padamo standardan izraz osećaja nesigurnosti. Igre

i igrice. Na jednoj strani žice svest, a na drugoj podsvest dobacuju tamo-amo neku bezveznu sliku. Ista stvar sa mentalnom bolešću, slutnjama, i tome slično. Zašto bi prekognicija** bila drugačija? Možda je Deni stvarno video krv po zidovima Predsedničkog apartmana. Detetu njegovog uzrasta su slika krvi i pojam smrti gotovo identični. U svakom slučaju, deci je uvek dostupnija slika nego pojam. To je znao Vilijam Karlos Vilijams, on je bio pedijatar. Kad odrastemo, postaju nam lakši pojmovi, a slike ostavljamo pesnicima... a ja opet trabunjam.

– Volim da čujem da trabunjaš.

– Ona je to rekla, narode, rekla je. Svi ste je čuli.

– Tragovi na vratu, Džek. Stvarni su.

– Da.

I dugo vremena ništa drugo. Već je pomislila da je zaspao, a i sama je tonula u dremež, kad on reče:

– Smislilo sam dva objašnjenja. A nijedno ne uključuje četvrtu osobu u hotelu.

– Šta? – Uspravila se na lakat.

– Možda stigme – reče on.

– Stigme? Jel' to kad ljudi krvare na Veliki petak ili slično?

– Da. Ponekad osobe koje duboko veruju u Hristovu božanstvenost imaju u Svetoj nedelji krvave tragove na rukama i nogama. U srednjem veku to je bilo češće nego danas. Tad su smatrali da su takve osobe od Boga blagoslovljene. Mislim da Katolička crkva nijedan takav slučaj nije proglašila čudom, što je od njih bilo vrlo pametno. Stigme se ne razlikuju mnogo od nekih stvari koje mogu izvoditi jogiji. Samo što se sad to bolje razume. Ljudi koji shvataju uzajamne odnose duha i tela – mislim, oni koji to nastoje, jer niko to ne razume – smatrajući da tu i tamo bolje nadziremo svoje nehodične funkcije nego što se mislilo. Možemo usporiti otkucaje srca ako o tome dovoljno razmišljamo. Možemo ubrzati i metabolizam. Možemo postići to da se više ne znojimo. Ili možemo krvariti.

– Misliš da je Deni umislio da ima modrice na vratu? Džek, ja u to ne mogu da poverujem.

– Mogu da poverujem da je to moguće. Iako i meni to deluje nemoguće. Verovatnije je da je on to sam sebi učinio.

– Sebi?

* Prekognicija (lat. praecognitio) – proricanje.

– Padao je u trans i povredio se već ranije. Sećaš li se onomad za večerom. Pre jedno dve godine. Bili smo vrlo ljuti jedno na drugo. Nismo razgovarali. Tad je odjednom zakolutao očima i strmoglavio se na tanjir. I na pod. Sećaš li se?

– Da – izusti ona. – Naravno. Mislila sam da ima grčeve.

– Drugom prilikom bili smo u parku – reče on. – Samo Deni i ja. U sultobu po podne. Sedeo je na ljuljaški i ljuljao se. Srušio se na zemlju. Kao da ga je neko pogodio. Pritrčao sam mu i podigao ga, i odjednom se osvestio. Namignuo je i rekao mi: „Udarilo sam se u stomak. Reci mami da zatvori prozore u spavaćoj sobi ako padne kiša.“ A te noći pljuštalo je kao iz kabla.

– Da, ali...

– I uvek dolazi pun posekotina i oguljenih laktova. Njegove cevanice izgledaju kao bojno polje. A kad ga zapitamo otkud mu ovo ili ono, samo odgovara: „O, pa igrao sam se“, i to je sve.

– Džek, sva deca padaju i puna su modrica. Za dečake to važi gotovo neprekidno otkako prohodaju pa sve do dvanaeste-trinaeste godine.

– A Deni svakako ubire svoj deo – odgovori Džek. – Živahan je on dečak. Ali sećam se onog dana u parku i one noći za večerom. Možda neke čvoruge i rane našeg sina potiču od toga što kleči. Onaj dr. Edmonds reče da je Deni pao u trans u njegovoj ordinaciji, pobogu!

– Dobro. Ali ove modrice su od prstiju. Zaklela bih se. Nije ih dobio pri padu.

– On zapada u trans – reče Džek. – Možda vidi nešto što se u toj sobi desilo. Svađu. Možda samoubistvo. Žestoke emocije. Nije to kao kad gledamo film. On je u vrlo sugestivnom stanju. U sredini je proklete stvari. Možda njegova podsvest simbolično vizuelizuje sve ono što se dogodilo... na primer, mrtvu ženu koja je opet živa, duha, vampira, vešca, šta god želiš.

– Sva sam se naježila od tvojih reči – prigušeno reče ona.

– Pa i ja. Nisam psihijatar, ali sve se dobro uklapa. Mrtva žena koja hoda jeste simbol mrtvih emocija, mrtvih života koji se ne žele predati i otići... Ali zato što je ona ličnost iz Denijeve podsvesti, ona je i *on*. U transu je svestan Deni potisnut. Svim vlada podsvesna osoba. Tako je Deni stavio ruke oko vrata i...

– Prestani – rekla je. – Jasno mi je. Mislim da je to stravičnije nego da nam se stranac šunja po hodnicima, Džek. Od stranca možemo pobeći. Od sebe ne možemo pobeći. Govoriš o šizofreniji.

– Šizofreniji vrlo blagog tipa – reče on, ali s laganom nelagodnošću. – I vrlo posebne prirode. Jer on kao da zaista može čitati misli. I zaista s vremena na vreme ima prekognitivne nastupe. Ne mogu u tome da vidim

duševnu bolest, ma koliko se trudio. Ionako svi u sebi imamo šizofrene crte. Mislim, kako Deni bude rastao, uspevaće to da nadvlada.

– Ako si u pravu, onda ga svakako moramo izvući. Bez obzira šta mu je, ovaj hotel samo otežava to stanje.

– Ne bih rekao – rekao je. – Da me je slušao, uopšte ne bi otišao u onu sobu. To se nikad ne bi dogodilo.

– Bože, Džek! Želiš reći da je gušenje... odgovarajuća kazna zato što se ogrešio o zabranu?

– Ne... ne. Jasno da ne, ali...

– Nikakvo ali – reče ona i silovito zatrese glavom. – U stvari, samo nađamo. Nemamo pojma kad bi mogao doći iza ugla i naleteti na jedan od onih... ubilačkih bezvazdušnih prostora, kratkih filmova strave, bez obzira šta je to. Moramo ga odvesti odavde. – Nasmešila se u mraku. – Sledeći put nama će se učiniti da vidimo stvari.

– Ne govori gluposti – rekao je i u tamnoj sobi vide lavove u živoj ogradi kako se okupljaju oko staze, više je nisu oivičavali nego čuvali, gladni novembarski lavovi. Na čelu mu izbi hladan znoj.

– Ništa nisi video, je li? – zapitala je. – Mislim, kad si bio u onoj sobi. Nisi ništa video?

Nestadoše lavovi. Sad je video ružičastu pastelnu zavesu oko tuša i iza toga tamni obris. Zatvorena vrata. Onaj prigušen užurban udar, a nakon toga nešto nalik na trk. Užasno, grčevito lupanje njegovog srca dok se borio sa ključem.

– Ništa – reče on i bila je to istina. Bio je prenapet i nije bio siguran šta se događa. Nije imao prilike da proseje svoje misli, pa da razumno objasni modrice na sinovom vratu. I on je vrlo podložan sugestiji. Halucinacije su ponekad zarazne.

– I nisi se predomislio? Mislim, u vezi s motornim sankama?

Odjednom stisnu pesnice

(Prestani da me gnjaviš!)

uz bokove.

– Rekao sam da hoću, jelda? Hoću. Sad spavaj, imali smo težak dan.

– I te kako – rekla je. Zašuštaše čaršavi kad se prema njemu okrenula i poljubila u rame. – Volim te, Džek.

– I ja volim tebe – rekao je, ali behu to samo reći.

Još je stiskao pesnice. Osećao ih je kao stene na kraju ruke. Na čelu mu je izrazito pulsiralo. Nije rekla ni reč o tome šta će im se dogoditi pošto siđu, kad igra prestane. Ni reći. Samo: Deni ovo i Deni ono i Džek tako se plašim.

O da, plašila se bauka koji iskaču iz ormara i uskovitlanih senki, mnogo se bojala. Ali stvarnih razloga za strah bilo je u izobilju. Kad se spuste u Sajdvinder, stići će sa šezdeset dolara i u odeći koja bude na njima. Bez kola. I da Sajdvinder ima zalagaonicu, a nije je imao, nisu imali ništa da založe osim Vendinog dijamantskog vereničkog prstena vrednog devedeset dolara i tranzistor „soni“. Možda bi im zalagaoničar dao dvadeset dolara. Dobar zalagaoničar. Neće imati posao, ni posao sa nepunim radnim vremenom, a ni sezonski, osim možda čišćenja puteva za tri dolara na sat. Slika Džona Torensa, tridesetogodišnjaka, koji je nekad objavio priču u *Eskvajeru* i koji je gajio snove, a smatrao je da ti snovi nipošto nisu nerazumni, da tokom sledećih deset godina postane ugledan američki književnik, kako s lopatom „Sajdvinder auta“ na ramenu zvoni na kućna vrata... ta mu slika odjednom dode pred oči mnogo jasnije od lavova iz žive ograde i još čvršće stisnu pesnice, osećajući kako mu se nokti zarivaju u dlanove i kako izvlače krv u mističnim oblicima mladog meseca. Džon Torens kako stoji u redu da svojih šezdeset dolara zameni za prehrambene markice, pa kako opet čeka u redu pred metodističkom crkvom u Sajdvinderu da za poklon dobije odeću i prezirne poglede meštana. Džona Torensa kako objašnjava Alu da su zaista morali otići, morali su zatvoriti kotao, morali su otići iz „Vidikovca“, a sve u njemu prepušteno je vandalima i kradljivcima na motornim sankama, jer, znaš, Ale, *attendez-vous*, Ale, gore su duhovi i okomili su se na moga sina. Zbogom, Ale. Zamisli o Četvrtom poglavlju: „Za Džona Torensa dolazi proleće“. A šta onda? Šta li će onda biti? Možda će u „folciki“ stići na Zapadnu obalu, pomisli on. Uspeli bi uz novu pumpu za gorivo. Još osamdeset kilometara na zapad odavde i nastupa sama nizbrdica, može mirne duše da izbací „bubu“ iz brzine i preći u Jutu. Pa u sunčanu Kaliforniju, domovinu narandži i povoljnih prilika. Čovek koji kao on ima ugled pijanca, nasilnika prema učenicima i lovca na duhove, sigurno će uspeti da ostvariti ono što zaželi. Šta god zaželi. Šef održavanja koji čisti „Grejhaundove“ autobuse. Automobilsko zaposlenje: u gumenom odelu pere automobile. Možda kulinarske veštine: pere posude u malom restoranu. Ili možda i odgovorniji položaj, na primer rad na benzinskoj pumpi. Takav posao je, štaviše, sadržavao i intelektualan stimulans: vraćao bi kusur i upisivao brojeve kreditnih kartica. *Mogu ti dati dvadeset pet sati rada nedeljno uz minimalnu nadnicu*. Bila je to tugaljiva pesma u godini kad je vekna hleba koštala šezdeset centi.

Krv mu procuri niz dlanove. Kao stigme, da, da. Stisnu čvršće, od bola se previjao. Pokraj njega spava supruga, zašto da ne? Nije bilo problema.

Pristao je da nju i Denija odvede od velikog nevaljalog bauka i nije bilo problema. *Dakle, kako vidiš, Ale, smatrao sam da će biti najpametnije da... (je ubijem.)*

Pomisao se uzdignu niotkuda, naga i neukrašena. Poriv da je izbaci iz kreveta, nagu, zapanjenu, tek kad počne da se razbuđuje. Da se baci na nju, da je zgrabi za vrat kao zelenu granu mlade jasike pa da je davi, s rukama na dušniku, pritiskajući joj prstima vrat, trzajući joj glavu uvis, i treskajući njom o pod, ponovo i ponovo, bubajući, mlateći, udarajući, luparajući. Pleši „Jitter and jive“, podivljali džez ples, malena. Tresi se, ropći i okreći. Prisi-liće je da popije ono što je zaslužila. Svaku kap. Do poslednje gorke kapi.

Bio je nejasno svestan neke prigušene buke, baš izvan vrelog i silovitog unutrašnjeg sveta. Pogleda preko sobe i Deni se opet koprcalo, prevrtalo se na krevetu i gužvao čaršave. Dečak je stenjao duboko u grlu, slab, zatvoren zvuk. Nekakva mora? Ljubičasta, odavno mrtva žena koja se za njim gega krivudavim hotelskim hodnicima? Nešto mu je govorilo da nije to. Nešto drugo progonilo je Denija u snovima. Nešto gore.

Gorki čvor njegovih emocija beše prekinut. Ustade iz kreveta i priđe sinu. Osećao se mučno, stideo se samog sebe. Morao je misliti na Denija, a ne na Vendi i ne na sebe. Samo na Denija. I bez obzira na to u koji je oblik zavio činjenice, u srcu je znao da Denija mora odavde da odvede. Ispravi čaršav na sinovom krevetu i podiže jorgan sa dna kreveta. Sad se Deni opet smirio. Džek pipnu usnulo čelo

(kakva li čudovišta poskakuju unutar ove koštane izbočine?)

i ustanovi da je toplo, ali ne preterano. I opet je mirno spavao. Neobično.

Vrati se u krevet i pokuša da zaspi. San mu je izmicao.

Bilo je tako nepošteno što su se stvari ovako izokretale. Kao da ih je progonila zla sreća. Ipak nisu uspeli da je se otesu kad su došli ovamo. Kad sutradan po podne budu stigli u Sajdvinder, zlatna prilika će se rasplinuti. Nestaće kao moda plavih cipela od semiša, kako je imao običaj da govori njegov stari cimer. A razmisli kako bi drugačije bilo, ako ne siđu, ako nekako uspeju ovde da ostanu. Komad bi bio napisan. Na ovaj ili onaj način prikrpio bi mu završetak. A sama njegova neizvesnost o likovima mogla bi prvobitnom završetku da pridoda značajnu primesu dvosmislenosti. Možda će mu doneti i nekakav novac. To nije bilo nemoguće. Pa i ako to i izostane, Al bi mogao nagovoriti upravni odbor u Stovingtonu da ga opet zaposle. Naravno, biće na probnom radu, možda i pune tri godine, ali bude li i dalje trezan, i ako nastavi s pisanjem, možda neće morati da ostane tri godine u Stovingtonu. Jasno, ni pre nije mnogo mario za Stovington, osećao se

prigušen, živ zakopan, ali bila je to nezrela reakcija. Dalje, kako je neko i mogao da voli nastavnički poziv kad ga je u prva tri časa na radnom mestu svaki drugi-treći dan mučio mamurluk od koga mu je pucala glava? To se više neće ponoviti. U to je bio siguran.

Negde usred te pomisli stvari počеше da se razdvajaju i on utonu u san. Poslednja pomisao sledila ga je kao zvonce:

Činilo mu se kao da ovde može pronaći mir. Najzad. Samo da mu oni dopuste.

Kad se probudio, stajao je u kupatilu sobe 217.

(zar sam opet hodao u snu – zašto? – ovde nema radija da ih polupam)

Svetlo u kupatilu upaljeno, a soba iza njega u mraku. Zavesa oko tuša navučena oko duge kade s nogama-kandžama. Tepih pred kadom zgužvan i vlažan.

Počeo je da oseća strah, ali suvišna sličnost snu njegovog straha šapnu mu da to nije stvarno. Ali to ipak nije moglo da zaustavi strah. Toliko je mnogo stvari u „Vidikovcu“ delovalo poput snova.

Pređe do kade, nije to hteo, ali nije mogao nazad.

Naglo strgnu zavesu.

U kadi je go ležao, gotovo bestežinski se njišući na vodi, Džordž Hatfild, zarijenog noža u grudima. Oko njega je voda postajala svetloružičasta. Džordžove oči bile su sklopljene. Penis mu je mlohavo plutao, kao smeđa alga.

– Džordže – začu svoj glas.

Na to se Džordžove oči širom otvoriše. Behu srebrne i nimalo ljudske oči. Džordžove ruke, bele kao riba, nađoše ivice kade: uspravi se u sedeći stav. Nož mu je pravo štrčao iz grudi, na jednakoj udaljenosti od bradavica. Rana nije imala usana.

– Pomerili ste štopericu napred – reče mu srebrnooki Džordž.

– Ne, Džordže, nisam. Ja...

– Ja ne mucam.

Džordž je sad stajao, i dalje zureći u njega onim neljudskim srebrnim pogledom, ali su mu se usta razvukla u mrtav i isceren osmeh. Prebaci nogu preko porculanske ivice kade. Bela i smežurana noga stade na prostirku pored kade.

– Najpre ste pokušali da me zgazite na biciklu, a onda ste štopericu pomerili napred, a onda ste me pokušali da me zakoljete nožem, ali ja ipak ne mucam.

Džordž mu se primicao, ispruženih ruku, lagano savijenih prstiju. Zaudarao je na trulež i vlagu, kao lišće po kome je padala kiša.

– Bilo je to za tvoje dobro – uzvratu Džek povlačeći se. – Pomerio sam štopericu napred za tvoje dobro. Inače, slučajno znam da si varao na završnom ispitu, na pismenom.

– Ja ne varam... i ne mucam.

Džordž ga uhvati za šiju.

Džek se okrenu i otrča. Trčao je onom lelujavom bestežinskom sporošću koja je svojstvena snovima.

– Jesi! Varao si! – dreknu on u strahu i besu dok je prelazio kroz zamračenu spavaonicu-boravak. – Dokazaću to!

Džordžove ruke opet su mu bile na vratu. Džekovo se srce nadimalo od straha dok nije bio siguran da će prsnuti. I tad se konačno njegova ruka nađe na bravi izlaznih vrata. I okrenu kvaku i širom otvori vrata. Skoči, ali ne u hodnik na prvom spratu, nego u podrum iza svoda. Bila je upaljena sijalica zastrta paučinom. Ispod nje stajale njegova poljska stolica, kruta i geometrijska. A svuda oko nje minijaturni planinski lanac kutija i sanduka i povezanih hrpa računa i faktura i bogzna čega još. Kroz njega navalili olakšanje.

– Naći ću ja to! – začu sebe kako vrišti. Zgrabi vlažnu i trulu kartonsku kutiju. Raspade mu se u rukama, a iz nje se rasu slap žutog tankog papira. – Ovde je negde! *Naći ću je!* – Gurnu ruke duboko u hrpu papira, pa izvadi suvi papirnati osinjak u jednoj ruci, a u drugoj štopericu. Štoperica je otkucavala. Na poleđini joj je bila prikačena električna žica, a na drugom kraju žice beše dinamit. – *Ovde!* – vrisnu. – *Ovde, uzmi!*

Njegovo olakšanje postade sveopšte likovanje. Nije samo umakao Džordžu, nego je pobedio. Kad u rukama ima te talismane, Džordž ga više neće pipnuti. Džordž će prestravljeno pobeći.

Poče da se okretaće tako da se suoči sa Džordžom, a Džordžove ruke tad mu čvrsto obuhvatiše vrat, zaustavljajući mu dah, potpuno mu suzdržavajući dah posle poslednjeg očajnog uzdaha.

– *Ne mucam* – šaptao je Džordž iza njega.

Odbaci osinjak, a ose pokuljaše iz njega u ljutitom smeđežutom talasu. Pluća su mu gorela. Ustreptao pogled pade mu na štopericu i osećaj likovanja se vrati, kao i žestok talas pravednog gneva. Umesto da štopericu poveže s dinamitom, žica je išla do zlatne drške jakog crnog štapa, nalik na štap koji je nosio Džekov otac posle nesreće s mlekarskim kamionom.

Zgrabi je i žica puče. Štap je bio težak i stvaran u njegovim rukama. Zavitla ga iza ramena. Na putu nagore štap pipnu žicu s kojom je bila vezana sijalica i svetlo se zanjihla napred-nazad, pa su se senke u sobi čudovišno

ljuljkale po podu i po zidovima. U padu dole štap lupi o nešto mnogo tvrđe. Džordž kriknu. Popusti stisak na Džekovom grlu.

Istrgnu se iz Džordžovog stiska i okrenu se oko sebe. Džordž beše na kolenima, glava mu se opustila i na njoj je isprepletao prste. Među prstima mu je tekla krv.

– Molim lepo – ponizno je šaptao Džordž. – Dajte mi priliku, g. Torens.

– Sad ćeš dobiti ono što zaslužuješ – progundā Džek. – Boga ti, i te kako. Štene jedno. Ti bezvredno pašče. Sad, boga ti, baš sada. Do poslednje mrvice!

Dok se sijalica nad njim njihala, a senke plesale i lelujale, zamahivao je štapom, spuštao ga opet i opet, a ruka mu se dizala i padala kao automat. Džordžovi krvavi zaštitnički položeni prsti padoše s glave, a Džek je štap spuštao iznova i iznova, i po vratu i po ramenima i po rukama. Samo što štap nije više bio štap. Kao nekakav čekić sa nekakvom prugastom ručkom živih boja. Sa tvrdim i mekim krajem. Delotvorni kraj bio je umašćen krvlju i kosom. A potmuli, treštav udarac u meso beše zamenjen tupim praskavim zvukom koji je odjekivao i treperio. I njegov glas poprimi isto svojstvo, režavo, bestelesno. Pa ipak je, paradoksalno, zvučao slabiji, zamagljen, neobuzdan... i kao pijan.

Lik na kolenima polagano podiže glavu, kao da preklinje. Nije to bilo lice u pravom smislu reči, nego samo krvava maska kroz koju su izvirivale oči. Spusti čekić u završni siktavi udarac nadole, i potpuno je zamahnuo dok ne vide da molećivo lice ispod njega nije Džordžovo, nego Denijevo. Beše to lice njegovog sina.

– *Tata...*

I lupi čekićem, pogodi Denija među oči, zauvek ih sklopi. A negde nešto kao da se smejaloo...

(Ne!)

Trgnu se i stajaše go nad Denijevim krevetom, praznih ruku, a tela mrokrog od znoja. Završni vrisak bio je samo unutrašnji glas. Ponovi ga, ovaj put šapatom.

– Ne. Ne, Deni. Nikad.

Vrati se u krevet na nogama koje su se pretvorile u gumu. Vendi je duboko spavala. Sat na noćnom ormariću pokazivao je petnaest do pet. Besano je ležao do sedam, kad je Deni počeo da se razbuđuje. Tad spusti noge preko ivice kreveta i počeo da se oblači. Bilo je vreme da siđe i da proverii kotao.

33. MOTORNE SANKE

Negde posle ponoći, kad su svi nemirno spavali, sneg je prestao pošto je napadao svežih dvadeset centimetara na već staru podlogu. Raziđoše se oblaci, rasterao ih je sveži vetar i Džek stajaše u prašnjavom snopu sunčevog svetla koje je kroz prljav prozor prodirao u istočnu stranu alatnice.

Prostorija beše otprilike duga kao teretni vagon i otprilike podjednako visoka. Zaudarala je na mazivo i na benzin i – slabi, nostalgičan miris – pokošenu travu. Četiri električne kosilice za travu poslagane kao vojnici za paradu uz južni zid, dve su bile sa sedištima i izgledale su kao maleni traktori. Levo od njih kopači za rupe, okrugle lopate za popravljjanje igrališta za golf, električna testera, električni šišači žive ograde i duga tanka čelična motka sa crvenom zastavom na vrhu. Momče, donesi mi lopticu za manje od deset sekundi, pa ćeš za nagradu dobiti četvrt dolara. Razumem!

Uz istočni zid gde je najснаžnije prodiralo koso jutarnje sunce, tri stola za stoni tenis naslonjeni jedan na drugi kao pijana kuća od karata. Mrežice sa njih skinute i obešene na gornju policu. U uglu gomila utega za *shuffleboard* i garnitura za *roque* – vratnice su bile povezane žicom, a drečavo obojene loptice u nečem nalik na kutiju za jaja (čudne koke imaš ovde, Votsone... da, a tek da vidiš životinje na travnjaku pred zgradom, ha-ha), i čekići, dve garniture čekića.

Pride im, prekorači stari osmočelijski akumulator (koji je nekad bio pod haubom hotelskog kamiona, bez sumnje) i punjač akumulatora, a između njih umotana dva kabela. Izvuče iz prednje futrole čekić kratke drške i podiže ga u visinu lica kao što vitez pred bitku pozdravlja kralja.

Delići njegovog sna (sad je bio sav rastopljen i bledeo) vratiše se, nešto o Džordžu Hatfildu i o štapu njegovog tate, taman dovoljno da ga uznemire i, zaista besmisleno, da se oseti lagano krivim zato što drži obični stari čekić za *roque*. Ne zato što bi *roque* sad bio tako česta igra, sad je bio mnogo popularniji njegov savremeni rođak *croquet*... i dečja verzija te igre. Medutim, *roque*... Sigurno je to bila divna igra. Džek je u podrumu našao trulu knjigu o propisima, negde iz treće decenije ovog veka, kad je u „Vidikovcu“ održano takmičenje u *roqueu* za Severnu Ameriku. Divna igra.

(šizo)

Malo se namršti, pa se nasmeši. Da, beše to šizoidna igra. Čekić je to izvrsno odražavao. Mekan i tvrd kraj. Igra finoće i cilja, i igra grube mu-
njevite snage.

Zamahnu čekićem kroz vazduh... *bum*. Nasmeši se začuvši taj snažan
zvižduk. Onda vrati palicu na mesto i okrenu se ulevo. Ono što tamo vide
opet ga natjera da se namršti.

Motorne sanke nalazile su se gotovo u sredini alatnice, gotovo skroz
nove, a Džek nimalo nije mario za njihov izgled. *Bombardier Skidoo* pisalo
je na strani haube crnim unazad nagnutim slovima, sigurno zato da istaknu
brzinu. I izbočene skije behu crne. Desno i levo od pokrivača bile su crne
crte koje bi se na sportskim automobilima zvale trkačke pruge. Ali boja
je uglavnom bila drečavo-cerekavo žuta i ona mu se nije svidala. Sedeći u
onom oknu jutarnjeg svetla, žutom truplu i crne pruge, crnim skijama i cr-
nom tapaciranom otvorenom sedištu za vozača, izgledale su kao čudovišna
mehanička osa. Kad su bile u pogonu, i zvukom su ličile na osu, cvilele i
zujale, spremne na ubod. A na šta bi drugo ličile? Barem nisu letele pod
lažnim bojama. Naime, kad obavi posao, one će biti vrlo opasne. Sve one.
Porodica Torens će do proleća biti toliko ugrožena da će ono što su te ose
učinile Denijevoj ruci izgledati kao majčini poljupci.

Iz zadnjeg džepa izvuče maramicu, obrisa usta i pride „skidu“. Stade i
zagleda se dole u njega, sad se duboko mrštio, i zari maramicu nazad u džep.
Napolju iznenadan nalet vetra udari u alatnicu, pa se zaljuljala i zaškripala.
Pogleda kroz prozor i vide kako vetar nosi kišu blistavih snežnih kristala
prema zadnjem delu hotela i visoko ih diže u nemilosrdno plavo nebo.

Vetar se smanji i on opet pogleda mašinu. Zaista je bila odvratna. Umalo
je očekivao da vidi kako iz zadnjeg dela štrči duga savitljiva bodlja. Uvek
je mrzeo proklete snežne automobile. Katedralsku zimsku tišinu rasprši-
vali su u milion treštavih delića. Plašili su život divljine. Iza njih su kuljali
divovski zagadeni oblaci plavog talasastog naftnog dima: huk, huk, uh, uh,
dopusti mi da dišem. Možda su snežni automobili bili završna lakrdijaška
igračka na kraju doba fosilnog goriva koju je desetogodišnjaci na poklon
dobiju za Božić.

Seti se članka koji je pročitao u novinama u Stovingtonu. Dogodilo se
to negde u državi Mejn. Dete na motornim sankama jurilo je putem kojim
nikad pre nije vozilo brzinom od preko pedeset kilometara na čas. Noć.
Ugašena mu prednja svetla. Između stubova razapet težak lanac, a u sre-
dini obešen znak: PROLAZ ZABRANJEN. U članku je pisalo da dečak po
svoj prilici nije ni video natpis. Možda je mesec zašao za oblak. Lanac mu

je odrubio glavu. Čitajući tu reportažu, Džek se gotovo razveselio, a sad kad je gledao mašinu pod sobom, vrati mu se taj osećaj.

(Da nije Denija, sa velikim zadovoljstvom zgrabio bih jedan od ovih čekića, otvorio poklopac motora i udarao i udarao, dok)

Ispusti suzdržavani dah u dugom polaganom izdahu. Vendi je bila u pravu. U dobru ili zlu, ili u redu za nezaposlene, Vendi je bila u pravu. Izudarati ovu mašinu na mrtvo ime bila bi najveća glupost, bez obzira koliko ta ludost donela zadovoljstva. Bilo bi to gotovo kao da sina izmlati nasmrtno.

– Jebena štrajkačica – glasno će on.

Ode do zadnjeg dela mašine i odvi čep rezervoara. Na polici koja se u visini grudi nalazila na zidu našao je merač dubine benzina i ugurao ga. Poslednjih nekoliko milimetara izade vlažno. Ne preterano mnogo, ali dovoljno da ispita hoće li prokleta stvar upaliti. Kasnije može pretočiti gorivo iz „folcike“ i iz hotelskog kamiona.

Zavrnu čep i otvori poklopac. Nema svećica ni akumulatora. Opet pride polici i počne po njoj da pretura, odgurivao je odvrtke i francuske ključeve, jednodelni karburator izvađen iz stare kosilice za travu, plastične kutije pune šrafova i eksera raznih veličina. Polica je bila prljava i tamna od starog maziva, a prašina koja se godinama na njoj gomilala prionula je uz drvo kao krzno. Nije mu se sviđalo da to dira.

Nađe malu uljem zamašćenu kutiju s natpisom „Skid“, lakonski naznačenom olovkom. Protrese je, i u njoj nešto zazvecka. Svećice. Držao je jednu prema svetlosti želeći da proceni zazor među elektrodama, a da ne mora okolo da traži alat. Jebi ga, pomislio je besno i ubacio svećicu nazad u kutiju. Ako zazor ne valja, onda je stvar otišla dodavola.

Iza vrata beše stolica. Dovuče je, sede i namesti četiri svećice, a onda na svaku navi gumene kapice. Obavivši to, kratko je prstima lupkao preko magneta.

Vrati se nazad policama. Ovaj put nije našao ono što je tražio, mali akumulator. Tročelijski ili četvoročelijski. Bilo je francuskih ključeva, kutija puna bušilica i dleta, vreće veštačkog đubriva i „vigor“ za cvetne gređice, ali ne i akumulator za motorne sanke. To mu ni najmanje nije smetalo. U stvari, to ga je radovalo. Laknulo mu je. Dao sam sve od sebe, kapetane, ali nisam uspeo. Dobro, sinko. Predložiću te za Srebrnu zvezdu i za Ljubičaste motorne sanke. Ti si dika svoje jedinice. Hvala, gospodine. Trudio sam se.

Zazvižda „Red River Valley“ dok je kopao po zadnjem kvadratnom metru police. Beleške su izlazile u laganim daščicama belog dima. Skroz je obradio alatnicu, a stvar nije našao. Možda ju je neko ukrao. Možda Votson.

Glasno se nasmeja. Stari štos kancelarijskih krađa. Nekoliko spajalica za papir, nekoliko tabaka papira, nikom neće nedostajati ovaj stolnjak ili onaj pribor „golden regal“... A ovaj dobar akumulator za motorne sanke? Da, dobro bi mi došao. Stavi ga u vreću. Službeni zločin, malena. Svi imamo kradljivce prste. Zvali smo to „ispod ruke“ kad smo bili deca.

Vratio se do automobila za sneg i u prolazu ga dobro lupio sa strane. Pa, i tu je svemu kraj. Preostaje mu samo da ispriča priču Vendi, žao mi je, malecka, ali...

U uglu kraj vrata nalazila se kutija. Stolica je stajala nad njom. Na poklopcu je olovkom pisalo „skid“.

Pogleda je, a osmeh mu se sasuši na usnama. Gle, gospodine, evo motorizacije. Kao da su tvoji dimni signali ipak delovali.

To nije bilo pošteno.

Nešto – sreća, sudbina, providenje – nastojali su da ga spasu. Neka druga sreća, sklona sreća. I u zadnji čas opet je proradila sreća starog Džeka Torrensa. Nesrećne karte još nisu potrošene.

Bes, sivi tamni talas besa, navre mu u grlo. Opet stisnu pesnice

(To nije pošteno, dođavola, to nije pošteno!)

A zašto nije potražio negde drugde? Na bilo kojem mestu! Zašto ga nije zboleo vrat, ili nešto zasvrbelo u nosu, ili mu došlo da zažmuri? Samo jedna od tih sitnica. Ne bi to uopšte video.

Pa, nije je video. Beše to sve. Bila je to halucinacija, nimalo drugačija od onoga što se juče dogodilo ispred one sobe na prvom spratu ili u prokletoj menažeriji od žive ograde. Borbeni zamor i to je sve. Zamisli, učinilo mi se da u onom uglu vidim akumulator za automobil za sneg. Sad više tamo nema ničega. Verovatno ratni umor, gospodine. Žalim. Drž' se, sinko. Svima nam se to dogodi, pre ili kasnije.

Tako silovito otvori vrata da ih je zamalo izvalio iz ležišta i ugura svoje hodaljke za sneg. Behu pune snega i njima tako snažno tresnu o pod da je digao oblak prašine. Stavi levu nogu u levu krplju... i zastade.

Deni je bio napolju, pokraj mlečne platforme. Kao da je želeo da sagradi Sneška Belića. Bez velike sreće. Sneg je bio previše hladan. Ipak se trudio, napolju u blistavom jutru; mrljica zamotanog dečaka iznad blistavog snega i ispod sjajnog neba. Kapu je okrenuo naopako kao Karlton Fisk.

(Na šta si, za ime božje, mislio?)

Odmah stiže odgovor.

(Na sebe. Mislio sam na sebe.)

Odjednom se seti kako je noć pre toga ležao u krevetu i ležao, i odjednom razmišljao kako da ubije svoju ženu.

U tom trenutku, dok je klečao, sve mu postade jasno. „Vidikovac“ nije delovao samo na Denija. Delovao je i na njega. Nije Deni bio slaba karika, nego on. Bio je ranjiv, on je bio savitljiv do pucanja.

(dok ne popustim stvar i zaspim... i kad to učinim, ako to učinim)

Podiže pogled na nizove prozora. Sunce je bacalo gotovo zaslepljujući blesak s mnoštvom stakala, ali on ipak pogleda. Po prvi put primeti koliko su prozori slični očima. Odbijali su sunčeve zrake, a svoju tamu u sebi zadržavali. Nisu gledali Denija, nego njega.

U tih nekoliko sekundi sve je shvatio. Postojala je jedna crnobela slika koju je, setio se, video kao dete, na času veronauke. Časna sestra pokazala im je sliku na stalku i nazvala je čudom božjim. Učenici su blede gledali sliku. Nisu videli ništa osim spleta belih i crnih površina, koji ništa nije prikazivao. Tad je jedan dečak u trećem redu rekao: „To je Isus!“ I to dete pošlo je kući s novom-novcatom Biblijom i s kalendarom, zato što je bio prvi. Ostali su se još jače zabaljili, a među njima i Džek Torens. Ostala deca su redom slično uzvikivala. Jedna devojčica, zanesena gotovo do ekstaze, ciknula je: „Vidim ga! Vidim ga!“ I ona je bila nagrađena Biblijom. Najzad su svi videli Isusovo lice u spletu crnih i belih površina, svi osim Džeka. Buljio je sve jače i jače, sad se prestravio, jedan deo njega cinično je razmišljao da se ostali učenici samo prave kako bi se dodvorili sestri Beatrice, a jedan deo njega potajno beše uveren da Isusa ne vidi zato što je Bog zaključio da je najveći grešnik u razredu. „Zar ga ne vidiš, Džeki?“, pitala ga je sestra Beatrice na svoj tužan i blag način. Vidim tvoje *cike*, pomislio je u pokvarenom očajanju. Odmahnio je glavom, a onda odglumio uzbuđenje i rekao: „Da, vidim! Uh! Pa to je Isus!“ I svi u razredu su se nasmejali i pljeskali mu, a on se usled toga osećao pobedonosno, posramljeno i prestravljeno. Kasnije, kad su se svi drugi uzverali iz crkvenog podruma pa izašli na ulicu, zaostao je za njima i gledao besmisleno crnobelu zbrku koju je sestra Beatrice ostavila na stalku. Mrzeo je sliku. Svi su oni glumili, kao i on, pa i časna sestra. Bila je to velika prevara. „Govnjiva vatra, paklena vatra, govnjiva vatra“, šapnuo je tiho, a kad se okrenuo da pođe, krajičkom oka je spazio Isusovo lice, žalosno i mudro. Okrenuo se nazad, a knedla mu je zastala u grlu. Odjednom je sve došlo na svoje mesto i on je uz plašljivo divljenje buljio u sliku. Nikako nije mogao poverovati da mu je to pre promaklo. Oči, vijugava senka preko brižnog čela, fini nos, sićušne usne. Gledao je Džekija Torenasa. Ono što je malopre bila obična besmislena škrabotina pretvorilo se odjednom u crnobelu sliku

lica Hrista, gospodina našega. Prestrašeno divljenje postade užas. Opsovao je pred Isusovom slikom. Biće proklet. Biće u paklu sa grešnicima. Hristovo lice sve vreme je bilo na slici. Sve vreme.

Dok je klečao na suncu i gledao kako se u senci hotela igra njegov sin, znao je da je to živa istina. Hotel je želeo Denija, možda sve troje, ali Denija svakako. Žive ograde su se uistinu pomerale. U broju 217 beše mrtva žena, žena koja je možda bila samo duh i u većini slučajeva bezopasna, ali žena koja sad predstavlja stvarnu opasnost. Kao neku zloćudnu igračku na satni mehanizam nju je navio i pokrenuo Denijev čudan mozak... i njegov. Jel' mu ono Votson rekao da je jednog dana neki čovek umro od srčanog udara na terenu za *roque*? Ili je to rekao Ulman? Nije važno. Na drugom spratu došlo je do ubistva. Koliko starih svada, samoubistava, srčanih udara? Koliko ubistava? Vreba li Grejdi negde u zapadnom krilu, sa sekirom, i samo čeka da ga Deni pokrene pa da se vrati sa onog sveta?

Nabrekle modrice na Denijevom vratu.

Blistave, letimično viđene flaše u opustelom Salonu.

Radio.

Snovi.

Knjiga isečaka koju je našao u podrumu.

(Medo, jesi li ovde? Opet u snu hodam, dragi...)

Odjednom ustane. Izbaci kroz vrata krplje. Sav se tresao. Zalupi vratima i podiže kutiju u kojoj je bio akumulator. Ispade mu iz drhtavih prstiju *(oh, bože, a ako sam ga razbio)*

i sruši se na bok. Otvori kutiju i izvadi akumulator, ne obraćajući pažnju na kiselinu koja bi mogla poteći iz akumulatora ukoliko je napukao. Ali nije napukao. Bio je čitav. Kroz usne mu se ote lagan uzdah.

Nežno podiže akumulator, odnese ga u „skido“ i stavi na njegovo mesto pored prednjeg dela motora. Na jednoj polici nađe francuski ključ i brzo i bez problema spoji žice akumulatora. Akumulator je bio pun. Nema potrebe da upotrebi punjač. Kvrncu elektricitet i začu se dašak ozona kad je spojio pozitivnu klemu. Obavivši to, udaljio se i uzrujano brisao ruke na izbledelom teksas kaputu. Tako. Trebalo bi voziti. Nema razloga da ne uspe. Nema nikakvih razloga, osim što je i to deo „Vidikovca“, a „Vidikovac“ nije hteo da oni odu odavde. Nimalo. „Vidikovac“ se prokleta dobro zabavljao. Trebalo je zastrašivati dečaćića, zavaditi muža i ženu, a ako svoju partiju karata dobro odigra, oni će možda završiti lepršajući hodnicima „Vidikovca“ kao avetinjske senke u romanu Širli Džekson, ali ono što je došlo u „Kuću na brdu“, došlo je samo, ali u „Vidikovcu“ niko nije mogao biti sam, o ne,

ovde je bilo veliko društvo. Ali nije bilo razloga da motorne sanke ne krenu. Osim, naravno

(Osim što on zapravo nije hteo da ode.)

Da, osim toga.

Stajao je i gledao „skido“, dah mu je izlazio u zaleđenim oblačićima. Želeo je da bude baš ovako. Kad je ovamo došao, nije imao sumnji. Pogrešiče ako side sa planine, već tada je to znao. Vendi se samo plašila bauka koga je dozvao histerični dečaćić. Sad je odjednom shvatio njene strahove. Beše to kao njegov komad, njegov prokleti komad. Više nije znao na čijoj je strani, ni kako će stvari ispasti. Kad jednom vidimo božje lice na onim zbrkanim crnim i belim crtama, nema više uzmaca. Nikad više ne možemo a da to lice ne vidimo. Ostali se mogu smejeti i reći da to nije ništa, samo mnoštvo mrlja bez ikakvog značenja, dajte mi kad god želite one stare slike iz bojanki, ali uvek bismo videli lice Hrista, gospodina našega, kako u nas gleda. To smo videli u jednom geštalt skoku, u svesnoj i nesvesnoj mešavini u onom jednom jedinom šokantnom trenutku shvatanja. Uvek bismo to videli. Bili bismo prokleti da to uvek vidimo.

(Opet u snu hodam, dragi...)

Sve je bilo u redu dok nije ugledao Denija kako se igra u snegu. Deni je bio kriv. Deni je za sve bio kriv. On je isijavao, ili šta god to bilo. Nije to bilo isijavanje, nego prokletstvo. Da su on i Vendi ovde sami, sasvim bi lepo proveli zimu. Bez muke i bez naprezanja mozga.

(Ne želim otići...? Ili ne mogu?)

„Vidikovac“ nije želeo da odu, a ni on nije želeo da odu. Pa ni Deni. Možda je sad i on bio deo ovoga. Možda ga je „Vidikovac“, taj veliki i besciljni Samjuel Džonson, izabrao da bude njegov Bosvel. Želite da novi kućepazitelj piše? Vrlo dobro, zaposlite ga. Vreme je da kažemo svoj deo priče. Ipak, najpre se otarasimo žene i njegovog znatiželjnog sina. Ne želimo da ga iko ometa. Ne želimo...

Stajao je kraj sedišta automobila za sneg, glava ga je opet zbolela. Šta je odlučio? Da ode ili da ostane. Vrlo jednostavno. Jednostavno izraženo: da odemo ili da ostanemo?

Ako odemo, kad ćeš ući u birtiju u Sajdvinderu? Zapita unutrašnji glas. Taman stan sa televizorom u boji na kome neobrijani i nezaposleni muškarci povazan gledaju utakmice? U muškom toaletu smrdi mokraća kao da joj je dve hiljade godina, a u ve-ce šolji uvek je prljav neispran opušak „kamela“? Gde pivo košta trideset centi i u pivo ubacuješ so, a džuboks je natrpan sa sedamdeset starih omiljenih stvari kantri muzike?

Kad? O, Hriste, koliko se bojao da to uopšte neće biti daleko.

– Ne mogu pobediti – reče vrlo tiho. Tako. Kao da pokušava da ređa pasijans, a nedostaje jedan as.

Odjednom se nagnu nad „skidov“ motor i istrgnu magneto. Odlepio se mučno i lagano. Na trenutak ga je gledao, a zatim pride zadnjim vratima alatnice pa ih otvori.

Oдавде je vidik sa planina bio neometan, lep kao razglednica u blistavilu jutra. Nedirnuto snežno polje penjalo se do prvih borova, udaljenih otprilike kilometar i po. Zavitla magneto što je mogao dalje u sneg. Poleteo je mnogo dalje nego što je trebalo. Sneg lagano prhnu tamo gde je pao. Lagani povetarac ponese snežne pahuljice do novih mesta za počinak. Tamo se rasprsnj, kažem. Ništa se ne vidi. Sve je gotovo. Rasprsnj se.

Osećao se spokojno i zadovoljno.

Dugo je stajao na pragu, udisao zdrav planinski vazduh, a onda odlučno zatvorio vrata i vratio se kroz druga vrata da kaže Vendi da će ostati. Usput je zastao i grudvao se sa Denijem.

34. ŽIVE OGRADE

Bio je 29. novembar, tri dana posle Dana zahvalnosti. Zadnja nedelja je bila u redu, a večera na Dan zahvalnosti najbolja koju su ikad imali u svom porodičnom životu. Vendi je na roštilju ispekla ćurku Dika Halorana i svi su je se prejeli, a da ni izdaleka nisu slistili divnu pticu. Džek je prigovarao da će celu zimu morati da jede ćurku: ćurku sa umakom, ćureće sendviče, ćurku s valjušcima, iznenađenje od ćurke.

Ne, rekla mu je Vendi i nasmejala se. Samo do Božića. Tad će imati kopuna. Džek i Deni zajedno zastenjaše.

Spale su modrice na Denijevom vratu, a sa njima kao da su spali i njihovi strahovi. Po podne na Dan zahvalnosti Vendi je vukla Denija oko hotela na sankama, dok je Džek radio na komadu koji je gotovo bio završen.

– Još se bojiš, doktore? – zapita ona ne znajući kako bi manje upadljivo postavila to pitanje.

– Da – jednostavno je odgovorio. – Ali sad se držim sigurnih mesta.

– Tata kaže da će šumskim rendžerima pre ili kasnije postati sumnjivo zašto se ne javljamo preko amaterske radio-stanice. Doći će da vide šta nije u redu. Tad bismo mogli da se spustimo dole. Ti i ja. Pa neka tata sam

provede ostatak zime. On ima opravdane razloge što to želi. U izvesnom smislu, doktore... Znam da ćeš ovo teško shvatiti... saterani smo uza zid.

- Da - suzdržljivo je odgovorio.

Ovog blistavog popodneva njih dvoje behu gore, a Deni je znao da vode ljubav. Sad su dremali. Znao je da su srećni. Mama se još malo plašila, ali tata se neobično ponašao. Beše to osećaj da je učinio nešto vrlo ozbiljno i da je to ispravno obavio. Ali Deni nikako da spozna šta li je to „nešto“. Tata je to brižno čuvao, čak i u mislima. Je li moguće, zapitao se Deni, da se veselimo nečemu što smo učinili, a ujedno se tog „nečeg“ toliko stidimo da pokušavamo i ne misliti na to? Pitanje ga je zbunjivalo. Smatrao je da takva pojava nije moguća... u normalnom mozgu. Njegova najoštrija ispitivanja misli vlastitog oca doneše mu samo nejasnu sliku nečega nalik na hobotnicu koja se kovitla na plavom nebu. A u obe prilike kad se toliko koncentrisao da to otkrije, tata bi se odjednom u njega zabuljio, prodorno i stravično, kao da zna šta radi Deni.

Sad je bio u predvorju i spremao se da izađe. Mnogo je izlazio, poneo bi sanke ili opremu za hodanje po snegu. Voleo je da izlazi iz hotela. Kad je bio napolju, na sunčevom svetlu, kao da bi mu teret pao sa ramena.

Privuče stolicu, stade na nju pa iz ormara u plesnoj dvorani izvadi bundicu i pantalone za sneg. Zatim sede na stolicu, pa ih navuče. Čizme su mu bile u kutiji za čizme i on ih obuče. Jezik mu skliznu u ugao usta od koncentracije dok je vezivao čizme i sirovu kožu pretvarao u pažljive mornarske čvorove. Navuče rukavice, šakače i kapu za sneg i beše spreman.

Teškim koracima prede preko kuhinje do zadnjih vrata i tad zastade. Umorio se od igranja ovde pozadi, a u ovo doba dana sigurno je hotel već bacio senku na mesto gde se obično igrao. Nije mu se svidalo da bude u senci „Vidikovca“. Odlučio je da navuče krplice, opremu za hodanje po snegu, i da se spusti na igralište. Dik Haloran mu je rekao da se kloni životinjske žive ograde, ali pomisao na životinje iz žive ograde nije mu mnogo smetala. Sad su pokopane pod snežnim nanosima. Nije se ništa videlo osim nejasne grbe - behu to zekina glava i lavlji repovi. Onako štrčeci iz snega repići su delovali pre besmisleno nego stravično.

Deni otvori zadnja vrata i sa platforme za dostavu mleka uze svoje krplice za hodanje kroz sneg. Pet minuta kasnije pričvrščavao ih je na noge na prednjem tremu. Tata mu je rekao da on (Deni) ima dara za upotrebu krplici - lenji koraci koji se po tlu vuku, trzaj zglobom kojim bi sneg otre-sao sa vezova trenutak pre nego što stupi nazad na tlo - pa mu je potrebno samo da razvije neophodne mišiće u bedrima, listovima i zglobovima. Deni

je ustanovio da mu se najbrže umore zglobovi. Hodanje po krpljama za zglobove je bilo gotovo isto toliko naporno kao klizanje, jer je neprestano trebalo otesati sneg sa vezova. Otprilike svakih pet minuta trebalo bi stati raskrečenih nogu, a krplje bi položio na sneg da odmori zglobove.

Ali na putu prema igralištu nije morao da se odmara, jer je sve bila nizbrdica. Nije prošlo ni deset minuta pošto se popeo po čudovišnoj snežnoj dini koju je sneg naneo na prednjem tremu „Vidikovca“ i već je ruku u šakači stavio na tobogan. Nije ni teško disao.

Igralište je u dubokom snegu delovalo mnogo simpatičnije nego na jesen. Izgledalo je kao kip iz zemlje snova. Lanci na ljujaškama zamrzli su se u neobičnim položajima. Sedišta na ljujaškama za veliku decu počivala su na snegu. Penjalica od rešetaka postade ledena pećina koju su čuvali zubi od ledenica. Samo su iz snega štrčali dimnjaci minijaturnog „Vidikovca“

(kamo sreće da je i prava zgrada tako pokopana, samo ne sa nama unutra)

a vrhovi betonskih prstenova probijali su se na dva mesta kao eskimski iglui. Deni dođe donde, čučnu i poče da kopa. Brzo otkri tamna usta jednog prstena i kliznu u hladan tunel. Pomisli da je kao Patrik Makgauan, tajni agent (dvaput su taj program reprizirali na televiziji, a tata nikad nije propustao tu emisiju, izostao bi sa proslave samo da ostane kući pa da gleda „Tajnog agenta“ ili „Osvetnike“ a Deni je uvek gledao sa njim), kako beži pred agentima KGB-a po švajcarskim planinama. U okolini je bilo odrona lavine i čuveni KGB agent Slobo ubio je otrovnom strelicom njegovu devojkicu, ali negde u blizini bila je ruska antigravitaciona mašina. Možda na kraju ovoga tunela. Izvadi automatski revolver i krenu betonskim tunelom, otvorenih i budnih očiju, dok mu je dah izlazio u oblacićima.

Drugi kraj betonskog prstena bio je čvrsto začepljen snegom. Pokušao je da ga prokopa i zapanjio se (a malo i uznemirio) videvši koliko je čvrst, gotovo kao led, od hladnoće i od neprestane težine snega koji se na njega taložio.

Scenario njegove igre se raspade i odjednom postade svestan da se oseća zarobljen i krajnje uznemiren u ovom uskom betonskom prstenu. Čuo je svoje disanje. Zvučalo je vlažno, brzo i šuplje. Bio je ispod snega, a niz rupu koju je iskopao da ovamo dođe gotovo da i nije prodiralo svetlo. Odjednom više od svega na svetu pozele da bude napolju na sunčevom svetlu. Odjednom se seti da tata i mama spavaju i da ne znaju gde je, da će upasti u zamku ukoliko se uruši otvor koji je iskopao. A „Vidikovac“ ga nije voleo.

Deni se teško okrenu i uspenetra nazad duž betonskog prstena. Za njim su drvenasto udarale krplje, dlanovi su mu šuškali po uvenulom jesenjem lišću jasičke. Taman je stigao do kraja i do hladnog snopa svetlosti koji se

odozgo spuštao kada sneg popusti. Nastade mali odron, ali dovoljan da mu napraši lice i da začepi otvor kroz koji se uvukao i da ga ostavi u mraku.

Na trenutak mu se mozak zaledi od silne panike i nije mogao da razmišlja. Tad, kao iz velike daljine, začu tatu kako mu govori da se nikad ne sme igrati na smetlištu u Stovingtonu zato što ponekad glupi ljudi odlože na stovarište smeća stare frižidere kojima ne skinu vrata, pa ako upadne u frižider a vrata se za njim zatvore, nikako neće moći da izađe. Umreće u mraku. (Ti ne bi da ti se tako nešto dogodi, jelda, doktore?)

(Ne, tata.)

Ali, to se dogodilo, reče mu njegov besomučni mozak, to se dogodilo, bio je u mraku, bio je zarobljen, a beše hladno kao u frižideru. I...

(nešto je unutra sa mnom.)

U grlu mu zastade dah, a gotovo mrtvački užas prode mu telom. Da. Da. Nešto je bilo unutra sa njim, nešto grozno što je „Vidikovac“ sačuvao za baš ovakvu priliku. Možda džinovski pauk koji se zakopao ispod uvelog lišća, ili pacov... ili možda telo nekog detenceta koje je umrlo ovde na igralištu. Da li se to ikad dogodilo? Da, mislio je da se možda i dogodilo. Seti se žene u kadi, krvi i mozga na zidu Predsedničkog apartmana. Na neko maleno dete kome je pukla glava od pada sa razboja ili sa ljuljaške, kako za njim u mraku puzi, cerekajući se, tražeći večnog druga u igri na ovom beskonačnom igralištu. Zauvek. Za trenutak će ga čuti kako dolazi.

Na drugom kraju betonskog prstena Deni začu tajanstven šušanj uvelog lišća, dok je nešto na rukama i na kolenima plazilo prema njemu. Svaki trenutak osetiće kako se ta hladna ruka stiska oko njegovog zgloba...

Ta pomisao trgnu ga iz ukočenosti. Kopao je po hrpi snega koja je zavarala kraj betonskog prstena. Odbacivao ga je nazad između nogu u smetovima, kao pas koji kopa kost. Odozgo prodre plava svetlost i Deni se na nju baci kao ronilac koji izlazi iz duboke vode. Na ivici betonskog prstena ogreba leda. Jedna hodaljka saplete se iza druge. Sneg se ušunja u njegovu kapu za sneg i u okovratnik bundice. Kopao je sneg i odbacivao pregršti. Kao da je pokušavao da ga zadrži, usisa ga nazad dole, nazad u betonski prsten u kome je bila ona nevidena stvar koja šušti lišćem, pa da ga tamo zadrži. Zauvek.

Zatim izađe, a lice mu beše uzdignuto prema suncu. Puzao je kroz sneg, udaljivao se od napola zakopanog betonskog prstena, oštro je dahtao, lice mu je bilo gotovo komično bledo od snega, živa stravična maska. Teturavo stiže do penjalice pa sede da namesti krplje i da povrati dah. Kad ih je namestio i zategnuo vezove, nije skidao pogled sa otvora na kraju betonskog

prstena. Čekao je da vidi hoće li nešto izaći. Ništa nije izlazilo i posle tri-četiri minuta Denijevo disanje se uspori. Šta god bilo, nije moglo da izdrži na sunčevom svetlu. Bilo je dole zatvoreno, možda je moglo izaći samo po mraku... ili kad bi oba kraja njegovog kružnog zatvora bila zakrčena snegom.

(ali sad sam na sigurnom lepo ću se vratiti jer sad sam na)

Nešto blago lupi iza njega.

Okrenu se prema hotelu pa pogleda. Ali i pre nego što je pogledao

(Vidiš li na ovoj slici Indijance?)

znao je šta će videti, jer je znao kakav je taj blagi udarac. Beše to kao da pada velika gromada snega, kao kad bi kliznula s hotelskog krova i pala na tlo.

(Vidiš li...?)

Da. Video je. Pade sneg sa psa u živoj ogradi. Kad je sišao, beše to obična bezopasna snežna gomilica izvan igrališta. Sad se pas otkrio. Neskladna zelena mrlja u belini od koje su ga oči bolele. Sedeo je na zadnjim šapama kao da moli za slatkiš ili ostatke hrane.

Ali ovaj put neće poludeti, neće izgubiti ravnotežu. Zato jer barem nije zarobljen u nekakvoj tamnoj staroj rupi. Bio je na sunčanom svetlu. A to je običan pas. Danas je napolju prilično toplo, pomislio je pun nade. Možda je sunce otopilo malo snega sa tog starog psa, pa je ostatak snega pao odjednom. Možda je u tome stvar.

(Ne približavaj se onom mestu... kloni ga se.)

Vezovi na hodajkama za sneg bili su čvrsti kao što je i trebalo. Ustade i zabulji se nazad u betonski prsten, gotovo skroz uronjen u sneg, a od onog što vide na otvoru kroz koji je izašao, sledi mu se srce. Na kraju beše kružna mrlja mraka, senovit nabor otvora koji je iskopao da side unutra. Sada, uprkos snežnoj zaslepljenosti, pomisli da vidi nešto više. Nešto pokretno. Ruku. Lepršavu ruku nekog očajnički nesrećnog deteta, lepršavu ruku, molećivu ruku, utopljeničku ruku.

(Spasi me, o, molim te, spasi me, ako me ne možeš spasti, bar dođi da se sa mnom igraš... Zauvek. I zauvek. I zauvek.)

- Ne - promuklo šapnu Deni. Reč mu izade suva i gola iz usta koja ostaše bez vlage. Sad je osećao kako mu mozak treperi i želi da pobegne kao onda kad je žena u sobi... ne, bolje da na to ne misli.

Zgrabio je niti stvarnosti i čvrsto ih prihvatio. Mora odavde da izade. Na to se koncentriši. Budi hladnokrvan. Budi kao tajni agent. Da li bi se Patrik Makgauan rasplakao i upiškiu u gaće kao malo dete?

Da li bi njegov tata?

To ga donekle smiri.

Iza njega se opet začu onaj mekani šum, zvuk odronjenog snega. Okrenu se i sad je iz snega štrčala glava jednog lava iz žive ograde i režala na njega. Beše bliže nego što je smela da bude, gotovo do visine ulaza u igralište.

Užas ga zapljusnu, ali on ga suzbi. Bio je tajni agent i pobeći će.

Uputi se sa igrališta istim zaobilaznim putem kojim je išao i njegov otac onog dana kad je napadao sneg. Koncentrisao se na upravljanje krpļama. Polagani niski koraci. Ne diži nogu previsoko ili ćeš izgubiti ravnotežu. Iskreni nogu i stresi sneg sa ukrštenih vezica. Ovde je sneg bio visok. Mogao je da prekorači ogradu. Napola je prede, a tad zamalo pade kad krpļja na njegovoj nozi zakači letvu na ogradi. Nasloni se na težište i zamlatara rukama setivši se kako je teško ustati kad se jednom padne.

A nadesno opet onaj mekani zvuk, padaju gromade snega. Pogleda onamo i vide ona dva lava. Sad su i sa prednjih šapa otresli sneg. Bok uz bok, udaljeni šezdesetak koraka. Ona zelena udubljenja njihovih očiju buljila su u njega. Pas je okrenuo glavu.

(To se događa samo kad ne gledaš.)

– Oh! Hej...

Krpļje mu se ukrstiše i on pljusnu u sneg. Rukama je bespomoćno mlatarao. Sneg mu opet probi u kapuljaču, pa niz vrat, pa u čizme. Iskopra se iz snega i pokuša da stavi krpļje, srce mu je ludo udaralo

(Tajni agent, zapamti, ti si tajni agent)

i zanese se unazad. Pade. Na trenutak je ležao i gledao u nebo, razmišljajući kako će biti jednostavnije da odustane.

Tad se seti one stvari u betonskom tunelu i znao je da neće odustati. Stade na noge i zablulji se u životinjsku živu ogradu. Sad su sva tri lava bila na okupu, desetak metara od njega. Pas je bio levo od njih, kao da će mu zakrčiti odstupnicu. Sa sebe su stresli sneg, ostade samo ogrlica od snega oko vrata i njuški. Svi su u njega buljili.

Sad mu je dah jurio, a panika beše kao pacov iza njegovog čela, iskrivljavala se i grickala. Suzbio je paniku i na brzinu nameštao krpļje.

(Tatin glas: Ne, ne bori se sad sa njima, doktore. Hodaj na njima kao da su ti to noge. Hodaj sa njima.)

(Da, tata.)

Ponovo poče da hoda, želeći da ponovo uhvati onaj lagani ritam koji je uvežbavao sa tatom. Malo-pomalo to mu je uspevalo, ali sa ritmom došla je i svest o tome koliko je umoran i koliko ga je strah izmorio. Tative na bedrima, listovima i zglobovima bile su vrele i drhtave. Pred sobom je video „Vidikovac“, podsmešljivo dalek, koji kao da je sa svojim mnoštvom

prozora u njega buljio, kao da je ovo nekakvo takmičenje za koje je mlako zainteresovan.

Deni se osvrnu i na trenutak zastade njegovo ubrzano disanje, a tad pohrli još brže. Sad je najbliži lav bio samo sedam metara iza njega, probijao se kroz sneg kao pas koji se praćaka u lokvi. Ona druga dva lava bila su mu zdesna i sleva i ukorak ga pratila. Kao vod u patroli, a pas, koji je bio nešto dalje od njih levo, kao izviđač. Najbliži lav spustio je glavu. Ramena su mu se snažno izbočila iznad vrata. Rep mu je štrčao uvis, kao da je trenutak pre nego što je Deni okrenuo da ga pogleda mahao njime napred-nazad, napred-nazad. Pomisli da izgleda kao velika kućna mačka koja se lepo zabavlja igrom sa mišem pre nego što će ga ubiti.

(... pada...)

Ne, ako padne, mrtav je. Oni mu neće dopustiti da ustane. Navaliće na njega. Ludački je mlatarao rukama i naginjao se napred, težište mu je plesalo taman ispod nosa. Uhvatio ga je i ubrzao, a bacao je poglede unazad preko ramena. Vazduh je šištao u njegovo suvo grlo i iz njega, kao rastopljeno staklo.

Sneg se sveo na zaslepljivi sneg, na zelene žive ograde i na šuštanje hodaljki po snegu. I još nešto. Mekan, prigušen zvuk. Pokuša ubrzati još više, ali nije mogao. Sad je hodao po prokopanom prilazu za automobile, maleni dečak kome je lice gotovo pokriveno senkom kapuljače bundice. Popodne je bilo tiho i sjajno.

Kad se opet osvrnuo, prvi lav beše samo dva metara iza njega. Cerekao se. Usta mu behu otvorena, a bedra napeta kao opruge časovnika. Iza njega i ostalih video je zeca. Glava mu je virila iz snega, jarkozelena, kao da je svoje stravično prazno lice okrenuo da gleda kraj potere.

Na prednjem travnjaku „Vidikovca“, između kružnog puta i trema, dao je oduška panici i nespretno potrčao na krpljama. Više nije smeo da se osvrće, sve se više naginjao napred. Ruke je ispružio napred, kao slepac koji pipa prepreke. Kapuljača mu pade unazad i otkri njegovu kožu bledu kao krpa. Na obrazima su mu izbijale jarkocrvene mrlje, a oči su mu se iskolačile od užasa. Trem je bio vrlo blizu.

Iza sebe začu iznenadno oštro škripanje snega kad je neko skočio.

Pade na stepenice trema, vrištao je bez glasa, i pentrao se po stepeništu na rukama i na kolenima. Iza njega su kloparale nakrivljene krplje.

Nešto zazvižda kroz vazduh i odjednom ga zabole noga. Začu se paranje odeće. Nešto drugo što je možda – *sigurno* – bilo samo u njegovim mislima.

Zaglušno, gnevno rikanje.

Zadah krvi i zimzelena.

Pade na trem koliko je dug i širok, potmulo je jecao, a u ustima je imao jak metalni ukus bakra. U grudima mu je lupalo srce. Iz nosa mu poteče tanki mlaz krvi.

Nije imao pojma koliko je onde ležao dok se vrata predvorja nisu otvorila i dok nije istrčao Džek, u farmerkama i papučama. Vendi je doletela za njim.

– *Deni!* – vrisnula je.

– *Doktore! Deni, pobogu! Šta je? Šta se dogodilo?*

Tata mu je pomogao da ustane. Pantalone za sneg pocepale su se ispod kolena. Ispod njih su se pocepale i vunene čarape za skijanje, a imao je i plitke ogrebotine i na listu... kao da je pokušavao da se probije kroz gustu zimzelenu živu ogradu pa su ga ogrebale grane.

Pogleda preko ramena. Daleko u dnu travnjaka, iza terena za golf, nalazio se niz nejasnih, snegom pokrivenih grba. Životinje od žive ograde. Između njih i igrališta. Između njih i puta.

Popustiše mu noge. Džek ga prihvati. Zaplakao je.

35. PREDVORJE

Sve im ispriča osim onoga što mu se desilo kad je sneg zakrčio kraj betonskog prstena. Nije smogao snage da to ponovi. I nije znao prave reči da izrazi onaj sveobuhvatan ubitačan osećaj užasa koji ga je obuzeo kad je čuo kako uvelo lišće jasike šušti kradom dole u hladnom mraku. Ali ispriča im o mekanom zvuku snega koji je padao u grumenju. O lavu koji se nagnute glave i pogurenih ramena probijao iz snega, pa ga jurio. Ispriča im i kako je zeka okrenuo glavu da gleda kraj.

Sve troje behu u predvorju. Džek je u kaminu zapalio buktavu vatru. Deni se zamotao u čebe na maloj sofi na kojoj su nekad, pre milion godina, sedele one tri časne sestre i smejale se kao devoјčice dok su čekale da se smanji red na recepciji. Iz činije je srkao vruću supu s valjušcima. Vendi je sedela kraj njega i milovala mu kosu. Džek je sedeo na podu, lice kao da mu je postajalo sve nepokretnije, sve ukočenije i ukočenije, kako je Deni iznosio svoju priču. Dvapat je iz zadnjeg džepa izvukao maramicu i protrljao ispucale usne.

– *Tad su me proganjali – završi on. Džek ustade i priđe prozoru, okrenuvši im leđa. Pogledao je mamu. – Proganjali su me sve do trema.*

Borio se da bi mu glas bio miran, jer, ako ostane miran, oni će mu možda poverovati. Gospodin Stenger nije ostao miran. Zaplakao je i nije mogao da prestane, pa su LJUDI U BELIM OGRTAČIMA došli da ga odvedu, jer ako ne možete prestati da plačete, to znači da ste IZGUBILI RAVNOTEŽU i kad ćete se vratiti? NIKO NE ZNA. Bundica, skijaške pantalone i snegom zaprljane hodaljke počivale su na sagu pred velikim dvostrukim vratima.

(Neću plakati neću sebi dopustiti da zaplačem)

I pomisli da može suzbiti suze, ali nikako nije mogao prestati da se tresе. Gledao je u vatru i čekao da tata nešto kaže. Visoki žuti plamenovi plesali su u tamnom kamenom kaminu. Borov čvor sa treskom je eksplodirao, a iskre su vrcnule uvis kroz dimnjak.

– Deni, dođi ovamo. – Džek se okrenu. Na licu je imao onaj stisnuti samrtnički izraz. Deni ga nije voleo.

– Džek...

– Samo želim da mali načas dođe ovamo.

Deni side sa sofe i pride tati.

– Tako treba, momče. Dakle, šta vidiš?

Deni je znao šta će videti još pre nego što je došao na prozor. Iza spleta tragova čizama, tragova sanki i tragova krpљи koji su opisivali njihovo uobičajeno područje za igru, širilo se snežno polje nad travnjacima „Vidikovca“ spuštajući se prema životinjskoj živoj ogradi i prema igralištu iza nje. Narušavala su ga dva traga, jedan u pravilnoj crti od trema do igrališta, a drugi beše duga izvijena crta koja se vraćala.

– Ono su samo moji tragovi, tata. Ali...

– Šta je sa živom ogradom, Deni?

Deniju usne zadrhtaše. Zaplakaće. A ako ne uspe da se zaustavi?

(neću plakati Neću plakati Neću Neću NEĆU)

– Sve je pokriveno snegom – šapnu. – Ali, tata...

– Šta? Nisam te čuo!

– Džek, pa ti ga unakrsno ispituješ! Zar ne vidiš da je uznemiren i...

– Ćuti! Dakle, Deni?

– Ogrebali su me, tata. Moja noga...

– Valjda si se posekao na ledenicu.

Tad između njih stade Vendi, lica bledog i ljutitog.

– Na šta to želiš da ga prisiliš? – zapita ga. – Da prizna ubistvo? *Šta je s tobom?*

Tad kao da popusti čudan izraz u njegovim očima.

– Želim da mu pomognem da utvrdi razliku između nečeg što je stvarno i nečega što je bila obična halucinacija. To je sve. – Čučnuo je kraj Denija

tako da su se gledali oko u oko, a onda ga je snažno zagrlio. – Deni, to se zapravo nije dogodilo. OK? Bio je to kao nekakav trans u koji ponekad padaš. To je sve.

– Tata?

– Reci, Deni?

– Nisam isekao nogu na ledu. Nema leda. Samo sneg! Nije ni toliko čvrst da ga stisnem u grudvu. Sećaš se da smo pokušavali da se grudvamo, ali nismo uspeli?

Oseti kako se tata koči.

– Onda stepenica na tremu.

Deni se odmaknu. Odjednom shvati. Najednom mu blesnu u mozgu, kao što mu se ponekad palila svećica, kao što mu je onda sinulo da ona žena želi da bude u sivim pantalonama onog muškarca. Razrogačenih očiju zabalji se u oca.

– Znaš da govorim istinu – šokirano šapnu.

– Deni... – Džeku se lice ukoči.

– Znaš zato što si video...

Udar Džekovog dlana po Denijevom licu beše prigušen i nimalo dramatičan. Dečaku se glava zatrese unazad, na obrazu mu se poput usijanog pečata zacrvene otisak dlana.

Vendi zastenja.

Na trenutak su ćutali, sve troje, a tad Džek zgrabi sina, pa reče:

– Deni, oprosti. Jesi li dobro, doktore?

– Udario si ga, gade! – viknu Vendi. – Odvratni gade!

Zgrabi ga za drugu ruku i na trenutak su vukli Denija.

– O, molim vas, prestanite da me rastežete! – viknu im, a glas mu je tako bolno zvučao da ga oboje pustiše, a tad su usledile suze i srušio se plačući između sofe i prozora. Roditelji su bespomoćno buljili u njega, onako kao što dete bulji u igračku razlupanu u ljutoj svađi oko toga kome pripada. U kaminu prasnu još jedan borov čvor, kao ručna bomba, i svi poskočiše.

Vendi mu dade dečji aspirin, a Džek ga ugura među čaršave na poljskom krevetiću. Deni se nije opirao. Začas zaspa s palcem u ustima.

– Ovo mi se ne sviđa – reče ona. – To je nazadovanje.

Džek ne odgovori.

Nežno ga je pogledala, bez ljutnje, ali i bez osmeha.

– Želiš li da ti se izvinim zato što sam ti rekla da si gad? U redu, izvinjavam se. Oprosti. Ipak nisi smeo da ga udariš.

– Znam – progunda. – To znam. Ne znam koji me đavo spopao.

– Obecao si da ga nikad više nećeš udariti.

Besno je pogleda, a tad gnev popusti. Odjednom je sažaljivo i užasnuo videla kako će Džek izgledati kao starac. Još ga nikad nije videla ovakvog. (kakvog?)

Poraženog, odgovorila je samoj sebi. *On deluje dotučen.*

Rekao je:

– Uvek sam smatrao da znam da držim reč.

Prišla mu je i stavile mu ruke na mišicu.

– Dobro, bilo pa prošlo. A kad rendžer dođe da vidi kako smo, reći ćemo mu da svi želimo dole. Dobro?

– Dobro – reče Džek, a u tom trenutku to je iskreno mislio. Isto kao što je mislio iskreno i onih jutara posle terevenki gledajući u ogledalu kupatila svoje belo i izmoreno lice. *Prestaću, odlučno ću prekinuti.* Ali posle jutra došlo bi podne, a po podne se osećao malo bolje. A popodne bi smenila noć. Kao što reče neki veliki mislilac dvadesetog veka, mora pasti noć.

Zateče samog sebe kako želi da ga Vendi zapita za žive ograde, da ga zapita šta je Deni mislio kad je rekao: *Znaš zato jer si video...* Da ga je zapitala, sve bi joj rekao. Sve. O živim ogradama, o ženi u sobi, pa i o vatrogasnom crevu koje kao da je promenilo položaj. Ali gde prestaje ispovest? Može li joj reći da je bacio magneto? Da su sad svi oni već mogli da budu u Sajdvinderu da nije bacio magneto?

A ona zapita:

– Želiš li čaj?

– Da. Prijala bi mi šoljica čaja.

Pošla je do vrata i tu zastala, trljajući preko podlaktice.

– Moja je greška koliko i tvoja – rekla je. – Šta smo mi radili dok je on proživljavao onaj... san, ili šta je već to?

– Vendi...

– Spavali smo – reče ona. – Spavali smo kao par tinejdžera koje je zasvrbelo.

– Prestani – reče on. – Bilo pa prošlo.

– Ne – odgovori Vendi pa mu se nasmeši neobično, uznemireno. – Nije prošlo.

Izađe da skuva čaj, ostavivši ga da čuva sina.

36. LIFT

Džek se probudi iz tankog i nelagodnog sna u kojem su ga ogromni i neodređeni likovi proganjali preko beskonačnih snežnih polja prema onom što je isprva smatrao novim snom: mrak, a u njemu iznenadna mehanička zavrzlama šumova. Zveket i zveckanje, zujanje, škripa, udarci i treskovi.

Tad Vendi sede kraj njega i znao je da to nije san.

– Šta je to?

Njena ruka, hladna kao mermer, zgrabi ga za ručni zglob. Suzbio je poriv da je otrese. Otkud bi, dođavola, znao šta je to? Fosforescentni sat na njegovom noćnom ormariću pokazivao je pet minuta do ponoći.

Opet ono zujanje. Glasno i uporno, s neznatnim varijacijama. A kako je zujanje prestalo, za njim usledi zveka. Škripa i *bum*. Udarac. Tad ponovo zujanje.

Bio je to lift.

Deni je seo na krevet.

– Tata? *Tata?* – Glas mu beše pospan i prestrašen.

– Ovde sam, doktore – reče Džek. – Dodi ovamo i skokni u naš krevet.

I mama je budna.

Zašuštaše čaršavi kad se Deni uvukao u krevet, između njih.

– Ovo je lift – šapnu on.

– Tačno tako – reče Džek. – Samo lift.

– Kako to misliš, *samo?* – zapita Vendi. U glasu joj je titrala trunka histerije. – Gluva je noć. *Ko upravlja liftom?*

Bruuuuum. Zvek-zvak. Sad se iznad njih začu škripa vrata koja se kao harmonika otvaraju, a zatim i tresak vrata koja se otvaraju i zatvaraju. Zatim zujanje motora i žica.

Deni poče da cmizdri.

Džek izvuče noge iz kreveta i skoči na pod.

– Sigurno kratak spoj. Proveriću.

– Da se nisi usudio da izađeš iz ove sobe!

– Ne budi glupa – reče on navlačeći ogrtač. – To mi je posao.

Trenutak kasnije skočila je iz kreveta i povukla Denija.

– Poći ćemo i mi.

– Vendi...

– Šta nije u redu? – smrknuto zapita Deni. – Šta nije u redu, tata?

Okrenuo se umesto odgovora. Lice mu je bilo ljutito i napregnuto. Na vratima opasa ogrtač, otvori vrata i kroči u taman hodnik.

Vendi je na trenutak oklevala. U stvari, Deni se prvi pokrenuo. Brzo ga je stigla i zajedno su izašli.

Džek se nije trudio da upali svetlo. Pipkala je da nađe prekidač koji je palio četiri odmaknute lampe u predvorju koje je vodilo u glavni hodnik. Džek je bio gore ispred njih i već je skrenuo u hodnik. Ovog puta Deni nađe prekidač i upali sve tri lampe. Obasja hodnik koji je vodio do stepeništa i lifta.

Džek je stajao kraj lifta, oivičen klupama i pepeljarama. Nepomično je stajao pred zatvorenim vratima lifta, u izbledelom ogrtaču od škotskog tartana i u smeđim kožnim papučama izlizanih peta, kose zamršene od sna kao kovrdžice i uvijeni vadičepovi. Izgledao joj je kao apsurdni Hamlet dvadesetog veka, neodlučna osoba tako zgromljena predstojećom tragedijom da ne može da skrene njen tok niti da ga na bilo koji način promeni.

(isuse, prestani tako ludo da razmišljaš...)

Deni joj bolno stisnu ruku. Upitno je uzdigao pogled prema njoj. Lice mu je bilo napeto i mučno. Shvatila je da joj hvata tok misli. Nije bilo moguće reći koliko je mnogo – ili malo – od toga shvatio, ali je pocrvenela, osećajući se približno isto kao da ju je uhvatio kako masturbira.

– Dodi – rekla je i pođoše hodnikom prema Džeku.

Ovde zujanje, zveka i lupu behu glasniji, užasavajući, nepovezani i omamljujući. Džek je grozničavo uporno buljio u zatvorena vrata. Učini joj se da kroz prozorčić usred vrata lifta (prozorčić u obliku dijamanta), razaznaje žice koje su lagano strujale. Lift sa treskom stade ispod njih, u prizemlju. Začuše kako se vrata sa lupom otvaraju. I...

(zabava)

Zašto je pomislila: zabava? Reč joj je tek tako, bez razloga, uskočila u glavu. Tišina u „Vidikovcu“ beše potpuna i jaka, osim čudnih šumova koji su dopirali iz otvora za lift.

(sigurno je to bila divna zabava)

(???KAKVA ZABAVA???)

Na tren joj se glava ispuni tako stvarnom slikom da je delovala kao uspomena... ne bilo koja uspomena nego ona koju ljubomorno čuvamo, pa je čuvamo za posebne prilike i retko je naglas spominjemo. Svetla... stotine, možda i hiljade svetala. Svetla i boje, skaču čepovi šampanjca, orkestar od četrdeset svirača svira kompoziciju Glena Milera „In the Mood“. Ali Glen Miler srušio se u bombarderu pre njenog rođenja, kako li se mogla sećati Glena Milera?

Isijavanje

Spusti pogled na Denija i vide kako mu se glava nakrivila u stranu, kao da osluškuje nešto što ona nije mogla da čuje. Lice mu beše vrlo bledo.

Bum.

Dole se klizna vrata zatvoriše uz zujavo cviljenje. Lift se pokrenu nagore. Kroz prozor u obliku dijamanta najpre je videla kućište motora na vrhu lifta, zatim unutrašnjost, kroz ostale dijamantne likove na metalnim vratascima. Toplo žuto svetlo lampe u liftu. Bio je prazan. Lift je bio prazan. Bio je prazan ali

(one noći kad je bila zabava sigurno ih se na desetine unutra naguralo, oteretilo je lift sigurno iznad dozvoljene granice, ali naravno, lift je tad bio nov, a svi su imali maske)

(????KAKVE MASKE????)

Lift stade iznad njih na drugom spratu. Pogledala je Denija. Lice mu se pretvorilo u oči. Usta mu se stisnula u prestravljenu beskrvnu pukotinu. Iznad njih škripnu medena vratanca. Sa treskom se otvoriše vrata lifta, otvoriše se s treskom jer je bilo vreme, vreme je stiglo, beše vreme da se kaže:

(Laku noć... laku noć... da, bilo je divno... ne, zaista ne mogu ostati do skidanja maski... rano ležem i rano ustajem... O, zar je to bila Šila?... Kao monah?... Nije li to duhovito, Šila se obukla u monaha?... Da, laku noć... laku)

Bum.

Škripnuše zupčanici. Krenu motor. Lift zacvile. Nazad dole.

– Džek – šapnula je. – Šta je ovo? Šta mu se pokvarilo?

– Kratak spoj – reče on. Lice mu je bilo kao drvo. – Rekoh ti, bio je to kratak spoj.

– U glavi stalno čujem glasove! – vrisnula je. – Šta je ovo? Šta se pokvarilo? Osećam da ću poludeti!

– Kakvi glasovi? – pogledao ju je mrtvačkim mirom.

Okrenula se prema Deniju.

– Jesi li ti...?

Deni polako klimnu glavom.

– Da. I muzika. Kao veoma davno. U glavi čujem.

Lift opet stane. Hotel je bio tih, škripav, pust. Napolju je cvileo vetar oko streha u mraku.

Možda ste ludi – bezosećajno reče Džek. – Ja, dodavola, ne čujem ništa osim da ovaj lift električno štuca. Ako vas dvoje želite hysteriju u duetu, lepo. Ali mene precrtajte.

Lift se opet spuštao.

Džek kroči desno, gde je stakleni ormarić bio na zidu u visini grudi. Lupi pesnicom. Staklo zazveča. Iz zglavaka na dva prsta poteče mu krv. Posegnu unutra i uze ključ duge i glatke drške.

– Džek, ne. Nemoj.

– Obaviću svoj posao. Daj mi mira, Vendi!

Pokušala je da ga uhvati za mišicu. Odgurnuo ju je. Noge joj se splete o ivicu kućne haljine, pa je uz tup tresak pala na tepih. Deni prodorno vrisnu i pade na kolena pored nje. Džek se okrenu nazad ka liftu i ubaci ključ u otvor.

Nestadoše žice lifta i kroz prozorčić se pojavi dno lifta. Trenutak kasnije Džek snažno okrenu ključ. Začu se škripanje i cičanje kad se lift naglo zaustavio. Isključeni motor u podrumu na trenutak još glasnije zacvile, a onda osigurač iskoči i „Vidikovac“ pade u nezemaljski muk. U poređenju sa tim napolju je noćni vetar izgledao vrlo glasan. Džek je glupo gledao siva čelična vrata lifta. Ispod ključaonice bile su tri mrljice krvi iz njegovih oguljenih članaka na prstima.

Začas se okrenuo prema Vendi i Deniju. Ona je sedela na podu, a Deni ju je grlio. Sumnjičavo su ga gledali, kao da je stranac koga nikad pre nisu videli, a možda i opasan tip. Otvorio je usta, ne znajući šta će izustiti.

– Ovo... Vendi, ovo je moj posao.

Rekla je glasno i jasno:

– Jebeš tvoj posao.

Okrenuo se nazad prema liftu, prebiraio prstima po pukotini koja je išla uz desnu stranu vrata i uspeo malo da prtvori. Tad svom težinom navali na vrata pa ih otvori.

Lift stade na pola puta. Pod mu je bio u visini Džekovih grudi. Iz njega je još sipilo toplo svetlo, sušta suprotnost mraku u otvoru ispod lifta.

Činilo se da vrlo dugo zagleda unutra.

– Prazan – tad reče. – Kratak spoj, kao što sam rekao. – Prste ugura u pukotinu iza vrata i poče da ih zatvara... tad se njena ruka nađe na njegovom ramenu, iznenađujuće snažna, pa ga odgurnu.

– Vendi! – viknu.

Ali ona je već dohvatila donju ivicu lifta i dovoljno se odigla da zaviri unutra. Zatim, grčevitim trzajem ramena i trbušnih mišića pokušala je da se podigne u lift. Na trenutak je to bilo neizvesno. Noge joj se zanjihaše iznad crnog otvora, a jedna ružičasta papuča pade joj sa noge i kliznu iz vida.

– *Mama!* – vrisnu Deni.

Tad se uzdigla, rumenih obraza, bledog čela i blistavog kao sveća.

– A ovo, Džek? Je li ovo kratak spoj? – Nešto je zavitlala i odjednom hodnik beše pun uskovitlanih konfeta, crvenih, belih, plavih i žutih. – Je li ovo *kratak spoj*? – Zelena zmija za zabave, od starosti izbledela u svetlopa-stelnu boju. – A ovo?

Zavijorila je njome tako da je pala na modrocрни prašumski tepih. Crna svilena maska posuta na slepoočnicama šljokicama.

– *Izgleda li ti ovo kao kratak spoj, Džek?* – vrisnula je.

Džek polako ustuknu, mehanički odmahujući glavom tamo-amo.

Maska mačjih očiju prazno je buljila u tavanicu sa tepiha u hodniku posutog konfetama.

37. PLESNA DVORANA

Prvi decembar.

Deni se nalazio u plesnoj dvorani u istočnom krilu. Stajao je na naslo-njaču visokog naslona i posmatrao sat pod staklom. Počivao je nasred veli-kog ukrasnog kamina u plesnoj dvorani, a sa svake strane sata nalazila su se dva velika slona od slonovače. Gotovo je očekivao da će se slonovi pomeriti i da će pokušati da ga probodu kljovama dok on tako stoji, ali slonovi se nisu pomerali. Bili su pouzdani. Od one noći sa liftom sve stvari u „Vidikovcu“ delio je u dve kategorije. Lift, podrum, igralište, soba 217 i Predsednički apartman (ispravno se kaže apartman, a ne patiman, ispravno napisanu tu reč video je u računskoj knjižici koju je tata sinoć čitao za večerom i pažljivo ju je zapamtio) sva ta mesta bila su nepouzdana. Njihov stan, predvorje i trem bili su pouzdani. Očigledno je pouzdana bila i plesna dvorana.

(U svakom slučaju slonovi su pouzdani.)

Za druga mesta nije pouzdano znao, pa ih je izbegavao.

Pogleda na sat u staklenoj kupoli. Sat je bio pod staklom, jer su mu svi točkići, zupčanici i opruge bili vidljivi. Hromirane ili čelične tračnice pro-tezale se sa spoljne strane, a ispod samog lica sata nalazila se osovinica i na svakom njenom kraju dva zupca. Kazaljke su se zaustavile na jedanaest i petnaest, pa pošto nije znao rimske brojeve, po položaju kazaljki pogo-dio je kad je sat stao. Sat je počivao na baršunastoj podlozi. Pred njom, nezatno iskripljen pod staklenom kupolom, nalazio se precizno izrađen srebrni ključ.

Pomisli da i sat spada u stvari koje ne sme da dira, kao ukrasni žarač i lopatica u čeličnom ormariću pored kamina u predvorju, ili kao visoki ormar za porculan pozadi u trpezariji.

Odjednom ga preplaviše osećaji nepravde i gnevnog bunta i
(pa šta ako ne smem da diram, pa šta onda, dotaklo me, jelda? igrao se sa mnom, jelda?)

Tako je bilo. I nije se mnogo trudio da ga ne slomi.

Deni ispruži ruke, zgrabi staklenu kupolu pa je podiže i spusti sa strane. Na trenutak se prstom poigravao mehanizmom, palcem je lupkao po zupčanicima i nežno prelazio po točkicama. Podiže srebrni ključ. Odrasloj osobi bio bi nespretno i malen, ali je izvrsno odgovarao njegovim prstićima. Stavi ključ u bravu usred brojčanika. Odlučno uđe uz sitan škljocaj, koji se više naslućivao nego čuo. Naravno, okretao se nadesno: u smeru kazaljke na satu.

Deni je okretao ključ sve dok više nije mogao da se okreće i tad ga izvadi. Sat zatiktaka. Zupčanici su se okretali. Veliko klatno njihalo se polukružno napred-nazad. Pomerale su se kazaljke. Kad bi mu glava bila nepokretna a oči razrogačene, video bi veliku kazaljku kako hrli prema svom sastanku, za četrdeset pet minuta, sa malom kazaljkom. U XII.

(A Crvena smrt vladala je svima.)

Namršti se, a onda otrese tu pomisao. Ta misao za njega je bila bez smisla i bez aluzije.

Opet ispruži kažiprst i gurnu veliku kazaljku, uvis, prema satu, pitajući se šta li će biti. Ovo očigledno nije bio sat sa kukavicom, ali čelične tračnice sigurno su imale neku svrhu.

Začu se tih, otegnut niz zveckanja, a tad sat zaszvira Štrausov valcer „Na lepom plavom Dunavu“. Probušena traka platna širok samo pet centimetara poče da se odvija. Maleni nizovi čeličnih udaraljki uzdizali su se i padali. Iza brojčanika dva lika kliznuše na čeličnoj tračnici, baletani, levo devojka u lepršavoj suknjici i u belim čarapama, a desno mladić u crnom trikou i u baletskim patikama. Ruke su im u lukovima bile uzdignute iznad glave. Sretoše se na sredini ispred broja VI.

Deni zapazi sićušne brazde na njihovim bokovima ispod pazuha. Osovina kliznu u te brazde i on začu ponovo škljocaj. Zupčanici na oba kraja šipke počеше da se okreću. Svirao je „Plavi Dunav“. Plesači se obgrliše. Mladić zavitla devojku iznad glave i zavrte se preko šipke. Sad su ležali savijeni, mladićeva glava zagnjurenjena ispod devojčine kratke baletske suknjice, a devojčino lice pritisnuto u sredinu momkovog trikoa. Izvijali su se u mehaničkoj besomučnosti.

Deni namršti nos. Ljubili su mišu i pišu. Od toga mu se smuči.

Trenutak kasnije sve krenu unatrag. Momak se zavrte nazad preko osovine. Devojku spusti u uspravan stav. Kao da su saučesnički jedno drugom klimali dok su ruke u luku uzdizali iznad glave. Uzmicali su istim putem kojim su došli i nestali baš kad je završavao „Plavi Dunav“. Sat poče da otkucava srebrne udarce.

(Ponoć! Izbija ponoć!)

(Ura za maske!)

Deni se prevrnu u naslonjaču i zamalo što ne pade. Plesna dvorana bila je prazna. Iza dvostrukog katedralnog prozora vide kako počinje da sipi novi sneg. Veliki tepih plesne dvorane (naravno, raširen za ples), bogat splet crvenog i zlatnog veziva, mirno je ležao podu. Oko njega su bili intimni stočići za dvoje. Na svakom stolu počivale su izokrenute, paučinom isprepletane stolice sa nogama uperenim u tavanicu.

Cela prostorija beše prazna.

Ali, zapravo nije bila prazna. Zato što su ovde u „Vidikovcu“ stvari trajale i trajale. Ovde u „Vidikovcu“ sva su se vremena stopila u jedno. Beše jedna beskonačna noć u avgustu 1945. puna smeha i pića, a izabrana nekolicina dizala se i spuštala liftom, pila šampanjac i jedni su drugima u lice dobacivali konfete. Beše to zora u mesecu junu dvadesetak godina kasnije, a ubice iz podzemlja beskonačno su ispaljivali metke u izranavljena i okrvavljena tela trojice muškaraca koji su beskonačno proživljavali agoniju. U sobi na drugom spratu žena je plutala u kadi i čekala posetioce.

U „Vidikovcu“ su sve stvari imale nekakav poseban život. Kao da je cela zgrada bila navijena srebrnim ključem. Sat je kucao. Sat je kucao.

Taj ključ sam ja, žalosno pomisli Deni. Toni ga je opomenuo, a on je pustio neka stvari idu svojim tokom.

(Pa tek mi je pet godina!)

uzviknu on nekoj napola naslućenoj prisutnosti u sobi.

(Zar ništa ne menja činjenica da mi je tek pet godina?)

Odgovora nije bilo.

Oklevajući se okrenuo satu.

Odlagao je u nadi da će se dogoditi nešto što će mu pomoći da izbegne ponovno dozivanje Tonija, da helikopterom stigne rendžer ili spasilačka ekipa. U onim programima na televiziji uvek bi stigli na vreme da spasu ljude. Na televiziji su rendžeri, spasilačke ekipe i lekari bili prijateljska bela snaga koja je nadvladavala zbrkano zlo koje je on na svetu nazirao. Kad bi

ljudi zapali u nepritliku, oni bi ih izbacili i sve sredili. Nisu morali sami da se izvlače iz nevolje.

(Molim lepo?)

Odgovora nije bilo.

Odgovora nema. A ako dođe Toni, hoće li to biti ista mora? Svež, promukao i obestan glas, plavocrni tepih kao zmije? *V A T R A M ?*

Ali, šta još?

(Molim, oh, molim lepo)

Odgovora nema.

Uz uzdrhtao uzdah pogleda u sat. Zupčanici su se okretali i ulazili u druge zupčanike. Klatno se hipnotički njihalo napred-nazad. A ako bi mu glava bila skroz mirna, video bi kako velika kazaljka neumoljivo klizi od XII do V. Ako bi mu glava bila potpuno mirna, video bi da...

Nestade brojčanik. Umesto njega pojavi se okrugla crna rupa. Vodila je dole, u večnost. Nadimala se. Sat nestade. I sobe iza sata. Deni se zatetura i pade u mrak koji se sve vreme skrivao iza brojčanika.

Dečaćić u naslonjaču odjednom klonu i ostade da leži pod iskrivljenim neprirodnim uglom, zabačene glave, dok su mu oči buljile, a da nisu ništa videle, u visoku tavanicu plesne dvorane.

Dole i dole i dole i dole do...

... predvorje, šćućuren u predvorju i krenuo je u pogrešnom smeru, u nameri da se vrati na stepenice pogrešno je skrenuo i sada I SADA...

... vide da je u kratkom slepom hodniku koji je vodio samo do Predsedničkog apartmana, a onaj tresak sve se više primicao, čekić za *roque* divlje je zviždao vazduhom, vršak bi se usadio u zid, razdirao svilene tapete, odvajao oblačiće gipsa.

(Dođavola, izađi ovamo! Dobićeš šta si)

Ali u hodniku je bio još jedan lik. Bezbrizno naslonjen na zid baš iza njega. Kao avet.

Ne, ne avet, ali u belom. U belom odelu.

(NAČI ČU JA TEBE, TI PROKLETI MALI JEBENI PATULJČIĆU!)

Deni uzmaknu od tog zvuka. Sad je dopirao iz glavnog predvorja na drugom spratu. Uskoro će čovek kome taj glas pripada skrenuti iza ugla.

(Dođi ovamo! Ovamo dođi, govno malo!)

Čovek u belom malo se uspravi, pomeri cigaretu iz ugla usta, a sa debele donje usne otrese duvan. Deni vide da je to Haloran. U kuhinjskoj beloj odeći, a ne u plavom odelu koje je na sebi imao zadnjeg dana sezone.

– Ako bude nevolje – rekao je Haloran – javi se. Drekni glasno kao onda pre nekoliko minuta kad si me zgromio. Možda ću te začuti čak i u Floridi. A ako te čujem, dotrčaću ka tebi. Dotrčaću. Dotrča...

(Pa onda dođi sad! Dođi sad, dođi SAD! Oh, Dik, potreban si mi svima si nam potreban)

...ću. Žao mi je, ali moram da trčim. Žao mi je, Deni, stari moj doktore, ali moram da trčim. Da, bilo je lepo, ti druškane stari, ali moram da požurim, moram da potrčim.

(Ne!)

Ali, dok je gledao, Dik Haloran se okrenu, vrati cigaretu u ugao usta i lagano kroči kroza zid.

Ostavivši ga samog.

I tad tamna prilika skrenu iza ugla, velika u sumraku predvorja. Behu jasno vidljivi samo crveni odsjaji njegovih očiju.

(Tu li si! Sad te imam, jebem ti! Sad ću te naučiti!)

Zaljulja se prema njemu u užasnom klimavom trku, a čekić za roque vitlao je gore, gore, gore. Deni posrćući uzmaknu, i odjednom prođe kroza zid i poče da pada, prevrtao se i prevrtao, niz rupu, niz zečju rupu pa u zemlju punu bolesnih čuda.

Toni je bio daleko iza njega. I on je padao.

(Ne mogu više da dođem, Deni... On me ne pušta blizu tebe... Niko od njih ne pušta me blizu tebe... zovi Dika... zovi Dika...)

– Toni! – vrisnu on.

Ali Toni nestade i on se odjednom nade u tamnoj prostoriji. Ali ne skroz tamnoj. Odnegde je prodiralo prigušeno svetlo. Bila je to mamina i tatina spavaća soba. Video je tatin sto. Ali soba je bila u užasnom neredu. Već je pre bio u ovoj sobi. Mamin gramofon prevrnut na podu. Njene ploče razbacane po tepihu. Dušek napola zbačen sa kreveta. Slike strgnute sa zidova. Njegov poljski krevet leži na strani kao uginuli pas. Ljuti ljubičasti „folk-svagen“ zdrobljen je u ljubičaste deliće plastike.

Svetlo je dopiralo kroz poluotvorena vrata kupatila. A iza njih mlitavo je mlatarala jedna ruka, sa vrhova prstiju curila je krv. A u ogledalu ormarića za lekove neprestano je titrala i gasila se reč VATRAM.

Odjednom se pred ogledalom stvori veliki sat u staklenoj posudi. Na brojčaniku nije bilo ni kazaljki ni brojeva, samo datum ispisan crvenom bojom: 2. DECEMBAR. A tad, razrogačivši od užasa oči, vide reč VATRAM kako se nejasno odražava sa staklene kupole, sad se dvaput odražavala. I vide da, u stvari, piše MRTAV.

Deni Torens vrisnu od jada i zgroženosti. Sa brojčanikom na satu nestade datum. Nestade i brojčanik, a zameni ga kružna crna rupa koja se nadimala i nadimala kao zenica koja se širi. Sve je zatamnila i on pade napred, padao je, padao, pao je...

... pao iz naslonjača.

Na trenutak je ležao na podu plesne dvorane i teško disao.

VATRM.

MRTAV.

VATRM.

MRTAV.

(Crvena smrt svima je zavlada!)

(Skinite maske! Skinite maske!)

A iza svake blistave divne maske bilo je još neviđeno lice one prilike koja ga je progonila tim tamnim hodnicima, a one crvene oči su se širile, prazne i ubilačke.

Oh, plašio se lica koje će doći na svetlost kad konačno dođe vreme da skinu maske.

(DIK!)

vrisnu iz sveg glasa. Kao da mu se glava potrese od siline tog vriska.

(!!!OH DIK OH MOLIM TE MOLIM TE MOLIM TE DOĐI!!!)

A iznad njega je sat koji je navio srebrnim ključićem i dalje označavao sekunde, minute i sate.

PETI DEO

**PITANJE ŽIVOTA I
SMRTI**

38. FLORIDA

Treći sin gospođe Haloran, Dik, u kuvarskom belom odelu, sa „laki strajkom“ usađenim u uglu usta, unazad odveze svoju limuzinu „kadalak“ s parkirališta iza „Prodavnice povrćem na veliko“ pa polako krenu oko zgrade. Masterton, iako je postao suvlasnik, i dalje hodao vukući noge po običaju, što mu je ušlo u krv još pre drugog svetskog rata, i gurao kolica salate u visoku tamnu zgradu.

Haloran pritisnu automatsko dugme i spusti se prozor na mestu suvozača.

– Avokado je prezreo, gade jedan! – dreknu on.

Masterton se osvrnu preko ramena i naceri se toliko široko da otkri sva tri zlatna zuba, pa odbrusi:

– A ja tačno znam gde možeš da ga uguraš, dobri moj prijatelju.

– Takve primedbe dobro pamtim, brate.

Masterton mu prostački pripreti srednjim prstom. Haloran uzvati kompliment.

– Uzeo si krastavce, jelda? – zapita Masterton.

– Jesam.

– Navrati sutra ujutru, pa ću ti dati najbolji mladi krompir koji si ikada video.

– Poslaću malog – reče Haloran. – Hoćeš li doći večeras?

– Ti nabavljaš piće, brate?

– Naravno!

– Biću tamo. Samo nemoj previše stiskati gas dok voziš kući, jel' me čuješ? Svaki pandur odavde do Sent Pita zna kako se zoveš.

– Ti sve znaš o tome, a? – zapita Haloran smejući se.

– Znam više nego što ćeš ti ikada naučiti, čoveče.

– Slušaj ovog drskog crnju. Slušaj me!

– Ajde, miči se odavde da te ne gađam glavicama salate.

– Ajde, gadaj me. Sve ću ih dobiti besplatno.

Masterton se napravi kao da baca salatu. Haloran se sagnu, zatvori prozor i krenu. Lepo se osećao. Otprilike pola sata osećao je miris narandži,

ali to mu se nije činilo čudnim. Ovih pola sata nalazio u prodavnici voćem i povrćem.

Bilo je pola pet po podne po vremenu Istočne obale, prvi dan decembra, Baka Mraz je čvrsto nasadila svoju prozeblu guzicu na veći deo zemlje, ali ovde su ljudi išli u raskopčanim košuljama kratkih rukava, a žene u laganim letnjim haljinama i toplim pantalonicama. Na vrhu zgrade „Prve banke Floride“ digitalni termometar ovičen velikim grejpovima neprestano je pokazivao 26 stepeni. Bogu hvala što postoji Florida, pomisli Haloran, bez obzira na komarce i sve ostalo.

Pozadi u limuzini imao je dvadesetak avokada, gajbu krastavaca, kutiju narandži i kutiju grejpova. Tri velike vreće pune luka sa Bermudskih ostrva, najboljeg povrća koje je stvorio dragi Bog, dosta dobar slatki grašak koji se poslužuje uz predjelo, a u devedeset posto slučajeva ljudi ga i ne pojedju, pa jednu plavu bundevu „habard“ za strogo ličnu upotrebu.

Haloran stade u traci za skretanje u Ulici Vermont na semaforu, a kad se upalila zelena strelica, skrenu na put 219, brzinom od šezdeset pet kilometara na čas i ostajući pri toj brzini dok grad nije počeo prelazi u periferni splet benzinskih pumpi, trafika sa pljeskavicama i „Makdonalda“. Danas je narudžbina bila mala i mogao je po nju da pošalje Bedekera, ali Bedeker je željno čekao priliku da kupuje meso, a osim toga, Haloran nije propuštao priliku da se malo zakači sa Frenkom Mastertonom, ukoliko mu se pruži prilika. Masterton će možda večeras doći da gleda televiziju ili da pije Haloranovo pivo. A možda i neće. U svakom smislu bilo je u redu. Ali mnogo mu je značilo da ga vidi. Sad mu je to svaki put mnogo značilo, jer više nisu bili mladi. Kao da je poslednjih nekoliko dana veoma mnogo mislio na tu činjenicu. Nismo više mladi, kad se približimo šezdesetj (ili – istini za volju, poštedito se laži: kad predemo šezdesetu) moramo misliti na smrt. Svaki čas možemo umreti. Ove nedelje to ga je kao činjenica stalno mučilo. Smrt je deo življenja. Neprestano se moramo na nju privikavati ukoliko želimo biti potpuna osoba. A ako nam je teško shvatiti činjenicu naše smrti, barem nam nije nemoguće da se s tim pomirimo.

Ne bi mogao reći zašto li mu se to vrzma po glavi, ali sledeći razlog zašto je lično došao po tu malu narudžbinu bio je odlazak u malu kancelariju iznad „Frenkovog bara i pečenjare“. Sad se tamo nalazio advokat (zubar koji je prošle godine tamo bio očigledno je bankrotirao), mladi crnac po imenu Makajver. Haloran je ušao u kancelariju i rekao tom Makajveru da želi da sastavi testament. Da li mu Makajver može u tome pomoći? Pa, zapitao je Makajver, za kada želite dokument? Za juče, uzvratila Haloran, zabaci

glavu i nasmeja se. Imate li na umu nešto komplikovano? – beše sledeće Makajverovo pitanje. Haloran odgovori odrično. Imao je „kadirak“, račun u banci (otprilike devet hiljada dolara), beznačajan čekovni račun i ormar pun odeće. Sve je želeo da ostavi sestri. A ako sestra umre pre vas? – pitao je Makajver. Nema veze, uzvratu Haloran. Ako se to dogodi, sastaviću novi testament. Dokument je bio sastavljen i potpisan za manje od tri sata – a to je za nadriadvokata brz posao – i sad je počivao u džepu na Haloranim grudima, savijen u krutu plavu kovertu na kojoj je starinskim slovima pisalo TESTAMENT.

Ne bi mogao da kaže zašto je izabrao ovaj topao sunčan dan kad se osećao tako dobro da učini nešto što već godinama odgađa, ali nagnalo ga je nešto i nije uzmakao. Navikao se da sluša svoje slutnje.

Sad je dosta odmakao od grada. Poveze limuzinu u nedopuštenu stotku i vozio je levom trakom, prestižući većinu automobila u smeru Piterašburga. Iz iskustva je znao da limuzina može sigurno da ide i sto četrdeset na sat, a nije joj smetalo ni sto devedeset na sat. Ali odavno su prošli ti dani puni snage.

(Isuse, što jako osećam miris narandže. Da nisu prezrele?)

U prozor su udarale bubice. Namesti radio na „Soul program Majamija“ i začu topao otužan glas Ala Grina:

*Kako nam je lepo bilo zajedno,
A sad je kasno i moramo se rastati...*

Spusti prozorsko staklo, baci opušak napolje, pa još više spusti prozor da provetri miris narandži. Lupkao je prstima po volanu i tiho pevušio. Okučena iznad retrovizora njegova medalja Svetog Kristifora blago se ljuljkala napred-nazad.

I odjednom se pojača miris narandži i znao je da mu se sprema, nešto mu se spremalo. U retrovizoru vide svoje oči kako su se iznenadno razrogačile. A tad to nastupi iznenadno, nastupi u snažnoj eksploziji koja je sve ostalo izbrisala: muziku, put ispred njega, pa i njegovu svest o sebi kao jedinstvenom ljudskom biću. Kao da mu je neko uz glavu prislonio psihički revolver i ustrelio ga vriskom kalibra 0,45.

(!!! OH DIK OH MOLIM TE MOLIM TE MOLIM TE DOĐI !!!)

Limuzina je sustigla kombi „pinto“ koji je vozio čovek u radničkom kombinezonu. Radnik vide kako limuzina prelazi u njegovu traku i stisnu sirenu. Kako se „kadirak“ i dalje zanosio, baci pogled na vozača i vide krupnog crnca uspravnog, ošamućenog iza volana, očiju mutno uperenih uvis.

Radnik je kasnije ispričao svojoj ženi da je znao kako je to ona crnačka frizura koju sad svi nose, ali tad mu se učinilo kao da se nakostrešila svaka dlaka na glavi tog crnje. Pomislio je da je crnca strefila srčka.

Radnik je oštro zakočio i prešao u prostor iza sebe koji je srećom bio prazan. Zadnja strana „kadilaka“ skrenu ispred njega, još se zanosio, i radnik je zapanjeno i užasno gledao kako duga zadnja svetla u obliku rakete prelaze u njegovu traku celih pola centimetara ispred njegovog branika.

Radnik skrenu ulevo, još je stiskao sirenu i vozio oko limuzine koja se pijano zanosila. Pozivao je vozača limuzine da na sebi obavi nezakonit polni čin. Da se upusti u oralni blud sa raznim glodarima i pticama. Izustio je predlog neka se svi pripadnici crne krvi vrate na svoj rodni kontinent. Izrazio je iskrenu veru u pogledu položaja koji će duša vozača limuzine zauzeti u zagrobnom životu. Naposljetku je rekao da mu se čini da je majku vozača limuzine sreo u javnoj kući u Nju Orleansu.

Tad se našao napred i izvan opasnosti, i odjednom shvati da se upišao u pantalone.

U Haloranovoj glavi neprestano se ponavljala zamisao
(*DOĐI DIK MOLIM TE DOĐI DIK MOLIM TE*)

ali počinjala je da slabi kao i radio-stanica kad se približimo granicama njenog područja emitovanja. Postade mu jasno da njegova limuzina jurca preko osamdeset kilometara na sat. Vratila je nazad na put. Osećao se kako se zadnji bok na trenutak zanosi pre nego što se vratio na put.

Pred njim je bio bar „Rutbir“, Haloran upali migavac i skrenu. U grudima mu je bolno lupalo srce, a lice mu je bilo bolesnosive boje. Stade na parking, izvadi iz džepa maramicu i obrisa čelo.

(*Gospode bože!*)

– Izvolite?

Glas ga ponovo prepade, iako to nije bio glas Boga, nego zgodne male konobarice koja je sa beležnicom u ruci stajala pored njegovog otvorenog prozora.

– Da, malecka. Sladoled i rutbir. Dve kuglice od vanile, OK?

– Da, gospodine. – Udaljila se. Bokovi su se ljupko uvijali ispod njene crvene najlonske uniforme.

Haloran se naslonio na kožno sedište i sklopio oči. Ništa više nije ostalo. Poslednje je izbledelo od trenutka kad se ovde zaustavio pa do trenutka kad je naručio piće kod konobarice. Ostade mu samo bolna lupkava glavobolja, kao da mu je mozak izokrenut, isceden i obešen na sušenje. Kao ona

glavobolja koju je dobio kad je onom malom Deniju dopustio da u njega isijava gore u Ulmanovom hotelu.

Ali, ovo je bilo mnogo glasnije. Dečak se sa njim samo igrao. Ovo je prava panika. Svaka reč glasno je odjekivala u njegovoj glavi.

Pogleda ruke. Grejalo ih je toplo sunce, ali još su bile naježene. Rekao je dečaku neka ga zovne ukoliko mu zatreba pomoć, toga se sećao. A sad je dečak zvao.

Odjednom se zapita kako li je uopšte mogao gore ostaviti tog dečaka s obzirom na njegovo snažno isijavanje. Moralo je doći do problema. Možda do velikog problema.

Naglo ubaci ključ u bravu, vrati je nazad i krenu na auto-put punom brzinom. Konobarica ljuljuškavih bokova stajala je ispod svoda bara, s poslužavnikom sa pićem i sladoledom.

– Šta vam se desilo? Hitan poziv? – vrisnu ona, ali Haloran je već bio otišao.

Direktor se zvao Kvims, a kad je Haloran ušao, Kvims je razgovarao sa svojim kladioničarem. Hteo je četiri konjske trke u Rokaveju. Ne, ni parle, ni kvinelu, ni egzaktu, ni onu prokletu figuru. Samo četiri trke, ukupno šest stotina dolara. A u nedelju „Džetsi“. Kako on to misli, „Džetsi“ igraju protiv „Bilsa“? Pa zar ne zna s kim igraju „Džetsi“? Pet stotina. Kad je iscrpljeni Kvims spustio slušalicu, Haloran shvati kako je moguće da on godišnje od ovog hotelčića zaradi pedeset hiljada a da ipak nosi izlizana odela. Uputi Haloranu pogled koji je još bio krvlju podliven od preteranog zavirivanja u noćasnju bocu burbona.

– Problemi, Dik?

– Da, g. Kvims, mislim. Potrebna su mi tri slobodna dana.

U gornjem džepu Kvimsove drečavožute košulje nalazila se kutija „kenta“. Izvuče cigaretu iz džepa ne pomičući kutiju, stisnu je i zlovoljno zagrije patentirani filter „mikronikotin“. Upali je upaljačem „kriket“ koji se nalazio na stolu.

– I meni – odgovori. – Šta imate u vidu?

– Potrebna su mi tri dana – ponovi Haloran. – Zbog sina.

Kvims baci pogled na Haloranovu levu ruku na kojoj nije bilo prstena.

– Od 1964. sam razveden – strpljivo objasni Haloran.

– Dik, znate kako je preko vikenda. Krcati smo. Skroz. I jeftina mesta. U nedelju uveče prepuna je „Florida rum“. Uzmite moj sat, novčanik, penziono

osiguranje. Možete uzeti i moju ženu ako izdržite njene kosti. Samo nemojte od mene tražiti slobodno. Šta mu je? Bolestan?

– Da, gospodine – reče Haloran zamišljajući sebe kao tradicionalnog crnca koji izvrće jeftini platneni šešir i koluta očima. – Upucan.

– Upucan! – reče Kvims. Spusti „kent“ u pepeljaru na kojoj je bio znak „Ole misa“ na kojem je diplomirao ekonomiju.

– Da, gospodine – sumorno će Haloran.

– Nesreća u lovu?

– Ne, gospodine – reče Haloran, a glas mu poprimi tiši i prigušeniji ton.

– Džena je živela sa onim kamiondžijom. Belcem. On je upucao mog sina. Leži u bolnici u Denveru, država Kolorado. U kritičnom stanju.

– Kako ste, dodavola, saznali? Mislio sam da kupujete povrće.

– I jesam. – Svratio je do pošte uoči dolaska ovamo, da na aerodromu u Stejpltonu rezerviše auto kod „Avisa“. Pre odlaska je zgrabio formular za telegram. Sad je iz džepa izvadio presavijen i zgužvan formular telegrama i njime mahao pred krvlju podlivenim Kvimsovim očima. Vрати ga u džep i malo spustivši glas reče: – Džejna ga je poslala. Čekao me je u poštanskom sandučetu kad sam se malopre vratio.

– Isuse. Isuse Hriste – izusti Kvims.

Na licu mu se pojavi napet izraz brige koji je Haloranu bio dobro poznat. Taj izraz je bio toliko blizak izrazu saučesća koliko to može biti kod belca koji o sebi misli da je „dobar prema crncima“ kad se radi o crncu ili o njegovom izmišljenom crnom sinu.

– Da-a, OK, krenite – reče Kvims. – Valjda će Bedeker moći da vas zameni u ova tri dana. Može mu pomoći i konobar.

Haloran klimnu glavom, lice mu se još više rastuži, ali u sebi se cerekao pri pomisli da će konobar pomagati Bedekeru u kuhinji. Haloran je sumnjao da bi taj konobar i kad mu je dobar dan mogao iz prve da pogodi mlazom mokraćе u ve-ce šolju

– Vратиću vam platu za ovu nedelju – reče Haloran. – Celu. Znam u kakvu vas nevolju ovo dovodi, g. Kvims.

Kvimsov izraz postade još napretnutiji. Kao da mu je u grlu zapela riblja kost.

– Otom-potom. Samo se vi spakujte. Ja preuzimam Bedekera. Da vam rezervišem mesto u avionu?

– Nije potrebno, gospodine, sam ću.

– Dobro. – Kvims ustade, iskreno se nagnu napred pa iz „kenta“ udahnu spiralu uzlaznog dima. Žestoko se nakašlja, a njegovo tanko belo lice

pocrvene. Haloran se trudio da zadrži smrknuti izraz. – Nadam se da će sve biti dobro, Dik. Javite kad čujete kako je.

– Hoću.

Rukovali su se preko stola.

Haloran se spusti u prizemlje i prođe pored soba za najamne radnike pa tek onda prasnu u bogat smeh od kojeg mu se tresla cela glava. Još se cerekao i brisao vlažne oči maramicom kad ga zapahnu miris narandži, opojan i snažan, a zatim ga munja pogodi u glavu tako da je lupio u ružičasti zid od gipsa, pijano i teturavo.

(!!! MOLIM TE DOĐI DIK MOLIM TE DOĐI DOĐI BRZO !!!)

Malo-pomalo se oporavio i konačno je osetio da može da se popne spoljnim stepeništem u stan. Ključ je držao ispod slamnatog otirača, a kad se sagnuo da ga podigne, nešto tupo pade iz unutrašnjeg džepa na odmorište na prvom spratu. Misli su mu još toliko bile zaokupirane glasom koji mu je treperio kroz glavu da je načas mogao samo tupo da gleda u plavu kovertu, ne znajući šta je to.

Tad je okrenu i plava paučinasta slova TESTAMENT zabuljiše se njega. *(Oh, bože moj, zar je ovo tako?)*

Nije znao. Možda i jeste. Celu nedelju mučila ga je pomisao na smrt kao... da, kao

(Hajde, reci)

kao slutnja.

Smrt? Na trenutak kao da mu je pred očima blesnuo ceo život, ne hronološki, ne kao topografija uspona i padova koje je proživeo Dik, treći sin gospode Haloran, nego njegov sadašnji život. Kratko vreme pre nego što ga je metak poslao u mučenički grob, Martin Luter King im je rekao da je bio na planini. Dik to nije mogao da tvrdi. Ne na planini, ali posle dugogodišnje borbe stigao je na osunčanu visoravan. Imao je dobre prijatelje. Imao je sve moguće preporuke da se na bilo kojem mestu može zaposliti. Kad bi mu bilo do seksa, problema nema, našao bi srodnu dušu koja ne bi postavljala pitanja i ne bi se bezvezno svađala o tome šta sve to znači. Pomirio se sa tim da je crnac, i to beše srećno pomirenje. Prešao je šezdesetu, a još bio u snazi, hvala bogu.

Hoće li sve to izložiti pogibiji – da umre – zbog troje belaca koje nije ni poznavao?

Ali to je bila laž, jelda?

Dečaka je poznavao. Sporazumevali su se kao što se ne mogu sporazumevati ni dobri prijatelji posle četrdeset godina prijateljstva. Poznavao je

dečaka i dečak je poznavao njega, jer su obojica u glavi imali nešto poput reflektora, nešto što nisu tražili, nego im je dato samo od sebe.

(Ne, ti imaš baterijsku lampu, a on reflektor.)

A ponekad je to svetlo, to isijavanje, delovalo kao dosta zgodna stvar. Mogao je izabrati konje, ili, kako ono reče dečak, mogao je tati reći gde se nalazi sanduk kad bi se zagubio. Ali bilo je to samo na površini, preliv na salati, a dole je u toj salati bilo isto toliko gorke grahorice koliko i svežih krastavaca. Osećao se ukus bola, smrti i suza. I sad je dečak zarobljen u onom hotelu i on će otići tamo. Zbog dečaka. Naime, kad je govorio dečaku, bili su drugačije boje kože samo kad bi upotrebljavali usta. I tako će on otići tamo. Učiniće ono što bude mogao, jer, ako to ne učini, dečak će umreti u njegovoj glavi.

Ali, budući da je ipak bio samo čovek, nije mogao suzbiti gorko žaljenje što je baš njemu pružena ta čaša.

(Počela je da se izvlači i pošla za njim.)

Ubacivao je odeću za presvlačenje u malu torbu, kad mu sinu ta pomisao i on se sledi od snage te uspomene, kao i uvek kad bi na to pomislio. Hteo je da o tome što ređe razmišlja.

Sobarica po imenu Delores Vikeri, bila je histerična. Neke stvari govorila je ostalim sobaricama, i, što je još gore, nekim gostima. Kad su glasine došle do Ulmana, a ludača je morala znati da će i do njega stići, odmah joj je dao otkaz. Došla je Haloranu sva u suzama, ne zato što je otpuštena, nego zbog onog što je videla u onoj sobi na drugom spratu. Pošla je u broj 217 da promeni peškire, reče ona, a gospoda Mesi mrtva je ležala u kadi. To je, jasno, bilo nemoguće. Gospodu Mesi su udaljili dan pre toga, pa je tad već letela prema Njujorku. U stovarištu, umesto u prvom razredu na koji je bila navikla.

Delores se nije baš sviđala Haloranu, ali je uveče pošao to da pogleda. Sobarica je imala maslinastu put i dvadeset i tri godine, a pred kraj sezone kad bi poslovi jenjavali, posluživala je i za stolom. Imala je lagano isijavanje, prosudi Haloran, zapravo ne više od iskrice. Mišolik muškarac i njegova pratilja u kaputu od izbledelelog sukna došli bi na večeru i Delores bi neki svoj sto zamenila za njihov. Mišoliki čovečuljak ostavio bi ispod tanjira sliku Aleksandera Hamiltona, velika šteta za konobaricu koja je pristala da se sa Dolores trampi za sto, ali što je bilo najgore, Delores se time hvalila. Bila je lenjivica i zabušant u hotelu kojim je rukovodio čovek koji nije dopuštao

zabušavanja. Sedela bi u sobici za veš, čitala časopis o istinitim isповestima i pušila, ali kad god bi Ulman došao u neku od svojih nepredviđenih kontrola (i teško devojci koju bi našao kako se odmara) našao bi je kako marljivo radi. Časopis bi sakrila ispod čaršava na visokoj polici, a pepeljaru bi brižno gurnula u džep na uniformi. Da, pomisli Haloran, bila je zabušant i aljkavuša i ostale žene su je mrzele, ali Delores je imala onu iskricu. To joj je uvek omogućavalo da se glatko izvuče. Ali ono što je videla u broj 217 toliko ju je prestravilo da je bila i više nego srećna da primi od Ulmana otkaz i da ode.

Zašto je došla ka njemu? Isijavač prepoznaje isijavača, pomisli Haloran i naceri se toj igri reći.

I tako je te noći pošao gore u sobu koja će sutradan dobiti novog gosta. Ušao je službenim ključem za svaku bravu, a da ga je Ulman uhvatio, Haloran bi se pridružio Delores Vikeri u redu za nezaposlene.

Zavesa oko tuša nad kadm bila je navučena. Odgurnuo ju je ali je još pre toga slutio šta će videti. Gospođa Mesi, podbula i ljubičasta, nepomično je ležala u kadi koja je bila dopola puna. Zastao je i gledao u nju, u stomaku mu je snažno kuckalo. U „Vidikovcu“ je bilo i drugih stvari. Ružan san koji se ponavljao u nepravilnim razmacima, nekakva zabava pod maskama, a on je bio dežuran u plesnoj dvorani u „Vidikovcu“ i na poziv da se skinu maske, otkriju lica kao u sagnjilih insekata. Pa još i životinje u živoj ogradi. Dvapat, a možda i triput video ih je (ili mu se učinilo da ih vidi) kako se pomiču, iako najneznatnije. Pas kao da se iz sedećeg stava micao u lagano čučeci, a lavovi su se pomicali prema napred kao da prete klincima na igralištu. Prošle godine u mesecu maju Ulman ga je poslao na tavan da potraži ukrasni pribor za kamin koji je sad počivao kraj ognjišta u predvorju. Dok je bio gore, tri sijalice na tavanici su se ugatile i nije znao kako da se vrati do preklopnih vrata na podu tavana. Ni sam nije znao koliko je dugo posrtao i tapkao unaokolo, sve bliže i bliže panici, lupajući nogama o sanduke i sudarajući se sa predmetima, sa sve jaćim i jaćim osećajem da nešto vrebna na njega u mraku. Neko veliko i stravićno ćeljade koje tek što je izbilo iz onog sveta kad se svetlo ugasilо. A kad je doslovce posrnuo preko katanca na preklopnim vratašćima u podu, pohrlio je dole što je brže mogao, ostavivši vratanca otvorena, ćadav i razbarušen, osećajući da je za dlaku izbegao propast. Kasnije je Ulman lićno sišao u kuhinju da mu javi da nije zatvorio poklopac na tavanu i da je ostavio sva svetla upaljena. Zar Haloran misli da gosti žele na tavan pa da se igraju potrage za blagom? Zar misli da je struja besplatna?

A sumnjao je – ne, u to je bio gotovo siguran – i da je niz gostiju video i čuo stvari. U tri godine koliko je tamo radio, Predsednički je apartman devetnaest puta bio iznajmljen. Šest gostiju koju su se tamo smestili ranije su otišli ih hotela, a neki su izgledali izrazito loše. Ostali gosti odlazili su isto tako naprasno iz ostalih soba. Jedne večeri u avgustu 1974. pred sumrak, čovek koji je u Koreji zaradio bronzane i srebrne zvezde (taj čovek sad je sedeo u upravnom odboru tri vodeće korporacije i navodno je lično otpustio čuvenog televizijskog komentatora) bezrazložno je počeo histerično da vrišti na terenu za golf. A za vreme Haloranovog rada u „Vidikovcu“ gomila dece jednostavno nije želela da ide na igralište. Jedna devojčica dobila je grčeve dok se igrala u betonskim prstenovima, ali Haloran nije znao da li da se to pripiše samrtnoj pesmi sirene „Vidikovca“ ili ne. Širile su se glasine da je ta devojčica, jedinica zgodnog filmskog glumca, pod lekarskom kontrolom kao padavičarka, a tog dana zaboravila je da uzme lek.

I tako, buljeći u leš gospode Mesi, preplašio se, ali se nije prestravio. To nije bilo potpuno neočekivano. Užas je došao kad je otvorila oči i otkrila tupe srebrne zenice i počela mu se cerekati. Užas je došao kad se
(*počela izvlačiti i pošla za njim.*)

Pobegao je uzlupanog srca i nije se osećao sigurnim ni kada je zatvorio i zaključao vrata. Zapravo, priznao je samom sebi dok je povlačio patent-zatvarač na avionskoj torbi, više se nigde u „Vidikovcu“ nije osećao sigurnim.

A sada dečak. Zove. Vrišti u pomoć.

Pogleda na sat. Pola šest po podne. Pođe na vrata stana, seti se da je sad u Koloradu sigurno leđeno, pogotovo u planinama, pa se vrati do ormara. Izvuče dugi kaput postavljen ovčjim krznom, iz poliuretanske vreće sa hemijskog čišćenja, pa ga prebaci preko ruke. Bio mu je to jedini zimski kaput. Ugasi sva svetla i pogleda unaokolo. Da li je nešto zaboravio? Da. Jednu stvar. Izvuče testament iz gornjeg džepa pa je zataknu u okvir ogledala na toaletnom stočiću. Uz sreću, vratiće se po nju.

Naravno, uz sreću.

Izađe iz stana, zaključa vrata, ključ odloži pod slamnati otirač pa niz spoljašnje stepenice odjuri u svoj „kadirak“.

Na pola puta do Medunarodnog aerodroma u Majamiju, fino udaljen od telefonske centrale koju su, kao što je bilo poznato, prisluškiivali Kvims ili Kvimsove ulizice, Haloran skoknu u perionicu-samouslugu Laundromat i pozva telefonom avionsku kompaniju „Junajted erlajns“. Avioni za Denver?

Isijavanje

Jedan polazi u 18.36. Može li gospodin da stigne?

Haloran pogleda na sat. Pokazivao je 18.02, pa reče da može. Ima li praznih mesta u avionu?

Dajte da proverim.

Začuo je zvrčanje u ušima, a zatim uzeo saharin „montavani“ koji je trebalo da mu olakša čekanje. Ali nije. Haloran se premeštao sa noge na nogu i naizmenično gledao ručni sat i mladu ženu sa usnulim detencetom u torbi na leđima kako prazni „mejttag“ mašinu za pranje veša. Plašila se da će stići kući kasnije nego što je planirala i da će pečenje izgoreti i da će se njen muž – Mark? Majk? Met? – naljutiti.

Prođe minut. Prodoše dva minuta. Baš je odlučio da krene i da okuša sreću kad se javi profesionalno obojen glas službenice na rezervaciji letova. Imaju jedno slobodno mesto, otkazano je. U prvom razredu. Da li odgovara?

Da. Uzima ga.

Plaća li gotovinski ili kreditnom karticom?

Gotovinski, malecka, gotovinski. Moram da žurim.

A ime...?

Haloran. Dovidjenja.

Spusti slušalicu i pohrli prema vratima. Priprosta misao mlade žene, briga za pečenje, prenosila mu se ponovno i ponovno, dok nije pomislio da će poludeti. Katkad je bilo ovako, tek tako bi ulovio pomisao, sasvim izdvojenu, sasvim čistu i bistru... i obično sasvim beskorisnu.

Zamalo je stigao.

Išao je limuzinom sto trideset kilometara i aerodrom je već bio na vidiku kad ga zaustavi saobraćajni policajac na motoru.

Haloran spusti automatski prozor i razjapi usta u policajca koji je prevrtao stranice u knjizi prekršaja.

– Znam – bodrio ga je policajac. – U Klivlendu je sahrana. Vašeg oca. U Sijetlu je venčanje. Vaše sestre. U San Hozeu je požar sraunio poslastičarnicu vašeg dede. Neki divan crveni Kambodžanin čeka u fioci njujorškog terminala. Obožavam ovaj delić puta pred aerodromom. Još kao dete najviše sam voleo časove pričanja.

– Slušajte, agente, moj sin je...

– Jedini deo priče koji nikad do kraja ne pogodim – reče agent našavši praznu stranicu u knjizi prekršaja – jeste broj vozačke dozvole

prekršitelja-vozača-pripovedača i podaci iz njegove saobraćajne dozvole. Zato budite dobri. Dopustite da zavirim.

Haloran zvirnu u njegove mirne plave oči, razmisli da li da mu ipak otpeva „moj sin je u kritičnom stanju“, ali zaključí da bi time samo pogoršao stvar. Ovaj policajac nije bio Kvims. Izvadi novčanik.

– Divota – izjavi pajkan. – Da li biste ih izvadili, moliću lepo? Zanima me samo kako će sve to na kraju ispasti.

Haloran ćutke izvadi vozačku i floridsku saobraćajnu dozvolu, pa ih pruži saobraćajnom policajcu.

– Vrlo dobro. To je tako dobro da ćete dobiti poklon.

– Šta? – zapita Haloran pun nade.

– Kad ispišem ove brojeve, daću vam da duvate u balončić.

– O, *Isuuuuse!* – zastenja Haloran. – Molim vas, moj avion...

– Psst – šapnu saobraćajac. – Ne budite nevaljali.

Haloran sklopi oči.

Stigao je na šalter „Junajteda“ u 18.49, nadajući se, suprotno svakoj nadi, da je let odložen. Nije trebao ni da pita. Monitor polazaka iznad šaltera za putnike sve mu je otkrio. Avion 901 za Denver, sa odlaskom u 18.36 po vremenu Istočne obale, uzleteo je u 18.40. Pre devet minuta.

– Oh, sranje – promrmlja Dik Haloran.

I odjednom oseti miris narandži, težak i opojan, pa je imao taman toliko vremena da ode u muški toalet pre nego što je zov stigao, zaglušan i grozan:

(!!! DOĐI MOLIM TE DOĐI DIK MOLIM TE MOLIM TE DOĐI !!!)

39. NA STEPENICAMA

Medu stvarima koje su prodali kako bi uvećali gotovinu, malo pre odlaska iz Vermonta u Kolorado, bila je i Džekova zbirka od dve stotine starih albuma rokenrola i ritma i bluza. Prodali su ih kao starudije za dolar po albumu. Jedan od tih albuma, Deniju naročito drag, bio je dvostruki album Edija Kohrana, sa četiri stranice komentara Lenija Keja. Vendi je često zapanjivala Denijeva opčinjenost tim albumom muškarca-dečaka koji je brzo živio i mlad umro... u stvari, umro je kad je njoj bilo tek deset godina.

Sada, u sedam i petnaest (po planinskom vremenu), dok je Dik Haloran pričao Kvimsu o belom momku svoje bivše žene, Vendi nađe Denija kako sedi na pola stepeništa između predvorja i prizemlja, prebacuje iz ruke u ruku crvenu gumenu lopticu i peva jednu pesmu s albuma. Glas mu je bio tih i bezbojan.

– I popeću se jedan sprat, dva sprata, tri i četiri – pevao je Deni – pet spratova, šest spratova, sedam spratova, i još... kad se popnem na vrh, biću preumoran da igram rok...

Zaobišla ga je, sela na stepenicu i videla da mu je donja usna natekla i da na bradi ima sasušene krvi. Srce joj prestravljeno poskoči u grudima, ali je uspela mirno da govori.

– Šta se dogodilo, doktore? – zapitala je iako je bila sigurna da zna. Džek ga je tukao. Pa naravno. Pa to je i bilo na redu, jelda? Točak napretka: pre ili kasnije vrata nas onamo odakle smo krenuli.

– Zvao sam Tonija – reče Deni. – U plesnoj dvorani. Valjda sam pao iz naslonjača. Više me ne boli. Samo osećam... da mi je usna predebela.

– Zaista je to bilo? – zapita i zbunjeno ga pogleda.

– Tata me nije udario – uzvratilo on. – Danas ne.

Zabuljila se u njega i čudno se osećala. Loptica je putovala iz ruke u ruku. Pročitao joj je misli. Sin joj je pročitao misli.

– Šta... šta ti je rekao Toni, Deni?

– Nije važno. – Lice mu je bilo mirno, a glas ledeno ravnodušan.

– Deni... – Zgrabila ga je za rame, čvršće nego što je nameravala. Ali, nije se trgno, niti je pokušao da se otrese.

(Oh, uništavamo ovog dečaka. Ne samo Džek, nego i ja, a možda ne samo mi. Džekov otac, moja majka, jesu li i oni ovde? Naravno, zašto ne? Zgrada ionako vrvi od duhova. Zašto ne dva duha više? O, gospode na nebu, on je kao oni kovčezi koje pokazuju na televiziji, pregaženi, izbačeni iz aviona, prošli kroz proizvodne mašine za presovanje. Ili sat „tajmeks“. Šta god radite, otkucava dalje. O, Deni, tako mi je žao)

– Nije važno – ponovio on. Loptica mu je išla iz ruke u ruku. – Toni više ne može doći. Oni mu ne dopuštaju. Izvisio je.

– Ko ne dopušta?

– Ljudi iz hotela – reče on. Tad je pogleda, a oči mu nimalo nisu bile ravnodušne. Bile su duboke i prestravljene. – I... stvari u hotelu. Ima ih svakvih. Hotel je krcat njima.

– Možeš da vidiš...

Stephen King

– Ne želim da vidim – tiho reče, a onda ponovo pogleda gumenu loptu koja je skakutala iz ruke u ruku. – Ali ponekad ogu da ih čujem, kasno noću. Oni su kao vetar. Svi zajedno uzdišu. Na tavanu. U podrumu, sobama. Svuda. Mislio sam da sam ja kriv, zato što sam ovakav. Ključ. Srebrni ključić.

– Deni, nemoj... nemoj da se uzbuđuješ.

– Ali i njega – reče Deni. – Tatu. I tebe. Hotel sve nas želi. Tatu vara. Zavatlava ga, uveravajući ga da njega najviše želi. Mene najviše želi, ali sve će nas odneti.

– Kad bi samo one motorne sanke...

– Nisu mu dozvolili – reče Deni onim istim tihim glasom.

– Oni su ga prisilili da jedan deo baci u sneg. Daleko. Sanjao sam to. A on zna da je u sobi 217 zaista ona žena. – Pogledao ju je smrknutim prestravljenim očima. – Nije važno veruješ li mi ili ne.

Obgrlila ga je.

– Verujem ti, Deni. Reci mi istinu. Hoće li Džek... hoće li pokušati da nam nanese zlo?

– Oni će pokušati da ga nateraju na to – uzvratila Deni. – Zvao sam gospodina Halorana. Rekao je, ako mi ikad bude potreban, neka ga slobodno zovnem. I zvao sam ga. Ali jezivo je teško. Umara me. A najgore od svega je što ne znam čuje li me. Sumnjam da mi može javiti, jer za njega je predaleko. A ne znam je li i za mene predaleko. Sutra...

– Šta sutra?

Odmahnuo je glavom.

– Ništa.

– Gde je on sad? – zapitala je. – Tvoj tata?

– U podrumu. Mislim da večeras neće doći gore.

Odjednom se uspravila.

– Čekaj me ovde. Pet minuta.

Kuhinja je bila hladna i pusta pod neonkama na tavanici. Prišla je polici gde su na magnetiziranim trakama visili mesarski noževi. Uze najduži i najoštriji, zamota ga u kuhinjsku krpu i izađe iz kuhinje. U prolazu je pogasila svetlo.

* * *

Deni je sedeo na stepenicama, očima je sledio putanju crvene gumene loptice iz ruke u ruku. Pevao je. „Ona stanuje na dvadesetom spratu na periferiji, a lift pokvaren. I tako se penjem jedan sprat, dva sprata, tri sprata, četiri...“

(Lu, Lu, idem mojoj Lu...)

Pesma mu zamre. Oslušnuo je.

(Idem mojoj Lu, dragoj)

Glas mu je bio u glavi, toliko deo njega, tako stravično blizu kao da je deo njegovih misli. Bio je blag i beskrajno prepreden. Rugao mu se. Kao da kaže:

(O, da, ovde će ti se svideti. Probaj, svideće ti se. Probaj, sviideće...)

Sad je načulio uši i opet ih začu, društvo, duhove ili zloduhe, a možda i sam hotel, grozni zabavni park gde sve predstave završavaju smrću, gde svi naslikani veštaci stvarno žive, gde žive ograde hodaju, a gde srebrni ključić može otpočeti bestidnost. Blag i pun uzdaha, šušketav kao beskonačni zimski vetar koji se noću igrao pod strehama, smrtno ljuljkav vetar koga nikad nisu čuli letnji turisti. Bio je nalik na sanjivo zujanje letnjih osa u osinjaku u zemlji, pospano, samrtničko, koje se tek razbudi. Bile su na visini od preko tri hiljade metara.

(Zašto je gavran kao pisaci sto? Što više, to manje, naravno! Popijte još šoljicu čaja!)

Beše to živ zvuk, ali bez glasova i bez daha. Filozofski nastrojen čovek nazvao bi to zvukom duša. Baka Dika Halorana, koja je odrasla na južnjačkim putevima pred kraj devetnaestog veka, nazvala bi to „duovi“. Parapsiholog bi tome nadenuo dugačko ime: psihoteka, psihokineza, telezmička pojava. Ali Deniju je to bio sam zvuk hotela, starog čudovišta koje je škripalo uporno pa sve bliže oko njega. Hodnici koji su se sad gubili u vremenu i prostoru, gladne senke, nemirni gosti koji nisu znali za mir.

U zatamnjenoj plesnoj dvorani sat pod staklom otkuca pola jedan, jednim jedinim muzičkim tonom.

Promukao glas, ogrubeo od pića, povika: „Skinite masku da se pojebemo!“

Vendi na pola predvorja zastane kao ošinuta.

Pogleda na stepenicama Denija koji je i dalje prebacivao lopticu iz ruke u ruku.

– Jesi li nešto čuo?

Deni je samo pogleda i nastavi da baca lopticu iz ruke u ruku.

Noćas će loše spavati, makar spavali zajedno iza zaključanih vrata.

A u mraku, otvorenih očiju, Deni pomisli:

(On želi da postane jedan od njih i večno da živi. To on želi)

Vendi pomisli:

(Zatreba li, odvešću ga još više. Ako umremo, biće mi draže da to bude u planinama.)

Ispusti mesarski nož, još umotan u krpnu, pod krevet. Bio joj je pri ruci. Zaspali bi, pa se trgli. Oko njih je škripao hotel. Napolju poče da sipi sneg iz olovnog neba.

40. U PODRUMU

(!!! Kotao prokleti kotao!!!)

Misao sinu Džeku Torensu sasvim razvijena, uokvirena jarkim opominjućim crvenilom. Za petama mu je bio Votsonov glas:

(Zaboraviš li, to će se penjati i penjati, pa ćeš ti i tvoja porodica osvanuti na jebenom Mesecu... baždaren je na stotinu dvadeset pet, ali star je, pa će mnogo pre toga eksplodirati... ne bih smeo da siđem i stanem pored kotla ni kod pritiska od devedeset.)

U podrumu je proveo celu noć, zamišljen nad sanducima starih dokumenata, opsednut besomućnim osećajem da vreme leti i da će morati da požuri. Još uvek su mu izmicale bitne pojedinosti, uzajamne veze koje bi sve razjasnile. Prsti su mu požuteli i zaprljali se od trošnog starog papira. A toliko se udubio da nijednom nije proverio kotao. Sinoć je snizio pritisak negde oko šest sati čim je dole sišao. A sad je...

Pogleda na sat i skoči na noge prevrnuvši gomilu starih faktura.

Isuse, četiri i četrdeset pet ujutro.

Iza njega se propinjala peć. Kotao je stenjao i zviždukao.

Pritrča mu. Njegovo lice, koje je poslednjih mesec dana postalo mršavije, sad je bilo teško zaraslo čekinjama brade i imao je prazan pogled logoraša.

Pritisak kotla stade na sto kiloponda po kvadratnom centimetru. Učini mu se da gotovo vidi stene starog zakrpljenog i zavarivanog kotla kako se u samrtničkom naprezanju dižu i spuštaju.

(Pritisak se diže... Ne bih smeo da siđem i stanem pored kotla ni kod pritiska od devedeset...)

Odjednom mu se obrati hladan i napasnički unutrašnji glas.

(Pusti to sad. Pođi po Vendi i Denija i odjebi odavde. Neka eksplodira do neba.)

Mogao je zamisliti eksploziju. Dvostruki gromovit pritisak koji će najpre iz ove zgrade otrgnuti srce, pa onda dušu. Kotao će eksplodirati uz naranđasto-ljubičasti blesak koji će poteći kao vreo pljusak od šrapnela po celom podrumu. U mislima je video užarene komadiće metala kako pršte od poda na zidove i na tavanicu, kao neobične bilijarske loptice, i zvižduću plamenom smrti kroz vazduh. Sigurno će neki od njih prošištati kroz kameni svod, planuće stari papiri na drugoj strani i upaliće veseli pakao. Uništi tajne i zapali dokaze; to je tajna koju nikad neće rešiti živa ruka. Onda plinska eksplozija, silan tutnjav prasak plamena, džinovsko signalno svetlo koje će celu sredinu hotela pretvoriti u roštilj. Plamte stepeništa i hodnici i tavanice i sobe, kao dvorac u poslednjoj sceni filma o Frankenštajnu. Plamenovi se šire u krila, poput užurbanih gostiju hrle tamnoplavo protkanim tepisima. Svilene zidne tapete pale se i savijaju. Nije bilo vatrogasnih mlaznica, samo ona staromodna zastarela creva, a nikoga da ih primeni. A nema tih vatrogasnih kola na svetu koja bi ovamo mogla stići pre kraja marta. Gori, malena, gori. Za dvanaest sati neće preostati ništa osim golih kostiju.

Igla na brojčaniku pomakla se na sto šest. Kotao je škripao i stenjao kao starica koja pokušava da side s kreveta. Siktavi mlazovi pare zaprštali su oko ivica starih zakrpa. zacvrčale su zalemljene tačkice.

Nije video niti čuo. Sleden, sa rukom na ventilu koji će sniziti pritisak i ugasiti vatru, Džekove oči su poput safira bleštale iz očnih duplji.

(Ovo je moja poslednja mogućnost.)

Jedina stvar koju još nije bio unovčio bila je polisa životnog osiguranja koju je zajedno sa Vendi sklopio u leto između njegove prve i druge godine u Stovingtonu. Osiguranje od četrdeset hiljada dolara za slučaj smrti, dvostruko ako on ili ona poginu u sudaru voza, u avionskoj nesreći ili požaru. Pun pogodak, umri tajnom smrću i zaradićeš sto dolara.

(Požar... požar vredan osamdeset hiljada dolara.)

Oni će imati vremena da izađu. Pa makar spavali, imaće vremena da izađu. U to je čvrsto verovao. A smatrao je da žive ograde i sve ostalo neće želeti da ih zadrže ako „Vidikovac“ plane.

(Plamen.)

Igla u prljavom, gotovo mutnom brojčaniku, zaplesala je na sto osam.

Još jedna uspomena mu sinu. Uspomena iz detinjstva. U niskim granama njihove jabuke iza kuće bio je osinjak. Jednog njegovog brata – nije se više sećao kojeg – ubola je osa dok se ljuljao na staroj automobilskoj gumi koju je tata obesio na jednu od donjih grana stabla. Bilo je kasno leto, kad su ose najopasnije.

Otac se upravo vratio sa posla, u belom, zadah piva lebdeo mu je u tanoj izmaglici oko lica, okupio je sva tri sina, Breta, Majka i malog Džekija, pa im rekao da će se otarasiti osa.

– Gledajte sad – rekao je malčice se smeškajući i posrćući (tada još nije imao štap, jer se tek posle nekoliko godina sudario sa mlekarskim kamionom.) – Možda ćete nešto naučiti. Ovo mi je pokazao moj otac.

Skupio je veliku hrpu trulog lišća ispod grane na kojoj se nalazio osinjak, smrtonosnije voće od smežuranih ali ukusnih plodova kojim bi njihova jabuka obično urodila krajem septembra, a dotad ih je još delio mesec i po. Zapalio je lišće. Dan je bio vedar i bez vetra. Lišće je tinjalo, ali se nije zapalilo, i stvaralo je miris – miomiris – koji mu se vraćao svake jeseni kad su ljudi u izlizanim pantalonama i laganim vetrovkama grabuljali i palili lišće. Ugodan miris gorkih primesa, bogat i evokativan. Tinjavo lišće stvaralo je velike oblake dima koji su se uzdizali, lebdeli i zatamnili osinjak.

Otac je ostavio lišće da tinja celo popodne. Pio je na tremu pivo, a prazne konzerve „blek lebela“ bacao u ženinu plastičnu kantu, dok su uz njega sedela dva starija sina, a mali Džeki igrao se na stepenicama kod njegovih nogu jo-joom i neprekidno monotono pevao: „Tvoje varljivo srce... nateraće te u plač... tvoje varljivo srce... osvetiće ti se.“

U petnaest do šest, baš uoči večere, tata je prišao jabuci, a sinovi su oprežno išli za njim. U jednoj ruci držao je motiku. Raširio je lišće, a grudvice ostavio neka tinjaju i ugase se. Tad uze dršku motike. Mahao je i žmurio, i nakon dva-tri pokušaja sručio osinjak na tlo.

Dečaci su potrčali na trem gde su se osećali sigurno, ali tata je i dalje stajao iznad gnezda, mahao i lupao po njemu. Džeki se vratio da vidi. Nekoliko osa nezgrapno je puzalo po njihovom zemljištu, ali nisu ni pokušavale da polete. Iz osinjaka, tog crnog i stranog mesta, dopirao je zvuk koji nikad neće zaboraviti: tiho sanjivo zujanje, kao ton kablova pod visokim naponom.

– Zašto ne žele da te ubodu, tata? – zapitao je.

– Dim ih opija, Džeki. Donesi mi kantu benzina.

Potrčao je po nju. Tata zali gnezdo benzinom.

– Sad se pomeri, Džeki, osim ako ne želiš da oprliš obrve.

Odmakao se. Iz prostranih nabora na belom mantilu tata je izvadio drvenu šibicu. Zapalio je noktom palca i zavitlao u gnezdo. Nastupi svetlonarandžasta eksplozija, gotovo bezvučna u svojoj žestini. Tata se odmakao i divljački se zasmejao. Za tren izgore osinjak.

– Požar – reče tata okrenuvši se Džekiju uz osmeh. – Vatra sve ubija.

Posle večere dečaci su izašli na izbledelo dnevno svetlo pa svečano stajali oko ugljenisanog i pocrnelog osinjaka. Iz vruće unutrašnjosti dopirao je zvuk osinjih tela koja su šuštalala kao kukuruz.

Pritisak na brojčaniku zastao je na sto deset. Iz utrobe kotla dopiralo je tiho metalno cviljenje. Mlazovi pare uzdizali su se sa stotina mesta kao iglice bodljikavog praseta.

(Vatra sve ubija.)

Odjednom se Džek prenu. Zadremao je... i zamalo odremao u večnost. O čemu je, boga mu, mislio? Njegov je posao da čuva hotel. On je čuvarkuća.

Znoj od užasa tako mu brzo izbi po rukama da je u prvi mah promašio veliki ventil. Onda savi prste oko prečki. Zavrte jednom, dvaput, triput. Začu se jako siktanje pare, kao zmajevo dahtanje. Topla tropska maglica podiže se ispod kotla i prekri ga. Na trenutak više nije video brojčanik, pomisli da je sigurno predugo čekao. Stenjanje i kloparanje u kotlu se pojača, propraćeno teškim škripanjem i bolnom cikom metala.

Kad se para donekle razišla, vide da je pritisak pao na stotinu i da i dalje pada. Mlazovi pare koji su propuštali oko zavarenih krpica počеше da jenjavaju. Utihnuse i bolna huka i škripa.

Devedeset pet... devedeset... osamdeset...

(Silazio je nizbrdo, vozio sto pedeset na čas, kad zviždajka ciknu...)

Ali sad nije mislio da će eksplodirati. Pritisak je pao na osamdeset.

(... nadoše ga u olupini sa rukom na poluzi, para ga je usmrtila.)

Odmaknu se od kotla. Teško je disao i drhtao. Pogleda ruke i vide da mu na dlanovima već iskaču plikovi. Dođavola s plikovima, pomisli on i uzrujano se nasmeja. Zamalo je umro sa rukom na poluzi, kao vozovoda Kejsi u pesmi „Udes lokomotive 97“. I što je još gore, uništio bi „Vidikovac“. Poslednja ubitačna greška. Propao je kao nastavnik, kao književnik, kao muž i otac. Propao je i kao pijanac. Ali, čovek nije mogao postati veći propalitet nego da dignu u vazduh zgradu koju čuva. A to nije bila obična zgrada.

Nipošto.

Isuse, baš mu je trebalo piće.

Pritisak je pao na četrdeset. Oprezno, lecnući se malo od bola u rukama, opet je zatvorio ventil. Ali ubuduće mora više da pazi na kotao nego ikad pre. Možda je ozbiljno oslabljen. Ne bi se pouzdao u pritisak iznad pedeset dokle god traje zima. I da im bude prohladno, moraće da stisnu zube i da trpe.

Probio je dva plika. Ruke su mu bridele kao truli zubi.

Piće. Piće bi ga osvežilo i povratilo, a u celoj proklesoj kući nije bilo ništa osim kuhinjskog šerija. Na ovom stepenu piće bi delovalo kao lek. To bi bilo ono pravo, boga mu. Anestetik. Sredstvo za anesteziju. Obavio je svoju dužnost i sad bi mu dobro došlo sredstvo za anesteziju. Nešto jače od „ekscedrina“. Ali nije bilo ničega.

Seti se flaša koje su blistale u senkama.

Spasao je hotel. Hotel će hteti da ga nagradi. U to je bio siguran. Iz zadnjeg džepa izvadi maramicu i pode prema stepenicama. Protrlja usta. Samo čašica. Samo jedno pićence. Da ublaži bol.

Poslužio je „Vidikovcu“, a sad će „Vidikovac“ poslužiti njemu. U to je bio siguran. Noge su mu brzo i žustro išle stepenicama, ubrzanim koracima čoveka koji se vratio iz dugog i teškog rata. Bilo je pet i dvadeset ujutru po vremenu Istočne obale.

41. DNEVNO SVETLO

Uz prigušen drhtaj Deni se probudi iz užasnog sna. Došlo je do eksplozije. Vatra. „Vidikovac“ gori. On i mama su gledali sa travnjaka ispred zgrade. Mama je rekla:

– Gledaj, Deni, gledaj žive ograde.

Gledao ih je i sve su bile uvenule. Lišće im je postalo tamnosmede. Gusto isprepletane grane delovale su kao kosturi napola razuđenih leševa. A onda je tata nabasao kroz velika dvostruka vrata „Vidikovca“ i goreo je kao baklja. Odeća mu je bila u plamenu, koža mu je poprimila tamnu i groznu boju koja je svakim trenom postajala sve tamnija. Kosa mu je bila kao usplamteli grm.

Tad se probudio, grla stisnutog od straha, stiskajući rukama čaršav i pokrivač. Da li je vrištao? Pogledao je majku. Vendi je ležala na boku, sa pokrivačem do brade, s pramen kose boje slame na obrazu. I sama je izgledala kao dete. Ne, nije vrištao.

Dok je ležao u krevetu i gledao uvis, košmar počeo da jenjava. Obuzeo ga je neobičan osećaj da je neka velika tragedija

(požar? eksplozija?)

za dlaku izbegnuta. Dao je maha svojim mislima, tražio je tatu i nađe ga negde dole. U predvorju. Deni se još više koncentrisao u nameri da uđe u tatin um. Nije bilo dobro. Zato što je tata mislio na „ružnu stvar“. Mislio je kako

Isijavanje

(dobro bar jedna-dve bile bi dovoljne baš me briga sunce je negde u svetu sada iza horizonta sećaš li se kako smo onomad govorili ale? Džin-tonik burbon sa kapljicom bitera skoča i sode ruma i koka-kole pića ima ima pića i za tebe i za mene marsovci su se negde spustili negde na svetu u prinston ili hjuston ili stoukli na karmajklu na nekom jebenom mestu na kraju krajeva ovo je sezona i niko od nas nije)

(IZLAZI MU IZ UMA, TI GOVNO MALO!)

Užasno ustuknu od tog unutrašnjeg glasa, oči razrogači, a ruke stisnu u pesnice na čebetu. Nije to bio tatin glas, nego dobra imitacija. Poznavao je taj glas. Promukao, grub, ali nenaglašen, sa nekakvim smislom za humor.

Zar je to tako blizu?

Zbaci ćebe i spusti noge na pod. Pomeri papuče ispod kreveta pa ih nauče. Priđe vratima i otvori ih, pa pohrli glavnim hodnikom. Njegove noge u papučama šuštale su po tepihu. Skrenu iza ugla.

Na pola hodnika četvoronoške je išao čovek, između njega i stepeništa.

Deni se sledi.

Čovek podiže pogled. Oči su mu bile sitne i crvene. Bio je obučen u nekakvo srebrno, šljokicama poprskano odelo. Kostim psa, zaključni Deni. Iz zadnjice ovog neobičnog stvorenja virio je dug mlohav rep sa čuperkom na kraju. Rajsferšlus je išao po leđima kostima do vrata. Levo je bila pasja ili vučja glava, prazne očne duplje iznad njuške, usta otvorena u besmislenom režanju, otkrivala su crno-plavi uzorak tepiha između očajnika koji kao da su bili od zgužvanog papira.

Čovekova usta i brada i obrazi behu umašćeni krvlju.

Zareža na Denija. Cerio se, ali režanje je bilo stvarno, duboko iz grla – leden primitivan zvuk. Tad zalaja. I zubi su mu bili crveni od krvi. Zapuza prema Deniju, vukući za sobom rep bez kosti. Glava kostimiranog psa nesmetano je ležala na tepihu i prazno buljila preko Denijevog ramena.

– Pusti me – reče Deni.

– Poješću te, dečače – odgovori čovek-pas i odjednom iz njegove iscerene njuške dopre rafal lajanja. Oponašao je čoveka, ali njegova divljina beše stvarna.

Čovek je imao tamnu kosu, ozojenu od kostima. Dah mu je zaudarao na skoč i šampanjac.

Deni se odmaknu, ali nije pobegao.

– Pusti me da prođem.

– Ni za dlaku moje bradice nećeš proći – odvrti čovek-pas. Njegove crvene oči pažljivo su motrile Denijevo lice. I dalje se cerekao. – Poješću te, dečače. A mislim da ću početi od tvog bucmastog malog *miše*.

Zaskakutao je napred, sitno pocupkivao i režao.

Denija napusti hrabrost. Pobeže nazad u kratki hodnik koji je vodio do njihovog stana. Osvrtao se. Čuo se niz laveža i režanja isprekidan potmulim gundanjem i cerekanjem.

Deni je uzdrhtalo stajao na hodniku.

– Diži se! – vikao je pijani čovek-pas iza ugla. Glas mu je bio silovit i očajan. – Diži se, Hari, ti kurvinsko kopile! Baš me briga koliko imaš kazina i avionskih kompanija i filmskih kuća! Znam šta voliš u intimi svoje kuće! Diži se! Ja ću te... i duvaću... dok Hari Dervent ne odjeb! – Završi dugim ledenim jezivim režanjem koje kao da se pre jenjavanja pretvorilo u vrisak gneva i bola.

Deni se mučno okrenu zatvorenoj spavaćoj sobi na dnu hodnika i tiho ode do nje. Otvori je i gurnu glavu. Mama je spavala u istom položaju. Ovo niko osim njega ne čuje.

Tiho zatvori vrata, pa se vrati na raskršće njihovog hodnika i glavnog predvorja, s nadom da će čovek-pas nestati, kao što je nestala krv na zidovima Predsedničkog apartmana. Oprezno virnu iza ugla.

Čovek u psećem kostimu još je bio tamo. Opet je stavio pseću glavu i sad je na sve četiri skakutao pored stepeništa i ganjao svoj rep. Povremeno bi odskočio sa tepiha i spustio se, podražavajući pseće režanje.

– Vau, vau! Avavavavavavav! Grrrr!

Ti zvuci šuplje su odzvanjali iz stilizovane iskežene njuške, a među tim zvucima bilo je i takvih koji su mogli biti jecaji ili smeh.

Deni se vrati u spavaću sobu i sede na svoju posteljinu pokrivši rukama lice. Sad je hotel upravljao događajima. Možda su stvari koje su se isprva dogadale bile samo slučajnost. Možda su isprva stvari koje je video zaista bile kao one stravične slike koje ne mogu da naude. Ali sad je hotel vladao tim stvarima i one su mogle i te kako da naude. „Vidikovac“ mu nije dopuštao da dode do oca. To bi mu pokvarilo uživanje. Zato mu je na put poslao čoveka-psa. Kao što je između njih i puta postavio životinjsku živu ogradu.

Ali tata je mogao da dode ovamo. I pre ili kasnije, tata će doći.

Zaplakao je. Suze su mu se tiho kotrljale niz obraze. Beše prekasno. Umreće sve troje, a kad se u kasno proleće „Vidikovac“ otvori, oni će ovde dočekati goste zajedno sa ostalim utvarama. Sa ženom u kadi. Sa čovekom-psom. Sa onom groznom tamnom stvari u betonskom tunelu. Oni će...

(Prestani! Odmah prestani s tim!)

Besno obrisa suze. Trudiće se koliko god bude mogao da se to ne dogodi. Ni njemu, ni tati, ni mami. Trudiće se koliko god bude mogao.

Sklopi oči i posla misao u visokom kristalno tvrdom gromu:

(!!! DIK MOLIM TE DODI BRZO MI SMO U GADNOJ NEVOLJI DIK POTREBNA NAM JE)

I odjednom u mraku iza njegovih očiju onaj predmet koji ga je progno-
nio tamnim hodnicima „Vidikovca“ beše *onde*, baš *onde*, veliko stvorenje u
belom, sa preistorijskom toljagom uzdignutom iznad glave:

– *Prisiliću te da prestaneš sa tim! Proketo pašče! Prisiliću te da sa tim
prestaneš, jer sam tvoj OTAC!*

– *Ne!* – Trgnu se nazad u stvarnost spavaće sobe, široko izbuljenih očiju,
a vriskovi su mu bespomoćno izranjali iz usta kad se njegova majka prenula
iz sna i privukla čaršav na grudi.

– *Ne, tata, ne ne ne...*

I oboje začuše podmukli silazni zamah nevidljive toljage, kako zaseca
vazduh negde vrlo blizu i kako se onda gubi u tišini dok je pritrčavao majci
i grlio je, drhteći kao zec u klopci.

„Vidikovac“ mu neće dopustiti da zovne Dika. Možda bi i to pokvarilo
zabavu.

Bili su sami.

A napolju je sneg još jače padao i odvajao ih od sveta.

42. U AVIONU

Let Dika Halorana bio je najavljen u 6.45 ujutru po vremenu Istočne obale,
a aerodromska službenica zadržala ga je na ulazu 31. Uzrujano je prebacivao
torbu iz ruke u ruku do poslednjeg poziva u 6.55. Oboje su tražili čoveka po
imenu Karlton Veker, jedinog putnika na liniji TWA 196 Majami–Denver
koji nije došao na šalter.

– U redu – reče stjuardesa i pruži Haloranu plavu avionsku kartu prvog
razreda. – Imali ste sreće. Možete se ukrcati, gospodine.

Haloran se uzvera uz prekriveno stepenište do aviona, dade stjuardesi,
koja se mehanički smeškala, da mu otkine kupon, a njemu vrati ostatak.

– Za vreme leta poslužujemo doručak – reče ona. – Ako želite...

– Samo kafu, lutko – reče on i zaputi se prolazom do sedišta u pušačkom delu.

Neprestano je očekivao da će Veker koji nije došao na vreme banuti kroz vrata kao lutak koji iskače na opruzi iz kutije, u zadnji trenutak. Žena koja je sedela do prozora čitala je „Budi sebi najbolji prijatelj“, kiselog izraza lica i sa nevericom. Haloran pričvrsti pojas i obavi krupne crne šake oko naslona za ruke. Kleo se odsutnom Karltonu Vekeru da će biti potrebni i on i petorica snažnih službenika kompanije TWA da ga pomere sa sedišta. Upro je pogled u sat. Besomučnom sporošću vukle su se minute do sedam sati kad je avion uzletao.

Stjuardesa ih u 7.05 obavesti da će malo kasniti u polasku, jer tehnička služba proverava bravu na vratima za utovar.

– Sranje za mozak – progundā Dik Haloran.

Žena oštrog lica skrenu na njega svoj kiseli izraz pun neverice, a onda se vrati knjizi.

Noć je proveo na aerodromu, od šaltera do šaltera – kompanije Junajted, Amerikan, TWA, Kontinental, Branif – i jurio službenike za rezervaciju karata. Negde posle ponoći, dok je u restoranu pio osmu ili devetu šoljicu kafe, zaključio da je pravi magarac što je svu tu stvar preuzeo na svoja ramena. Postoje organi vlasti. Pošao je u najbližu telefonsku govornicu i nakon što je razgovarao sa tri telefonistkinje, dobio je broj hitne službe za spasavanje u Stenovitim planinama.

Čovek koji mu se javio imao je sasvim iznemogao glas. Haloran je naveo lažno ime i rekao da postoje problemi u hotelu „Vidikovac“, zapadno od Šajdvindera. Gadni problemi.

Čovek ga zamoli da pričeka.

Rendžer (Haloran je pretpostavljao da je to rendžer) vrati se za jedno pet minuta.

– Oni imaju radio-stanicu – reče rendžer.

– Naravno da imaju amatersku stanicu – odgovori Haloran.

– Nisu nam uputili SOS.

– Čoveče, to nije bitno. Oni...

– U kakvim su oni zapravo problemima, g. Hal?

– Znate, tamo je porodica. Čuvar i njegova porodica. Mislim da je on sulud, znate. Možda će nađiti ženi i sinčiću.

– Smem li da pitam otkud vam te informacije, gospodine?

Haloran sklopi oči.

– Kako se zoveš, kolega?

– Tom Staunton, gospodine.

– Čuj, Tome, *ja znam*. Sada ću prema tebi biti onoliko iskren koliko je to moguće. Gore kod njih ima gadnih problema. Možda i ubijanja, razumeš me?

– Gospodine Hal, zaista moram da znam otkud vam...

– Slušaj – izjavi Haloran. – Kažem ti da *znam*. Pre nekoliko godina gore je bio neki tip po imenu Grejdi. Ubio je ženu i dve ćerke, a onda i sebe. Govorim ti da će se to ponoviti ako vi momci ne pomerite guzicu odatle i ne sprečite to!

– Gospodine Hal, ne telefonirate iz Kolorada.

– Ne. Ali kakve to ima veze?

– Ako niste u Koloradu, niste u dometu radio-stanice hotela „Vidikovac“. Ako niste u dometu radio-stanice, nikako ne možete biti u vezi sa, ovaj... – začu se lagano šuštanje papira – ... sa porodicom Torens. Dok ste me čekali, pokušao sam da telefoniram. Telefon ne radi, što nije nimalo neobično. Između hotela i telefonske stanice u Sajdvinderu ima četrdeset kilometara telefonske žice iznad zemlje. Zaključujem da ste sigurno nekakav manijak.

– Oh, čoveče, blesavi... – Ali njegov očaj bio je preveliki da bi našao imenicu koja bi odgovarala tom pridevu. Odjednom dobi nadahnuće. – Zovite ih! – povika.

– Gospodine?

– Imate radio-stanicu. I oni imaju radio-stanicu! Zovite ih, pa pitajte šta je!

Nastade kratki tajac i zujanje žica međugradske telefonske veze.

– I to ste pokušali, jelda? – zapita Haloran. – Zato sam vas tako dugo čekao. Pokušali ste da telefonirate, a onda ste ih zvali preko radija, ali niste dobili *vezu*, ali mislite da je sve u redu... Šta rade tamo vaši ljudi? Sedite na dupetu pa igrate remi?

– Ne, ne igramo! – besno odbrusi Staunton. Haloranu laknu kad mu u glasu oseti gnev. Po prvi put oseti da govori čoveku, a ne magnetofonu. – Jedino sam ja ovde, gospodine. Svi ostali rendžeri iz parka, kao i lovočuvari, i dobrovoljci, nalaze se u klancu Hejsti i izlažu se opasnosti zato što je troje idiota nakon šestomesečnog iskustva odlučilo da osvoji severnu stranu Kings Rama. Zarobljeni su, pa će možda sići, a možda i ne. Gore su dva helikoptera, a piloti se izlažu opasnosti, jer je ovde noć, a počinje sneg. Prema tome, ako vam je još uvek teško da povežete stvari, ja ću vam pomoći. Kao prvo, nemam nikoga koga bih poslao u „Vidikovac“. Kao drugo, „Vidikovac“ nam ovde nije hitan, hitnije je ono što se odvija u parku. Kao treće, u zoru

nijedan helikopter neće moći da leti jer će, prema prognozi meteoroloških zavoda, nenormalno padati sneg. Shvatate li stanje?

– Da – tiho reče Haloran. – Shvatam.

– Vrlo jednostavno mogu da objasnim zašto mi se nisu javili kad sam ih zvao preko radija. Ne znam koliko je sati tu gde ste vi, ali ovde je pola deset. Mislim da su ugasili radio i pošli u krevet. A sad, ako biste...

– Srećno vam bilo sa vašim alpinistima, čoveče – reče Haloran. – Ali, da znate, nisu oni jedini koji su gore zatočeni zato što nisu znali u šta se upuštaju. Spusti slušalicu.

U 7.20 ujutru avion TWA 747 nespretno se povuče nazad iz hangara, okrenu se i uputi prema uzletnoj pisti. Haloran uzdahnu dugo i tiho. Karltone Verkere, ma gde si, umri od zavisti.

Avion na letu 196 odvoji se od zemlje u 7.28, a u 7.31, kad je dobio visinu, u glavi Dika Halorana ponovno prasnu misaoni pištolj. Ramena su mu se nemoćno ugibala da otera miris narandže, a onda su se grčevito trzala. Čelo mu se namrštilo, a usta razvukla u bolnu grimasu.

(!!! DIK MOLIM TE DOĐI BRZO MI SMO U GADNOJ NEVOLJI DIK POTREBNA NAM JE)

I to beše sve. Odjednom je prestalo. Ovog puta nije postepeno bledele. Veza je bila očigledno naglo presečena, kao nekim nožem. To ga je prestravilo. Ruke, kojima je i dalje stezao naslone, postadoše gotovo bele. Usta mu se osušiše. Dečaku se nešto dogodilo. U to je bio siguran. Ako je iko audio tom dečačiću...

– Zar uvek tako silovito reagujete na uzletanje?

Osvrnu se. To ga je pitala žena sa naočarima uokvirenim kornjačevinom.

– Nije to – izjavi Haloran. – Imam u glavi čeličnu pločicu. Iz Koreje. Svaki čas me bolucka. Titra, znate. Sve mi se pomuti u glavi.

– Tako?

– Da, gospodo.

– Običan vojnik naposletku ispašta za sve intervencije u stranim zemljama – mrko reče žena oštih lica.

– Tako?

– Tako je. Ova zemlja mora da obustavi svoje prljave male ratove. CIA je bila iza svakog prijavog malog rata koji je Amerika vodila u ovom veku. CIA i dolarska diplomatija.

Otvorila je knjigu i počela da čita. Ugasi se natpis: NE PUŠITE. Haloran je gledao zemlju koja je promicala i pitao se da li je dečak živ i zdrav. Zavoleo je tog dečaka, iako njegovi roditelji nisu izgledali ništa posebno. Uzdao se u Boga da oni paze na Denija.

43. PIĆE PLAĆA GAZDA LOKALA

Džek je stajao u trpezariji pred samim vratima koja su vodila u Salon „Kolorado“, nagnute glave, osluškujući. Slabašno se osmehivao.

Oko sebe je čuo kako oživljava hotel „Vidikovac“.

Teško bi bilo reći kako je to znao, ali smatrao je da se to ne razlikuje od percepcija koje povremeno ima Deni... kakav otac, takav sin. Zar to nije narodska izreka?

Nije to bila ni vidna ni zvučna percepcija, iako im je bila vrlo bliska, ali od tih je osećaja bila odvojeno vrlo tankom perceptivnom zavesom. Kao da je neki drugi „Vidikovac“ sad počivao, nekoliko centimetara iza ovoga, odvojen od pravog sveta (ukoliko uopšte postoji tako nešto kao „pravi svet“, pomisli Džek), ali polagano je sa njim uspostavljao ravnotežu. Seti se trodimenzionih filmova koje je gledao u detinjstvu. Kad bi gledao kroz ekran bez posebnih naočara, video bi dvostruku sliku. Tako se sada osećao. Ali, kad bi stavio naočare, stvar bi dobila smisao.

Sad su se spojila sva hotelska perioda, sva osim sadašnjeg, Torensovog razdoblja. A i to će vrlo skoro biti zajedno sa ostalim. Beše to dobro. Beše to veoma dobro.

Gotovo je mogao čuti samozadovoljno *cin! cin!* srebrnog zvonca na recepciji koje je zvalo poslužitelje dok bi na recepciju stizali muškarci u odelu koje se nosilo od 1920. do 1930. a odlazili muškarci u prugastim odelima sa dvostrukim kopčanjem, moda od 1940. do 1949. Tri časne sestre sede pred kaminom i čekaju da se smanji red gostiju koji plaćaju račun, a iza njih, doterani, sa dijamantskom iglom u kravati plavo-belih uzoraka, stoje Čarls Grondin i Vito Džineli i raspravljaju o dobiti i o gubitku, o životu i smrti. Pozadi na stovarištu niz kamiona, neki stoje jedan na drugom kao na slici sa pogrešnim vremenom ekspozicije. U plesnoj dvorani istočnog krila niz različitih poslovnih sastanaka istovremeno, vremenski udaljeni centimetar jedan od drugog. Ples pod maskama. Večerinke, svadbeni prijemi, zabave za proslavu rodendana i godišnjica. Muškarci koji govore o Nevilu

Čejmberlenu i austrijskom nadvojvodi. Muzika. Smeh. Pijanstvo. Histerija. Malo ljubavi, ne ovde, ali neprekidna potajna struja čulnosti. I gotovo je sve njih zajedno čuo, kako lutaju kroz hotel i stvaraju ljupku kakofoniju. U trpezariji, u kojoj je stajao, doručak, ručak i večera tokom ovih sedamdeset godina istovremeno su se posluživali iza njega. Gotovo je mogao... ne, precrtaj: *gotovo*. Mogao ih je čuti, uistinu, još tiho, ali jasno, kao što po vedrom letnjem danu čujemo grom i na kilometre. Sve ih je mogao čuti, divne neznance. Postajao je svestan njih kao što su oni od samog početka sigurno bili svesni njega.

Jutros su sve sobe u „Vidikovcu“ bile zauzete.

Pun hotel.

A iza vrata lebdeo je lagan žagor razgovora i kovitlao se kao lenji dim cigarete. Složenije, intimnije. Tih grlen ženski smeh, onaj koji kao da u začaranom prstenu treperi oko creva i plovila. Zvuk blagajne, prozor blago osvetljen u toploj polutmini, kako otkucava cenu džin rikija, menhetna, bombardera, džin fiza od trnjine, zombija. Džuboks šalje svoje pijane melodije, koje se međusobno prepliću u vremenu.

Otvori vrata i kroči kroz njih.

– Zdravo, ljudi – blago reče Džek Torens. – Bio sam odsutan, ali sam se, eto, vratio.

– Dobro veče, g. Torens – reče Lojd istinski radostan. – Drago mi je što vas vidim.

– Drago mi je što sam se vratio, Lojde – ozbiljno reče on, pa spusti nogu na stolicu između muškarca u gizdavom plavom odelu i žene krmeljivih očiju u crnoj haljini koja je buljila u dubine singapurskog koktela.

– Izvolite, g. Torens?

– Martini – reče sa silnim zadovoljstvom. Pogleda iza bara redove nejasno blistavih boca sa srebrnim sifonima. „Džim Bim“. „Vajld terki“. „Gilbis“. Šerods prajvat lejbel“. „Sigrams“. I opet sam kod kuće.

– Velikog marsovca, moliću lepo – reče on. – Oni su se spustili negde na planeti, Lojde. – Izvadi novčanik i pažljivo položi na bar dvadeseticu.

Dok mu je Lojd spremao piće, Džek se osvrnu preko ramena. Svaki separe bio je zauzet. Neki su gosti bili u kostimima... žena u prozirnim dimijama i prsluku posutom lažnim dijamantima, muškarac lisičje glave koja se prepredeno uzdizala iz večernjeg odela, čovek u odori srebrnog psa koji je golicao po nosu žene u sarongu – čuperkom na kraju dugog repa, na opšte zadovoljstvo.

Isijavanje

– Za vas besplatno, g. Torens – reče Lojd odlažući čašu na Džekovu dvadeseticu. – Ovde vaš novac ne vredi. Naredio je upravnik.

– Upravnik?

Obuze ga lagan nemir. Ipak diže čašu martinija i okrenu je, gledajući kako se maslina na dnu lagano naginje u ledenim dubinama pića.

– Jasno. Upravnik. – Lojd se još šire nasmeši, ali oči su mu bile usađene u senku, a koža mu beše jezivo bela, kao koža leša. – On će se kasnije pobri-
nuti za dobro vašeg sina. Mnogo ga zanima vaš sin. Deni je nadaren dečak.

Smrčikine parice iz džina behu ugodno opojne, ali kao da su zamagljivale i razum. Deni? Kakve sve to veze ima sa Denijem? I šta on radi u baru sa pićem u ruci?

ZAREKAO SE. PREŠAO JE U TREZVENJAKE. ZAKLEO SE DA ĆE
PRESTATI S PIĆEM.

Šta li oni žele od njegovog sina? Šta hoće sa Denijem? Vendi i Deni nisu u ovo umešani. Pokuša da zvirne u Lojdove zasenjene oči, ali bilo je previše tamno, previše tamno. Kao da želi da ugleda uzbuđenje u praznim šupljina-
nama lobanje.

*(Oni sigurno mene traže... jelda? Ja sam taj. Ne Deni, ne Vendi. Meni se
ovde sviđa. Oni su hteli da odu. Ja sam sredio motorne sanke... pretraživao
sam stare zapise... spustio pritisak kotla... lagao... praktično dušu prodao...
šta li oni žele od njega?)*

– Gde je upravnik? – pokuša da upita bezbrižno, ali reči kao da su izlazile iz usta već odebljelih od prvog pića, kao reči iz košmara, a ne iz ugodnog sna.

Lojd se samo nasmeši.

– Šta želite od moga sina? Deni nije u ovom... ili jeste?

Začu otvoreno moljakanje u svom glasu.

Lojdovo lice kao da se raspadalo, menjalo se, postalo kužno. Bela koža postade žuta kao do žutice, raspucala. Po koži mu izbiše crvene mrlje iz kojih je izlazila smrdljiva tečnost. Na Lojdovom čelu izbiše kapljice krvi, kao znoj, a negde je srebrno zvono otkucavalo petnaest minuta.

(Skinij masku, skinij masku!)

– Ispijte, g. Torens – blago će Lojd. – Vas se ovo ne tiče. Više ne.

Opet podiže čašicu, prinese je usnama i zastade. Čuo je težak užasan *kvrc!* kad se slomila Denijeva ruka. Video je slomljen bicikl kako leti iznad haube Alovog automobila i na staklu ostavlja trag u obliku zvezde. Vide onaj jedini točak kako leži na putu, a izvijene žice štrče u nebo kao komadići klavirske žice.

Postane svestan da je sav razgovor prestao.

Osvrnu se preko ramena. Svi su ga gledali, puni očekivanja i nemi. Čovek kraj žene u sarongu skinuo je svoju lisičju glavu i Džek vide da je to Horas Dervent. Bledoplava kosa rasula mu se po čelu. I svi za barom su gledali. Žena pored njega ispitivački ga je gledala, kao da pokušava da se priseti ko je on. Haljina joj je skliznula sa jednog ramena, a pogledavši niže, video je drsko nakostrešenu bradavicu na vrhu obešene sise. Pogledavši opet njeno lice pomisli da je ovo možda žena iz broja 217, ona koja je pokušala da zadavi Denija. Sa njegove druge strane muškarac u gizdavom plavom odelu izvadio je iz džepa na kaputu mali kalibar 0,32 sa malenom, biserjem optočenom drškom, i dokono je bubanj vrteo po šanku, kao čovek koji pomišlja na ruski rulet.

(Želim...)

Ustanovi da mu reči više ne prolaze kroz sleđene glasnice. Pokuša iznova.

– Želim da vidim upravnika. Mis... mislim da on ne razume. Moj sin ne pripada ovde. On...

– G. Torens – izjavi Lojd, a glas mu je dopirao gadno i umilno iz kugom posutog lica – upoznaćete upravnika kad bude vreme. Zapravo je odlučio da *vas* u ovom predmetu učini svojim izvršiocem. A sad popijte.

– Popijte – u jeci ponove svi.

Podiže čašu vrlo uzdrhtalom rukom. Čisti džin. Pogleda ga, a gledanje kao da je bilo utapanje.

Žena kraj njega zapeva tihim mrtvim glasom:

– Zavrtite... bačvu... pa ćemo imati... punu bačvu... zabave...

Lojd prihvati pesmu. Pa muškarac u plavom odelu. Pridruži se i čovek-pas, lupkajući šapom o sto:

– *Sad je vreme da okrećemo bačvu...*

Dervent im se pridruži svojim glasom. U uglu usta bila mu je usađena cigareta pod obesnim uglom. Desna ruka bila mu je oko ramena žene u sarongu, a desnim prstima nežno je i odsutno milovao njenu desnu sisu. Gledao je čoveka-psa prezirno i zabavljajući se dok je pevao:

– *... jer cela je družina... tu!*

Džek prinese piće usnama i iskapi u tri duga gutljaja. Džin mu je poskakivao niz grlo kao kombi u tunelu, eksplodirao mu u želucu, u jednom skoku odbio se do mozga gde ga je osvojio u konačnom grčevitom napadu drhtavice.

Kad je to prošlo, osećao se dobro.

– Opet, molim – reče i gurnu prema Lojdu praznu čašu.

– Da, gospodine – reče Lojd i uze čašu. Lojd je opet delovao sasvim normalno. Muškarac maslinaste puti uklonio je svoj 0,32. Žena desno od njega opet je buljila u singapurski koktel. Sad joj je jedna dojka bila skroz otkrivena. Naslanjala se na kožni bar. Iz njenih mlohavih usta dopiralo je prazno pevušenje. Opet počne graja razgovora ispredala se i ispredala.

Pred njim se pojavi novo piće.

– *Muchas gracias*, Lojde – reče on dižući piće.

Lojd se smeškao.

– Uvek mi je zadovoljstvo služiti vas, g. Torens.

Lojd se smeškao.

– Uvek si bio najbolji od svih, Lojde.

– E pa, hvala, gospodine.

Ovaj put polako je otpio, pustio je neka mu polako curi niz grlo, a za sreću je u ždrelo ubacio nekoliko kikirikija.

Piće začas nestade, pa on naruči novo. Gospodine predsedniče, sreo sam Marsovice i sa zadovoljstvom saopštavam da su prijateljski raspoloženi. Dok je Lojd sipao novo piće, Džek poče da pretura džepove u potrazi za kovanicom od četvrt dolara da ubaci u džuboks. Opet pomisli na Denija, ali sad je Denijevo lice bilo prijatno zamagljeno i nejasno. Već je jednom audio Deniju, ali to je bilo pre nego što je naučio obuzdavati pijanstvo. Sad su ti dani bili iza njega. Nikad više neće nauditi Deniju.

Ni za šta na svetu.

44. RAZGOVORI NA ZABAVI

Plesao je sa divnom ženom.

Nije imao pojma koliko je sati, koliko je vremena proveo u Salonu „Kolorado“ ni koliko je ovdje u plesnoj dvorani. Vreme je izgubilo smisao.

Nejasno se sećao: slušao je bivšeg čuvenog radio-komičara a zatim zvezdu varijetea u ranom detinjstvu televizije, kako priča vrlo dugu i vedru šalu o incestu sijamskih blizanaca. Gledao je kako žena u dimijama i sa prslukom posutim šljokicama izvodi polagan i vijugav striptiz uz nekakvu drečavu i štektavu muziku iz džuboksa (to kao da je bila tema Dejvida Rosa iz „Striptizerke“). Preko predvorja prodoše njih trojica, on i dva muškarca u večernjem odelu po modi pre 1920. godine, a svi su pevali o čvrstoj zakrpi na gaćicama Rozi O'Grejdi. Kao da se sećao kako gleda kroz velika dvostruka

dvokrilna vrata i vidi japanske lampione razapete u ljupkim vijugavim lukovima koji su pratili uvijanje prilaznog puta. Blistali su nežnim pastelnim bojama kao tamni dragulji. Velika staklena kugla na tavanici trema beše upaljena, noćne bube sudarale su se i lepršale oko nje, a delić njega, možda poslednja iskrica trezvenosti, pokuša mu reći da je šest sati ujutro u mesecu decembru. Ali vreme je bilo precrtano.

(Argumenti protiv ludila propali su uz lagan zvuk, sloj po sloj...)

Ko je to rekao? Neki pesnik koga je čitao kao student? Neki student-pesnik koji sad prodaje mašine za pranje u Vosou ili polise osiguranja u Indianapolisu? Možda originalna misao? Nije bilo važno.

(Noć tamna / zvezde visoko / bestelesna krempita / nebom pliva...)

Bespomoćno se zakikotao.

– Šta je smešno, dragi?

I evo ga opet u plesnoj dvorani. Veliki svećnjak je goreo i oko su kružili parovi, neki u kostimu, a neki nekostimirani, blagi zvuci nekog posleratnog orkestra. Ali posle kog rata? Možeš li biti siguran? Može li reći sa sigurnošću?

Ne, jasno da ne može. Bio je siguran samo u jedno: plesao je sa divnom ženom.

Visoka i crvenkastosmeđa, u pripijenoj haljini od belog satena, plesala je tik uz njega, dojke su joj se nežno i ugodno pritiskale o njegove grudi. Njena bela ruka isprepletana sa njegovom. Imala je malenu blistavu masku, a kosa joj je bila začesljana na jednu stranu u mekan i blistav talas koji kao da se ulivao u dolinu između njihovih ramena koja su se dodirivala. Donji deo haljine bio je duga suknja, ali je povremeno osećao njena bedra uz svoja i postajao sve sigurniji da je ona, glatka i napudrana, ispod haljine gola

(da mogu bolje osetiti tvoju erekciju, dragi moj)

a bio mu je kao gvozdeni štap. Ako ju je i žuljalo, dobro je to skrivala. Pripijala mu se još bliže.

– Ništa smešno, zlato – rekao je i opet se nasmejao.

– Sviđaš mi se – šapnula je, a on pomisli da joj je miris kao ljiljan, tajni i skriveni u pukotinama prekrivenim zelenom mahovinom, mesta na kojima kratko traje sunce, a dugo ostaje senka.

– I ti meni.

– Možemo gore, ako želiš. Zapravo sam ovde sa Harijem, ali on neće primetiti. Previše je zaokupljen zadirkujući jadnog Rodžera.

Muzika prestade. Odjeknu pljesak, a onda orkestar gotovo bez pauze završi „Mood Indigo“.

Isijavanje

Džek pogleda iza njenog golog ramena i vide Derventa koji je stajao pored stola sa osvežavajućim pićima. Uz njega je bila ona žena u sarongu. Po belom stolnjaku nalazile su se poslagane flaše šampanjca u kantama leda, a Dervent je u ruci držao jednu. Skupi se gomila ljudi. Smejali su se. Pred Derventom i ženom u sarongu Rodžer je lakrdijaški poskakivao na sve četiri, a rep se vukao mlohavo za njim. Lajao je.

– Govori, momče, govori! – poviče Hari Dervent.

– Av! Av! – uzvratila Rodžer.

Svi pljesnuše. Neki muškarci zviznuše.

– Sad sedi. Sedi, kuco!

Rodžer se mukotrpno uspravi na noge. Njuška na njegovoj maski bila je zaleđena u većit cerek. Iza psećih očnih duplji Rodžerove oči kolutale su besomučnom obešću. Ispružio je ruke mašući šapicama.

– Av! Av!

Dervent nagnu bocu šampanjca koji u penušavoj Nijagari pade na zdignutu masku. Rodžer je besomučno srkao i svi ponovo zapljeskaše. Neke žene vrištale su od smeha.

– Zar Hari nije duhovit? – zapita ga partnerka, pripijajući se opet tik uz njega. – To svi kažu. On je i primalac i davalac, znaš. Jadni Rodžer je samo primalac. Jednom je proveo sa Harijem vikend na Kubi... O, bilo je to pre mnogo meseci. Sad svugde sledi Harija mašući iza njega repićem.

Zakikotala se. Čedan miris ljiljana vinu se u vazduh.

– Ali naravno, Hari se ne vraća uvek... bar ne svom homoseksualnom partneru... pa Rodžer besni. Hari mu je rekao, ako na maskenbal dođe kao pseto, kao malo pseto, možda će se predomisлити, a Rodžer je tako glup da je...

Utihnula muzika. Opet pljesak. Svirači su se spuštali na odmor.

– Oprosti, slađani – reče ona. – Tamo je jedna osoba koju moram... Darla! Darla, draga, gde li si?

Probijala se kroz gomilu koja je jela i pila, a on je tupo za njom buljio i pitao se kako je uopšte došlo do toga da pleše sa njom. Nije se sećao. Kao da su se zbivali bezvezni incidenti. Najpre ovde, pa onde, pa svugde. Glava mu se vrtela. Osećao je ljiljan i smrčiku. Dervent je pored stola za osveženje iznad Rodžerove glave držao mali trouglasti sendvič i, na opšte veselje gledalaca, nagovarao ga da se prevrne. Pseća maska beše okrenuta nagore. Srebrni bokovi psećeg kostima su se uvijali. Odjednom Rodžer skoknu, zagnjurivši glavu, i pokuša da se preokrene u vazduhu. Njegov skok beše prenzak i previše mlitav. Nespretno je pao na leđa i tupo lupio glavom po pločicama. Iz pseće maske vinu se potmulo cviljenje.

Stephen King

Dervent prvi zapljeska.

– Pokušaj ponovo, psu! Pokušaj ponovo!

Gledaoci preuzeše povik: *Pokušaj ponovo, pokušaj ponovo*. A Džek ote-
tura u drugom smeru, osećajući se nekako mučno.

Gotovo se prevrnu preko kolica za piće koje je vozio čovek niskog čela,
u belom konobarskom kaputu. Noga mu se zakači za donju hromiranu plo-
čicu kolica. Boce i sifoni na kolicima zvonko zazvečaše.

– Oprostite – izusti Džek zadebljanim glasom. Odjednom se oseti opko-
ljeno i klaustrofobično. Želeo je da izade. Želeo je da „Vidikovac“ bude kao
pre... bez ovih neželjenih gostiju. Njegovo mesto nije bilo počasno, mesto
pravog stegonoše. Bio je samo jedan od deset hiljada statista sa zadatkom
da kliče, pseto koji se na naredbu prevrće i šeni.

– Nema na čemu – reče muškarac u belom konobarskom kaputu. Ugledan i
negovan engleski naglasak iz tog grubijanskog lica zvučao je nestvarno. – Piće?

– Martini.

Iz njega ponovo pohrli prasak smeha. Rodžer je zavijao na melodiju
„Kuća na imanju“. Neko je lupao pratnju po malom klaviru „stajnje“.

– Izvolite.

Stavio mu je u ruku ledenu čašu. Džek zahvalno ispi, osećajući kako džin
ruši i mrvi poslednje ostatke trezvenosti.

– Jel' dobro, gospodine?

– Fino.

– Hvala, gospodine. – Kolica ponovo krenuše.

Odjednom Džek ispruži ruku i dirnu čoveka po ramenu.

– Da, gospodine?

– Oprostite, ali... kako se zovete?

Čovek nije iskazivao nikakvo iznenadenje:

– Grejdi, gospodine. Delbert Grejdi.

– Ali vi... mislim da...

Konobar ga uljudno pogleda. Džek pokuša ponovo, iako su mu usne bila
odebljale od džina i od nestvarnosti. Svaku reč osećao je kao kocku leda.

– Zar niste ovde pre bili čuvar? Kad ste... kad ste...

Ne, nije mogao da završi rečenicu. Nije mogao da izrekne misao.

– Pa nisam, gospodine. Mislim da nisam.

– Ali vaša žena... vaše ćerke...

– Moja žena pomaže u kuhinji, gospodine. Ćerke spavaju. Za njih je i
te kako kasno.

– Bili ste čuvar. Vi... – O, kaži naglas! – Vi ste ih ubili.

Isijavanije

Grejdijevo lice ostane uljudno mirno.

– Toga se uopšte ne sećam, gospodine.

Čaša mu je bila prazna. Grejdi je istrgnu iz Džekovih prstiju koji se nisu opirali i spremi se da mu natoči novo piće. Na njegovim kolicima nalazila se bela plastična kantica sa maslinama. Džeka su one nekako podsećale na odrubljene glave. Grejdi vešto nabode maslinu, ubaci je u čašu i pruži mu.

– Ali vi...

– *Vi ste* čuvar, gospodine – blago će Grejdi. – *Oduvek* ste čuvar. Pa valjda znam, gospodine. Oduvek sam ovde. Obojicu nas je zaposlio isti upravnik, u isto vreme. Je li tako, gospodine?

Džek gucnu piće. U glavi mu se kovitlalo.

– G. Ulman...

– Ne poznajem nikoga ko se tako zove, gospodine.

– Ali on...

– Upravnik – reče Grejdi. – *Hotel*, gospodine. Sigurno vam je jasno ko vas je zaposlio, gospodine.

– Ne – polupijano će on. – Ne, ja...

– Verujem da se morate raspitati kod sina, g. Torens. On sve shvata, iako vas nije uputio u stvar. Prilično ružno od njega, ako dozvoljavate, gospodine. Zapravo vam je gotovo na svakom koraku postavljao nogu, jelda? A nije mu ni šest godina.

– Da – izusti Džek. – Varao me.

Iza njega odjeknu novi talas smeha.

– Trebalo bi ga kazniti, ako ne zamerate što to kažem. Sa njim treba strogo razgovarati, a možda i nešto više. Ni moje ćerke, gospodine, nisu isprva marile na „Vidikovac“. Zamislite, jedna mi je ukrala kutiju šibica i pokušala da zapali hotel. Kaznio sam ih. Najstrože sam ih kaznio. A kad me je žena pokušala sprečiti da obavim svoju dužnost, kaznio sam je. – Uputi Džeku blagi bezazleni osmeh. – Mislim da je tužna ali istinita činjenica da žene retko shvataju očinsku odgovornost prema deci. Muževi i očevi ipak imaju izvesnu odgovornost, jelda, gospodine?

– Da – reče Džek.

– One nisu „Vidikovac“ volele kao ja – reče Grejdi i poče da mu sipa novo piće. U nagnutoj boci džina uzdignuše se srebrni mehurići. – Kao što ga ne vole vaš sin i vaša žena... bar ne sada. Ali, zavoleće oni hotel. Morate im dokazati da greše, g. Torens. Slažete li se?

– Da. Slažem se.

Uvideo je. Bio je previše mekan prema njima. Muževi i očevi ipak snose izvesnu odgovornost. Otac zna najbolje. Oni nisu shvatali. To samo po sebi nije bio nikakav zločin, ali oni *namerno* nisu shvatali. On inače nije bio strog čovek, ali bio je pristalica kažnjavanja. I ako su se sin i žena svesno postavili protiv njegovih želja, *protiv onoga što je po njegovom uverenju za njih bilo najbolje*, zar on onda nije dužan da...?

– Nezahvalno dete opasnije je od zmijskog zuba – reče Grejdi pružajući mu piće. – Smatram da bi upravnik mogao vašeg sina da nauči pameti. A uskoro bi se za njim povelala i vaša žena. Slažete li se, gospodine?

Odjednom postade nesiguran.

– Ja... ali... kad bi oni bar mogli otići... Naime, ne kraju krajeva, upravnik želi mene, jelda? Svakako. Zato što... – Zato što, zašto? Trebalo je da zna, ali odjednom nije znao. Oh, njegov jadni mozak se pomutio.

– Nevaljalo pseto! – naglas je govorio Derwent uz kontrapunkt smeha. – nevaljalo pseto, popiškiio si se na pod.

– Naravno, znate – reče Grejdi nagnuvši se poverljivo iznad kolica – vaš sin pokušava ovamo da dovede stranca. Vaš sin ima veoma veliki dar, a upravnik bi taj dar mogao iskoristiti da još više poboljša „Vidikovac“, da ga još više... obogati, tako da kažem. Ali, vaš sin namerava tu nadarenost da upotrebi protiv nas. Svoje glav je on, g. Torens. Svoje glav.

– Stranac? – glupo zapita Džek.

Grejdi klimnu.

– Ko?

– Crnac – uzvratila Grejdi. – Crni kuvar.

– Haloran?

– Mislim da se tako zove, gospodine. Da.

Drugu eksploziju smeha iza njih proprati Rodžerov glas. Nešto je govorio plačljivo i protestujući.

– Da! Da! Da! – počeo da skandira Derwent. Oni oko njega su ga oponašali, ali pre nego što je Džek čuo šta sad zahtevaju od Rodžera, orkestar opet završava, ovaj put „Tuxedo Junction“. Sa mnogo nežnog saksofona, ali bez duše.

(Soul? Pa onda soul još nije bio izmišljen. Ili ipak jeste?)

(Crnac... crni kuvar.)

Otvori usta da progovori, ali nije znao šta će izaći. Izustio je:

– Rekoše mi da niste ni maturirali. A govorite kao obrazovan čovek.

– Istina, vrlo rano sam prekinuo redovno školovanje, gospodine. Ali upravnik brine za svoje pomoćnike. On smatra da se to isplati. Školovanje se uvek isplati, je li tako, gospodine?

Isijavanje

– Da – tupo odgovori Džek.

– Na primer, vi pokazujete veliko zanimanje da nešto više naučite o hotelu „Vidikovac“. Veoma pametno od vas, gospodine. Veoma plemenito. U podrumu je ostavljena neka knjiga sa isečcima da je nadete...

– Ko ju je ostavio? – gorljivo zapita Džek.

– Jasno, upravnik. Još neki materijali možda će vam biti stavljeni na raspolaganje, ukoliko želite...

– Želim. Mnogo. – Pokuša da kontroliše nestrpljenje u svom glasu i u tom bedno propade.

– Vi ste pravi intelektualac! – izjavi Grejdi. – Terate stvar do kraja. Crpите sve izvore. – Zagnjuri svoju glavu niskog čela, izvuče okovratnik belog kaputa pa člancima prstiju otrese prašinu koja je Džeku bila nevidljiva.

– A upravnik nije škrt – nastavi Grejdi. – Ni govora. Pogledajte mene. Pao sam deseti razred. A zamislite koliko biste vi dalje mogli napredovati u organizacionoj strukturi „Vidikovca“. Možda... s vremenom... do samog vrha.

– Zaista? – šapne Džek.

– Ali na vašem je sinu da odluči, jelda? – zapita Grejdi uzdignuvši obrve. Nežni pokret nikako se nije slagao sa obrvama, koje su bile čupave i nekako divlje.

– Na Deniju? – Džek se namršti Grejdiju. – Ne, jasno da ne. Ne dopuštam da sin odlučuje o mojoj karijeri. Ni govora! Za koga vi mene smatrate?

– Za vernog čoveka – toplo će Grejdi. – Možda sam se pogrešno izrazio, gospodine. Recimo da vaša budućnost na ovom mestu zavisi od toga kako se postavite prema obesti svog sina.

– Sam donosim odluke – šapne Džek.

– Ali morate ga srediti.

– Hoću.

– Oštro.

– Hoću.

– Čovek koji ne može obuzdati svoju porodicu vrlo malo je zanimljiv našem upravniku. Čovek koji ne može zauzdati ženu i sina teško da će zauzdati sebe. A kamoli da preuzme odgovoran položaj u ovolikoj kompaniji. On...

– *Rekoh da ću ga srediti!* – odjednom vrisnu Džek, gnevno.

Tad prestane „Tuxedo Junction“, a nova melodija još nije počela. Njegov povik upadne tačno u pauzu, a iza njega odjednom zamre razgovor. Odjednom mu koža uzavre. U njega se usadi čvrsto uverenje da svi bulje u njega. Prestali su sa Rodžerom i sad će sa njim otpočeti. Obrni se. Sedi. Izigravaj

mrtvacu. Budeš li se igrao sa nama, mi ćemo se igrati sa tobom. Odgovoran položaj. Hteli su da žrtvuje sina.

(– *On sad svuda sledi Harija i maše za njim repićem* –)

(*Obrni se. Izigravaj mrtvacu. Kazni sina.*)

– Ovuda, gospodine – reče Grejdi. – Možda će vas nešto zanimati.

Opet poče razgovor, uzdizao se i spuštao u svom ritmu, isprepletao se sa kontrapunktom orkestralne muzike, koja je sad u ritmu svinga izvodila Lenonovu i Makartnijevu „Ticket to Ride“.

(*Bolje stvari sam čuo preko zvučnika u samopslugama.*)

Luckasto se zakikota. Spusti pogled na levu ruku i u njoj ugleda drugu čašu, napola punu. Ispi je.

Sad je stajao pred kaminom, noge mu je grejala toplina iz rasplamsale vatre u ognjištu.

(*vatra?... u mesecu avgustu?... da... i ne... sva doba stopila su se u jedno*)

Ispod staklene kupole bio je sat, a sa svake strane dva izrezbarena slona od slonovače. Kazaljke su pokazivale minut do ponoći. Krmeljivo se zabu-
lji u sat. Je li Grejdi želeo da ovo vidi? Okrenu se da ga zapita, ali Grejdi ga je ostavio.

Negde na pola „Ticket to Ride“ orkestar udari tuš.

– Čas je kucnuo! – proglasi Horas Dervent. – Ponoć! Dole masku! Dole masku!

Ponovo pokuša da se okrene kako bi video koja se čuvena lica kriju ispod sjaja i boje i maski, ali sad se zaledio. Nije mogao da pomeri pogled sa sata. Kazaljke su se spojile i pokazivale uvis.

– *Dole masku! Dole masku!* – nastaviše da skandiraju.

Sat poče sitno da otkucava. Po čeličnoj tračnici ispod brojčanika sleva i zdesna krenuše dva lika. Džek je opčinjeno posmatrao zaboravivši skidanje maski. Zujao je satni mehanizam. Zupčanici su se okretali i isprepletali, a čelik je toplo blistao. Klatno se precizno njihalo napred-nazad.

Jedan lik beše čovek koji je stajao na prstima, s malom toljagom u rukama. I dečacić koji je na glavi imao magareću kapicu. Likovi su blistali, fantastično precizni. Na dečakovoj magarećoj kapi pročitao reč LUDA.

Dva lika kliznuše na suprotne krajeve čelične ose. Negde je otkucavao Štrausov valcer. Suluda reklama projuri mu mislima uz melodiju: *Kupujte pseću hranu, av-av, av-av, kupujte pseću hranu...*

Čelični čekić u rukama tate spusti se dečaku na glavu. Sin iz mehanizma stropošta se napred. Čekić se uzdizao i padao, uzdizao se i padao. Dečakove molećivo raširene ruke počеше da padaju. Dečak iz šćućurenog stava

klonu. A čekić se i dalje dizao i padao uz vedru zvonku Štrausovu melodiju. I učini mu se da vidi čovekovo lice, kako se trza, mršti i grči, da vidi kako se usta navijenog tate otvaraju i zatvaraju, dok je grdio nesvesnu, toljagom izudarano figuricu sina.

Krvava mrlja udari po unutrašnjoj strani staklene kupole.

I još jedna. Do nje još dve.

Sad je crvena tečnost kapala kao opsceni pljusak, udarala po staklenim zidovima kupole i tekla. Zatamnivala je sve što se unutra odvijalo, a grimizu su zamrljali sivi delovi tkiva, komadići kostiju i mozga. I dalje je video kako se čekić diže i spušta, dok se mehanizam i dalje okretao, a zupčanici nastavili da se zapliću u zupčanike te smešno izrađene naprave.

– *Dole masku! Dole masku!* – vriskao je Dervent iza njega, a negde je pas zavijao ljudskim tonovima.

(Pa mehanizam ne može da krvari mehanizam ne može da krvari)

Cela kupola bila je poprskana krvlju, video je zgrušane vlasi, ali ništa više, bogu hvala, nije video ništa više, pa ipak pomisli da će ga obuzeti muka, jer je još čuo kako pljušte udarci čekićem, čuo ih je kroz staklo, isto kao što je čuo i fraze iz „Plavog Dunava“. Ali ti zvuci nisu više bili mehaničko lupanje mehaničkog čekića koji lupa po mehaničkoj glavi, nego blagi i prigušeni tupi udarci pravog čekića koji zamahuje i razbija bezobličnu sunderastu olupinu. Olupinu koja je nekad bila...

– *MASKU DOLE!*

(Crvena smrt vladala je svima!)

Uz otužan ciktav vrisak okrenu se od sata ispruženih ruku, dok su mu noge teturale jedna uz drugu, kao drveni stubovi, dok ih je molio neka prestanu, neka odnesu njega, Denija, Vendi, neka odnesu ceo svet ako žele, samo neka prestanu, pa neka u ostave zrnce razuma, lagani tračak.

Plesna dvorana beše prazna.

Stolice vretenastih nogu prevrnute na stolovima prekrivenim plastičnim presvlakama protiv prašine. Crveni tepih pozlaćenih crta opet je bio na plesnom podijumu i štito lakiranu površinu od tvrdog drveta. Mesto za orkestar opustelo, osim rastavljenog stalka za mikrofona i prašnjave gitare bez žica koja se naslanjala na zid. Hladno jutarnje svetlo, zimsko svetlo bez životno je padalo kroz visoke prozore.

U glavi mu se još vrtelo, i dalje se osećao pijano, ali kad se okrenuo prema okviru kamina, nestade njegove čaše. Ostadoše samo slonovi od slonovače i... sat.

Otetura se nazad hladnim senovitim predvorjem kroz trpezariju. Zakači nogom za sto i pade koliko je dug i širok i sa treskom prevrnu sto. Snažno lupi nosom o pod i nos mu prokrvari. Ustade, snažno ušmrknu krv i nadlaničnicom obrisa nos. Pređe u Salon „Kolorado“ pa izlete kroz dvokrilna vrata, odbaci ih tako da su lupila u zid.

Prostorija beše prazna... ali bar pun-puncat. Hvala ti, bože! Staklo i srebrne ivice na etiketama toplo su blistali u mraku.

Jednom, sećao se on, pre dugo vremena, naljutio se što iza bara nema ogledala. Sad se tome veselio. U ogledalu bi, naime, video samo još jednog pijanca koji tek što je skočio sa kola za treveznjake: okrvavljenog nosa, popcepane košulje, čupave kose, čekinjastih obraza.

(Tako ti je to kad celu ruku gurneš u osinjak.)

Usamljenost ga preplavi odjednom i potpuno. Uzviknu od iznenadne nemoći i iskreno zažali što nije mrtav. Žena i sin bili su gore i zaključali se da on ne ude. Svi ostali su otišli. Zabava je bila gotova.

Opet posrćući pođe napred i dođe do bara.

– Lojde, gde li si, dodavola? – vrisne on.

Odgovora nije bilo. U ovoj tapaciranoj

(ćeliji)

prostoriji, nisu se odbile njegove reči da mu kao jeka daju privid društva.

– Grejdi!

Odgovora nije bilo. Samo flaše koje ukočeno stoje u stavu mirno.

(Obrni se. Izigravaj mrtvacu. Donesi. Izigravaj mrtvacu. Sedi. Izigravaj mrtvacu.)

– Nema veze, dodavola, mogu i sam.

Zakorači preko bara, izgubi ravnotežu i pade napred, potmulo udarivši glavom o pod. Ustade na ruke i kolena, očne jabučice kolutale su mu mah-nito, iz usta mu je izlazilo nejasno gundanje. Tad se skljojka, sa licem okrenutim na jednu stranu, dišući oštro i krkljajući.

Napolju je jače zahuktao vetar, terajući pred sobom sneg koji je odebljao. Bilo je pola devet ujutru.

45. AERODROM STEJPLTON U DENVERU

U osam i trideset jedan ujutro po srednoameričkom vremenu jedna žena u letu TWA 196 briznula je u plač i počela da iznosi mišljenje koje su možda delili još neki putnici (a možda istini za volju i posada) da će se avion srušiti.

Žena oštrog lica pored Halorana podiže pogled sa knjige i izusti kratku analizu karaktera:

– Ludača! – pa se vrati svojoj knjizi. U toku leta popila je dva skrudajvera, koktela sa mnogo votke i malo soka od narandže, ali oni kao da je nimalo nisu rastopili.

– Pašće! – ciktala je žena. – Oh, znam da će pasti!

Stjuardesa pohrli do njenog mesta i čučnu kraj nje. Haloran pomisli kako samo stjuardese i vrlo mlade domaćice znaju da čučnu vrlo otmeno. Bio je to redak i divan dar. O tome je razmišljao dok je stjuardesa blago smirivala ženu i postepeno je hrabrila.

Haloran nije znao kako je ostalim putnicima u letu 196, ali lično se toliko plašio da se zamalo nije uneredio u gaće. Kroz prozor se nije videlo ništa osim bele zavese vetra. Avion se mučno njihao sa boka na bok, a kao da su ga sa svih strana obasipali naleti vetra. Motori su ubrzali da to bar donekle ublaže, pa im je pod treperio pod nogama. Mnoštvo ljudi u turističkoj klasi iza njih je stenjalo i stjuardesa je donela pregršt novih kesa za povraćanje, a čovek, tri reda ispred Halorana, povraćao je u *Nejšenel obzerver* i pokajnički se smeškao stjuardesi koja je došla da mu pomogne da se očisti.

– Nije to ništa – tešila ga je. – Ja ovako reagujem na *Riders dajdžest*.

Haloran je dovoljno leteo da bi shvatio šta se događa. Veći deo puta leteli su protiv jakih vetrova, a vreme iznad Denvera pogoršalo se iznenadno i neočekivano i sad je bilo prekasno da skrenu bilo gde gde je bilo bolje vreme. Noge, nemojte me sad izdati.

(*Mili moj, ovo je nekakav jebeni juriš konjice.*)

Stjuardesa je uglavnom uspela da obuzda ženinu histeriju. Šmrkala je i trubila u čipkastu maramicu, ali prestala je da iznosi svoje mišljenje o eventualnom kraju leta koje je pre upućivala celom avionu. Stjuardesa je zaključno potapša po ramenu i uspravi se baš kad se 747 propeo više nego ikad pre. Stjuardesa posrnu unazad i slete u krilo čoveku koji je povraćao u novine, otkrivši divnu dugu butinu u najlonkama. Čovek trepnu, a onda je ljubazno potapša po ramenu. Uzvratila mu je smeškom, ali Haloran pomisli kako se vidi da se nije iskreno nasmešila. Jutros je let bio pakleno težak.

Lagan signal i ponovo se pojavi natpis: PUŠENJE ZABRANJENO!

– Govori vam kapetan – javi im se blagi glas sa laganim južnjačkim akcentom. – Spremni smo da započnemo spuštanje na Međunarodni aerodrom Stejplton. Let je bio neprijatan i izvinjavam se. Možda će i sletanje biti pomalo neugodno, ali ne očekujemo ozbiljne poteškoće. Molim vas da

poštujete natpise **PRIČVRSTITE POJAS I PUŠENJE ZABRANJENO** pa se nadamo da ćete se prijatno provesti u Denveru. A nadamo se i...

Novi snažni udarac strese avion, pa ga onda spusti mučno kao kad se ruši lift. Haloranu se prevrnu želudac. Nekoliko osoba, ne isključivo žene – vrisnu.

– ... da ćete ubrzo opet putovati avionom kompanije TWA.

– Bogami, neću – izusti neko iza Halorana.

– Baš glupo – primeti pored Halorana žena oštrog lica odloživši kutijicu šibica u knjigu i sklopivši korice kad je avion počeo da se spušta. – Kad čovek vidi užase prljavog malog rata... kao vi... ili oseti ponižavajući nemoral Cijine dolarsko-diplomatske intervencije... kao ja... teško sletanje *bledi u beznačajnost*. Da li sam u pravu, gospodine Haloran?

– Kako da ne! – odvrati on i mračno pogleda napolju sneg koji je divlje padao.

– Kako na sve ovo reaguje vaša čelična pločica, ako smem da pitam?

– Oh, glava mi je dobro – reče Haloran. – Samo mi se malo uzbudio želudac.

– Šteta. – Ponovo je otvorila knjigu.

Dok su silazili kroz neprodorne oblake snega, Haloran pomisli na sudar na bostonskom aerodromu Logan pre nekoliko godina. Uslovi su bili slični, samo što nije sneg smanjio vidljivost na nulu, nego magla. Avion je stajnim trapom zakačio zidić pri kraju sletne piste. Ostaci osamdeset i devet osoba u avionu nisu se mnogo razlikovali od mlevenog mesa.

Ne bi se toliko uzrujavao da je u pitanju samo on. Sad je bio gotovo sam na svetu, a na njegovu sahranu uglavnom će doći ljudi sa kojima je radio i onaj stari odmetnik Masterton koji će barem piti za njegovu smrt. Ali dečak... dečak je od njega zavisio. Možda je on jedina pomoć koju dete može očekivati, a nije mu se sviđalo što je dečakov zadnji poziv onako naglo bio presečen. Neprestano je razmišljao kako su se ono naizgled pomerale te životinje u živoj ogradi...

Tanka bela ruka pojavi se na njegovoj.

Žena oštrog lica skinula je naočare. Bez njih joj je lice delovalo mnogo nežnije.

– Biće u redu – rekla je.

Haloran se nasmeši i klimnu glavom.

Kao što je bilo i najavljeno, avion je teško sleteo, toliko se silovito spojio sa zemljom da je većinu časopisa izbacio sa police, a plastični poslužavnici u nizu su iskočili iz kuhinje kao ogromne karte. Niko nije vrisnuo, ali Haloran je čuo kako mnogi zubi silovito škripe kao ciganske kastanjete.

Isijavanje

Tad zagrmeše turbomotori, zakočiše avion i, dok se buka stišavala, pilotov blagi južnjački glas, možda ne sasvim siguran, odjeknu preko interkoma:
– Gospođe i gospodo, sleteli smo na aerodrom Stejplton. Molimo vas da ostanete na mestima dok avion skroz ne stane na terminalu. Hvala.

Žena pored Halorana zatvori knjigu i duboko uzdahnu.

– Još jedan dan borbe, gospodine Haloran.

– Gospođo, pa još nismo pregurali ni ovaj dan.

– Istina je. Živa istina. Da li biste sa mnom popili nešto u restoranu?

– Rado, ali moram na sastanak.

– Hitan?

– Vrlo hitan – ozbiljno će Haloran.

– Nadam se da je nešto što će na svoj neznatan način poboljšati opšte stanje.

– I ja se nadam – uzvratila Haloran i nasmeši se.

Uzratila mu je smešak, pritom izgledajući u licu deset godina mlađe.

Budući da je avionsku torbu imao u avionu, Haloran se probi kroz gomilu do Hercovog šaltera na donjem spratu. Kroz zidove od mutnog stakla vide kako i dalje pada gusti sneg. Naleti vetra vitlali su bele oblake snega napred-nazad, a ljudi koji su išli po parkiralištu borili su se protiv snega. Jedan čovek izgubi šešir i Haloran ga je sažaljevaio dok se šešir kovitlao uvis, veliki i elegantan. Čovek je zurio za njim, a Haloran pomisli:

(O, zanemari ga, čoveče. Taj neće sleteti pre nego što stigne u Arizonu.)

A iza te pomisli:

(Ako je u Denveru ovako gadno, šta li će tek biti zapadno od Boldera?)

Možda će biti najbolje da na to ne misli.

– Izvolite, gospodine? – zapita ga službenica u žutoj „Hercovoj“ uniformi.

– Želeo bih kola, ako imate – reče on i široko se osmehne.

Za tarifu iznad uobičajene dobio je automobil iznad uobičajenih, srebrnocrni „bjuik elektra“. Više je mislio na vijugave planinske puteve nego na stil. Ipak će morati negde usput da se zaustavi i stavi lance. Bez njih neće daleko odmaći.

– Da li je gadno? – zapita kad mu je pružila na potpis ugovor o iznajmljivanju.

– Kažu, najveća oluja od 1969. godine – vedro je odgovorila. – Idete daleko, gospodine?

– Dalje nego što bih želeo.

– Ako želite, gospodine, mogu telefonirati stanici Teksako na početku puta 270. Oni će vam staviti lance.

– Bilo bi mi od velike pomoći, dušo.

Podigla je slušalicu i telefonirala.

– Očekuju vas.

– Hvala lepo.

Udaljujući se od šaltera vide ženu oštrog lica kako stoji u redu za prtljag. Još je čitala knjigu. Haloran joj u prolazu namignu. Podigla je pogled, nasmejala mu se i uputila mu znak sreće.

(ona isijava)

Zadignu okovratnik kaputa, uz osmeh, i prebaci avionsku torbu u drugu ruku. Samo malo, ali bolje se osećao. Požali što ju je slagao da u glavi ima čeličnu pločicu. U mislima joj požele svako dobro i dok je izlazio u divlji vetar i sneg, pomisli da i ona njemu zauzvrat želi isto.

Tarifa za postavljanje lanaca na servisnoj stanici bila je niska, ali Haloran gurnu radniku pred garažom još deset dolara, da ga malo pomeri na listi čekanja. Ipak je već bilo petnaest do deset kad je krenuo na put. Brisači stakla su škljocali, a lanci zveckali gluvom monotonijom na „bjuikovim“ velikim točkovima.

Put je bio nikakav. Ni sa lancima nije mogao voziti brže od pedeset kilometara. Automobili su pod ludim uglovima sletali sa puta i na mnogim usponima saobraćaj se jedva odvijao. Letnje gume bespomoćno su se obrtale na klizavom putu. Beše to prva velika oluja ove zime u nizini (ako se hiljadu šest stotina metara nadmorske visine može nazvati nizinom), i bila je gadna. Mnogi su bili nespremni, što je dosta često, ali Haloran ipak uhvati sebe kako ih proklinje dok je oko njih mileo i virio u svoje snegom obavijeno spoljnje ogledalo da proveri da ništa

(ne'juri kroz sneg...)

ne dolazi levom trakom da mlatne njegovu crnu guzicu.

Na ulazu u put 36 očekivala ga je luda sreća. Broj 36, put Denver–Bolder, dakle ide zapadno od Estes Parka, gde se spaja sa putem 7. Taj put, poznat i pod nazivom Planinski auto-put, prolazi kroz Sajdvinder, pored hotela „Vidikovac“, pa posle zaokreće niz Vestern Sloup u Juti.

Prevrnuti kamion sa prikolicom zakrčio je ulaz na put. Jarke svećice bile su porazbacane unaokolo kao rođendanske svećice na torti nekog glupog deteta.

Isijavanje

Stade i otvori prozor. Pajkan sa krznatom šajkačom nabijenom na uši rukavicom mu pokaza smer koji je išao na sever putem I-25.

– Ne smete gore! – zareža na Halorana kroz vetar. – Izadite sa dva auto-puta, predite na 91 i u Brumfildu izađite na broj 36!

– Mislim da bih mogao da ga zaobidem sleva! – odbrusi Haloran. – To mi je zaobilaženje od trideset i dva kilometara, to što vi predlažete!

– Zašrafiću tu tvoju jebenu glavu! – uzvratil pajkan. – Ova petlja je zatvorena.

Haloran je vozio unazad, čekao da upadne u saobraćajnu kolonu, pa nastavio put brojem 25. Znakovi su pokazivali da je od Šajena u Vajomingu udaljen samo sto šezdeset kilometara. Ako ne pripazi na rampu, tamo će završiti.

Poveća brzinu na pedeset i šest kilometara, ali više se nije usuđivao, sneg mu je već ugrožavao brisače, a saobraćaj je zaista bio lud. Skretanje od trideset i dva kilometara. Opsova, a opet ga zapljusnu osećaj da dečaku vreme sve više curi. Gotovo ga uguši taj osećaj. A istovremeno je osetio fatalističku sigurnost da se sa ovog putovanja neće vratiti.

Uključi radio, preskoči božićne reklame i nađe meteorološki izveštaj:

– ... već šesnaest centimetara, a u području Denvera očekujemo da će do mraka napadati još tridesetak centimetara. Lokalna i državna policija mole vas da ne izvodite automobile iz garaže osim ako ne bude zaista potrebno i upozoravaju vas da su planinski prolazi već uglavnom zatvoreni. Ostanite kod kuće i slušajte nas...

– Hvala, mama – reče Haloran i divljački isključi radio.

46. VENDI

Negde oko podneva, nakon što je Deni pošao u kupatilo, Vendi izvuče ispod jastuka nož zamotan u kuhinjsku krpu, stavi ga u džep haljine za kupanje i pođe na vrata kupatila.

– Deni?

– Šta je?

– Idem dole sa spremim ručak. U redu?

– U redu. Da siđem?

– Ne, doneću ti ručak gore. Da li bi omlet sa sirom i supu?

– Naravno.

Stephen King

Još trenutak je oklevala pred zatvorenim vratima.

– Deni, jesi li siguran da je u redu?

– Da-a – uzvrati on. – Samo pazi.

– Gde je tata? Znaš li?

Vrati se njegov glas, neobično krotak:

– Ne. Ali je u redu.

Suzbila je poriv da dalje zapitkuje, da čačka po pojedinostima stvari. Stvar je bila tu, znali su šta je to, da po njoj čačka, samo bi još jače zaplašila Denija... i sebe.

Džek je izgubio razum. Zajedno su sedeli na Denijevom krevetiću kad je jutros oko osam sati oluja počela da skuplja snagu i slušali kako on dole ispod njih tetura iz prostorije u prostoriju. Kao da je buka pretežno dopirala iz plesne dvorane. Džek je bez sluha pevao delove pesama, Džek je branio neke argumente, u neko doba Džek je glasno vrištao, a njima se sledilo lice dok su jedno drugom buljili u oči. Najzad začuše kako tetura nazad po predvorju i Vendi je imala utisak da čuje dugo lupanje, kao da je pao ili silovito otvorio vrata. Otprilike od pola devet – znači, već tri i po sata – vladala je potpuna tišina.

Zaputila se niz mali hodnik, izbila u glavni hodnik u prizemlju i pošla prema stepeništu. Zastala je na odmorištu u prizemlju i pogledala dole u predvorje. Činilo se pusto, ali sivi i snežni dan ostavljao je većinu prostora u senci. Možda se Deni prevario. Možda je Džek iza naslonjača ili iza kauča... možda iza recepcije... i čeka da ona side.

Ovlažila je usne.

– Džek?

Odgovora nema.

Napipa dršku noža i počne da silazi. Mnogo je puta zamišljala kraj svog braka, kao razvod, usled Džekove smrti u saobraćajnoj nesreći zbog pijanstva (to je redovno zamišljala u tamnim stovingtonskim jutrima u dva posle ponoći), a povremeno u morama kako je spasava hrabri vitez, koji će Denija i nju vinuti na belog konja i odvesti ih. Ali nikad nije zamišljala da će kao nakostrešena mačka vrebati po hodnicima i na stepeništu, stežući u ruci nož da napadne Džeka.

Pri toj pomisli podiđe je talas očaja i morala je da zastane na pola stepeništa i uhvati se za ogradu, u strahu da joj ne klecnu kolena.

(Priznaj. Nije kriv samo Džek, on je jedino čvrsto uporište u svemu tome, možeš se uhvatiti i drugih stvari, stvari u koje ne možeš poverovati, a ipak si

prisiljena da u njih poveruješ, ono sa živom ogradom, pa one konfete i zmije u liftu, maska)

Pokušala je zaustaviti misao, ali beše prekasno.

(i glasovi.)

Naime, s vremena na vreme činilo se kao da ispod njih nije samo jedan ludak koji vrišti i vodi razgovore sa avetima u svom pomućenom razumu. S vremena na vreme, poput radio-signala koji se čuje pa nestaje, do nje bi doprli – ili joj se to samo učinilo – drugi glasovi, i muzika i smeh. U jednom trenutku kao da je začula kako Džek razgovara sa nekim Grejdijem (ime joj je bilo nekako poznato, ali ga nije mogla ni sa čim povezati), kako daje izjave i u tišini postavlja pitanja ili pak govori naglas, kao da želi da mu se glas čuje i povrh neprekidne galame u pozadini. A zatim, jezivo, odjeknuli bi i drugi glasovi, kao da su se ubacivali. Plesni orkestar, pljeskanje. Čovek šaljivog ali zapovedničkog glasa kao da je nekoga pokušavao da nagovori da održi govor. Otprilike trideset sekundi do jednog minuta slušala bi taj govor, dovoljno dugo da klone od užasa, a onda bi to opet utihnulo, pa bi čula samo Džeka, kako govori onim zapovedničkim ali lagano zamuljanim tonom kao i uvek kad je bio pijan. Ali u hotelu nije imao čime da se opije osim kuhinjskim šerijem. Je li tako? Da, ali ako ona može umisliti da je hotel pun glasova i muzike, zar Džek ne bi mogao umisliti da je pijan?

Ta pomisao nije joj se svidala. Nimalo.

Vendi stiže u predvorje i osvrnu se. Baršunasti konopac koji je zatvarao ulaz u plesnu dvoranu bio je uklonjen. Čelični stupić na koji je konopac bio okačen – prevrnut, kao da ga je neko slučajno srušio u prolazu. Blago belo svetlo prodiralo je kroz otvorena vrata na tepih u predvorju iz visokih uskih prozora u plesnoj dvorani. Uzlupana srca prišla je otvorenim vratima plesne dvorane i zavirila. Bila je prazna i tiha, jedini zvuk beše ona neobična nadzvučna jeka koja kao da lebdi u svim velikim prostorijama, od najveće katedrale pa do najmanje igraonice binga.

Vratila se na recepciju i na trenutak neodlučno zastala, osluškujući kako napolju zavija vetar. Dosad je ovo bila najснаžnija oluja, a još je i rasla. Negde na zapadnom krilu popustila je kvaka na kopcima pa je žaluzina udarala tamo-amo, uporno, prigušeno i škripavo kao streljana u kojoj puca samo jedan strelac.

(Džek, moraš to da popraviš. Pre nego što neko dođe.)

Šta bi učinila da je on sad zatekne, zapitala se. Ako nasrne iza tamne lakirane recepcije na kojoj je hrpa formulara u triplikatu i srebrno zvonce, kao nekakav ubojit lutak Džek koji na opruzi iskače iz kutije, namerna igra

reči, iscereni Džek iz kutije, u jednoj ruci drži mesarski nož, a iza očiju mu ne preostaje ni zrnce razuma. Da li bi se sledila od straha, ili u njoj ima dovoljno majčinskog nagona da se sa njim rve za sina dok neko od njih ne pogine? Nije znala. Smuču joj se i pri samoj pomisli na to. Osećala je da je ceo njen život bio dug i prijatan san koji ju je bespomoćnu uljuljkao u ovu moru na javi. Bila je mekana. Kad je došla poteškoća, spavala je. Njena prošlost bila je beznačajna. Nikad nije prošla vatreno krštenje. Sad se na nju okomila pogibija, ne vatra nego led, i neće joj biti dopušteno da ovo prospava. Gore je čeka sin.

Čvršće stegnu ručku noža i virnu preko pulta recepcije.

Tamo nije bilo ničega.

Uzdah olakšanja ote joj se uz dugo šištanje.

Podiže pokretna vratanca i prođe kroz njih, u prolazu proviri u unutrašnjju kancelariju pre nego što uđe unutra. Pipkala je uz vrata da nađe kuhinjski prekidač. Hladno je očekivala da se svakog trena neka ruka spusti na njenu. Tad se upališe neonske svetiljke, uz šuškanje i zujanje i ona ugleda kuhinju gospodina Halorana – sad je to bila njena kuhinja, u dobru i u zlu – svetlozelene pločice, sjajni ultrapas, besprekorno čist porculan, blistavi hromirani rubovi. Obećala mu je da će održavati higijenu u njegovoj kuhinji i ispunila je obećanje. Osećala je da je i ovo jedno od mesta na kojima je Deni siguran. Kao da ju je zahvatila i bodrila prisutnost Dika Halorana. Deni je dozivao gospodina Halorana, a gore, kad je sedela pored preplašenog Denija dok je ispod njih njen muž besneo i lupao, to joj se učinilo najslabijom od svih nada. Ali, pošto je bila ovde u kuhinji gospodina Halorana, to joj se učini gotovo mogućim. Možda sad dolazi ovamo, ide ka njima bez obzira na oluju. Možda dolazi.

Podje do ostave, izvuče zasun i uđe. Uze konzervu supe od paradajza i opet zatvori vrata ostave i povuče zasun. Vrata su čvrsto prijanjala uz pod. Ako su stalno bila zatvorena zasunom, nije postojao strah da se u pirinču, brašnu ili šećeru pojavi izmet pacova ili miševa.

Otvorila je konzervu i pihtijast sadržaj istresla u posudu. Pljus! Ode do frižidera i izvadi mleko i jaja za kajganu. Pa u hladnjaču po sir. Sve te radnje, tako uobičajene i sastavni deo njenog života pre nego što je „Vidikovac“ postao deo njenog života, nekako je smiriše.

U tiganju otopi puter, proredi mlekom supu, pa razbijena jaja izli u tiganj. Obuze je iznenađan osećaj da je neko iza nje i poseže za njenim vratom. Okrenu se unaokolo stežući nož. Nema nikoga.

(! *Saberi se, devojko!*)

Ostruga sir u činiji, dodade ga u kajganu, istrese i smanji plin na plavi plamičak. Supa je bila vrela. Odloži posudu na veliki poslužavnik sa srebrnim priborom za jelo, sa dve činije, dva tanjira, posudama za so i biber. Kad se kajgana lagano nadigla, Vendi je prebaci na tanjir i pokri.

(Sad nazad odakle si došla. Ugasi kuhinjsko svetlo. Prođi kroz unutrašnju kancelariju. Pa kroz vrata recepcije, uzmi dve stotine dolara.)

Zastade na izlazu iz recepcije u predvorje i odloži poslužavnik pored srebrnog zvonceta. Nestvarnost valjda dopire samo dovde. Beše to kao neka natprirodna igra žmurki.

Stajala je u senovitom predvorju i mrštila se zamišljena.

(Nemoj ovog puta bežati od činjenica, devojko. Postoje neke činjenice, pa ma kako suludo izgledala ova situacija. Jedna je da si ti sad u ovom čudnom spletu možda jedina odgovorna osoba. Moraš se brinuti za svog sina kojem je pet i po godina. A tvoj muž, bez obzira na to šta mu se desilo, i bez obzira na to koliko je on možda opasan,... možda si i za njega odgovorna. Pa i ako nisi, razmotri stvar: danas je drugi decembra. Ovde možeš čamiti još četiri meseca ako ne naiđe rendžer. Pa i ako se začude što im se ne javljamo preko radija, danas niko neće doći ovamo... ni sutra... možda nedeljama. Zar ćeš se celih mesec dana prikradati dole da spremaš obroke sa nožem u džepu i trzati se na svaku senku? Zar zaista misliš da mesec dana možeš izbegavati Džeka? Misliš da Džeka možeš udaljiti iz gornjih prostorija ukoliko on zaželi tamo da uđe. Ključ za svaku bravu ima, a snažnim udarcem može razlupati zasun.)

Ostavivši poslužavnik na pultu recepcije polako je pošla do trpezarije i zavirila unutra. Beše pusta. Oko jednog stola bile su spuštene stolice. Beše to sto za kojim su pokušavali da jedu dok ih nije prestravila i oterala praznina trpezarije.

- Džek? - sa oklevanjem je pozvala.

Tog trenu nastupi udar vetra, nanese sneg na prozorske kapke, ali učini joj se da još nešto čuje. Neko potmulo stenjanje.

- Džek?

Sada se ništa ne odazva, ali pogled joj pade na nešto između dvokrilnih vrata Salona „Kolorado“, na nešto što je slabo sijalo na prigušenom svetlu. Džekov upaljač.

Skupivši hrabrost, pode do dvokrilnih vrata pa ih otvori. Zadah džina bio je tako snažan da joj dah zastade u grlu. Nije zapravo to ni trebala da nazove zadahom. Bio je to pravi smrad. Ali police behu prazne. Gde li je, za ime božje, našao? Flaša skrivena iza nekog kredenca? Gde?

Ponovno stenjanje, tiho i mumlavo, ali sada se sasvim dobro čulo. Vendi polako ode do bara.

– Džek?

Odgovora nema.

Pogleda iza bara i vide ga. Ošamućen se ispružio na pod. Pijan kao le-tva, sudeći po smradu. Sigurno je pokušao preći preko bara pa izgubio rav-notežu. Čudo da nije slomio vrat. Setila se stare izreke: Bog čuva pijance i decu. Amin.

Ipak se nije ljutila na njega. Dok ga je gledala, pomisli da izgleda kao strašno premoren dečkić koji se previše namučio pa zaspao usred dnevnog boravka, na podu. Prestao je da pije, a odluku da ponovo počne nije doneo Džek. Nije imao alkohola da počne opet s pićem... Dakle, otkud mu piće?

Na razmacima, od metar i po do dva metra, po baru u obliku potkovice bile su razvrstane flaše ispletene slamom, a na grliče su im bile nabijene sveće. Valjda bi ovo trebalo da deluje boemski, pomisli ona. Podiže jednu flašu i zatrese je, očekujući da će u njoj zaglogotati džin

(mlado vino u starim flašama)

ali ništa ne beše. Vratila flašu na bar.

Džek se meškoltio. Zaobišla je bar, našla vratašca i došla unutra gde je ležao Džek, zastala je samo da zvirne na blistave slavine od hroma. Bile su suve, ali kad je pored njih prolazila, osetila je zadah piva, vlažan i svež, poput fine maglice.

Kad je došla do Džeka, prevrnuo se, otvorio oči i pogledao je. Na trenutak je njegov pogled bio sasvim prazan, a onda se razbistrio.

– Vendi? – zapita on. – Jesi li to ti?

– Da – reče ona. – Možeš li se popeti gore? Ako me obgrliš?... Džek, gde si...?

Njegova ruka grubo je zgrabi oko članka.

– Džek! Šta to...?

– Uhvatio sam te! – viknu on i zacereka se. Odisao je ustajalim smradom džina i maslina koji u njoj probudi stari užas, gori nego užas koji može uliti bilo koji hotel. Udaljen delić njenog mozga pomisli da je najgore što su na ovo spali, ona i njen pijani muž.

– Džek, želim ti pomoći.

– O, da-a. Ti i Deni samo želite *pomoći*. – Sad ju je stisak na članku probadao. Još uvek je stiskajući, Džek se klimavo dizao na noge. – Htela si pomoći da svi odemo odavde. Ali sad... *uhvatio sam te!*

– Džek, boli me članak...

– Boleće te ne samo članak, *kučko*.

Isijavanje

Ta reč potpuno ju je zgranula, pa se nije ni trudila da se pomeri kad je ispustio njen članak, sa kolena zateturao na noge, pa se pred njom klatio.

– Nikad me nisi volela – reče. – Želiš da odemo, jer znaš da ćeš me time upropastiti. Jesi li ikad razmišljala o mojoj od... odgo... odgovornosti? Ne, sigurno nisi, jebem ti. Uvek si mislila samo na to kako da me uništiš. Ista si kao tvoja mati, cmizdrava *kučko!*

– Prestani – zaplakala je. – Ne znaš šta govoriš. Pijan si. Ne znam od čega, ali pijan si.

– Oh, znam ja. Sad znam. Ti i on. Ono malo kuće tamo gore. Vas dvoje zajedno spletkarite. Jelda?

– Ne, ne! Ništa nismo spletkarili! Šta ti...?

– *Lažljivice!* – vrisnu. – O, znam ja kako vi to radite!

Mislim da to jako dobro znam. Kad kažem: „Ovde ćemo ostati i obavljaju svoj posao“, ti kažeš: „Da, dragi“, a on kaže: „Da, tata“, a onda vas dvoje spletkarite. Hteli ste da odemo motornim sankama. To ste smislili. Ali znao sam ja. Prozreo sam vas. *Zar si mislila da neću to prozreti? Zar si mislila da sam glupan?*

Zurila je u njega. Više nije mogla da govori. On će je ubiti, a zatim će ubiti Denija. Onda će hotel možda biti zadovoljan i dopustiće mu da ubije i sebe. Kao i onaj drugi čuvar. Isto kao

(Grejdi.)

Gotovo se onesvestila od užasa. Shvatila je konačno sa kim je ono Džek razgovarao u plesnoj dvorani.

– Nahuškala si mog sina protiv mene. To je ono najgore. – Lice mu klonu do samosažaljevanja. Moj dečaćić. I on me sada mrzi. Ti si se za to pobrinula. sve vreme si to rovarila, jelda? Oduvek si ljubomorna, jelda? Kao i dvoja majka. Nisi mogla biti zadovoljna dok ne dobiješ celu tortu, jel'? *Jel'?*

Ostala je bez reči.

– Ali srediću ja tebe – reče on i pokuša joj staviti ruke oko vrata.

Uzmaknula je korak, pa još jedan korak, a on se zatetura na nju. Seti se da joj je u džepu haljine nož i posegnu za njim, ali sad ju je obavio oko struka levom rukom i izvijao joj ruku uz bok. Osećala je oštar džin i njegov kiseli znoj.

– Moram te kazniti – gundao je. – Kazniti. Kazniti... strogo.

Desna ruka nade njeno grlo.

Kad joj je zastao dah, obuze je panika. Njegova leva ruka pridruži se desnoj i sad joj je ruka bila slobodna da zgrabi nož, ali na to je zaboravila.

Podiže obe ruke i poče bespomoćno da se koprca iz njegovih krupnijih i snažnijih ruku.

– *Mamice!* – vrisnu odnekud Deni. – *Tata, prestani! Mamu boli!*

Prodorno je vrisnuo. Ciktav i kristalan zvuk začula je kao iz velike daljine.

Crvene munje svetla skakale su joj pred očima kao balerine. Prostorija se zatamnijivala. Vide kako se njen sin penra na bar i kako se baca Džeku na rame. Odjednom popusti jedna ruka koja joj je gnječila grlo, a Džek uz režanje odbaci Denija. Dečak pade unazad na prazne police i ošamućen se skljoka na pod. Ruka se opet nade na njenom vratu. Crvene munje postale su crne.

Deni je tiho plakao. Gorela su joj prsa. Džek joj je vrištao u lice:

– Srediću ja tebe! Davo te odneo, pokazaću ja tebi ko je ovde gospodar! Pokazaću ti...

Ali svi glasovi su zamirali dugim tamnim hodnikom. Poče da jenjava njen otpor. Jedna njena ruka klonu od njegove i polako je padala dok miška nije došla u pravi ugao sa njenim telom. Šaka joj je mlohavo visila sa ručnog zgloba, kao šaka utopljenika.

Dotirnu flašu, jednu od onih slamom ispletenih vinskih boca koje su služile kao ukrasni svećnjaci.

Bez uzdaha, poslednjim ostacima snage posegnula je za grlicem boce i našla ga osećajući na ruci masne kapljice voska.

(o, jao bože ako isklizne)

Podignu je i spusti moleći se da dobro nacilja. Znala je da će je snaći smrt ako ga udari samo po ramenu ili po miški.

Ali boca je pala pravo na glavu Džeka Torensa, a u platenici se silovito razlupalo staklo. Dno boce bilo je debelo i teško, i odzvonilo je od njegove glave kao loptica po podu od tvrdog drveta. Zaljuljao se unazad, a oči mu zakolutaše u dupljama. Popusti pritisak na njeno grlo, a onda skroz prestade. Raširio je ruke, a onda se sruši na leđa.

Vendi duboko grčevito uzdahnu. Zamalo je i ona pala. Uhvati se za ivicu bara i zadrža se na nogama. Čas joj se svest vraćala, a čas odlazila. Čula je Denijev plač, ali nije imala pojma gde je on. Kao neki plač u prostoriji sa jekom. Nejasno vide kapljice krvi velike kao novčići od deset centi, kako padaju po tamnoj površini. Valjda meni iz nosa, pomislila je. Nakašljala se i pljunula na pod. Pritom joj talas bola preseče ždrelo, ali taj bol jenjavao je do neprekidnog tupog pritiska... nepodnošljivo.

Polako se sabrala.

Podiže ruke sa bara, okrenu se i vide Džeka kako leži koliko je dug i širok, a pored njega staklički flaše. Izgledao je kao pali div. Deni je čučao ispod blagajne bara, ruke je držao u ustima i buljio u onesvešćenog oca.

Vendi mu nesigurnim korakom pride i dirne mu rame. Deni odskoči od nje.

- Deni, slušaj me...

- Ne, ne – progundao je promuklim staračkim glasom. – Tata te davio... a ti si udarila tatu... Tata te davio... Želim spavati. Deni želi spavati.

- Deni...

- Spavati, spavati. Pajki-pajkiti.

- Ne!

Bol joj je opet razdirala grlo. Trgnula se. On je otvorio oči. Iznemoglo su je gledale iz pomodrelih zasenjenih očnih duplji.

Prisilila se da govori mirno, ne skidajući pogled sa njegovih očiju. Glas joj je bio tih i promukao, gotovo šapat. Govor ju je boleo.

- Slušaj me, Deni. Nije tata hteo mene da zadavi. I nisam htela ja da ga udarim. Hotel ga je obuzeo, Deni. „Vidikovac“ je spopao tatu. Razumeš li me? Zračak shvatanja polako se vraćao u Denijeve oči.

- Ružna stvar – šapne on. – Pre toga nije bilo, jelda?

- Nije. Hotel ju je ovde stavio... – Umuknu jer je spopade kašalj, pa je opet pljunula krv. Već sad je osećala da joj je grlo dvaput nabreklije nego inače. – Hotel ga je prisilio da pije. Jesi li čuo one ljude sa kojima je jutros razgovarao?

- Jesam... ljudi iz hotela...

- I ja sam ih čula. A to znači da je hotel ojaćao. Želi svima da nam naudi. Ali, mislim... nadam se... da to hotel može samo posredstvom tate. Jedino njega je uspeo da ščepa. Razumeš li me, Deni? Očajnički je važno da razumeš.

- Hotel je ulovio tatu. – Pogledao je Džeka i bespomoćno zastenjao.

- Znam da voliš tatu. I ja ga volim. Moramo zapamtiti da hotel njemu pokušava da naudi isto kao i nama.

I bila je uverena da je to istina. Smatrala je da hotel u stvari želi Denija, a išao je ovako daleko... možda zato što je *morao* da ide ovako daleko. Možda je čak na neki nepoznat način to napajala Denijeva vidovitost, kao što akumulator napaja električnu opremu u automobilu... kao što akumulator startuje automobil. Ako odu odavde, možda će „Vidikovac“ zapasti u polusvesno stanje u kojem ne može učiniti ništa više nego prikazivati dijapozitive strave i užasa parapsihološki nadarenijim gostima koji u njega dođu. Bez

Denija hotel je obični luna-park, ukleta kuća u kojoj neki gosti mogu začuti kuckanje ili avetinske zvuke bala pod maskama, ili povremeno videti nešto što ih zbunjuje. Ali ako hotel upije Denija... Denijevu moć isijavanja ili životnu snagu ili duh... kako god to nazovemo... u sebe, šta li će tad biti?

Sva se sledi pri toj pomisli.

– Kamo sreće da se tatino stanje popravi – reče Deni, a suze mu opet potekoše.

– I ja – reče ona i čvrsto zagrlila Denija. – I dušo, zato mi moraš pomoći da negde odvučemo tatu. Negde gde ga hotel neće moći prisiliti da nam naudi i gde ne može nauditi sebi. Tada... ako dode tvoj prijatelj Dik ili rendžer iz parka, možemo ga odvesti. I mislim da će opet biti zdrav. Možda ćemo opet svi biti dobro. Mislim da za to još postoji mogućnost, budemo li snažni i hrabri, kao što si bio kad si mu skočio na leđa. Razumeš li?

Molećivo ga je pogledala i pomislila koliko je to neobično. Još joj se nikad nije učinio ovoliko sličan Džeku.

– Da – reče on i klimnu glavom. – Mislim... ako možemo odavde otići... sve će biti kao pre. Gde da ga smestimo?

– U ostavu. Unutra ima hrane, a napolju je čvrst zasun. Unutra je toplo. A mi ćemo jesti namirnice iz frižidera i hladnjače. Biće dovoljno za sve troje nas dok ne stigne pomoć.

– Hoćemo li to sad obaviti?

– Da, već sad. Pre nego što se probudi.

Deni podiže vratanica bara dok je ona stavila Džeku ruke na grudi i na trenutak slušala njegovo disanje. Bilo je polagano, ali pravilno. Po njegovom smradu zaključila je da je sigurno mnogo popio... a više nije bio navikao na piće. Pomisli da ga je možda onesvestio koliko alkohol toliko i udarac flašom po glavi.

Podiže mu noge i počeo da ga vuče po podu. Bila je gotovo sedam godina udata za njega i on je bezbroj puta ležao na njoj – na hiljade puta – ali nikad nije osetila koliko je težak. Dah joj je bolno izlazio iz nateklog grla i ulazio. Ipak, osećala se bolje nego svih ovih dana. Bila je živa. A za dlaku je bila od smrti. Zato je to bilo divno. A i Džek je bio živ. Pukom srećom, a ne smišljeno, možda su otkrili jedini način na koji će se svi srećno izvući.

Teško dišući zastala je na trenutak držeći Džekove noge na boku. Sve oko nje je podsećalo na povik starog kapetana u „Ostrvu sa blagom“ nakon što mu je stari slepac Pju predao „Crni znak“: „Sredićemo mi njih!“

I tad se nevoljno seti da je stari morski vuk svega nekoliko sekundi nakon toga bio mrtav.

- Je li ti dobro, mama? Je li on... je li pretežak?
- Izdržaću.

Opet je počela da ga vuče. Deni je bio pored Džeka. Sa grudi mu je pala jedna ruka, a Deni je vrati na mesto nežno, sa ljubavlju.

- Sigurno, mama?
- Da. Ovako je najbolje, Deni.
- Kao da ga stavljamo u zatvor.
- Samo na tren.
- Onda dobro. Sigurno možeš sama?
- Da.

Ali jedva je mogla. Deni je prihvatio očevu glavu kad su prelazili prag, ali prsti mu kliznuše u Džekovu masnu kosu kad su ušli u kuhinju. Džek udari glavom po pločicama i zastinja i uzvrpolji se.

- Morate se služiti dimom – brzo progundā Džek. – A sad trči i donesi mi kantu benzina.

- Vendi i Deni napeto i prestravljeno se pogledaše.
- Pomozi mi – prošaptala je.

Trenutak je Deni kao oduzet stajao pored očevog lica, a onda se trgnu do nje i pomognu joj da drži levu nogu. Odvukoše ga preko kuhinje u nekakvom usporenom kretanju kao u košmaru. Jedini zvuk beše tiho zujanje neonskih svetiljki i njihovo ubrzano dahtanje.

Kad su došli do ostave, Vendi spusti Džekove noge na pod i okrenu se da otvori zasun. Deni pogleda Džeka koji je opet ležao mlitav i opušten. Košulja mu je pozadi izašla iz pantalona kad su ga vukli, i Deni se pitao da li je tata sada previše pijan da oseti hladnoću. Nije mu se sviđalo što će ga zatvoriti u ostavu kao divlju zver, ali video je ono što je tata pokušao da učini mami. Već je gore na spratu znao da će tata to učiniti. U glavi ih je čuo kako se prepiru.

(O, kad bismo svi mogli napolje. Ili da je ovo san kao oni moji snovi u Stovingtonu. Kamo sreće.)

Zasun se zaglavio.

Vendi ga je potezala svom snagom, ali se nije micao. Nije mogla da povuče prokleti zasun. Bilo je to glupo i nepošteno... otvorila ga je bez ikakve poteškoće kad je ušla po konzervu supe. Sad ni makac, i šta onda da uradi? Nisu ga mogli smestiti u hladnjaču, jer bi se smrznuo ili ugušio. Ali, ako ga ostave ovde napolju i ako se on probudi...

Džek se ponovo promeškolji na podu.

- Ja ću se za to pobrinuti – promrmljao je. – Razumem ja to.

– Razbuđuje se, mama! – opomenu je Deni.

Sad je jecajući obema rukama pritiskala zasun.

– Deni? – U Džekovom glasu beše nešto lagano preteće, iako još zamuljano. – Jesi li to ti, doktore stari?

– Spavaj, tata – uzrujano će Deni. – Vreme je za spavanje, znaš.

Diže pogled na majku koja se još borila sa zasunom i odmah vide grešku. Zaboravila je da zavrti zasun pre nego što je pokušala da ga povuče. Kvakica je zapela.

– Evo mene – tiho reče on i odgurnu njene uzdrhtale ruke. I njegove su ruke gotovo isto tako snažno drhtale. Dlanom oslobodi zasun i s lakoćom odgurnu kvakicu.

– Brzo – reče on. Spustio je pogled. Džekove oči opet su se otvorile, a sada je tata gledao pravo u njega, pogled mu je bio neobično hladan i zamišljen.

– Prepisao si – reče mu tata. – Znam da jesi. Ali to je negde ovde. I ja ću to naći. To ti obećavam. Naći ću ja to...

Reči mu se opet zamuljaše.

Vendi kolenom otvori vrata ostave, jedva je osećala prodoran smrad suvog voća koji je izbio iznutra. Opet uhvati Džeka za noge pa ga povuče unutra. Sad je teško dahtala, na ivici snage. Kad je povukla lančić koji je upalio svetlo, Džekove oči ponovo se otvoriše.

– Šta radiš? Vendi? Šta to radiš?

Prekoračila ga je.

Bio je brz, začudno brz. Trgnu rukom i morala je da korakne u stranu i gotovo je pala preko praga da izbegne njegov stisak. Ipak je dohvatio veći deo njenog bademantila i dok ju je parao, začu se rezak šum. Uspravio se na rukama i na kolenima, kosa mu je padala u oči, kao kod neke teške životinjice. Veliki pas... ili lav.

– Prokleti bili i ti i on. Znam ja šta želite. Ali, nećete to dobiti. Ovaj hotel... je moj. Oni žele mene. Mene! Mene!

– Vrata, Deni! – vrisnula je. – *Zatvori vrata!*

Sa treskom je gurnuo teška drvena vrata, taman kad je Džek skoknuo. Škljocnu zasun i Džek je uzaludno lupao po vratima.

Denijeve ručice tražile su zasun. Vendi je bila predaleko da mu pomogne. U dve sekunde rešiče se pitanje hoće li Džek postati zarobljen ili ostati slobodan. Deni promaši zasun, opet ga nade, i ugura polugicu upravo kad je zasun počeo ludački da se trza. Onda je stajao i začu se niz potmulih

udaraca. Džek je ramenima udario o vrata. Zasun, debljine sedam milimetara čelika, nije pokazivao znakove popuštanja. Vendi polako izdahnu.

– Pustite me! – besneo je Džek. – Pustite me! Deni, davo te odneo, ovde je tvoj otac i želim da izađem! *Ali, šta sam ti rekao?*

Denijeva se ruka automatski pomicala prema zasunu. Vendi je uhvati i stisnu među dojčkama.

– Poslušaj tatu, Deni! Učini šta ti kažem! Poslušaj me ili ćeš dobiti batine koje nećeš zaboraviti. *Otvori vrata ili ću prosuti tvoj jebeni mozak.*

Deni je pogleda, bleđ kao prozorsko staklo.

Mogli su čuti kako se njegov dah probija iz usta i u usta, iza čvrste hrastovine debele centimetar i po.

– Vendi, pusti me napolje! Odmah da si me pustila! Ti jeftina prosta kučko ledene pičke! Pusti me! Ozbiljno ti kažem! Pusti me odavde pa ćeš proći glatko! Ako me ne pustiš, daću ja tebi! Mislim ozbiljno! Tako ću ti dati da te rodna majka neće prepoznati kad te vidi na ulici! *Sad otvori ova vrata!*

Deni zaječa. Vendi ga pogleda i vide da će svakog časa pasti u nesvest.

– Idemo, doktore – reče ona iznenadena mirom svoga glasa. – Ovo ne govori tvoj tata, zapamti, nego hotel.

– Vрати se i odmah me pusti! – vrištao je Džek. Začu se struganje i lupakad je noktima nasrnuo na vrata sa unutrašnje strane.

– Hotel – reče Deni. – Hotel, zapamtio sam.

Ali osvrnu se iza leđa, a lice mu je bilo smežurano i prestravljeno.

47. DENI

Tri po podne tog dugog dugog dana.

Sedeli su na velikom krevetu u svom stanu. Deni je rukama okretao ljubičasti model „folksvagena“ kojim je čudovište probilo kroz preklopni krov. Uzrujano, neobuzdano.

Čuli su tatino lupanje na vrata dok su prolazili kroz predvorje. Lupu i njegov glas, promukao i besan kao glas nekog srušenog kralja, kako bljuje obećanja da će ih kazniti, kako bljuje prostote, kako i njemu i njoj obećava da će gorko požaliti što su ga izdali, njega koji je godinama za njih rintao.

Deni je mislio da ovde gore to neće čuti, ali tatin gnev jasno je dopirao kroz lift za posude. Mamino lice beše bleđo, a na vratu behu grozne smećkaste modrice onde gde je tata pokušao...

Neprekidno je prebacivao model po rukama. Tatina nagrada što je naučio da čita.

(... onde gde je tata pokušao previše čvrsto da je zagrlji.)

Mama je na svoj mali gramofon stavila ploču, ogrebanu i punu horni i flauta. Umorno mu se smeškala. Pokuša da joj uzvрати osmeh, ali nije uspeo. Iako je muzika svirala na sav glas, ipak mu se učini da još čuje tatu kako vrišti na njih i kako lupa po vratima ostave kao životinja u kavezu u zoo-loškom vrtu. A ako tata mora u kupatilo? Šta će onda?

Deni zaplaka.

Vendi odmah snizi ton na gramofonu, pridrža ga i zaljulja u krilu.

– Deni, ljubavi, sve će biti dobro. Hoće. Ako gospodin Haloran nije primio tvoju poruku, primiće je neko drugi. Čim prođe oluja. Pre ionako niko ne bi mogao ovamo doći. Ni gospodin Haloran ni iko drugi. Ali kad prođe oluja, sve će opet biti dobro. Otići ćemo odavde. A znaš šta ćemo raditi na proleće? Nas troje?

Deni strese glavom uz njene dojke. Nije znao. Činilo mu se da nikad više neće doći proleće.

– Ići ćemo na pecanje. Iznajmićemo brod i ići na pecanje, kao prošle godine na jezeru Čarterton. Ti i ja i tata. A možda ćeš za večeru upecati grgeča. A možda i ništa nećemo uloviti, ali sigurno ćemo se lepo provesti.

– Volim te, mamice – rekao je, pa je zagrljio.

– Oh, Deni, i ja tebe volim.

Napolju je vetar hujao i vrištao.

Oko pola pet, baš kad je počelo da slabi dnevno svetlo, vriskovi su prestali.

Oboje su uznemireno dremali. Vendi je još držala na rukama Denija i nije se probudila. Ali Deni se probudio. Tišina je u neku ruku bila još gora i zlokobnija nego vrištanje i udarci po jakim vratima ostave. Zar tata opet spava? Ili je mrtav? Ili šta?

(Je li izašao?)

Nakon petnaest minuta tišinu prekinu teško strugavo škripanje metala. Najpre teško zujanje, pa mehaničko brujanje. Vendi se s vriskom probudi.

Opet je išao lift.

Slušali su ga razrogačenih očiju i grlili se. Išao je od sprata na sprat, harmonika vrata su se otvarala, čelična vrata sa treskom su se otvarala. Smeh, pijani glasovi, tu i tamo povici i lom.

Oko njih je oživljavao „Vidikovac“.

48. DŽEK

Sedeo je na podu ostave ispruživši noge, a između njih kutija „trisjut“ krekeri, i gledao u vrata. Jeo je kreker za krekerom, nije osećao njihov ukus, samo ih je jeo jer je morao nešto da jede. Kad izađe odavde, biće mu potrebna snaga. Sva snaga.

Baš u tom trenutku pomisli kako se još nikada u životu nije ovako jedno osećao. Njegov mozak i telo udruženim su snagama stvorili krupno ispisan rukopis bola. Užasno ga je bolela glava, ono mučno bridenje posle mamurluka. Postojali su i propratni simptomi: usta su mu imala ukus kao gnoj kroz koji su zamahnule grabulje, u ušima mu je zvonilo, srce mu je udaralo posebno teško i zaglušno, poput tamtama. Oba ramena su ga bolela od toga što se bacao na vrata, a grlo mu je bilo sirovo i užareno od beskorisne dreke. Na zasunu je isekao desnu ruku.

A kad odavde izađe, odalamiće nekog nogom u guzicu.

Grickao je „trisjut“ za „trisjutom“, nikako se nije predavao bolnom želuca koji je sve želeo da povрати. Pomisli na „ekscedrin“ koji je imao u džepu i odluči da pričekava da u se želudac malko smiri. Nema smisla progutati analgetik ako ćeš ga ionako povratiti. Moraš misliti mozgom. Čuveni mozak Džeka Torensa. Zar ti nisi mladić koji je nekad želeo da živi od svog mozga? Džek Torens, pisac bestselera. Džek Torens, priznati dramaturg i dobitnik nagrade „Kluba njujorških kritičara“. Džon Torens, književnik, uvaženi mislilac, sa sedamdeset godina dobitnik Pulicerove nagrade za svoje ubistvene memoare „Moj život u dvadesetom veku“. Svako govno živi od svog mozga.

Ako živiš od svog mozga, onda uvek znaš gde su ose.

Stavi u usta još jedan „trisjut“ i sažvaka ga hrskavo.

Smatrao je da se sve to svodi na njihovo nepoverenje prema njemu. Njihovu nevericu da on zna šta je za njih najbolje i da zna kako da to toga dođe. Žena je pokušala da ga ponizi, najpre poštenim

(recimo)

sredstvima, a onda nepoštenim. Kad je svojim smišljenim argumentima srušio njene nagoveštaje i plačljive primedbe, nahuškala je sina protiv njega, pokušala da ga ubije flašom, a onda ga zatvorila. Od svih mogućih mesta baš u proklesoj jebenoj ostavi.

Ali ipak mu je slab unutrašnji glas govorio.

(Da, ali otkud alkohol? Zar to zapravo nije središnja tačka? Znaš šta se događa kad piješ, znaš to iz ličnog gorkog iskustva. Kad piješ, izgubiš razum.)

Zavitla kutiju „trisjuta“ preko sobice. Udari u policu sa konzervama i limenkama i pade na pod. Pogleda kutiju, rukom obrisa usne pa zvirnu na ručni sat. Skoro pola sedam. Ovde je satima. Žena ga je ovde zatvorila i on je ovde proveo jebene sate.

Mogao je početi da saoseća sa svojim ocem.

Džeku bi jasno da se zapravo nikad nije pitao šta li je uopšte nagnalo tatu da pije. Pa stvarno... kad razmotrimo ono što su njegovi stari učenici sa zadovoljstvom nazivali suštinom stvari... možda zbog žene kojom se oženio? Mrtvo puvalo od žene, uvek se ćutke vukla po kući, a na licu joj je bio izraz jadne mučenice? Robijaški lanac oko tatinog članka? Ne, ne robijaški lanac. Ona nikad nije aktivno htela da pretvori tatu u zatvorenika kao što je Vendi učinila sa njim. Džekov otac više se približavao sudbini zubara Maktigjua na kraju velikog romana Frenka Norisa: lisicama prikovan za mrtvacu u pustinji. Da, to je već bilo bolje. Mrtva mentalno i duhovno, njegova majka je venčanjem bila kao lisicama prikovana za oca. Pa ipak je tata nastojao da učini dobro delo kad je njenu istrunulu lešinu teglio kroz život. Pokušao je da odgaji četvoro dece da razlikuju šta je dobro a šta zlo, da razumeju stegu, a iznad svega da cene oca.

Pa, bili su nezahvalnici. Svi. I on. I sad ispašta. I njegov je sin postao nezahvalnik. Ali ima nade. Nekako će se odavde izvuci. Oboje će ih kazniti, i to strogo. Pokazaće Deniju zastrašujućim primerom, tako da dode dan kada Deni odraste, dan kad će Deni znati bolje od njega šta da radi.

Setio se one nedeljne večere kad je tata štapom premlatio mamu za stolom... kako su se užasnuli on i ostali. Sad je uviđao koliko je to bilo potrebno, kako je tata samo glumio pijanstvo, kako mu je zapravo sve vreme razum bio bistar i živ, i kako je vrebao i najmanji znak nepoštovanja.

Džek dopuza do „trisjuta“ i ponovo poče da ih jede, sedeći kraj vrata na kojima je ona onako na prevaru povukla zasun. Pitao se šta li je zapravo video njegov otac i kako ju je glumeći pijanstvo, uhvatio na delu. Je li mu se cerekala iza ruke? Plazila jezik? Prstima stvarala prostačke pokrete? Ili ga je samo drsko i arogantno gledala, uverena da je previše tup i pijan da to vidi? Šta bilo da bilo, uhvatio ju je na delu i strogo je kaznio. A sad, nakon dvadeset godina, konačno je mogao da ceni tatinu mudrost.

Naravno, moglo se reći da je tata bio lud što je uzeo takvu ženu, što se lisicama vezao za taj leš... a uz to leš pun nepoštovanja. Ali, kad se mladi na brzinu venčaju, moraju se kajati do mile volje, a možda je tatin tata uzeo isti

tip žene, pa je i Džekov tata nesvesno uzeo takvu ženu, kao i Džek. Samo što se *njegova žena*, umesto da bude zadovoljna pasivnom ulogom što je jednu karijeru upropastila, a drugu osakatila, izjasnila za otrovno aktivan zadatak da pokuša razoriti njegovu poslednju i najbolju mogućnost: da postane šef u „Vidikovcu“, a možda i da napreduje... čak do položaja upravnika, s vremenom. Pokušavala mu je uskratiti Denija, a Deni je bio njegova ulaznica. Naravno, bilo je to glupo, zašto oni traže sina kad mogu imati oca? Ali poslodavci imaju sulude ideje, a postavili su mu taj uslov.

Neće moći sa njom razumno da razgovara, sad mu to postade jasno. Pokušao je sa njom razumno u Salonu „Kolorado“, ali nije htela da sluša, nego mu je na trudu zahvalila odalamicivši ga flašom po glavi. Ali doći će i druga prilika, i to brzo. On će izaći odavde.

Odjednom je suzdržao dah i nakrivio glavu. Negde je klavir svirao bugivugi, a ljudi su se smejali i pljeskali. Zvuk je bio prigušen teškim drvenim vratima, ali čujan. Svirali su kompoziciju „There'll Be a Hot Time in the Old Town Tonight“.

Bespomoćno stisne pesnice. Morao se uzdržati da ne lupi po vratima. Opet je počela zabava. Besplatno će se točiti piće. Negde, plešući sa nekim drugim, biće devojka koju je osećao onako mahnito голу ispod bele svilene haljine.

– Plaćićete za ovo! – dreknu. – Prokleti bili vas dvoje, plaćićete! Dobićete šta ste zaslužili, obećavam vam! Vi...

– Lakše malo – reče blagi glas pred vratima. – Nije potrebno da vičete, stari moj. Odlično čujem.

Džek se naglo uspravi na noge.

– Grejdi? Vi?

– Da, gospodine. Ja sam. Kao da ste zatvoreni.

– Pustite me odavde, Grejdi. Brzo.

– Vidim da ne možete obaviti posao o kojem smo raspravljali, gospodine. To jest, da kaznite ženu i sina.

– Oni su me zaključali. Povucite zasun, boga vam!

– Dopustili ste im da vas zatvore? – Grejdijev je glas pokazivao iznenađenje lepo vaspitanog čoveka! – O, užas! Žena dvaput slabija od vas i dečkić? To ne govori u prilog tome da budete upravnik, jelda?

U spletu vena na Džekovoj desnoj slepoočnici zakuca bilo.

– Pustite me napolje, Grejdi. Pobrinuću se za njih.

– Zaista, gospodine? Sumnjam. – Lepo vaspitano iznenađenje zameni lepo vaspitano kajanje. – Žao mi je što moram reći da u to sumnjam. Ja i

ostali došli smo do zaključka da vi niste čovek za ovo. Da nemate... hrabrosti za to.

– *Imam!* – vrisnu Džek. – *Imam, kunem se!*

– Hoćete li nam dovesti sina?

– Hoću! Hoću!

– Vaša žena će se snažno protiviti tome, g. Torens. A čini se da je ona... nešto jača nego što smo mislili. Nešto domišljatija. U svakom slučaju, prevela vas je žednog preko vode.

Grejdi se naceri.

– Možda smo, g. Torens, od početka morali sa njom da pregovaramo.

– Dovešću ga, kunem se – reče Džek. Lice mu je bilo uz vrata. Znojio se. – Ona se neće protiviti. Kunem se da neće. Neće moći.

– Moraćete je ubiti, bojim se – hladno će Grejdi.

– Učiniću ono što budem morao. Samo me *pusite*.

– Dajete li svoju reč? – bio je uporan Grejdi.

– Svoju reč, obećanje, svoju svetu zakletvu, šta god želite. Ako vi...

Začu se tiho cviljenje i zasun se pomeri. Vrata se pola centimetara odskrinuše. Džeku zastadoše reči i dah u grlu. Na tren pomisli da je pred tim vratima smrt.

Taj osećaj prođe. Prošaptao je.

– Hvala, Grejdi. Kunem se, nećete se pokajati. Kunem se da nećete.

Odgovora nije bilo. Postade svestan da su prestali svi zvuci osim vetra koji je napolju huktao.

Otvori vrata ostave. Šarke lagano zaškripaše.

Kuhinja je bila prazna. Grejdi je nestao. Sve beše nepomično i zaleđeno ispod hladnog belog bleska neonskih lampi. Oči mu zastanu na velikom mesarskom panju na kojem je njih troje jelo.

Na panju: čaša za martini, flaša džina i plastična posuda puna maslina.

Na panj se oslanjao čekić *za roque*, iz alatnice.

Dugo ga je gledao.

Tad glas, mnogo dublji i mnogo snažniji od Grejdijevog, progovori odnegde, odsvuda, iz njega.

(Ispunite obećanje, g. Torens.)

– Hoću – reče. U svom glasu začu ulizivačku servilnost, ali nije je mogao obuzdati. – Hoću.

Podiže ruku i stavi ruku na dršku čekića.

Podiže ga.

Zamahnu.

Opako je zviznuo kroz vazduh.
Džek Torens se zacereka.

49. HALORAN NA PUTU U PLANINE

Bilo je petnaest do dva po podne i prema snegom zametenim znakovima i po meraču kilometraže Hercovog „bjuika“, od Estes Parka nije bio udaljen ni pet kilometara kad je naposletku sleteo sa puta.

U planinama je sneg padao brže i besnije nego što je Haloran ikada video (što možda ne znači baš mnogo, jer Haloran je ceo život bežao od snega), a vetar je duvao u hirovitim naletima. Čas sa zapada, čas bi skrenuo na sever, pa kroz njegov vidokrug slao oblake snega, pa je on sve hladnije postajao svestan da može, ukoliko promaši krivinu, lako da uroniti sedamdeset metra ispod puta, dok bi se u padu „elektra“ prevrtala. Stanje je otežavalo to što je on bio zimski vozač-amater. Bojao se što je žuta crta u sredini skrivena ispod snega koji se kovitlao i taložio, i plašio se kad bi siloviti nanosi vetra nesmetano prodrli kroz klance tako da se teški „bjuiik“ zanosio. Plašio se što su saobraćajni znakovi pretežno bili prekriveni snegom, pa je čovek morao bacati novčić da nagađa hoće li put skrenuti desno ili levo na belom ekranu bioskopa pod vedrim nebom za automobile kroz koji je vozio. Bojao se, i te kako. Vozio je u hladnom znoju otkako se uspeo u planine zapadno od Boldera i od Lajonsa, a prema gasu i kočnici postupao je kao da su to vase iz dinastije Ming. Između rokenrol melodija na radiju disk-džokej neprestano je preklinjao vozače da se klone glavnih saobraćajnica i da nipošto ne idu u planine, jer su mnogi putevi neprohodni, a svi su opasni. Navodio je ishode lakših saobraćajnih nesreća i dve ozbiljne: gruš skijaša u minibusu „folksvagen“ i porodica koja je išla u Alburkerki kroz planine Sangre de Cristo. U obe nesreće četvoro poginulih i pet povređenih.

- Zato se klonite tih puteva i slušajte dobru muziku ovde kod KTLK-a - vedro je zaključio disk-džokej, a onda pojačao Haloranovu žalost završivši „Seasons in the Sun“. „Veselili smo se, zabavljali i...“, vedro je pevao Teri Džeks, a Haloran ljutito isključio radio, znajući da će ga za pet minuta opet uključiti. Pa ma kako loše bilo, bolje i to nego voziti sam ovom belom besomučnošću.

(Priznaj. Ovaj crnja ima bar jednu dugu žutu traku kukavičluka... koja se proteže po njegovoj kičmi!)

To čak nije bilo ni smešno. Odustao bi još pre Boldera da ga nije neodoljivo progonio osećaj da je dečak u gadnoj neprilici. Pa i sad mu je glasić negde u glavi – to je pre glas razuma nego kukavičluka, pomisli on – govorio da prenoći u motelu u Estes Parku i da pričeka da neki plugovi barem pročiste središnju traku na putu. Taj glas neprekidno ga je podsećao na klimavno ateriranje helikoptera u Stejpltonu, na onaj osećaj kod spuštanja da će se avion srušiti i putnike dovesti pred vrata pakla, a ne pred vrata 39, zgrada B. Ali razum nije odolevao porivu. Mora da stigne danas. Snežna oluja njegova je zla sudbina. Moraće sa njom da se bori. Plašio se da će, ukoliko to ne učini, morati da se u snovima bori sa nečim mnogo gorim.

Opet nagrnu vetar, ovaj put sa severoistoka. I opet je bio odsečen od nejasnih obrisa brežuljaka pa i od zidića na stranama puta. Vozio je kroz belo ništavilo.

A tad se iz magle pojaviše visoka natrijumska svetla snežnog pluga i on na svoj užas vide da „bjuik“ nije sa strane nego je ide pravo između tih prednjih svetala. Plug se nije posebno trudio da se drži svoje strane puta, a Haloran je dopustio „bjuiku“ da skrene.

Rika dizel-motora pluga nadjača zavijanje vetra, a onda se začu njegova sirena, oštra, duga, gotovo zaglušna.

Haloranova jajca pretvoriše se u dve smežurane kesice pune istuckanog leda. Creva kao da su mu se pretvorila u pihtije „sili pjuti“.

Iz beline se izdvoji boja: snegom zavijena narandžasta. Video je visoku kabinu, i razmahanog vozača iza onog jedinog dugog brisača. Video je lopatice pluga u obliku slova V, kako pršte snegom levi zidić na putu. Kao bleđi dim iz izduvne cevi.

HUUUUUUUUUUU! Ogorčeno je svirala sirena.

Stisnuo je gas kao dojkuljenu ženu i „bjuik“ prolete napred i udesno. Ovde nije bilo ograde. Ralo koje je išlo nagore, a ne nadole, trebalo je samo da guraju sneg pravo u ponor.

(Ponor, o da, ponor...)

Lopatice levo od Halorana, preko metar više od krova „elektre“, promašile ga na svega nekoliko centimetara. Dok plug nije skroz prošao pored njega, Haloran je smatrao sudar neizbežnim. Poput pocepane krpe jurnu mu mozgom molitva koja je bila napola neartikulisano izvinjenje dečaku.

Tada kamion prode, a rotaciona plava svetla bleštala su i treperila u Haloranovom retrovizoru.

Vrteo je volan „bjuika“ ulevo, ali ni makac. Automobil se zanosio i „bjuik“ je sneno lebdeo prema rubu provalije, odbacujući sneg ispod blatobrana.

Zavrte volan u suprotnom pravcu, u pravcu zanošenja, pa prednja i zadnja strana automobila počeše da zamenjuju mesto. Sav uspaničen oštro pritisnu kočnicu i tad začu težak udarac. Pred njim nestade put... gledao je bezdan uskovitlanog snega i nejasnih zelenkastosivih borova daleko ispred sebe.

(Klizim, Sveta Bogorodice, klizim sa puta.)

I tad automobil stade nakrivivši se prema napred pod uglom od trideset stepeni, levi branik smrskao se o ogradu puta, a zadnji točkovi gotovo su se odvojili od tla. Kad Haloran pokuša da vozi unazad, točkovi su se samo bespomoćno okretali. Srce mu je lupalo kao bubanj Džina Krupe.

Izašao je – izašao vrlo oprezno – i došao do zadnjeg dela „bjuika“.

Stajao je i bespomoćno gledao zadnje točkove kad vedar glas iza njega reče:

– Zdravo, druškane. Sigurno vam nisu sve kože na broju.

Okrenu se i vide plug udaljen četrdesetak metara, potamneo u blistavom snegu, osim uskovitlanog tamnosmeđeg oblačka ispusnih gasova i rotacionog plavog svetla na vrhu. Vozač je stajao iza njega, u dugom krznenom kaputu od ovce preko koga je prebacio kabanicu. Na glavi je imao mehaničarsku kapu na plavo-bele linije, a Haloran nikako nije mogao da poveruje da odoleva ovalikom vetru.

(Lepak. Sigurno ju je zalepio.)

– Zdravo – reče on. – Možeš li da me vratiš na put?

– Mogao bih – reče vozač. – Šta vi uopšte ovde radite, gospodine? Dobar način da se ubijete.

– Hitan posao.

– Ništa nije tako hitno – reče vozač polagano i ljubazno, kao da govori maloumnoj osobi. – Da ste malo jače udarili u onaj stubić, niko vas ne bi izvukao pre prvog aprila. Niste odavde, jelda?

– Nisam. Niti bih ovde bio da moj posao nije hitan kao što rekoh.

– Zaista? – Vozač bezbrižno promeni položaj, kao da čavrljaju na sporednim stepenicama, a ne kao da stoje na snežnoj oluji, a Haloranov automobil ljuljuška se sto metara iznad krošnji stabala pod njima.

– Kuda ćete? Estes?

– Ne, nego u mesto koje se zove hotel „Vidikovac“ – reče Haloran. – Malo iznad Sajdvindera...

Ali vozač je žalosno klimao glavom.

– Znam dobro gde je to – reče. – Gospodine, nikad se nećete probiti do „Vidikovca“. Putevi između Estes Parka i Sajdvindera pravi su pakao. Sneg se taloži odmah iza nas, ma kako se mi trudimo. Prošao sam kroz smetove, nekoliko kilometara odavde, koji su bili visoki gotovo dva metra. Pa i ako

dođete da Sajdvindera, put je odande zatvoren sve do Baklanda u Juti. Ni govora. – Odmahnuo je glavom. – Nećete uspeti, gospodine. Nikad nećete uspeti.

– Moram pokušati – reče Haloran dozivajući poslednje rezerve strpljivosti da mu glas ostane normalan. – Gore je dečak...

– *Dečak?* Gluposti! „Vidikovac“ se pred kraj septembra zatvara. Nemaju računice da dalje radi. Ima previše ovakvih oluja.

– To je čuvarov sin. U nevolji je.

– Otkud znate?

Izda ga strpljivost.

– Boga vam, zar ćete ovde ceo dan stajati i blebetati? *Znam, pa znam!* Hoćete li me izvući na put ili nećete?

– Nešto ste ljuti, jelda? – primeti vozač, ne posebno zbunjen. – Naravno, uđite u kola. Iza sedišta imam lanac.

Haloran sede za volan i sad sa zakašnjenjem zadrhta. Ruke su mu bile gotovo ukočene. Zaboravio je da ponese rukavice.

Kamion krenu unazad i stade iza „bjuika“. Vide da vozač iznosi dug umotan lanac. Haloran otvori vrata i viknu:

– Kako mogu da pomognem?

– Samo se mičite sa puta – odazva se vozač. – Začas ću biti gotov.

I bilo je tako. Karoserija „bjuika“ zatrese se kad se lanac zategao, a tren kasnije nade se na putu, više-manje u smeru Estes Parka. Vozač kamiona dođe do prozora i kucnu po prozoru. Haloran otvori.

– Hvala – reče. – Oprostite što sam se na vas drao.

– I drugi su se na mene drali – reče vozač pa se naceri. – Napeti ste. Uzmite. – U Haloranovo krilo padoše dve debele plave rukavice šakače. – Biće vam potrebne kad opet sletite sa puta. Napolju je hladno. Nosite ih ako ne želite da ostatak života čačkate nos kukom a ne rukom. I vratite mi ih. Isplela mi ih je žena i mnogo ih volim. Ime i adresa prišiveni su na postavi. Uzgred, da vam kažem, zovem se Huard Kotrel. Samo mi ih pošaljite nazad kad vam više ne budu potrebne. I pazite, ne želim da snosim troškove poštarine.

– Dobro – uzvрати Haloran. – Hvala. Mnogo hvala.

– Pazite. Ja bih vas odvezao, ali upetljan sam u posao kao pile u kućinu.

– OK. Još jednom hvala.

Poče da zatvara prozor, ali ga Kotrel zaustavi.

– Kad stignete u Sajdvinder – ako stignete u Sajdvinder – podite u Durkinov „Konok“. Odmah pored knjižare. Ne možete zalutati. Potražite Larrija Durkina. Recite mu da vas šalje Huard Kotrel i da želite iznajmiti njegove

motorne sanke. Navedite moje ime i pokažite ove šakače, pa će vam dati popust.

– Još jednom hvala – reče Haloran.

Kotrel klimnu glavom.

– Čudno. Nikako niste mogli saznati da je neko iz „Vidikovca“ u nevůli... telefon je sigurno crkao. Ali verujem da to znate. Ponekad i ja imam predosećaje.

Haloran klimnu.

– Ponekad ih imam i ja.

– Da. Znam da imate. Ali čuvajte se.

– Hoću.

Kotrel nestade u uzburkanoj magli i poslednji put mu mahnu, a mehaničarska kapa mu je još štrčala na glavi. Haloran krenu, lanci zaškripaše po snežnom pokrivaču na putu i naposletku se dovoljno ukopaše da „bjuik“ krene. Iza njega Hauard Kotrel mu uputi poslednji zvižduk sirene za dobru sreću. Iako to zapravo nije bilo potrebno. Haloran je osećao da mu on želi sreću.

Dva isijavanja u jednom danu, pomislio je, i ovo bi trebalo da bude dobar znak. Ali, u predznake nije verovao, bili dobri ili zli. A sresti u jednom danu dve osobe koje isijavaju (kad bi ih inače sreo četiri-pet tokom cele godine) možda i ništa ne znači. Taj osećaj konačnosti, osećaj

(kao da su stvari rešene)

koji nije mogao skroz odrediti, i dalje je u njega bio duboko usaden. Beše to...

„Bjuik“ je hteo da iskoči iz oštre krivine, a Haloran ga je vešto vozio. Nije se usuđivao da diše. Opet uključi radio i začu Aretu. Areta je bila kao grom. Svakog dana bi sa njom delio Hercov „bjuik“.

Novi nalet vetra udari u auto, koji se zanjihla i zanese. Haloran ga opsova i još se više nagnu nad volan. Areta otpeva pesmu, a zatim se opet oglasi disk-džokej, govoreći mu da je vožnja po ovakvom danu dobar način da pogine.

Haloran isključi radio.

Stigao je do Sajdvindera, iako je od Estes Parka donde vozio četiri i po sata. Kad je stigao na Planinski auto-put, bio je mrkli mrak, ali snežna oluja nije jenjavala. Dvaput je morao da stane pred smetovima koji su bili visoki sve do haube, pa čekati da naiđu čistači da prokopaju nanose. Kod jednog smeta lopatica je prešla na njegovu traku i opet zamalo nije došlo do sudara. Vozač

je za dlaku zaobišao njegova kola, nije izašao da čavrlja, ali je učinio jedan od onih pokreta sa dva prsta koje razumeju svi Amerikanci stariji od deset godina, a to nije bio znak mira.

Što se više primicao „Vidikovcu“, potreba da žuri postojala je sve neodoljivija. Sam je sebe zaticao kako gotovo neprekidno gleda na ručni sat. Kazaljke kao da su letele.

Deset minuta nakon što je skrenuo na Planinski auto-put prođe pored dva saobraćajna znaka. Silovit vetar oduvao je sneg sa znakova pa je mogao da pročita natpise. Na prvom znaku: SAJDVINDER 16 km. Na drugom: SLEDEĆIH 20 KM PUT ZATVOREN U ZIMSKIM MESECIMA.

– Lari Durkin – progundā Haloran. Njegovo tamno lice bilo je napeto i napregnuto u prigušenom zelenom odsjaju instrumenata na pultu. Šest sati i deset minuta.

– „Konoko“ pored knjižare. Lari...

I tad ga punom snagom pogodi miris narandži i misaona snaga, teška i nabijena mržnjom, ubistvena:

(GUBI SE CRNI NIGERU OVO SE TEBE NE TIČE NIGERU OKRENI SE OKRENI SE ILI ĆEMO TE UBITI OBESITI NA STABLO UZDIGNUTI TE VISOKO CRNJO IZ PRAŠUME JEBENI A ONDA SPALITI TVOJ LEŠ TAKO MI POSTUPAMO PREMA NIGERIMA ZATO SE OKRENI ODMAH)

Haloran vrisnu u tesnom prostoru automobila. Poruka mu nije došla u rečima, nego u nizu slika nalik na rebus, koje su užasnom snagom bile zabijene u njegovu glavu. Spusti ruke sa volana da otera te slike.

Tad automobil bočno lupi o zid na ivici, odskoči, napola se okrenu i zaustavi. Zadnji točkovi uprazno su se vrteli.

Haloran izbacī iz brzine pa rukama pokri lice. Nije zaplakao. Ono što mu se otelo bio je neki neujednačeni hu-hu-hu. Grudi su mu se uzdizale. Znao je: da ga je udarac zadesio na nekom delu puta gde je na jednoj ili na drugoj strani provalija, sad bi bio mrtav. Možda je to i bio cilj. I može ga ponovno pogoditi, u bilo koje doba. Moraće se zaštititi od toga. Okruživala ga je crvena snaga velike moći koja je možda – uspomena. Utapao se u instinktu.

Skinu ruke sa lica i oprezno otvori oči. Ništa. Ako je nešto ponovno nameravalo da ga zaplaši, nije uspevalo u njega da se probije. Bio je odsečen.

Da li se to dogodilo dečaku? Bože mili, da li se to dogodilo dečaćiću?

A od svih slika najviše mu je smetala slika tupog udara, kao da neko čekićem lupa po tvrdom siru. Šta li je to značilo?

(Isuse, ne ovog dečaćića. Isuse, molim te.)

Ubaci u prvu, a istovremeno malo dodade gas. Točkovi su se uprazno okretali, zahvatali sneg, okretali, pa opet zahvatali. „Bjuik“ je počeo da se pomera, njegova svetla slabo su prodirala kroz sneg koji se kovitlao. Pogleda na ručni sat. Sad je bilo skoro već pola sedam. I počeo je da oseća kako je zaista vrlo kasno.

50. VATRAM

Vendi Torens neodlučno je stajala usred spavaonice i gledala sina koji je čvrsto zaspao.

Pre pola sta zvuci su prestali. Svi, iznenada. Lift, zabava, lupa sobnih vrata koja su se otvarala i zatvarala. Umesto da je smiri, to još samo pogorša napetost koja se u njoj stvarala. Beše to poput kobnog smiraja pre konačnog grubog naleta oluje. Ali Deni je gotovo odmah zadremao. Najpre je zaspao u tanak trzav san, a poslednjih deset minuta čvrsto je zaspao. Iako ga je netremice gledala, jedva je videla polagano uzdizanje i spuštanje njegovih uskih grudi.

Zapitala se kad je zadnji put prespavao celu noć, bez nemirnih snova i dugih razdoblja tamnog bdenja, osluškujući pijanke koje su njoj postale slušne – i vidljive – tek poslednjih nekoliko dana, kako se stezao stisak „Vidikovca“ oko njih troje.

(Pravi parapsihološki fenomeni ili grupna hipnoza?)

Nije znala i smatrala je da to nije bitno. Ono što se dogodalo ionako je u svakom pogledu bilo ubitačno. Pogledala je Denija i pomislila

(Bože daj da mirno leži)

ako ga niko ne omete, možda prespava ostatak noći. Bez obzira kakva je njegova nadarenost, ipak je bio maleni dečak i bio mu je potreban odmor.

Počela se brinuti za Džeka.

Učini grimasu od iznenadnog bola, skide ruku sa usta i vide da je slo-mila nokat. A uvek je težila da ima uredne nokte. Nisu bili toliko dugi da iz zovu „kandžice“, ali ipak ih je lepo oblikovala i

(zašto brineš zbog noktiju?)

Nasmešila se, ali beše to nešto drhtavo, bez zadovoljstva.

Najpre je Džek prestao da viče i lupa po vratima. Tad je ponovo počela zabava

(kao da je uopšte ikad prestala? Zar ponekad ne bi samo odlepršala u neznanatno drugačiji kutak vremena gde je oni nisu mogli čuti?)

a kontrapunkt joj je davao treskavi lupkavi lift. Tad to prestane. U toj novoj tišini, dok je Deni spavao, učini joj se da čuje tihe zavereničke glasove iz kuhinje, baš ispod njih. Isprva je mislila da je to vetar koji je mogao da oponaša mnogo različitih ljudskih glasovnih mogućnosti, od šuštavog šapata na samrtničkoj postelji, oko okvira vrata i prozora, pa do prodornog vrištanja oko streha... vriska žene iz jeftine melodrame koja beži pred ubicom. Pa ipak, dok je ukočeno sedela pored Denija, sve je uverljivija postajala pretpostavka da su to zaista glasovi.

Džek i još neko raspravljaju o njegovom begu iz ostave.

Raspravljaju o tome da ubije ženu i sina.

Neće to biti ništa novo među ovim zidovima. Ovde je već bilo ubistava.

Pride radijatoru i prisloni uvo, ali tačno u tom času oglasi se peć i svi drugi zvuci se izgubiše u huktanju toplog vazduha koji se penjao iz podruma. Kad je za pet minuta peć prestala, zgrada je bila sasvim tiha. Čuo se samo vetar, padanje snega po zgradi i povremeno škripanje dasaka.

Pogleda slomljeni nokat. Ispod njega izbijale su kapljice krvi.

(Džek je izašao.)

(Ne govori gluposti.)

(Da, izašao je. Iz kuhinje je uzeo nož, a možda i sataru. Sad se penje ovamo, ide po ivici stepenica da ne bi zaškripale.)

(! Luda si!)

Usne su joj drhtale i na tren joj se činilo da je te reči glasno viknula. Ali tišina je potrajala.

Osećala je da je neko posmatra.

Naglo se okrenula i buljila u prozor zacrtnjen od noći, a odvratno belo lice sa tamnim krugovima umesto očiju blebetalo joj je, lice ludog čudovišta koje se sve vreme krilo u ovim zidovima što stenju...

Bila je to samo ledena šara sa spoljne strane stakla.

Izdahnu, u dugom šaptanju straha i učini joj se da čuje – ovaj put skroz razgovetno – odnegde cerekanje puno uživanja.

(Bojiš se i senke. I bez toga je dosta gadno. Do sutra ujutru bićeš zrela za ludnicu.)

Postojao je samo jedan način da stiša te bojazni i znala je kakav.

Moraće da side i proveriti da li je Džek još u ostavi.

Vrlo jednostavno. Sidi dole. Proviri. Vrti se gore. Oh, da, usput zastani i sa police uz blagajnu zgrabi poslužavnik. Kajgana se sigurno pokvarila, ali supu može podgrejati na grejalici pored Džekove pišaće mašine.

(Oh, da, i nemoj poginuti ako on dole čeka sa nožem.)

Prišla je komodi trudeći se da strese plašt straha koji je na njoj počivao. Po komodi razbacana hrpa sitniša, bonovi za benzin za hotelski kamion, dve lule koje je Džek svuda nosio, ali ih je retko pušio... i njegov privezak za ključeve.

Uze ga, na tren ga je držala u ruci, a onda spustila. Palo joj je na pamet da za sobom zaključa vrata spavaće sobe, ali to nije dolazilo u obzir. Deni je spavao. Kroz glavu su joj prolazile nejasne misli o požaru i još nešto snažnije ju je kopkalo, ali je to odbacila.

Vendi prode kroz sobu, na tren je neodlučno stajala pored vrata, a onda iz džepa kućne haljine izvadila nož i stisnula desnicom drvenu dršku.

Otvorila je vrata.

Kratak hodnik koji je vodio u njihov stan beše prazan. Električne sijalice po zidovima jarko su sijale na pravilnim razmacima, rasvetljujući plavu podlogu tepiha i vijugav isprepletan uzorak.

(Vidiš? Ovde nema veštaca.)

(Nema, naravno da nema. Oni žele da izađeš. Žele da učiniš nešto glupo i ženskasto, a ti baš to radiš.)

Opet je oklevala, jedna i poražena. Nije htela da ostavi Denija i stan u kome se osećala sigurnom, a istovremeno se morala uveriti da je Džek još i sad... zatvoren na sigurnom.

(Naravno da jeste.)

(Ali glasovi)

(Nije bilo glasova. Bio je to plod tvoje mašte. Vetar.)

- Nije to bio vetar.

Trgnu se od zvuka svog glasa. Ali potpuna sigurnost u tom glasu nagna je da krene. Zavitla nož uz bok, hvatao je krajičke svetla i bacao ih po svi-lenim zidnim tapetama. Papuče su joj šušale. Živci su joj titrali kao žice.

Došla je do ugla glavnog hodnika i zavirila. Bila je spremna da bilo šta vidi.

Nije videla ništa.

Posle trenutnog oklevanja skrenula je iza ugla i zaputila se glavnim hodnikom. Svakim korakom prema senovitom stepeništu njen se užas pojačavao i postajala je svesna da iza sebe ostavlja usnulog sina, samog i nezaštićenog. U ušima joj je sve jače odjekivao dodir papučica sa tepihom. Dvaput je pogledala preko ramena da se uveri da se niko ne šunja iza nje.

Došla je do stepeništa i položila ruku na hladni stub ograde. U predvorje je vodilo devetnaest širokih stepenica. Toliko ih je već puta prebrojala da je znala. Devetnaest stepenica prevučenih tepihom, a Džek bi mogao čučati

na svakoj. Ne! Naravno. Džek je zatvoren u ostavi iza čvrstog čeličnog zaslona i debelih drvenih vrata.

Ali predvorje je bilo tamno i – oh! – tako puno senki.

Puls joj je uporno i stalno kuckao u grlu.

Napred, malo levo, lift je bio otvoren, pozivajući je da uđe na vožnju svog života.

(Ne hvala)

Kabina lifta iznutra je bila ukrašena trakama od ružičastog i belog krep-papira. Iz dva fišeka prštale su konfete. Pri dnu, u levom uglu, bila je prazna flaša šampanjca.

Iznad sebe nasluti kretanje i okrenu se da pogleda uz tih devetnaest stepenica koje su vodile do tamnog odmorišta na prvom spratu i ništa nije videla. Ali, negde krajičkom oka je osećala da su stvari

(stvari)

odskočile u dublji mrak gornjeg hodnika, pre nego što su njene oči mogle da ih zapaze.

Opet se zagledala niza stepenice.

Desnica joj se preznojavala uz drvenu dršku noža. Premesti ga u levu ruku, desni dlan obrisa o ružičastu tkaninu kućne haljine pa vrati nož u desnicu. Gotovo nesvesna da je mozak dao telu naredbu da ide napred, počela se spuštati niza stepenice, leva noga pa desna, leva pa desna, a slobodna ruka lagano se vukla po rukohvatu.

(Gde je zabava? Nemojte se mene plašiti, vi bando ustajalih čaršava! Ne od prestrašene žene koja ima nož! Da nam zaszvira malo muzika! Živnimo malo!)

Deset stepenica, pa dvanaest, pa trinaest.

Ovamo je svetlost iz hodnika na prvom spratu prodirala mutna i žuta, i setila se da bi trebalo da upali svetlo u predvorju, ili kod ulaza u trpezariju, ili u upravnikovoj kancelariji.

Ali odnekud drugde dopiralo je svetlo, belo i prigušeno.

Naravno, neonske sijalice. U kuhinji.

Zastala je na trinaestoj stepenici, pokušavajući da se priseti da li je svetlo ugasila ili ostavila upaljeno kad su ona i Deni otišli. Nikako se nije mogla setiti.

Ispod nje u predvorju krupni naslonjači sa visokim naslonima ocrtavali su se u lokvama senki. Staklo na vratima predvorja bilo je belo od jednoličnog pokrivača nanesenog snega. metalni dugmići u jastucima na sofi blistali su kao mačje oči. Bilo je stotine mogućih skrovišta.

Od straha su joj se kočile noge. Nastavila je da silazi.

Sedamnaesta, pa osamnaesta, pa devetnaesta.

(Stigosmo u prizemlje, gospodo. Oprezno izađite.)

Vrata plesne dvorane bila su širom otvorena, iz njih je sipila crnina. Iznutra se čulo pravilno otkucavanje, kao kod bombe. Ukočila se, a onda se setila sata na okviru peći, sata ispod stakla. Džek i Deni sigurno su ga navili... a možda se i sam navio, kao i sve ostalo u „Vidikovcu“.

Okrenula se prema recepciji. Nameravala je da prođe kroz vratašca, pa kroz upravnikovu kancelariju do kuhinje. Na prigušenom sjaju srebra videla je ostavljen poslužavnik sa onim što im je trebalo da bude ručak.

Tad zakuca sat, kao zveckava melodija.

Vendi se ukoči, jezik joj se digne do nepca. Onda se opustila. Bilo je osam, i to je bilo sve. Osam sati

... *pet, šest, sedam...*

Brojila je otkucaje. Odjednom joj se učini da će pogrešiti ako ponovo krene pre nego što sat utihne.

... *osam... devet...*

(?? Devet ??)

... *deset... jedanaest...*

Odjednom joj sa kasnim paljenjem sinu. Nespretno se okrenula da se vrati prema stepenicama, ali već je znala da je prekasno. Ali, kako je mogla da zna?

Dvanaest.

Upališe se sva svetla u plesnoj dvorani. Začu se snažan tuš orkestra. Vendi naglas vrisnu, ali njen vrisak beše beznačajan prema tresku tih li-menih pluća.

– *Dole masku!* – odjekivao je poziv. – *Dole masku! Dole masku!*

Tad izblede, kao u nekom dugom hodniku vremena, ostavivši je ponovo samu.

Ne, ne samu.

Okrenula se i on je dolazio po nju.

Bio je to Džek, a opet nije bio Džek. Oči su mu blistale od praznog ubilačkog bleska. Na njegovim dobro poznatim ustima sad je drhtao žalostan cerek.

U ruci mu je bio čekić za *roque*.

– Mislila si da si me zatvorila? Jesi li tako mislila?

Čekić zviznu kroz vazduh. Ustuknula je, posrnula preko klupice i pala na tepih u predvorju.

– Džek...

– Kučko – šapnuo je. – Znam šta si.

Opet se spusti čekić siktavom ubilačkom brzinom i zari joj se u stomak. Vrisnula je, odjednom je potonula u okean bola. Nejasno je videla kako čekić odskoče. Spoznade iznenadnu i poražavajuću činjenicu da namerava da je nasmrta premlati čekićem koji drži u rukama.

Opet pokuša da vrisne, da ga zamoli da zbog Denija prestane, ali ostade bez daha. Mogla je samo slabo da zaječi, a to i nije bio neki zvuk.

– Sad. Sad, boga ti – reče on cereći se. Nogom odbaci klupicu. – Sad ćeš dobiti ono što si zaslužila.

Čekić zamahnu nadole. Vendi se skotrlja na levi bok, a kućna haljina joj se zaplete iznad kolena. Džekov stisak na čekiću popusti kad je udario po podu. Morao je da se sagne i digne čekić, a ona je tad jurnula prema stepeništu; najzad joj se u jecaju vratio dah. Želudac joj je bio sav uzbrideo od bola.

– Kučko – rekao je cerekajući se i pošao za njom. – Kučko smrdljiva, dobićeš ono što ti pripada. Dobićeš.

Začula je kako čekić seče vazduh, a tad joj desni bok prasnu kad ju je vrh čekića pogodio tačno ispod prsa i slomio joj dva rebra. Pade na stepenište, a razdirao ju je novi bol jer je udarila u povredeni bok. Ali instinktivno se okrenula i odmakla, a čekić joj zviznu pored obraza i promaši je za dlaku. Uz potmuo udarac zari se u duboku tkaninu tepiha na stepeništu. Tada je videla nož koji je u padu ispustila iz ruke. Blistao je na četvrtoj stepenici.

– Kučko – ponovio je. Spusti se čekić. Trznula se uvis. Udari je ispod kolena. Potkolenica joj odjednom usplamte. Niz list joj poteče krv. A čekić se opet spuštao. Trznu glavom i čekić odalami stepenicu između njenog vrata i ramena, oderavši joj uvo.

Opet je zavitlao čekićem i sada se skotrljala prema njemu niza stepenice. Izvan domašaja čekića. Ote joj se vrisak, jer su slomljena rebra lupnula i zaškripala. Lupi ga celim telom u bedra, on izgubi ravnotežu i pade uz besan i iznenađen vrisak. Bacakao se da ne bi izgubio ravnotežu na stepenicama. Tad pljusnu na pod, a čekić mu izlete iz ruke. Seo je i na tren ju je šokirano posmatrao.

– Ubiću te zbog ovoga – rekao je.

Prevrnuo se i ispružio ruku da dohvati čekić. Vendi se sa mukom digla. Leva noga bolela ju je sve do kuka. Lice joj je bilo pepeljastoblede, ali staloženo. Skočila mu je na leda kad je stegnuo ručicu čekića za *roque*.

– *Oh, bože mili!* – vrisnula je u senovito predvorje „Vidikovca“ pa mu do drške zarinula kuhinjski nož u krsta.

Ukočio se ispod nje i vrisnuo. Pomislila je da u čitavom životu nije čula tako grozan zvuk. Kao da su vrisnule daske, prozori i vrata u hotelu. Vrisak

kao da je neprekidno odjekivao dok je on ukočen ležao pod njom. Bili su kao salonska igra – šarada konja i jahača. Samo što su leđa njegove crvenoplave kockaste flanelske košulje postajala sve tamnija i vlažna od krvi.

Tad klonu i odbaci je na povređeni bok pa je zastenjala.

Neko vreme je ležala i teško disala, i nije mogla da se pomeri. U svim delovima tela mučio ju je nesnosan bol. Kad god bi udahnula, nešto bi je podmuklo probolo, a vrat joj je bio vlažan od krvi iz povrednog uva.

Čula se samo njena borba da diše, vetar i otkucavanje sata u plesnoj dvorani.

Konačno prisili samu sebe da ustane i odšepa do stepenica. Kad je tamo stigla, uhvatila se ograde, spuštene glave. Zapljuskivali su je talasi nemoći. Kad je to minulo, počela je da se penje, zdravom nogom i držeći se za rukohvat. Jednom je podigla pogled, očekujući da će gore videti Denija, ali stepenište je bilo prazno.

(bogu hvala, on spava, bogu hvala bogu hvala)

Na šestoj stepenici morala se odmoriti, spuštene glave. Njena plava kosa rasula se po rukohvatu. Iz grla joj je bolno šištao vazduh kao da ima bodlje. Desna strana beše joj kao natekla vrela masa.

(Hajde, Vendi, hajde, stara moja, zaključaj za sobom vrata, a onda gledaj štetu. Još trinaest stepenica, nije to tako loše. A kad stigneš gore u hodnik, možeš puzati. Dopuštam ti.)

Udahnula je toliko vazduha koliko su joj dopuštala slomljena rebra i napola se dovuče, a napola pade na sledeću stepenicu. Pa na sledeću.

Bila je na devetoj stepenici, gotovo na pola puta, kad se iza nje i ispod nje začuo Džekov glas. Rekao je zadebljanim glasom:

– Kučko. Ubila si me.

Obuze je užas crn kao ponoć. Pogledala je preko ramena i videla kako Džek polako ustaje.

Pogurio se i ona vide kako iz njih viri drška kuhinjskog noža. Oči kao da su mu se stisnule, gotovo su se izgubile u bledim namreškanim naborima kože oko očiju. U levoj ruci opušteno je držao čekić za *roque*. Vrh beše krvav. Gotovo u sredini zario se dronjak njene ružičaste kućne haljine.

– Daću ti ono što si zaslužila – šapnuo je i zateturao prema stepenicama.

Jecajući od straha počela je opet da se diže. Deset stepenica, dvanaest, trinaest. Ali odmorište u prizemlju još je delovalo tako daleko iznad nje kao nedostižan planinski vrh. Sad je dahtala, a bok je protestno vrištao. Kosa joj je divlje lelujala napred-nazad ispred lica. Znoj ju je štipao za oči. Otkucavanje sata ispod kupole u plesnoj dvorani ispunjavalo joj je uši, a kao kontrapunkt služili su Džekovi zasoptali bolni uzdisaji kad je krenuo uza stepenice.

51. STIŽE HALORAN

Lari Durkin bio je visok i mršav, a njegovo mrzovoljno lice okruživala je raskošna griva crvene kose. Haloran ga je uhvatio baš kad je odlazio sa benzinske stanice „Konoko“, a mrzovoljno lice duboko je zarinuo u vojničku bundu. Nije mu se dalo da više posluje tog olujnog dana, bez obzira iz koje je daljine Haloran stigao, a još mu se manje dalo da jedne od svojih dveju motornih sanki iznajmi ovom crncu divljeg pogleda koji je želeo gore u stari „Vidikovac“. Hotel je bio ozloglašen među stanovnicima koji su veći seo života proveli u gradiću Sajdvinderu. Gore je bilo ubistava. Neko vreme hotel su vodili gangsteri, a jedno vreme držali su ga i bezobzirni poslovni ljudi. A gore u starom „Vidikovcu“ događale su se stvari koje nikad nisu dospеле u novine, jer novac vrlo uverljivo govori. Ali, stanovnici Sajdvindera stvorili su poprilično jasnu predstavu. Odavde je bila većina sobarica, a sobarice mnogo toga vide.

Ali, kad je Haloran naveo ime Hauarda Kotrela i pokazao Durkinu natpis u jednoj plavoj rukavici šakači, vlasnik benzinske stanice se rastopio.

– On vas je poslao, jelda? – zapita Durkin otključavši vrata i propustivši Halorana. – Veseli me da stara propalica još ima malčice mozga. Mislio sam da je pobenavio. – Kvrvcnu prekidač i niz vrlo starih i vrlo prljavih neonskih svetiljki umorno zazuja u život. – A šta vi, sto mu gromova, tražite u tom hotelu, čoveče?

Haloranova hrabrost počela je da se lomi. Poslednji kilometri pred Sajdvinderom behu vrlo teški. Jedan nalet vetra koji je verovatno imao brzinu od sto kilometara na sat zavrteo je „bjuik“ za trista šezdeset stepeni. A pred njim su još bili kilometri i kilometri, a sam bog zna šta ga na kraju čeka. Plašio se za dečaka. Sad je bilo već deset do sedam i morao je opet proći celu tu pesmu i ples.

– Neko gore je u nevolji – rekao je vrlo oprezno. – Domarov sin.

– Ko? Torensov sin? A u kakvoj li je nevolji?

– Ne znam – promumlja Haloran. Smuču mu se pri pomisli kako gubi vreme. Razgovarao je sa provincijalcem, znao je da svaki provincijalac ima sličnu potrebu da zaobilazno pristupa svom poslu, da njuška po čoškovima i po stranama pre nego što se uvali u posao. Ali, vremena nije bilo, jer sad je on bio prestravljeni niger, a ako ovo dalje potraje, možda će odustati i odjuriti.

– Čujte – reče. – Molim vas. Moram gore, a za to su mi potrebne motorne sanke. Platiću koliko zatražite, ali boga vam, pustite me da obavim posao!

– Dobro – hladno će Durkin. – Ako vas je poslao Hauard, dovoljno mi je. Uzmite ovu „arktičku macu“. U kanisteru ću vam dati dvadeset litara benzina. Rezervoar je pun. Valjda ćete se odvesti gore i nazad dole.

– Hvala – reče Haloran, ali ne baš sasvim odlučno.

– Cena je dvadeset dolara, uključivši gorivo.

Haloran iz novčanika izvuče dvadeseticu, pa mu je pruži. Durkin je tutnu u džep na košulji i ne pogledavši je.

– Možda će biti bolje da se trampimo za kapute – reče Durkin svlačeći bundu. – Taj vaš kaput noćas neće ništa vredeti. Vratićete mi ga zajedno sa motornim sankama.

– O, hej, ne bih mogao...

– Ne prepirite se sa mnom – prekinu ga Durkin, i dalje blago. – Neću vas poslati da se mrznete. Idem samo preko dve ulice i sešću kod kuće za večeru. Dajte mi.

Lagano ošamućen Haloran je trampio kaput za Durkinovu krznom postavljenu bundu. Sa tavanice su slabo zujale neonske sijalice i podsećale ga na svetla u kuhinji u „Vidikovcu“.

– Torensov sin – reče Durkin i odmahne glavom. – Simpatičan mali, jelda? On i tata dolazili su više puta. Pre nego što je veliki sneg pao. Uglavnom su vozili hotelski kamion. Video sam da se njih dvojica dobro slažu. Taj dečak mnogo voli tatu. Nadam se da mu je dobro.

– I ja. – Haloran zatvori rajsfērslus na jakni i veza kapuljaču.

– Pomoći ću vam da ovo izvedete – reče Durkin. Gurnuli su motorne sanke preko nauljenog betona prema vratima garaže. – Jeste li ikada pre ovo vozili?

– Nisam.

– Pa, nema tu ništa posebno. Uputstva su nalepljena na pultu, ali zapravo se sve svodi na zaustavljanje i kretanje. Ručica za gas vam je ovde, kao i na motociklu. Na drugoj strani je kočnica. Pritisnite je u krivinama. Ova bebica vozi sto deset kilometara po tvrdom snegu, ali po ovom ćete postići najviše osamdeset, a i to je kao grom.

Sad su bili na snegom pokrivenom prednjem delu benzinske stanice, a Durkin je povisio glas da nadjača zavijanje vetra.

– Zadržite se na putu! – dreknu Haloranu na uvo. – Dobro pazite na stubiće na ogradi i na saobraćajne znakove i mislim da će biti sve dobro. Ako skliznete sa puta, mrtvi ste. Jasno?

Haloran klimnu glavom.

– Čekajte trenutak! – reče mu Durkin, pa potrča nazad kroz ulaz garaže. U međuvremenu, dok njega nije bilo, Haloran okrenu kontaktni ključ i isproba ručicu za gas. Motorne sanke kašljucnuše nemirno.

Durkin se vrati sa crveno-crnom kapom.

– Navucite ovo ispod kapuljače! – povika.

Haloran je navuče. Tesno je prijanjala, ali odseče sav ledeni vetar od njegovih obraza, čela i brade.

Durkin se nagnu tik uz njega da bi ga čuo.

– Mislim da naslućujete stvari, kao ponekad Haui – reče on. – Nema veze... osim što je hotel ovde ozloglašen. Ako želite, daću vam pušku.

– Sumnjam da će mi koristiti – odbrusi Haloran.

– Kako želite. Ali ako nadete dečaka, dovedite ga u Pič lejn, broj šesnaest. Moja žena spremiće mu toplu supu.

– OK. Hvala na svemu.

– Čuvajte se! – dreknu Durkin. – Ostanite na putu!

Haloran klimnu glavom i polako okrenu ručicu za gas. Motorne sanke su prele i krenule. Prednja svetla odsecala su svetlosni snop kroz sneg koji je gusto padao. U retrovizoru spazi Durkinovu uzdignutu ruku i uzdignu svoju. Tad upravljač premesti ulevo i vozio se glavnom ulicom. Sanke su glatko išle ispod belog svetla uličnih svetiljki. Brojčanik se zaustavio na pedeset kilometara na sat. Sedam sati i deset minuta. U „Vidikovcu“ su Vendi i Deni spavali, a Džek Torens je sa prethodnim čuvarom raspravljao o pitanjima života i smrti.

Pet ulica dalje završavale su se ulične svetiljke glavne ulice. Još skoro kilometar bilo je kućica čvrsto zatvorenih pred olujom, a zatim samo mrak u kome je duvao vetar. Našavši se opet u crnini, bez drugog svetla osim tankog snopa prednjeg svetla na sankama, opet ga spopade užas, detinjast strah, utučen i obeshrabren. Nikad se nije osećao ovako usamljeno. Nekoliko minuta, dok su retka svetla iz Sajdvindera jenjavala i nestajala u retrovizoru, gotovo je neodoljiv bio nagon da zaokrene i da se vrati. Razmišljao je: ma koliko se Durkin brinuo za sina Džeka Torensa, nije ponudio da u drugim sankama pode sa njim.

(TAJ HOTEL JE OVDE OZLOGLAŠEN.)

Škrgućući zubima, podiže ručicu za gas i gledao je kako igla na brzometru skače sa šezdeset i zaustavlja se na sedamdeset. Činilo mu se kao da ide užasno brzo, a opet se bojavao da nije dovoljno brzo. Ovom brzinom

trebalo bi mu gotovo sat do „Vidikovca“. Ali, ubaci li u veću brzinu, možda uopšte neće stići onamo.

Prilepio je pogled na zidiće koji su promicali. Na svakom stubiću bili su reflektori veličine kovanice od deset centi. Mnogi su stubići bili zatrpani snegom. Dvapat je video znakove za krivinu opasno kasno i osećao kako se sanke penju po smetovima koji su zaklanjali provaliju, pre nego što bi se vratile onde gde je leti bio put. Brojčanik je besomučno polagano odbrojavao kilometre: deset, petnaest i na kraju dvadeset. I ispod pletene kape lice mu se počelo ukrućivati, a noge više nije osećao.

(Pa, dao bih sto dolara za par skijaških pantalona.)

Kako bi prolazio pokoji kilometar, njegov užas je rastao. Kao da je atmosfera bila otrovna i zgušnjavala se kad bi joj se neko približavao. Je li ikad pre bilo ovako? Zapravo mu se „Vidikovac“ nikad nije svidao, a i drugi su delili njegovo mišljenje, ali ovako kao sad nije nikad bilo.

Osećao je da onaj glas koji ga je zamalo ubio ispred Sajdvindera i dalje želi da prodre, probije se kroz njegove obrambene mehanizme i zađe unutra u mekano meso. Ako je tamo pre četrdeset kilometara bilo ovako snažno, koliko li će snažnije biti sada? Nije mogao sasvim to da odagna. Nešto je od toga proticalo i plavilo njegov mozak stravičnim podsvesnim slikama. Sve češće je pred sobom video teško povređenu ženu u kupatilu kako bespomoćno uzdiže ruke da se odbrani od udaraca, a sve je više osećao da je ta žena verovatno...

(Isuse! Čuvaj se!)

Ograda se pred njim isprečila kao teretni voz. Onako zamišljen nije opazio znak krivine. Oštro trgnu upravljač sanki udesno, a one se zaokrenuše i nagnuše. Odozdo dopre oštro struganje sanki po kamenu. Pomisli da će ga sanke izbaciti, i zaista su posrtale da održe ravnotežu pre nego što su se napola dovezle, a napola odskakutale nazad dole, na više-manje ravnu površinu snegom pokrivenog puta. Tad pred njim osvanu ponor, prednje svetlo pokazivalo je nagli završetak snežnog pokrivača, a iza toga mrak. Okrenu sanke u drugom smeru. U grlu mu je mučno pulsiralo.

(Zadrži se na putu Diki družice stari.)

Prisilio je samog sebe da još da gas. Sad je igla brzinometra zastala na osamdeset. Vetar je huktao i zavijao. Prednje svetlo probadalo je mrak.

Nakon neodredenog vremena, zaobišao je smetom pokrivenu ogradu i pred njom ugledao titravo svetlo. Samo na tren, a onda ga prekri nagib zemlje. Svetlo je bilo tako letimično da se uverio da on to samo umišlja, kad ga opet vide na drugom zaokretu, neznatno bliže, sledećih nekoliko

sekundi. Ovog puta nije mogao sumnjati da je to istina. I previše ga je često video iz ovog ugla. Beše to „Vidikovac“. Kao da su bila upaljena sva svetla u prizemlju i predvorju.

Jedan deo njegovog straha – onaj koji je bio vezan za sletanje sa puta ili uništenje sanki na nevidljivoj krivini – skroz se rastopio. Sanke su sigurno zaokrenule u prvi deo serpentine koje se on sad tačno sećao stopu po stopu, i tad svetlo obasja

(o dobri bože šta je ovo)

na put pred njim. Izdvajalo se u oštrim crno-belim obrisima. Haloran prvo pomisli da je to neki odvrtni veliki vuk koga je oluja dovela sa visina. Onda, kad se tome primakao, prepoznao ga je i grlo mu se stisne od užasa.

Ne vuk nego lav. Lav od žive ograde.

Crte lica behu mu maska crne senke i snega, a butine je napregnuto savio spreman da skoči. I zaista je skočio, sneg se uzburkao oko njegovih uzdrhtalih zadnjih nogu, u tihoj eksploziji kristalnog bleska.

Haloran vrisnu i oštro zaokrenu upravljajući desno, a istovremeno se sagnu. Bol od grebanja i razdiranja proširi mu se po licu, po vratu, po ramenima. Pri dnu otpozadi kapa je bila pocepana. Beše izbačen iz sanki. Udari u sneg, polete kroz njega i prevrnu se.

Osećao je da lav dolazi po njega. U nozdrvama je osećao gorak zadah zelenog lišća i božikovine. Velika šapa od žive ograde odalami ga po krstima, pa je odleteo tri metara kroz vazduh, raskrečen kao krpna lutka. Vide kako sanke ostavši bez vozača udaraju u ogradu i propinju se, a prednji far osvetljavao je nebo. Sa treskom se prevrnu i ciknu.

Tad se lav od žive ograde baci na njega. Začu se prasak i šuštanje. Nešto zagreba po bundici i razdera je. Možda ukočene grančice, ali Haloran je znao da su to kandže.

– Ti ne postojiš! – drećao je Haloran lavu od žive ograde koji ga je obilazio i režao. – *Uopšte ne postojiš!*

Sa mukom se uspravio i prešao pola puta do sanki pre nego što je lav navalio, pa ga čaporkom, kojem su vrhovi bili kao igle, odalamio po glavi. Haloran vide sva svetla koja su praštala.

– Nema te – reče on ponovo, ali beše to samo slab šapat. Kolena mu pokleknuše i klonu na sneg. Puzao je prema sankama. Desni obraz bio mu je kao krvava krpa. Lav ga opet napade i skotrlja ga na leđa kao kornjaču. Raspoloženo je rikao.

Haloran se borio da dode do sanki. Ono što mu je bilo potrebno beše tamo. A tad ga lav ponovo napade derući kandžama.

52. VENDI I DŽEK

Vendi se odvaži pa opet pogleda nazad. Džek je bio na šestoj stepenici, oslanjao se na ogradu kao i ona. Još se cerio, a tamna krv polako je izbijala kroz taj cerek i curila mu niz vilice. Pokazivao joj je zube.

– Mozak ću ti razbiti. Jebem ti, mozak ću ti razbiti.

Sa mukom se pope na sledeću stepenicu.

Podbode je panika, a bol u boku malo splasnu. Vukla se što je mogla brže, bez obzira na bol, grčevito se držeći ograde. Dođe na vrh i baci pogled iza sebe.

On kao da je dobijao snagu. Od vrha su ga delile samo četiri stepenice, udaljenost je merio čekićem za *roque* koji je držao u levoj ruci, dok se desnom vukao prema vrhu stepeništa.

– Tačno iza tebe – dahtao je kroz krvav cerek kao da joj čita misli. – Tačno sam iza tebe, kučko. Da te kaznim.

Posrćući je pobegla kroz glavni hodnik, pritiskajući ruke na bok.

Sa treskom se naglo otvoriše vrata jedne sobe i pojavi se muškarac sa zelenom maskom vukodlaka.

– *Divota od zabave, jelda?* – dreknu joj u lice i povuče navoštenu uzicu smotuljka. Odjeknu tresak i odjednom su posvuda oko nje lebdele trake od krep-papira. Čovek sa maskom vukodlaka je gakao i zalupio vrata svoje sobe. Pade napred na tepih koliko je dug i širok. Činilo joj se da će joj desni kuk prsnuti od bola i očajnički je suzbijala crninu nesvestice. Nejasno začu kako ide lift, a pod raširenim prstima vide da se uzorak na tepihu miče, niže i vijugavo uvija.

Iza nje mlatnu čekić i ona se jecajući baci napred. Iza ramena vide kako se tetura Džek, kako gubi ravnotežu i kako spušta čekić tren pre nego što se skljkao na tepih, zapljusnuvši ga svetlim mlazom krvi.

Čekić ju je dohvatio između lopatica i na tren je bol bio tako silan da je mogla samo da se previja otvarajući i stiskajući šake. Nešto je u njoj preuklo. To je razgovetno čula, i nekoliko trenutaka bila je svesna samo maglovito i prigušeno, kao da stvari samo posmatra kroz oblačni omot gaze.

Vrati joj se puna svest, sa njom užas i bol.

Džek je pokušavao da ustane i dokrajči posao.

Vendi pokuša da ustane i utvrdi da to nije moguće. Od napora kao da su joj po leđima tekle električne struje. Zapuza postrance. Za njom je puzao Džek služeći se čekićem za *roque* kao štakom ili štapom.

Došla je do ugla i prošla ga. Rukama se odgurnu od ugla. Njen užas se pojača. Mislila je da to više nije moguće, ali bilo je. Bilo je sto puta gore što ga više ne vidi, niti zna koliko joj je blizu. Dok se vukla, čupala je pregršt dlaka sa tepiha i došla je na pola tog kratkog hodnika pre nego što je spazila da su vrata spavaće sobe širom otvorena.

(Deni! O, Isuse)

Sa mukom se uspravila na kolena, a onda se rukom naslonila na zid, pa se digla na noge, prsti su joj klizili po svilenom zidnoj tapeti. Noktima je ostrugala trake. Nije se osvrtala na bol, i napola je kročila, a napola se dovikla kroz vrata kad se Džek opet pojavio kod ugla i počeo da se probija prema otvorenim vratima oslanjajući se na čekić za *roque*.

Uхватиła se za ivicu komode, uspravila se i naslonila na dovratak.

Džek dreknu na nju:

– Ne zatvaraj ta vrata! Prokletnice, da se nisi *usudila* da ih zatvoriš!

Zalupila je vrata i povukla zasun. Levom rukom divljački je prepivala po komodi, oborivši novčiće na pod gde su se razili u svim pravcima. Zgrabi privezak za ključ baš kad je čekić zviznuo na vrata tako da su se zatrešala. Ugura ključ u bravu i okrenu udesno. Začuvši škljocanje vrata, Džek vrisnu. Čekić se sruči na vrata u nizu udaraca od kojih je zadrhtala i ustuknula. Kako on to može kad mu je u ledima nož? Otkud mu snaga? Pozelela je da vrisne: „Zašto nisi mrtav?“, prema zaključanim vratima.

Umesto toga se okrenula. Ona i Deni moraće u susedno kupatilo da se i tamo zaključaju, ukoliko Džek provali vrata spavaće sobe. U divljem nalletu pade joj na pamet da pobegnu liftom za sudove, ali odustade. Deni je bio dovoljno malen da stane u lift, ali ona nema snage da drži uže. Mogli bi se stropoštati.

Znači, obavezno u kupatilo. A ako Džek i tu provali...

Ali na to nije htela da misli.

– Deni, dušo, moraš se probuditi i...

Krevet beše prazan.

Kad je čvrsto zaspao, bacila je na njega čaršav i jedno ćebe. Sad su bili razbacani.

– Uхватиću vas ja! – drao se Džek. – Uхватиću vas!

Svaku drugu reč naglašavao je udarcem čekića za *roque*, ali Vendi se ni na šta nije osvrtala. Cela njena pažnja bila je usmerena na taj prazan krevet.

– *Izađi! Otključaj ova prokleta vrata!*

– Deni? – šapnula je.

Naravno... kad ju je Džek napao. Doprlo je do njega, kao što su do njega uvek dolazile snažne emocije. Možda je u košmaru i sve video. Sakrio se.

Nespretno je pala na kolena, opet je preseče bol iz natekle i krvave noge, i pogleda ispod kreveta. Samo kuglice prašine i Džekove papuče.

Džek uzviknu njeno ime, a ovaj put, kad je zamahnuo čekićem, od vrata odskoči duga drvena daska i odbi se od tvrdi pod. Sledeći udarac donese mučan tresak, poput suvog pruča ispod sekire. Krvav vrisak čekića, ubačen kroz novu rupu u vratima beše povučen, pa se ponovo spusti, a iverje polete po sobi.

Vendi se opet uspravi na noge, držeći se za nogu kreveta pa odšepa do ormara. Probadala su je slomljena rebra tako da je ječala.

– Deni?

Besomučno je odgurnula obešenu odeću. Nešto odeće skliznu sa vešalica i nimalo ljupko polete na pod.

Nije ga bilo u ormanu.

Odšepala je prema kupatilu i kad je došla do vrata, baci pogled preko ramena. Opet se čekić probi kroz vrata proširivši otvor, a tad se pojavi ruka pipkajući zasun. Užasnuto vide da je u bravi ostao Džekov svežanj ključeva.

Ruka povuče zasun, a pritom lupi u svežanj ključeva. Veselo su zveknuli. Ruka ih pobeđonosno zgrabi.

Jecajući dovukla se u kupatilo i lupila vratima baš kad su se sa treskom otvorila vrata spavaće sobe i Džek ričući upao.

Vendi navuče zasun i okrenu ključ. Očajnički se osvrtala. Kupatilo je bilo prazno. Denija ni ovde nije bilo. A kad u ogledalu ormarića za lekove spazi svoje okrvavljeno i užasnuto lice, razveseli se što ga nema. Uvek je smatrala da deca ne smeju prisustvovati svađama roditelja. A možda se ona stvar koja sad pustoši u spavaćoj sobi, prevrće i razbija predmete, naposljetku iscrpi i pre nego što pode za njenim sinom. Možda će, pomislila je, pomoći još više da ošteti tu stvar... možda će je i ubiti.

Oči su joj brzo klizile po porculanskim površinama industrijske izrade u kupatilu. Tražila je nešto što bi joj poslužilo kao oružje. Sapun, ali smatrala je da to ne bi bilo dovoljno smrtonosno ni kad bi ga umotala u peškir. Sve ostalo bilo je u alatnici. Bože, zar ništa ne može preduzeti?

Iza vrata su se i dalje čuli životinjski zvuci razaranja, praćeni pijanim povicima da će „oni dobiti šta zaslužuju“ i „platiti za ono šta su mu učinili“. „Pokazaće on njima ko je gospodar“. Oni su „bezvredna paščad“, i on i ona.

Udarac. Prevrnuo se njen gramofon. Pa potmuo lom kad je smrskao polovni televizor. Zveket stakla na prozoru praćen hladnom promajom

ispod vrata kupatila. Tup udarac kad je pocepao duškeke na dvostrukim krevetima na kojima su zajedno spavali, bok uz bok. Tresak dok je Džek nemilice mlatio čekićem po zidovima.

U tom drečavom, suludom, razdraganom glasu nije bilo ni traga onom pravom Džeku. Čas je cvileo od samosažaljevanja, izdizao se u otužne vrisbove. Sa jezom se setila vrisaka koje je ponekad čula na odeljenju za gerijatriju u bolnici gde je na leto radila dok je bila srednoškolka. Senilna demencija. Pred vratima nije više bio Džek. Čula je sulud mahnit glas samog „Vidikovca“.

Tresnu čekićem po vratima kupatila i izbi debeli komad tankog panela. Pola ludog razjarenog lica buljilo je u nju. Usta i obrazi i grlo penili su se od krvi, a ono jedino oko koje je videla beše sićušno i svinjsko i blistavo.

– Nemaš gde, pizdo – dahnu joj kroz cerek. Opet se spusti čekić, otpadoše daščice u kadu i po blistavoj površini ormarića za lekove...

(!! Ormarić za lekove!!)

Ote joj se očajnički jecaj dok se okretala, zaboravivši trenutno na bol, i zalupila vrata ormarića. Poče da pretura po ormariću. A onaj mukli glas iza nje je rikao:

– Evo me! Evo me, krmačo!

Mehanički i besomučno uništavao je vrata.

Bočice i teglice padoše pod njenim prstima koji su ludo tražili. Sirup protiv kašlja, vazelin, šampon „klerol“ sa lekovitim sastojcima, peroksid, benzokain. Padoše u umivaonik i rasprsnuše se.

Uhvatila je žilete baš kad je opet začula ruku kako pipka zasun i ključaonicu.

Izvuče jedan žilet, opipa ga, dah joj je izlazio u ostrim kratkim soptajima. Posekla je jagodicu na palcu. Okrenula se i zarezala ruku koja je okrenula ključaonicu i sad pipkala zasun.

Džek vrisnu. Ruku hitro povuče.

Dahćući, držeći žilet između palca i kažiprsta, čekala je da opet pokuša. Pokušao je, a ona je zasekla. Opet je vrisnuo, pokušao ju je uhvatiti za ruku, a ona ga ponovo zaseče. Žilet joj se obrnu u ruci, opet je poseče i pade na pločicu pored ve-ce šolje.

Vendi izvadi novi žilet i pričekala.

Pokret u susednoj sobi...

(??? zar odlazi???)

A kroz vrata spavaće sobe dopre zvuk. Prodorani zvuk, kao zujanje buba.

Džekovo gnevno rikanje i tad – da, da, u to je bila sigurna – otišao je iz domarovog stana, probijao se kroz rusvaj i izašao na hodnik.

(?? Neko dolazi rendžer Dik Haloran??)

– Oh, bože – progundala je slomljeno kroz usta koja kao da su bila puna slomljenih štapića i stare piljevine. – Oh, bože, oh, molim te.

Sad je morala da ode, morala je da potraži sina tako da se rame uz rame uhvate ukoštac sa ostatkom njegovog košmara. Ispružila je ruku i pipkala po zasunu. Ruka kao da joj se na kilometre protegnula. Naposljetku je povukla zasun. Otvorila je vrata, oteturala napolje i odjednom je obuze užasno ubedenje da se Džek samo pretvarao da odlazi, da leži u zasedi i da nju čeka.

Vendi se osvrnu. Soba beše prazna, a i dnevni boravak. Posvuda porazbacani i razlupani predmeti.

Ormar? Prazan.

Tad se na nju sručiše nežne sive senke i ona pade na madrac koji je Džek strgnuo sa kreveta. Onesveščena.

53. HALORAN ONESPOSOBLJEN

Haloran dođe do prevrnutih motornih sanki baš kad se, dva kilometara odatle, Vendi dovukla iza ugla u kratki hodnik koji je vodio u čuvarov stan.

Nisu mu bile potrebne sanke, nego posuda sa benzinom koju su dve elastične vrpce pričvrščavale napred. Ruke su mu i dalje bile u plavim rukavicama Hauarda Kotrela. Zgrabi gornju vrpcu pa je odmaknu, a lav od žive ograde rikao je iza njega. Činilo mu se da taj zvuk postoji više u njegovoj glavi nego izvan nje. Težak udarac pade mu po levoj nozi. Koleno zajeca od bola, jer se zglobovi savili u neprirodnom smeru. Kroz Haloranove stisnute zube ote se uzdah. Sad ga svakog časa može ubiti, zasitio se igre sa njim.

Tražio je drugu vrpcu. Lepljiva krv tekla mu je u oči.

(Rika! Udar!)

Ovaj ga udarac mlatnu po pozadini, gotovo ga je prevrnuo sa sanki i odbacio od njih. Branio je – bez preterivanja – goli život.

Tad oslobodi drugu vrpcu. Pripri posudu benzina uz telo, a lav ga ponovo napade i prevrnu na leđa. Vide ga ponovo: samo senka u mraku i sneg koji pada, košmarno kao pokretni oluk. Haloran odvrnu čep posude kad ga je pokretna senka napala, podigavši oblake snega. Kad se ponovo pomerila, odvrnuo je poklopac posude i osetio prodoran zadah benzina.

Haloran kleknu i kad mu se lav primaknu, nisko nagnuti i neverovatno brz, poprska ga benzinom.

Začu se cicanje i pljuvanje, i lav ustuknu.

– Benzin! – poviče Haloran drečavim, slomljenim glasom. – Zapaliću te, bebice! Razmisli dok možeš.

Lav opet nasrnu na njega, još je besno pljuvao. Haloran ga opet popraska, ali ovaj put lav nije uzmakao. Navalio je. Haloran je više osetio nego što je video kako glava lava traži njegovo lice. Bacio se unazad, pa je delimično izbegao šapu. Ali ipak ga je lav dobro odalamio po gornjem delu grudnog koša, i tamo usplamte bolna vatra. Preli se benzin iz kante koju je još držao pa ga ovlaži po desnoj šaci i ruci, leden kao smrt.

Sad je na leđima ležao u snežnom prekrivaču, desetak koraka desno od sanki. Zadrhtali krupni lav uspravi se levo od njega. Opet mu se primicao. Haloranu se učini da vidi kako trza repom.

Zubima strgnu Kotelovu rukavicu sa desne ruke i oseti navlaženu vunu i benzin. Razdera ivicu bundice i tutnu ruku u džep na pantalonama. U džepu se zajedno sa ključevima i sitnijem nalazio otrcani stari upaljač „zipo“. Kupio ga je 1954. u Nemačkoj. Jednom mu je pukla opruga, pa ga je vratio fabrici „zipo“, gde su ga besplatno popravili, kao što je i pisalo u reklami.

U deliću sekunde njegov mozak preplavila je košmarna bujica misli.

(Dragi „zipo“, moj upaljač je progutao krokodil, ispao je iz aviona, izgubio se u pacifičkom rovu, spasio me od švapskog metka u bici kod Bulžea dragi „zipo“ ako ovaj jebeni upaljač ne kresne, lav će mi glavu razbiti)

Izvadi upaljač. Otvori poklopac uz škljocaj. Lav navali na njega sa rikom nalik na kidanje platna. Prstom kresnu po točkiću upaljača, iskra, *plamen.*

(moja ruka)

odjednom planu njegova ruka ovlažena benzinom, plamen se uzdigao po rukavu bundice, bola nema, još nema bola, lav uzmiče od vatre koja je odjednom pred njim planula, kao grozna ustreptala skulptura od žive ograde sa očima i ustima. Uzmiče, ali prekasno.

Grčeci se od bola Haloran gurnu zapaljenu ruku u ukočen i nakostrešen lavlji bok.

Za tren je sav planuo i postao skakutava lomača koja se izvija na snegu. Rikao je od gneva i bola. Kao da je ganjao svoj usplamteli rep dok je krividavo bežao od Halorana.

Duboko zari ruku u sneg i ugasi plamen. Na tren nije mogao da skloni pogled sa smrtnih muka lava iz žive ograde. Tad zadahtalo ustade. Rukav Durkinove bunde bio je čađav, ali nezapaljen, a to je važilo i za njegovu ruku. Trideset metara od mesta na kome je on stajao lav iz žive ograde pretvorio se u plamenu loptu. Iskre su letele u nebo, a vetar ih je zlokobno raznosio.

Na tren mu narandžasti dim obavi rebra i lobanju, a onda kao da se slomio, raspao i pao na zapaljene gomilice.

(Nema veze. Miči se.)

Podiže kantu benzina i probi se do sanki. Svest kao da je treptala, nestajala i budila se, i pružala mu je isečke i deliće poznatih filmova, ali nikad ceo film. U jednom od tih delića bio je svestan da vuče sanke nazad na put, pa da zatim seda bez daha. I da se nekoliko časova ne može pomeriti. U drugom filmu prikao je otpozadi kantu sa benzinom koja je još bila napola puna. Glava mu je jezivo odzvanjala od isparenja (a verovatno i od buke sa lavom iz žive ograde), a po zadimljenoj rupi u snegu pored sebe zaključa da je povraćao, ali nikako da se seti kad.

Sanke su se odmah upalile, jer je motor još bio topao. Nesigurno okrenu ručicu za gas i krenu napred, sa nizom trzaja od kojih mu se parao vrat, a glava ga još ljuće bolela. Isprva su se sanke pijano premetale sa boka na bok, ali kad je napola ustao pa mu se lice našlo iznad vetrobrana na oštrom udaru vetra, istera iz sebe deo ukočenosti. Još jače okrenu ručicu za gas.

(Gde su ostale životinje iz žive ograde?)

Nije znao, ali bar ga više neće uhvatiti nespremnog.

Pred njim se ispreči „Vidikovac“, a osvetljeni prozori prizemlja bacali su na sneg duge žute pravougaonike. Vrata na početku prilaznog dela behu zaključana i iskrcao se posle opreznog pogleda oko sebe moleći boga da nije izgubio ključeve kad je iz džepa izvadio upaljač... ne, ključevi su tu. Bira ih je na jarkom svetlu prednje svetiljke na sankama. Nađe pravi ključ i kvrcnu katancem, pa ga ispusti na tlo. Isprva je smatrao da uopšte neće moći da pomeri ulazna vrata. Besomučno je kopkao po snegu oko vrata, bez obzira na uzbrideli bol u glavi i bez obzira na strah da se možda za njim došunjao drugi lav. Uspe da odmakne vrata pola metara od stuba, provuče se kroz otvor i gurnu. Pomeri vrata još pola metra – dovoljno prostora za sanke da ih gurne.

Postade svestan pomeranja ispred sebe u mraku. Sve životinje iz žive ograde skupile su se pred stepenicama „Vidikovca“ i čuvale su ulaz i izlaz. Lavovi si se vrpeljili. Pas je prednje šape položio na prvu stepenicu.

Haloran širom otvori ručicu za gas i sanke skoknuše napred, podigavši oblak snega iza sebe. U čuvarovom stanu Džek Torens trznu glavom začuvši prodorno zujanje, nalik na zujanje osa, motora koji se približavao, i odjednom se hitro uputi ka hodniku. Kučka više nije bila važna. Kučka može da pričekava. Sad je na redu onaj prljavi niger. Taj prljavi niger koji gura nos u

ono što ga se ne tiče. Najpre on, pa zatim sin. Pokazaće on njima. Pokazaće im on da... da on... da je on *stvoren za upravnika!*

Napolju su sanke sve brže i brže brujale. Hotel kao da se prema njima pomerao. Sneg polete Haloranu u lice. Prednje svetlo obasja lice psa ovčara iz žive ograde i njegove prazne oči.

Onda pas ustuknu ostavivši otvor. Haloran svom snagom koja mu je preostala trgnu upravljač sanki koje se propeše u oštrom polukrugu, zavitlaše oblake snega i zapreti opasnost da se prevrnu. Zadnjim delom udariše u dno stepeništa i odskočiše. U deliću sekunde Haloran skoči i jurnu uza stepenice. Posrnu, pade, podiže se. Pas je režao – opet u njegovoj glavi – tik za njim. Nešto razdera rame bunde. A onda se našao na tremu. Stajao je u uskom hodniku koji je Džek prokopao kroz sneg. Bio je na sigurnom. Zveri su bile previše velike da bi ovde stale.

Dode do velikih dvostrukih vrata koja su vodila u predvorje i opet u džepu potraži ključeve. Dok ih je vadio, napipa kvaku i ona se okrenu. Ušao je unutra.

– *Deni!* – vrisnu promuklo. – *Deni, gde si?*

Odazva mu se tišina.

Oči su mu putovale po predvorju do podnožja širokog stepeništa i ote mu se oštar uzdah. Tepih je bio poprskan i umašćen krvlju. Dronjak ružičaste kućne haljine. Krvavi trag vodio je po stepenicama. I ograda je bila poprskana krvlju.

– Oh, Isuse – dahne on i opet povisi glas. – *Deni! DENI!*

Hotelska tišina kao da mu se podsmevala sa odjecima koji su bili gotovo prisutni, prepredeni i neiskreni.

(Deni? Ko je Deni? Zna li iko ovde nekog Denija? Deni, Deni, ko je ulovio tog Denija? Hoće li se iko vrteti sa Denijem. Ili prikačiti rep na tog Denija? Gubi se, crnjo. Ovde niko ne poznaje Denija... od Adama.)

Isuse, da li se on mučio da bi stigao prekasno? Zar je već sve obavljeno?

Istovremeno je preskakao po dve stepenice i zaustavi se u prizemlju. Krv je vodila prema čuvarevom stanu. Užas se blago penjao u njegove žile i u mozak kad je počeo ići prema kratkom hodniku. Životinjska živa ograda bila je opaka, ali ovo je bilo još opakije. U srcu je već znao šta će naći kad tamo dođe.

Nije mu se žurilo da to vidi.

Džek se skrivao u liftu kad se Haloran zaputio stepenicama. Sad se šunjao iza čoveka u snegom zavejanoj bundi, kao avet ogrezla u svežu krv, sa

Isijavanje

osmehom na licu. Čekić za *roque* diže se onoliko visoko koliko je to ružan, prodoran bol u njegovim leđima

(*?? Jel' me kučka probola nožem ne sećam se??*)

dopuštao.

– Crnjo – šapnu on. – Naučiću ja tebe da ne turaš nos u tuđe poslove.

Haloran začu šapat i počne da se okreće, savija, a čekić za *roque* zviznu nadole. Kapuljača bunde ublažila je udarac, ali nedovoljno. U glavi mu je eksplodirala raketa, ostavivši zvezdan trag... a onda nastupi tišina.

Teturao se uza svilenu zidnu tapetu, a Džek ga ponovo odalami. Ovaj put čekić za *roque* bočno udari razlupavši Haloranu jagodičnu kost i većinu zuba u levom delu usta. Mlohavo je pao.

– Sad – šapnu Džek. – Sad, boga mu.

Gde je Deni? Trebalo je da obavi posao sa sinom koji je prekršio njegovu zabranu.

Tri minuta kasnije vrata lifta zalupiše na senovitom drugom spratu. U liftu je bio samo Džek Torens. Kabina se zaustavila na pola sprata, pa je morao da se uzdigne na nivo poda, koprcajući se bolno kao bogalj. Za sobom je vukao uništeni čekić za *roque*. Ispod streha vetar je zavijao i huktao. Džekove oči divljački su kolutale. U kosi su mu se pomešale krv i konfete.

Njegov sin je gore. Negde gore. To je osećao. Prepušten sam sebi mogao je svašta da učini: da šara masnim olovkama po skupim svilenim zidnim tapetama, da grebe nameštaj, da polupa prozore. Bio je lažljivac i varalica, i mora biti strogo... kažnjen.

Džek Torens sa mukom se uspravi.

– Deni? – zovnuo je. – Deni, dođi ovamo načas, hoćeš li? Učinio si nešto što ne valja, pa želim da dođeš i da dobiješ ono što si zaslužio. Deni? *Deni!*

54. TONI

(*Deni...*)

(*Deniiiiiii...*)

Mrak i hodnici. Lutao je mrakom i hodnicima koji su bili nalik na hotelske hodnike, ali nekako su bili drugačiji. Zidovi presvučeni svilenim tapetama protezali su se visoko, pa i kad bi izvio vrat, Deni nije video tavanicu.

Gubio se u izmaglici. Sva vrata behu zaključana, pa i vrata su nestajala u izmaglici. Ispod špijunki (na ovim divovskim vratima bile su kao mušice na pušci) na vrata su umesto brojeva soba bile prikucane male lobanje i ukrštene kosti iznad njih.

A negde ga je Toni zvao.

(Deniiiiii...)

Začu se lupa koju je dobro poznao. I potmuli vriskovi, slabi jer su bili daleki. Nije mogao razaznati sve reči, ali je već dobro poznao. I pre ih je čuo, u snovima i na javi.

Zastade, dečkić koji je pre nepune tri godine izašao iz pelenica, i pokuša zaključiti gde li je, gde bi morao biti. Tu je bio i strah, ali sa tim strahom mogao je izaći na kraj. Već dva meseca strahovao je svakog dana, u rasponu od tupog nemira pa do otvorenog sumanutog užasa. Sa ovim strahom mogao je izaći na kraj. Ali, zanimalo ga je zašto je Toni došao i zašto doziva njegovo ime u ovom hodniku. Nije to bio ni delić istinske stvarnosti, ni deo zemlje snova u kojoj je Toni ponekad njemu pokazivao stvari. Zašto, gde...?

– Deni.

Daleko dole niz ogroman hodnik nalazio se tamni lik, skoro isto tako sićušan kao Deni. Toni.

– Gde sam? – tiho je nazvao Tonija.

– Spavaš – reče Toni. – Spavaš u maminoj i tatinoj spavaćoj sobi.

Bilo je žalosti u Tonijevom glasu.

– Deni – reče Toni. – Tvoja majka će biti teško povređena. Možda i ubijena. I gospodin Haloran.

– Ne!

Uzviknuo je to sa udaljenom tugom. Sa užasom koji kao da je bio prigušen u toj sanjivoj užasnoj okolini. Pa ipak mu dodoše mrtve slike. Uginula žaba zdrobljena na auto-putu kao jeziva marka. Tatin razbijen ručni sat leži na vrhu sanduka smeća koji treba da bude izbačen. Nadgrobni spomenici, a ispod svakoga mrtvac. Mrtva ptica pored telefonskog stuba. Hladni otpaci koje bi mama strugala sa tanjira i bacala niz mrko grlo cevi za smeće.

Ali te jednostavne simbole nije mogao tek tako poistovetiti sa promenljivom stvarnošću svoje majke. Ona je zadovoljavala njegovu detinju definiciju večnosti. Ona je već postojala kad on nije postojao. Ona će nastaviti postojati i kad njega ne bude. Mogao je prihvatiti mogućnost svoje smrti, on se sa tim borio još od susreta u sobi 217.

Ali ne njenu smrt.

Ni tatinu.

Nikada.

Počeo se boriti, a mrak i hodnik ustrepću. Tonijev lik postade himerski i nerazgovetan.

– Nemoj! – vikne Toni. – Nemoj, Deni, ne čini to!

– Ona ne sme umreti! *Neće!*

– Onda joj moraš pomoći, Deni... ti si negde duboko u svom mozgu.

Tamo gde sam ja. Ja sam deo tebe, Deni.

– Ti si *Toni*. Ti nisi ja. Želim mamu... želim mamu...

– Nisam te ja ovamo doveo, Deni. Sam si sebe ovamo doveo. Zato što si znao.

– Nisam...

– Oduvek si znao – nastavi Toni i poče da se primiče. Po prvi se put Toni primicao. – Duboko si u sebi, onde gde ništa ne prodire. Tu smo na tren sami, Deni. Ovo je „Vidikovac“ u koji niko nikad ne može prodreti. Ovde satovi ne idu. U njih ne ulazi nijedan ključ i nikad se nijedan sat ne može naviti. Vrata se nikad nisu otvorila i nikad niko nije boravio u sobama. Ali dugo ne možeš ostati. Jer, ono nailazi.

– Nailazi... – šapnu uplašeno Deni, a pritom ona nepravilna lupa kao da se približavala i postajala jača. Njegov užas, do malopre hladan i udaljen, postao je nešto neposrednije. Sad je razaznao reči. Promukle, gromoglasne. Izgovorene u nekom grubom oponašanju tatinog glasa, ali nije to bio tata. Sad je to znao. Znao je

(Sam si sebe doveo ovamo. Zato što si znao.)

– *Oh, Toni, da li je to moj tata?* – vrisnu Deni. – *Dolazi li to tata po mene?*

Toni nije odgovarao. Ali Deniju odgovor nije bio potreban. Znao je. Ovde se nastavljala duga košmarna maskarada koja traje već godinama. Postepeno se snaga nagomilala, potajna i tiha kao kamate u banci. Snaga, prisutnost, oblik – sve to behu samo reči i nijedna od njih nije imala značaja. Imalo je to mnogo maski, ali bilo je jednostavnije. Sad je to odnegde dolazilo po njega. Krilo se iza tatinog lica, oponašalo tatin glas, nosilo tatinu odeću.

Ali nije to njegov tata.

To nije njegov tata.

– Moram im pomoći! – viknuo je.

I sad je Toni stajao tačno pred njim, a gledati u Tonija bilo je kao da gleda u čarobno ogledalo i vidi sebe kako će izgledati sa deset godina, razmaknutih i vrlo tamnih očiju, odlučne brade, lepo oblikovanih usta. Svetloplava kosa kao mamina, pa ipak je pečat na njegovim crtama lica bio tatin. Kao da

je Toni – kao da je Danijel Entoni Torens, što će i jednom i postati – momčić negde između oca i sina, avet oca i sina, stapanje.

– Moraš im pomoći – reče Toni. – Ali tvoj otac... sad je uz hotel, Deni. On tu želi biti. Hotel i tebe traži, jer je vrlo pohlepan.

Toni prođe pokraj njega i uroni u senke.

– Čekaj! – vikne Deni. – Šta ja mogu...?

– On je sad blizu – reče Toni i dalje se udaljavajući. – Moraćeš bežati... skrivati se... kloniti ga se. Što dalje od njega!

– Toni, ne mogu!

– Ma već si počeo – izjavi Toni. – Setićeš se onog što je tvoj tata zaboravio. Nestao je.

A negde iz blizine dopre tatin glas koji ga je hladno uveravao:

– Deni? Možeš da izađeš, doktore. Malo batina i gotovo. Prihvati ih kao muško i sve će biti gotovo. Ona nam nije potrebna, doktore. Samo ti i ja, u redu? Kad te male... batine... ostanu iza nas, ostaćemo samo ti i ja.

Deni potrča.

Iza njega gnev one „stvari“ probi se kroz sporu šaradu normalnosti.

– *Ma dođi, govno malo! Ovog trena!*

Po dugom hodniku, zadahtao i zasoptao. Iza ugla. Uza stepenište. A u prolazu su zidovi, isprva tako visoki i daleki, počeli da se smanjuju. Tepih koji je bio nekako zamagljen pod njegovim nogama opet postade ona poznata crno-plava šara, vijugavo satkana. Na vratima se opet pojaviše brojevi, a iza njih su zabave, koje su se stopile u jednu, trajale i trajale, pune raznih generacija gostiju. Vazduh kao da je oko njega titrao, udarci čekićem o zidove odzvanjali su i odzvanjali. Kao da je eksplodirao kroz neku tanku plancetu materice iza sna pa do

tepiha ispred Predsedničkog apartmana na drugom spratu. Pored njega su u krvavoj gomili ležali leševi dvojice muškaraca u odelima i kravatama. Dotukli su ih puščani rafali, a sad su se pred njim počeli meškoljiti i ustajati.

Uvukao je dah da vrišti, ali nije vrisnuo.

(!!! LAŽNA LICA!! NEMA VAS!!!)

Izbledeše pred njegovim očima kao stare fotografije i nestadoše.

Ali ispod njega slab udar čekićem po zidovima nastavljao se neprestano, lebdeo uz otvor za lift i uza stepenice. Glavna snaga „Vidikovca“ u liku njegovog tate rušila je po prizemlju.

Iza njega se otvoriše vrata uz škripuckanje.

Isijavanje

Iskoči trula ženska u gnjiloj svilenoj haljini. Njeni žuti raspadnuti prsti bili su puni zelenog bakrenog prstenja. Debele ose tromo su gmizale po njenom licu.

– Uđi – šapnula mu je nacerivši se crnim usnama. – Uđi, pa ćemo zaplesati taaaango...

– Lažno lice! – procedi on. – Nema te!

Ona panično od njega ustuknu, a pri tome uzmicanju izbledela je i nestala.

– Gde si? – vrisnu, ali glas je još uvek postojao samo u njegovoj glavi. Još je dole u prizemlju čuo onaj „predmet“ koji je imao Džekovo lice... i još nešto.

Prodorno ječavo zujanje motora koji se primicao.

Deniju zastade dah u grlu. Da li je to još jedno lice hotela, još jedna opsenas? Ili je to bio Dik? Želeo je, očajnički je želeo poverovati da je to Dik, ali nije se usuđivao da se nada zabadava.

Uzmicao je po velikom hodniku, a onda skrenu u poprečni mali hodnik. Noge su mu šuštale po debelom tepihu. Zaključana vrata mrštila su se na njega kao i u snovima i vizijama, samo što se on sad nalazio u stvarnom svetu gde se vodi istinska igra.

Skrenu udesno i stade, u grudima mu je teško kucalo srce. Oko članaka mu se skupi vrelina. Jasno, od radijatora. Sigurno tata danas greje zapadno krilo i (*Setičeš se onoga što je tvoj tata zaboravio.*)

Šta je to? Bio je tako blizu tome. Nešto što će možda spasti njega i mamu? Ali Toni je rekao da će to morati da obavi sam. Šta li je to?

Klonu niza zid, očajnički se trudio da razmišlja. Bilo je tako teško... Hotel je neprestano želeo da ude u njegovu glavu... lik one tamne i klimave osobe koja maše čekićem, dubi zidne tapete... i izbija oblačiće gipsane prašine.

– Pomozi mi – progunda. – Toni, pomoz mi.

I odjednom posta svestan da je hotel u samrtnom muku. Prestade ječavo zujanje motora.

(sigurno i nije bilo stvarno)

a prestaše i zvuci zabave i čuo se samo vetar kako beskrajno hukti i zavija.

Odjednom lift ožive.

Penjao se.

A Deni je znao ko je – *šta je* – u liftu.

Skoči na noge i divljački razrogači oči. Panika mu stisnu srce. Zašto ga je Toni poslao na drugi sprat? Ovde je upao u klopku. Sva su vrata zaključana.

Tavan!

Tavan, znao je. Popeo se onamo sa tatom onog dana kad je tata namestio klopke za pacove. Nije dopustio Deniju da se sa njim popne. Zbog pacova. Bojao se da Denija ne ugrizu. Ali preklopna vrata koja su vodila na tavan bila su na tavanici poslednjeg malog hodnika u ovom krilu. Na zid se naslanjala motka kojom je tata podigao preklopna vrata. Začulo se škripanje utega kad su se vrata podigla, a merdevine pale dole. Kad bi uspeo da se uspenetra i povuče gore merdevine...

Negde u lavirintu hodnika iza njega zastade lift. Metalna škripa kad su se otvorila vratašca. I tad glas – ne u njegovoj glavi nego stravično istinski – viknu:

– Deni? Deni, dodi na tren ovamo, hoćeš li? Pogrešio si i želim da izađeš, pa da kao muško podneseš kaznu. Deni? *Deni?*

U njega beše tako snažno urezana poslušnost da je dvaput automatski kročio prema zvuku tog glasa. Ali je zastao. Stisnu pesnice uz bokove.

(Nema te! Lažno lice! Znam šta si! Skini masku!)

– *Deni!* – dreknu. – *Ma dođi, kuće! Dođi i primi kaznu kao muško!*

Začu se glasan šupalj udarac čekićem po zidu. Kad je glas opet dreknuo njegovo ime, promenio je položaj. Primakao se.

U svetu istinskih stvari lov je otpočeo.

Deni potrča. Začuše se tihi koraci po debelom tepihu. Potrča pokraj zatvorenih vrata, pokraj šarenih svilenih zidnih tapeta, pokraj aparata za gašenje požara na uglu zida. Oklevao je, a onda uronuo u poslednji hodnik. Na kraju ništa osim zatvorenih vrata. Nigde mu nije bilo izlaza.

Ali motka je još bila na svom mestu, još se naslanjala na zid gde ju je tata ostavio.

Deni se podiže. Izvi vrat, pa se zabalji u preklopna vratanca. Na kraju motke bila je kuka koju je trebalo udenuti u prsten usred preklopnih vratanca. Morao je...

Sa preklopnih vrata visio je nov-novcat katanac „jejl“. Postavio ga je Džek Torens kad je postavio klopke. Kako njegovom sinu ne bi palo na pamet da jednog dana istražuje tavan.

Zaključana vrata. Obuze ga strava.

Iza njega „on“ se primicalo, posrćući i spotičući se pored Predsedničkog apartmana. Čekić je opako zviždukao kroz vazduh.

Deni se šćucurio uz poslednja zatvorena vrata i očekivao to.

* * *

55. ONO NA ŠTA SE ZABORAVILO

Vendi se postepeno pribirala. Jenjavala je sivoća, a zamenjivala ju je bol. Leda, noga, bok... Mislila je da se neće moći pomeriti. Boleli su je i prsti, a isprva nije znala zašto.

(Žilet, eto zašto.)

Plava kosa, sad vlažna i zamršena, padala joj je u oči. Skloni je, a rebra je probodoše tako da je zaječala. Sad je videla površinu plavo-belog madraca poprskanog krvlju. Njena krv, a možda Džekova. U svakom slučaju još je bila sveža. Nije dugo bila u nesvesti. A to je bilo važno, jer...

(?Zašto?)

Zato što...

Najpre se seti zujavog brujanja motora. Na tren je uzalud osvežavala pamćenje, a tad, u jednom jedinom vrtoglavom i mučnom nasrtaju sećanje kao da joj se vratilo, pokazujući joj sve odjedanput.

Haloran. Sigurno je to bio Haloran. Zašto bi inače Džek tako iznenada otišao, a da ne dokrajči... da ne dokrajči nju?

Naime, nije više bilo vremena. Morao je brzo naći Denija i... i obaviti to pre nego što ga zaustavi Haloran.

Ili je možda već to obavio?

Začula je cviljenje lifta koji se uspinjao.

(Ne bože molim te ne krv krv je još sveža nemoj dopustiti da se to već dogodilo)

Nekako se oslonila na noge pa se kroz spavaću sobu i dnevni boravak oteturala do smrskanih ulaznih vrata. Otvori ih, pa izade u hodnik.

– Deni! – viknula je trzajući se od bola u grudima. – Gospodine Haloran! Je li iko ovde? Iko?

Lift je opet vozio, a sad je stao. Začu metalno škripanje vrata koja su se zatvarala, a onda joj se pričinilo da čuje nekakav glas. Sigurno je to plod njene mašte. Vetar je bio preglasan da bi tačno razaznala.

Naslonjena na zid probila se do ugla malog hodnika. Spremala se da skrene za ugao kad se sledi od vriska koji je doleteo niza stepenice i otvor za lift:

– Deni! Dođi, pašće jedno! Dođi i prihvati ovo kao muško!

Džek. Na prvom ili drugom spratu. Traži Denija.

Zamakla je za ugao, posrnula i zamalo pala. Dah joj zape u grlu. Nešto (neko?)

šćućurilo se uza zid otprilike na četvrtini puta od stepeništa. Počela je brže da odmiče, a kad god bi joj težina pala na povredenu nogu, trgla bi se. Beše to muškarac, vide ona, a kako se primicala, shvatila je značenje onog brujanja motora.

Bio je to gospodin Haloran. Ipak je stigao.

Pade na kolena pored njega i poč da se moli da nije mrtav. Krvario je iz nosa, a užarena lokva krvi istekla mu je iz usta. Njegov obraz bio je natečena ljubičasta modrica. Ali disao je, hvala bogu. Dugi i oštri udisaji drmali su mu celo telo.

Pogledavši ga podrobnije, Vendi razrogači oči. Jedan rukav bundice bio je garav i oprljen. Jedna strana pocepana. U kosi mu je bila krv, a na vratu plitka, ali gadna ogrebotina.

(Bože, šta mu se dogodilo?)

- *Deni!* – riknu iznad njih promukao besan glas.

- *Izlazi odatle, đavo te odneo!*

Sad više nije imala vremena da o tome razmišlja. Prodrmusala ga je, a lice joj se krivilo od bola u rebrima. Bok joj je bio vreo, oduzet i natekao.

(A ako mi pri svakom pokretu rebra probadaju pluća?)

Ni tu nije bilo pomoći. Ako Džek pronađe Denija, ubiće ga, pretući na smrt onim čekićem kao što je pokušao nju.

Tako je drimala Halorana, a onda ga lagano pljuskala po zdravom obrazu.

- *Probudite se – reče. – Gospodine Haloran, morate se probuditi. Molim vas... molim vas...*

Odozgo se čulo neumorno udaranje čekićem dok je Džek Torens tražio sina.

Deni se ledima naslonio na vrata i gledao prav ugao gde su se spajali hodnici. Postojano i nepravilno lupanje čekića postajalo je sve jače. Ona stvar koja ga je proganjala vrištala je i rikala i psovala. San i java stopili su se, bez šava.

Stvar izbi iza ugla.

Deni je u neku ruku osećao olakšanje. Nije to bio njegov otac. Maska lica i tela beše isečena i uništena, kao u neuspeljoj šali. Nije to bio tata, nije tata bio ovaj „Film strave za subotu uveče“ kolutavih očiju, uvučenih i zgurenih ramena i zakrvavljene košulje. Nije to njegov tata.

- *Sad ćeš, bogami – dahnu on. Drhtavom rukom obrisao je usne. – Sad ćeš saznati ko je ovde gospodar. Videćeš. Ne traže oni tebe, nego mene. Mene. Mene!*

Opali izgrebanim čekićem, a dvostruka glava sad je bila bezoblična i napukla od bezbojnih udaraca. Lupi o zid i zarezao krug u svilenoj tapeti. Odbi se oblačić gipsane prašine. Zacereka se.

– Da vidimo hoćeš li i sad izvoditi svoje trikove – promrmlja. – Znaš, nisam se ja juče rodio. Nisam ja vesla sisao, bogami. Obaviću svoju očinsku dužnost prema tebi, momče.

– Nisi ti moj tata – uzvratila Deni.

Stvar stade. Načas je delovala nesigurno, kao da ne zna ko je ili šta je. Tad ponovo zakorači. Čekić zviznu i lupi po vratima koja šuplje odzvoniše.

– Lažeš – reče. – A ko bih inače bio? Imam dva mladeža, imam izbočen pupak, čak i *karu*, momče. Pitaj majku.

– Ti si maska – uzvratila Deni. – Obično lažno lice. Hotelu si potreban samo zato što nisi mrtav kao ostali. Ali, kada te hotel iskoristi, nećeš više biti ništa. Ti me ne plašiš.

– Prestrašiću ja tebe! – dreknu. Čekić divlje zviznu nadole i lupi po tepihu među Denijevim nogama. Deni nije ni trepnuo. – Lagao si me! Rovario si sa njom! Spletkarili ste protiv mene! *I varao si! Prepisivao si na završnom ispitu!* – Ispod nakostrešenih obrva zurile su u njega oči. U njima je bio izraz suludog lukavstva. – I to ću naći. Dole je negde u podrumu. Naći ću ja to. Obećali su mi da smem gledati gde god poželim.

Opet podiže čekić.

– Da, oni obećavaju – reče Deni – ali oni lažu.

Čekić je oklevao u vazduhu.

Haloran je počeo da dolazi k sebi, a Vendi je prestala da ga lupka po obrazu. Maločas su reči „*Varao si! Prepisivao si na završnom ispitu!*“ dolepršale niz otvor lifta, nejasno, jedva čujne u huci vetra. Odnegde daleko u zapadnom krilu. Gotovo je bila uverena da su na drugom spratu i da je Džek – ili ono što je obuzelo Džeka – našao Denija. Sad ni ona ni Haloran nisu ništa mogli da preduzmu.

– Oh, doktore – promrmljala je. Suze su joj zamaglile oči.

– Kučkin sin slomio mi je zube – drombuljasto progundala Haloran. – A moja glava... – Sa mukom sede. Desno oko brzo mu je pomodrelo i nateklo tako da se zatvorilo. Ipak je video Vendi. – Gospođu Torens...

– Pssst – dahnu ona.

– Gde je dečak, gospodo Torens?

– Na drugom spratu – reče ona. – Sa ocem.

* * *

– Oni lažu – ponovi Deni. – Nešto mu prođe glavom sevnuvši kao meteor, prebrzo i presjajno da to dohvati i zadrži. Ostade samo rep misli.

(to je negde dole u podrumu)

(moraš se setiti onog što je tvoj otac zaboravio)

– Ne bi... ne bi smeo tako da govoriš svom tati – promuklo reče stvar. Čekić zadrhta i spusti se. – Samo ćeš pogoršati svoj položaj. Svoju... svoju kaznu. Biće gore.

Pijano zatetura i zabulji se u njega sa izrazom plačljivog samosažaljevanja koje se počelo pretvarati u mržnju. Opet podiže čekić.

– Nisi moj tata – ponovi Deni. – A ako je u tebi ostao i delić mog tate, on zna da oni ovde lažu. Sve je ovde laž i obmana. Kao lažirane kocke koje mi je prošle godine za Božić tata stavio u čarapu sa poklonima. Kao pokloni koje stavljaju u izloge prodavnica, a moj tata kaže da u njima nema ništa. Nema poklona, sve su to samo prazne kutije. Tek toliko za izlog, kaže moj tata. Ti si stvar, a nisi moj tata. Ti si hotel. A kada dobiješ ono što želiš, nećeš ništa dati mom tati, jer si sebičan. A moj tata to zna. Morao si ga naterati da pije „ružnu stvar“. Samo si tako uspeo da ga obrlatiš, ti lažljivo lice.

– Lažljivče! Lažljivče! – Reči dopreše u prodornom vrisku. Čekić divljački zviznu kroz vazduh.

– Hajde, udari me, ali nikad nećeš dobiti ono što od mene želiš.

Lice pred njim se promeni. Teško je bilo reći kako. Nije došlo do otapanja niti do stapanja crta lica. Telo lagano zadrhta, a tad se krvave ruke raširiše kao slomljene kandže. Čekić ispade iz njih i mlatnu po tepihu. Bilo je to sve. Ali odjednom se pred njim stvorio tata, gledao ga je na samrtničkim mukama i sa tako velikom tugom da Deniju zaplamsa srce u grudima. Usta mu se izdužiše u uzdrhtalom trzaju.

– Doktore – izusti Džek Torens. – Beži. Brzo. I zapamti koliko te volim.

– Ne idem – reče Deni.

– Oh, Deni, tako ti boga...

– Ne – izjavi Deni. Uze tatinu okrvavljenu ruku, pa je poljubi. – Gotovo je prošlo.

* * *

Haloran ustade oslonivši se leđima na zid i upirući se nagore. On i Vendi buljili su jedno u drugo kao da su preživeli užase bombardovanja bolnice.

– Moramo gore – reče on. – Moramo mu pomoći.

Njene prestravljene oči iz lica belog kao kreda zabuljiše se u njegove oči.

– Prekasno je – šapnu Vendi. – Sad može samo sam sebi pomoći.

Prođe minut, pa još jedan. Tri. A tad iznad sebe začuše vrisak, ne gnevan niti pobedonosan, nego samrtnički užasnut.

– Bože mili – šapne Haloran. – Šta se događa?

– Ne znam – rekla je.

– Da li ga je ubio?

– Ne znam.

Lift ožive i poče da silazi, a kreštava besomučna stvar bila je zarobljena u njemu.

Deni je nepomično stajao. Nigde nije bilo mesta gde bi pobegao, a gde nema „Vidikovca“. Odjednom je to potpuno i bezbolno uvideo. Po prvi put u životu imao je zrelu misao, osećaj odraslog čoveka, suštinu svog iskustva na ovom zlom mestu, tužan zaključak:

(Mamica i tatica ne mogu mi pomoći, a ja sam sâm.)

– Odlazi – rekao je okrvavljenom strancu pred sobom. – Hajde. Izlazi odavde. Gubi se.

„Stvar“ se savi i pokaza dršku noža u leđima. Opet mu se ruke stegnuše oko čekića, ali umesto da nacilja Denija, obrnu dršku, pa tvrdi kraj čekića za *roque* uperi u svoje lice.

Odjednom Deniju sinu.

Tad se čekić uzdiže i poče da uništava poslednje ostatke lika Džeka Torrensa. Ona stvar u hodniku zaplesa jezivu polku, a kontrapunkt ritmu behu grozni učestali udarci čekićem po glavi. Po zidnim tapetama prskala je krv. Komadići kostiju odskakivali su u vazduh kao polomljene klavirske dirke. Nemoguće je bilo reći koliko to traje. Ali, kad je stvar opet skrenula pažnju na Denija, njegov otac zauvek je nestao. Ostatak lica postade neobična pomična mešavina mnoštva lica nesavršeno spojenih u jedno lice. Deni vide ženu iz broja 217. Čoveka-psa. Onog gladnog dečaka-predmet u betonskom prstenu.

– Dole masku – reče ono. – Više ne sme biti prekida.

Čekić se zadnji put uzdiže. Otkucavanje ispuni Denijeve uši.

– Imaš li još nešto da kažeš? – zapita. – Sigurno ne želiš da pobegeš? Možda bi se igrao žmurke? Znaš, imamo još jedino vreme. Čitavu večnost. Ili da do krajačimo ovo? Pa mogli bismo. Na kraju krajeva, zakasnićemo na zabavu.

Naceri se pohlepom slomljenih zuba.

I sinu mu. Ono što je tata zaboravio.

Iznenadno likovanje ozari mu lice. Stvar to vide i zbunjeno oklevaše.

– *Kotao!* – vrisnu Deni. – *Od jutros niko nije spustio pritisak! Pritisak raste! Eksplodiraće!*

Izraz lakrdijaškog užasa i lagane spoznaje projuri razlupanim crtama lica predmeta pred njim. Čekić mu pade iz pesnica i bezazleno poskoči na crno-plavom tepihu.

– *Kotao!* – povika. – Oh, ne! To ne smemo dopustiti! Nikako! Ne! Prokletu štene! Nikako! Oh, oh, oh...

– *Eksplodiraće!* – divljački odbrusi Deni. Počeo je da trza nogama i tresne pesnicama prema uništenoj stvari pred sobom. – Svakog trena! Znam! Kotao, tata je zaboravio kotao! *A i ti si ga zaboravio!*

– Ne, oh ne, ne sme, ne može, ti odvratni dečaće, dobićeš od mene ono što si zaslužio, prisiliću te da lek popiješ do zadnje kapi, oh ne, oh ne...

Odjednom se okrenu i poče teturavo da se udaljava. Na trenutak se njegova senka kretala na zidu, jenjavajući i nestajući. Za njim su se povlačili urlici kao olinjale ukrasne trake na zabavama.

Nekoliko trenutaka kasnije lift se trgnu u život.

Odjednom mu sevnu

(mamica gospodin Haloran za prijatelje Dik zajedno živi živi su moramo izaći ovo će eksplodirati eksplodiraće do neba)

poput divljeg i blistavog izlaska sunca i on pojuri. Jednom nogom lupi okrvavljeni bezoblični čekić za roque. Uopšte se nije na to osvrtao.

Plaćući potrča prema stepeništu.

Oni moraju izaći.

56. EKSPLOZIJA

Haloranu nikad nije bilo jasno kako su se zatim odvijale stvari. Setio se da je lift sišao i prošao bez zaustavljanja mimo njih, a nešto beše unutra. Ali nije se usudio pogledati kroz prozorčić u obliku dijamanta, jer ono unutra nije izgledalo ljudski. Trenutak kasnije odjeknu trka po stepenicama. Isprva se

Vendi Torens šćućuri uz njega, a onda, što je brže mogla, otetura glavnim hodnikom prema stepenicama.

– Deni! Deni! Oh, bogu hvala! Bogu hvala!

Obgri ga, stenjući od radosti i od bola.

(Deni.)

Deni ga pogleda iz majčinog zagrljaja i Haloran vide koliko se dečak promenio. Lice mu beše bledo i zgrčeno, a oči tamne i bez dna. Izgledalo je kao da je smršao. Gledajući njih dvoje Haloran pomisli da mati izgleda mlada, iako je dobila gadne batine.

(Dik – moramo otići – pobeći – hotel će)

Prizor „Vidikovca“. Iz krova mu skaču plamenovi. Po snegu pljušte opeke. Zvone vatrogasna zvona... iako nijedan vatrogasni kamion ne bi mogao ovamo doći mnogo pre kraja marta. Iz Denijeve misli uglavnom je prodro osećaj hitnosti i neophodnosti, osećaj da će se to svakog časa desiti.

– Dobro – reče Haloran. Krenu prema njima i isprva se osećao kao da pliva u dubokoj vodi. Izgubio je osećaj za ravnotežu, a desno oko nikako mu nije hvatalo fokus. Od zuba su mu se velike uzbridele eksplozije bola uspinjale do slepoočnica i niz vrat, a obraz kao da je bio veliki kao kupus. Ali dečakova opomena ga je pokrenula i malo mu laknu.

– Dobro? – zapita Vendi. Pogleda Halorana, pa sina, pa opet Halorana.

– Kako to mislite: dobro?

– Moramo poći – reče Haloran.

– Nisam obučena... moja odeća...

Tada Deni izlete iz njenog naručja i pojuri hodnikom. Gledala je za njim, a kad je nestao iza ugla, odmeri Halorana.

– A ako se vrati?

– Vaš muž?

– Nije ono Džek – promrmljala je. – Džek je mrtav. Ubio ga je ovaj hotel. *Ovaj prokleti hotel.* – Pesnicom lupi u zid i vrisnu od bola u isećenim prstima. – Kotao, jelda?

– Tako je. Deni kaže da će eksplodirati.

– Dobro. – Izustila je tu reč krajnje odlučno. – Ne znam hoću li se moći niz ove stepenice. Rebra... slomio mi je rebra. I nešto u kičmi. Boli me.

– Uspećete – reče Haloran. – Svi ćemo uspeti.

Ali odjednom se seti životinja iz žive ograde i zapita se šta će uraditi ako one stražare na izlazu.

Tad se vrati Deni. Doneo je Vendine čizme, kaput i rukavice. I svoj kaput i rukavice.

– Deni – reče ona. A tvoje čizme?

– Prekasno je – reče on. Buljio je u njih očajnički, suludo. Pogledao je Dika i odjednom u Haloranovom umu nastade slika sata pod staklenom kupolom. Sat u plesnoj dvorani koji je 1949. poklonio neki švajcarski diplomata. Kazaljke sata pokazivale su minut do ponoći.

– Oh, bože moj – reče Haloran. – Oh, dobri moj bože.

Obgrli Vendi i podiže je. Drugom rukom obuhvati Denija. Potrča prema stepenicama.

Vendi vrisnu od bola kad joj je stisnuo povredena rebra i kad je nešto u njenoj kičmi škljocnulo, ali Haloran nije posustajao. Noseći ih na rukama, pohrlio je niza stepenice. Jedno oko bilo mu je širom otvoreno i očajno, a drugo natečeno tako da je čkiljilo. Izgledao je kao jednooki gusar koji otima taoce za koje će kasnije zatražiti otkupninu.

Odjednom mu sinu i shvati na šta je Deni mislio rekavši da je prekasno. Osećao je kako eksplozija sprema da sa tutnjavom nagrne iz podruma i da razdere utrobu iz ovog groznog mesta.

Pojuri brže i polete kroz predvorje prema dvokrilnim vratima.

Pohrli podrumom do slabog žućkastog sjaja jedine svetiljke u kotlarnici. Slinio je od straha. Bio je tako blizu, tako blizu da dobije dečaka i dečakovu izvanrednu nadarenosti. Ne sme sad da izgubi. To se ne sme dogoditi. Snižice pritisak kotla, pa strogo kazniti dečaka.

– To se ne sme dogoditi! – uzviknu. – Oh ne, ne sme se dogoditi!

Otetura se do kotla koji je blistao mutnim crvenilom do sredine dugog cevastog tela. Dahtao je, štektao i piskao oblake pare u sto pravaca, kao čudovišna parna lokomotiva. Igla za pritisak bila je na samom kraju skale.

– *Ne, to nećemo dopustiti!* – dreknu upravnik/domar.

Stavi svoje ruke Džeka Torensa na ventil ne osvrćući se na miris paljevine koji se dizao sa opečenog mesa, dok je usijani točak propadao, kao u neku blentavu kolotečinu.

Točak popusti i uz pobedonosni uzvik stvar otvori vrata. Silna halabuka pare koja je izlazila prokulja iz kotla. Kao tuce zmajeva koji pište u grupi. Ali, pre nego što je para skroz zamaglila iglu za pritisak, igla je naočigled počela da ide unazad.

– *POBEDIO SAM!* – uzviknu stvar. Opsceno je poskakivao u vreloj maglici koja se uzdizala i mahaio usplamtelim rukama iznad glave. – *NIJE PREKASNO! POBEDIO SAM! NIJE PREKASNO! NIJE PREKASNO! NIJE...*

Isijavarije

Reči se pretvoriše u pobedonosni vrisak, a gromoglasna buka upi vrisak kad je eksplodirao kotao „Vidikovca“.

Haloran izjuri kroz dvostruka vrata i ponese njih dvoje kroz rov u velikom snežnom smetu pred tremom. Jasno je video životinje iz žive ograde, jasno, jasnije nego pre i baš kad je spoznao da su se ostvarili njegovi najgori strahovi, da su životinje između trema i motornih sanki, hotel je eksplodirao. Učini mu se da se to dogodilo istovremeno, iako je kasnije znao da se nije moglo tako dogoditi.

Začu se potmula eksplozija, otegnut zvuk dubokog, sveobuhvatnog tona
(BUUUUUMMMMMMM)

a tad iza njih nalete udar toplog vazduha koji kao da ih je blago pogurao. Taj dah baci ih sa trema, sve troje, a smušena pomisao

(sigurno se ovako oseća supermen)

prođe Haloranovom glavom dok su leteli vazduhom. Ispusti ih, a onda zaora mekanu brazdu u snegu. Sneg mu je ušao u košulju i nos i nejasno oseti da to prija povređenom obrazu.

Iskoprcu se iz snega. Tog trenutka nije mislio na životinje iz žive ograde, niti na Vendi Torens, niti na dečaka. Skotrlja se na leda, da gleda kako hotel umire.

Prsnuše prozori „Vidikovca“. U plesnoj dvorani napuknu stakleno zvono iznad sata na kaminu, raspade se na dva dela i pade na pod. Sat prestade da otkucava. I zupčanici i klatno, sve postade nepokretno. Začu se šapat i uzdasi, pa se podiže ogroman oblak prašine. U sobi 217 kada odjednom prsnu na dva dela i iz nje isteče lokvica zelenkaste smrdljive tečnosti. U Predsedničkom apartmanu odjednom planuše zidne tapete. Dvokrilna vrata u Salonu „Kolorado“ iznenada se istrgnuše iz šarki, pa padoše na pod trpezarije. Iza svoda u podrumu zapališe se velike hrpe i naslage starog papira i planuše šišteći kao let-lampa. Uzavrela voda kotrljala se preko plamena, ali ga nije gasila. Poput zapaljenog jesenjeg lišća ispod osinjaka kovitlali su se listovi papira i tamneli. Eksplodirala je peć smrskavši grede u tavanici podruma, tako da su grede sa treskom pale kao dinosaurove kosti. Plinski mlaz koji je napajao peć sad nije imao nikakvu prepreku, pa se uzdizao u huktavom plamenom stubu kroz rasporeni pod predvorja. Planu tepih na stepeništu, a plamen polete gore po stepenicama, kao da želi da objavi dobru vest. Nizovi

Stephen King

eksplozija razoriše hotel. Luster u trpezariji, kristalna bomba teška sto kilograma, pade uz tresak stakla i razbaca stolove unaokolo. Plamen pokulja iz pet dimnjaka „Vidikovca“ prema oblacima koji su se razilazili.

(Ne! Ne sme! Ne sme! NE SME!)

Čudovište vrisnu. Vrisnu, ali sad osta bez glasa, i samo je panično vrištalo reći osude i propasti sebi u uvo, raspadajući se, gubeći misao i volju. Tkivo se raspadalo, čudovište je tražilo, a nikako da nade, odlazilo, odlazilo prema, bežalo, odlazilo prema praznini, ništavilu, lomu.

Zabava se završila.

57. IZLAZ

Tutnjava potrese celo pročelje hotela. Stakla su popadala na sneg i tamo ležala kao oštri dijamanti. Pas od žive ograde koji se primicao Deniju i njegovoj majci, povuče se. Spustile su se njegove zelene, senkom prošarane uši, rep mu se podvijao među noge dok su se njegova stegna brzo spljoštavala. Haloran ga u sebi začu kako preplašeno cvili, a cviljenje se pomeša sa prestravljenim, smušenim mjaukanjem velikih mačaka. Sa mukom se osloni na noge da pride Deniju i Vendi i da im pomogne, a pritom je video nešto košmarnije od svega ostalog. Zec od žive ograde, i dalje snegom prekriven, ludo se koprcao na ogradi na suprotnom kraju igrališta, a čelična mreža zveckala je nekom vrstom košmarne muzike. I odavde je čuo krckanje i lomljavu, kao da se kosti lome, onih gustih grana i grančica koje su pravile psu telo.

– Dik! Dik! – uzvikne Deni. Pokušavao je da pridrži majku i pomogne joj da dode do motornih sanki. Odeća koju je za njih dvoje doneo iz hotela bila je razbacana između mesta na koje su pali i mesta gde su sad stajali. Haloran odjednom vide da je ona u spavaćici, da Deni nema kaput i da je minus deset.

(bože pa ona je bosa)

Vrati se nazad kroz sneg po njen kaput i čizme. Denijev kaput i rasparene rukavice. Onda otrča do njih, ponekad je do bedara uranjao u sneg, morao se iskoprcati.

Vendi beše grozno bleđa, jedna strana vrata bila joj je umazana krvlju, krvlju koja se sad ledila.

– Ne mogu – progundala je. Bila je polusvesna. – Ne, ja... ne mogu. Žao mi je.

Isijavanje

Deni molećivo podiže pogled prema Haloranu.

– Biće u redu – reče Haloran pa je opet pridrži. – Dodite.

Dodoše do mesta gde su se sanke zanele i stale. Haloran je postavi na suvozačko mesto i navuče joj kaput. Podiže joj noge – bile su tako hladne, ali još nezaleđene – pa ih brzo protrlja Denijevim kaputom pre nego što joj navuče čizme. Vendino lice bilo je bledo kao alabaster, kapci su joj se napola spustili, oči behu zamagljene, ali počela je da drhti. Haloran pomisli da je to dobar znak.

Iza njih tri eksplozije prodrmaše hotel. Narandžaste munje obasjaše sneg.

Deni primaknu usta Haloranovom uvu i nešto viknu.

– Šta?

– Pitam: je li vam ovo potrebno?

Dečak je prstom pokazivao crvenu kantu benzina koja se nalazila u snegu.

– Dabome.

Podiže je i promućka. Unutra je još bilo benzina, ali nije znao koliko. Pričvrsti kantu pozadi na motorne sanke, nekoliko puta je iznova tapkao dok nije sipao, jer su mu se ukočili prsti. Po prvi put primeti da je izgubio rukavice Hauarda Kotrela.

(ako se izvučem, moja sestra ispleće ti dvanaest pari, havi)

– Upadaj! – viknu Haloran dečaku.

Deni uzmaknu.

– Smrznućemo se!

– Moramo obići hotel, pa u alatnicu! Unutra je materijal... pokrivači... takve stvari. Popni se iza mame!

Deni se pope, a Haloran iskrivi glavu pa doviknu Vendi u lice:

– Gospođo Torens! Uхватite se za mene! Razumete li?

Držite se!

Zagrlila ga je i položila obraz na njegova leđa. Haloran upali sanke i nežno okrenu ručicu za gas tako da krenu bez trzaja. Žena ga je slabašno držala, a ako se ona prevali unazad, njena će težina zbaciti i nju i sina.

Krenuše. Zaokrenu sanke, a onda su išli zapadno paralelno sa hotelom. Haloran skrenu iza hotela prema alatnici.

Na tren jasno spazi predvorje „Vidikovca“. Plinski plamen koji je prodirao kroz smrskani pod podsećao je na veliku rođendansku svećicu, drečavožutu u sredini, a plavu na ustreptalim ivicama. U tom času činilo se da samo obasjava, a ne razara. Vide recepciju, srebrno zvonice, nalepnice kreditnih kartica, starinsku blagajnu ukrašenu kolutima, tepihe sa sićušnim

uzorcima, naslonjače visokih naslona, jastučice od konjske dlake. Deni vide malu sofu pored ognjišta na kojoj su sedele tri časne sestre onog dana kad su ovamo stigli na zadnji dan sezone. Ali pravi zadnji dan sezone je danas.

Tad zapah na tremu zamagli vidik snegom. Malo kasnije prolazili su uz zapadnu stranu hotela. Još je bilo dovoljno svetlo da vide bez prednjih svetala na sankama. Sad su plamtela oba gornja sprata, a plameni jezici prodirali su kroz prozore. Blistava bela boja počela je crneti i guliti se. Žaluzine koje su prekrivale panoramski prozor u Predsedničkom apartmanu – žaluzine koje je Džek pažljivo po uputstvu pričvrstio sredinom meseca oktobra – sad su visile kao usplamtele sijalice, otkrivajući prostrani i razrušeni mrak iza sebe, poput bezubih usta koja zevaju u završnom nemom samrtnom hropcu.

Vendi je pritisnula lice uz Haloranova leda, da se zaštititi od vetra, a Deni je pritisnuo lice uz majčina leda, pa je tako samo Haloran video konačan prizor i nikad nije o tome pričao. Učini mu se da se iz prozora Predsedničkog apartmana pojavila velika tamna prilika i zamaglila snežno polje iza sebe. Na tren je poprimila oblik velikog opscenog čaršava, a onda kao da ju je dohvatio vetar, kidao i razdirao kao stari crni papir. Raspala se na komadiće i zahvati je uskovitlani vir dima, a trenutak kasnije nestade kao da je nikad nije ni bilo. Ali u tih nekoliko sekundi, dok se crna kovitlala i plesala kao zrnca prašine, setio se nečega iz detinjstva... pre pedeset godina, a možda i više. On i brat naišli su na veliki osinjak severno od njihove farme. Nalazio se u šupljini između zemlje i starog stabla koje je raspukao grom. Brat je u vrpici na šeširu nosio praskavu žabicu koju je sačuvao još od Četvrtog jula. Zapalio ju je i zavitlao u osinjak. Eksplodirao je uz gromoglasan prasak i besno zujanje – gotovo potmuo vrisak – uzdigao se iz raspuknutog osinjaka. Otrčali su kao da su im demoni za petama. U neku ruku to su i bili demoni, pomisli Haloran. A pogledavši preko ramena, kao i sada, tog dana video je veliki tamni oblak obada koji su se vinuli u vreli vazduh, uskomešali se i razišli, gledajući koji li je neprijatelj razorio njihovo prebivalište tako da ga oni – kolektivna inteligencija te grupe – nasmrt izbodu.

Tad nestade ona prilika na nebu, a možda je to ipak bio samo dim ili velika krpa zidnih tapeta, i ostade samo „Vidikovac“ – uzavrela lomača u zahuktalom ždreću noći.

* * *

Isijavanje

Na privesku sa ključevima imao je ključić katanca na alatnici, ali Haloran vide da mu neće biti potreban. Vrata su bila prytvorena, a katanac je otvoren visio.

– Ja ne mogu unutra – šapne Deni.

– Dobro. Ostani sa mamom. Nekad je ovde bila gomila stare ćebadi za konje. Sigurno su ih pojeli moljci, ali bolje i to nego da se nasmrt smrznemo. Gospodo Torens, jeste li još živi?

– Ne znam – odgovori iscrpljeni glas. – Mislim da jesam.

– Dobro. Evo mene odmah.

– Dođite što pre – šapne Deni. – Molim vas.

Haloran klimnu glavom. Uperio je svetlo prema vratima i koprciao se kroz sneg bacajući pred sobom dugu senku. Otvori vrata alatnice i uđe. Pokrivači za konje još su bili u uglu, pored pribora za *roque*. Uzme četiri ćebeta, koja su zaudarala na vlagu i na ustajalo i moljci su se sigurno besplatno omastili... a tad stade.

Jedan čekić za *roque* je nestao.

(Da li me je njime odalamio?)

Ali, nije bilo važno čime ga je odalamio, jelda? Ipak mu prsti dođoše na lice i poče da pipka veliku čvrugu. Jednim jedinim udarcem propadne zubarov posao koji je koštao šest stotina dolara. A na kraju krajeva

(možda me nije odalamio ovakvim. Možda se jedan izgubio. Ili ukraden. Ili odnesen kao suvenir. Na kraju krajeva)

to zaista nije bilo važno. Ovde na leto niko više neće igrati *roque*. Niti bilo koga leta u sagledivoj budućnosti.

Ne, to zaista nije bilo važno, samo što ga je gledanje poslaganih čekića od kojih je jedan nedostajao, nekako začaravalo. Zatekao je sebe kako misli na tvrdi drveni *bum!* glave čekića koja udara po okrugloj drvenoj loptici. Prijatan letnji zvuk. Gleda ga kako škripi po

(kosti. krvi.)

šljunku. Izazivao je slike

(kosti. krvi.)

ledenog čaja, ljuljaški na tremu, dama u belim slamnatim šeširima, zujanja komaraca, i

(nevaljalih dečaka koji ne slušaju šta im se kaže.)

i tako dalje. Jasno. Zgodna igra. Sad je staromodna, ali... zgodna.

– Dik? – Glas je bio tanak, besomučan, i pomisli on, podosta neugodan.

– Je li vam dobro, Dik? Izadite. *Molim vas!*

(„Izađi, nigeru masa te zove.“)

Stisnu u ruci ručku čekića i svide mu se taj dodir.

(Ko šibom ne lupa, taj dete kvari.)

Izbulji oči u ustreptali, vatrom obasjani mrak. Zaista, oboma bi učinio uslugu. Ona je unakažena... trpi... a za većinu ovoga

(za sve ovo)

kriv je taj prokleti dečak. Ostavio je rođenog oca da ovde izgori. Kad o tome bolje razmisli, to je skoro blizu ubistva. Oni to zovu oceubistvom. Vrlo podmuklo.

– Gospodine Haloran! – Njen glas beše tih, slab, molećiv. Taj glas nije mu se baš sviđao.

– *Dik!* – Dečak je prestravljen jecao.

Haloran povuče čekić sa police i okrenu se prema bujici belog svetla iz prednjeg reflektora na sankama. Grebao je nogama po podu u alatnici, kao što grebu noge mehaničke igračke koja je navijena i pokrenuta.

Odjednom zastade i začuđeno pogleda čekić u rukama. Sa sve većom stravom zapita se na šta li je pomišljao. Ubistvo? *Zar je pomišljao na ubistvo?*

Na tren kao da mu je cela glava bila ispunjena gnevnom slabim nametljivim glasom:

(Učini to! Učini to, kukavički nigeru bez muda! Ubij ih! UBIJ I NJU I NJEGA!)

Tad zavitla čekić iza sebe uz tih prestravljen vrisak. Pade u ugao gde je bila čebad za konje, jedna od dve glave glave bila je uperena u njega uz nezreciv poziv.

Pobegao je.

Deni je sedeo na sankama u sedištu, a Vendi ga je slabašno pridržavala. Lice mu je blistalo od suza i drhtao je kao da ima drhtavicu. Izusti kroz stisnute škrkutave zube:

– Gde ste bili? *Preplašili smo se.*

– Ovo je pravo mesto za plašenje – polako će Haloran. – Pa i ako do temelja izgori, nikad me niko više neće uposliti na sto šezdeset kilometara odavde. Evo, gospodo Torens, umotajte se. Ja ću vam pomoći. I ti, Deni. Preobuci se u Arapina.

Dva čebeta prebaci preko Vendi. Jedno od njih smota u kapuljaču, pa joj prekri glavu i pomože Deniju da veže svoju čebad da ne padne.

– A sad se dobro držite – reče. – Pred nama je dug put, ali ono najgore je iza nas.

Zaobide alatnicu i tad ponovo vrati sanke na put kojim su i došli. „Vidikovac“ se pretvorio u lampu, plamteo je u nebo. Na stranama su mu se

usekle duboke rupe, a unutra je crveni pakao jačao i opadao. U uzavrelim slapovima jurio je otopljeni sneg niz začađene oluke.

Brujali su po travnjaku ispred hotela, put im je bio dobro osvetljen. Snežne dine grimizom su bleštale.

– Gle! – vikne Deni dok je Haloran pred vratancima usporavao. Pokazivao je igralište.

Stvorenja od žive ograde behu sva na svojim prvobitnim položajima, ali ogoljena, pocrnela, oprljena. Njihove zapaljene grane behu ukočena isprepletana mreža u sjaju ognja, a listići su se rasuli kod njihovih nogu kao opale laticice.

– Mrtve su! – vrisnu Deni uz histerično likovanje. – *Mrtve! Mrtve su!*

– Psst – šapnu Vendi. – U redu, dušo. Sve je u redu.

– Hej, doktore – reče Haloran. – Idemo nekuda gde je toplo. Jesi li spreman?

– Jesam – šapnu Deni. – Odavno sam spreman...

Haloran se provuče kroz procep između vrata i stubova. Trenutak kasnije bili su na putu. Nazad u Sajdvinder. Jenjavalo je brujanje motora dok se potpuno ne izgubi u neprekidnom huktanju vetra. Šuštao je kroz ogolelo granje životinjske žive ograde, tiho, ritmički, otužno. Vatra je jačala i opadala. Neko vreme nakon što se izgubilo brujanje motora, propade krov „Vidikovca“. Najpre zapadno krilo, pa istočno, a nekoliko sekundi kasnije središnji krov. Velika spirala iskri i usplamtelih krhotina pokulja u zahuktalu zimsku noć.

Hrpe zapaljene šindre i vrele letvice doneo je vetar kroz otvorena vrata alatnice.

Začas planu i alatnica.

Još su bili tridesetak kilometara od Sajdvindera kad Haloran stade da u rezervoar sipa ostatak benzina. Mnogo je brinuo za Vendi Torens koja kao da je odlazila od njih. Pred njima je bio još toliki put.

– *Dik!* – viknu Deni. Ustao je na sedište i upirao prstom. – *Dik, gledaj! Pogledaj onamo!*

Prestao je da pada sneg, a mesec, poput srebrnog dolara, virnuo je kroz uskomešane oblake. Daleko dole na putu primicala su im se, primicala su se kroz niz serpentina, biserna niska svetla. Na tren utihnu vetar i Haloran začu udaljeno brujanje motora na sankama.

Haloran, Deni i Vendi sreli su se sa njima za petnaest minuta. Doneli su im odeću i brendi, i doveli doktora Edmondsa.

I prestade dugi mrak.

58. EPILOG/LETO

Pregledavši salate koje je pripremio njegov pomoćnik i zirnuvši u kuvani pasulj koji su ove nedelje upotrebljavali kao „poslasticu“, Haloran odveza kecelju, obesi je na kuku i kliznu kroz sporedna vrata. Imao je otprilike četrdeset pet minuta vremena pre nego što počne ozbiljno da sprema večeru.

– Lokal se zvao „Pansion crvena strelica“, a utopio se u planinama na zapadu države Mejn, četrdeset i pet kilometara od Renglija. Bio je to unosan posao, pomisli Haloran. Promet nije bio previše naporan, napojnice dobre, a dosad im nisu u kuhinju vratili nijedan obrok, što uopšte nije loše kad se uzme u obzir da je već prošlo pola sezone.

Probijao se između bara pod vedrim nebom i bazena (iako mu nikako nije bilo jasno zašto se iko kupa u bazenu kad je u blizini pravo jezero), prede livadu na kojoj je četiri igrača igralo *croquet* uz smeh, i prede blagi uspon. Ovde su počinjali borovi, a vetar je prijatno u njima pevušio, noseći miris jelovine i sveže smole.

S druge strane među stablima beše diskretno poredan niz kućica koje su gledale na jezero. Najlepša je bila poslednja, a Haloran ju je u aprilu, kad je našao ovaj posao, iznajmio za dve osobe.

Žena je u ljuljaški sedela na tremu s knjigom u ruci. Halorana opet zapanji njena promena. Delimično je u to spadalo njeno ukočeno gotovo službeno sedenje, iako je bila okružena slobodom. Naravno, razlog je bio korset za kičmu. Napukao joj je pršljen, tri rebra bila su joj slomljena i zadobila je neke unutrašnje povrede. Najsporije je zarastala kičma i još je bila u korsetu... zato je imala tako ukočeno držanje. Ali promena se nije samo na to svodila. Delovala je starije i sa lica joj je nestao smeh. Dok je tako sedela i čitala knjigu, Haloran vide nekakvu dostojanstvenu lepotu koje nije bilo onog dana kad ju je prvi put video, pre otprilike devet meseci. Tad je još bila mahom devojčica. Sad je bila žena, žensko biće odvučeno na tamnu stranu meseca i koje se vratilo sposobno da opet poveže deliće života. Ali ti delići nikad se neće moći opet poklapati, pomisli Haloran. Ne na ovom svetu.

Začula je njegove korake i podigla pogled zatvorivši knjigu.

– Dik! Zdravo! – Kao da će ustati, ali joj na licu zatitra lagana grimasa.

– Ma kakvi, ne ustajte – reče on. – Ne držim do protokola ako nema belih leptir-mašni i frakova. Smeškala se dok se penjao uza stepenice i seo pored nje na tremu.

– Kako je?

– Pa dobro – priznao je. – Večeras ćete probati kreolske rakove. Svideće vam se.

– Izvrsno.

– Gde je Deni?

– Eno ga. – Pokaza prstom i Haloran vide sitnu priliku kako sedi na kraju pristaništa. Pantalone je zavrnuo do kolena. Imao je košulju na crvene linije. Nešto dalje na mirnoj površini jezera plutao je plovak. Deni bi svaki čas namotavao udicu, proučavao olovo i udicu ispod njega. a onda bi opet bacio.

– Potamneo je – reče Haloran.

– Da. Vrlo je preplanuo. – S ljubavlju ga je gledala.

Izvadio je cigaretu, opipao je i zapalio. Dim se sporo razilazio u sunčanom popodnevu.

– A oni njegovi snovi?

– Bolje – reče Vendi. – Samo jedan san ove nedelje.

Pre je sanjao svake noći, ponekad dva-tri puta. Eksplozije. Žive ograde. A najviše... znate šta.

– Da. Biće mu dobro, Vendi.

Pogledala ga je.

– Hoće li? Sumnjam.

Haloran klimnu glavom.

– Vi i on ćete se oporaviti. Možda ćete biti drugačiji, ali biće vam dobro. Vas dvoje niste ono što ste bili, ali ni to nije baš loše.

Neko vreme su ćutali. Vendi je njihala ljuljašku napred-nazad. Haloran je podigao noge na ogradu trema i pušio. Zaduva se lagani povetarac, probijao je svoj tajni put kroz borove, ali tek je malo mrsio Vendinu kosu. Ošišala se kratko.

– Odlučila sam da prihvatim Alovu ponudu, ponudu gospodina Šoklija – reče.

Haloran klimnu glavom.

– To je sigurno dobar posao. Možete se za to zainteresovati. Kad počinjete?

– Odmah posle Dana rada. Kad Deni i ja odemo odavde, poči ćemo pravo u Merilend da potražimo stan. Osvojila me je knjižara Trgovačke komore. Čini se da je to zgodan grad za odgajanje deteta. I htela bih ponovo da radim pre nego što preduboko zađemo u nadoknadu od osiguranja koja je ostala od Džeka. Ostalo je još preko četrdeset hiljada dolara. Dovoljno

da pošaljem Denija na studije, a preostaće dosta i da započne karijeru ako se novac dobro uloži.

Haloran klimnu glavom.

– Vaša majka?

Pogledala ga je i tužno se nasmešila.

– Mislim da je Merilend dovoljno daleko.

– Nećete zaboraviti stare prijatelje, jelda?

– Deni mi ne bi dozvolio. Pođite dole ka njemu, čeka vas ceo dan.

– Pa i ja, bogami. – Ustade i povuče na bokovima bele kuvarske pantalone. – Biće vam dobro – ponovi. – Zar to ne osećate?

Podiže pogled prema njemu i ovaj put njen je osmeh bio topliji.

– Da – rekla je. Uze ga za ruku i poljubi je. – Ponekad mislim da to osećam.

– Kreolski rakovi – reče on zaputivši se prema stepenicama. – Ne zaboravite.

– Neću.

Krenu nizbrdo pošljunčanom stazom koja je vodila do pristaništa, a onda daskama trulim od starosti, do kraja, gde je sedeo Deni sa nogama u bistroj vodi. Dalje se jezero širilo, a borovi uz ivice ogledali su se u njemu. Unaokolo je bilo brdovito, ali planine behu stare, zaobljene i izjedene zubom vremena. Haloranu su se mnogo svidale.

– Dobar ulov? – zapita Haloran sedajući pored njega. Skide jednu cipelu, pa drugu. S uzdahom spusti vrele noge u svežu vodu.

– Ne. Ali malopre je nešto zagrizlo.

– Sutra ujutro unajmićemo čamac. Moraš se otisnuti nasred jezera ako želiš pravu ribu. Tamo su najveće ribice.

– Koliko su velike?

Haloran slegnu ramenima.

– Oh... morski psi, delfini, kitovi, takve vrste.

– Ovde nema kitova!

– Plavih kitova nema. Jasno da nema. Ovdašnji narastu samo dvadesetak metara. Ružičasti kitovi.

– Kako su ovamo došli iz okeana? Haloran stavi ruku na dečakovu crvenkastozlatnu kosu pa je razbaruši.

– Oni plivaju uzvodno, dečače. Tako su stigli ovamo.

– Zaista?

– Zaista.

Neko vreme su ćutali zagledani preko mirnog jezera. Haloran se zamislio. Kad opet pogleda Denija, vide da su mu oči pune suza.

Obgrli ga i zapita:

– Šta je?

– Ništa – šapnu Deni.

– Nedostaje ti tata, jelda?

Deni klimnu glavom.

– Uvek sve znate. – Iz ugla desnog oka kapnu mu suza i polako mu se skotrlja niz obraz.

– Ne smemo imati tajni – složi se Haloran. – Ali tako je to.

Deni pogleda štap za pecanje i reče:

– Ponekad požalim što nisam ja... Ja sam bio kriv. Za sve.

– Ne želiš o tome da govoriš pred mamom? – upita Haloran.

– Ne. Ona želi da to zauvek zaboravi. I ja želim, ali...

– Ali ne možeš.

– Ne.

– Hoćeš li da se isplačeš?

Dečak je želeo da odgovori, ali jecaj prekide reči. Nasloni glavu na Haloranovo rame i plakao je. Suze su mu kapale niz lice. Haloran ga je ćutke grlio. Dečak će morati da plače i plače, znao je to, a Denijeva je sreća što je još dete, pa može da plače. Suze koje zaceljuju iste su one suze koje peku i bičuju.

Kad se malo smirio, Haloran reče:

– Ti ćeš ovo prebroditi. Sad misliš da nećeš, ali hoćeš. Ti isij...

– Kamo sreće da ne isijavam! – zarida Deni, a glas mu je još bio nesiguran od plača. – Kamo sreće da to nemam!

– Ali imaš – staloženo reče Haloran. – Za dobro ili zlo. Ti o tome ne odlučuješ, dečače. Ali ono najgore je prošlo. Možeš time sa mnom da razgovaraš kad stvari krenu nizbrdo. A ako bude previše zlo, zovni me i doći ću.

– I ako budem u Merilendu?

– I tamo.

Ćutali su gledajući kako Denijev plovak pluta desetak metara od kraja pristaništa. Tada Deni zapita, tako tiho da se jedva čulo:

– Hoćete li biti moj prijatelj?

– Dok me budeš hteo.

Dečak ga čvrsto stegnu, a Haloran ga zagrli.

– Deni? Poslušaj me. O ovom ću ti govoriti samo sada i nikad više ovako. Postoje neke stvari koje se ne bi smele reći nijednom šestogodišnjaku na svetu, ali stvari gotovo nikad nisu onakve kakve bi trebalo da budu. Svet je okrutan, Deni.

Svetu je svejedno. Svet ne mrzi tebe i mene, ali nas ni ne voli. Na svetu se događaju užasne stvari, a neke stvari niko ne može objasniti. Dobri ljudi

Stephen King

umiru na ružne mučne načine i ostavljaju sasvim same one koji ih vole. Ponekad izgleda kao da jedino zli ljudi ostaju zdravi i napreduju. Svet te ne voli, ali voli te mama, a i ja. Dobar si ti dečak. Tuguješ za tatom, a kad osetiš da moraš zaplakati zbog onoga što mu se dogodilo, pođi u ormar ili se zavuci u krevet, pa plaći dok to iz tebe ne iskopni. To treba da radi dobar sin. Ali pazi da napreduješ. To je tvoj zadatak u ovom okrutnom svetu, da svoju ljubav održavaš živom i da paziš da napreduješ, bez obzira na sve. Skupi snagu i idi napred.

– Dobro – šapnu Deni. – Doći ću vam opet u posetu sledećeg leta ako želite... ako nemate ništa protiv. Na leto ću imati sedam godina.

– A ja šezdeset dve. I zagrliću te tako čvrsto da će ti izaći mozak kroz uši. Ali najpre završimo jedno leto, a onda pređimo na sledeće.

– OK. – Pogledao je Halorana. – Dik?

– Hmm?

– Dugo nećete umreti. Jelda?

– Umreti? To mi nipošto nije namera. A tebi?

– Ne, gospodine. Ja...

– Riba je zagrizla, sinko.

Upre prstom. Crveno-beli plovak je zagnjurio. Vрати se sav blistav, a onda opet potonu.

– Hej! – izusti Deni.

Vendi je sišla i pridružila im se. Stajala je iza Denija.

– Šta je? – zapitala je. – Štuka?

– Nije – odgovori Haloran. – Mislim da je to ružičasti kit.

Vrh štapa za pecanje se savio. Deni ga povuče i duga riba duginih boja blesnu u sunčanoj treperavoj paraboli, pa opet nestade.

Deni je besomučno motao udicu i dahtao.

– Pomozi mi, Dik! Ulovio sam je! Ulovio sam je! Pomozi mi! – Haloran se nasmeja.

– Dobro ti ide i sa mom, mali čoveče. Ne znam je li to ružičasti kit ili pastrmka, ali dobro će doći. Baš će nam dobro doći.

Obgri jednom rukom Denija oko ramena, a dečak je vukao ribu, malo-pomalo. Vendi sede s druge strane i njih troje sedelo je na kraju pristaništa na popodnevnom suncu.